

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MUHİTİ'NİN KISMET-NÂMESİ
(İnceleme-Metin)**

Döndü KARACA

**DOKTORA TEZİ
I. CİLT**

ADANA, 2010

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ÇUKUROVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI**

**MUHÎTÎ'NİN KISMET-NÂMESİ
(İnceleme-Metin)**

Döndü KARACA

Danışman: Prof. Dr. İ. Çetin DERDİYOK

**DOKTORA TEZİ
I. CİLT**

ADANA, 2010

Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalında DOKTORA Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. İ. Çetin DERDİYOK
(Danışman)

Üye: Prof. Dr. Mine MENGİ

Üye: Prof. Dr. Ali YILDIRIM

Üye: Doç. Dr. Halûk GÖKALP

Üye: Yrd. Doç. Dr. Hayri KAPLAN

ONAY

Yukarıda imzaların, adı geçen öğretim elemanlarına ait olduklarını onaylarım.

...../...../ 2010

Prof. Dr. Azmi YALÇIN
Enstitü Müdürü

Not: Bu tez kullanılan özgün ve başka kaynaktan yapılan bildirişlerin, çizelge, şekil ve fotoğrafların kaynak gösterilmeden kullanımı, 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'ndaki hükümlere tabidir.

ÖZET

MUHÎTÎ'NİN KISMET-NÂMESİ

Döndü KARACA

Doktora Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. İ. Çetin DERDİYOK

Aralık 2010, 740 sayfa

Bu çalışmada XVI. yy.da yaşamış Hurûfî şair Muhîtî'nin Kismet-nâme adlı mesnevisi, çeviri yazılı metin olarak ortaya konarak eser, biçim, dil ve anlatım, içerik özellikleri yönünden incelenmiştir.

Çalışmanın “Şekil Özellikleri” bölümünde eser, nazım şekli, vezni, kafiye ve redif unsurları açısından değerlendirilmiştir.

Üçüncü bölümde, “Dil ve Anlatım Özellikleri”nde, eserin söz varlığı verilmeye çalışılmış, imla hususiyetleri üzerinde durulmuş, edebî sanatlar konu edilmiştir. Böylece Hurûfîlik konusunda yazılmış eserlerde genellikle hangi kelimelerin kullanıldığı belirlenmeye çalışılıp eserin edebî değeri ölçülmek istenmiştir.

“İçerik Özellikleri” üzerinde durulan dördüncü bölümde eserin konusu olan Hurûfîlik öğretisi tanıtılmış, bu bağlamda Kur’ân’ın, sûrelerin, ibadetlerin, harflerin, sayıların vs. Hurûfîlikte nasıl yorumlandığı anlatılmıştır.

Son bölümde, metin kurmakta yararlanılan yazma nüsha tanıtılmış ve çeviri yazılı metin oluşturulmuştur.

Böylece Muhîtî'nin şimdiye kadar üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış bu eseri ortaya çıkarılmış ve tanıtılmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hurûfîlik, Muhîtî, Kismet-nâme, Sayılar, Harfler

ABSTRACT**KISMET-NAME BY MUHÎTÎ****Döndü KARACA****Doctoral Thesis, Department of Turkish Language and Literature****Supervisor: Prof. Dr. İ. Çetin DERDİYOK****December 2010, 740 Pages**

Here in this study, the mesnevi called Kismet-name by Muhiti, a Hurufi poet lived in 16th century, has been surveyed from the aspects of form, language and expression, and content by introducing as a written text.

In the “Features of Form” section of the study, the work has been evaluated in terms of verse form, meter, rhyme and redif.

In the third section, in “Features of Language and Expression”, vocabulary of the work is tried to be given, the spelling characteristics are emphasized, and literary arts are discussed. Consequently, trying to find out which vocabulary items are used in Hurufi works, the literary value of mentioned work has been intended to be evaluated.

In the fourth section, in which the “the Features of Content” has been mentioned, the Hurufi Discipline has been introduced, in this regard, how the Quran, sures, worships, letters, numbers, etc. are interpreted in the Hurufi discipline was explained.

In the finaly section, the written copy, which is used in constructing the text, has been introduced and the translated written text was composed.

In this way, the mentioned work of Muhiti, on which no other study has been conducted up to now, is tried to be revealed and presented.

Keywords: The Hurufi Discipline, Muhiti, Kismet-name, Numbers, Letters

ÖNSÖZ

Hurûflilik, üzerinde çalışılması gereken önemli konulardan biridir; çünkü Hurûflilikle ilgili pek çok bilgiye rastlanmakta; ancak bu bilgiler, birbirinin tekrarı olmaktan öteye gidememektedir. Biz de bu sahaya yeni bilgiler eklemek amacıyla Hurûfî şairlerden Muhîfî'nin XVI. yy.da kaleme aldığı, üzerinde daha önce çalışılmamış olan “Kısmet-nâme” adlı eserini incelemenin yararlı olacağını düşündük.

Çalışmamıza öncelikle Muhîfî ve eseriyle ilgili bilgi toplamakla başladık. Ne yazık ki edebiyat tarihlerinde Muhîfî ile ilgili bilginin yok denecek kadar az olduğunu gördük. Ulaşabildiğimiz kaynaklarda şairin “Divan” ve “Keşf-nâme” adlı eserlerinin varlığından bahsedilmekte; ancak Kısmet-nâme söz konusu edilmemektedir. Araştırmamız sırasında Muhîfî'nin Divanı ile ilgili tez çalışmalarının yapıldığını tespit ettik. “Kısmet-nâme” diye bir eserin varlığından bahsedilmeyince bizde de bir tereddüt oluştu. Aklımıza değişik ihtimâller geldi. Bizde, acaba bu eser Muhîfî'ye ait değil mi ya da “Kısmet-nâme” başlığı altında başka bir eser mi söz konusu edildi? şeklinde bazı şüpheler uyandı.

Eserin, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesinde bulduğumuz nüshası dışında başka bir nüshasına ulaşamadık. İşe öncelikle bu nüshanın çeviri yazılı metnini oluşturmakla başladık. Okuma sırasında sorun yaşadığımız yerler pek olmadı. Bazen hadis ve ayetlerle ilgili unsurların bulunduğu yerlerde, bazen de Hurûfîlerin kullandıkları remizlerde zorlandık; kaynaklardan veya hocalarımızdan yardımlar alarak metin okuma işlemini tamamlayabildik. Sağlıklı bir metin ortaya çıkarabilmek için defalarca kontrol ettik. Okuma işlemi bittikten sonra eserin adının “Kısmet-nâme”, şairinin de “Muhîfî” olduğuna kanaat getirdik; çünkü şair, eserinde hem eserin adını anmakta hem de kendi adını iki yerde kullanmaktadır.

Çalışmamızı Şekil Özellikleri, Dil ve Üslûp Özellikleri, İçerik Özellikleri ve Metin olmak üzere dört ana başlık altında topladık. Şekil özellikleri bahsinde; eserin nazım şekli, vezin, kafiye ve redif unsurları üzerinde durduk. Kısmet-nâme'nin mesnevi nazım şekliyle yazıldığını; ancak klasik mesnevideki bazı bölüm başlıklarının eserde yer almadığını gördük. Eser, aruzun “fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün” kalıbı ile yazılmıştır. Vezin konusunda eserin çok da sağlam olduğunu söyleyemeyiz; çünkü aruz kusurları bir yana, eserde bu kalıba uymayan, kalıba eksik ya da fazla gelen ifadelere de rastladık ve eserde bunları tek tek gösterdik. Kafiye açısından da bazı beyitlerin sorunlu olduğu

ilgili bölümde dile getirilmiştir. Kısmet-nâme’de genellikle tam ve zengin kafiye kullanılmış olup redif de ahengi sağlayıcı bir unsur olarak eserdeki yerini almıştır.

Dil ve Anlatım Özellikleri kısmında, eserin söz varlığı, imlâ hususiyetleri ve eserde kullanılan edebî sanatlar üzerinde durduk. Söz varlığı bahsinde bir Hurufî metninde hangi çeşit kelimeler kullanıldığına dikkat etmeye çalıştık ve daha çok harflere, sayılara, dinî terimlere vs. yer verildiğini gördük. Eserin imla özelliklerini de elden geldiğince belirlemeye çalıştık. Eserde imla konusunda pek kuralcı davranılmadığına şahit olduk; çünkü eklerin düzlüğüne ve yuvarlaklığına, kelimelerin yazımına pek dikkat edilmemiştir. Bazen bir harfi eksik yazılmış, bazen sad’la yazılan bir kelime sin harfiyle yazılmıştır. Bunun gibi örnekler eserde söz konusudur; ama bu yanlışlıkların bir kısmı, eserin der-kenarlarında düzeltilmiştir. Edebî sanatlar bahsinde, eserin sanat yönünün zayıf olduğu açıkça görülmektedir; çünkü eser, öğretici nitelikli bir metin olduğu için eserde sanat kaygısının güdülmediği açıktır.

Çalışmamızın İçerik bölümünde eserde ne anlatıldığını birtakım alt başlıklar oluşturarak açıklamaya çalıştık. Hurûfilikle ilgili metinlerde dinî pek çok unsura (Abdest, namaz, oruç, zekat, hac, kelime-i şehadet ....) yer verildiğini ve bunların Hurûflik çerçevesinde uzun uzun açıklandığını gördük. İçerik bölümünde üzerinde durulan diğer bir husus, peygamberler ve onların mucizeleriyle ilgilidir. Bu bölümde Kur’ân’da geçen peygamberlerin bir kısmı konuya dahil edilmiş ve onların isimlerinden hareketle birtakım sayısal çıkarımlarda bulunulmuştur. Tabii bir Hurûfî metninde en sık karşılaşılan unsurlardan biri de harflerdir. Eserde harfler, nokta sayıları, cüzleri, ebced değerleri yönüyle ele alınmış ve Hurûfî inanışının temeli olan 28 ve 32 harfe ulaşılmaya çalışılmıştır. Özellikle Kur’ân’da 29 sûrenin başında bulunan ve hurûf-ı mukattaat adı verilen harfler üzerinde durulmuş ve bu harflerin sırrına ulaşmak hedeflenmiştir. Eserde insanla ilgili unsurlar (eller, ayaklar, parmaklar, eklemler, ağız, kulak, saç, kirpik, akıl vs. ...) da insan yüzünde 28 ve 32 hattın varlığını ifade etmek amacıyla kullanılmıştır.

Bir sonraki bölümü, incelememizle ilgili genel bir değerlendirmenin yer Sonuç bölümü oluşturmaktadır. Sonuç bölümünün hemen ardına, araştırmamız sırasında yararlandığımız kaynakların yer aldığı bir Kaynakça ekledik.

Çalışmamızın son bölümü Kısmet-nâme’nin Metni başlığını taşımaktadır. Bu bölümde önce yararlandığımız yazma nüshanın tanıtımını yapıp sonrasında metni kurmak için nasıl bir yöntem izlediğimizi belirttik. En sonda ise, çeviri yazılı metni çalışmaya dâhil ettik.

Çalışmamız sürecince büyük bir emek harcamış olsak da gözden kaçan eksiklerimizin olabileceği düşüncesiyle bu yönde yapılacak eleştirilerin çalışmamıza büyük yarar sağlayacağı düşüncesindeyiz.

Çalışmam süresince desteklerini gördüğüm hocalarım Prof. Dr. İ. Çetin Derdiyok, Prof. Dr. Mine Mengi ve Yrd. Doç. Dr. Hayri Kaplan'a teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ	iii
KISALTMALAR LİSTESİ	x

I. BÖLÜM GİRİŞ

1.1. Hurûfîlik ve Muhîfî	5
1.1.1. Fazlullah-ı Esterâbâdî	6
1.1.2. Aliyyu'l-A'lâ	17
1.1.3. Muhîfî.....	19
1.2. Hurûfî Remizleri	20

II. BÖLÜM KISMET-NÂME'NİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1. Nazım Şekli.....	21
2.2. Vezin.....	22
2.3. Kafiye ve Redif	25

III. BÖLÜM KISMET-NÂME'NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

3.1. Söz Varlığı	30
3.2. İmlâ Özellikleri	31
3.3. Edebî Sanatlar	39

IV. BÖLÜM
KISMET-NÂME’NİN İÇERİK ÖZELLİKLERİ (KONUSU)

4.1. Harfler.....	58
4.1.1. 28 Harf	60
4.1.2. 32 Harf	72
4.1.3. Lâm-Elif Harfi	112
4.1.4. Hurûf-ı Mukattaat	114
4.1.5. Nokta.....	133
4.1.6. Fazl’ın Cüzleri	137
4.2. Sayılar	143
4.3. Allah	178
4.3.1. Allah ve Fazl	180
4.3.2. Kur’ân	182
4.3.3. 29 Sûre	184
4.3.4. Fâtiha Sûresi.....	185
4.3.5. Besmele.....	187
4.4. Peygamberler ve Din Büyükleri.....	190
4.4.1. Hz. Âdem	191
4.4.2. Hz. Âdem ve Hz. Havvâ	194
4.4.3. Hz. Nuh	196
4.4.4. Hz. İbrâhim.....	197
4.4.5. Hz. Yusuf	197
4.4.6. Hz. Mûsâ	198
4.4.7. Hz. Dâvud	200
4.4.8. Hz. Süleymân	200
4.4.9. Hz. Îsâ-Mesîh-Mehdî	204
4.4.10. Hz. Muhammed	208
4.4.11. Hz. Ali.....	213
4.4.12. Hz. Fâtıma	216
4.4.13. On İki İmam	218
4.4.14. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin	219
4.5. İbadetler	224
4.5.1. Kelime-i Şehâdet ve Kelime-i Tevhid	227

4.5.2. Namaz	230
4.5.2.1. Haza Namazı.....	233
4.5.2.2. Sefer Namazı.....	234
4.5.2.3. Cuma Günü Namazı	235
4.5.2.4. Terâvih Namazı.....	236
4.5.2.5. Cenaze Namazı	236
4.5.3. Ezan ve Kâmet.....	237
4.5.4. Oruç	239
4.5.5. Zekât ve Hums.....	241
4.5.6. Hac	243
4.5.6.1. Ka'be	245
4.6. İnsan	246
4.6.1. Yüz.....	247
4.6.2. Ümmî ve Ebî Hatlar.....	249
4.6.3. Kulak.....	251
4.6.4. Yanak	253
4.6.5. Ağız.....	255
4.6.6. Göz.....	255
4.6.7. Burun.....	256
4.6.8. Kaşlar ve Kirpikler	257
4.6.9. Dudak, Dil, Dişler.....	260
4.6.10. Ben	263
4.6.11. Saç.....	264
4.6.12. Eller, Ayaklar, Parmaklar ve Eklemler.....	265
4.6.13. Cân, Ruh, Nefs, Akıl, Aşk, Vücûd, Cesed Kavramları Üzerine.....	267
4.7. Kozmik Unsurlar.....	273
4.7.1. Arş.....	273
4.7.2. Arz	279
4.7.3. Yıldızlar ve Burçlar	281
4.7.4. 12 Ay.....	286
4.8. Eserde Geçen Bazı Kavramlar Üzerine.....	291
4.8.1. Dört Unsur.....	291
4.8.1.1. Toprak.....	292
4.8.1.2. Ateş.....	294

4.8.1.3. Hava.....	296
4.8.1.4. Su.....	297
4.8.2. Esmâ ve Müsemmâ.....	299
4.8.3. Emânet ve Ahd	301
4.8.4. Kalem ve Levh	302
4.8.5. Ebced	305

V. BÖLÜM

KİSMET-NÂME'NİN METNİ

5.1. Nüsha Tanıtımı.....	307
5.2. Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem.....	308
5.3. Metin.....	308

VI. BÖLÜM

SONUÇ

733

KAYNAKÇA	736
ÖZGEÇMİŞ	740

KISALTMALAR LİSTESİ

age : Adı geçen eser

bk. : Bakınız

C : Cilt

Mad. : Maddesi

S : Sayı

s. : Sayfa

v. : Varak

vs. : vesaire

Yay. : Yayınları

I. BÖLÜM

GİRİŞ

Hurûfilik, XIV. yüzyılın sonlarında, İran'da Fazlullah-ı Esterâbâdî tarafından temelleri atılan bir tarikattır.

Hurûf; Arapça "harf" kelimesinin çoğuludur. Hurûfî, "hurûf bilgisi ile ilgili olan" anlamlarında kullanılan bir kelimedir¹. Hurûfilik ise, harflerden ve sayılardan yola çıkarak Allâh'ın ve yaratılışın sırrına ulaşmayı amaçlayan, bu sûretle Kur'ân'ı yorumlamaya çalışan; harflerin esrarına dayanan bir tarikattır.

Bilindiği gibi çok eski zamanlardan beri bazı harf ve sayılar kutsal bilinmiş ve bunlara çeşitli anlamlar yüklenerek, Allâh'a ait sırların bu harf ve sayılarda gizli olduğu kabul edilmiştir. Hurûfî inanişına göre; varlık önce, ses şeklinde zuhûr etmiştir. Ses, gayb âleminden ayn âlemine gelen, bu görünen âlemde zuhûr eden her varlıkta mevcuttur. Bu ses, canlılarda bil-fiil duyulurken, cansızlarda bil-kuvve vardır. Yani cansız varlık, ancak başka bir cansız varlığa vurulduğu zaman ses ortaya çıkar. Canlılarda ise bu, irâdeyle gerçekleştirilen bir eylemdir. Sesin kemâli, sözdür. Bu da ancak insanlarda varlık bulur. Söz ise, harflerden oluşur. Öyleyse sesin ve sözün aslı harftir². Bu nedenle Hurûfilikte seslerin, sayıların önemli bir yeri vardır. Özellikle 4, 7, 14, 28 ve 32 sayıları oldukça önemlidir. Kur'an dili olan Arapçada 28 harf vardır. Hurûfîler için büyük önem taşıyan Fazlullah'ın "Câvidân-nâme" adlı eseri Farsça yazılmıştır. Bu durum 32 sayısının da Hurûfîler arasında önemli kabul edilmesine neden olmuştur. Çünkü Farsça 32 harften meydana gelmektedir. Hurûfilikte 4 rakamıyla ilgili olarak şu düşünceler sıralanır: Allâh, âlemi dört unsurdan yaratmıştır. Dört kutsal kitap, dört unsur, dört âlem ve dört büyük melek vardır. Harflerin aslı dördtür (p, ç, j, g). Hz. Peygamberin nutku olan 28 harfe bu 4 harf eklenince Fazl'ın nutku olan 32 sayısına ulaşılır.

Hurûfilikte asıl amaç, 28 ve 32 sayılarına ulaşabilmektir. Önemledikleri diğer sayılarda bile birtakım hesaplamalar yapıp 28 ve 32'ye ulaşırlar.

Hurûfîler için 7 sayısı da önemlidir. Hurûfilikte bu sayıyla ilgili çeşitli görüşler yer almaktadır. Bunları şöyle belirtebiliriz: İnsan yüzünde daha anne karnındayken beliren 7 hat vardır. Bunlar 1 saç, 2 kaş ve 4 kirpiktir. Bunlara hutût-ı ümmîyye (ana

¹ "Hurûf" ve "hurûfî" mad., Ferit Devellioğlu, Osmanlıca-Türkçe Lûgat, 1996

² Abdülbâki Gölpınarlı, Hurûfilik Metinleri Kataloğu, 1989, s. 18

hatları) adı verilir³. Bunlar hal (kendileri) ve mahal (yerleri) toplamlarıyla 14 eder. Erkeklerde ergenlik çağında beliren 7 hat daha vardır. Bunlar: 2 bıyık, 2 sakal, 2 burun içi ve 1 anfekadır (dudak altı kılları). Bu 7 hatta da hutût-ı ebiyye (baba hatları) adı verilmektedir⁴. Bunların hal ve mahal toplamları da 14 eder. Ümmî ve ebî hatların hal ve mahalleri toplamı 28'dir. Bu sayı, Hurûfîlikte Muhammed'in hattı veya nutku şeklinde adlandırılır; çünkü Kur'ân 28 Arap harfi ile yazılmaktadır. Saç ve dudak altı kıllarından, istiva hattının geçtiği kabul edilirse, 8 ümmî ve 8 de ebî hat ortaya çıkar (Hz. Peygamberimizin saçını ikiye ayırması da buna kanıt gösterilebilir.). Ümmî ve ebî hatlar toplamı 16'dır. Hal ve mahal şeklinde ele alınırsa, 32 sayısına ulaşılır ki bu, Fazl'ın Farsça yazdığı Câvidân-nâmedeki harf sayısını verir.

7 sayısı, Fâtiha sûresine de işaret etmektedir; çünkü Fâtiha, 7 âyetten oluşmaktadır. Fâtiha için kullanılan Ümmü'l-kitâb, Seb'al-mesânî gibi isimler Kısmet-nâme'de de karşımıza çıkar. Fâtiha sûresinde Kur'ân harflerinin 21'i kullanılmış, 7'si kullanılmamıştır. Dikkat edilirse, Havvâ'da da 7 ebî hat yoktur. Hurûfîliğe göre, Fâtiha'ya Ümmü'l-kitâb denmesinin nedeni de bu olsa gerek.

Hurûfîlikte harfler esas olduğu için Hurûfî şâirler, bu konu üzerinde yoğunlaşmışlar ve Kur'ân'ın sırrı olarak gördükleri 29 sûrenin başında yer alan mukataat harflerine özel bir ilgi duymuşlardır. Mukattaat harfleri toplamda 78 adettir. Bu harfler tekrar etmeden 14 tanedir (elif, lâm, mim, râ, hâ, kâf, he, yâ, ayın, sad, tâ, sin, ...âf, nun). Hurûf-ı mukattaatda yer alan harfler, cüzlerine ayrıldıklarında "fi, dal, vav" harfleri görünür olur. Böylece bu harfler toplamı 17 eder ve bu 17 harfe hurûf-ı muhkemât adı verilir. Bu harfler dışında kalan 11 harfe müteşâbihât denir. Bu iki sayı toplandığında da 28'e ulaşılır⁵.

Hurûfî eserlerinde İslâm dinine ait unsurlar da görülmektedir. Bunlar gerek peygamberlerin mûcizeleri gerekse İslâmî ibâdetler şeklindedir. İlgi çekici nokta, bu konuların bile 28 ve 32 harfle açıklanmaya çalışılmasıdır.

Kısacası Hurûfîler, hemen hemen her şeyi 28 ve 32 sayıları çerçevesinde açıklarlar. Bunu yaparken harflerden, harflerin cüzlerinden, noktadan, ebced hesabından vs. yararlanırlar.

Hurûfî inanişına göre kâinâtın üç dönemi vardır. Bunlar: Nübüvvet, İmâmet ve Ulûhiyettir. Peygamberlik devri, Âdem peygamberle başlamış ve Hz. Muhammed'le

³ Gölpınarlı, *age*, s.18

⁴ Gölpınarlı, *age*., s. 18

⁵ İslâm Ansiklopedisi, Türk Diyanet Vakfı, C. 18, s. 401

kemâl mertebeye ulaşmıştır. Ondan sonra Hz. Ali'yle birlikte İmâmet devri başlamış ve XI. imâm, Hasan Askerî ile bu devir bitmiştir. Son imâm olan Mehdî ile Ulûhiyet devri başlar. Mehdî ise, Fazlullah'tır. Bütün peygamberler, onun tanığı ve müjdecisidir. Son zuhûr Fazlullah'tır ve ondan başka zuhûr olmayacaktır. Bu nedenle kemâle ermek isteyen her kişi, onun yolundan gitmeli ve buyruklarına uymalıdır⁶.

Felsefesini bu şekilde açıklayabileceğimiz Hurûflük, İran'da kurulmuş olmasına rağmen kısa bir zamanda Anadolu'ya geçmiş ve daha çok Anadolu'da faaliyet göstermiştir. Fazlullah'ın baş halifesi, Aliyyu'l-A'lâ Anadolu'ya gelmiş, Hacı Bektâş tekkesinde inzivâyâ çekilmiş ve burada Hurûfliği yaymaya başlamıştır. Kısa zamanda insanlar üzerinde güçlü bir etki bırakan Hurûflük, Anadolu'da geniş bir yayılma alanı bulmuştur. Özellikle tarikatın başta gelen halifelerinden Nesîmî'nin güçlü sanatçı kimliğinin de bunda önemli etkisi olmuştur. Hatta bu tarikatın etkileri saraya kadar ulaşmış ve Fatih Sultan Mehmed'i bile etkilemiştir. Fatih ile tarikat arasında oluşan bu yakın ilgi, ulemâyı telaşa düşürmüş ve devrin veziri Mahmut Paşanın çabasıyla Hurûfler ağır bir şekilde cezalandırılmışlardır. Bu olay üzerine Hurûfler, uzun süre kendilerini gizlemişler ve Bektâşîlik bünyesinde Hurûfî düşüncelerini yaymışlardır. Bu durum, Hurûfliğin zamanla Bektâşîlik ile karışmasına neden olmuştur⁷.

Hurûflük ortaya çıktığı andan itibaren, tarikatın esasını ve ilkelerini ortaya koyan pek çok eser verilmiştir. Bu eserlerin en tanınmış ve etkilisi Fazlullah-ı Hurûfî'nin "Câvidân-nâme"sidir. Bunun yanı sıra Aliyyu'l-A'lâ, Nesîmî, Ferišteoğlu, Yemînî, Muhîfî, Misâlî, Arşî gibi şâirlerin eserleri, Hurûflükle ilgili önemli eserlerdendir. Hurûflük'e ait eserlerin büyük çoğunluğu yok edilmiş olmasına rağmen bir kısmı hâlâ yazma eser olarak bulunmaktadır.

İşte bu konuda yazılmış önemli eserlerden biri de Muhîfî'nin Kısmet-nâme adlı eseridir.

Muhîfî, 16. yy.da yaşamış Hurûfî şâirlerdendir. Hayatı hakkında pek bir bilgi yoktur. Onun Hurûfî şâirleri arasında önemli bir yere sahip olduğunu eserlerinden anlayabiliriz. Kaynaklarda Muhîfî'ye ait iki önemli eserden bahsedilir. Bunlardan birisi "Divan"ı diğeri de "Keşf-nâme"sidir.

Kısmet-nâme, 16. yy.da mesnevî nazım şekliyle yazılmış olup 4399 beyitten oluşmaktadır. Eser, aruzun "fâ'ilâtün / fâ'ilâtün / fâ'ilün" kalıbı kullanılarak kaleme alınmıştır; ancak ulaştığımız kaynaklarda Muhîfî'nin böyle bir eserinden

⁶ Gölpinarlı, *age*, s. 19

⁷ Fatih Usluer, *Hurûflük - İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren-*, 2009, s. 24

bahsedilmemektedir. Eseri okuyup incelediğimizde eserde hem Muhîfî adının geçtiğini hem de eserin adının Kısmet-nâme şeklinde anıldığını görürüz.

Kısmet-nâme'yi incelediğimizde onun Hurûfîlik öğretisini yayma amacı taşıyan bir eser olduğunu rahatlıkla söyleyebiliriz; çünkü eserde sanat kaygısının güdülmediği açıkça görülmektedir.

Kısmet-nâme incelendiğinde eserde genel anlamıyla Fazl'ın övgüsünün yapıldığını söyleyebiliriz. Fazl, abartılarak övülmektedir. Allâh kelimesiyle ilgili yorumlarda bulunan şâir, Fazl ve Allâh arasında bir ilgi kurmaya çalışır. Allâh için kullanılan bazı isim ve sıfatları, Fazl için kullanır. Öyle ki Fazl'ın Allâh mertebesinde görüldüğüne işaret eden pek çok beyit vardır. Eserin bir yerinde Âdem olarak karşımıza çıkan Fazl, başka bir yerde Muhammed, Mehdî, Mesîh veya Ali olur.

Eserde İslâmî ibâdetlerle ilgili kavramlara da yer verilmektedir. Bunlar arasında kelime-i şehâdet, kelime-i tevhid, namaz, oruç, zekât, hums, hac, ezan ve kâmet, abdest vs. sayılabilir. Tüm bu kavramlar eserde ayrıntısıyla yer almaktadır. Anlatım sırasında, kelimelerin harf sayılarından, noktalarından, cüzlerinden, ebced değerlerinden yararlanılarak başka kavramlara ulaşılmaya çalışıldığı görülür. İncelememizin ilgili bölümlerinde bunlar incelenmektedir.

Kısmet-nâme'de peygamberler ve din büyükleri de (Muhammed, Mûsâ, Îsâ, Ali, İbrahim, Yusuf, Süleyman vs.) anlatılır. Kur'ân'da yer alan peygamberler ve din büyükleri, mûcizeleri ile konuya dâhil edilir. Onlar da yine harfler ve sayılar yönüyle değerlendirilir ve Hurûfî inançları çerçevesinde açıklamalar yapılır.

Eserde hadislerden, âyetlerden yararlanıldığı da görülür. Bunlar konuya açıklık getirmek amacıyla yapılan hatırlatma niteliğinde ifadelerdir.

Harfler, eserin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Eserde her şeyin harflerle vücut bulduğu anlatılmış, var olan her şeyin başının ve sonunun harf olduğu gerçeği üzerinde durulmuştur. Hurûfî felsefesinde önemli bir yere sahip olan ve Kur'ân'daki 29 sûrenin başında bulunan hurûf-ı mukattaat, hurûf-ı muhkemât tâbirleri burada da kullanılmıştır. Bu harflerle birtakım hesaplamalar yapılarak 29 sûrenin gizemi çözülmeye çalışılmıştır. Harflerden özellikle 28 ve 32 harf önemsenmiş, her şeyde bu sayılara ulaşmak hedeflenmiştir.

Hurûfîlikle ilgili kaynak eserlerde insana büyük önem verildiği görülmektedir. Elimizdeki mesnevîde de insanın yüzü, dişler, kemikler, eklemler vs. söz konusu edilmiş, bunlarla ilgili de hesaplamalar yapılmıştır.

Peygamberlerin yanı sıra Kısmet-nâme'de bazı din büyüklerine de yer verilmiştir. Bunlar arasında Havvâ, On İki İmam, Hz. Ali'nin oğulları Hasan ve Hüseyin, Hz. Ali'nin eşi Fâtıma vs. sayılabilir. Ayrıca eserde varlığın özündeki dört unsurdan bahsedilmiş, üç âlem, yaratılış konusunda önem taşıyan 6 gün, 6 yön (ileri, geri, arka, ön, aşağı, yukarı), cennet, cehennem, 9 felek, 7 gök, on iki burç gibi pek çok kavram üzerinde durulmuştur.

Kısacası Muhîfî'nin bu hacimli eserini şekil, dil ve içerik özellikleri açısından incelemek yerinde olacaktır.

1.1. Hurûfilik ve Muhîfî

Hurûfilik, XIV. yy.da kurulan bir tarikat olmasına rağmen XVII. yy.a kadar Anadolu ve Rumeli sahasında varlığını hissettirmiştir⁸. Yaklaşık üç asır boyunca varlık gösteren bu tarikat, ister istemez bazı engellere uğramış ve ilk dönemdeki etkisini koruyamamıştır.

İran'da ortaya çıkan bu hareket, zaman içerisinde siyâsî, dinî bazı nedenlerle tepkiyle karşılanmış, Hurûfî pek çok şâir öldürülmüş, eserleri de yok edilmiştir. Kurtulan Hurûfî şâirlerin bazıları, Anadolu'ya sığınmışlardır. Alevî-Bektâşî tekkelerinde inançlarını yaymaya çalışmışlar, zaman içerisinde Rumeli'ye kadar ilerlemişlerdir. Tüm bu yaşananlar, ister istemez Fazlullah dönemindeki Hurûfilik ile onun ölümünden sonraki Hurûfilik arasında bir fark yaratmıştır. Bu fark, doğal olarak Hurûfî eserlerine de yansımıştır; çünkü bu alanda en özgün eserler, Fazlullah ve onun hem halifeleri hem de çağdaşları diyebileceğimiz Aliyyu'l-A'lâ, Seyyid Şerif, Seyyid İshak, Emir Gıyâseddin ve Mir Fâzılî tarafından verilmiştir. Bu kişiler Azerbaycan ve İran'da yaşamışlar, eserlerini Farsça kaleme almışlardır. Fazl'ın halifesi Seyyid Nesîmî şiirlerini Türkçe söylemiştir. Nesîmî, halifesi Refî'î'yi Hurûfliği Anadolu'da yayması için görevlendirmiştir. Bu nedenle kaynaklarda Refî'î'nin Anadolu'ya geçen ilk Hurûfî şâir olduğu anlatılır. Anadolu'daki diğer Hurûfî şâirler arasında Penâhî, Misâlî, Muhîfî, Arşî sayılabilir. Fazl'ın ölümünden sonra Anadolu'ya sığınan şâirlerin eserleri, bu kişiler tarafından verilen eserleri tercüme etmekten öteye gidememiştir. Yani bu ikinci dönem eserleri diyebileceğimiz eserler, Fazlullah ve çağdaşı halifelerinin eserlerinin birer tercümesi niteliğindedir⁹.

⁸ Usluer, *age*, s. 9

⁹ Usluer, *age*, s. 27-28

Anadolu'da pek ilerleme gösteremeyen Hurûflik, Balkanlarda daha geniş bir coğrafyaya yayılma imkânı bulmuştur. Zaten Hurûfî metinlerinin pek çoğu da XVIII. ve XIX. yy.larda Balkanlarda istinsah edilmiştir.

Kısmet-nâme'de doğrudan veya dolaylı yoldan adı geçen birkaç şair hakkında bilgi vermeyi uygun görmekteyiz. Bu şâirlerle ilgili bilgileri verirken hem yapılan araştırmaları hem de Kısmet-nâme'yi göz önünde bulundurduk.

1.1.1. Fazlullâh-ı Esterabâdî

Fazlullah, 740 (339-1340) yılında Esterâbâd'da doğmuştur. Fazl'ın adı bazı kaynaklarda Abdurrahman, bazılarında Celâleddin, bazılarında ise Şihabüddin olarak geçmektedir; ancak insanlar arasında "Seyyid Fazlullah-ı Helâlîhâr" diye anılmaktadır¹⁰. Hurûfî metinlerinde Fazlullah kelimesi yerine Arapça "f" harfi remiz olarak kullanılmıştır.

Fazl'ın doğduğu yer hakkında farklı rivâyetler vardır. Fazl'ın doğum yeri olarak Meşhed, Tebriz, Şirvan adları geçer; ancak o, "Nev-nâme" adlı eserinde kendisinin Esterâbâdlı olduğunu söyler. Halifesi Aliyyu'l A'lâ da "Tevhid-nâme" adlı eserinde aynı bilgiyi tekrarlamaktadır¹¹.

Fazlullah'ın hayatının ilk dönemi ve öğrenim durumu hakkında da Hurûfî kaynaklarında yeterli bilgi yoktur. Fazlullah, 18-19 yaşlarındayken Esterâbâd'dan ayrılır. Önce Isfahan'a, sonra hacca gider. Dönüş yolunda Harezmi, Mekke, Meşhed, Horasan, Tebriz, Bakü gibi pek çok yeri gezmiştir. Fazlullah'ın bu gezileri sırasında gördüğü rüyalar ilgi çekicidir. Fazlullah, Hz. İsa, Hz. Süleyman, Hz. Muhammed gibi peygamberleri rüyasında gördüğünü iddia etmiştir. Bu durum onu insanların gözünde gizli güçlere sahip biri haline getirmiştir. Fazlullah, gördüğü rüyalar sayesinde te'vil ilmini öğrenmiş ve bu yolda ilerlemiştir. Fazlullah, kendisine rüya tabir etme ilminin verildiğini şu rüyasında anlatır: "Bir rüyasında batıdan yükselen bir yıldız görür. Çok parlak olan bu yıldızın, tüm ışığını Fazlullah'ın sağ gözüne damlatır. Bir ses ona bu yıldızın ne olduğunu sorar. Fazlullah cevap vermez. Aynı ses, bu yıldızın birkaç yüzyılda bir geldiğini söyler. Uyandıdaysa duyduğu kuş cıvıltılarını artık anlamaktadır."¹² İşte böylece Fazl, rüya yorumlamayı öğrenir ve bunun üzerine herkes

¹⁰ İslâm Ansiklopedisi, "Fazlullah" mad. C. 12

¹¹ İslâm Ansiklopedisi, "Fazlullah" mad. C. 12

¹² Usluer, *age.*, s. 37

ona rüya yorumlatmak için gelir. Devamında ise aşama aşama te'vil ilmine yöneldiği söylenebilir.

Fazlullah 772'de (1370-1371) Isfahan'a gider, orada inzivaya çekilir ve sadece rüya tâbir etmekle uğraşır; ancak yorumladığı rüyalar karşılığında asla maddî bir şey kabul etmemiş ve herkese samimî davranmıştır. Bundan birkaç yıl sonra da Fazl'a şer'î hükümleri te'vil bilgisi verilmiştir.

Muhîf de eserinde Fazl'ın te'vil ilmini bildiğine dair ifadeler kullanır. Aşağıdaki beyitlerde Fazl'ın te'vil ilmini 33 yaşında öğrendiğinden ve Kur'ân'ı yorumladığından bahseder.

Ya;ni Fazl-ı Hâ... 'dan oldı âşikâr
Sırr-ı te'vîl-i kelâm-ı Kird-gâr (259)

Fazl-ı Hâ... 'dur ya;ni Âdem bî-gümân
Çıldı otuz üçde te'vîli jayân (386)

Sı vü se 'de ya;ni fı vü dâd u lâm
Eyledi te'vîl @âhir ve 's-selâm (1540)

Kaynaklarda Fazlullah'a ilm-i hurûfun 780 (1378-1379) yılında verildiği bilgisi yer almaktadır. Aşağıdaki beyitlerde dâd harfinin ebced değerinden (800) hareketle Fazl'ın 800'de görünür olduğu, bütün memleketi (kâinât) eline aldığı anlatılmak istenmiştir. Burada Muhîf, Fazl'ın 800'de ortaya çıktığını söylese de böyle bir durum söz konusu olamaz; çünkü Fazl, 796'da vefat etmiştir.

Araştırmalarımız sırasında, bazı kaynaklarda -elimizdeki eser de dâhil olmak üzere- Fazl'a hurûf ilmi bilgisinin 800'de zâhir ettiği söylenmektedir; ancak Fazl, bu tarihte yaşamadığı için böyle bir bilginin doğruluğu söz konusu değildir¹³.

Dâd sekiz yüzdür jadedde bî-gümân
Oldı sekiz yüzde Fazl-ı Hâ... jayân

¹³ Usluer, *age*, s. 42-43

Aldı ...abz u başına mülki tamâm

Fazl-ı Ha... zât-ı »udâ-yı lâ-yenâm

(207-208)

Fazlullah 776 (1374-1375) yılında Tebriz’de Hz. Îsâ, Hz. Muhammed ve Hz. Âdem’i Allâh’ın halifeleri; kendisini de Mehdî ve Mesîh, peygamberlerin ve velîlerin sonuncusu olarak görür. Böylece nübüvvet ve velâyet kendisinde zuhûr etmiş ve ulûhiyet devri başlamıştır. Fazlullah bu rüyayı açıkladıktan sonra, Tebriz âlimleri tarafından tekfirle suçlanmış ve bundan sonra Isfahan’da bir mağarada inzivâya çekilmiştir.¹⁴

Kendisini Mehdî olarak gören Fazlullah’a ilk inananlar; Fahreddin, Celâl-i Burûcîrdî, Fazlullah-ı Horasânî, Abdullah-ı İsfahânî, Nâyinli ve Reştili iki kişi ve Hurûfî müelliflerinden Mîr Şerif’tir. Fazl, Damgan’dayken gördüğü bir rüya üzerine Timur’u kendi fikirlerine inanmaya çağırır; ancak bu görüşler şeriat esaslarına aykırı görüldüğünden Timur tarafından tutuklanması emredilir. Semerkant’ta ulemâ ve fukahâ ile bir toplantı yapan Timur, verilen fetvâ ile Fazl’ın idam edilmesi hükmünü verir. Bunun üzerine Fazlullah, Timur’un oğlu Mîrân Şah tarafından yakalanıp Alıncak Kalesi’nde hapsedilir; yapılan mahkemesi sonunda 796’da (1396) Alıncak Kalesi’nde idam edilir. Hatta idam işinin bizzat Mîrân Şah tarafından gerçekleştirildiği de kaynaklarda yer alır. Fazl’ın cesedi ayaklarına ip bağlanarak çarşı pazar dolaştırıldıktan sonra kendisine inananlar tarafından defnedilir.¹⁵ Bu olaydan sonra Fazlullah taraftarları, Mîrân Şah için “Mârân Şah” ismini kullanmaya başlarlar.

Muhîfî de Kısmet-nâme’den aldığımız örnek beyitlerde Fazl’ın 56 yaşında öldüğünü söyler. Şâir, peygamberler şahı olan Hz. Muhammed’in hattının ve nutkunun (28+28), Fazl’ın ölüm yaşına karşılık geldiğini vurgular; çünkü Fazl, 56 yaşında öldürülmüştür. Şâir hatta Fazl’ın önemli eserlerinden biri olan “Nev-nâme”nin de buna işaret ettiğini belirtir. “Nev” kelimesinin ebced hesabını yaptığımızda (nun: 50, vav: 6) ulaştığımız 56 sonucu bunu açıklar.

İki bist ü heşt hem fehm it jayân

Oldı sinn ü sâl-i Fazl-ı gayb-dân

¹⁴ Usluer, *age*, s. 39

¹⁵ İslâm Ansiklopedisi, “Fazlullah” mad. C. 12

Yađni nuť... u «att-ı ŧâh-ı enbiyâ
Oldı terkıub ü ten-i Fazl-ı »udâ

Nüs«a-i Nev hem buña oldı güvâh
Kim [odur] Nev-nâme-i Fazl-ı İlâh (138-140)

Muhîfî, aŧađıdaki beyitlerde de emir sahibi Fazl'ın ölüm yaŧına iŧaret eder. Allâh kelimesi ilk batında noktalarıyla birlikte 18 yapmaktadır. İkinci batındaki toplamı 38'dir. Çıkan iki ifade toplandığında 56 eder ki bu, Fazl'ın ölüm yaŧıdır.

Batn-ı evvel laf@-ı Allâh âŧikâr
Hejdeh oldı no...tasıyla çün i yâr

Batn-ı &anıde olur otuz sekiz
Elli altıdur ikisi ...ı temiz

Oldı sâl-i ŧâhib-i emre jalem
Kim fenâ mülkine baŧmıŧdı ...adem (363-365)

Muhîfî aŧađıdaki beyitlerde de Fazl'ın ölüm yaŧının 56 olduğuna dikkat çekmektedir. Eserde, mim harfiyle ilgili yapılan açıklamalarda mim'in 2. ve 3. batındaki cüzlerinin toplamını (29), mim'in alfabedeki sıra sayısı (24) ve 3 cüzüyle toplanarak Fazl'ın ölüm yaŧı olan 56 sayısına ulaŧılır.

Batn-ı &anı batn-ı &âli& âŧikâr
jUnŧur-ı mım ü teheccı hem i yâr

Müddet-i Fazl-ı Ğa... 'a oldı jalem
»att u nuť...-ı Ađmed'e dâl oldı hem (2508-2509)

“Cân” kelimesinden hareketle de Fazlullah’ın ölüm yaşının 56 olduğunu söyleyebiliriz. Muhîfî, “cân” kelimesini oluşturan 3 harfin ebcedini (54) ve bu kelimenin zâhirindeki 2 noktayı toplayarak Fazl’ın ölüm yaşı olan 56 sayısına ulaşır.

Ebcediyle no...tasında ...l taleb

Cânuñ ey jakl-ıssı sâl-i Fazl-ı Rab

Yağni iki kerre yigirmi sekiz

Oldı jömr-i Fazl-ı Yezdân bilesiz

(3483-3484)

“Ben” anlamına gelen hâl kelimesiyle ilgili yorumlar yapan Muhîfî, kelimenin 8 cüzünün olduğunu, bu cüzlerde 4 nokta kullanıldığını daha önceki beyitlerde dile getirir. Aşağıdaki beyitlerde bu 8 cüzün ebcedini hesaplar (792) ve çıkan sonuca bahsi geçen 4 noktayı ekler. Bu hesaplamada 796 sayısına ulaşılır ki bu sayı, Fazl’ın ölüm yılını ifade etmektedir.

Heşt ħarfün ebcedi bñ-reyb ü şın

Yedi yüz to...san iki olur ya...ın

Yedi yüzle to...san altı bñ-gümân

Çâr no...tayla olur fehm it jayân

» âlden târık-i Fazl-ı ±ü'l-celâl

âhir oldı fehm it ey ehl-i kemâl

(B 3726-3728)

Tebriz yakınlarındaki Alıncak kalesine gömülen Fazlullah’ın kabri, idam olayından altı yıl sonra baş halifesi Aliyyu’l-A’lâ ile Seyyid Mûsâ ve arkadaşları tarafından yaptırılmıştır. Alıncak Fazlullah’ın idam edildiği yer olması sebebiyle Hurûfîler’ce “Maktelgâh” diye anılmış ve Hurûfîler’in Kâbesi olarak kabul edilmiştir.

Fazlullah, ölümünün arkasından Hurûfîliği yayma ve geliştirme amacı taşıyan geniş bir kitle bırakır. Tüm tâkibâtlara, cezalara rağmen başta Aliyyu’l-A’lâ olmak üzere, Fazlullah’ın diğer halifeleri sayesinde Hurûfîlik, Anadolu’ya geçerek güçlü

tesirini asırlar boyunca Anadolu ve Rumeli topraklarında diğer tarikatlara sızarak göstermiştir. Türk edebiyatının ünlü şâiri Seyyid Nesîmî de Fazlullah'ın Anadolu'daki önde gelen halifelerindendir.

Fazlullah'ın hayatıyla ilgili birtakım bilgiler verdikten sonra onun eserleri hakkında da kısa bilgiler vermeyi uygun görüyoruz.

Arş-nâme-i İlâhî: Fazlullah'ın mesnevî nazım şekliyle yazdığı bir eserdir. Fazl'ın ilk eseri olması yönüyle önemlidir.

Câvidân-nâme: Usluer, Fazlullah'ın bu eserini 788'de yazdığını, ama sürekli eklemelerde bulunduğunu ve son eklemesini de Şirvan'da zindandayken yaptığını belirtir. Fazlullah, eserini Farsça kaleme almıştır. Bu nedenle pek çok Hurûfî eserinde 32 sayısına ulaşılmaya çalışılır. Her şey 32 ve onun bölümleri çerçevesinde açıklanır. Câvidân-nâme, Hurûfîlerce kutsal kitap yerinde bir eserdir.

Usluer, pek çok Hurûfî eseri için “Câvidân-nâme” tâbirinin yanı sıra “câvidî-nâme, câvid-nâme” gibi ifadeler kullanıldığına değinir. Bu isimlendirmelerde bulunulmasının nedeni, eserlerin “ebediyet bilgisi” içermesindedir. Çünkü bu eserleri okuyan insanlar, hakikate ulaşacaklar ve ebedî hayata kavuşacaklardır.

Muhîfî de Kısmet-nâme adlı eserinde “Câvidân-nâme, Câvidî-nâme” isimlerini kullanmaktadır; ancak bu kelimelerle Fazlullah'ın Câvidân-nâme'sini kastettiğini düşünmüyoruz.

Muhîfî eserde Cavidân-nâme için özel bir bölüm oluşturur ve eserle ilgili yorumlarını bu bölümden hareketle yapar.

Muhîfî, Câvidân kelimesini oluşturan harflerle konuya giriş yapar. Câvidân kelimesi, 6 harften oluşmaktadır. Bu hâliyle kelime, Câvidân-nâme'nin başındaki 6 ibtidâ sözcüğünün sırrını görünür kıldığı gibi kün'ü oluşturan kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü de gösterir. Ayrıca Câvidân kelimesinde, 17 muhkem harf içerisinde yer alan 6 noktayı da görebiliriz. Câvidân kelimesinin yazımında 2 nokta kullanılmaktadır. Bu 2 nokta, 2 rekat Cuma namazına işaret ettiği gibi Âdem ve Havvâ'nın nutfesini de ifade etmektedir. Câvidân kelimesinin yazımında yer alan 6 harf ve 2 nokta birlikte düşünüldüğünde, hem 8 cennet hem de Âdem'in 8 hattı görünür olur.

Câvidân kelimesinin ebcedi 65'tir. Buna kelimenin bünyesindeki 2 nokta ilave edildiğinde 67 sayısına ulaşılır ki 67, Allâh kelimesine işaret etmektedir; çünkü Allâh'ın ebced değeri de 67'dir. Buna kelimeyi oluşturan 6 harf de eklennice 73 sayısının sırrı görünür olur.

Câvidân kelimesinin 6 harfi ve ebeci (65) birlikte düşünüldüğünde, hurûf-ı mukattaattan biri olan elif lâm mimin sırrı anlaşılır; çünkü elif lâm mîmin ebced toplamları 71 sayısını vermektedir.

Câvidân kelimesini oluşturan 6 harf içerisinde 5 tanesi tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 5 harf, Fazl'ın ismine işaret etmektedir. Buna kelimedeki 2 noktanın eklenmesiyle ümmî 7 hat görünür. bahsi geçen 5 harfin ebced değerleri toplamı (64), 2 kez 32'yi ifade etmektedir; yani Câvidân kelimesinde 32 nutku ve 32 hattı görmek mümkündür.

Câvidân kelimesinin ilk harfi olan cim, Fazl'ın adına delâlet etmektedir. Cim'in ebced değeri 3'tür ve Fazl'ın ismi de 3 harften oluşmaktadır. Câvidân'ın ikinci harfi olan elif de ebced değerinin 1 olması sebebiyle Allâh'ın birliğini sembolize etmektedir. Ebced değeri 6 olan vâv harfi, bu özelliği dolayısıyla 6 yönü gösterir. Dâl harfi de ebced değeri göz önünde bulundurularak 4 istivâ hattını ifade eder. Câvidân kelimesinin son harfi olan nûn, mukattaat harflerinin de sonuncusu olup ebeci 50'dir. Bu nedenle nûn harfi, hem 28 Kur'ân harfini ve bu harflerdeki 22 noktayı hem de 50 vakit namazı karşılar.

Muhîti yukarıdaki gibi birtakım hesaplamalar yaptıktan sonra Câvidân-nâme'nin övgüsüne başlar. Câvidân-nâme için "kâinâtın rehberi" ifadesini kullanır. O, "ilm-i hayât"tır; okuyan ölümsüzlüğe ulaşır. Bütün zorluklar onunla hallolur. O, dört kutsal kitabın anlaşılması için adeta bir anahtardır.

Hurûfî biri olarak Muhîti, Câvidân-nâme'den "cânum menüm, kible-gâhum, dînüm, îmânüm, namâzum" diye bahsederek bir bakıma, Hurûfîler nazarında Câvidân-nâme'yi anlatır. Tüm Hurûfîler gibi Muhîti'nin de gece gündüz zikrettiği, odur. O, adeta can koruyucu bir muska gibidir, şeytan onu taşıyandan uzak durur. Tüm bu anlatımlarla Câvidân-nâme'nin ne kadar yüce bir makama sahip olduğu ifade edilir.

Câvidân kelimesinin yazımında 18 cüz vardır. Bu 18 harf, 18.000 âlemi ifade eder. 18 sayısı ayrıca Allâh kelimesinin 14 cüzünün ve bu cüzlerdeki 4 noktanın toplamına işaret eder. Câvidân'ın 18 cüzü içerisinde 7 de nokta yer alır. 7 noktanın karşıladığı kavram ise, 7 kapıdır. Bilindiği üzere, cehennem 7 kapısı vardır. Muhîti'nin böyle bir ifadeye yer vermesinin nedeni, Câvidân-nâme'yi okuyan kişilerin cehennem 7 kapısından da uzak kalacağını vurgulamak istemesindedir.

Câvidânın 18 cüzü içerisinde 12 hatta işaret eden, imâlesiz 12 harf bulunur. Buna imâlesiz 5 nokta eklendiğinde 17 olur ki 17 sayısı, 17 rekât namaza delalet eder. 18 cüz içerisinde 10 harf, tekrar etmeden kullanılır. 10 harf, Mûsâ'nın levhalarındaki 10

harfî gösterir. 10 harf ve imâlesiz 5 noktanın toplamında 15 rekat namaz sırrını açıkça görmek mümkündür.

Fazl-ı Hâ...’dan geldi laf@-ı Câvidân
 Altı harf-i kâf u nûn fehm it jayân
 Oldı altı ibtidâ sırrına dâl
 Şeş nu...âf-ı muhkeme hem bî-cidâl

İki rekʒat cumʒa sırrına jalem
 Oldı iki no...tası fehm eyle hem
 .....
 Penc no...tayla zi-Fazl-ı ±ü’l-celâl
 On yedi rekʒat namâza oldı dâl

Bî-mükerrer hejdeh eczâ âşikâr
 Deh «af-ı elvâh-ı Mûsâ’dur i yâr

Deh hurûf u penc no...ta ey hümâm
 Sırr-ı on beş rekʒat oldı ve’s-selâm (3943-3976)

Muhîfî aşağıdaki iki beyitte ise, Câvidân-nâme’nin Fazlullah’ın ölümünden tam 6 yıl sonra; yani 802’de toplanıp kitap haline getirildiğinden bahseder.

Oldı sekiz yüz iki fehm it jayân
 Câvidân-nâme’den virdi nişân

Yaʒni đâd u bâ’da cemî oldı ya...ın
 Câvidân-nâme-i Fazl-ı mübîın (944-945)

Muhîfî, hâl (ben) kelimesinden hareketle de Câvidân-nâme’nin toplanıp kitap hâline getirildiği 802 yılına ulaşır. Şöyle ki: Hâl kelimesinin 8 cüzü ve 8 cüzün de 4 noktası mevcuttur. Bu 8 cüz içerisinde 6 tanesi tekrar etmez. 8 cüzün ebced değeri

792'dir. Bu sayıya tekrar etmeyen 6 cüz ve 4 nokta eklendiğinde 802 sayısı elde edilir ki bu, Câvidân-nâme'nin toplanıp kitap hâline getirildiği yıldır.

Bı-mükerrer ħarf ü no...ta ey civân
Yedi yüz to...san iki hem bı-gümân

Câvidân-nâme cemîin gösterür
K'oldı sekiz yüz ikide uşta gör (3731-3732)

Muhîtî'de Câvidân-nâme etkisini gösteren bir diğerk önemli husus, eserin ilk 6 beytinde gizlidir. Kaynaklarda belirtildiğine göre Fazlullah, Câvidân-nâme'nin başlangıcında 6 tane "ibtidâ" kelimesi kullanır. Kısmet-nâme'ye baktığımızda ise, eserin ilk 6 beytinde "Fazl-ı bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm" dizesi tekrar etmekte; bir bakıma Fazl kelimesi 6 kere tekrarlanmaktadır.

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Fâjil-i mu«târ u jallâm u jalîm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Fâtih-i ebvâb-ı cennât-ı najîm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Hâdi-i râh-ı şîrât-ı müsta...îm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Kâşif-i esrâr-ı Çur'ân-ı ja@îm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Çâdir-i Çahhâr u Çayyûm u Çadîm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-rahmani'r-rahîm
Mâlik-i mülk-i «udâvend-i kerîm (1-6)

Muhîfî, bahsi geçen 6 ibtidâ sözcüğünü oldukça önemser ve eserinde buna geniş yer ayırır. Böylelikle Câvidân-nâme’de yer alan 6 ibtidâ sözcüğünde, aslında müfredâtın sırrının açıklandığını dile getirir.

6 ibtidâ sözcüğünün sırrının Fazl’da görülebileceğini belirten Muhîfî, bu 6 kelimenin, “kün” kelimesinin 6 cüzünü görünür kıldığını açıklar. Ayrıca 6 ibtidâ kelimesi, 6 günün sırrına ve 6 elif lâm mîm’e işaret etmektedir; çünkü elif lâm mîm mukattaat harfleri, Kur’ân’da 6 sûrenin başında yer almaktadır. Bu kelime 6 teşehhüdü ve 6 yönü görmek de mümkündür. 6 ibtidâ sözcüğünün ifade ettiği kavramlar, elbette bunlarla sınırlı değildir; çünkü bu kelime 17 muhkem harf içerisindeki 6 noktanın ve 6 gün orucunun sırrı da açıklık kazanmaktadır.

İbtidâ sözcüğünün yazımında 5 harf kullanılmaktadır. Böylelikle kelime, Fazl’ın 3 harf ve 2 noktasına işaret etmekte; 5 vakit, 5 hat ve hums sırrına ışık tutmaktadır. İbtidâ kelimesinin yazımında kullanılan nokta sayısı 3’tür. Bu yönüyle 3 çeşit namaza; yani 11 (sefer), 15 (Cuma günü) ve 17 (hazar) namaza delâlet eder. Ayrıca 3 noktası bulunan ibtidâ sözcüğü, Fazl’ın 3 ismini ve teslis inanişini gösterir.

1 ibtidâ sözcüğü 5 harften oluştuğuna göre, 6 ibtidâ sözcüğü 30 harften oluşur. Bu hâliyle 6 ibtidâ, Kur’ân’ın 30 cüzünü ve sî-murg sırrını göstermektedir. Ayrıca 28 harf ve lâm-elif harfi de 30 sayısında görünür. Bir yılda tutulacak oruç miktarı da (30 gün) 6 ibtidâ sözcüğüyle ifade edilmiştir.

1 ibtidâ sözcüğünün yazımında 3 nokta kullanıldığına göre, 6’ında 18 nokta yer alır. Bu 18 nokta, 18.000 âlem sırrını da gösterir. 6 ibtidâdaki nokta ve harfler toplandığında ortaya çıkan 48 sayısı, 48 hat sırrını göstermekte; 32 ak hatta ve 16 siyah hatta işaret etmektedir. 6 ibtidâ sözcüğündeki 30 harfte orucun sırrını görmek de mümkündür; çünkü Ramazan ourucunun süresi de 30 gündür. 6 ibtidâ sözcüğü, 18 noktasiyla toplandığında Îsâ’nın nutkunu ve 1 günlük zaman dilimini ifade eden 24 sayısını verir.

İbtidâ sözcüğü, 5 harf ve 3 noktasıyla birlikte düşünüldüğünde cennetin 8 kapısından, 8 hattan, 8 teşehhüdden, Fazl isminin 8 cüzünden haber vermektedir. İbtidâ’daki harf sayısı tekrar etmeden 4 olur ve 3 nokta ilavesiyle 7 sayısı elde edilir. Böylelikle ibtidâ, 7 ümmî hattı gösterir. Noktalardan vazgeçilecek olursa, sadece 4 harf kalır. Bu 4 harf, ebî 4 hattı ifade eder. Ayrıca 4 rekat namaz, cenaze namazındaki 4 tekbir, noktalı 4 harf vs. ibtidâ sözcüğünün tekrar etmeyen 4 harfinde görünür. 4 harfin cüzleri toplamı 10’dur ve Mûsâ’nın 10 hattının karşılığıdır. Tekrar etmeyen 4 cüzdeki

harflerin cüzleri, ibtidâ sözcüğünü oluşturan 5 harf ve 3 noktayla toplandığında 18 olur ve bu hâliyle 18 harfin şeklini gösterir.

İbtidâ kelimesini oluşturan 5 harfin cüzleri toplamı 13'tür. 13 sayısı, 28 Kur'ân harfi içinde yer alan, noktası bulunmayan 13 harfi ifade etmektedir. 13 cüz içerisinde kullanılan nokta sayısı 9'dur. 9 nokta, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını aydınlatmaktadır. 13 harf ve 9 nokta birlikte, 22 sayısının sırrını göstermektedir ki 22, 28 harf içerisindeki noktaların toplamıdır. 6 kez 22, 132 sayısını verir. 132 aynı zamanda 4 kez 33'ün de ifadesidir. 4 sayısı, 4 unsurun karşılığı olduğuna göre, demek ki her bir unsurun değeri 33 harf miktarıdır. Diğer bir ifadeyle 132'deki 32 sayısı, 32 nutku; 100 de 100 çadır ipini karşılamaktadır.

6 kez 13, 78 eder. 78 sayısını mukattaat harflerinde görmek mümkündür. Demek ki 6 ibtidâ sözcüğü, 78 sayısının sırrını da aydınlatmaktadır. Bu ifadeye 6 ibtidâ sözcüğünün kendisi de eklenince 84 sayısına ulaşılır ki bu sayı, 3 kez 28 demektir. 3 kez 28'de yüz, el ve ayaklardaki 28'er hattı görmek mümkündür. 84 sayısı aynı zamanda 32 harfin cüzlerinin (82) lâm-elif'in 2 harfiyle toplamını da vermektedir. Buna ibtidâ kelimesinin sûretindeki 3 nokta eklenince 87 sayısına ulaşılır ki bu sayı, 77 harfin, 9 noktası ve kelimenin kendisiyle olan toplamını vermektedir.

6 ibtidâ sözcüğünün ebcedi ($6 \times 408 = 2448$), noktaları (6×3) ve harfleriyle (6×5) birlikte düşünüldüğünde 2496 sayısını verir. 2496, 78 ve 32 sayılarının çarpımıdır. Bu da demek oluyor ki 6 ibtidâ sözcüğü, 78 harfe işaret etmektedir; yani 78 harfin her birinin değeri 32'dir. 6 ibtidâ 78 harfe işaret ettiğine göre, her bir ibtidânın değeri 13'tür. Daha önce belirttiğimiz üzere, ibtidâ'yı oluşturan 5 harfin cüzleri toplamı da 13'tü.

Muhîfî ibtidâ kelimesiyle ilgili bu tip açıklamalar yaptıktan sonra, kelimenin neden Câvidân-nâme'nin başında yer aldığını açıklamaya koyulur. Buna göre; kelimenin başında da sonunda da elif harfi vardır. Bu durumda elif, hem bir başlangıç hem de bir sonudur. Gerek kelimedede gerekse alfabe de eliften sonra gelen harf, bâ'dır. bu 2 harf birlikte düşünüldüğünde "eb" kelimesini ortaya çıkarır ki "eb", "baba" anlamında kullanılan bir kelimedir. Bilindiği üzere insanlığın babası Âdem'dir. Bu nedenle 2 harf birlikte Âdem'e işaret etmektedir. Bâ harfinden sonra gerek ibtidâ sözcüğünde gerekse alfabe de gelen harf, te'dir. Te harfi, Havvâ'yı ifade etmektedir. O, Âdem'den görünür olmuştur. Bu nedenle be harfi Âdem, te harfi Havvâ'dır. Fazlullah'ın zâtının nûru Âdem'de görünmüş ve bu nur, Âdem aracılığıyla Havvâ'ya geçmiştir. İşte tüm bu sırlar, ibtidâ kelimesinde görüldüğü için eserin başında bu sözcük 6 kez kullanılır.

İbtidâ kelimesinin ilk 3 harfi (elif, be, te) aynı zamanda alfabenin de ilk 3 harfidir. Bu da demek oluyor ki Câvidân-nâme, alfabenin sırrını da açıklamaktadır.

Fazl-ı Ha...’dan ma’ni-yi şeş ibtidâ

Şeş harf-i kâf u nündür tâlibâ

.....

Câvidân-nâme ya’ni ey hümâm

Müfredât esrârıdur bil ve’s-selâm

(3416-3477)

Muhabbet-nâme-i İlâhî: Fazlullah’ın yazdığı üçüncü eserdir. Muhabbet-nâme, Allâh’ın vechine, yani 28 ve 32 kelimenin alâmetlerine olan aşkın sonucu olarak, ezan, kâmet, zekât gibi ibâdetlerde 28 ve 32 kelimeyi bulmanın yollarını anlatan bir eserdir¹⁶.

Nev-nâme: Fazlullah’ın rüya yorumlarına yer verdiği eseridir. Usluer, Nev-nâme’nin ismiyle ilgili birtakım yanlışlıklar olduğunu, eserin adının bazı kaynaklarda “Nevm-nâme” şeklinde anıldığını; ancak eserin gerçek adının “Nev-nâme” olduğunu açıkça belirtir.

Muhîtf de Kısmet-nâme’de Fazlullah’ın bu eserinden bir yerde “Nev-nâme”, bir yerde de “Nüşa-i Nev” diye bahseder. Bu da gösteriyor ki; Usluer’in de dediği gibi eserin gerçek adı “Nev-nâme”dir.

Nüs«a-i Nev hem buña oldı güvâh

Kim [odur] Nev-nâme-i Fazl-ı İlâh

(140)

Divân: Eser, Fazlullah’ın “Nâimî” mahlasıyla yazdığı şiirlerden oluşmaktadır. Tasavvûfî içerikli şiirlerin yer aldığı bu eserde temel olarak “vahdet-i vücût” anlayışı ön plana çıkarılmış, Hurûfî unsurlara pek yer vermemiştir.

1.1.2. Aliyyu’l-A’lâ

Aliyyu’l-A’lâ 754 (1352-1353) yılında doğmuştur. Fazlullah’ın önde halifelerindendir. Hurûfîler arasında “Seyfullah ve Halifetullah” lakaplarıyla

¹⁶ Usluer, *age*, s. 52

anılmaktadır. 771 (1369-1370) yılında Fazlullah Tohcı Mescidi'nde yken ona kapılanmış ve Fazl'ın damadı olmuştur¹⁷.

Aliyyu'l A'lâ Anadolu'ya sığınan ve Anadolu'da uzun süre kalan Hurûfîlerdendir. Hatta Hurûfîliğin Bektâşî tekkelerinde gizliden gizliye yayılmasında onun büyük etkisi olmuştur. Bazı kaynaklarda onun da Fazlullah gibi katledildiği bilgisi yer almaktadır.

Muhîfî, Kısmet-nâmesinde Aliyyu'l A'lâ'dan bahseder. Onu "Fazl'ın kîm-makâmı" olarak görür. Bu nedenle onun lakabının "Fazl'ın Feyzi" olduğunu aşağıdaki beyitlerde belirtir. Devamında onu "Fazl'ın halifesi" ve "cennetlerin koruyucusu", "cehennem sahibi olan kâfirlerin kâtili" olarak nitelendirir.

Oldı çün ...âim-ma...âm-ı Fazl-ı Rab

Feyz-i Fazl-ı Ha... aña geldi la...ab

Şübhesüz oldı halıfe bilesin

Her ne ma...şüduñ var andan bulasın

Ol durur hâdı-yi cennât-ı najım

Çâtil-i küffâr-ı aşhâb-ı cahım

(953-955)

Aliyyu'l A'lâ'nın eserleri arasında "Tevhid-nâme", "Firâk-nâme", "Beşâret-nâme", "Kürsî-nâme", "Kıyâmet-nâme", "Mahşer-nâme" yer alır.

Muhîfî inceleme konusu edindiğimiz eserinde, "Bismillâh" sözcüğünden hareketle onun "Kürsî-nâme" adlı eserini anar. Eserin 809'da (1407-1408) yazıldığını belirtir.

Çâr laf@ u bâ-se teşdüd ey civân

Oldı sekiz yüz to...uz ez-ğayb-dân

.....

Yazdı Kürşî-nâmeyi fehm eyle var

Dâd u fîda Fazl-ı Ha...'dan âşikâr

(949-952)

¹⁷ Usluer, *age*, s. 56

1.1.3. Muhîfî

Muhîfî adını taşıyan iki şâir vardır. Bunların her ikisi de XVI. yüzyılda yaşamışlardır. Birisi Rodoslu Divan şâiri; diğeri Hurûfî şâir Muhîfî'dir¹⁸. Biz Kısmet-nâme adlı eserin, sözünü ettiğimiz ikinci şâire âit olduğunu düşünüyoruz. Çünkü Kısmet-nâme, Hurûfîlik'le ilgili bir eserdir. Doğal olarak eserin de Hurûfî olan Muhîfî'ye ait olduğunu söylemek gerekir.

Muhîfî, XVI. yy.da yaşamış Hurûfî şâirlerdendir. Kaynaklarda hayatı hakkında pek bilgi yoktur. Mevlevî Arşî Dede'nin bir şiirinden kendisinin Hurûfî şâiri olduğu anlaşılmaktadır. Hurûfî bir şâir olduğu için tezkirelerde söz konusu edilmemiştir¹⁹.

Şâirin Divân'ı vardır. Divan'ının çeşitli kütüphanelerde yazma nüshaları mevcuttur. Divân'ı üzerine iki tez çalışması yapılmıştır: Bunlardan ilki 1964'te İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi öğrencilerinden Sevgi Tok tarafından, diğeri 1995'te Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı yüksek İlsâns öğrencisi Abdullah Tataroğlu tarafından "Muhîfî Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği, Divanının Tenkidli Metni" adıyla hazırlanmıştır.

Abdülbâkî Gölpınarlı, "Hurûfîlik Metinleri Kataloğu" adlı çalışmasında ve Fatih Usluer de "Hurûfîlik İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren" adlı eserinde Muhîfî'nin Hurûfîlikle ilgili "Keşf-nâme" adlı başka bir eserinden de söz ederler. Tataroğlu'nun çalışmasında da aynı eserden söz edilmektedir; fakat adı geçen kaynaklarda "Kısmet-nâme"nin ne adı geçmekte ne de hakkında bilgi bulunmaktadır.

Eser incelendiğinde, içerisinde hem eserin hem de Muhîfî'nin adının geçtiği açıkça görülmektedir. Muhîfî, v. 9/b ve v. 20/b'de yer alan aşağıdaki iki beyitte mahlasını kullanmıştır. Bu da gösteriyor ki eser, Muhîfî'ye aittir.

Şükr fî vü şükr dâd u şükr lâm
Her nefesde ey Muḥîfî ve's-selâm (255)

Oldı hem ism-i Muḥîfî âşikâr
İsm-i Mehdî'den bu sırrı aña var (669)

¹⁸ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, "Muhîfî" mad., C. 6, s. 431

¹⁹ Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, "Muhîfî" mad., C. 6, s. 431

Muhîfî, v. 84/a'da eserin adını "Kısmet-nâme" olarak anmakta, böylece eserin adıyla ilgili endişeler de ortadan kalkmaktadır.

Otuz üç harf oldu ya'ni her tınâb

O...ı Kısmet-nâme'yi bul fetḥ-i bâb

(3007)

1.2. Hurûfî Remizleri²⁰

Eserde Hurûfîlikle ilgili birtakım şifrelerin kullanılması da dikkat çekicidir.

Muhîfî, bu remizleri kırmızı mürekkepli kalemle yazmıştır. Biz de yazma nüshadan tespit ettiğimiz remizleri aşağıda vermeye çalıştık.

Âdem:	د
Bist ü heşt:	بست
Cum'a:	جم
Çâr-deh:	چه
Fazl:	ف
Fazl-ı Hak:	ف ه
Fazlullah:	ف آ ه
Hak:	ق
Harf:	ح
Hat:	ط
Hat-ı vech:	طوه
Havvâ:	و
Hurûf:	ح ف
Hutût:	طوه , طوه
Rekal:	رک , رک
Salât:	ص
Salavât u savm:	صووص
Sî vü du:	س
Sûret:	ص
Vech:	وه
Zât:	ذ

²⁰ Usluer, Fatih; Hurûfî Şifreleri, Journal of Turkish Studies vol. 33/II, Harvard University, 2009, Cem Dilçin Armağam C. II, s. 201 vd.

II. BÖLÜM

KISMET-NÂME’NİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

2.1. Nazım Şekli

Eser, şekil özellikleri açısından incelendiğinde şunları söylemek mümkündür: Kısmet-nâme’de nazım birimi olarak beyit kullanılmaktadır. Eser, 4399 beyitten oluşmaktadır. Kafiye düzeni aa - bb - cc - dd - ee - ff – gg - ... şeklindedir; yani beyitlerin her biri kendi aralarında kafiyelidir. Bu yönüyle bakıldığında Kısmet-nâme, mesnevî nazım şeklini hatırlatmaktadır.

Bilindiği üzere mesnevîler, beyitler hâlinde yazılan ve her beyti kendi arasında kafiyelenen bir nazım şeklidir. Mesnevîlerde beyit sınırlamasının bulunmaması, uzun soluklu konuların anlatımının bu nazım şekliyle gerçekleştirilmesini sağlar. Ayrıca mesnevîlerde dibâce, tevhid, münâcât, na’t gibi bölümler de yer almaktadır.

Yukarıda yapılan açıklamalardan yola çıkarak Kısmet-nâme’nin, mesnevî nazım şekliyle yazıldığını; ancak klâsik mesnevîden bazı farklılıklar taşıdığını söyleyebiliriz. Çünkü Kısmet-nâme, sadece beyitler hâlinde yazılması, beyit sayısının çok olması ve kafiyelenmesi yönüyle mesnevîyi andırmaktadır; fakat klâsik mesnevîdeki bölümleri Kısmet-nâme’de görmek mümkün değildir.

Eserde özel bölüm başlıkları olmasa da dikkatimizi çeken bazı ifadeler elbette vardır. Meselâ yazma nüshanın varaklarının neredeyse her bir yüzünde sayfa ortasına yazılmış, “ve’s-selâm” ifadesiyle biten beyitler mevcuttur. Bu beyitler bazen sanki bir bölümmüş gibi kendinden önceki beyitlerde anlatılanları toparlar ve bir beyitle önceki beyitlerde neler anlatıldığı ifade edilmiş olur. Meselâ aşağıdaki beyitte, her şeyin öncesinin ve sonrasının Fazlullah olduğu söylenir ve kendinden önceki yedi beyit de incelenecek olursa, bu sonucu ortaya çıkaracak ifadelerin söz konusu edildiği görülür.

Geldi evvel fı vü şoñra dâd u lâm

Fazl-ı Ha...’dur evvel â«ir ve’s-selâm

(8)

Aşağıdaki beyitte ise, kısaca Âdem ve Ahmed isminin Fazlullah’tan görünür olduğu söylenir. Bu da gösteriyor ki önceki beyitlerde Fazl’dan hareketle Âdem ve Ahmed ismi açıklanmaya çalışılmıştır.

Yağni sırr-ı Âdem ü Aħmed tamâm
Oldı @ahir Fazl-ı Ğa...’dan ve’s-selâm (143)

Aşağıdaki beyitte “her şeyin aslının harf olduğu” düşüncesi, yine kendinden önceki beyitlerde anlatılanlar bir beyitte toparlanarak ifade edilmiştir.

Ğarfdür aşl-ı vücûd-ı her kelâm
Ğarfdür yağni mürekkebe ve’s-selâm (164)

Eserde bu tipte beyit örnekleri oldukça fazladır ve bunların pek çoğunun bahsettiğimiz “konuyu toparlama” işlevi vardır.

Eserin mahlas beyti aşağıda verilmiştir:

Şükr fı vü şükr đâd u şükr lâm
Her nefesde ey Muħitı ve’s-selâm (255)

Tüm bu açıklamalardan hareketle eserin, mesnevî nazım şekliyle yazıldığını; ancak klâsik mesnevîlerden bazı farklılıklar taşıdığını açıkça söylemek mümkündür.

2.2. Vezin

Kısmet-nâme’de aruz ölçüsü kullanılmış olup eser, aruzun çok sık karşılaştığımız kalıplarından biri olan “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” kalıbıyla yazılmıştır.

Eserde bazı beyitlerde vezinle ilgili birtakım sorunlar söz konusudur. Bu beyitleri belirleyerek hataları göstermeye çalıştık.

Beytin 2. dizesinde yer alan “itdi” kelimesindeki “-di” ekinin fazla yazıldığı kanaatindeyiz; bu nedenle beytin vezin ve anlam bütünlüğünün sağlanması açısından ekin çıkartılması gerekmektedir.

On iki eczâ zi-Fazl-ı Ğayb-dân
Bı-mükerrer heft olur fehm itdi jayân (550)

Aşağıdaki beyitte de 2. dizedeki “tâ”nın vezin nedeniyle beyitten çıkarılması uygundur.

Şeş şalât-ı cehr hem şeş ibtidâ
Şeş teşehhüd sırrıdur hem tâ tâlibâ (615)

Aşağıdaki beytin 2. dizesinde tespit edilen sorunu çözebilmek maksadıyla metinde “k’Ahmed” şeklinde yazılan ifadeyi “ki Ahmed” olarak yazmamıza rağmen vezin için yeterli bir çözüm yolu olmamıştır.

Çâr harf ü se nu...at olur yedi
Heft aşıdur ki Aḥmed didi (699)

İlk dizede vezin yönünden bir bozukluk vardır; çünkü bir hece fazla çıkmaktadır. Bunun düzletilebilmesi için “çü” çıkarılmalıdır.

Lâm-elifden şoñra elif geldi çü bil
Mañni-yi taḥt-ı livâyı fehm ...l (1453)

Aşağıdaki beytin ilk dizesinde de vezin açısından bir fazlalık söz konusudur. Bunun giderilmesi için “ü yekdür” ifadesi beyitten çıkarılabilir.

Bist ü heşt ü yekdür lâm-elif ender-cümel
Hey^{et} ile şı vü du ez-lem-yezel (1471)

Örnek beytimizde 2. dizede bir vezin sorunu olduğunu söyleyebiliriz. Beyitten “hem” kelimesinin çıkarılması, anlam açısından bir bozukluk oluşturmaz. Bu nedenle “hem”i beyitten çıkararak bu düzeltmeyi yapabiliriz.

Ḥarf ü no...ta bist ü sedür bñ-ğalat
Görinür hem hefdeh ḥurûf u şeş nu...at (2748)

Aşağıdaki beyitte, 2. dizede “ey” sözcüğü, hem vezin hem de anlam açısından gereksizdir.

~ûretâ gerçi kim oldı i«tişâr
Lıık majıııde mufaşşaldur ey i yâr (3001)

Aşağıdaki beyitte ise, “vü” bağlacı gereksiz görünmektedir.

Heft şedde vü medd ü yetmiş beş hırûf
Seksen ikidür bu sırra bul vu...ûf (3098)

Aşağıdaki beytin ilk dizesinde ise, bir hecelik bir fazlalık söz konusudur.

ıUnşur u no...ta vü hırûf-ı «atı jayân
Gösterür on beş namâzı bıı-gümân (3704)

Aşağıdaki beyitte “du” kelimesi, vezin gereği medli okunmalıdır.

Sıı vü du hırfüñ eczâsın jayân
Lâm-elifle gösterür bil bıı-gümân (20)

Örnek beyitte “Kur’ân” sözcüğü, medli okunarak bir aruz kusuru gerçekleştirilmiştir.

Sûre-i Çur’ân’dan virdi «aber
Añla hırf-i vâhıdi ey pür-hüner (29)

Aşağıdaki beyitte geçen “bismi’l-lâhi’r-rahmâni’r-rahîm” sözünde de aruz kusurunu görmek mümkündür. Aynı durum, kelimenin geçtiği ilk altı beyit için de geçerlidir.

Fâzı-ı bismi’llâhi’r-rahmani’r-rahım
Fâjil-i mu«târ u jallâm u jalım (1)

2.3. Kafiye ve Redif

Kafiye

Şiirde vezinden sonra ahengi sağlayan en etkili unsur kafiye'dir. Dize sonlarında tekrar eden bu sesler, eseri âhenkli hâle getirmektedir. Elimizdeki mesnevîyi incelediğimizde mücerred, mürdef, müesses ve mukayyed kafiye örneklerinin yer aldığını görürüz.

Aşağıdaki beyitler, mücerred kafiye örneklerini oluşturmaktadır.

Kâf u nûn eczâ vü no...ta bâ-cümel
Hey"et ile seksen olur bî-cedel

Virdi sırr-ı ebcedi fîden «aber
Bu beyânı fehm ...l ey pür-hüner (11-12)

Oldı fî eczâda iki üç nu...at
İsm-i zât-ı Fazl-ı Ha...'dur bî-ğalat (22)

Şeş cihât u şeş elif lâm mîm hem
Oldı bu şeş no...taya fehm it jalem (33)

Ya'ni hârf-i dâddur kâf-ı felek
Nükte-i yâr yegdür bilmek gerek (61)

Harf ü no...ta oldı eczâ çâr-deh
Fîl-i Fazl-ı ü'l-celâl ey merd-i reh (154)

Yâ ki ondur jaşere kâmindür ol
İntihâ-yı hârfde var iste yol (295)

Çâr-deh bâ-şîz-deh bâ-şî vü yek
No...ta-i @âhirle hem bî-reyb ü şek (751)

Aşağıdaki beyitlerde mürdef kafiye çeşidi örneklendirilmiştir.

Kâf u nûnuñ diñle sırrın ey civân
Kim ne vech ile olur fîden jayân (10)

Yine ber-vech ile kâf u nûn jayân
Ĥarf-i fîden gösterür saña nişân (14)

Seksen olur cümlesi bî-irtiyâb
Açdı vech-i şâhid-i fîden ni...âb (17)

Penc va...t esrârını ...ıldı jayân
Penc «atf-ı Âdem'i hem ey civân

Ĥarf-i fî'yi üstine ...ıldı ...ıyâm
%o...san oldu geldi to...san biñ kelâm

Çârdur fî batn-ı &anıde jayân
Heft nu...atla on bir olur bî-gümân

On bir olmışdur sefer farz-ı şalât
Fî vü dâl u vâv çündür muhkemât (23-26)

No...ta-i @âhiredür Ümmü'l-Kitâb
Heft «atf-ı vech-i Ĥavvâ bî-ııcâb

Fî ile ...â'm elif ü ...âf u kâf
Yüz igirmi dört olur bil bî-«ilâf (34-35)

Mukayyed kafiye türüne şunları örnek verebiliriz:

Fı vü dâd u lâm olur eczâda heşt
Ma...sim-i otuz ikidür eyle geşt (92)

No...ta vü hârfindedür ev...ât-ı penc
Görinür hem penc «ağ bı-derd-i renc (510)

Olmaz ımânı şerıfatde dürüst
Ehl-i İslâm' uñ ya...ın bil olma süst (802)

On iki hârfün nu...âtı oldı penc
Penc va...tün oldı esrârına senc (1012)

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'ya çün bedel
Oldı fehm eyle bu ...avli bı-cedel (1438)

Dâl elif ü lâm oldı sı vü penc
Bu tılsımı fehm idenler buldı genc (1898)

Müesses kafiye ile ilgili şu örneği yer verebiliriz:

Sırrını fehm it kitâb-ı nâtı...uñ
Hikmetün aña kelâm-ı »âlı...uñ (516)

Yaptığımız inceleme sonucunda Kısmet-nâme'de mücerred ve mürdef kafiyelerin çokça kullanıldığını; buna karşın mukayyed kafiye örneklerinin az olduğunu; hatta müesses kafiyenin hemen hemen hiç kullanılmadığını söyleyebiliriz.

Eserde bazı kafiye kusurlarına da rastlanmaktadır.

Lâm otuzdur jayın u fı sı vü du
Sı vü du nu...ı[nı] fehm it ey zekı (153)

Aşağıdaki beyitlerde kafiye nin ekle sağlanmak istenmesi bir kafiye kusuru olarak görülebilir.

- ±ât-1 jâlemden münezzeh olduğı
Sırr-1 çâd-1 Fazl-1 Ha...’dur ey a«ı (58)
- Heft ü penc ü ebc ed ez-Fazl-1 Ğafûr
Pânz-deh rekâat namâzı gösterür (1801)
- Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür
Hem Mesûh’ün nuş...ını ey kân-1 nûr (2183)
- Bı-mükerrer nüh hurûf olur yedi
Yedi «att-1 vech-i ümdür sermedı (2824)

Aşağıdaki örnekler, Muhîtî’nin kafiye bulmakta zorlandığını gösteren beyitlerdir.

- Harf ü no...ta bâ-cümel penc oldu *hem*
Penc va...t esrârın idrâk *eylegil* (1804)
- Çâr «atta çâr harf oldu *jalem*
Çâr rekâat sırrını fehm eyle *var* (1871)
- Hem da«ı eczâ-yı şı vü du *kelâm*
Görinür bâ-lâm elif fehm it *jayân* (3660)

Redif

Şiirde âheng in sağlanmasında kafiye den sonra en önemli unsur rediftir. Redifler, ses veya aynı anlamlı kelime tekrarlarına dayanmaktadır. Rediflerin, müzikalitenin yakalanması ve şiirlerin daha kolay hatırlanması gibi önemli bir işlevi vardır.

Elimizdeki mesnevîde de redif, âhengi sağlayıcı önemli bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Yaptığımız inceleme sonucunda eserde çoğunlukla ek hâlinde redifler kullanıldığını, bazen kelime hâlinde rediflere de yer verildiğini söyleyebiliriz.

Mesnevîde kullanılan redifler, kullanım sıklıklarına göre tasnif edilmiş ve aşağıya alınmıştır.

-ur / -ür (108), -i (25), -dur (19), -(n)üñ (15), -durur (8), ile (7), -sını (5), -(s)in (5), -e (3), -asın / -esin (3), olur (3), elif (2), degül (2), -ı çarh (2), -sı dur (2), -si (2), -en (2), du (2), nûn (2), eyledi (2)'şer beyitte redif olarak kullanılırken bundan sonra yer alan kelime ve ekler l'er yerde redif olarak karşımıza çıkar. İden, hâ, muhkemât, nutfeden, elif lâm râ, -dugı, 'ayân, içün, -lar, -lere, ol, oldu, -dur ol, eyledüm, velî, -ını, -da, -señ, -ûş, -um menüm, u kâf

III. BÖLÜM

KİSMET-NÂME’NİN DİL VE ANLATIM ÖZELLİKLERİ

3.1. Söz Varlığı

Kısmet-nâme, Hurûfîlik öğretisi yapan bir eser olduğu için kullanılan kelimeler de Hurûfî felsefesini yansıtır niteliktedir. Eserde harflere, noktalara, sayılara, hesaplamalara çok fazla yer verilmesi, Fazl adının neredeyse bütün sayfalarda geçmesi, bu durumu açıklamaktadır.

Kısmet-nâme’nin ağır bir dilinin olduğunu söyleyemeyiz; ancak hadislerden ve âyetlerden alıntılarının yapıldığı, başka bir ifadeyle Arapça ibârelerin yer aldığı bölümlerde dil, ağırlaşmaktadır.

Kısmet-nâme’de Kur’ân’ın ve dinî bilgilerin yorumlanıyor olması, ister istemez dinî kelimelerin de devreye girmesine yol açmış; dolayısıyla eserde dinî terminoloji yoğun bir şekilde kullanılmıştır.

Kısmet-nâme’de belki de en çok kullanılan kelime Fazl kelimesidir. Kelime, doğrudan Fazl veya Fazlullah şeklinde kullanıldığı gibi “fî vü dâd u lâm” harfleri de Fazl için kullanılmıştır. Fazl’ın kullanımında dikkat çeken bir diğer husus da Allâh’ın isim ve sıfatlarıyla birlikte anılarak tamlama oluşturmasıdır. Fazl için kullanılan kelimeler şunlardır: “Fazlullah, Fazl-ı Hak, Fazlu’l-azîm, Fazl-ı Yezdân, Fazl-ı Rabbü’l-âlemîn, Fazl-ı Hayy, Fazl-ı Huda, Fazl-ı lâ-yenâm, Fazl-ı lem-yezel, Fazl-ı Kird-gâr, Fazl-ı Hayy-ı lâ-yenâm, Fazl-ı gayb-dân, Fazl-ı İlâh, Fazl-ı lâ-yezâl-ı dâd-ger, Fazl-ı Rab, Fazl-ı Zât, Fazl-ı Ra’uf, Fazl-ı Celîl, Fazl-ı Rahman, Fazl-ı reh-nümûn, Fazl-ı Gafûr, Fazl-ı bî-niyâz, Fazl-ı Ahad...”

Kısmet-nâme’nin kapalı bir anlatımı vardır. İlk bakışta kolay gibi görünse de, içte gizli anlamlar taşımaktadır. Esere bu kapalılığı veren özelliklerden biri, Hurûfîliğe âit birtakım semboller kullanılmasıdır. Meselâ Fazl için fî; Havvâ için vâv; Âdem için dâl; Allâh için he vs. harfler kullanmışlardır. İşin içinde olmayan insanlar için, bu semboller bir anlam taşımaz.

Eserde dikkati çeken bir diğer nokta, her beyitte karşımıza çıkan seslenişler ve emir cümleleridir. Şâir, karşısında biri var da onunla konuşuyormuş gibi seslenişlerde bulunarak bazı şeylerin yapılıp yapılmaması konusunda emir verircesine bir üslûp takınır. Muhîtî “ ey civân, ey ahî, ey zekî, ey din eri, ey yigit, ey merd-i reh, i yâr, ey

ehl-i din, tâlibâ, ey aziz, ey hûş-yâr, ey püser, ey zû-fünûn, ey hümâm ...” gibi birtakım seslenişlerde bulunarak hem samîmî bir ortam yaratmaya çalışmakta, hem de okuyucunun dikkatini çekmektedir.

Şâir, eserde anlattıklarının doğruluğunu ispatlamak için hemen hemen her beyitte “bî-reyb ü şîn, bî-reyb ü gümân, bî-kîl ü kâl, bî-galat, bî-gümân ...” gibi ifadeler kullanmaktadır.

Kısmet-nâme'nin anlatımında dikkati çeken bir diğer özellik, beyitlerde kullanılan kelimelerin söyleyiş ve anlam yönüyle birbirine çok yakın olmasıdır; hatta okuyucu, bazen daha önce aynısını okuduğu hissine bile kapılmaktadır. Nitekim neredeyse birbirinin aynısı diyebileceğimiz beyitler, eserde kullanılmıştır. Bu yön, şâir açısından olumsuz bir özelliktir; çünkü tekrarlara düştüğünün kanıtıdır. Aşağıdaki beyitlerin gerek anlam gerekse söyleyiş bakımından birbirinden farklı olmadığı açıkça görülmektedir.

Yânz-deh harf ile dört harf aña hem

No...tasıdur bist ü heşt «aı jalem

Dört harf on bir hurûfuñ aña hem

No...tasıdur bist ü heşt hat jalem

(1518-1519)

3.2. İmlâ Özellikleri

Kısmet-nâme imlâ özellikleri yönüyle incelendiğinde, Eski Anadolu Türkçesi dönemine ait niteliklerin olduğu hemen görülmektedir. Bunun yanı sıra yazımdaki bazı tutarsızlıklar da dikkat çekicidir. Bu tutarsızlıklar bazen ek, bazen kelime, bazen de ses düzeyinde kendisini göstermektedir. Meselâ bir ek, hem yuvarlak hem düz ünlüyle yazılmakta, bir kelime değişik şekillerde karşımıza çıkabilmekte ya da kelimedeki seslerde bu farklılıklar görülmektedir.

Aşağıda önce Kısmet-nâme'deki kelimelerin, sonra eklerin, ardından da seslerin yazımı üzerinde durmayı planlıyoruz.

Kısmet-nâme'de Kelimelerin Yazımı

Eserdeki kelimeleri yazımları yönüyle incelediğimizde birtakım farklılıkların olduğunu söylemek mümkündür. Meselâ;

“Yirmi” kelimesiyle ilgili iki farklı kullanımı görmek mümkündür. Kelime, bazen “yigirmi”, bazen de “igirmi” şeklinde kullanılmıştır. Şâir, “yigirmi” kelimesini “ye, kef, re, mim, ye”; “igirmi” kelimesini ise “elif, ye, kef, re, mim, ye” harflerini kullanarak yazmıştır. Bununla ilgili pek çok örnek olmasına karşın birkaç örneğin de konuyu açıklayacağını düşünüyoruz.

Fı ile ...âlm elif ü ...âf u kâf
Yüz *igirmi* dört olur bil bı-«ilâf (35)

Ola yüz *yigirmi* dört bı-reyb ü şın
Enbiyânuñ gösterür ja...din ya...ın (4176)

Çeviri yazılı metin incelendiğinde, Muhîfî'nin yazma nüshada “yigirmi” diye yazdığı kelimelerin bazen “igirmi” şeklinde okunduğu da görülür. Bundaki temel sebep, elbette vezindir. Aşağıdaki iki örnek, bu durumu açıklar niteliktedir.

No...fa-i Çurân hem *igirmi*'kidür
Hem da«ı Tevrât harfin gösterür (120)

Üç otuz iki bir *igirmi* sekiz
Çâr junşur sırrıdur eyle temiz (1081)

Metin incelendiğinde “yirmi” ifadesine de rastlanır. Kısmet-nâme'de “yirmi” şeklinde bir kullanım olmamakla birlikte vezin nedeniyle aslında “yigirmi” olan kelime, tarafımızdan “yirmi” olarak okunmuştur.

Emr-i Ha...'dur kim atar üç gün tamâm
Günde yirmi bir hâcer her «âşş u jâmm (1399)

Ebcd ile çâr harfinden jayân
Görinür beş yirmi to...uz bı-gümân (3633)

Üzerinde duracağımız diğer bir kelime “yok”tur. Bu kelime, eserde “yo...”, “yoğ” ve “yo«” olmak üzere üç şekilde karşımıza çıkar. Bu kullanım şekilleriyle ilgili aşağıya birkaç beyit örnek almayı uygun görüyoruz.

Çünkü ebcedde hîsâb-ı ...âf u kâf
Yüz igirmidür bu sözde yo... «ilâf (46)

Ol güherden ol sekiz biñ jâlemi
Hâ... yarattı yoğ iken ey Âdemî (1684)

Batn-ı râbi; batn-ı &âli&le jayân
Yetmiş olur bu söze yo«dur gümân (1620)

“O” sözcüğü de konuya ışık tutacak örnekler içermektedir. Eser incelendiğinde, işaret bildiren bu sözcüğün “ol” ve “o” olmak üzere ikili bir kullanımının mevcut olduğu görülmektedir.

Fazl’a getürmez şehâdet kim ki bil
Kâfir-i mufla...dur ol ey ehl-i dil (253)

Çır... beş olur Âdem ismin gösterür
Bil anı kim Âdem evvel odurur (529)

Eserde “oku-” fiili de “oku-“ ve “okı-“ olmak üzere iki şekilde kullanılmıştır.

Li-mağallâh didi çün kim Muştafâ

Mımi o...ıdı fı-yi Fazl-ı »udâ (169)

Pâ o...ursañ şeş olur no...ta jayân
Kâf u nün eczâsını eyler beyân (2686)

Eserde “i yâr” hitâbıyla ilgili de değişik yazımlar söz konusudur. Beyitlerde genellikle dize sonlarında yer alan bu ifade ya açıkça “i yâr” ya da “a yâr” gibi yazılmıştır; ancak nasıl yazılmış olursa olsun tarafımızdan -vezin nedeniyle- “i yâr” olarak okunmuştur.

No...tasında heşt cennet âşikâr
Heşt «att-ı vech-i Âdem *i yâr* (642)

Yaıni «att-ı vech ü dest ü pâ *i yâr*
Oldı üç kez bist ü heşt «att âşikâr (879)

Yukarıdaki iki beyit ve onlar gibi “i yâr” ifadesi kullanılan diğer beyitlerde de vezin gereği “i yâr” yerine “i yâr” yazılmıştır. Bunlar kapalı e gibi düşünülmüş, “iy yâr” ve sonrasında da “i yâr” olarak kabul edilmiştir.

“A yâr” gibi (elif, ye, elif, re) yazılan kelime de “i yâr” olarak okunmuştur. Aşağıdaki beyitte “i yâr” ifadesi bu şekilde -a yâr gibi- yazılmıştır. Eserde buna benzer pek çok örnek söz konusudur.

Penc elif lâm râ olur on beş *i yâr*
Gösterür on beş namâzı âşikâr (1180)

Kısmet-nâme’de Eklerin Yazımı

Kısmet-nâme’de ekler yazılırken tam bir birlik sağlanamamıştır. Ekin ünlüsü bazen düz, bazen yuvarlak kullanılmıştır. Meselâ aşağıdaki ilk beyitte 3. tekil kişi iyelik eki, dönemin bir özelliği olarak düz ünlüyle yazılmıştır; ancak ikinci beyitte yuvarlak ünlüyle yazıldığı görülmektedir.

Çâr-deh hârfüñ *üçidür* no...tadâr
Kim o...unur şeş süverden âşikâr (1115)

Bir da«ı budur kim on yedi hürûf
On *üçünüñ* no...tası yo« bul vu...ûf (1084)

Dikkatleri çeken bir nokta da kelimenin üzerine iki iyelik ekinin getirilmesidir. Aşağıdaki beyitte “on bir” kelimesinin üzerine iki iyelik eki getirilerek durum örneklendirilmiştir.

On *birisi* harf-i muhkemdür jayân
Bu on altı harfün aña bî-gümân (3405)

Aynı özelliği –IU eki içinde söyleyebiliriz; çünkü bu ekin de hem düz, hem yuvarlak ünlülü şekli eserde kullanılmaktadır.

Her birisinün livâsında jayân
Yazılı nâm-ı »udâ-yı gayb-dân (1321)

Çün elifde *gizli* geldi fı-yi Fazl
Ya;ni şoñra geldi Fazl eyledi faşl (1454)

-dUk sıfat-fiil ekinin yazımında da birlik yoktur.

Gayn elif çün birbirinün jaynıdur
Her biri biñ *olduğı* sırrı budur (38)

Gördiği şı-murğ budur âşikâr
Hüdhüdün fehm it bu esrârı i yâr (4013)

Kısmet-nâme’de Seslerin Yazımı

Konuyla ilgili ulaştığımız sonuçları aşağıya madde madde yazmayı uygun görüyoruz.

1. Muhîti, “noktalar” anlamına gelen “nukat” sözcüğünü bazen elif harfini kullanıp “nukât” diye bazen de kullanmadan “nukat” şekliyle yazmıştır. Bu da eserin imlada birlik sağlanmadığını göstermektedir.

Gösterür hem şeş *nu...ât*-ı muhkemi
Şeş cihâtı aña hem ey Âdemî (340)

Çâr-dehle heşt eczâ bî-ğalat
Gösterür esrâr-ı bist ü dü *nu...at* (131)

2. Eserde “kırk” anlamına gelen kelime bazen ye’li “çıl” diye bazen de ye’siz “çil” şekliyle yazılmıştır.

Çil olur gösterür *çil* ismi ya...ın
Erba...ın sırrını hem bî-reyb ü şın (327)

Baın-ı evvelde olur hefdeh hürûf
Çil ü penc çün ism-i Âdem bul vu...ûf (1061)

3. “On bir” anlamına gelen kelime, bazen n’li “yânz-deh”, bazen de n’siz “yâz-deh” olarak yazılmıştır.

Çâr harf eczâda olur *yânz-deh*
Görinür sırr-ı sefer ey merd-i reh (425)

~ûret-i çâr ile *yâz-deh* bî-...uşûr
Pânz-deh rekâat namâzı gösterür (772)

4. Eserde elif-i maksûreli yazılan kelimeler de mevcuttur. İsâ, Mûsâ kelimeleri hem elif-i maksûreli şekilleriyle hem de elifli yazılmışlardır.

No...tasında sâjat-i leyl ü nehâr
Nu...-i *İş* görünür hem âşikâr (1364)

No...tası deh levh-i *Mûş*’den «aber
Verdi fehm it bu beyânı muhtaşar (2306)

5. Muhîfî, bir beyitte “senâbil” olarak yazdığı kelimeyi hemen sonrasında yer alan beyitte, “senâbîl” şeklinde yani “y”li yazmıştır.

Gösterür sebî-i *senâbil*den nişân
K'oldı her birinde yüz hâbbe jayân (2917)

Yağni yedi «att-ı ümm ey nâm-dâr
Kim odur sebî-i *senâbil* âşikâr (2918)

5. Muhîfî'nin yazım sırasında bazı yanlışlar yaptığı da görülür. Bunlar genelde harf düzeyinde yanlışlar olup bir harf ya eksik ya fazla yazılmış ya da farklı sesler kullanılmıştır. Bunları eserden örneklerle şöyle sıralayabiliriz:

- Muhîfî, serin bir yerinde “sor-“ kelimesini “sin” harfiyle yazmıştır.
Muştafâ'dan lâm-elif sırrın jayân
Sordı aşhâbuñ birisi nâ-gehân (1441)
- “Sefer” kelimesi “sad”la yazılmıştır.
No...ta-i @âhırle on birdür tamâm
On bir olmuşdur *şefer* mâ-lâ-kelâm (1554)
- “Sâl” kelimesi de bir yerde “sad”la yazılmıştır.
Çâr şad *şâluñ* beyânın ...ıldı fâş
Şeş cihâtuñ sırrını hem bî-tehâş (975)
- Muhîfî, “muhkemât” kelimesinin yerine aşağıdaki beyitte de görüldüğü üzere-
“muhketât” şeklinde bir kelime yazmıştır.
No...tadur yağni hurûf-ı muhkemât
No...tadan geldi vücûda *muhket(m)ât* (1558)
- “Firdevs” olarak yazılması gereken kelimeyi şâir, bir yerde “vav” harfini unutarak “firdes” şeklinde yazmıştır.
Rûz-ı cumja hem teşehhüddür sekiz
Hem sekiz *firde[v]s*-i jadni ...ı temiz (1831)
- Bir yerde de “heft” kelimesini “t”siz olarak “hef” diye yazar.
Bâ-dü no...ta *heft[t]*dür bî-reyb ü şın
Heft «att-ı vech-i Havvâ'dur ya...ın (1939)
- Aşağıdaki beyitte de “eyyâm” kelimesi yazılırken “m”si unutulmuştur.
Sitte-i *eyyâ[m]* u hem şeş ibtidâ

- Şeş teşehhüd sırrın itdi hem edâ (2932)
- “Sûreler” anlamına gelen “süver” kelimesini bir yerde “sad” harfiyle yazılmıştır.
Bî-mükerrer oldı eczâsı nişân
Şeş şüver sırrına fehm eyle jayân (4153)
  - Aşağıdaki örnek beyitlerde “u/ü” bağlacını kelimeye birleşik yazılmıştır.
No...tası on iki ħarfüñ bı-galat
Gösterür on dört «at-u on altı «at (2690)
  - Od u şu toprağ-u yil hem ey civân
Nuğ...-ı zât-ı Fazl-ı Ĥa...’dur bı-gümân (2655)

Başka beyitlerde de bu özellik karşımıza çıkmaktadır; ancak der-kenarlarda düzeltmeleri yapıldığı için buraya örnek olarak almamayı uygun gördük.

- Aşağıdaki beyitte “okursan” kelimesindeki şart kipi eki “şın” harfiyle yazılmıştır.
No...tasında bı o...ursañ âşikâr
Deh «at-ı Mûsâ görünür aña var (2692)
- Şâir, beyitte “bî-” olumsuzluk ekini yazmamıştır. Gerek anlam gerekse vezin, beytin ilk dizesinde “reyb ü şîn” ifadesinden önce olumsuzluk bildiren “bî-” ön ekinin kullanılmasını zorunlu kılmaktadır.
Bı-imâle rî vü yâ [bı]-reyb ü şın
Oldı üç esmâ-yı Fazl-ı Ĥa... ya...ın (1958)
- Eserin 3129. beyitinde “iki” kelimesi yazılmamıştır. Gerek vezin gerekse anlam açısından beyitte “iki” kelimesine ihtiyaç vardır.
On [iki] burc u yedi yıldız jayân
Mañni-yi tisja jaşerdür bı-gümân (3129)
- Eserde geçen “taş” kelimesinin yazımında da farklılık vardır. Genelde “taş” olarak yazılan kelime bir yerde “daş” olarak karşımıza çıkar.
Altmış üç daş sırrın itdi âşikâr
Kim atar ħuccâc anı üç gün i yâr (3308)

- “Mahbûb” şeklinde yazılması gereken kelime, “mahbûp” olarak yani “p”li yazılmıştır.

İAş...dur kim «att-ı vech-i «ûbdur
Dil-fırıp ü şûret-i *maḥbûpdur* (3573)

- “Leb” şeklinde yazılması gereken kelime, “lep” olarak yani “p”li yazılmıştır.

No...ta-i bı no...ta-i nûna İalem
Oldı *lepdür* kâf u nûn rûşen derem (3839)

- Terkipli okunması gereken “namâz-ı şubḥı” ifadesini “namâzı şubḥı” olarak yazmıştır. Böyle bir durum vezinde bir bozukluk yaratmasa da anlam açısından pek uygun değildir.

Baİn-ı evvel kâf u nûn esrârıdur
Hem iki rekİat *namâz-ı şubḥı* gör (2176)

3.3. Edebî Sanatlar

Kısmet-nâme'nin sanat yönünden zayıf bir metin olduğunu daha önce de söylemiştik. Şâirin asıl amacı Hurûfîlik öğretisinden bahsetmek olduğu için, söyleyeceklerini sanatlara gizlemeden, olduğu gibi söylemiştir. Bu nedenlerden dolayı, Kısmet-nâme'de derin hayallerle, ince düşüncelerle süslenmiş edebî sanatları pek göremeyiz. Gördüklerimiz ise, Divan şiirinde gördüğümüz o sanatların tadını vermez.

Eserde tespit ettiğimiz sanatları aşağıda örnek beyitlerle birlikte sunmanın görüşümüzü destekleyeceğini düşünüyoruz.

Teşbih

Şâir, aşağıdaki beyitte Güneş'i, Fazl'ın fi'sine, Ay'ı da Fazl'ın lâmına benzetir. Böyle bir benzetmede esas alınan yön, harflerin ebced değerleridir. Fi'nin ebcedi 80 olduğu için Güneş de 80, lâm'ın ebcedi 30 olduğu için Ay da 30 olarak alınmıştır. Ay'ın lâm'a benzetilmesindeki bir diğer sebep, bir ayın otuz gün olmasıdır. Benzetmede esas alınan yön, ilerleyen beyitlerde açıklanmıştır.

Fı vü lâm-ı Fazl'dur «urşİd ü mâh
Kim felekde seyr ider ey merd-i râh (64)

Hız. Peygamberimizin yaşının sin harfine benzetildiği aşağıdaki beyti de bu sanata örnek olarak verebiliriz. Şâir, bu benzetmeyi şu şekilde açıklar: Sin'in ebcedi 60'tır ve sin harfi, 3 harften meydana gelmektedir. Görüyoruz ki sin harfinde Peygamberimizin ölüm yaşı olan 63 gizlice yer almaktadır.

Yağni ħarf-i şındür sinn-i Resül
Ebced ü üç ħarf-i şını iste bul (661)

Muhîfî, aşağıdaki beyitte "ibtidâ" kelimesini Câvidân sözünün mührüne benzetir.

Çıldı hem şeş ibtidâ sırrın jayân
Kim odur mühr-i kelâm-ı Câvidân (1033)

Hurûf-ı muhkemâta yer alan 17 harften 13'ünün noktasız olduğu belirtildikten sonra, bu 13 harf 11 yıldız, güneş ve aya benzetir.

Yânz-deh istâre vü şems ü ...amer
Oldı bu on üç ħurûf-ı muħteber (1085)

Farsçada yer alan noktalı 4 harf, 4 kutsal kitaba benzetilmektedir.

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ ey kâm-yâb
Dört kitâb-ı Fazl-ı Ħa... 'dur bî-ħicâb (1480)

Aşağıdaki beyitte ise iki teşbih birden yapılmıştır. İlk teşbihe göre; Güneş, Âdem'e; Ay ise Hz. Peygamberimize benzetilmektedir. İkinci teşbihte Âdem, padişaha; Peygamberimiz de vezire benzetilmiştir.

Âdem ü Aħmed durur «urşud ü mâh
Bil vezır Aħmed' dür Âdem pâdişâh (1516)

Şâir, noktanın birlik sembolü oluşundan bahseder ve bu noktanın, be harfindeki nokta olduğunu söyler. Be harfi ile noktası arasında da baba oğul ilgisi kurar. Be harfi baba; nokta ise oğula benzetilmiştir.

Bâ'dan oldu no...ta-i vahdet beder
No...ta ferzend oldu ħarf-i bâ peder (1630)

Muhîttî, nokta ile Âdem'in nutfesi arasında bir benzerlik kurar. Elbette böyle bir benzetmede şekil esas alınmaktadır.

No...ta-i bâ nutfе-i Âdem durur
Nutfе-i Âdem ya...ın «âtem durur (1677)

Aşağıdaki beyitte ise, nutfe, beyaz bir inciye benzetilir. Bu benzetmede kavramlar arasında renk ilgisi kurulur.

Nutfedür ol dürr-i beyzâ vü ezel
Kim anı «al... itdi evvel lem-yezel (1683)

Örnek beyitte Hz. Peygamberin vücûdu, beyaz bir inci tanesine benzetilmektedir. Böyle bir benzetmede saflık ve renk ilgisi esastır.

Dürr-i beyzâdur vücûdı Aĥmed'ün
Aşldur hejdeh hezârân jâlemün (1686)

Âdem nûn harfine, Havvâ ise kef harfine benzetilmektedir. İlk emir, kün'dür. Yaratılma eylemi, var oluş, Âdem ve Havvâ ile başlar. Dolayısıyla Âdem (nûn) ve Havvâ'nın (kef) birlikteliği kün'ü oluşturur.

Nûn Âdem kâfdur Ĥavvâ ya...ın
Kâf u nûn sırrına fehm it ey emün (2409)

Muhîfî eserden aldığımız örnek beyitte, Fazlullah'ın meşhur Câvidân-nâme adlı eserini kötülüklerden koruyan bir muskaya benzetir.

Câvidân-nâme oldu hırz-ı cân
Kim getürse buldı şeytândan amân (3969)

Aşağıdaki beyitte ise, Câvidân-nâme'nin cennete benzetildiğini görürüz. Muhîfî, 108 sayısıyla ilgili açıklama yaparken bunların 100'ünü 100 çadır ipi; 8'ini de Câvidân cennetinin kapısı olarak görür.

Yüz ınâb-ı «aymedür yüzi jayân
Sekizi bâb-ı behişt-i Câvidân (4174)

Örnek beyitte “açıklık, görünür olma” yönüyle bir benzetme yapılmaktadır. Şaban kelimesinde 14 cüz olduğunu söyleyen Muhîfî, bu 14 cüzün 14 hattı aynen bir dolunay gibi apaçık ifade ettiğini belirtir.

Oldı eczâsında Şaibânuñ jayân
Çâr-deh «at hem-çü bedr-i âsumân (4094)

Aşağıdaki beyitimizde ise, bütün isteklerin Fazlullah'tan tarafından gerçekleştirildiği belirtildikten sonra Fazlullah, adâlet gününün padişahına benzetilir.

Fazl-ı Hâ... 'dan hâşıl olur her murâd
Fazl-ı Hâ... 'dur pâdişâh-ı rûz-ı dâd (4188)

Kalemin âsâya benzetildiği de görülmektedir. Mûsâ nasıl ki âsâsıyla mucizeler gerçekletirmişse Allâh da kudret kalemiyle yaratma eylemini gerçekleştirir.

Ol ...alem kim adıdur anuñ jaşâ
Leşker-i Firjavna oldu ejdehâ (4296)

Levh kelimesi, harf sayıları yönüyle kalem kelimesine benzetilmektedir; çünkü her ikisinin yazımında da üç harf vardır.

Levh hem mi&l-i ...alem i yâr ba...
Oldı ism-i Fazl u dâd u lâm-ı Ha... (4329)

Âdem'in yüzü, bir levhaya benzetilmektedir. Nasıl ki kâğıdın üstünde yazılar olursa, Âdem'in yüzü de o yazıların yer aldığı bir levha gibidir.

Levh vech-i Âdem oldı âşikâr
O...ı «atf-ı levh-i vechüñ aña var (4335)

İktibâs

Eserde en çok kullanılan sanatlardan biridir; dinî yönü ağır basan bir eser olduğu için hadisler ve âyetlerden alıntılar yapılmıştır.

Aşağıdaki beyitte Hz. Ali'nin "İlim bir noktadır; onu çoğaltanlar, câhillerdir."²¹ hadisi dile getirilmektedir. Bu hadiste vahdet ve kesret kavramlarına dikkat çekilmektedir.

Lâm-elifle çün otuzdur müfredât
İlme no...ta didi şâh-ı kâ'nât (49)

Beyitte Tâ-hâ sûresinin 5. âyetinde geçen "er-rahmân ale'l-arşi'stivâ" ifadesi kullanılarak iktibâs sanatı gerçekleştirilmektedir.

Ya'ni er-rahmân jale'l-jarşi'stivâ
Dâd-ı Fazl-ı Ha... durur bî-mâcerâ (79)

"Kur'ân'ın sırrı Fâtiha'da, Fâtiha'nın sırrı besmelede, besmelenin sırrı baştaki be harfinde, be'nin sırrı da altındaki noktada gizlidir." diyen Hz. Ali, "İşte ben, be'nin altındaki noktayım." hadisiyle her şeyin noktadan geldiğine dikkat çekmek istemiştir.

²¹ www.fikirbahcesi.com

Bu beyitte aynı zamanda telmih sanatı da söz konusudur; çünkü Hz. Ali'nin 12 imamın ilki olduğu beyitte açıkça ifade edilmektedir.

Bu cihetden *no...ta-yı bâyum* didi
Âdem-i evvel imâm-ı sermedî (1631)

Her işte orta yollu olmayı öğütleyen aşağıdaki hadisten hareketle şâir, dâd'ın ortada geldiğini vurgular.

Didi çün *lâ-«ayra illâ fi'l-vasat*
Dâd geldi istivâda bî-ğalat (83)

Kasas sûresinin 8. âyeti söz konusu edilerek Allâh'ın bâkî oluşu ifade edilmek istenmiştir.

Küll-i şeyy'in hâlikun illâ veche«û
Fî vü dâd u lâmdur bî-güft ü gû (91)

Aşağıdaki beyitte italik yazılan ifade de bir hadiste geçmektedir. Peygamberimiz, bu ifadeyi Mehdî için kullanmıştır; yani yuvatı ismuhu²² dediği, Mehdî'dir.

Çün *yuvatı ismuhu* didi resûl
Şân-ı Mehdî'ye bu ...avli ...ıl ...abûl (165)

Kurân'ın yedi harf üzerine indiğini ifade eden bu hadis de eserde yer alır. Bahsi geçen yedi harf *dâl, fî, lâm, mîm, nûn, vâv, ye*'dir.

Nizâli'l-Çurân jalâ seb²³ ki var
Bu yedi harfün beyânıdur i yâr (257)

²² Hz. Muhammed'in Mehdî'yi kastederek söylediği bir sözdür.

²³ Hadis, www.sufizmveinsan, "Kur'ân yedi harf üzerine indirilmiştir."

Mehdî'nin kim olduğuna dair şüpheleri sonlandırmak için Hz. Peygamberimiz, Mehdî'nin kendi soyundan geleceğini²⁴, aşağıdaki beyitte yer alan hadisle dile getirmiştir.

Bu sebebden didi bil ey kân-ı nûr
Mehdî anuñçün Fâtımâ evlâdudur (537)

Aşağıdaki beyitte yer alan ifade, Hud sûresi 13. âyette geçen "...ul fe^ltû bi-jaşrin"²⁵ ifadesiyle iktibâs sanatı gerçekleştirilmektedir.

No...ta vü ħarfinde deh levĥ âşikâr
 Sırr-ı ...ul fe^ltû bi-jaşrin hem i yâr (496)

Aşağıdaki beyitte ise Hz. Muhammed'in "Ben ilmin şehriyim; Ali ise kapısıdır. İlim öğrenmek isteyenler ona gelsin."²⁶ hadisi konu edilmektedir. Hz. Ali ise, o ilmin kapısını be'nin altındaki nokta olarak açıklar.

Oldı çün *bâb-ı jûlûm-ı* Muştafâ
 Pes aña *no...ta* buyurdı Murtażâ (1661)

Sad, Kur'ân'daki 38. sûrenin adıdır ve 88 âyetten oluşmaktadır²⁷. "Sad, Mekke'de bir denizdir."²⁸ ifadesi, mukattaat harflerden biri olan sad için yapılan yorumlardandır.

Çâr-deh muĥkem ħurûfı gösterür
 ~âd bahr-i Mekke olduĥı budur (2124)

"Tis'a âyet" ifadesinden yola çıkılarak bu sanat gerçekleştirilmektedir. Tisâ âyetle kastedilen, Allâh tarafından Hz. Mûsâ'ya bahşedilmiş 9 mucizedir.

²⁴ www.sorularlislamiyet.com

²⁵ Kur'ân, Sûre XI, Hûd, âyet XIII, " Siz de onun gibi (on âyet) getirin."

²⁶ www.sorularlislamiyet.com

²⁷ Kur'ân, Sûre XXXVIII, Sad

²⁸ www.sorularlislamiyet.com

Tisja âyât-ı Kelım ü nüh felek
 No...ta vü harfinde gör bı-reyb ü şek (2790)

Kıyâmet gününün 50.000 yıl süreceğine dâir bilginin âyetten hareketle iktibas sanatı gerçekleştirilmektedir.

Ha... didi rûz-ı Kıyâmet ey civân
*Elli biñ yıldur*²⁹ bu sözde yo... gümân (2959)

“Men arefe nefsehu, fekad arefe Rabbehu”³⁰ ifadesi, Peygamber Efendimizin hadislerindedir. Bu hadis, kişinin nefesine hâkim olması ve kendini bilmesi ile alâkalıdır.

Nefs sırrın añla kim ...ıldum jayân
Men jaref sırrından isterseñ nişân (3519)

Peygamber Efendimizin, Recep ayının faziletlerini anlatmak amacıyla söylediği sözlerden biridir. O, bu konuyla ilgili olarak: “Recep ayı Allâh’ın, Şa’bân ayı benim, Ramazân ayı ise ümmetimindir.”³¹ şeklinde bir hadis kullanmıştır.

Didi Allâh’uñ durur mâh-ı Receb
Ahmed-i ümmı Resûl-i Fazl-ı Rab (4054)

Aşağıdaki beyitte ise, Hz. Muhammed’in “ Şaban ayı benimdir.”³² şeklindeki hadisi dile getirilmektedir.

Mâh-ı Şaibân çün benümdür dir Resûl
Sen Muhammed sırrın andan iste bul (4077)

²⁹ Kur’ân, Sûre LXX, Meâric, âyet IV, “Melekler ve Rûh, oraya miktarı (dünya senesi ile) elli bin yıl olan bir günde yükselip çıkar.”

³⁰ www.dinimizislam.com

³¹ www.islamiyet.gen.tr

³² www.islamiyet.gen.tr

Aşağıda verilen örnek beyitte yine Hz. Muhammed'in üç aylarla ilgili söylediği “ Ramazan ayı, ümmetimidir.”³³ hadisine gönderme yapılmaktadır.

Mâh-ı ümmet olduğu budur sebab
K'anda gösterdi kemâlin Fazl-ı Rab (4111)

Açık İstiâre

Şâir, ye harfindeki 2 noktadan hareketle Hasan ve Hüseyin'i iki temiz inciye benzetir; ancak benzeyen unsur söylenmemiştir.

Yâ'da iki no...ta kim geldi jayân
İki dürr-i pâkden virdi nişân (301)

Aşağıdaki beyitte güher kelimesiyle kast edilen, Âdem'in nutfesidir; yani nutfe inciye benzetilmiş ve benzeyen durumundaki nutfe sözcüğü kullanılmayarak açık istiâre sanatı gerçekleştirilmiştir.

Ol güherden on sekiz biñ jâlemi
Ha... yarattı yoğ iken ey Âdemî (1684)

İştikâk

Eserde “ayın, şîn, kâf” aslî seslerinden gelen “aşk, âşık, ma'suk” kelimeleri kullanılarak iştikâk sanatı gerçekleştirilir.

jÂşı... u maışû... u jâş... ey nîk-nâm
Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm (3575)

Tenâsüp

Eserde geçen ve anlam yönüyle aralarında ilgi bulunan tesbih, namaz ve zikir sözcükleri tenasüp sanatını oluşturmaktadır.

± ikr tesbih ü namâzum rûz u şeb

³³ www.islamiyet.gen.tr

Câvidân-nâmedür ez-Fazl-ı Rab (3968)

Tezat

Beyitte anlam yönüyle tamamen birbirinin zıttı olan “ibtidâ ve intihâ” sözcükleri bir arada kullanılarak tezat sanatı oluşturulmuştur.

İbtidâ çün Aḥmed itdi fetḥ-i bâb
İntihâda hem odur ḥatm-i kitâb (480)

Örnek beyitte geçen “yaz ve kış” sözcükleri tezat sanatını oluşturmaktadır.

Yaḥni kim bunlardur iden perveriş
Âdemi jâlemde fehm it yaz u ...ış (1086)

Aşağıdaki beyitte de “evvel-âhir”, “zâhir-bâtın” sözcükleri tezat sanatını oluşturmaktadır. Eserde bu sözcüklerle gerçekleştirilen pek çok tezat sanatı örneği vardır.

Evvel âkir @âhir ü bâtın hemân
Fazl-ı Ḥa...’dur yaḥni zât-ı müstejân (1456)

Örnek olarak aldığımız beyitte tezat sanatı “leyl ve nehâr” sözcükleriyle sağlanmıştır.

Heşt ḥarf ü şânz-deh no...ta i yâr
Rûşen eyler sâjat-i leyl ü nehâr (1747)

Gece ve gündüz sözcüklerinden hareketle oluşturulan tezatın benzeri, aşağıdaki beyitte “rûz ve şeb” kelimeleriyle sağlanmıştır.

İki secde no...tasında ...ıl taleb
Kim olupdur emr-i Ḥa...’dan rûz u şeb (1841)

“Ak ve kara” sözcükleri arasındaki karşıtlık ilişkisi, tezat sanatının başka bir örneği olarak karşımıza çıkar.

Nûr-ı Fazl-ı Hâ...’dur ağ u ...arada
Fazl-ı Hâ...’dan ğayrı yo...dur arada (2652)

Aşağıdaki beyitte tezat, “yer-gök” ve “nihân-âşikâr” sözcükleri arasında görülmektedir.

Yerde vü gökde nihân u âşikâr
Ma@har-ı Fazl-ı »udâ’dur her ne var (2653)

Örnek olarak aldığımız beyitte “semâvât ve zemîn” sözcükleri tezatlı söyleyişi oluşturmaktadır.

Kürşî «aff-ı vech-i Havvâ’dur ya...ın
K’anda sığmışdur semâvât u zemîn (2946)

Aşağıdaki beyitte “peydâ ve nihân” sözcükleri birbirinin tezatu olarak kullanılmaktadır.

Çismetinde on iki burcuñ jayân
Gizlidür esrâr-ı peydâ vü nihân (3087)

“Bidâyet ve nihâyet” sözcükleri, tezat sanatının örneği olarak beyitteki yerini almaktadır.

Gösterür Havvâ vü Âdem nuffesin
Hem bidâyet hem nihâyet no...fasın (3946)

Aşağıdaki beyitte kuru anlamına gelen “huşk” ile “yaş” sözcüğü arasında bir tezat oluşturulmaktadır

Kâf u nûn sırrını jaynı ...ıldı fâş
Kim anuñ emrindedür «uşkla yaş (4085)

Örnek olarak aldığımız son beyitte ise “gayb ve şehâdet” sözcükleri, tezat sanatı oluşturacak biçimde kullanılmaktadır.

Oldı üç harfinde @âhir bı-cidâl
jÂlem-i ğayb u şehâdet hem «ayâl (4291)

Telmih

Telmih sanatı, eserde en çok karşılaştığımız edebî sanattır. Aşağıda her telmih ögesiyle ilgili birer örnek vermeyi uygun görmekteyiz.

İslâmiyet’in birinci şartı, şehâdet getirmektir. İmânı ayakta tutan, şehâdetdir. Aşağıdaki ilk beyitte şehâdetin İslâm âlemindeki yeri; ikinci beyitte, iki elin 10 parmağından sağ elin işaret parmağı kaldırılarak Hakk’ın birliğinin anlatılmasına hatırlatmada bulunmaktadır. Son beyitte ise, tembel olan kişinin İslâmiyette yerinin olmayacağı ile ilgili bir hatırlatma yer alır.

Bil şehâdet sırrını hem ey civân
Kim anuñla ...âim olmışdur imân

Çaldurup on barmağun birin jayân
Ha.....’a i...râr itmeyince bı-gümân

Olmaz jmânı şerjjetde dürüst
Ehl-i İslâm’uñ ya...jn bil olma süst (800-802)

İslâmiyette dört kadınla evlenebilme olayına telmihte bulunmaktadır.

Hem nikâh-ı âmitân bı-...îl ü ...âl

Çâr olduđı³⁴ bu dört ĥarf oldu dâl (1483)

Peygamberler ve mucizeleriyle ilgili ilk telmih öğemiz, Hz. Mûsâ'nın "12 pınar" mucizesiyle gerçekteşmektedir. Beyitte Hz. Mûsâ'nın, âsâsını taşa vurarak, taştan 12 pınar akıtması hadisesine hatırlatmada bulunulur.

On iki «att u on iki burc hem
Hem on iki çeşmeye oldu ĵalem (613)

Bilindiği üzere, Hz. Mûsâ'dan bir mucize göstermesi istendiğinde Mûsâ, âsâsını yere bırakır ve âsâ, hemen orada bir yılanı dönüştür. Aşağıdaki beyitte bu durum söz konusu edilmekte ve Hz. Mûsâ'nın âsâsının, Firavun'un askerlerinin karşısında bir yılanı dönüştürmesi olayına telmihte bulunulmaktadır.

Ol ...alem kim adıdur anuñ ĵaşâ
Leşker-i Firjavna oldu ejdehâ (4296)

Aşağıdaki örnek beyitte ilk insan Hz. Âdem'in yaratılmasıyla ilgili bir hatırlama söz konusudur. Hz. Âdem'in yaratılması sırasında mayasının 40 gün balçıkta bekletilmesi telmihte söz konusu edilmektedir.

Sırr-ı taĥmır-i gil-i Âdem tamâm
No...ta vü ĥarfinde @âhir ve's-selâm (2477)

Örnek beyitimizde Âdem'in yaratılmasından sonra bütün meleklerin ona secde etmeleri, bu yolla saygılarını sunmalarına telmih yapılmaktadır.

Âdem esmâ çünki taĵlüm eyledi
Hep melâ"ık aña taĵlüm eyledi (1446)

---

³⁴ Der-kenar: olduğına

Konuyla ilgili diğere beyitte, Hz. Âdem'in alleme'l-esmâ oluşuna hatırlatmada bulunulur. Daha önce de dile getirildiği gibi Hz. Âdem yaratıldıktan sonra bütün isimler, Allâh tarafından ona öğretilir.

İAlleme'l-esmâ budur fehm it tamâm
Tâ ola @âhir müsemmâ ve's-selâm (446)

Beyitte, Süleymân'ın Belkıs için yazdığı mektubun hüdhüd tarafından iletmesine telmih yapılmaktadır.

Nâmesin fehm it Süleymân'ın budur
Kim iletirdi Belkıs'a hüdhüd çü nûr (4011)

Aşağıdaki beyitte yapılan telmih, Naml sûresinin³⁵ 17., 18. ve 19. âyetlerinde de geçmektedir. Süleyman peygamber, ordusuyla birlikte sefere çıktığı bir gün, karıncaların beyi tarafından görülür. Karınca beyi, halkını ezilmemeleri konusunda uyarır. Hz. Süleyman ile karınca beyi arasında öğüt dolu bazı konuşmalar geçer.

~ûret-i naml-i Süleymân âşikâr
Oldı üç harf ile bir no...ta i yâr (4032)

Aşağıdaki beyitte Süleymân peygamberin, kuşların dilini bilmesi hatırlatılmaktadır.

Ma'nisin fehm it Süleymân'ın ya...ın
Bilmek istersen eger kuşlar dilin (4353)

Beyitte, Süleymân peygamberin görünen görünmeyen tüm varlıklara hükmetme kabiliyetinin olması telmih ögesi olarak kullanılmaktadır.

Budur olduğu Süleymân'ın jayân

³⁵ Kur'ân, Sûre XXVII

Hâkim-i vahş u tıyûr u ins ü cân (4357)

Nuh peygamber, en uzun yaşayan peygamberdir. Muhîfî, Müşterî kelimesinin ebced değerinden (950) hareketle Nûh Peygamberin bu yönüne telmihte bulunmaktadır.

Ebcedinde Müşterî'nün jömr-i Nûh
 aâhir oldı Fazl-ı Hâ... 'dan bul fütûh (3917)

Yusuf kıssasında geçen olay, on bir yıldız, ay ve güneşin Hz. Yusuf'a secde etmeleri şeklindedir. Burada bahsi geçen yıldız, ay ve güneş, Hz. Yusuf'un aile bireylerini ifade etmektedir. Dolayısıyla beyitte açık istiare sanatından söz etmek mümkündür. Ayrıca beyitte telmih sanatına da rastlanmaktadır.

Ya'ni on bir kevkeb ü şems ü ...amer
 Secde ...ıldı Yûsuf'a ey pür-hüner (2074)

İsmâil peygamberin, babası İbrâhim peygamber tarafından Allâh'a tam kurban edilecekken gökten kurban olarak bir koç indirilmesine telmih yapılmaktadır.

Hem o devr içinde ...ıldı bî-nu'û...
 Çoçı İsmâîl için kurbân Hâ... (3028)

Bilindiği üzere Ka'be'nin inşâ edilmesinde İbrâhim peygamberin büyük katkısı olmuştur. Bu durum beyitte dolaylı da olsa hatırlatılmaktadır.

Hem dü ihrâmuñ rumûzın fehm ...ıl
 Kim giyüpdür Fazl-ı Yezdân'dan »alıl (1970)

Aşağıdaki beyitte ise, kıyamet vakti yaklaştığında aslında İsâ olan Mesîh'in yeryüzüne inmesi olayı telmihe konu edilmektedir.

Hem Şalât-ı @uhrı gösterdi jayân

Gökden indi çün Mesûhâ-yı zamân (650)

Aşağıdaki beyitte Hz. Ali'nin "zülfikâr" diye adlandırılan ve iki başlı olan kılıcı telmih unsuru olarak kullanılmaktadır.

Fazl-ı Yezdân'dan bulardur ikişer
Zü'lfe...âr-ı Murtażâ gibi dü ser (3371)

Beyitte Hz. Ali'nin atı olan düldül kullanılarak telmih gerçekleştirilmektedir.

Bü'l-Hasan kümbet imâm-ı rûzgâr
ıAyn u lâm u yâ şeh-i düldül-süvâr (956)

Örnek beyitte 12 imâm diye adlandırılan din büyüklerinin yol göstericilik özelliği hatırlatılmaktadır.

No...ta vü harfide @âhir heşt ü çâr
Reh-nümâ-yân-ı imâmân âşikâr (244)

Eserde Hz. Muhammed'le ilgili telmihlere de sıkça yer verilmektedir. Aşağıdaki beyitte Mirâç Gecesinde göğe çıkan Hz. Muhammed'in, ikinci kat gökte Hz. İsâ'yı görmesi hatırlatılmaktadır.

Çün ikinci gökde şâh-ı mürselîm
Didi gördüm İşp'yi fehm it ya...m (3047)

Mîraç Gecesiyle ilgi diğer telmih, aşağıdaki beyitlerde görülmektedir. İlkinde Hz. Muhammed'in, bu gecede Allâh'ın yüzünü net olmasa da görmesi; ikincisinde ise, 50 vakit namazın insanlığa farz olarak gönderilmesi ve daha sonra namazın, 50 vakitten 5 vakte düşürülmesi hatırlatılmaktadır.

Fazl-ı Ha... nündan şalât esrârını

âhir itdi gösterüp dâdârını

Ya'ni evvel emr-i pencâh oldı bil

~oñra pence geldi ez-Fazl-ı Celîl

(1350-1351)

Muhîfî, Peygamber Efendimizin 9 eşinin olması olayına da telmihte bulunur. Sonrasında bu eşlerinin ümmî 7 hattından hareketle Peygamberimizin ölüm yaşı olan 63 sayısına ulaşır.

Nüh zen-i Ahmed'den açdı hem ni...âb

Her birinüñ heft «attın bî-ñicâb

Gösterür bu sırrı şın ü ebcedi

Altmış üçdür ya'ni to...uz kez yedi

(2021-2022)

Şakku'l-kamer, Hz. Peygamber'in en büyük mucizelerindendir. Peygamberimiz bu mucizesini, parmağıyla Ay'ı ikiye bölerek gerçekleştirmiştir. Bu olay, ayın 14. gecesinde yaşanmıştır. Eserde, olayla ilgili telmihler yapılması, Hurûfîlerin böyle bir mucizenin varlığını kabul ettiklerini göstermektedir; ancak Hurûfîler, bu olayı yorumlarken muhtemelen istiva hattını söz konusu edinmişlerdir; çünkü Ay'ın iki eşit parçaya ayrılması ile insan yüzünü iki eşit parçaya ayıran istiva hattı arasında bir benzerlik kurulabilir.

Beyitte Hz. Muhammed'in şakku'l-kamer mucizesini Şâbân ayında gerçekleştirmesine telmih yapılmaktadır.

Hem da«ı Şajbânda ey pür-hüner

âhir itdi Muştafâ Şa.....u'l-...amer

(4095)

Eserde Ashâb-ı Kehf de telmih unsuru olara yer alır. Bir mağarada 309 yıl uyumaları üzerinde durulan noktadır.

Şî şad ü nüh sâl-i mek&-i ehl-i gâr

âhir oldı ħarf-i ŧından aňla var (2067)

Diğer bir telmih, meleklerin göğün etrafını dönmeleriyle ilgili olarak yapılmaktadır. Bununla meleklerin makâmının gökyüzü olduğu hatırlatılmaktadır.

Oldı eczâsında @âhir nüh felek
Kim döner etrafını cemîl melek (2666)

Peygamberle ilgili yapılan telmihlerin yanı sıra İslâmiyet esaslarıyla ilgili de telmihler eserde mevcuttur. Meselâ namaz vakitleriyle, hac eyleminin yapılıŧıyla, zekâtın veriliŧiyle, humsla vs. ilgili olarak yapılan telmihler buna örnek gösterilebilir.

Mübalâğa

Muhîfî, Fazl'ın Câvidan-nâmesini gözünde o kadar büyütür, ona o kadar çok değer verir ki, onu okuyan kiŧinin ölümsüzlüğe ulaŧacağını söyler.

Câvidânî-nâmedür ħilm-i ħayât
O...uyup fehmi eyleyen bulmaz memât (3963)

Mecâz-ı Mürsel

Beyitte “7 âyet” ifadesiyle kastedilen, Fâtiha sûresidir; çünkü Fâtiha sûresi, 7 âyetten oluŧmaktadır. Dolayısıyla Fâtiha sûresinin parçası olan 7 âyet verilmiŧ ve bütünü îmâ edilmiŧtir.

Heftdür & iki ħarf ü penc nu...at
Mañni-yi heft âyet oldı bñ-ğalat (1774)

Beyitte “dest” kelimesiyle kastedilen, aslında “kalem”dir. Allâh'ın kudret kalemi söz konusu edildiğine göre burada yazılan yazı, ancak alınyazısı; yani kader olabilir.

Φır... sekiz «atdur ...amu ağ u siyâh
Kim yazupdur dest-i ...udretle İlâh (3432)

Âdem peygamber için “insanlığın babası” ifadesi kullanılarak da mecâz-ı mürsel sanatı gerçekleştirilmektedir.

İki otuz ikiden verdi «aber

Kim o...ındı «atf u nuñ...-ı bü'l-beşer

(4147)

IV. BÖLÜM

KISMET-NÂME'NİN İÇERİK ÖZELLİKLERİ (KONUSU)

Hurûfîlik esaslarının anlatıldığı bu eserde, Hurûfî felsefesini taşıyan pek çok unsura yer verilmiştir. Bunları birtakım alt başlıklar hâlinde sunmanın uygun olacağı fikrindeyiz.

4.1. Harfler

Kısmet-nâme, Hurûfîlik öğretisi yapan bir eser örneği olduğu için eserde harflere büyük değer verilmektedir. Onlara göre, her şeyin başlangıcı ve sonu harftir. Var olan her şey, harf aracılığıyla vücut bulduğu için Fazlullah'ın zâtının emri de harf olmuştur. Muhîfî, bu durumu şu şekilde açıklar: Yıldızlar, felek, burçlar, güneş, ay; mevâlid-i selâse (bitki, hayvan, maden), çâr unsur (hava, su, toprak, ateş), şeş cihet (altı yön); kısaca her ne varsa harftir. Harf, hem içte gizli olan, hem de dıştaki görünendir. Kısacası, görünen, görünmeyen her şey harf olmuştur.

Harfdür çün emr-i zât-ı Fazl-ı Hay

Harf ile geldi vücûda cümle şey

Encüm ü çar« u burûc u mihr ü mâh

Harfdür bu sözde yo...dur iştibâh

Gâib ü «âzır ser-â-ser harfdür

Harf hem ma@rûfdur hem @arfdur

Üç mevâlid dört tabâyi; şeş cihet

Cümlesi harf oldu harf ey nûk-ba«t

Harfdür aşl-ı vücûd her kelâm

Harfdür yağni mürekkebe ve's-selâm

(160-164)

Muhîfî, Peygamber Efendimizin 257. beyitte geçen “Nizâli’l Kur’ân ‘alâ seb’a harf (Kur’ân yedi harf üzerine indirilmiştir.)” hadisinden yola çıkarak şu açıklamalarda bulunur: Bu harfler; nun, dâl, vâv, fi, yâ, mim, lâm harfleridir. “Bu harfler, hece harflerinin merkezinde veya münzelinde gelmişlerdir; yani bu harfler aracılığıyla hece harfleri okunur. Elif, kâf ve kef harflerinde *fe* harfi münzeldir. Bi, ti, si, hı, rı, zi, tı, zı, fi, hi, yi harflerinde *ye* harfi münzeldir. Cim, lâm, mim için *mim*; sad, dad harfleri için *dal*; dal, zel için *lâm*; sin, şın, ayın, gayın, nun harfleri için *nun*; vav harfi için de *vav* harfi nüzul makamındadır.... Bu 7 harf olmadan alfabe okunamaz. Dolayısıyla Kur’an’ın üzerine indirildiği 7 harf bunlardır.”³⁶

Bu açıklamayı yapan Muhîfî, Fazl kelimesinde bu 7 harfin görüldüğünü iddia eder. Zaten fi ve lâm harfleri Fazl’ın zâhirinde gelmiştir. Diğer beş harfte (yî, dâl, nûn, vav, mim) de Fazl’ın dâd’ının görüldüğünü söyler. Şöyle ki: Bu beş harfin ebcedi 110’dur. Dâd harfini sad’dan ayıran 1 noktadır. Sad’ın ebced değeri 90’dır. Bu durumda noktanın da 20 olması gerekir.

Noktanın 20 olduğunu fe ile kâf harfleri arasında kurduğu ilişkiyle de açıklar. Fe’nin üstüne bir nokta daha eklenirse kâf olur ve fe’den sonra kâf gelir. Kâf’ın ebcedi 100, fe’ninki 80’dir. Muhîfî, noktanın sayı yönüyle kef olduğunu söylemekle esasında, noktanın 20 olduğunu söylemeye çalışmaktadır; çünkü kef’in ebcedi 20’dir.

Dolayısıyla sad’ın (90) üstüne bir nokta eklenirse (20) dâd olur ki bu da bahsi geçen beş harfin ebcedi (110) değerindedir.

Nûn u dâl u vâv u fı yâ mîm ü lâm

Bu yedi harf üzre nâzildür kelâm

.....

Pes yigirmi oldı no...ta bı-gümân

İşılâh-ı Ha...’da fehm eyle jayân

(256-265)

Böylece şâir, yukarıda bahsettiği 7 harfin aslında Fazl olduğunu ispatlamış olur; çünkü zaten fi ve lâm, bu 7 harften ikisini oluşturmaktadır. Geriye kalan 5 harfin de dâd harfiyle ilişkisini kurarak Fazl ismiyle bu 7 harfi bağdaştırır.

Bu yedi harf oldı pes fı dâd lâm

³⁶ Usluer, *age*, s. 192

4.1.1. 28 Harf

Eserde Kur’ân harfleri diye adlandırdığımız 28 Arap harfi de konu edilmektedir. 28 harften Muhammed’in nutku, Muhammed’in hattı olarak bahsedilir. 22 noktasının ve 72 cüzünün olması yönlerine de eserde değinilir.

28 Arap harfinin üstüne noktalı 4 harf (pâ, çâ, jâ, gâ) eklenince 32 olur. Fazlullah’ın “Câvidân-nâme” adlı eserini yazdığı Farsçada 32 harf bulunmaktadır.

32 harfin 14 tanesi 2’şer harflidir (bî, tî, sî, hâ, hî, rî, zî, tî, zî, fî, hî, yî, pî, jî). Kur’ân’ım yazılmış olduğu 28 harfte ise, 2 tane 14 mevcuttur. 14 sayısı, hem 14 hat sırrının karşılığıdır hem de 14 mukattaat harfi göstermektedir. 28 harfte, 28 menzil sırrı, 17 rekat hazar namazı ve 11 rekat sefer namazı sırrı açığa çıkmaktadır. 14 harfte yer alan 18 nokta, 18.000 âlem sırrını ifade etmektedir. 18 nokta ve 14 harf toplandığında 32 sayısı elde edilir ki bu, hem 32 nutka hem de 32 hatta işaret etmektedir.

32 harf içerisindeki 2’şerli 14 harf de 28 eder (bî, tî, sî, hâ, hî, rî, zî, tî, zî, fî, hî, yî, pî, jî). Buna sûretindeki 18 nokta eklenince 46 eder ki, bu sayı Âdem isminin ebced karşılığıdır. 14 harften hareketle ulaşılan 28 sayısı, aynı zamanda Allâh kelâmı olan Kur’ân’ın yazıldığı 28 Arap harfini gösterir. Hesaplamaya bu harflerin bâtınında yer alan 28 nokta da eklenince Peygamber Efendimizin 28 nutku ve 28 hattı ortaya çıkar.

32 harf içerisinde 3’er cüzden oluşan harf sayısı 18’dir. Bu 18 harf içerisinde yer alan nokta sayısı ise, 16’dır ve 16 siyah hattı ifade eder. Noktalar ve harfler toplamı, 34 secde sırrını açıklamaktadır. Bahsi geçen 18 harfin 54 cüzü bulunmaktadır. Bu 54 cüzde 14 hat ve 40 gün sırrı kendisini gösterir. Buna görünüşte yer alan 16 nokta eklenince kün’ün sırrını ifade eden 70 sayısı belirir. Bâtınında yer alan 7 nokta da ilave edilince 17 muhkem harf ve bu harflerdeki 6 nokta görünür. Cüzler ve bâtınındaki 7 nokta, birlikte 77 harf sırrını görünür kılar. Kısacası, 32 harfte Hudâ’nın bütün sırrlarını görmek mümkündür.

Sı vü du ħarfüñ olur fehm eyle hem

Çâr-deh ħarfi ikişer bı-elem

.....

Sı vü du’dan ...ı taleb ey nıık-nâm

Cümle esrâr-ı »udâ-yı ve’s-selâm

(3147-3168)

Muhîfî, 28 Arap harfinin kısmetini açıklamak için, bu 28 harfin hangi kavramların sırrına delâlet ettiğini gözler önüne sermeye çalışır. Buna göre; 28 harfin 72 cüzü vardır. 72 sayısı, 72 hûriyi, 72 tekbiri görünür kılmaktadır. Ayrıca kün'ün 2 cüzü ile bu cüzlerin ebced değerlerinin toplamını da vermektedir. 72 harf içerisinde yer alan 66 nokta ise, 32'ye, 28'e ve lâm-elif harfinin 6 cüzüne işaret etmektedir. Aynı zamanda 66 noktada Allâh kelimesinin ebcedi (66) ile Âdem (45) ve Havvâ (21) kelimelerinin ebcedleri toplamı görünmektedir. 72 harf ve 66 noktanın toplamı 138'dir. 138 sayısı, 114 sûreyi ve 24 saatlik zaman dilimini ifade etmektedir. 28 harf, 72 cüzüyle 100 çadır ipine işaret eder. 72 harfin açılımında yer alan harfler ve noktalar toplamında 355 sayısı ortaya çıkar. Bu değere noktalı 4 harf ve 1 de lâm-elif harfinin eklenmesiyle 6 kez 60; yani 360 olur. 360 sayısı, hem derece sırrını hem de insan vücudundaki eklem sayısını göstermektedir.

Sı vü du ħarfün çü bildün ħikmetin

Añla bist ü heşt ħarfün ...ısmetin

.....

Gösterür Ħa...'dan derec sırrın tamâm

Kim odur sırr-ı mefâşıl ve's-selâm

(3169-3183)

Muhîfî bu tip açıklamalar yaptıktan sonra, bazı harfler üzerinde durur. Bu harflerin 28 Arap harfi içerisinde nasıl kullanıldıklarını açıklamaya çalışır. Konuyla ilgili şunları söyleyebiliriz:

FÎ

Peygamber Efendimizin 28 nutkunda 4 kez karşımıza çıkmaktadır. Bunların 3'ü gizli, 1'i de açıkça görünmektedir. Gizli gelen fî'ler, elif, kâf ve kef harfleri içerisinde bulunmaktadır. Açık olanı ise, harfin kendisidir. 28 harf içinde gelen 4 fî harfi, Âdem'in 4 hattını görünür kıldığı gibi unsurun 4 harfinden de haber vermektedir. Ayrıca 4 fî'de kutsal 4 kitabın ve cennetteki 4 akarsuyun anlamı da görünmektedir. 4 f harfi üzerine 4 noktası da eklenince 8 sayısı elde edilir ki bu sayı, Âdem'in 8 hattını göstermekte ve hem 8 teşehhüd sırrına hem de cennetin 8 kapısına delâlet etmektedir. 4 fî'nin bânında (8 cüz ve 4 noktasıyla) gizli olan 12 hat görünür olmuştur. Buna 4 de harfin kendisi

eklenince 16 olur ve Âdem'in yüzünde görünen 16 hat açığa çıkar. Görünüşteki 4 noktası ilave edildiğinde 20 rekat sünnet sırrını açığa çıkarır.

4 fî'nin 8 cüzünün (4 fî ve 4 yî) ebced değerleri toplamı, 360 derece sırrını açıklar. 4 fî'nin batnında gelen 4 yî, 4 sayısının sırrını gösterir. Noktalı kâf'tan da bir fî görünür ki böylece fî'nin sayısı 5'e çıkar. 5 sayısı, yüzdeki 5 hattın ifadesi olabileceği gibi 5 vakit namazın ve Fazl'ın 3 harfi ile 2 noktasının da göstergesidir. 5 fî'nin 5 de noktası vardır. Bu 5 nokta, hums sırrını görünür kılmaktadır. 5 fî, 5 noktayla Mûsâ'nın 10 levhasını gösterir. Ayrıca kıyametin 10 alâmetinden ve 10 âyetten haber vermektedir. 5 fî'nin cüzlerinde yer alan 5 yî harfinin ebced toplamı 50 eder. Buna 5 yî harfi de katılınca 55 olur ve kâmet sırrı aydınlanır. Buna bânında yer alan 15 noktanın eklenmesiyle sayı 70'e çıkar ki, böylelikle kâf u nûn harflerinin sırrı anlaşılmiş olur. 5 yî'daki 10 nokta, 5 yî ile düşünüldüğünde 15 rekat namaz sırrını açıklar. 5 fî'nin ebcedi 400'dür.

Muhîfî, tüm bu açıklamalarıyla her şeyin Fazl'ın 32 nutkundan görünür olduğunu ifade etmeye çalışır.

Çâr geldi Aḥmed'ün nuṭ...ında fî
Fazl-ı Ḥa...'dan bil bu sırrı ey aḥḥ

.....

Âfitâb u mâh u seyyâre tamâm

Cümle nuṭ...-ı Fazl-ı Ḥa...'dur ve's-selâm

(3184-3212)

MİM

Mim harfi, Arap alfabesinde 4 yerde (cim, çim, lâm, mim) karşımıza çıkmaktadır. 4 sayısı, kutsal 4 kitabı göstermekte; 4 unsur, cennetteki 4 akarsu, 4 hat ve 4 rekat namaz sırrından haber vermektedir.

4 mim harfinin ebcedi (4x40) 160'tır. 160 sayısı, 5 kez 32'nin karşılığıdır. Bu hâliyle 5, 5 vakit namaz sırrına delâlet etmektedir. Bu da demek oluyor ki, 5 vaktin her biri, 32 sayısına işarettir.

Mim harfinin 3 cüzü vardır. 4 mim'de ise, 12 cüz söz konusudur. 12 sayısı, Mûsâ'nın 12 hattını göstermekte hem 12 burca hem de 12 çeşme sırrına işaret etmektedir. Buna zâhirdeki 4 mim de eklenince 16 olur ve 16 hat sırrı aydınlanır. 16 harf içerisinde yer alan nokta adedi 8'dir. 8 sayısı, Âdem'in 8 hattını, 8 teşehhüdü ve

Fazl kelimesinin 8 cüzünü gösterir. 8 nokta ile 4 mim'in 12 cüzü toplanınca 29 sayısına ulaşılır ki bu sayı, 20 rekat sünnete işaretler. Hesaplamaya sûretteki 4 mim de eklenince bir günlük zaman dilimi olan 24 saat ortaya çıkar.

12 harfin ebcedi 360 eder ve derece sırrını gösterir. Cim harfinde yer alan mim'in de hesaplanmasıyla mim sayısı 5 olur ve 5 hat sırrı aydınlanır. Bu 5 hatla kastedilen, 2 bıyık, 2 yanak ve 1 de çene altı kıllarıdır. 5 mim'in cüz sayısı 15'tir. Bu 15 cüz, 15 rekat Cuma günü namazını ifade eder. 15 cüzde yer alan 10 nokta ise, kıyâmetin 10 alâmetini göstermektedir. 15 cüz, 10 nokta ve sûretteki 5 mim toplandığında Kur'ân'ın 30 cüzü görünür olur. 5 tane mim'in ebcedi 200 eder. 200 sayısı, 6 kez 28 ve 1 kez 32 sayılarını ifade eder. 6 kez 28, 6 yönü; 32 sayısı da Fazl'ın 32 nutkunu göstermektedir. 6 kez 28 ve 1 kez 32 sayıları (6+1), asıl olan 7 hatta işaretler. Bu da demek oluyor ki her bir hattın değeri, 28 ve 32 sayılarıdır. 15 cüz, 10 nokta ve ebced değerleri toplamı 8 kez 32 sırrına delâlet etmektedir. 8 kez 32, 8 cennet sırrını ve Âdem'in 8 hattını gösterir. Arta kalan 1 kez 29 ise, 29 sûre sırrını açıklar.

Çâr geldi mîm hem ey civân

Çârdur ya'ni kitâb-ı âsumân

.....

Sırr-ı bist ü nüh süver ey nûk-nâm

Oldı bir yigirmi to...uz ve's-selâm

(3213-3238)

DÂL

Dâl harfi, Arap alfabesindeki 3 harfte karşımıza çıkmaktadır. Bu harfler, sad, dâdd ve dâl'dır. Bu yönüyle Fazl isminin 3 harfini oluşturan fî, dâd ve lâm harflerine delâlet etmektedir. 3 harfli dâl, 3 çeşit namazın (sefer, Cuma ve hazar namazı) sırrını da açıklamaktadır.

Dâl harfinin ebcedinde (4), 12 hat sırrı da gizlidir; çünkü dâl'in ebcedi 4'tür ve 4 sayısı, 3 adet dâl harfiyle çarpılınca 12 eder. 12 sayısı, 12 hattın ifadesidir. 3 adet dâl harfi ve bu 3 harfin ebcedleri (3x4= 12) toplamında 15 rekat namaz görünmektedir. Dâl'in 9 unsuru da eklenince 24 saatlik zaman dilimi görünür olur. buna 3 sayısı ilave edilecek olursa, Kadir gecesini ifade eden 27 sayısı belirir.

Dâl'in cüzlerinde 9 felek ve 9 teşehhüd sırrı görünmektedir. 9 cüzün üzerine 3 adet dâl harfinin ebcedleri eklenince 21 olur. 21 sayısı, 21 hat sırrına işaret eder. 3 adet

dâl harfinin 9 cüzü ve bu cüzlerin ebced değerleri toplamı (105), 114 sayısından haber verir. 114, Kur'ân'daki sûre sayısını gösterir.

Dâl üç geldi hem aña bî-cidâl
 İsm-i fî vü dâd u lâma oldı dâl
 .....
 Sûre-i Çur'ânı gösterdi tamâm
 Fazl-ı Rabbü'l-İ-jâleminden ve's-selâm (3239-3248)

LÂM

Lâm harfi, alfabedeki 4 harfte yer almaktadır. Bu harfler; elif, dâl, zel ve lâm'dır. Bu yönüyle 4 sayısına ışık tutan lâm, Âdem'in 4 hattını gösterdiği gibi 4 tekberi ve cennetin 4 akarsuyunu da gösterir. Bunların hepsinin toplamı 124 eder. Şöyle ki: 4 adet lâm harfinin ebcedi 120'dir. Buna lâm'ın bulunduğu 4 harfi de eklersek 124 sayısına ulaşılır. Bunların her birinin 1.000 olduğu kabul edilirse 124.000 peygamber sırrı anlaşılabilir olur.

4 lâm, mahalliyle birlikte düşünüldüğünde 4 kez 28 ve 4 kez 32'nin sırrı da ortaya çıkar; çünkü bunların ebcedi de 124.000'i gösterir. Hâl ve mahalleriyle toplandığında elde edilen 8 sayısında Âdem'in 8 hattı ve 8 cennet gizlidir. Diğer bir ifadeyle 1 hat ve 1 cennet, 28 ve 32 sayılarının karşılığıdır.

4 adet lâm harfi, cüzlerine ayrıldığında 12 sayısını verir. Böylece 12 hat, 12 burç ve 12 hat sırrı aydınlanır. Bu sayıya 4 lâm'ın kendisi de eklenince Hudâ'nın 16 hattı görünür olur. 4 adet lâm harfinde ortaya çıkan 12 cüzün ebced değerleri toplamı 288'dir. 288 sayısı, aynı zamanda 9 kez 32 demektir. Bu da demek oluyor ki 9 felekten her biri 32 sayısına işaret etmektedir. Geriye kalan 8 tanesi ise, Fazl isminin 8 cüzünü karşılamaktadır.

Çâr geldi müfredâtun lâm hem
 Çâr «att-ı Âdem'e oldı jâlem
 .....
 Çaldı bâ...ı heşt ez-Rabbü'l-enâm
 Heşt ism-i Fazl-ı Ha...'dur ve's-selâm (3249-3263)

VÂV

Allâh'ın nutkunda 3 adet vâv bulunmaktadır³⁷. Bu yönüyle vâv, Fazl kelimesinin 3 harfini göstermekte, tesliden haber vermekte ve 3 namazın (sefer, hazar ve Cuma) sırrını açıklamaktadır.

3 vâv'ın ebcedinde (18) Allâh kelimesinin cüzleri ve noktaları görünmektedir. Bunların her biri 1.000 olarak düşünüldüğünde 18.000 âlemin sırrı anlaşılır. 3 vâv, ebcediyle (18) birlikte düşünüldüğünde 21 eder ki bu sayı, 21 hattın ifadesidir.

3 vâv'ın cüzleri toplamı 9'dur. 9 sayısı, 9 teşehhüd ve 9 felek kavramlarını ifade etmektedir. 9 harfin ebced değeri 39'dur. Buna 9 cüzün kendisi de eklenince 48 eder. Elde edilen sayıya 3 vâv ilave edilince 51 sayısına ulaşılır. 51 demek, 29 harf (28 Kur'ân harfine lâm-elif harfinin eklenmesiyle 29 harf elde edilir.) ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamıdır.

Gösterür üç vâv-ı nu...-ı Kird-gâr

İsm-i fı vü dâd u lâmı âşikâr

.....

Lâm-elifle no...ta-i ħarf-i kelâm

Âşikârâ oldı fehm it ve's-selâm

(3264-3273)

NÛN

Nûn harfi, 28 Kur'ân harfi içerisinde 6 yerde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar; sin, şın, ayın, gayın, nûn (2 yer) harfleridir. Bu hâliyle nûn harfi, kün'ün 6 cüzünü göstermekte ve 6 teşehhüd sırrından haber vermektedir. Ayrıca 6 sayısında 6 gün sırrını ve Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğünü görmek de mümkündür. 6 nûn harfinde 6 tane de nokta mevcuttur. Bu 6 nokta, 6 yönü ve 17 muhkem harf içerisinde geçen 6 noktayı ifade etmektedir.

Harfler (6) ve noktaların (6) toplamında 12 burç ve 12 hat görünmektedir. Fazl'ın nutkundaki 6 nûn sayısı, 6 tane 50'nin de sırrı demektir. 6 tane 50'den 2'si 100 ipte; 1 tanesi 28 Kur'ân harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamında; 1 diğeri 50 vakit namazda; 1'i 50 vasî'de; diğeri ise, Mesîh'in savmında varlık kazanmaktadır. 6

³⁷ Allâh kelimesinin cüzleri ve cüzlerdeki noktalar toplamı 18 eder. 3 adet vâv harfinin ebcedi de 18'dir.

nûn'un ebcedi (300), 6 nokta ve 6 nûn'un kendisi 9 kez 32 (288) ve 1 kez 24 yapmaktadır. 9 âyet, 9 kez 32 olur. Bu da demek oluyor ki her bir âyetin karşılığı 32'dir. Geriye kalan 24 sayısı ise, 24 saati ve Mesîh'in 24 nutkunu ifade etmektedir.

Nûn harfinin 3 cüzü vardır, 6 adet nûn'daki cüz sayısı 18'dir. 18 sayısına, 6 nûn'daki 12 nokta ilave edilince 30 sayısına ulaşılır ki bu, Allâh kelâmı olan Kur'ân'daki 30 cüzün ifadesidir. 6 nûn'daki 18 cüzün ebcedi (1 nûn'un ebcedi 106 olursa) 636 olur. 636 sayısı, 19 kez 32 ve 1 kez 28 sayısına eşittir. 19 kez 32 sayesinde 19 sayısının anlamı görünür olmuştur. 1 kez 28 ise, Peygamber Efendimizin 28 nutkunda görünür.

Altıdur nûn @âhir ü bâtında hem

Kâf u nûn eczâsına oldı jalem

.....

Bist ü heşt oldı kelâm-ı lâ-yenâm

K'Ahmed'ün nuflında geldi ve's-selâm (3274-3292)

YÎ

28 Kur'ân harfi içerisinde 18 yî harfi bulunmaktadır. Bu 18 yî'dan 17'si bâtında gizli olarak, 1 tanesi ise zâhirde gelmiştir. Bâtındaki 17 yî, 17 rekat hazar namazının göstergesidir. Zâhirde gelen 1 yî ise, Hakk'ın birliğini ifade eder. Zâhir ve bâyında yer alan 18 yî harfi, 18.000 âleme işaret etmektedir.

18 adet yî harfinde toplam 36 nokta yer almaktadır. 36 sayısı, 32 nutkun ve 4 unsurun ifadesidir. Harfler ve noktalar toplamı 54 eder ki 54 sayısı, 50 harf ile noktaya (28 Kur'ân harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamı) ve noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâ, gâ) delâlet etmektedir.

18 yî'nin ebcedi 180'dir. 180 sayısı, 3 kez 28 ve 3 kez 32'nin toplamıdır. Bu yönüyle kâf u nûn sırrını göstermektedir; yani kâf u nûn'dan her biri 28 ve 32 sayılarını ifade etmektedir.

Noktalı harflerden pî, çîm ve jî harflerinde de 1'er yî'dan toplam 3 yî harfi görünür. Böylelikle yî'nin sayısı 21 olur ve 21 hat sırrı aydınlanır. 21 yî'da 42 nokta yer almaktadır. 42 sayısı, 3 kez 14 demektir. Başka bir ifadeyle 14 hat ve Hz. Muhammed'in 28 nutku anlamına gelir ya da 42 demek 40 gün ve kün'ün 2 cüzünün toplamı demektir. 21 yî ve 42 noktasının toplamı 63 sayısını verir. 63 sayısı, hacda

şeytan taşlama sırasında hacı adaylarının 3 günde attıkları (Günde 21 taş atarlar.) taş miktarını gösterir.

18 yî'nin cüzleri toplamı 36'dır. 36 sayısında 28 nutuk ve 8 cennet görünür. Cüzlerdeki noktaların miktarı ise 28 Kur'ân harfinin 72 cüzüne işaret etmektedir. 36 cüz, 72 noktayla birlikte 100 çadır ipine ve asıl olan 8 hatta delâlet eder. 36 yî'nin ebcedi 360'tır. 360 sayısında 360 derecenin ve insan vücudundaki 360 eklemnin sırrı ortaya çıkar.

21 yî'nin cüzleri 42 adettir. 42 sayısı, 32 nutku ve Mûsâ'nın 10 hattını ifade eder. 42 cüzde 84 nokta yer almaktadır. Cüzler ve noktalar toplamı ise, 126 olur. 126 sayısı, 114 sûre ve 12 hattın ifadesidir. Yî'nin kendisi, 42 cüzü, bu cüzlerin ebced toplamları ve nokta sayıları birlikte düşünüldüğünde 548 sayısını verir. 548 sayısında 17 kez 32 (544) görünür. 17 sayısı, 17 rekat namazın karşılığıdır. 17 kez 32 ise, her 1 rekatın değerinin 32 olduğu anlamına gelir. Arta kalan 4 sayısı, 4 unsuru ifade eder.

On sekiz yî geldi ez-Fazl-ı Celîl

Müfredâtında kelâmuñ fehm ...ı

.....

Çâr bâ...ı ...aldı zi-Rabbü'l-enâm

Çâr harf-i junşur oldı ve's-selâm

(3293-3322)

ELİF

Elif harfi, 28 harf içerisinde 9 yerde kullanılmaktadır. Bu yönüyle elif, 9 âyeti göstermekte ve 9 felek sırrını açıklamaktadır. Ayrıca 9 elif harfi, kâf u nûn'un 6 cüzü ile 3 noktasına ve 9 teşehhüd sırrına işaret etmektedir.

9 elif harfi, ebcediyle beraber düşünüldüğünde 18 olur ve 18.000 âlem sırrı görünür. 9 elif harfinin cüzleri toplamı (27), Kadir Gecesine delâlet etmektedir. Elif'in zâhirdeki ebcedi (1), 9 elif harfi, 27 cüzü ve 9 noktası birlikte düşünüldüğünde 46 sayısını verir. 46, aynı zamanda Âdem'in ismini göstermektedir. Bir başka açıdan bakıldığında 46 sayısında 14 hat ve 32 nutku da görmek mümkündür.

Noktalı kef (gâ) harfinde de elif harfi mevcuttur. Bu elifin eklenmesiyle 9 olan elif sayısı 10'a çıkar. 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattını ifade etmektedir. 10 elif harfinin ebcediyle (10) toplamı 20'dir ve 20 rekat sünnete delâlet eder.

10 adet elif harfinin cüzleri toplamı 30'dur. 30 sayısı, Kur'ân'ın 30 cüzünü göstermektedir. Buna 10 nokta ilave edilince 40'ın sırrı ortaya çıkar. 40 sayısına 10 elif'in ebcedi (10) eklenince 50 eder. 50 sayısında Kur'ân harflerinin (28) ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamı gizlidir.

Geldi bist ü heşt harf içre ya...ın

Nüh elif çün tis'a âyât-ı mübın

.....

Ebced-i @âhirle ellidür tamâm

Harf ü no...ta sırrıdır bil ve's-selâm

(3323-3335)

Muhîfî 28 Arap harfi içerisinde yer alan bazı harflerle ilgili değerlendirme yaptıktan sonra, 28 harfi bătında ve zâhirinde nokta barındırıp barındırmadıklarına göre gruplama yoluna gider. Bu gruplamayı şu şekilde verebiliriz:

- Bătında Nokta Olan Harfler
- Bătında ve Zâhirinde Nokta Olan Harfler
- Zâhirinde de Bătında da Nokta Olmayan Harfler
- Zâhirinde Nokta Olan Harfler

a) Bătında Nokta Olan Harfler

Muhîfî, 28 Kur'ân harfinde 9'unun bătında noktanın olduğunu belirtir ve bu harfleri şu şekilde sıralar: elif, hî, rî, sîn, tî, kâf, mîm, hî, ayn. Bu 9 harfte 9 felek görünmektedir. 9 harfteki nokta sayısı toplamı, 18'dir. 18 nokta, 18.000 âlemi göstermektedir. Ayrıca 18 sayısında Allâh kelimesinin 15 cüzü ve 3 noktası da yer almaktadır.

Bahsi geçen 9 harfin cüzleri 23 adettir. 23 sayısı, 17 muhkem harfi ve bu harflerdeki 6 noktayı ifade eder. 9 harf, 18 noktasıyla birlikte 27 eder. 27 sayısı, muhkem harfler dışında kalan 11 harfi (müteşâbih harfler) ve bu harflerin 16 noktasını göstermektedir. 27 sayısının ifade ettiği bir diğer kavram da Kadir Gecesidir; çünkü Kadir Gecesi, Ramazan'ın 27. gecesidir.

Bist ü heşt harf-i İlâhın i yâr

%o...uzınuñ bătınında no...ta var

Gösterür hem Leyletü'l-Çadri tamâm

Bist ü heftinde Őıyâmuñ ve's-selâm

(3336-3345)

b) Bătınında ve Zâhirinde Nokta Olan Harfler

Arap alfabesindeki bazı harflerin hem görünüşünde hem de içinde nokta bulunmaktadır. Bu açıklamaya uyan harf sayısı, 13'tür. Bu harfler: bî, tî, sî, Şîn, cîm, hî, zî, gayn, nûn, kâf, zî, fî ve yî'dır. Bu açıdan bakıldığında, bahsi geçen 13 harfin 11 yıldız, Güneş ve Ay'a işaret ettiği söylenebilir. 13 harfin görünüşünde toplam 20 nokta yer almaktadır. 20 nokta, terâvih namazının 20 rekatını karşılamaktadır. 20 nokta, 13 harfle birlikte düşünüldüğünde 32 nutku ve lâm-elif harfini ifade eder.

13 harfin 31 cüzünde lâm-elif harfini görmek de mümkündür; çünkü lâm-elif harfi, 2 harf gibi düşünüldüğünde, ebcedleri toplamı 31 yapar. 13 harfin zâhirdeki (20) ve bătındaki noktaları (46), 31 cüzle toplanınca 77 sayısı elde edilir. Böylece 77 sayısının anlamı açığa çıkar. Bu harflerin zâhir ve bătınında yer alan nokta sayıları 46 olup Âdem'in ismini göstermektedir; çünkü Âdem'in ebcedi de 46'dır.

Bî vü tî vü Şî u cîm ü «î vü zî

Gayn u nûn u ...âf u @î vü fî vü yî

.....

Âdem'ün esmâsın ey jâlî-ma...âm

Gösterür Fazl-ı »udâ'dan ve's-selâm

(3346-3355)

c) Zâhirinde de Bătınında da Nokta Olmayan Harfler

Arap alfabesindeki bazı harflerin hem zâhirinde hem de bătınında yer almamaktadır. Bu harfler toplam 4 tane'dir ve Őunlardır: dâl, lâm, sad, vâv. Noktası olmayan bu 4 harf, 4 unsur sırrına işaret etmektedir.

Noktasız bu 4 harfin ebced değerleri toplamı 130'dur. 130 sayısı, 100 ipi ve 30 cüzü ifade eder. Bu harflerin cüzleri toplamı 12 olup 12 burç ve 12 hattın karşılığı olarak görünürler.

Dâl u Şâd u lâm u vâv ey «urde-bîm

Müfredât içre bu dört harfün ya...ın

On iki burc on iki «att ey hümâm

Oldı eczâsında @âhir ve's-selâm

(3356-3360)

d) Zâhirinde Nokta Olan Harfler

Arap alfabesinde sadece zâhirinde nokta bulunan 2 harf vardır. Bu harfler; dâd ve zel harfleridir. Zel harfinin toplamdaki değeri 17'dir. Dâd'ın ebcedi 800'dür. 7 adet 100 ve 8 adet 100'ün karşılığı, 7 hat ve 8 hattır. Her bir hattın değeri 100 olduğuna göre, aynı zamanda her bir hat kâf harfini de ifade eder; çünkü kâf'ın ebced değeri de 100'dür.

Sadece zâhirinde noktası bulunan bu 2 harf, kâf u nûn harflerini göstermektedir. Bu harflerin zâhirinde yer alan 2 nokta, 2 secde sırrından haber vermektedir. 2 harf ve 2 noktanın toplamı 4 eder ve 4 sayısı, 4 unsur sırrına işaret eder.

Dâd ve zâl harflerinin cüzleri toplamı 6'dır. Bu 6 cüz, yaratılışı ifade eden 6 gün sırrını açıklamaktadır. Hesaplamaya zâhirdeki 2 nokta dâhil edilince 8 cennet görünür.

Dâd u zâl ya...ni ki bu iki hurûf

No...tası @âhirde geldi bul vu...ûf

İki no...tayla sekiz dârü's-selâm

Görinür Fazl-ı »udâ'dan ve's-selâm

(3361-3368)

Muhîti, harfleri cüzleri yönüyle de konu edinir. 28 harf içerisinde toplam 12 harfin 2'şer cüzlü olduğunu vurgular. Bu harfler şunlardır: bî, tî, sî, hî, hî, rî, zî, tî, zî, fî, hî, yî. İşte bu harfler, âdetâ Hz. Ali'nin kılıcı gibi 2 başlıdır. Bu 12 harf, 12 hatta; 12 harfin 12 noktası ise, 12 burca işaret etmektedir. Hâl ve mahalleriyle beraber 24 eder. 12 harf, 12 noktasıyla toplandığında da 24 sayısını verir. 24 sayısı, hem bu 12 harfin cüzlerini hem de bir günlük zaman dilimi olan 24 saati gösterir. Bâtında yer alan 24 nokta, Mesîh'in nutkuna işaret eder. Daha önce ulaşılan 24 sayısı, bâtındaki 24 noktayla toplandığında 48 sayısını verir. Buna zâhirdeki 12 nokta eklendiğinde 60 olur. 60 demek, 28 ve 32 sayılarının karşılığı demektir. 60 sayısı, hem boyu 60 zirâ olan Âdem'e

hem de dakîka sırrına delalet etmektedir. 2 cüzü olan bu 12 harfin 6 tanesi, 17 muhkem harf içerisinde de yer almaktadır. Bu 6 harf; rî, hî, yî, tî, hî, fi'dir. Muhkem harfler içerisinde de bulunan bu 6 harf, hem 6 ibtidâ sırrını açıklamakta hem de kâf u nûn harflerinin 6 cüzünden haber vermektedir. Bu harflerin zâhirindeki nokta sayısı, 3'tür. Bu açıdan bakıldığında Fazl'ın 3 harfini görmek mümkündür. 6 harf ve bu 6 harfin zâhirindeki 3 nokta toplandığında 9 sayısına ulaşılır ki 9, 9 teşehhüd sırrını göstermektedir.

12 harfin geriye kalan 6'sı, muhkem harflerin dışında yer almaktadır. Bunlar, 6 yön sırrını açıklar. Bu 6 harfte yer alan 9 nokta ise, 9 âyet sırrını açıklar. Harfler ve noktaların toplamı 15 eder ki 15 sayısı, 15 rekat namazı görünür kılar.

Bist ü heşt ħarfüñ on ikisi ħayân

İkişerdür bil bu sırrı bî-gümân

.....

Ĥarf ü no...ta on beş olur ey hümâm

Gösterür on beş namâzı ve's-selâm

(3369-3387)

28 harf içerisinde 12'sinin 2'ser cüzlü olduğunu belirten Muhîtü, geriye kalan 16 harfin ise 3'er cüzlü (cîm, dâl, zel, sîn, şîn, sad, dâd, kâf, kâf, 'ayın, gayın, nûn, vâv, elif, mîm, lâm) olduğuna dikkat çeker. Harfler bu hâliyle Fazl'ın sırrını açıklamaktadır; çünkü bu harfler 3'er cüzlüdür ve Fazl kelimesinin de 3 cüzü vardır.

3'er cüzü olan 16 harf, yüzdeki 16 hattı göstermesi yönüyle önemlidir. Bu 16 hat, yüzdeki 8 ebî hattın hâl ve mahalleriyle olan toplamıdır. 16 harfte bulunan 10 nokta Mûsâ'nın 10 hattına işaret etmektedir. 16 harfin bâtınında 32 harf yer almaktadır. Bu 32 harf, Hudâ'nın 32 nutkunun ifadesidir. 32 sayısı, aynı zamanda 16'nın 2 katıdır. Dolayısıyla zâhirdeki 16 harf ve bunların bâtınındaki 32 harf, 3 kere yüzdeki 16 hattın (3x16) sırrını açıklar. Bunlardan 16'sı siyâh hat; 32'si de beyaz hattın karşılığıdır. Zâhirdeki (16) ve bâtındaki (32) harfler toplamı, 48'dir.

16 harfin bâtınında yer alan nokta sayısı 20'dir. 20 sayısı, 20 rekat sünnete karşılık gelir. Zâhirdeki 10 nokta eklenince 30 sayısı elde edilir ki, Kur'ân'ın 30 cüzünü ifade eder. 30 nokta, 48 harfle toplandığında 78 sayısının da anlamı ortaya çıkar. 78 sayısı, 29 sûrede başında yer alan mukattaat harfler toplamıdır. Ayrıca 78 sayısında Kur'ân'ın 28 harfini oluşturan 72 cüzü ve lâm-elif'in 6 cüzünü görmek de mümkündür.

Muhîfî daha önce 2'şer cüzü olan 12 harf içerisinde 6 tanesinin muhkem harfleri oluşturduğuna değinmişti. Geriye kalan 11 harfin ise (elif, lâm, mîm, sîn, sâd, kâf, kâf, ayn, vâv, nûn, dâl), 3'er cüzlü bu 16 harf içerisinde yer aldığını belirtir; yani 16 harfin 11'i muhkem harf olarak kabul edilebilir. 11 harf, 11 rekât sefer namazını ve 11 şakka sırrını açıklar. 11 muhkem harfte 3 nokta bulunmaktadır. 3 nokta, Fazl isminin ifadesidir; çünkü Fazl kelimesi de 3 harften oluşmaktadır. 3 nokta, 11 harfle toplandığında hurûf-ı mukattaat da görünür olur.

16 harfin 11'i muhkem harfler içerisinde yer aldığına göre, 5 tanesi muhkem harf kabul edilemez. Bu şekilde ortaya çıkan 5 sayısı, 5 hattı, 5 vakit namaz sırrını ve hums sırrını gösterir. Gayr-ı muhkem kabul edilen 5 harfte 7 nokta bulunur ve Fâtiha sûresinin sırrı görünür. Harf (5) ve noktaların (7) toplamı 12 eder. Böylece 12 hat ve 12 burç belirir. 16 harfin kendisi, ebced toplamı ve noktaları birlikte düşünüldüğünde 100 kez 33 sayısına eşit olur. 100 sayısı çadır ipini ifade ettiğine göre, her bir çadır ipinin değeri, 33 olur.

Bist ü heşt harfün on altısı jayân

Ol kim eczâda üçerdür bî-gümân

.....

Her tınâb-ı «ayme ya'ni ey hümâm

Otuz üç harf oldı Hâ...'dan ve's-selâm

(3388-3415)

4.1.2. 32 Harf

Eserde 32 harf, Farsçadaki harf sayısı olması yönüyle önemlidir. Bunda elbette Câvidân-nâme'nin Farsça yazılmış olmasının payı büyüktür. İnsan yüzündeki 32 hattın ve Fazl'ın 32 nutkunun ifadesi olarak da eserde konu edilir.

Muhîfî 32 harfe de geniş bir yer ayırmakta ve 32 harfin her biriyle ilgili açıklamalarda bulunmaktadır. Bunları şu şekilde verebiliriz:

Elif harfi, nokta aracılığıyla ortaya çıkararak Fazlullah'ın zâtına işaret olmuştur. Bilindiği üzere elif, tekliği; yani vahdeti simgelemektedir ve Allâh'ın zâtının simgesi olarak kullanılmaktadır. Muhîfî, birçok noktanın bir araya gelmesiyle elif'in oluştuğunu ve bunun Fazlullah'ın zâtını gösterdiğini belirtir.

Elif harfi Kısmet-nâme'de, alfabenin ilk harfi ve kâinâtın aslı olması yönüyle yer almaktadır. Ayrıca ilk batında 3 cüzünün (elif, lâm, fî) olması, lâm ve fî'nin elif harfine direk olmaları, Fazl'ın fî'sinin ve lâm'ın elif harfinde gizli gelmesi üzerinde durulur.

Elif harfi, hem Hakk'ın birliğine işaret etmekte, hem de bu birliğe inananlar için bir müjde niteliği taşımaktadır.

Elif, 3 harften oluşması yönüyle hem vitr namazının sırrını açıklamakta hem de Fazl ismindeki 3 harfi göstermektedir. Muhîf, elifin 3 harften oluşması ile teslis inancı, mevâlid-i selâse ve 11, 15 ve 17 rekatlı 3 çeşit namaz arasında da ilgi kurar.

Elif'in unsurları, fî'nin noktasıyla 4 eder. 4 sayısı, 4 unsur sırrından haber vermektedir ki bunlar; ateş, hava, toprak ve sudur. Bu durumda ateş, elif; hava, lâm; su, fî; toprak ise fî'nin noktasıdır.

Elif'in 3 harfi ve 1 noktası, 4 kutsal kitabı da göstermektedir. Bunun yanı sıra noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâ, gâ), Âdem'in 4 hattına, öğle namazının 4 rekat farzına, cenâze namazlarında 4 tekbir getirilmesine işaret etmektedir.

Elif'in 3 cüzü ve bu cüzlerin ebcedi (111), 114 sûre sırrına delâlet etmektedir. 114 sayısı, 114 sûrenin yanı sıra 100 ip ve 14 hatta işarettir.

Elif'in 3 cüzünün ebcedi (111) ve 1 de kendisi 112 eder ki bu, 4 kez 28 demektir. 4 kez 28'de 4 unsuru görmek mümkündür. Bu durumda 4 unsurdan her biri 28 olur.

Elif'in ikinci batındaki cüzü 8'dir (elif, lâm, fi; lâm, elif, mim; fî, yî). Bu yönüyle sekiz cennet kapısı açılmakta ve Fazl'ın 8 cüzü belirmektedir. Ayrıca 8 sayısı, Âdem'in 8 hattını ve 8 teşehhüd sırrını da gösterir. Elif'in unsurlarında (ilk batında 3 cüz, ikinci batında 8 cüz, üçüncü batında 21 cüz) de 32 nutkun sırrı da çözülür. Bu unsurlara bahsi geçen 8 harf eklenince 40 olur ve çile çekmedeki 40 günün sırrı aydınlanır.

Elif'in ikinci batındaki 8 cüzü ve bu cüzlerdeki 4 nokta 12 eder ve böylece hem 12 burç hem Fazl'ın cüzleri ve noktaları hem de 12 hat görünür olur.

Elif harfinin 8 cüzünden 5 tanesi tekrar etmez. İşte tekrar etmeyen bu 5 harf (elif, lâm, fî, mim, yî), Âdem'in 5 hattını gösterdiği gibi 5 vakit namaz sırrından da haber verir. Tekrar etmeyen bu 5 cüze, 1 de harfin kendisi eklenirse 6 olur. Böylece kâf u nûn'un cüzlerine ve 6 teşehhüde işaret eder. 6 sayısına tekrar etmeyen 5 cüzdeki 3 nokta eklendiğinde 9 olur ve 9 feleği gösterir.

Elif harfinin 3. batındaki 21 cüzü, Havvâ'nın 21 hattına işaret etmektedir. 21 cüzdeki 14 nokta ise, 14 hatta ve 14 mukattaat harfine delâlet eder.

Elif harfinin ilk batındaki 3 cüzü ile 2. batındaki 8 cüzü bir araya gelerek sefer namazının sırrını aydınlatır. 3. cüzdeki 21 harfle birlikte 32 olur ve hem 32 hattı hem de 32 nutku gösterir. 14 noktanın da ilave edilmesiyle sayı 46'ya ulaşır ki bu, Âdem'e işaret etmektedir. Çünkü Âdem kelimesinin ebced değeri de 46'dır. Demek oluyor ki elif harfinde Âdem kelimesinin sırrı gizli bir şekilde yer almaktadır.

Elif'in 4. batındaki cüzleri, harf ve noktayla 87'dir. 87 cüzdeki 78 nokta, 78 harfin sırrını açıklamaktadır. 87 sayısından harfin kendisi çıkarılırsa 86 secde kendisini gösterir. 87 sayısından elifin ilk batındaki 3 cüzü çıkarılırsa 84 kalır ki bu, 3 kez 28 demektir. 3 kez 28, el, ayak ve yüzdeki 28'er hattır.

Elif'in 3. ve 4. batındaki cüzleri toplamda 70'tir. 70 sayısında hem 70.000 melek hem de kâf u nûn'un sırrı görünmektedir; çünkü kâf u nûn'un ebced değeri de 70'tir.

Muhîti, hâl ve mahal kavramlarından hareketle 32 sayısına ulaşmaya çalışır. Bunu, 1'in 2, 2'nin hâl ve mahlade 4, 4'ün 8, 8'in 16, 16'nın da 32 olduğunu söyleyerek Fazlullah'ın 32 nutkuna ulaşır.

No...ta itdi çün elif şeklin jayân

Oldı zât-ı Fazl-ı Rahmân'a nişân

.....

Otuz iki nuş...-ı Fazl-ı lâ-yenâm

Âşikâr oldı elifden ve's-selâm

(1569-1624)

Bâ harfi, Kur'ân'ın başlangıcı olan bismelenin ilk harfidir. Bu nedenle önemli kabul edilir. Muhîti, bâ harfinin Âdem-i hâkî olduğuna da değinir.

Zât, bâ harfinde görünür. Bir bakıma zât ve sıfat kavramlarının görüldüğü yerdir. Bâ, hecelemede Âdem ü hâteme de işaret etmektedir. Fazlullah'taki vahdet noktası da önce bâ'da gelmiştir. Bu durumda Muhîti'nin gözünde bâ harfi baba, bâ'nın noktası ise oğul olur. Zaten Hz. Ali bu nedenle "Bâ'nın altındaki noktayım." demiştir. Yani nokta Ali ise, bâ da Âdem'dir.

Bâ harfi, noktası ile beraber düşünüldüğünde 2 eder ve bâ, 2 unsurdan oluşması yönüyle 2 hutbe sırrına, kâf u nûn harflerine, Cuma namazına, 2 secdeye ve Fazl'ın 2 noktasına işaret etmektedir.

Bâ harfinin 2 unsuruna, ebced değeri olan 2 sayısı da eklenince 4 eder ve elif harfinden haber verir; çünkü elif harfinin 3 cüz ve 1 noktası vardır. 4 sayısının temsil ettiği değerler, 4 rekat farz namazlar ve 4 unsurdur.

Bâ harfinin 2 cüzü ve 3 noktası (bî şeklinde düşünülürse) vardır. Bu değerler toplamda 5 eder ve hem Fazlullah'ın ismini, hem de 5 vakit namazın sırrını gösterir. Bâ harfinin 2 cüzü, sabah namazının 2 rekat farzına; 3 noktası ise, akşam namazının 3 rekat farzına işaret eder.

Bâ'nın 2 cüzü bâ ve yâ'dır. Bu durumda bâ, 12 etmektedir. 12 sayısında 12 burcun, 12 çeşmenin ve 12 hattın sırrı açıkça görünmektedir. Bu değere, bâ'nın 2 harfi de eklenince 14 eder. Böylece bâ harfi, Âdem'in yüzündeki 14 hattın ve 14 mukattaat harfin sırrını aydınlatmış olur. Buna 1 de bâ'nın altındaki nokta eklenince 15 olur ve 15 rekat Cuma günü namazını gösterir. Bî'nin yâ'sındaki 2 noktayla sayı, 17'ye çıkar ve 17 rekathli hazar namazına işaret eder. Bâ'nın 4 unsurunun eklenmesiyle elde edilen 21 sayısı, Hudâ'nın yüzündeki 21 hattı ifade eder.

Bâ harfi, 2 tane yâ harfi ile ayakta durmaktadır. 2 yâ, 22 eder. Bu açıdan bakıldığında hem Kur'ân harflerindeki 22 noktayı hem de Tevrat'ın yazıldığı İbrâncedeki harf sayısını görmek mümkündür.

Bâ harfinin cüzleri, noktaları ve ebcedi toplamı 30'dur. 30 sayısında kelimelerin sîmurgunun cüzleri görünmektedir. Ebcedi bertaraf edildiğinde ise, 8 sayısı elde edilir ki, cennetin 8 kapısına işaret etmektedir.

Bâ harfi, 2. batında, 3 yâ harfiyle birlikte, 32 olur. Böylece bâ harfi, Fazlullah'ın 32 nutkunun sırrını da göstermiş olur.

Bâ harfinden 32 sayısı görüldüğü için ve bâ da Âdem olduğu için bir bakıma Âdem'in de nutku görünmüş demektir.

Bâ harfi, noktalarla 4 eder ve Âdem'in 4 hattını gösterir. Bâtındaki 6 nokta ise, kâf u nûn'un cüzlerini ve 6 teşehhüdü göstermesi yönüyle önemlidir. 6 sayısına bâ'nın zâhirdeki tek bir noktası eklenerek 7'ye ulaşılır. Bu da ilim şehrine giden 7 kapıyı gösterir. Zaten Hz. Ali, Peygamber Efendimizin ilminin kapısı olarak noktayı göstermiştir. Bir bakıma, bütün sırlar, bâ'nın altındaki noktada gizlidir. Hz. Ali Kelâmullah olduğu için Peygamber Efendimizin ilim şehri de kelamla olmuştur. Dolayısıyla bu şehre ulaşmak isteyenler, Hz. Ali'nin nâlinlerini ve sözünü kullanmalıdır.

Bâ'nın cüzlerindeki 7 nokta, asıl olan 7 ümmî hatta, 7 göğ ve 7 kere tavâf etmeye işaret eder. 4 harf, 7 noktayla beraber 11 rekat sefer namazının anlamını açıklamakta ve 11 şakka sırrını da aydınlatmaktadır.

Bâ harfinin 3. batındaki cüzleri 8'dir. Bu yönüyle bâ, Âdem'in 8 hattını ve 8 teşehhüd sırrını göstermektedir. Harflerdeki 15 nokta, 15 rekat Cuma namazı sırrını açıklar. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 23 eder. Bu sayı, 17 muhkem harfe ve bu harflerdeki 6 noktaya işaret eder.

Bâ'nın 3. batındaki 8 cüzünün ebcedi 72'dir. 72 ise, Kur'ân'ın 28 harfinin cüz adedidir. Buna 8 harfin kendisi de eklenince 80 olur ve Fazl'ın fi'sini gösterir.

Sözün kıyası; elif, Fazlullah; bâ ise, Âdem'dir.

İbtidâ-yı muşhaf-ı Rabb-i Kerîm

Bâ-yı bismillâhi rahmâni'r-rahîm

.....

Çün elifdür zât-ı Fazl-ı lâ-yenâm

Bâ şîfât-ı Âdem oldı ve's-selâm

(1625-1676)

Te harfi, Havvâ'nın makâmıdır. Muhîtî, daha önceki beyitlerde de bâ harfinin Âdem olduğunu anlatmaktadır.

Muhîtî, bâ'da gelen ve vahdeti temsil eden noktadan daha önceki beyitlerde Âdem'in nutfesi olarak bahseder. İşte bâ'da gelen bu nokta, te harfine iner; diğer bir ifadeyle Âdem'in nutfesi, Havvâ'nın rahmine yerleşmiş olur.

Eserde te harfinin 2 noktalı oluşuna değinilmektedir. Te'de yer alan 2 nokta, sabah namazının 2 rekat farzını ve 2 secde sırrını göstermektedir. 2 noktaya 1 de harfin kendisi eklenince 3 olur ve hem akşam namazının 3 rekat farzı hem de Fazl kelimesindeki 3 harf görünür.

Nokta ve te'nin unsurunda Fazl'ın 12 hattına işaret eden 12 sayısı gizlidir. Bu sayıya te'nin kendisi ve 2 noktası eklenince 15 olur ve Cuma günü namazı görünür.

Tî'nin 2 cüzü (tî, yî) vardır. Bu yönüyle hem 2 rekat cuma namazına, hem kâf u nûn harflerine hem de 2 kez ihrâma girmenin sırrını aydınlatır. Te harfinin 2 cüzünde 4 nokta yer alır. 4 sayısı, 4 rekat ve noktalı 4 harfi ifade etmektedir. 2 cüz ve 4 nokta, kâf u nûn'un 6 cüzünü göstermekte, 6 güne ve 6 teşehhüde işaret etmekte ve 6 ibtidâ sözcüğünün sırrını açıklamaktadır.

Tî'nin 2. batındaki cüzleri 4'tür. Bu 4 cüz, 4 hatta ve cennetteki 4 ırmağa işaret eder. 4 cüzdeki 8 nokta ise, 8 teşehhüdü ve 8 cenneti gösterir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 12'dir. Zâhirdeki 2 nokta devre dışı bırakılırsa 10 olur ve Mûsâ'nın 10 hattı görünür.

Tî'nin 3. batındaki cüzleri 8 harften oluşmaktadır. Bu cüzler, Âdem'in 8 hattına ve Fazl kelimesinin 8 cüzüne işaret etmektedir. 8 cüzün 14 noktası ise, 14 muhkem harften, 14 hattan ve Fâtiha sûresinden haber vermektedir. Tî'nin zâhirindeki 2 nokta eklenince 16 olur ve 16 hattın sırrı açığa çıkar. 8 cüz ve 16 nokta, gece gündüz süresine karşılık gelir. Zâhirdeki 2 nokta ve 1 harf eklenince (27) Kadir gecesinin sırrı anlam kazanır. 24 sayısına 2. batındaki 4 cüz ilave edilince 28 harf görünür. Buna fî'nin 4 unsuru dâhil edilince Fazlullah'ın 32 nutku ortaya çıkar.

Alfabe 3. sırada yer alan te, bu özelliğiyle baba, oğul ve ruhtan; yani teslisten haber verir. Te'nin ebcedi, 16 noktayla birlikte 7 kez 28 ve 7 kez 32'ye eşittir. Bu aynı zamanda (7+7) 14 hattın (ümmî ve ebî hatlar) da göstergesidir. Demek oluyor ki insan yüzündeki her bir hat, 28 ve 32'den ibarettir.

Âdem-i «âkı durur çün harf-i bâ

Añla Havvâ'dur ma...âm-ı harf-i tâ

.....

Ya;ni her bir «aî zi-Fazl-ı lâ-yenâm

Bist ü heşt ü şı vü du'dur ve's-selâm

(1721-1755)

Te'yi Havvâ olarak gören Muhîfî, *se harfinin* de te şeklinde geldiğini ve Şis peygamberin Havvâ'dan doğduğunu söyler.

Fazl kelimesi 3 harften oluştuğu için sî'de 3 nokta yer almaktadır. Kişilerle harfler arasında bağ kuran şair, Âdem'i be; Havvâ'yı te; Şis'i de se harfi olarak görür. Böylece ikincinin, üçüncünün ve dördüncünün anlamı ortaya çıkar; çünkü be, alfabedeki 2. harf; te 3. harf; se ise 4. harftir.

2, 3 ve 4 sayıları namazın sırrını açıklamaktadır. 2, sabah namazının; 3, akşam namazının; 4 de öğle, ikindi ve yatsı namazlarının farz rekâtlarını ifade etmektedir.

Se'nin 3 noktasıyla harfin kendisi toplanınca 4 eder ki bu, Âdem'in 4 hattını, 4 unsur sırrını, noktalı 4 harfi, 4 ayı ve cennetteki 4 ırmağı göstermektedir. Noktalar ve harfin kendisi toplamı 4 olduğu için se harfi, alfabede 4. harf olarak gelmiştir.

Sî harfi, 2 cüzlüdür. Bu yönüyle 2 rekat Cuma namazı sırrını göstermekte ve kâf u nûn'dan haber vermektedir. 2 cüzde yer alan 5 nokta, hem Âdem'in 5 hattından hem de 5 vakit namaz sırrından haber vermektedir. 2 cüz ve 5 noktanın toplamı 7 âyetin sırrını açıklar. 7 âyetle kastedilen, Fâtiha sûresidir. Ayrıca 7 sayısında 7 deniz, 7 gök, Havvâ'nın yüzünün 7 hattı, Fazl kelimesinin tekrar etmeyen 7 cüzü de görünür.

Sî'nin 2. batındaki cüzleri 4 adettir ve 4 rekat farz namaza tekâbü'l eder. 2. batındaki harflerin 9 noktası vardır. 9 sayısından 9 teşehhüd ve 9 felek sırrına ulaşılabilir. Sî'nin 2. batındaki cüzlerinde yer alan ve tekrar eden 6 nokta, hem kâf u nûn'un 6 cüzünü hem de 6 teşehhüd sırrını göstermektedir.

Sî'nin 3. batındaki cüzleri 8'dir. 8 sayısı, cennetin 8 kapısına ve 8 teşehhüd sırrına işaret etmektedir. 3. batındaki cüzlerin 17 noktası vardır. 17 sayısı, 17 rekat hazar namazından ve 17 muhkem harften haber verir. Se harfinin zâhirindeki 3 nokta dışarıda bırakılırsa geriye 14 kalır ki bu da 14 hatta denk gelir. Bu 14 noktayla 8 cüzde, hem pûr-ı İmrân'ın 22 nutku hem Kur'ân harflerinin 22 noktası görünür. 22 sayısına, ilk batındaki 2 cüzün eklenmesiyle 24 sayısına ulaşılır ki 24'te, Mesîh'in nutku açığa çıkar. İlk batındaki 5 noktanın dâhil edilmesiyle yeni sayı 29 olur ve böylece se harfinden hareketle 29 sûrenin sırrı da aydınlanır.

Geldi te şeklinde & ey kân-ı nûr

Ya'ni kim Şi& itdi Havvâ'dan @uhûr

.....

Penc no...ta bist ü nüh olur tamâm

Sırr-ı bist ü nüh süverdür ve's-selâm

(1756-1788)

Cim harfi, aynen be harfi gibi tek noktalıdır. Be ile başlayan vahdet, te ve se harflerinde yerini kesrete bırakır. Cim harfiyle birlikte tekrar vahdet dönemi başlar.

Bâ harfinden cime kadar olan harflerdeki noktalar toplanınca 7 eder. 7 sayısı, asıl olan 7 ümmî hattı gösterir.

Cim harfi, alfabede 5. sırada yer almakta ve 5 hattın anlamını açıklamaktadır. 7 ve 5, toplamda 12 olur ve 12 hatta işaret eder.

Cim'in ebcedinde Fazl'ın ismini görmek mümkündür; çünkü cim'in ebced değeri 3'tür. Fazl kelimesi de 3 harften oluşmaktadır. 12'nin üzerine cim'in ebcedi eklenince 15 rekat Cuma günü namazı görünür.

Cim'in ilk batındaki cüzleri, 3'tür. 3, akşam namazının 3 rekat farzını ifade etmektedir. Bu sayıya 3 de nokta eklenince 6 olur ve hem kâf u nûn'un 6 cüzü, hem 6 teşehhüd hem de 6 günün sırrı görünür.

Cim'in 3 cüzünün ebced değeri 53'tür. Zâhirî görünüşü de eklennice 55 olur ve kâmet sırrı açığa çıkar. 53'ün üstüne cim'in 3 cüzünü eklediğimizde 56 sayısına ulaşırız. 56, 2 kez 28 demektir. Diğer bir ifadeyle cim'de Hz. Peygamberimizin 28 hattı ve 28 nutku görünür.

Cim'in 2. batındaki cüzleri 8 adettir. 8 sayısı, 8 cenneti, Fazl kelimesinin 8 cüzünü, Âdem'in 8 hattını ve 8 teşehhüd sırrını gösterir. 8 cüzde 9 nokta yer almaktadır. Bu 9 noktayla 9 teşehhüd, 9 felek ve 9 âyet sırrı görünür. 2. batındaki 8 cüz ve cüzlerin 9 noktası, 17 rekat hazar namazına ve 17 muhkem harfe delâlet eder.

İlk batındaki 55 ve 2. batındaki 17 sayılarının toplamı 72 eder ki bu, 28 Kur'ân harfinin cüzleri toplamıdır.

Cim'in 3. batındaki cüzleri, 20'dir ve 20 rekat sünnete işaret eder. Cim'in 3. batındaki cüzlerinde yer alan 25 noktayla toplandığında 45 eder ki, bu sayı Âdem kelimesinin ebced karşılığıdır.

Cim'in harfleri, ebcedi, noktaları toplamda 14 kez 32'ye eşittir. Bu durum, Âdem'in yüzündeki 14 hattı görünür kılar. Demek ki her bir hattın karşılığı 32'dir.

Cimde hem bir oldı no...ta âşikâr

No...ta-i bâ'nuñ rumûzın añla var

.....

Ya;ni her bir «ağ zi-Fazl-ı lâ-yenâm

Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm

(1789-1828)

Hâ'nın ebced değeri olan 8'de Fazl'ın 8 cüzü, Hudâ'nın 8 hattı, 8 teşehhüd ve 8 cennet görünmektedir. Elif harfinin 8 cüzü de hâ'nın ebcedinde gizlidir. Hâ, ebced değeri ve unsurlarıyla 12 eder. 12, Fazl'ın 8 cüzünü noktalarıyla beraber (12) göstermekte, 12 burçtan ve 12 siyah hattan haber vermektedir.

Hâ harfi, alfabede 6. sırada gelir. Bu yönüyle 6 günü ve 6 teşehhüd sırrını gösterir. Hâ'nın ilk batında 2 cüzü vardır. Bu 2 cüz, kâf u nûn'un 2 harfini göstermekte, sabah namazının 2 rekat farzının ve 2 kez ihrama girmenin sırrını da açıklamaktadır. Hî'nin 2 noktası, 2 secde sırrını görünür kılmaktadır. 2 cüz ve 2 nokta birlikte, 4 rekat

sırrını, Âdem'in 4 hattını ve cennetteki 4 akarsuyu göstermektedir. Hî'nin 2 cüzünün ebced değerleri toplamı 18 olup 18.000 âlemi karşılar. 18 sayısına hâ'nın 2 cüzü ve 2 noktası eklendiğinde 22 eder ve 22 noktanın sırrını barındırır.

Hâ'nın 2. batındaki cüzleri 4 tanedir ve noktalı 4 harfe işaretler. Bu 4 cüzün 6 noktası vardır. 6 sayısı, 6 yönün ve Câvidân-nâme'nin başlangıcında yer alan 6 ibtidâ sözcüğünün sırrını açıklar. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 10 olup Mûsâ'nın 10 hattından haber verir. Hî'nin 4 cüzü imâlesiz hâliyle akşam namazının 3 rekat farzını gösterir.

Hâ'nın 3. batındaki cüzleri 8 tanedir ve 8 kat göğe işaret eder. 8 cüzde 14 nokta vardır. 14 sayısı, 14 hattın ve Fâtiha sûresinin ifadesidir. 8 cüz ve 14 nokta, 22 eder ve 20 rekat sünnet sırrı açığa çıkar. 8 cüzün ebcedinde 78 harf gizlidir. 78, mukattaat harflerin toplam adedidir. Buna 8 cüz de eklenince 86 eder ve hâ'da 86 secdenin sırrı görünür.

Ḥâ sekiz oldı cümelde ey dilr

Fı vü dâd u lâmuñ eczâsına ir

.....

Seksen altı secde sırrıdır tamâm

Fazl-ı Ḥa... 'dan fehm iderseñ ve's-selâm

(1829-1860)

Hî, 2 noktasıyla 2 rekat Cumaya işaret etmekte, kâf u nûn harfini ve 2 hutbe sırrını açıklamaktadır. Alfabe 7. sırada yer alan hî, bu özelliğiyle her insanda asıl hat diye adlandırabileceğimiz Havvâ'nın 7 ümmî hattına işaret etmektedir.

Hî'nin 2 cüzü vardır ve bu 2 cüz, 2 secdeyi göstermektedir. Hî'nin 2 noktası, alfabede geliş sırasıyla toplanınca 9 olur ve 9 teşehhüdden haber verir. Hî'nin 3 noktası vardır. 3, akşam namazının 3 rekat farzıdır. Hî'nin 3 noktası ve 2 cüzü toplamda 5 eder ki, hem 5 vakit namaz sırrı aydınlanır, hem Fazl'ın harf ve noktalarından haber verir. Ayrıca 5 sayısı, Âdem'in 5 hattını ve hums sırrını da göstermektedir.

Hî'nin 2. batında 4 harf ve 7 noktası olur. Bu 4 harf, 4 hatta işaret etmekte ve 4 rekat sırrını açıklamaktadır. 7 nokta ise, 7 âyet görünür. 2. batındaki harfler ve noktalar toplamda 11 eder ve 11 rekat sefer namazının sırrı ortaya çıkar.

Hî'nin 3. batındaki cüzleri 8 tanedir. Bu 8 cüz, 8 teşehhüdü, Âdem'in yüzündeki 8 hattı, Fazl kelimesinin 8 cüzünü, 8 cennet sırrını, 8 teşehhüdü gösterir. 3. batındaki

noktalar toplamı ise, 15'tir ve 15 rekat namazı görünür kılar. Bu batındaki harfler ve noktalar toplamı 23'tür. Herhangi bir uzatma olmadan sayıları 21'dir ve 21 hatta işaret etmektedir.

İki rek'at cum'ja sırrın âşikâr

No...tasıyla gösterür «î añla var

.....

Bist ü yekdür bı-imâle ey hümâm

Bist ü yek «afta jalemdür ve's-selâm (1861-1880)

Muhîfî, *dâl harfiyle* ilgili yorumlarını yaparken sonuçta 29 sûrenin sırrına ulaşmaya çalışır. Bunun için harfin cüzlerinden, noktalarından, ebcedinden vs. hareketle hangi kavramlara karşılık geldiğinden bahseder.

Dâl harfi, toplamda 4'tür ve 4 unsur sırrını göstermektedir. Ayrıca 4 sayısında 4 ay, öğle namazının 4 rekat farzı, Âdem'in 4 hattı ve cennetin 4 akarsuyu gizlidir. Unsurlarıyla birlikte 8 eden dâl harfi, Fazl'ın 8 cüzüne delâlet etmekte; cennetin 8 kapısını, Âdem'in 8 hattını ve 8 teşehhüd sırrını göstermektedir.

Dâl harfinin ilk batındaki cüzleri 3 tanedir. 3 cüz, Fazl'ın ismindeki 3 harfi, kâf u nûn ve noktasını, akşam namazının 3 rekat farzını görünür kılmaktadır.

Dâl harfinin batnında elif harfinin oluşu da dikkat çekicidir. Nasıl ki elif, dâl'dan görünür olmuşsa Fazl'ın fî'si de elif'ten görünür olmuştur. Dâl harfi, Fazl kelimesindeki lâm harfini barındırması yönüyle de ayrı bir öneme sahiptir.

Dâl harfi, alfabetik sıralamada 8. sırada yer alır. Buna harfin 3 cüzü de eklenince 11 olur ve hem şakka, hem de sefer namazının sırrına işaret etmektedir. Bu sayıya, 1 de heceleminin kendisi eklenince 12 olur ve 12 sayısının sırrı açığa çıkar. Dâl'ın 3 cüzüyle birlikte 15 eder ve 15 rekat Cuma günü namazı sırrını açıklar.

Dâl'ın 3 cüzünün (dâl, elif, lâm) ebced değeri toplamı 35'tir. 35 sayısı, 7 ve 28'in toplamıdır. 7, ümmî hatların sayısını; 28 ise, Kur'ân alfabesindeki harf sayısını göstermektedir.

Dâl harfinin 2. batındaki cüzleri toplamı (dâl, elif, lâm; elif, lâm, fî; lâm, elif, mim), 9'dur. 9 cüz, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını aydınlatır. 9 cüzde yer alan 1 nokta, Fazlullah'ın zâtının birliğini ifade etmektedir. Dâl'ın, 2. batında tekrar etmeyen 5 cüzü (dâl, elif, lâm, fî, mim) vardır. Bu hâliyle dâl, Allâh'ın ismine de delâlet etmektedir;

çünkü Allâh kelimesi de 5 harften oluşmaktadır. Aynı zamanda dâl harfinde Âdem'in 5 hattını ve 5 vakit namazı görmek de mümkündür. Buna tekrar etmeyen cüzlerde yer alan fî'nin noktası da ilave edilince sayı 6'ya çıkar ve böylece hem kâf unûn'un cüzleri hem de 6 teşehhüd görünür. 2. batında tekrar etmeyen bu 5 harfin ebcedleriyle (155) toplamı 160 olur. 160, 5 kez 32 demektir. Âdem'in 5 hattına işaret ettiğine göre, bu hatların her birinin değeri 32'dir.

Dâl'in 3. batındaki cüzleri, noktalarıyla beraber toplandığında 34 olur ve 34 secde sırrını gösterir. Bu batındaki cüzlerde tekrar etmeyen 6 harf vardır. Bu 6 harf, Câvidân-nâme'nin başındaki 6 ibtidâ kelimesine işaret eder. Buna harflerdeki 3 noktanın eklenmesiyle 9 âyet sırrı çözülmüş olur. 6 harfin ebcedi (165), 6 harf ve 3 noktasıyla toplandığında 174 eder. 174 sayısı, 6 kez 29'a eşittir. Bu da demek oluyor ki dâl'in 3. batındaki cüzlerinde tekrar etmeyen her bir harf, 29 sûre sırrını barındırır.

Dâl çâr oldı cümelde ez-Celîl

Çâr iunşur sırrına oldı delîl

.....

Ya'ni her sûre bist ü nüh tamâm

Bist ü nüh nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm

(1881-1919)

Zel harfi, 1 noktasıyla 2 sayısına karşılık gelmektedir. Böylece kâf u nûn harflerine işaret etmekte ve hem 2 rekat Cuma namazı sırrını hem de Cuma namazındaki 2 hutbe sırrını aydınlatmaktadır. Zel, unsurlarıyla birlikte 8 eder ve 8 hat ile 8 teşehhüd zel'de kendilerini gösterir. Buna zel'in kendisi ve 1 noktası eklenince 10 âyet sırrına işaret eden 10 sayısı ortaya çıkar.

Zâl'in ilk batındaki cüzleri (zel, elif, lâm) 3'tür. Bu yönüyle zel harfi, Fazl'ın ismindeki 3 harfi ve 3 çeşit namazı göstermektedir. Zel'in 3 cüzüne 1 de noktası dâhil edildiğinde 4 olur. Böylece hem 4 rekat, 4 tekbir ve 4 unsur sırrını açıklar hem de Âdem'in 4 hattını, cennetteki 4 akarsuyu ve noktalı 4 harfi gösterir.

Alfabe de 9. sırada yer alan zel harfi, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını da göstermektedir.

Zel'in 2. batındaki cüz sayısı 9'dur (zel, elif, lâm; elif, lâm, fî; lâm, elif, mim) ve Allâh'ın 9 âyetinden haber verir. 2. batındaki cüz sayısına, zel'in alfabedeki sıra sayısı ilave edildiğinde 18 olur ve 18.000 âlem sırrını gösterir. 2. batındaki cüzlerde 2 nokta

söz konusudur. Bu, 2 secdenin, 2 rekat sabah namazının ifadesidir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplandığında 11 eder ve şakka sırrını gösterir. 11 sayısı ayrıca 11 rekat sefer namazına ve Fazl kelimesine (cüzler ve noktalarıyla) de işaret eder.

Zel'in 2. batında tekrar etmeyen 5 cüzü (zel, elif, lâm, fî, mim) vardır. Bu hâliyle zel, 5 vakit namaz sırrını gösterir. 5 cüzün üstüne, cüzlerdeki noktalı 2 harf de eklenince Havvâ'nın yüzündeki 7 ümmî hat görünür. İlk batındaki 3 cüzüyle beraber düşünüldüğünde 10 olur ve Mûsâ'nın 10 hattı görünür.

Zel'in 3. batındaki cüzler toplamı 26'dır. İlk batın cüzleriyle toplandığında 29 sûre kendini gösterir. Demek oluyor ki zel'de 29 sûrenin sırrı da gizlidir.

Zel harfi, ebcedi (700), 3 harfi ve 1 noktasıyla 704 eder. 704 sayısı, 22 kere 32 demektir. Bundan hareketle Kur'ân harflerinin 22 noktasının zel harfinde âşikâr olduğu söylenebilir.

±âl bir no...tayla ey şâhib-kemâl

İki ħarf-i kâf u nûna oldı dâl

.....

Bist ü dü no...taya dâl oldı tamâm

Bist ü dü şı vü du fehm it ve's-selâm

(1920-1944)

Râ harfinde elif harfinin birliği temsil eden şekli açıkça görünmektedir; çünkü râ'da elif de vardır. Re, unsurlarıyla birlikte 5 olur ve hem Fazl'ın 5 ismini, hem 5 vakit namaz sırrını hem de Âdem'in 5 hattını gösterir.

Re harfi, alfabede 10. sırada yer almaktadır. Bu yönüyle Mûsâ'nın 10 levhasından ve 10 âyet sırrından haber verir.

Râ'nın ilk batında 2 cüzü vardır. Bu 2 cüz, kâf u nûn harfinden haber vermekte ve hem sabah namazının 2 rekat farzını hem de 2 ihrâmın sırrını açıklamaktadır. Rî şeklinde düşünüldüğünde 2 noktasının olduğu görünür. Bu yönüyle 2 secdeye ve Fazl'ın ismindeki 2 noktaya işaret etmektedir. Râ'nın 2 cüzü ve 2 noktası birlikte, 4 unsuru göstermekte ve hem 4 rekat sırrına hem de cennetteki 4 nehre delâlet etmektedir.

Rî'nin 2. batındaki cüz sayısı 4'tür ve noktalı 4 harfi simgelemektedir. 2. batındaki 4 cüzün 6 noktası vardır. Bu 6 nokta, kâf u nûn harflerinin 6 cüzüne işaret eder. 2. batındaki harfler ve noktalar toplamı, 10 eder ki, bismillâhtaki tekrar etmeyen

harf adedini göstermektedir. 2. batındaki cüzler, uzatmasız düşünülüğünde hem Fazl'ın 3 harfini, hem 3 rekat namaz sırrını hem de teslisten haber vermektedir. 2. batındaki 6 nokta ve uzatmasız 3 harf, 9 teşehhüdün, 9 feleğin ve 9 âyetin sırrını açıklamaktadır.

Rî'nin 3. batındaki cüzleri 8 tane olup cennetin 8 kapısını, Âdem'in 8 hattını ve 8 teşehhüd sırrını göstermektedir. 8 cüzde 16 nokta mevcuttur ve bu, Âdem'in yüzünde Allâh tarafından yazılıdır. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 24 eder ki, hem 1 günlük zaman dilimini hem de Mesîh'in 24 nutkunu ifade etmektedir. Rî'nin 3. batındaki 8 cüzü, uzatmasız hâliyle 7 harften oluşur ve 7 sayısı, asıl olan 7 hattı (yedi ümmî hat) karşılar. 7 sayısı, 2. batındaki cüz sayısı (4) toplandığında 11 rekat sefer namazının sırrı rî harfinde görünmüş olur.

Harf-i râ'da vahdet-i şekl-i elif

Âşikârâ görünür bî-i «tilâf

.....

Batn-ı ânı-le olur on bir tamâm

On bir esrâr-ı seferdür ve's-selâm

(1945-1967)

Ze tek noktalı bir harftir. Noktası ve harfin kendisi düşünülüğünde 2 sayısına ulaşılır. 2 sayısı, kâf u nûn harflerini gösterdiği gibi 2 rekat Cuma sırrını aydınlatmakta ve hem 2 hutbe hem de 2 ihrâm sırrını açıklamaktadır.

Zî'nin ebced değeri 7'dir. 7 sayısı, 7 hattı ve 7 mushafı göstermektedir. Zî'nin harf ve noktaları toplamı 9'dur ve 9 felek, 9 âyet ve 9 teşehhüd sırrının açıklayıcısıdır.

Zî'nin alfabedeki yeri 11. sıradır. Bu yönüyle 11 şakka sırrını ve 11 rekat sefer namazını göstermektedir. Sıra sayısı ile ebced değeri toplandığında, 18.000 âlemi görmek mümkündür. Ayrıca 18 sayısı, Allâh kelimesinin cüzleri ve noktaları toplamıdır.

Zî, 2 cüzü ve 3 noktasıyla Fazl kelimesini andırmaktadır; çünkü o da 2 noktalı ve 3 harflidir. Bu hâliyle zî'de 5 vakit namazın, humsun ve İslâm'ın 5 şartının sırrı açıkça görünmektedir. Zî'nin cüzlerinin ebced değeri toplamı 17'dir. Bunda 17 rekat hazar namazının sırrı ortaya çıkar. Bu değere harflerin kendileri de eklenince 19'un manası görünür. Harfler, noktalar ve cüzlerin ebced değerleri toplamı 22 eder ve Mûsâ'nın 22 nutku zî'de belirir. Ayrıca 22, Kur'ân harflerindeki 22 noktayı temsil etmektedir. Zî'nin

cüzlerindeki 3 nokta ise, 3 rekat sırrını, teslis inanışını ve Fazl ismini göstermektedir. Zî'nin ebcedi (7), 2 harfi ve 3 noktası, 12 eder ve Hudâ'nın 12 hattı görünür olur.

Zî'nin 2. batındaki cüzleri 4'tür. 4 sayısında 4 rekat farz namazlar, 4 hat, cennetteki 4 akarsu ve cenaze namazlarındaki 4 tekbir sırrı görünmektedir. 4 cüzün 7 noktası vardır ve bu 7 nokta, 7 yere, 7 göğe ve 7 yıldızla işaret etmektedir. 2. batındaki 4 harfin cüzlerinin toplamı 37 eder ki bu, muhkem harflerin cüzleri toplamı kadardır.

Zî, 3. batında 8 cüze sahiptir. 8 cüz, 8 hattı, 8 teşehhüdü ve 8 cennete görünür kılmaktadır. 8 cüzün 15 noktası vardır ve 15 nokta, 15 rekat Cuma günün namazının sırrını aydınlatmaktadır. Cüzler ve noktalar toplamı (23), 17 muhkem harfe 6 noktasıyla birlikte delâlet etmektedir. Sûretindeki bir harf ve nokta bertaraf edilirse 21 olur ve 21 hattın sırrını gösterir. Bahsi geçen 8 cüzün ebced değeri toplamı 77'dir. 77, mukattaat harfler içerisinde görülebilir. Zî'nin 3. batındaki 8 cüzü, 15 noktası ve bu cüzlerin ebced değerleri toplamında 100 çadır ipi de söz konusu edilir.

Harf-i ze bir no...ta ile bî-gümân

İki harf-i kâf u nûn oldu jayân

.....

Ebced ü bâ-harf ü no...ta ey hümâm

~ad tınâb-ı «ayme oldu ve's-selâm

(1968-2005)

Muhîfî doğrudan *sin harfinin* ebced değeriyle konuya giriş yapar. Âdem'in boyunun 60 zirâ olmasıyla sin'in ebcedinin 60 olması arasında bağ kurar ve 60 sayısının 28 ve 32 sayılarının toplamlarına eşit olduğuna dikkat çeker.

Sin'in unsurları toplamı 4'tür. Bu bakımdan sin harfi, cenaze namazlarındaki 4 tekbire ve Âdem'in 4 hattına işaret etmektedir.

Bilindiği üzere sin, 3 dişlidir. Sin'deki bu diş sayısı, Fazl kelimesini oluşturan 3 harfe delâlet etmektedir.

Sin harfi, ilk batında 3 cüzden oluşmaktadır. Dolayısıyla sin harfinde hem teslis inanışını hem de akşam namazının 3 rekat farzını görmek mümkündür. Muhîfî, sin'in Muhammed'e işaret ettiğinden de bahseder. Bunu şu şekilde açıklar: Muhammed kelimesindeki harfler, tekrar etmeden 3 tanedir (mim, hâ, dâl). Bu 3 harfin ebcedi 52'dir. 52 sayısına Muhammed'deki tekrar etmeyen 3 harfin 8 cüzü eklenince 60 olur ki

bu, aynı zamanda sin'in ebced değeridir. Ayrıca Allâh'ın "yâ sin" demesinde "yâ Muhammed" seslenişi de görülür.

Sin harfi, alfabede 12. sırada yer almaktadır. Böylece sin, 12 imama işaret etmekte ve Âl-i Yâsin sırrını da göstermektedir.

Sin harfinin 3 cüzü ve ebcedinin toplamı 63'tür. 63, hem Peygamber Efendimizin ölüm yaşını göstermekte, hem de onun 9 eşinin her birinin 7 hattından ($9 \times 7 = 63$) haber vermektedir.

Sin'in ebcedi (60), 3 cüzü ve 4 unsurunda Allâh'ın ismini görmek mümkündür. Bu 3 değer toplamında Âdem ve Havvâ'nın isimleri de görünür; çünkü Âdem ve Havvâ kelimelerinin ebced değerleri toplamı da 67 yapar. 67 sayısına sin'in 3 cüzündeki 3 nokta eklenince 70 eder. Böylece kâf u nûn, ebced değerleri yönüyle sinde görünür olur.

Sin'in ilk batındaki 3 cüzü ve 3 noktası, hem kâf u nûn'un cüzlerini göstermekte, hem 6 güne işaret etmekte hem de 6 teşehhüd sırrını açıklamaktadır.

Sin'in 3 cüzü, bu 3 cüzün ebcedleri toplamı (120) ve harfin kendisi, hep birlikte 124 eder ki bu, 124.000 peygamber sırrını açıklamaktadır.

Sin harfinin 2. batındaki cüzleri 8 adettir. Bu hâliyle sin, 8 cenneti, Fazl kelimesinin 8 cüzünü ve 8 teşehhüd sırrını göstermektedir. 8 cüzde yer alan 9 nokta, 9 teşehhüdü, 9 âyeti ve 9 feleği açıklamaktadır. 2. batındaki cüzler (8) ve noktalar (9) toplamı, 17 eder ve 17 rekat hazar namazının sırrı ortaya çıkar. 17 sayısına sin'in ebcedi eklenince 77 harfin sırrı görünür.

Sin'in 2. batındaki cüzleri tekrar etmeden 4 adettir (sin, yî, nûn, vâv). Bu yönüyle sin, 4 unsurun, 4 rekatin ve cennetteki 4 nehrin anlamını açıklar. Bahsi geçen 4 harf, bünyesindeki 3 noktayla toplandığında 7 olur. 7, hem tavâfın 7 kere yapılmasını açıklamakta hem Havvâ'nın 7 hattını göstermekte hem de Fâtiha'nın 7 âyet oluşunu bildirmektedir.

Sin'in 3. batındaki cüzleri 21'dir. 21 sayısı, Havvâ'da olduğu gibi tüm insanlardaki asıl hatların ifadesidir. 21 cüzdeki 21 nokta, Fâtiha sûresinde geçen 21 harfi göstermektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar, ilk batındaki 8'le toplanınca 50 eder ve 50 vakit namaza işaretidir. 3. batındaki 21 cüzde tekrar etmeyen 5 harf vardır (sin, yî, nûn, vâv, elif). Bunlar, 5 vakit namaza, Âdem'in 5 hattına, Fazl'ın 5 ismine ve şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesine delâlet etmektedir. Tekrar etmeyen bu 5 harf, cüzlerinin ebced değerleriyle (127) toplandığında 132 olur. 132'nin 100'ü, 100 çadır ipine; 32'si de Fazl'ın 32 kelâmına işaret etmektedir.

Kısacası tüm bu anlatılanlar, sin harfinden görünmektedir. Bir bakıma Muhîfî, sin harfiyle ilgili yorumlarını ve harfin çağrışımlarını bu şekilde yansıtmaktadır.

Tûl-ı Âdem bist ü heşt ü şı vü du

Ebced-i şınde jayân bı-güft ü gü

.....

Oldı @âhir sırr-ı ħarf-i şın tamâm

Fazl-ı Ħa...’dan fehm iderseñ ve’s-selâm

(2006-2050)

Şın harfi, 3 noktasıyla birlikte 4 unsur sırrını gösterir. Şın harfindeki 4 sayısı, öğle namazının 4 rekat farzının sırrına ve noktalı 4 harfe delâlet etmektedir. Yine bu bakımdan şın harfi, Âdem’in 4 hattını ve cennetteki 4 akarsuyu göstermektedir. Ayrıca ümmete farz kılınan 4 kadınla evlenmenin sırrını da açıklamaktadır.

Şın’ın cüzleri, harf ve noktalar 9’dur. 9 sayısı, 9 feleğın, 9 teşehhüdün, 9 âyetin ve Peygamber Efendimizin 9 haremının sırrını göstermektedir.

Şın’ın ilk batındaki cüzü 3’tür. Bu 3 cüzün 6 da noktası vardır. 3 cüz, Fazl kelimesindeki 3 harfe; 6 nokta ise, 6 ibtidâ kelimesine işaret etmektedir. 6 nokta ayrıca hem kâf u nûn’un 6 cüzüne, hem 6 teşehhüd sırrına, hem de 17 muhkem harf içerisindeki 6 noktaya işaret etmektedir.

Şın’ın zâhirinden elde edilen 4 sayısı (3 nokta ve 1 harf), 4 kutsal kitabı göstermektedir.

Şın’ın ilk batındaki 3 cüzü, 3 çeşit namazdan haber verir. Şın’ın ebeci (300), 3 cüzü ve cüzlerdeki 6 nokta 309 eder ki bu, bir mağarada 309 yıl uyuyan 7 kişinin yaşadığı mucizevî olaya bir işarettir.

Şın’ın 3 cüzünün ebeci 360’tır. 360, 6 kez 60 demektir. Başka bir ifadeyle 6 kez 28 ve 6 kez 32’dir. Bu söyleyişinde 12 burç görünür. Ayrıca insan vücudundaki 360 eklem de şın harfinde görünmektedir.

Şın harfi, alfabede 13. sırada yer almaktadır. Bu durum, 13 sayısının sırrını da açığa çıkarmaktadır. 13 sayısı demek, Hz. Yusuf’a secde eden 11 yıldız, ay ve güneş demektir. Yusuf’un kendisiyle birlikte 14 eder ve 14’ün sırrını görünür. 14 sayısına şın’ın 3 noktası eklendiğinde 17 eder ki bu, 17 rekat namaz sırrını açıklar.

Şın’ın 2. batında 8 cüzü vardır. Bu açıdan bakıldığında şın, 8 cenneti, Fazl kelimesinin 8 cüzünü ve 8 teşehhüd sırrını da barındırmaktadır. 8 cüzde yer alan 12

nokta, 12 hattı ve 12 burcu göstermektedir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı (20) terâvih namazını görünür kılar. Şın'ın 2. batında tekrar etmeyen 4 cüzü (şın, yî, nûn, vâv) vardır. Bu 4 cüz, Âdem'in 4 hattını gösterir. 4 cüzdeki 6 nokta da eklenince 10 olur ve Mûsâ'nın 10 levhası belirir. 8 cüzün unsurunda 32 hat mevcuttur. Buna şın'ın 8 cüzünün eklenmesiyle sayı, 40'a çıkar. 12 nokta ilavesiyle 52 olan sayı, ilk batındaki 3 cüzün eklenmesiyle 55 eder ve kâmet sırrını aydınlatır. Tekrar etmeyen 4 harfin ebcedi 366'dır. Bu hâliyle şın, 366 menzilden haber vermektedir. 366 menzil, Alevî felsefesinde, ana rahmindeki çocuğun ilk 40 günde oluşan kan damarlarının sayısını ifade etmektedir.

Şın'ın 3. batındaki cüz sayısı 21'dir. Bu bakımdan şın, Havvâ'nın 21 hattını göstermektedir. 21 cüzde yer alan 24 noktada Mesîh'in sırrı ve 24 saat görünmektedir. 21 hat ve 24 nokta birlikte Âdem kelimesinin ebced karşılığıdır. Bu sayıya ilk batındaki 3 cüz ve 1 nokta da eklenince 49; 1 de harfin kendisi dâhil edilince 50 olur. 50 sayısı, Kur'ân'ın 28 harfini ve 22 noktasının toplamıdır. 49 sayısının üzerine 2. batındaki 21 cüzün eklenmesiyle 70 olur ve kâf u nûn sırrı ortaya çıkar. 3. batının 21 cüzünde tekrar etmeyen 5 harf, Âdem'in 5 hattını göstermektedir. 5 harfe, bu harflerdeki 6 nokta ilave edilince 11 olur ki bu, sefer namazına işarettir.

Kısacası şın harfi de pek çok kavrama işaret etmekte ve bu kavramların sırrı şın harfiyle ortaya çıkmaktadır.

Üç nu...atla hem-reh oldu harf-i şın

İUnşur esrârını gösterdi ya...ın

.....

Altı no...tayla olur on bir tamâm

On bir esrâr-ı seferdür ve's-selâm

(2051-2097)

Muhîfî, *sad harfind*e biraz değişiklik yapar ve doğrudan harfin alfabetik sıralamasıyla konuya giriş yapar. Sad, alfabede 14. sırada yer alan harftir. 14, Hudâ'nın Âdem'in yüzünde yazdığı 14 hattına işaret etmektedir. Buna 1 de sad'ın kendisi eklenince 15 olur ve 15 rekat namaz görünür olur. 14'e sad'ın 3 cüzü ilave edilince 17 olur ve hazar namazının 17 rekat olmasının sırrı ortaya çıkar. Sad'ın unsurunun dâhil edilmesiyle 21 hat kendini gösterir.

Sad'ın ebcedi 90'dır ve 90.000 kelâmı gösterir. Sad'ın 3 cüzünün (sad, elif, dâl) ebcedi ise, 95'tir. Buna sad'ın 4 unsuru eklenince 99 olur ve bu hâliyle sad harfi, Allâh'ın 99 ismini görünür kılar. Sad, zâhirdeki görünüşüyle 3 tane 32 hatta işaret eder; el, ayak ve yüz hatları görünür.

Sad'ın ilk batındaki 3 cüzü, Fazl'ın 3 ismine, akşam namazının 3 rekat farzına ve teslise delâlet etmektedir.

Sad'ın 2. batındaki 9 cüzü, 9 teşehhüd sırrını göstermekte ve hem 9 âyetin hem de 9 göğün sırrını aydınlatmaktadır. Bu 9 harfte 1 nokta vardır ki bu, vahdeti simgelemektedir. 2. batındaki cüzler ve nokta toplandığında 10 sayısına ulaşılır ki 10, Mûsâ'nın 10 levhasına işaret etmektedir. Bu 9 harfin unsurları 1 noktayla toplandığında Âdem'in mayasının 40 gün bekletilmesine hatırlatmada bulunmaktadır. 40 sayısına 2. batındaki 9 cüz ve 1 nokta eklenince 50 eder ve 50 vakit namazın sırrı görünür.

Sad, alfabenin 14. harfidir ve sad'a gelinceye kadar 14 nokta vardır. Bu yönüyle sad harfi, 14 mukattaat harfi göstermektedir. Öyle ki Muhammed'in sırrı da 14. harfte çözülmüştür; çünkü sad, alfabenin 14. sırasında yer almakta ve ona gelinceye kadar 14 nokta bulunmaktadır. Dolayısıyla ikisinin toplamı 28 eder ve Hz. Muhammed'in 28 nutku görünür.

Sad'ın 3. batındaki cüzleri 26'dır. Bu cüzlerde toplam 6 nokta kullanılmaktadır. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 32 eder ki bu, Hudâ'nın 32 nutkudur. 26 cüzün içinde tekrar etmeyen 7 harf mevcuttur ve Havvâ'nın yüzündeki 7 ümmî hattın göstergesidir.

Sad'ın ilk batındaki 3 cüzüyle 3. batındaki 26 cüzünün toplamı 29'dur. Böylece 29 sayısında, 29 sûrenin sırrı çözülmüş olur.

^aâhir oldı çâr-deh harfinde şad

Müfredâtuñ aña ey zıbbâ-nihâd

.....

Batn-ı evvel batn-ı âli& ey hümâm

Sırr-ı bist ü nüh süverdür ve's-selâm

(2098-2130)

Dad harfi, Fazl kelimesinde kullanılan bir harf olması yönüyle önemlidir. 29 harf içerisinde 15. sırada yer almaktadır. Başka bir ifadeyle 29 harfin tam ortasındadır.

Bu nedenle Fazlullah'ın isminde bütün hayırlı işleri görmek mümkündür. Meselâ dad harfinin 15. sırada yer alışı, 15 rekat namazı görünür kılar.

Dad harfi, 1 noktası da düşünülünce hem kün'ün 2 harfini, hem 2 rekat cuma hem de 2 hutbe sırrını göstermektedir. Ayrıca dad'ın bir harf ve 1 noktası 2 secdeyi ve 2 ihramı açıklamaktadır.

Dad harfinin ilk batındaki 3 cüzü (dad, elif, dal), Fazl'ın 3 isminden, teslisten ve akşam namazından haber vermektedir. 3 cüz ve 1 noktasıyla dad, 4 unsura, cennetteki 4 ırmağa, Fazl'ın 4 hattına, 4 rekata ve cenaze namazındaki 4 tekbire işaret etmektedir. Bu 3 harfin unsurları 12'dir ve 12 hat sırrı görünür. Noktanın 4 unsurunun eklenmesiyle 16 hattı gösteren 16 sayısına ulaşılır. Dad'ın ilk batındaki 3 cüzüyle toplanınca 19 olur, 19'un sırrını gösterir; dâd'ın zâhirindeki 1 nokta da eklenince kün'ün ilk harfi olan kâf (ebcedi 20) harfine ulaşılır.

Dad'ın 2. batında 9 cüzü vardır. Bu açıdan dad harfi, 9 feleğin, 9 âyetin ve 9 teşehhüdün manasını açıklamaktadır. 9 cüzde 2 nokta söz konusudur. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplandığında dad, 11 rekat sefer namazına işaret eder. Bahsi geçen 9 harf, ebcediyle (951) birlikte 960 eder ki bu sayı, Âdem'in balçıkta bekletilme zamanına eşittir. Dad'ın 9 cüzünün içinde tekrar etmeyen 5 harf vardır. 5 sayısı, hem 5 vakit namaz sırrını, hem şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesini açıklar, hem de 5 hattı gösterir. 2. batında tekrar etmeyen 5 harf, ilk batındaki 3 cüzle toplandığında 8 cennet görünür. Bu 5 harfe, 2 nokta ilave edilince Fâtiha sûresi kendisini gösterir. 7 sayısına ilk batındaki 3 cüz eklenerek dâd'ın, Mûsâ'nın 10 levhasını gösterdiğine tanık oluruz.

Dad'ın 3. batındaki cüzleri 26'dır. İlk batındaki 3 cüzüyle toplamı 29 eder ve 29 sûrenin sırrını gösterir. 26 harfte 7 nokta mevcuttur. 3. batındaki nokta ve harfler toplamı, 33 eder ki 33, Mesîh'in yaşını göstermektedir. Dad harfinin 3. batındaki tekrar etmeyen 7 cüzü, 3 noktası ve ilk batındaki 3 cüzü ve 1 noktasıyla toplamı 14 sayısını verir. 14 ise, 14 hatta ve Fâtiha sûresine işaret eder. Tekrar etmeyen 7 cüz, 3 noktası ve 2. batındaki tekrar etmeyen 5 harfle toplandığında 15 eder. Yaptığı hesaplamalarla 1000 sayısına ulaşan Muhîti, 1000'in aslında Fazlullah'ın sıfatı olduğunu belirterek dad harfiyle ilgili söyleyeceklerini bitirir.

~addur çün jarş-ı Fazl-ı Kird-gâr

Çıldı dâd-ı Fazl şad üzre ...arâr

.....

~ûret-i @âhirle olur biñ tamâm

Biñ sıfât-ı Fazl-ı Ha...’dur ve’s-selâm

(2131-2171)

Muhîtî, **tî harfi** üzerine yaptığı yorumlarla Kur’ân’daki 114 sûrenin sırrına ulaşmaya çalışır. Tî, unsurlarıyla birlikte 5 sayısını verir. Bu yönüyle tî’da, 5 vakit namaz görünür olmuştur. Tî’nın sûretinde elif harfinin manasını görmek de mümkündür. Elif harfi, 3 cüzü ve cüzlerindeki 1 noktasıyla toplamda 4 eder. Tî ise, 2 cüz ve cüzlerdeki 2 noktanın toplanmasıyla 4 olur. Dolayısıyla tî’da elif harfinin gizli de olsa görüldüğünü söyleyebiliriz.

Tî’nın ebced değeri 9’dur. Bu açıdan bakıldığında tî’da 9 teşehhüd ve 9 felek sırrını görmek mümkündür. Bu değer, tî’nın unsurlarıyla (5) toplanınca 14 olur ve 14 sayısı, Hudâ’nın 14 hattına delâlet eder.

Tî, ilk batında 2 cüze (tî, yî) sahiptir. Bu yönüyle kâf u nûn harflerinin sırrını göstermektedir; çünkü tî da kün’ü oluşturan harfler gibi 2 cüzlüdür. 2 cüz sahibi tî, sabah namazının 2 rekat farzına da işaret eder. Cüzlerinde 2 nokta mevcuttur. Bu 2 nokta, 2 ihram sırrını açıklamaktadır. İlk batındaki 2 cüz ve 2 nokta toplandığında 4 sayısına ulaşılır ki bu değer, hem 4 rekat namaz sırrını açıklamakta hem de cennetteki 4 akarsuyu göstermektedir. Cüzlerinin ebced toplamı 19 eder ve 19 sayısının anlamı görünmüş olur. Bu sayıya tî’nın 2 cüzü eklenince 21 olur ve 21 hat görünür.

Tî harfi, alfabenin 16. sırasında yer almakta ve bu nedenle 16 hatta işaret etmektedir. Tî’nın 5 unsuru, cüzlerindeki 2 noktası, alfabedeki geliş sırası ve 1 de harfin kendisi toplanınca 24 sayısı elde edilir. Böylece hem gece ve gündüz süresi hem de Mesîh’in nutku görünür.

Tî’nın 2 cüzü, 2 cüzünün ebced değeri olan 19 ve cüzlerindeki 2 nokta toplanınca 23 olur. 23 sayısı, 17 muhkem harfe ve bu harflerdeki 6 noktaya işaret etmektedir.

Tî’nın 2 cüzü, 2 cüzünün ebced değeri olan 19, alfabedeki yer alış sırası (16), cüzlerinde yer alan 2 nokta ve 1 de harfin kendisi hesaba dâhil edildiğinde 40 eder ki bu, Âdem’in hamurunun balçıkta bekletildiği gün sayısına işaret etmektedir.

Tî’nın 2. batındaki cüzleri 4’tür (tî, yî; yî, yî). Bu yönüyle yî, Âdem’in yüzündeki 4 hatta işaretidir. 4 cüzde toplam 6 nokta yer almaktadır. 6 sayısı, 6 günü, Câvidân-nâme’nin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğünü, kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü ve 6 teşehhüdü göstermektedir. 2. batındaki nokta (6) ve cüzler (4) toplamıyla tî,

Mûsâ'nın 10 levhasından haber vermektedir. 2. batındaki 4 harf, bu 4 harfin ebcedi (39), 6 noktası ve 1 de harfin kendisi toplanınca 50 eder. 50 sayısı, 50 vakit namazı gösterdiği gibi Kur'ân'ın 28 harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamına da işaret etmektedir. Tî'nin 2. batındaki cüzleri, uzatmasız hâliyle 3'tür (yî, yî, yî). Bu bakımdan tî, 3 rekat akşam namazına, Fazl kelimesindeki 3 harfe ve teslis inanişına delâlet etmektedir. Bu 3 harfin ebcedi (30), Kur'ân'ın 30 cüzünü göstermektedir. 30 sayısının üstüne lâm-elifi 2 harf olarak eklersek 32 olur ve 32 harf görünür.

Tî'nin 3. batındaki cüzleri, 8'dir. Bu hâliyle tî, cennetin 8 kapısını ifade eder. Bu 8 harfin unsurundan Fazlullah'ın 32 nutku açıkça görünür. Tî'nin 3. batındaki 8 cüzü ile bu cüzlerin 32 unsuru toplandığında 40 olur ve 40 ismin anlamı anlaşılır. 3. batındaki bu 8 cüz, Âdem'in 8 ebî hattını ve 8 teşehhüdü gösterir. 8 cüzde yer alan 14 nokta, Fâtiha sûresine işaret eder. 3. batındaki cüzler (8) ve noktalar (14) toplamı 22 eder ki bu sayı, Kur'ân harflerindeki 22 noktaya ve Mûsâ'nın 22 nutkuna delâlettir. 3. batında yer alan 8 harf ve bu harflerin ebced değerleri toplamı (79) 87 eder. 87 sayısı, muhkem âyetlerde yer alan mukattaat harflerin toplam sayısına (78) ve 9 noktasına karşılıktır. İmâlesiz düşünüldüğünde 86'dır ve 86 secdenin ifadesidir. İmâlesiz düşünüldüğünde heşt, heft olur; yani 8, 7 olur ve 7 sayısı, 7 ümmî hattı göstermektedir. Buna 8 cüzdeki 14 nokta eklendiğinde, Fâtiha'nın 21 harfi görünür olur. Bahsi geçen 7 harfin ebced toplamı 70'tir. Ebcedi ve 7 harfin kendisi toplandığında 77 olur ve 77 harften haber verir. 7 harfin unsurları, Peygamber efendimizin 28 nutkunu göstermektedir. 7 harf, 7 harfin ebcedi (70), 7 harfin 28 unsuru ve tî'nin 5 unsuru toplandığında 110 eder. Buna tî'nin 2. batındaki 4 cüzü de eklenince Kur'ân'ın 114 sûresi kendisini gösterir.

Unşur ile pencdür tî âşikâr

Penc va...t esrârını fehm eyle var

.....

Batn-ı ânî ile hem ey nık-nâm

Sırr-ı yüz on dört süverdür ve's-selâm (2172-2213)

Zî harfinin 1 noktası vardır. 1 de harfin kendisi hesaba dâhil edilince 2 olur ve sabah namazının 2 rekat farzına işaret eder. Ayrıca zî, kâf u nûn'u oluşturan 2 harfe ve 2 kere secde edilmesinin sırrına delâlet etmektedir. Bu hesaba zî'nin 4 unsuru eklenince

6 olur ve hem 6 yönü hem de 6 teşehhüdü gösterir. Zî'nin unsurundaki 4 noktaya birlikte 10 eder ki bu, Mûsâ'nın 10 hattına işarettir.

Zî harfi ilk batında 2 cüzden (zî, yî) oluşmaktadır. Bu yönüyle hac ibâdetinin gerçekleştirilmesi sırasında ihrâma girerken 2 parça giysi giyilmesinin sırrını açıklanmaktadır. 2 cüzde yer alan 3 nokta, Fazl kelimesindeki 3 harfi göstermektedir. İlk batında yer alan cüzler ve noktalar toplamı 5'tir. Elde edilen 5 sayısı, 5 hatta ve 5 vakit namaza işarettir.

Zî'nin 2. batındaki cüzleri (zî, yî; yî, yî) toplamı 4'tür. Bu sayede 4 rekat namazın sırrı anlaşılır. Ayrıca zî'da gizli gelen 4 sayısı, Âdem'in 4 hattını ve noktalı 4 harfi göstermektedir. 4 cüzde 7 nokta yer almaktadır. 7 sayısı, hem Havvâ'nın 7 ümmî hattına hem de cehennemın 7 kapısına işarettir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 11 eder ki bu, 11 rekat sefer namazına ve şakka sırrına delâlettir.

Zî harfinin 3. batındaki cüzleri 8'dir ve bu yönüyle zî, cennetin 8 kapısının göstergesidir. Ayrıca Âdem'in 8 ebî hattının ve 8 teşehhüd sırrının açıklayıcısıdır. 3. batında yer alan cüzlerde 15 nokta yer alır. 15 sayısı ise, 15 rekat namazın sırrını açıklar.

Zî, alfabenin 17. sırasında yer almaktadır. Bu özelliği sebebiyle 17 rekat hazar namazına işaret etmektedir. Zî'nin sûretindeki tek nokta yok sayılırsa 14 elde edilir ki, 14 sayısı 14 hattın anlamını açıklar. 3. batındaki 8 cüz ve 14 nokta, toplamda 22 eder ve Kur'ân harflerinin 22 noktasını gösterir. 22 sayısı, Mûsâ'nın 22 nutkuna da işaret etmektedir. 22 sayısına zî'nin sûretindeki 1 nokta eklenirse 23 olur ve 6 noktaya 17 muhkem harfin sırrı anlaşılabilir olur. 3. batındayken zî harfi yok kabul edilirse, geriye 7 tane yâ harfi kalır. Bu, 7 batın ve 7 mushaf sırrını açıklamaktadır. Buna daha önce bahsi geçen 14 nokta eklendiğinde 21 olur ve 21 hat sırrı görünür. 7 tane yâ harfinin ebcedi 70'tir. Buna 7 yâ'nın kendisi de eklenince 77 eder ki, 77 sayısının ifade ettiği anlam ortaya çıkar. 14 noktaya, zî'nin 2 cüzü eklenirse 16 olur ve zî, 16 hattı gösterir. Buna bir de zî'nin noktası ilave edilince 17 rekat hazar namazının sırrı belirir.

İki rekâat şubh sırrın ey zekı

Gösterür bir no...ta ile ħarf-i @î

.....

No...ta-i @î ile hefdehdür tamâm

Maħni-yi hefdeh ħazardur ve's-selâm

(2214-2240)

Ayin harfi konusunda Muhîfî, noktanın önemine dikkat çeker. Tekliği ve birliği ifade eden nokta, büyük farklılıklara yol açabilir. Meselâ ayın ve gayın, birbirine çok benzeyen 2 harftir. Bunları birbirinden ayıran tek önemli yön, birinin noktalı, diğerrinin noktasız oluşudur.

Ayin harfinin unsurunda 4 sayısı gizlidir. Bu yönüyle ayın, 4 rekat sırrını açıklamakta ve noktalı 4 harfi göstermektedir. Ayın'ın 4 unsuru ve harfin kendisi, hem 5 vakit namaz sırrını göstermekte hem de Fazl'ın ismine (3 harf ve 2 noktasıyla) işaret etmektedir. Âdem'in 5 hattı ve hums sırrı da ayın harfindeki 5 sayısında gizlidir.

Ayin, alfabenin 18. sırasında yer alan bir harftir. Bu açıdan ayın harfi, hem Allâh kelimesinin harf ve nokta sayısını hem de 18.000 âlemi göstermektedir. Ayın harfinin ebcedi 70'tir. 70'lik değeriyle ayın, kâf u nûn sırrını barındırmaktadır. 70 sayısına ye ve nun da 2 harf olarak eklenirse 72 olur ve Kur'ân harflerinin 72 cüzü kendini gösterir. Ayın'ın ebced değeri, 3 cüzü, 3 noktası ve 1 de harfin kendisi toplandığında 77 sayısına ulaşılır ki bu, mukattaat harflerindeki 77 harfe işarettir.

Ayin harfinin ilk batında 3 cüzü (ayın, yî, nûn) vardır. Bu açıdan ayın harfi, 11 (sefer), 15 (cuma) ve 17 (hazar) rekatalı 3 çeşit namaza delâlet etmektedir. 3 cüz sahibi olan ayın, hem akşam namazının 3 rekat farzını hem de Fazl isminin 3 harfini göstermektedir. İlk batındaki cüzlerin nokta sayısı da 3'tür ve teslis sırrını açıklar. 3 cüzün ebced değerleri toplamı 130'dur. 130 sayısında Kur'ân'ın 30 cüzü ve 100 çadır ipi görünmektedir. İlk batındaki cüzler ve noktalar toplamı 6 eder ki, bu açıdan 6 sayısı, 6 teşehhüdün, 6 gün sırrının ve kâf u nûn'un 6 cüzünün açıklayıcısıdır.

Ayin'ın 2. batındaki cüzler toplamı 8'dir. 8 sayısı, Âdem'in 8 ebî hattını, 8 cenneti, 8 teşehhüd sırrını ve Fazl'ın 8 cüzünü göstermektedir. 2. batındaki cüzlerde 9 nokta mevcuttur. 9 nokta, 9 teşehhüd, 9 felek ve 9 âyetin sırrını göstermektedir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı, hazar namazının sırrını açıklamaktadır. 8 cüzün unsurunda Âdem'in 4 hattı ve 32 nutku kendini göstermektedir. Buna 4 unsur da eklenince Âdem'in balçıkta bekletilme zamanı olan 40 gün görünür. ilk batındaki 3 nokta ve 3 harfle toplandığında 46 olur ki 46, Âdem kelimesinin ebced karşılığıdır. 2. batındaki 8 cüz, tekrar etmeden 4 harftir ve Âdem'in 4 hattına, cenaze namazında 4 kez tekbir getirilmesine ve 4 rekat namaz sırrına delâlet etmektedir. Tekrar etmeyen 4 cüz, 3 noktasıyla birlikte Havvâ'nın 7 ümmî hattını ifade etmektedir.

Ayin'ın 3. batında 21 cüzü vardır. Bu 21 cüz, Havvâ'nın yüzündeki 21 hattın ifadesidir. 21 cüzün 21 de noktası vardır. 21 nokta ise, Fâtiha sûresinin 21 harfini göstermektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 42'dir. Buna 2. batındaki 8 cüz

de eklenince 50 olur ve hem 50 vakit namazın sırrı hem de Kur'ân'ın 28 harfi ile bu harflerdeki 22 nokta görünür. 21 harf tekrar etmeden 5 olur. 5 sayısı, 5 vaktin ve 5 hattın karşılığıdır. Tekrar etmeyen bu 5 harfin ve ilk batındaki 6 cüzünün toplamı 11 olur ve sefer namazının sırrı görünür.

2. ve 3. batındaki harfler toplamı 29 eder ki, bunda 29 sûrenin geldiği gizli de olsa anlaşılır.

Gösterür bı-no...ta şekl-i harf-i jayn

Harf-i vâhid sırrını jaynü'l-be-ğayn

.....

Penc harfün no...tasıyla ey hümâm

Çâr-deh «att-ı » udâ'dur ve's-selâm

(2241-2284)

Muhîfî, ayın harfini *gayınd*an ayıran temel unsurun nokta olduğuna daha önce dikkatleri çekmişti. Burada da benzer ifadeyi kullanarak gayının, aslında ayın şeklinde olduğunu; 1 noktayla değerinin de 1.000'e ulaştığını belirtir. Diğer bir ifadeyle aslında gayın, ayın şeklinde gelmiştir; ancak noktanın varlığı, onu hem gayın yapmıştır hem de ebced değerini etkilemiştir.

Gayın harfi, noktasıyla birlikte 2 sayısına denk gelmektedir. Gayın'dan elde edilen 2 sayısında sabah namazının 2 rekat farzını görmek mümkün olduğu gibi 2, hem kâf u nûn gibi 2 harfi göstermekte hem de 2 ihrâm sırrını açıklamaktadır.

Gayın, alfabenin 19. harfidir. Bu harf, muhkem harflerin sırrına da işaret etmektedir. Bilindiği gibi 17 muhkem harf vardır. Gayın harfi ve 1 noktası da hesaplamaya dâhil edilirse toplam 19 eder ki bu, gayının alfabenin 19. sırasında yer almasıyla ilişkilendirilebilir.

Gayın, başlı başına 21 hat sırrını da göstermektedir. Gayın harfi, 19. sırada yer alan bir harf olduğuna göre, buna harfin kendisi ve 1 noktası eklendiğinde değer, 21 olur ve 21 hatta işaret eder.

Gayın harfi, aynen Fazl gibi ilk batında 3 cüze sahiptir. Bu özelliğiyle hem teslisten hem de 3 rekat akşam namazından haber vermektedir. Gayının 3 cüzünde 4 nokta mevcuttur. Böylece gayın harfi, 4 unsur, 4 rekat ve 4 hat sırrını açıklamaktadır. İlk batındaki cüzler ve noktalar toplamı, Havvâ'nın 7 ümmî hattını göstermektedir. Ayrıca 7 sayısı, 7 buğday dalının (başağın), Kur'ân'ın 7 lehçesinin, Fâtiha'nın 7

âyetinin ve (cehennem) 7 kapısının göstergesidir. Gayının ebced değerinin 1.000 olduğunu da hatırlarsak, gayın harfinden 7.000 yıl ifadesinin sırrını da görebiliriz. Burada belirtilen 7.000 yıl, dünyanın ömrüyle ilgilidir; çünkü gerçekten de Peygamber efendimiz, bazı hadislerinde dünyanın ömrünün 7.000 yıl olduğunu belirtmiştir. Gayın'dan elde edilen 7 sayısında Fazl'ın tekrar etmeyen 7 cüzünü görmek de mümkündür.

Gayın'ın 2. batındaki cüzleri 8'dir. 8 sayısı, Âdem'in 8 hattına delâlet etmekte ve hem 8 teşehhüd sırrını hem de cennetin 8 kapısını göstermektedir. Buna ilk batındaki 3 cüz de eklenince sayı 11 olur ve 11 namazın sırrını açıklar. 2. batında yer alan 8 harfin toplam 10 noktası vardır. Bu 10 nokta, Mûsâ'nın 10 levhasını göstermektedir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı, hem Allâh isminin cüzlerinin ve noktalarının toplamına eşittir hem de 18.000 âlemi görünür kılmaktadır.

Gayın'ın 3. batındaki cüzleri, 21'dir. 21 sayısında Fâtiha'nın 21 harfi görünmektedir. Bu 21 harfte 22 nokta mevcuttur ki 22, hem Kur'ân harflerindeki noktalar toplamı hem de Mûsâ'nın nutkudur. 3. batındaki cüzler ve noktalar, ilk batındaki 3 cüzle toplanınca 46 sayısına ulaşılır. 46 sayısı, Âdem'in ismini ifade etmektedir. Ayrıca 46 demek, 32 ve 14'ün toplamı demektir. 3. batında tekrar etmeyen 5 harf vardır ve bu 5 harf, 5 vakit namaz ve 5 hat sırrına delâlet etmektedir. Kısacası, tekrar etmeyen bu 5 harfe 4 nokta eklenince 9 teşehhüdün, 9 feleğin ve 9 âyetin sırrı görünür.

Geldi şekl-i jaynda gayn ez-aḥad

No...ta vazî olmayla oldu biñ jaded

.....

Gösterür hem nüh felek sırrın tamâm

Hem nüh âyet maḥnısın bil ve's-selâm

(2285-2316)

Alfabetik sıralamada gayın harfinden sonra *fî harfî* gelmektedir. Tekliği ifade eden elif harfî, fî harfî ile görünür olmuştur. Elif'te fî gelmemiş olsaydı, elif diye bir şey olmazdı ve el olurdu. Fî aynı zamanda elif harfinin direğidir, onu ayakta tutandır.

Fî harfî, alfabede 20. sırada yer almaktadır. Bu yönüyle kün'deki kâf harfinin karşılığıdır. Çünkü kâf'ın ebced değeri 20'dir. 20 sayısı, 20 rekat sünnetin sırrını da açıklamaktadır.

Fî harfi, alfabede yer alış sırasıyla birlikte düşünülüğünde Havvâ'nın 21 hattını göstermekte ve Fâtiha'nın 21 harfinden haber vermektedir. Bu hesaplama fî'nin noktası da dâhil edilince 22 olur ve hem Mûsâ'nın 22 nutku hem de Kur'ân harflerindeki 22 nokta görünür.

Fî'nin ebcedi ve alfabedeki yeri beraber düşünülüğünde 100 sayısına ulaşılır ki 100, hayme-i mi'âddaki 100 ipi ifade etmektedir. Ayrıca 100, Kur'ân'ın ilk harfi olan kâf'ın ebced değeridir. Fî, unsurlarıyla birlikte 84 eder. 84 demek, 3 kez 28 demektir. Bu 3 tane 28 hat, el, ayak ve yüz hatlarıdır.

Fî'nin kendisi ve noktası, 2 rekat Cuma sırrını aydınlattığı gibi kâf u nûn harflerine ve 2 hutbe sırrına delâlet etmektedir. Harf, nokta ve hepsinin toplamıyla fî, 32 kelâmın cüzlerini göstermektedir.

Fî, noktası, kendisi ve unsurlarıyla birlikte 6 teşehhüd sırrını açıklamaktadır. Buna unsurundaki noktalar eklenince Mûsâ'nın 10 hattı görünür.

Fî harfi, alfabenin 20. harfidir. Buna harfin kendisi ve 1 noktası eklenince 22 olur ve 28 Kur'ân harfindeki 22 noktayı gösterir. Unsur ve noktalarıyla birlikte Muhammed'in 28 nutkunu görünür kılar. Fî'de Kur'ân'ın 30 cüzünü görmek de mümkündür. Muhammed'in nutkunu gösteren 28 sayısına fî'nin 1 noktası ve 1 de harfin kendisi eklenince 30 eder ki bu, 30 cüzün de göstergesidir.

Fî'nin 2 cüzü (fî, yî) vardır. Bu 2 cüz, 2 secdenin sırrını göstermektedir. Cüzlerindeki nokta sayısı 3'tür. Bu yönüyle fî, Fazl kelimesini oluşturan 3 harfi ve akşam namazının 3 rekat farzını ifade etmektedir. İlk batındaki cüzler ve noktalar toplamı hem 5 vakit namaz sırrını açıklamakta hem de Âdem'in 5 hattını göstermektedir. İlk batındaki 2 cüzün ebced değeri toplamı 90'dır. Bu açıdan bakıldığında fî, 90.000 kelâmın da göstergesidir.

Fî harfinin 2. batındaki cüzleri (fî, yî; yî, yî) 4 adettir. Böylece fî, cennetteki 4 akarsuyu göstermektedir. Cüzlerdeki 7 nokta, 7 hattın anlamını ifade etmektedir. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplamı 11 etmekte ve hem 11 rekat sefer namazını hem de 11 şakkanın sırrını açıklamaktadır. 2. batındaki cüzlerin ebced değerleri (110), noktalar ve harfler toplamı 121 yapar. Bunun 100 tanesi, 100 çadır ipini; 21'i ise Havvâ'nın 21 hattını göstermektedir.

Fî'nin 3. batındaki cüzleri 8'dir. Bu 8 cüz, bir bakıma 8 cennet ve 8 hat demektir. Ayrıca 8 sayısında Cuma namazının farzlarından olan 8 teşehhüdün sırrı gizlidir. 8 cüzde 15 nokta söz konusudur. Bu 15 nokta, 15 rekat Cuma günü namazını ifade etmektedir. 3. batındaki harfler ve noktalar toplamı 23'tür. 23 sayısı, 17 muhkem

harfe ve bu 17 harf içerisindeki 6 noktaya işaret etmektedir. 8 cüz içerisinde uzatmadan 7 tane yî harfi vardır. 7 yî, 7 âyet sırrının açıklayıcısıdır. 7 yî'daki 14 nokta ise, 14 hattı ve 14 mukattaat harfi göstermektedir. 7 yî ve 14 noktasının toplamı 21 eder ki 21, Fâtiha'nın 21 harfi demektir. 7 yî'nin ebced değerleri toplamı 70'tir ki bu hâliyle kâf u nûn sırrını aydınlatmaktadır; çünkü bu iki harfin ebced toplamı da 70'tir.

Fî'nin 2. batındaki 4 cüzüyle 3. batındaki 8 cüzünün toplamı Fazlullah'ın 12 hattını göstermektedir. Buna ilk batındaki 2 cüz de eklenince 16 eder ki böylece 16 hat görünür. Fî'nin 1 noktasının da hesaplama dâhil edilmesiyle 17 sayısı elde edilir. 17 sayısı, 17 rekat hazar namazının ifadesidir.

Fî-yi Fazlullah-ı zât-ı gayb-dân

Oldı harf-i gayndan soñra jayân

.....

No...ta-i fî ile hefdehdür tamâm

Mañni-yi hefdeh hâzardur ve's-selâm

(2317-2364)

Muhîfî, fî harfinden hareketle vardığı sonuca **kaf harfiyle** de ulaşmaya çalışır; yani fî'den hareketle 17 sayısına ulaşan ve bunun hazar namazının sırrı olduğunu ifade eden şair, kaf harfiyle de 17 rekat hazar namazının sırrını açıklamaya uğraşır.

Kaf harfi, 2 noktasıyla birlikte 3 harften oluşan Fazl kelimesine işaret etmektedir. Ayrıca kaf, akşam namazının sırrını da açıklamaktadır.

Kaf'ın unsurunda 4 sayısı gizlidir. 4 sayısı, Âdem'in 4 hattını gösterdiği gibi 4 rekat sırrına, cennetteki 4 nehre ve cenaze namazındaki 4 tekbire de işaret etmektedir.

Kaf harfi, alfabenin 21. sırasında yer almaktadır. Böylece kaf harfiyle Havvâ'nın yüzünde yazılı olan 21 hat sırrı aydınlanmış olur. Kaf'ın ebced değeri 100'dür. Buna harfin cüzlerindeki 3 nokta ve alfabetik sıralaması olan 21 sayısı eklenince 124 sayısı elde edilir ki, 124.000 peygamberin varlığına delâlet etmektedir. Kaf'ın alfabetik sıralaması, 2 noktası ve harfin kendisi birlikte 24 eder. 24 sayısı, gece gündüz saatinden ve Mesîh'in 24 nutkundan haber vermektedir. Buna kaf'ın 4 unsuru eklendiğinde Muhammed'in 28 nutku görünür olur.

Kaf'ın ilk batındaki cüzleri (kaf, elif, fî) ve bu cüzlerdeki nokta sayıları (3) toplamı 6 etmektedir. 6 sayısı, hem kâf u nûn'un 6 cüzünü göstermekte hem de şehâdet zamanında beliren 6 parmak sırrını ifade etmektedir. Ayrıca 6 sayısında 6 teşehhüd sırrı

görünmekte ve 6, 6 güne işaret etmektedir. 6 harfin unsuru (24) ve noktaları ise, 30 cüzden haber vermektedir. 6 harfin 24 unsuru, kaf'ın alfabe yer alış sırası (21) ile toplandığında 45 eder ki, 45 sayısı Âdem kelimesinin ifadesidir.

Kaf harfinin 2. batındaki cüz sayısı 8'dir ve 8 sayısı, 8 cennet bahçesine işaret ettiği gibi 8 hattı da göstermektedir. Ayrıca 8'de 8 teşehhüd sırrı, gaybı bilen Fazl'ın isminin 8 cüzü, Havvâ'nın yüzünün 8 hattı ve cennetin 8 kapısı görünür olmaktadır. 8 cüz, 7 noktayla birlikte 15 rekat namazın sırrını açıklamaktadır. Kaf'ın sûretindeki 2 nokta ve harfin kendisiyle 18 sayısına ulaşılır ki bundan 18.000 âlem görünür. Bu 8 cüz içerisindeki tekrar etmeyen 5 harf, 5 vakit namaz sırrını ve Âdem'in 5 hattını gösterir. 5 cüzün 5 noktasında şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesinin sırrı ve humsun anlamı açıkça görünmektedir. Tekrar etmeyen 5 harf ve bu harflerdeki 5 noktanın toplamı hem 10 levhin sırrını göstermekte hem de bismelenin tekrar etmeyen 10 harfinden haber vermektedir.

Kaf harfinin 3. batındaki 20 cüzü, hazar vaktindeyken kılınan 20 rekat sünneti ifade etmektedir. 20 cüz içerisindeki tekrar etmeyen 6 harf, 17 muhkem harfte bulunan 6 noktayı göstermektedir. Buna 5 nokta eklenince 11 olur ve 11 rekat sefer namazının sırrı aydınlanır. İlk batındaki 3 cüz ve 3 noktayı da buna ekleyen Muhîtî, böylelikle 17 rekat hazar namazının sırrını çözer.

ϕâf bir harf oldu vü iki nu...at

Gösterür esmâ-yı Fazl[1] bî-ğalat

.....

Batn-ı evvelle olur hefdeh tamâm

Hefdeh esrâr-ı hâzardur ve's-selâm

(2365-2398)

Kâf'ın ebced değeri 20'dir. Buna 4 unsurunu da eklersek 24 eder ki böylece hem Mesîh'in nutku hem de gece gündüz süresi görünür olur. Kâf'ın ebcedine 1 de harfin kendisi ilave edilince 21 olur ve 21 sayısı, hûrilerin yüzündeki 21 hattı karşılar.

Kâf harfi, alfabenin 22. sırasında yer almaktadır. Bu yönüyle 28 Kur'ân harfindeki 22 noktayı ve Mûsâ'nın 22 nutkunu göstermektedir. Kâf'ın alfabe yer alış sırası (22), nokta ve cüzleri, hepsinin toplamında Âdem ismi (46) görünmektedir. Buna kâf'ın 4 unsurunu eklediğimizde 28 Kur'ân harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamı olan 50 sayısı ortaya çıkar. 50, nihâyet kelimesinin ilk harfi olan nûn'a işaret

etmektedir; çünkü nûn harfinin ebced değeri de 50'dir. Bu harfin diğer bir özelliği, mukattaat harfler içerisinde yer almasıdır.

Muhîfî nûn harfini Âdem, kâf harfini de Havvâ olarak görür; çünkü Âdem kelimesinin ebced değeri 46'dır. Buna kelimenin 4 cüzü eklenince 50 eder ki bu, nûn'un ebced değeri miktarıdır. Havvâ kelimesinin ebcedi ve cüzlerinin toplamı da 20 sayısına işaret etmektedir. Bu nedenle kâf harfinin karşılığı Havvâ olabilir. Dolayısıyla Âdem (nûn) ve Havvâ (kâf) beraber düşünüldüğünde kün'ün sırrı da anlaşılabilir. Bu benzerlikten hareketle Âdem'in hattının Havvâ'dan ortaya çıktığını söylemek yerinde bir ifade olur.

Kâf harfi, ilk batında 3 cüzlüdür. Bu yönüyle Fazl kelimesini oluşturan 3 harfi, 3 rekat akşam namazını ve teslis inanışını görür kılmaktadır. İlk batındaki cüzlerinde 1 nokta mevcuttur. Bu 1 nokta, vahdeti simgelediği gibi vitr namazının da habercisidir. İlk batındaki cüzler ve noktanın toplamı 4 yapmakta ve 4 sayısı, 4 hattı, 4 rekat farz namazları, cenaze namazındaki 4 tekbiri göstermektedir. Kâf'ın cüzlerinin ebcedi (101) ve kâf'ın 16 unsurunun toplamı 117 yapmaktadır. 117 sayısı, 100 tane çadır ipi ve 17 rekat hazar namazının ifadesidir. Kâf'ın ilk batındaki 3 cüzü ve 16 unsurunun toplamı, 19 levhadan haber vermektedir.

Kâf'ın 2. batındaki cüz sayısı 8'dir. 8 sayısı, 8 cenneti, 8 teşehhüd ve 8 hat sırrını göstermektedir. 8 cüzdeki 5 noktada 5 vakit namaz, 5 hat ve Allâh kelimesinin 5 harfi görünmektedir. 8 cüz içerisindeki tekrar etmeyen 5 harf ve 5 noktanın toplamı, Mûsâ'nın 10 levhasına işaret etmektedir.

Kâf'ın alfabetik sıralamadaki yeri (22), 2 unsuru, 8 cüzü ve ilk batındaki 5 noktası, hepsi birlikte hurûf-ı muhkemâtın cüz sayısı olan 37 sayısını vermektedir.

Kâf harfinin 3. batındaki cüz sayısı, 20'dir ve bu 20 cüz, 20 rekat sünnete ve 20 rekat terâvih namazına delâlet etmektedir. Buna kâf'ın 2. batındaki 8 cüzü de eklenince 28 olur. 28 demek, Peygamber Efendimizin nutkunu göstermektedir. İlk batındaki 3 cüz ve 1 nokta, çıkan ifadeye eklenince 32 olur ve Fazlullah'ın 32 nutku ortaya çıkar. 20 cüzde yer alan nokta sayısı 16'dır. 16 nokta, insandaki 16 beyaz hat miktarını ifade etmektedir. Kâf'ın 3. batındaki cüzlerinden 6 tanesi tekrar etmez. Böylelikle kâf, 6 teşehhüdün ve kâf u nûn'un 6 cüzünün sırrını açıklamaktadır. 3. batındaki cüzler içerisinde yer alan ve tekrar etmeyen 6 harf ile bu harflerdeki 3 nokta, toplamda 9 eder ki 9 sayısı, 9 teşehhüd ve 9 felek sırrını ifade etmektedir. 9 sayısı, ilk batındaki 3 cüzün ilâvesiyle 12 etmekte ve Mûsâ'nın 12 hattını göstermektedir. 3. batındaki 20 cüz içerisindeki tekrar etmeyen 6 harf, 2. batındaki 8 cüzle toplandığında 14 sayısına

karşılık gelir ki 14, Hudâ'nın 14 hattının göstergesidir. Buna ilk batındaki 3 cüz eklenince 17 olur, hazar namazının sırrı görünür; 1 de nokta dâhil edilirse 18 olur ve 18.000 âlemin sırrı aydınlanır.

Kef yigirmidür cümelde âşikâr

Bâ-ıanâşır oldı fehm it bist ü çâr

.....

No...ta ile on sekiz olur tamâm

On sekiz biñ îâlem oldı ve's-selâm

(2399-2439)

Muhîti, **lâm harfi** bahsinde hemen konuya girer gibi davranır ve lâm'ın ebced değeri ile yorumlarına başlar. Lâm'ın ebced değeri 30'dur ve lâm bu yönüyle, Allâh sözü olan Kur'ân'daki 30 cüzün karşılığıdır.

Lâm harfi, alfabenin 23. sırasında yer almaktadır. Bu açıdan ele alındığında lâm, 23 harfin kullanıldığı Âyete'l-Kürsî'yi göstermektedir. Ayrıca 23 sayısından hareketle 17 muhkem harfe ve bu harflerdeki 6 noktaya ulaşabiliriz.

Lâm harfi, tekliği ifade eden elif harfine delâlet ettiği gibi vitr namazına da işaret etmektedir; çünkü lâm'ın da elif'in de 3 cüzü vardır ve vitr namazı 3 rekattır. Lâm'ın 4 unsuru vardır. Bu yönüyle lâm, cennetteki 4 akarsuya, 4 hatta ve 4 rekat farz namazlara işaret etmektedir. Lâm harfi, unsurlarıyla toplandığında 5 olur ki, 5 sayısı, 5 vakit namaz ve 5 hat sırrını göstermektedir.

Lâm harfi, unsurları ve alfabedeki sıra sayısı toplamları Muhammed'in 28 nutkunun göstergesidir. Lâm'ın alfabedeki sıra sayısı ile harfin kendisi toplandığında lâm'da gece ve gündüz süresi görünür olur. Lâm'ın ebcedi (30) ile 4 unsuru toplamı, 34 secdenin sırrını da açıklamaktadır.

Lâm'ın ilk batında 3 cüzü (lâm, elif, mim) vardır. Bu 3 cüz, Fazl kelimesini oluşturan 3 harfe, 3 rekat namaz sırrına ve teslis inanışına işarettir. Lâm harfinin tam ortasında elif harfi görünmekte; elif harfinde ise Fazl'ın fî'si yer almaktadır. Fazl kelimesinde yer alan lâm harfinin mim'inde ise, Muhammed'in mim'i bulunmaktadır. Lâm'ın ebced değeri 30'dur. Buna lâm'ın cüzleri olan elif ve mim harfleri eklennice 32 eder ve 32 harfi gösterir. Bahsi geçen 3 cüzün ebcedleri toplamı 71'dir. Harfin kendisi de hesaplamaya dâhil edildiğinde 28 Kur'ân harfinin cüzleri olan 72 sayısına ulaşılır. 72

aynı zamanda kâf u nûn harflerinin ve ebcedlerinin toplamıdır. Lâm, elif ve mim'in 12 unsuru, Hudâ'nın 12 hattını simgeler.

Lâm'ın 4 unsuru ve ilk batındaki 3 cüzü toplanınca 7 âyet (Fâtiha sûresi 7 âyettir.) ve 7 hat sırrı ortaya çıkar. Lâm ve mim'in unsurları, alfabedeki sıra sayıları ve cüzleri toplamı (60) hem 28 hem de 32 sayılarını göstermektedir. 60 sayısı, hem Âdem'in 60 zirâ olan boyundan hem de dakika sırrından haber vermektedir.

Lâm'ın 2. batındaki cüzleri toplamı 9'dur. Bu yönüyle lâm, 9 teşehhüd sırrını, Mûsâ'nın 9 âyetini ve 9 feleğin manâsını açıklamaktadır. Hesaplamaya cüzlerdeki 3 nokta da eklenince 12 eder ki 12 sayısı, hem 12 felekten, hem 12 çeşmeden hem de insan vücudundaki 12 delikten haber vermektedir. 2. batındaki 9 cüz, tekrar etmeden 5 tanedir. Lâm'da gizli gelen 5 sayısı, şehit cenazelerindeki 5 tekbire ve hums sırrına işaret etmektedir. Bahsi geçen 5 harfteki 3 noktanın eklenmesiyle hem 8 cennet hem Âdem'in 8 ebî hattı hem de 8 teşehhüd sırrı görünmektedir. Tekrar etmeyen 5 harf ve bu harflerdeki 3 noktaya ilk batındaki 3 cüzün toplanmasıyla 11 sayısı elde edilir ki bu, 11 rekât sefer namazının ve 11 şakkanın sırrını açıklamaktadır.

Lâm harfinin 3. batındaki cüz sayısı ise 25'tir. 25 sayısı, 50'nin yarısı demektir. Ayrıca 25, 14 ve 11 sayılarının toplamıdır. 25 cüzde 15 nokta yer almaktadır. Bu 15 nokta, 15 rekât namazı ifade etmektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplandığında elde edilen 40 sayısı, Âdem'in hamurunun 40 gün balçıkta bekletilmesinin sırrını açıklamaktadır.

Ebced-i lâm aña ey ehl-i kemâl

Oldı şı cüz ü Kelâmullâha dâl

.....

Sırr-ı tahtı-mîr-i gil-i Âdem tamâm

No...ta vü harfinde @âhir ve's-selâm

(2440-2477)

Mim harfinin unsurlarıyla ilgili açıklama yapmaya başlayan Muhîfî, mim'in unsurlarıyla birlikte 5 olduğunu ve bu 5 sayısında Fazl kelimesinin 3 harfinin ve 2 noktasının gizli geldiğini belirtir. Ayrıca mim'deki 5, 5 hat ve 5 vakit namaz sırrını da göstermektedir.

Mim harfi, alfabenin 24. harfidir. Bu yönüyle Mesîh'in 24 nutkunu ve gece gündüz süresini göstermektedir. Mim, 4 unsuru ve alfabedeki sıra sayısı ile Kur'ân'ın 28 harfine işaret etmektedir.

Mim'in ebcedinde 40 sayısının sırrı da açığa kavuşmaktadır. Mim'in ebcedi, 4 unsuru ve cüzlerindeki 2 nokta 46 yapar. Böylece 46 sayısında Âdem isminin gizemi çözülür. Buna mim'in alfabedeki sıra sayısı da eklenince kün'ün ebcedi olan 70 sayısı görünür.

Mim'in 3 cüzü vardır. Bu yönüyle mim'de 3 rekat akşam namazının sırrı görünür. Cüzlerinde yer alan 2 nokta ise, sabah namazının 2 rekat farzını göstermekte ve hem 2 secde sırrına hem de 2 ihrâm sırrına delâlet etmektedir. İlk batındaki cüzler ve noktalar toplamında hums ve şehit cenazelerindeki 5 tekbir sırrı görünmektedir. 3 cüzün ebced değerleri toplamı 90'dır. 90 sayısında 90.000 kelâmı görmek mümkündür. 3 cüz, bu cüzlerin ebcedleri toplamı (90), 2 nokta ve 1 harfin kendisi değerlendirmeye alındığında 96 sayısına ulaşılır. 96 demek, 3 kez 32 demektir. Bu da demek oluyor ki, 96 sayısında her biri 32 olan el, ayak ve yüz hatları görünmektedir.

Mim'in 2. batındaki cüz sayısı, 8'dir. Bu açıdan mim, Âdem'in 8 hattını, cennetin 8 kapısını ve Fazl'ın 8 cüzünü göstermekte; 8 teşehhüd sırrını açıklamaktadır. Bu 8 cüzde 16 nokta yer almakta ve Hudâ'nın 16 hattını ifade etmektedir. 16 sayısına ilk batındaki 3 cüz eklendiğinde 19 sayısının anlamı belirir. İlk batındaki 2 nokta hesaplamaya dâhil edildiğinde 21 olur ve 21 hat sırrı açığa çıkar.

Mim harfinin 3. batındaki cüzleri 21'dir. Bu cüzler, 21 sünnete işaret etmektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı (44), Âdem'in mayasının 40 gün balçıkta bekletilmesine ve 4 unsura işaret etmektedir. Tüm bunların toplamı Âdem isminin ebcedini vermektedir. 2. ve 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı (60), Âdem'in 60 zirâ olan boyundan ve dakika sırrından haber vermektedir.

Mim'de Fazl'ın yaşadığı 56 yıl da görünmektedir. Mim'in 2. ve 3. batındaki cüzleri toplamı (29), mim'in alfabede yer alış sırası (24) ve 3 cüzü bir araya geldiğinde 56 eder ki, bu sayı Fazl'ın öldüğü yaştır. Aynı zamanda 56 sayısında Muhammed'in 28 hattını ve 28 nutkunu görmek de mümkündür.

Muhîfî, mim'in 2. ve 3. batındaki cüzleri toplamının (29) Muhammed'in 28 nutkuna işaret ettiğini söyler; ancak burada sayısal bir tutarsızlık söz konusudur. 28 sayısına da mim'in 4 unsurunu ekleyerek 32 harfe ulaşır.

Penc harf ü no...fa-i Fazl-ı ja@ım

.....
;Unşur-ı mım ile hem ey nık-nâm

Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm (2478-2511)

Nûn harfî, 1 noktasıyla birlikte 2 sayısına karşılık gelmekte ve bu hâliyle 2 rekat Cuma sırrını, kün'ün 2 harfini ve 2 hutbe sırrını göstermektedir. Nûn, unsurlarıyla beraber Fazl'ın 3 harfine ve 2 noktasına işaret etmektedir. Buna bir de noktası eklenince 6 olur ve hem 6 yöne, hem 6 güne hem de Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ kelimesine denk gelir. Ayrıca 6 sayısı, 6 teşehhüd sırrını ve tekbirin 6 harfini ifade etmektedir. Noktanın 4 unsuru da ilave edilince Mûsâ'nın 10 hattını nûn harfinde görmek mümkün olur.

Ebcedi 50 olan nûn harfinde Kur'ân'ın 28 harfinin ve bu harflerdeki 22 noktanın gizli bir şekilde geldiğini söyleyebiliriz.

Nûn harfinin alfabede yer alış sırası 25'tir. Diğer bir ifadeyle 50'nin yarısıdır. Nûn'un ebcedi (50), alfabede yer alış sırası (25), 1 noktası ve 1 de harfin kendisi toplandığında ayın (70) ve ze (7) harflerine karşılık gelmektedir; yani 77 yapmaktadır. 77 sayısı, mukattaat harflerinde görebiliriz.

Nûn harfinin ilk batındaki cüz sayısı 3'tür. Bu yönüyle nûn, Fazl kelimesindeki 3 harfi, akşam namazının 3 rekat farzını ve teslis inanışını göstermektedir. Cüzlerinde yer alan 2 noktada ise, 2 secde ve 2 rekat sabah namazının sırrı görünmektedir. Nûn'un 3 harfi ve 2 noktası, kâmet sırrına da işaret etmektedir.

Nûn'un ilk batındaki 3 cüzü ve alfabedeki sıra sayısı toplanınca Muhammed'in nutkunu ifade eden 28 sayısı görünür. Bu ifadeye cüzlerdeki 2 nokta eklendiğinde Kur'ân'ın 30 cüzünün sırrı aydınlanır.

Nûn'un 3 cüzü, 3 cüzünün ebcedi (106) ve 2 noktası 111 eder. 111 sayısı, 100 çadır ipini ve 11 şakka sırrını gösterir. Ayrıca 111'de elif harfi de gizlice görünmektedir; çünkü elif'in cüzlerinin ebced toplamı da 111'dir.

Nûn harfinin 2. batındaki cüzleri 9 adettir. 9 sayısında 9 teşehhüd sırrı aydınlanmaktadır. Bu 9 cüzün 4 noktası vardır. 4 sayısı, cenaze namazlarındaki tekbir sayısına ve cennetteki 4 akarsuya işaret etmektedir. Cüzler ve noktalar toplamı 13 eden nûn harfi, 11 yıldız, güneş ve ayı ifade etmektedir. Nûn harfinin zâhirinde yer alan, 1 harf ve 1 noktadan vazgeçilirse 11 sayısına ulaşılır ki 11, sefer namazının sırrını

açıklamaktadır. İlk batındaki 3 cüzün eklenmesiyle 15³⁸ eder ve 15 sayısı, 15 rekat Cuma günü namazının sırrına delâlet etmektedir. Şair, 15 sayısına harfin zâhirdeki 1 noktasını 1 de harfin kendisini ekleyerek 17 muhkem harfe ve 17 rekat namazın anlamına ulaşmaktadır. 17 sayısı, nûn'un ebcediyle toplandığında 67 sayısı elde edilir ki 67, Allâh kelimesini vermektedir.

Nûn harfinin 3. batındaki cüzleri 27'dir. Bu yönüyle nûn, Kadir Gecesini göstermektedir; çünkü Kadir Gecesi, Ramazan ayının 27. gecesi olarak kabul edilmektedir. 3. batındaki 27 cüzde 9 nokta yer almaktadır. Bu 9 nokta, 9 feleğin ve 9 âyetin habercisidir. 27 cüz, tekrar etmeyen 5 harften oluşmaktadır. Bahsi geçen 5 harf ise, hem hums sırrını hem de şehit cenazelerindeki 5 tekbiri ifade etmektedir. Buna 2 nokta eklenmesiyle ümmî 7 hat kendisini gösterir.

Nûn u no...tayla ikidür âşikâr

İki rekât cum'ya sırrın aña var

.....

Bâ-dü no...ta heft olur ey nık-nâm

Heft «att-ı ümmi fehm it ve's-selâm

(2512-2543)

Vâv harfi, tekliği ifade eden elif harfine işaret etmekte ve vitr namazının sırrını göstermektedir. Çünkü elif de vâv da 3 cüzden oluşmaktadır ve vitr namazı 3 rekattır. Vâv'ın 4 unsuru vardır. Bu açıdan bakıldığında vâv, cenaze namazlarındaki 4 tekbir sırrı ve 4 rekat farz namazları göstermektedir.

Vâv, ebced değeri (6) ile kâf u nûn'un 6 cüzünü göstermekte ve 6 teşehhüd sırrından haber vermektedir. Vâv'ın kendisi, 4 unsuru ve ebcedi olan 6 toplamda, 11 rekat sefer namazının sırrını açıklamaktadır.

Vâv'ın ilk batındaki cüz sayısı 3'tür ve 3 sayısı, Fazl'ın 3 harfine işaret etmektedir. Ayrıca vâv, cüz sayısı yönüyle 3 rekat namazı ve teslis inanişini görünür kılmaktadır. İlk batındaki 3 cüzün unsurlarında 12 hat sırrı ve 12 burcu görmek mümkündür. Buna 3 cüz eklendiğinde 15 olur ve 15 rekat namaz sırrına ulaşılır. 15 sayısı, vâv'ın ebcediyle 21 eder. 21 sayısı, Havvâ'nın yüzündeki 21 hattın ifadesidir.

³⁸ Muhîfî, 11 sayısına nûn'un ilk batındaki 3 cüzünün eklenerek 15 olduğunu iddia eder; oysaki 14 olur. Hesaplamalarına da 15'ten hareketle devam eder.

Vâv, 3 cüzü ve bu 3 cüzünün ebced değerleri toplamı ile Âdem'in 16 hattından haber vermektedir.

Vâv, uzatmasız hâliyle 2 rekat sabah namazının sırrını gösterir. Elif ve vâv'ın ebced toplamları ise, Fâtiha'nın 7 âyetine delâlet etmektedir. Vâv'ın görünüşteki 4 unsuru, ebced değeri (6), 3 cüzü ve 1 de kendisi Hudâ'nın 14 hattına ve Fâtiha sûresine işaret etmektedir.

Vâv harfinin 2. batındaki cüz sayısı 9'dur ve 9 teşehhüd, 9 felek ve 9 âyetin manası vâv harfinde gizli bir şekilde mevcuttur. Buna Fazl'ın fî'indeki 1 nokta eklenince 10 levhanın sırrı ortaya çıkar. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 4 harf (vâv, elif, lâm, fî) vardır. Bu 4 harf, Âdem'in 4 hattını gösterir. Buna Fazl'ın fî'indeki 1 nokta eklenince 5 olur. Böylece vâv harfi, 5 vakit namazın, 5 hattın, 5 şehit tekbirinin ve humsun sırrını açıklar. Tekrar etmeyen 4 harfin ebced toplamlarında 100 çadır ipi ve 17 rekat hazar namazı görünmektedir.

Vâv'ın 3. batındaki cüz sayısı 26'dır. 26 cüz içerisinde 6 nokta yer almaktadır. 6 noktasıyla vâv harfi, 6 ibtidâ sözcüğüne ve 6 günün sırrına delâlet etmektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamında Âdem'in yüzünde yazılı olan 32 hattı görmek mümkündür. Tekrar etmeyen 6 harf ise, 6 yönü ve 6 tekbiri göstermektedir.

Vâv'ın ilk batındaki cüzleri (3), 3. batındaki cüzlerle (26) toplandığında 29 sûrenin sırrı açıklık kazanmaktadır. Bu sayıya 2. batın noktası eklenince 30 eder ki 30 sayısı, Kur'ân'ın 30 cüzünü ifade etmektedir.

Vâv harf-i vâhîde oldı jalem

Gösterür fehm eyle sırr-ı vitri hem

.....

No...ta-i batn-ı düvümle ey hümâm

Görinür şı cüz ü Çur'ân ve's-selâm

(2544-2572)

Fazl kelimesi 3 harf ve 2 noktayla yazılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında **he harfinin** ebcedinde Fazl kelimesinin görünür olduğunu söyleyebiliriz. Ebced değeri 5 olan he harfi, 5 vakit namaza, 5 hatta ve humsa delâlet etmektedir.

Alfabe de 27. sırada yer alan he, bu özelliği dolayısıyla Kadir Gecesinin sırrını açıklamaktadır. Buna he'nin ebcedi de eklenince 32 sayısı ortaya çıkar ki 32, Fazl'ın nutkudur.

He'nin unsuru 4'tür. Buna ebcedi de dâhil edildiğinde he harfi, hem 9 teşehhüd sırrını, hem kâf u nûn harflerinin nokta ve cüzlerinin toplamını, hem de 9 feleğin sırrını ifade etmektedir. Eldeki sayıya he harfinin kendisi de eklenince 10 olur ve 10 levhanın sırrı görünür. Harfin kendisi, ebcediyle toplandığında 6 teşehhüdün sırrı görünür olur. He harfi, alfbedeki sıra sayısı (27) birlikte düşünüldüğünde Peygamber Efendimizin 28 nutkuna işaret eder. 4 unsuruyla ebcedi toplandığında 37 eder ki 37 sayısı, 14 mukattaat harfin cüzleri miktarıdır.

He'nin ilk batındaki cüz sayısı 2'dir (he, yî). Bu yönüyle he, kün'ün 2 cüzüne işaret etmektedir. Ayrıca 2 sayısı, 2 hutbe sırrını ve 2 rekat Cuma namazının sırrını göstermektedir. He'nin (hî) 2 cüzünde 2 nokta mevcuttur. Mevcut 2 nokta, 2 secde ve 2 ihram sırrını ifade etmektedir. Noktalar ve cüzler toplamı, 4 rekata, Âdem'in 4 hattına, cennetteki 4 akarsuya ve cenaze namazındaki 4 tekbir sırrına delâlet etmektedir. 2 cüzün ebcedi 15 rekat namaz sırrını açıkça göstermektedir. Bu sayıya 2 cüzün kendisi eklenince 17 rekat namazın anlamı görünür. Cüzlerdeki 2 noktanın ilave edilmesiyle 19 sayısının sırrına ulaşılır. 2 cüz, he'nin ebcediyle toplandığında 7 olur ve 7 âyetin (Fâtiha) ve 7 hattın sırrı anlaşılabilir olur.

He'nin (hî) 2. batındaki cüz sayısı 4'tür. Cüzler, uzatmadan 3 adettir. Uzatmasız 3 cüz, Fazl isminin 3 harfine işaret ettiği gibi 3 rekat akşam namazının ve teslis inanışının da sırrını göstermektedir. Bu 3 cüzün ebced değerleri toplamı 30 olup Kur'ân'ın 30 cüzünde haber vermektedir. Bu sayıya he'nin 4 unsuru eklendiğinde 34 olur ve 34 sayısında secde sırrı (2x17) görünmektedir. Cüzlerdeki 6 nokta ise, 6 gün ve 6 yön sırrına açıklık getirmektedir.

He'nin 3. batın cüzleri 8'dir. Bu açıdan bakıldığında he harfi, 8 hat, 8 cennet ve 8 teşehhüd sırrından haber vermektedir. 2. ve 3. batındaki cüzler toplamı 12 eder. Böylece 12 hat ve 12 burç kendisini gösterir. 3. batın cüzlerindeki 14 nokta, Âdem'in yüzündeki 14 hattın ifadesidir. Uzatmasız hâliyle 7 olur ve hem 7 gökten hem de 7 iklimden haber verir. Uzatmasız 7 harfin ebcedi 70'tir ve Allâh'a ulaşma yolunda açılması gereken 70.000 perdeye delâlet etmektedir. 14 noktası da eklenince 84 sayısına ulaşılır. 84 demek, 3 kez 28 demektir. 3 kez 28, el, ayak ve yüz hatlarında açıkça görünmektedir. 70 sayısı, imâlesiz 7 harfle toplandığında 77 olur ve 77 harfin sırrı çözülür. Hesaplamaya he'nin kendisi de 1 harf olarak dâhil edilirse 78 harfin anlamı ortaya çıkar.

Ebced-i hı' de jayândur bı-ğalat

.....

Mañni-yi yetmiş sekiz ħarf ey hümâm

~ûret-i he ile oldı ve's-selâm

(2573-2610)

Muhîfî, 28 harfin sonuncusu olması yönüyle *ye harfinin* üzerinde ayrıntısıyla durur. O, son harftir ve her şey onda son bulur. Hatta Ali'nin ismi bile ye ile son bulmuştur.

Muhîfî, ye harfinin ebced değerinden ve kâmil bir sayı oluşundan da bahseder. Ye'nin ebcedi 10'dur ve 10 kâmil bir sayıdır. "Hece harflerinin kemâli de ye'de gerçekleşir. 1'den 10'a kadar olan sayıların hepsi müstakildir, diğer bir sayıya eklenerek okunmazlar. 10'dan sonraki sayılar, 10'un üzerine eklenerek oluşturulur. Yani 10, kendisine sayı eklenerek yeni sayı oluşturulan sayıların ilkidir. Bu sayının kemali, bir basamaklı sayıların kendisine eklenmesinden ve birden fazla basamaklı ilk sayı oluşundan kaynaklanmaktadır. Diğer bir taraftan ye harfinin diğer bir hususiyeti de bu harfin ismi ile müsemmeasının aynı olmasındandır. Yani ye harfinin ismi yine ye ile (yî) biter."³⁹

Çün nüzûl itdi şıfâta zât-ı Ĥay

Yâ'da ĥatm oldı ĥisâb-ı cümle şey

Yâ ki ondur jaşere kâmindür ol

İntihâ-yı ĥarfde var iste yol

Ĥatm oldı yâ'da hem nâm-ı jAlı

Añla bu esrârı fehm it ey velı

(294-296)

Aşağıdaki beyitlerde ye harfinin ismi ile müsemmasının bir oluşuna değinilir. Yani yî şeklinde olan bu harfin başında da sonunda da iki noktanın (2 ye) olduğunu söyleyerek bu görüşünü destekler.

³⁹ Usluer, *age*, s. 199-200

İki no...ta evvel ü âkir durur

Birisi bâfın biri @âhir durur

Oldı esmâ vü müsem mâ lâ-cerem

Harf-i yâ'dan âşikârâ bı-elem

(303-304)

Muhîtü yî harfiyle ilgili birtakım yorumlarda bulunduktan sonra, alfabedeki diğer harfler için yaptığı gibi yî için de özel bir bölüm ayırır ve bu harfle ilgili çıkarımlarda bulunur.

Bilindiği üzere her şey noktadan var olmuştur. Başlangıç, be'nin altındaki tek noktada gizlidir. Bidâyetin be'sinin altındaki noktayla başlayan serüven, yî harfiyle son bulur. Kısacası yî harfinde başlangıç ve sonun sırrı açıkça görünmektedir.

Yî harfinin yazımında 2 nokta yer almaktadır. Bu 2 nokta, kâf u nûn harflerinin sırrını da göstermektedir. Yî harfi 2 noktasıyla birlikte 3 eder ve Hudâ isminin 3 harfinden haber verdiği gibi teslisten ve 3 rekat namaz sırrından da haber vermektedir. Yî'nin unsuru 4'tür. Bu yönüyle yî, 4 rekâtı göstermektedir. 2 noktanın unsuru ise 8'dir. 8 sayısında 8 cennet ve 8 hat görünür. Yî'nin 4 unsurunun eklenmesiyle unsur sayısı 12 olur ve 12 burç sırrı açığa çıkar. Bu ifadeye yî harfi ve harfin 2 noktası ilave edildiğinde 15 rekat namaz sırrı kendisini gösterir. Unsurlardaki harf ve noktalar toplandığında 7 âyetlik Fâtiha sırrı da çözülür. Bu açıdan bakıldığında yî, 7 batını, 7 üümmî hattı ifade etmektedir. Yî'nin kendisi ve 2 noktasının ilavesiyle Mûsâ'nın 10 hattı görünür olur.

Yî harfi, alfabenin 28. sırasında yer almaktadır. Bu hâliyle Peygamber Efendimizin 28 nutkunun ifadesidir. Buna yî'nin 4 unsuru eklenince 32 nutuk görünür. 32 sayısı, 2 noktanın 8 unsuruyla toplanırsa 40 eder ve 40 gün sırrının anlamı açığa çıkar. 40 günün sırrı, muhtemelen Âdem'in hamurunun balçıkta bekletildiği gün sayısıdır. Yî ebcedi ve 4 unsuruyla ele alındığında Fâtiha'nın manasını görünür kılar. Buna harfin kendisi ve 2 noktası eklenince 17 rekat hazar namazının sırrı yî'de görünür. Bu hâliyle yî, 17 muhkem harfi de göstermektedir.

Yî'nin 4 unsuru, ebcedi (10), 2 noktası ve 1 de harfin kendisi, alfabede yer alış sırası olan 28 sayısıyla birlikte ele alındığında 45 eder. Böylece hem Âdem isminin ebcedini hem de 17 muhkem harfin cüz sayısını göstermektedir.

Yî'nin ilk batındaki cüz sayısı 2'dir. 2 sayısında 2 hutbe sırrı ve kün'ün 2 harfi görünmektedir. 2 cüzde 4 nokta yer almaktadır. Bu 4 nokta, cennetteki 4 akarsuyu ve 4

tekbir sırrını göstermektedir. İlk batındaki cüzler ve noktalar toplamı, 6 gün ve 6 teşehhüd sırrını açıklamaktadır. Yî'nin 2 cüzünün ebcedi (20) ve 2 harfin kendisi 28 Kur'3an harfindeki 22 noktayı göstermektedir.

Yî'nin 2. batındaki cüzleri 4'tür ve noktalı 4 harf yerindedir. 4 cüzün 8 noktası vardır ve 8 sayısı, 32'nin bölenlerindedir. 4 cüzün ebcedi (40) ise, 40 ismi ifade etmektedir. 2. batındaki 4 cüz ve 8 nokta, 12 hattın da göstergesidir. Buna ilk batındaki 2 harf ve 4 nokta eklendiğinde 18 sayısı elde edilir. Böylelikle 18.000 âlemin sırrı görünür.

Yî harfinin 3. batında 8 cüzü ve 16 noktası mevcuttur. 16 nokta, Âdem'in 16 hattını göstermektedir. 3. batındaki cüzler ve noktalar toplamı, gece ve gündüz süresini; yani 24 saati açıklamaktadır. 8 cüzün ebcedi (80), Fazl'ın fî'sini göstermektedir; çünkü fî harfinin ebcedi de 80'dir.

Fî harfi, önceleri elif harfinde görünürken şimdi yî harfi, fî'de görünmektedir. Elif, alfabenin ilk harfidir. Dolayısıyla fî, ilk olarak elif'te görünür olur. Yî ise, alfabenin son harfidir.

No...ta-i bâ-yı bidâyet ey fetâ

Fazl-ı Ha...'dan buldı yâ'da intihâ

.....

Fılden oldı âşikârâ harf-i yâ

Oldı yâ harfiyle hem «atm-i hecâ

(2611-2650)

Kısmet-nâme'de *pâ, çâ, jâ, gâ harfleri*, Fazlullah'ın kutsal kitabı olarak görülmektedir. Bu 4 harf, 4 unsurun, 4 hattın, 4 harem ve cennetteki 4 nehrin sırrını da açıklamaktadır. Ayrıca bu 4 harf, cenâze namazlarındaki 4 tekbiri göstermekte ve 4 nikâha delâlet etmektedir.

4 harfteki 12 nokta, insan vücudundaki 12 deliğin sırrını açıklamakta, 12 burcu ve 12 imamı göstermekte hem de 12 hatta işaret etmektedir. 12 nokta istiva ile birlikte 16 olur ve 32'nin yarısı görünür. 4 harfin 12 noktayla toplamı 16 eder ve böylelikle Âdem'in yüzündeki 16 hattı gösterir. 16 sayısına, 4 unsur da eklenince 20 olur. 20 ile 12 nokta 32 eder ve 32 sayısına ulaşılmış olur. Böylece hem Âdem'in 32 hattının sırrı anlaşılır hem de noktalı 4 harfte 32 sayısına ulaşılır.

Noktalı 4 harfin cüzleri 10'dur (pâ, yî; çim, yî, mim; jâ, yî; kâf, elif, fi) ve Mûsâ'nın 10 levhasından haber vermekte, batındaki 7 nokta, Fâtiha'nın anlamını açıklamaktadır.

Zâhirdeki (12) ve bätındaki (7) noktalar toplamı, 19'un anlamını göstermektedir. Zâhirdeki 4 harf ve bätındaki 7 nokta, 11 rekat sefer namazının sırrını açıklamakta; 10 cüz ve bätindeki 7 noktanın toplamı ise, 17 rekat hazar namazına delâlet etmektedir. Bu ifadelerden çıkan 11 ve 17 sayılarının toplamı, 28 Kur'ân harfini göstermektedir.

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ harfleri, Kur'ân harflerindeki 22 noktayı gösterir. Şöyle ki: Bu 4 harfin görünüşteki nokta sayısı 12'dir. Buna 4 harfin 10 cüzü eklendiğinde 22 eder ki bu, 28 harfteki 22 noktayı gösterir.

Zâhirdeki (12) ve bätındaki (7) 19 nokta, 10 cüzle birleşerek hem 29 sûreyi hem de Kur'ân'ın aslı olan 29 harfi görünür kılar. Pâ vü çâ vü jâ vü gâ harflerinin 10 cüzünden 8'i tekrar etmez. Bu açıdan bakıldığında hem Fazl'ın 8 cüzünü, hem Âdem'in 8 hattını, hem de cennetin 8 kapısını gösterdiği görülür. Bu 4 harfin zâhirdeki 12 noktası, 1 yıldaki 12 aya; 4 harf ise, 12 ayın 4.sü olan Muharrem ayına işaret etmektedir.

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ harflerinde 15 rekat Cuma günü namazı da görünmektedir. Cuma, Âdem'in günüdür ve bu nedenle, bu günde 15 rekat namaz farz kabul edilir.

Bu 4 harfin karşılığı ancak lâm-elif harfi olabilir; çünkü lâm-elifin tekrar etmeyen 4 cüzü vardır.

Âdem'e 32 nutuk, Hz. Muhammed'e ise 28 nutuk verilmiştir. Şair bu durumdan hareketle Âdem'i padişah, Hz. Muhammed'i de vezir olarak görür. Hatta Âdem, 32 nutku barındırması yönüyle Fazlullah'tır.

Bahsi geçen 4 harften hareketle 28 harfe ulaşılabilir. Buna 15 harf de eklenince 43 sayısı elde edilir ki bunun 11'i sefer namazının sırrını; 32'si de 32 nutku göstermektedir.

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'nın zâhir ve bätindeki 19 noktası, el ve ayak tırnaklarından haber vermektedir. Bu harflerin tekrar etmeyen 8 cüzü, 4 harfin kendisi ve zâhirdeki 12 noktası gece ve gündüzün sırrını açıklamaktadır. Ayrıca 24 sayısı, hem Mesîh'in nutkunu hem de 12 hattı hâl ve mahal toplamlarıyla göstermektedir. Bu 24 harfin noktaları 37'dir. 37 ise, 14 mukattaat harfin cüzleri miktarıdır.

32 nutuk, Fazlullah'ın sıfatıdır ve bu 32 harfin her birinde oruç, namaz, hac, kurbân, namaz, şehâdet sırrı gizlidir. 32 harfe lâm-elif harfi de eklenince 33 olur ve İsâ

33'ünde gelecektir. 33 sayısı, Fazlullah'ın 33 yaşında te'vil ilmini öğrenmesine de işaret etmektedir.

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ ey kâm-yâb

Dört kitâb-ı Fazl-ı Hâ... 'dur bî-âhicâb

.....

Sı vü se'de ya'ni fı vü dâd u lâm

Eyledi te'vîl @âhir ve's-selâm

(1480-1540)

4.1.3. Lâm-elif Harfi

Lâm ve elif harflerinin birleşmesiyle oluşmuştur. Eserde bazen 2 ayrı harf gibi değerlendirilmeye tâbî tutulmaktadır. Eserde 6 cüzünün olması yönüyle konu edildiği de olur. 28 harf, bu 6 cüzde yer alan ve tekrar etmeyen 4 harfle beraber düşünülerek 32 sayısına da ulaşılır.

Kur'ân harflerinin sayısı lâm-elif harfinin eklenmesiyle 29 olur; yani lâm-elif harfi, müfredât için 29. harf konumundadır. 29 harf, hem Kur'ân'ın aslî harfleridir hem de 22 nokta, bu harfler içinde gelir. Hatta Muhîfî, orucun 29 gün olmasının sırrını da 29 harfe bağlar.

Lâm-elif harfinin cüzleri (lâm, elif, mim, elif, lam, fî), tekrar etmeden (lâm, elif, mim, fî) 4 harften oluşmaktadır. Bu 4 harf bir bakıma, Farsçadaki pâ, çâ, jâ , gâ harflerinin yerini tutmaktadır. Bu açıdan bakıldığında lâm-elif harfi, mürekkebe bir harftir; ancak tek bir harf değerinde düşünüldüğü için müfreddir.

Lâm-elifle ilgili yapılan yorumlarda Hz. Muhammed'in bir hadisine de hatırlatmada bulunmaktadır. Beyitlerdeki ifadelere göre; bir gün sahabeden biri Hz. Muhammed'e lâm-elif harfinin sırrını sorar. O da: Cebrâil'in, Allâh'ın emriyle, 70.000 melekle Âdem'e getirdiğini söyler. Zaten Kur'ân harflerinin cüzleri toplamı 72'dir. Lâm-elif 2 harf değerinde kabul edilirse ve 72'den çıkılırsa 70 kalır. 70 cüzün her biri de 1.000 kabul edilirse 70.000 eder ki, meleklerin sırrını gösterir.

Lâm-elif'in lâm'ında Hz. Muhammed'in mîm'i; elif'inde ise Fazl'ın fî'si görünmektedir. Bu nedenle Allâh, lâm-elif harfini vâhid olarak görür. Dolayısıyla Muhammed de Fazl da birdir veya ilk de son da (Âdem ü hâtem) birbirinin aynıdır.

Lâm-eliften sonra elif gelir. Böylece "taht-ı livâ"nın sırrı çözümlenir. Elif'te Fazl'ın fî'si görünmektedir. Demek oluyor ki önce lâm-elif'in fî'si, sonra da Fazl'ın fî'si

gelmiştir. Daha geniş düşünülecek olursa müfredâtın, elif harfiyle başlayıp elif harfiyle bittiği görülür.

Muhîfî, lâm-elifle ilgili yorumlarını yaparken yine bir anda Fazl'ı ön plana çıkarır. Evvelin de âhirin de Fazl olduğunu belirten şair, onu hem dışta görünen hem de içte gizli olan şeklinde ifade eder. O aynı zamanda bütün isimleri bilen kişi olarak gösterilir. Şair, araya kısa bir Fazl açılımı yerleştirdikten sonra yine lâm-elif konusuna döner.

Lâm-elif'in 6 cüzüyle beraber 6 teşehhüde, 6 güne işaret ettiğini vurgulayan Muhîfî, 17 muhkem harf içerisinde yer alan 6 noktanın ve kâf u nûn'un 6 cüzünün sırrının da lâm-elif'in 6 cüzünde gizli olduğunu belirtir. Bu 6 cüz, lâm-elif'in fî'indeki 1 noktayla 7 olur ve 7 sayısında Fâtiha sûresi, 7 hat ve 7 kapı görünür.

Lâm-elif'in 6 cüzü ve noktasıyla beraber unsurunda 28 sayısı gizlidir. Hepsini toplamı 29 eder ve hem 29 harfi hem de 29 sûreyi gösterir.

Lâm-elif'in unsurundaki 28 sayısına, kelimenin 6 cüzü eklenirse 2 secde sırrı; yani 34 görünür.

Lâm-elif'in 6 cüzü ve bu cüzlerin ebcedi (182), 188 eder ve bu da 1 kez 28 ve 5 kez 32 demektir. 28, Hz. Muhammed'in nutku miktarıdır. 5 kez 32 ise; 5, Fazl'ın 3 cüzü ve 2 noktasını ifade eder. Bu da demek oluyor ki Fazl'ın her bir cüz ve noktası, 32 sayısına eşittir.

Lâm-elif'in ikinci batınındaki 17 cüzü (lâm, elif, mim; elif, lâm, fî; mim, yî, mîm; elif, lâm, fî; lâm, elif, mim; fî, yî) 17 rekat hazar namazını gösterir. Fî'nin noktası da eklenince 18 olur ve 18.000 âlem sırrı görünür. 17 cüzdeki 7 nokta ise, 7 âyetin anlamını gösterir. 17 cüz ve 7 nokta, gece gündüz süresine işaret eder.

Lâm-elif'in tekrar etmeyen 4 cüzü (lâm, elif, mim, fî), Farsçadaki noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâ, gâ) delâlet etmektedir. Ayrıca hem Âdem'in 4 hattını hem de cennetteki 4 akarsuyu göstermektedir. Fî'nin 1 noktası da eklenince 5 vakit namazın sırrı lâm-elifle anlaşılabilir olur.

Lâm-elif harfine vâhid didi ±ât

Bist ü nüh oldı aña müfredât

.....

No...ta ile oldı hem beş va...t ey hümâm

Lâm-elif aña bu sırrı ve's-selâm

(1429-1479)

4.1.4. Hurûf-ı Mukattaat

Hurûf-ı mukattaat, Kur'ân'da 29 sûrenin başında yer alan ve isimleriyle telaffuz edilen harflerin ortak adıdır. Bu harflere “hurûf-ı teheccî, evâilü's-süver, fevâtihu's-süver ve hurûf-ı mübheme” adları da verilmiştir⁴⁰. “Hurûf-ı mübheme” olarak adlandırılmasındaki neden; bu harflerin ne mânâyâ geldiklerinin ve 29 sûrenin başında hangi amaçla yer aldıklarının bilinmemesindedir.

Mukattaat harflerine muhkemât veya muhkem harfler de denmektedir. Bu harflerin toplamı 78'dir. Mukattaat harfler, 14 farklı harften oluşmaktadır. Bunlar, elif, lâm, râ, kâf, hî, yî, ayın, sad, tâ, sin, hâ, mim, ...âf, nûn'dur. Bu 14 harf cüzlerine ayrıldığında fî, dâl ve nûn harfleri de ortaya çıkar; yani bu üç harf, hurûf-ı mukattaanın batnında gizli olarak gelmiş demektir. Bazen Hurûfîlerin bu üç harfi de muhkem harf olarak kabul ettiği görülür. Böylece 14 olan mukattaat harf sayısı, 17'ye çıkar. Mukattaat harfler dışında kalan harfler ise, müteşâbih olarak adlandırılır. Meselâ 28 harf esas alındığında, muhkem harf sayısı 14 kabul edilirse 14 de müteşâbih harf var demektir; ancak muhkem harf sayısı 17 olursa, müteşâbih harfler de doğrudan 11 olur. 32 harf esas alınacak olursa, müteşâbih harf sayısı da elbette 18 ya da 15 olur.

Hurûfî pek çok şâir gibi Muhîti de muhkem harfleri söz konusu etmiştir. Şâir, aşağıdaki beyitte 14 muhkem harften bahseder. Bu 14 muhkem harf içerisinde ...âf'ın 2, ye'nin 2, nûn'un da 1 noktasının olduğu düşünülürse toplam 5 noktadan söz edebiliriz. Muhîti, bu sonuca yine Fazl isminden hareketle ulaşır. Şâir, Fazl'ın 3 harfinin ve 2 noktasının, 14 muhkem harf içerisindeki 5 noktaya işaret ettiğini söyleyerek bu konuya ışık tutar.

Bâ-se ism ü no...ta-i Fazl-ı Ra'ûf
Görünür hem no...ta-i on dört hurûf (309)

Muhîti, 17 muhkem harfin varlığından ilk olarak aşağıdaki beyitte bahseder. Fazl kelimesinden hareketle elde edilen 17 sayısının hurûf-ı muhkemâti görünür kıldığını söyler.

No...ta-i @âhiredür hefdeh Şalât
Hem da«ı hefdeh hurûf-ı muhkemât (103)

⁴⁰ İslâm Ansiklopedisi, Türk Diyanet Vakfı, “hurûf” mad., C. 18, s. 401

Aşağıdaki beyitte de hurûf-ı muhkemâtın 17 olarak kabul edildiği görülür. Muhîfî, “şehâdet“le ilgili açıklamalarında bu kelimedden hareketle birtakım yorumlar yapar; sonrasında 9 cüz ve 8 noktaya ulaşır. Toplamda 17 olan bu sayıdan yola çıkarak şehâdet kelimesinde 17 muhkem harfin görüldüğünü söyler.

Hefdeh olur görünür hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh hurûf-ı muhkemât (813)

Mukattaat harfler, cüzleri yönüyle de eserlerde söz konusu edilmiştir. Muhîfî, Kısmet-nâme’sinde bu durumu ele almıştır. Şâir, Mehdî kelimesinden hareketle bunu ortaya koyar. Mehdî’nin ebced değeri 59’dur. 59 sayısına Mehdî’nin 10 cüzünün ve cüzlerdeki 8 noktanın eklenmesiyle 77 sayısına ulaşılır. İşte 77 sayısının sırrı, mukattaat harflerinde gizlidir. Şöyle ki: Mukattaat harflerinin 21 tanesi 2 cüzlüdür (râ, râ, râ, râ, râ, râ, hâ, hâ, yâ, yâ, tâ, tâ, tâ, tâ, hâ, hâ, hâ, hâ, hâ, hâ). Cüzlerde toplam 42 harf görmek mümkündür. Mukattaat harflerinin 57’si ise, 3 cüzlüdür (elif, lâm, mim, elif, lâm, mim, elif, lâm, mim, sad, elif, lâm, elif, lâm, elif, lâm, elif, lâm, mim ...). 3 cüzlü olan bu harflerde ise, 171 harf ortaya çıkar. 3 cüzlü olan harflerin cüzlerinde toplam 77 nokta vardır.

Ebcd-i @âhirle eczâ vü nu...at
Oldı yetmiş yedi yo... bunda ğalat

Virdi yetmiş yediden saña «aber
Kim gelüpdür fı evâil-i süver (667-668)

Muhîfî, Kısmet-nâme’de Kur’ân’ın sırrının gizli olduğu mukattaat harflerinden haber verir ve bu harflerle ilgili bazı açıklamalarda bulunur. Böylece 29 sûrenin dolayısıyla Kur’ân’ın sırrı çözülmüş olur.

Mukattaat harflerinin Kur’ân’ın sırrı olduğunu vurgulayan sanatçı, bu harflerin 29 sûrenin başında yer aldığını ve 78 kez geçtiğini belirtir. Dikkat çeken nokta, 28 Kur’ân harfinin cüzlerinin (72) lâm-elif harfinin cüzleri (6) de dâhil edildiğinde 78 sayısının elde edilmesidir.

Mukattaat harflerinde ezanın sırrı da gizlidir. Yâsin'in yâ'sı nidâ harfi olarak ele alınırsa 78 olan harf sayısı, 77'ye düşer. Bu da ezan'ın sırrını gösterir. Ayrıca yâ sin'deki 7 nokta, Havvâ'nın yüzündeki 7 hattı da açıklamaktadır. Bu 7 nokta ve 77 sayısı toplandığında 84 eder ki bu, 3 kez 28'e eşittir. 3 kez 28, el, ayak ve yüz hatlarını gösterir. Bu 77 harf içerisinde tekrar etmeyen 14 harf (elif, lâm, râ, kâf, hî, yî, ayın, sad, tâ, sin, hâ, mim, ...âf, nûn) vardır. 14 harf, Hudâ'nın 14 hattına; yani Fâtîha'ya eşittir. 14 mukattaat harfinde 5 nokta görünür. Bu 5 nokta, hem 5 vakit namazın sırrını hem de Fazlullah'ın ismini (3 harf ve 2 noktayla yazılması yönüyle) gösterir. 14 mukattaat harfi 6 sûrede geçmekte olup kâf u nûn'un cüzlerine de işaret etmektedir.

Bahsi geçen muhkem harfler içerisinde sefer namazını görmek de mümkündür. 14 mukattaat harfin geçtiği 6 sûrenin üstüne bu harflerdeki 5 nokta eklenince 11 olur ve böylece sefer namazının 11 rekatı görünür. 11 sayısı, Hz. Mûsâ'nın hayme-i miâdındaki 11 şakke sırrını da açıklamaktadır.

14 mukattaat harfin geçtiği 6 sûre, Câvidân-nâme'nin mührü kabul edilen ve eserin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğüne de işaret eder.

14 mukattaat harf, Hz. Peygamberimizin yüzünün 28 hattını da gösterir. Şöyle ki: 14 mukattaat harf, bu harflerdeki 5 nokta, harflerin yer aldığı 6 sûre ve 14 harfin cüzlerinde ortaya çıkan 3 harf (vâv, dâl, fî) toplandığında 28 olur.

14 mukattaat harf, cüzlerinde ortaya çıkan 3 harfle (vâv, dâl, fî) toplandığında 17 olur ve hem hurûf-ı muhkemâtı hem de 17 rekat olan hazar namazını gösterir. 14 mukattaat harfin batnında yer alan bu 3 harfin ebced değeri toplamı 90'dır ve 90.000 kelâmı ifade etmektedir.

17 harfin (elif, lâm, rî, kâf, hî, yî, ayın, sad, tî, sin, hî, mim, ...âf, nûn, dâl, vâv, fî); yani hurûf-ı muhkemâtın 6 noktası, hem kâf u nûn'un 6 cüzünü, hem Câvidân-nâme'nin 6 ibtidâsını hem de yaratılışı simgeleyen 6 günü göstermektedir.

17 hurûf-ı muhkemâtın 11 tanesi (elif, lâm, kâf, ayın, sad, sin, mîm, kâf, nûn, dâl, vâv) 3'er cüzlüdür. Hurûf-ı muhkemât içerisindeki bu 11 harf, cüz sayısı ile çarpıldığında 33 eder ki, Hz. İsmâ'nın yeryüzüne inişinin habercisidir. 3'er cüzü olan bu 11 harfte 15 de nokta vardır. 15 noktanın gösterdiği kavram, 15 rekatlı Cuma günü namazıdır.

Hurûf-ı muhkemâtın 6 tanesi ise (rî, hî, yî, tî, hî, fî), 2'şer cüzlüdür. Bahsi geçen 6 harf, Âdem'in 6 hattına işaret etmektedir. Bu hatlar: 2 yanak, 2 bıyık ve 2 çene hatlarıdır. İnsan yüzündeki bu 6 hat, mahalleriyle toplandığında 12 olur ve böylece

Âdem'in 12 hattı görünür. Kısacası 6 harf, cüzleriyle birlikte 12 eder ve 12 hattı gösterir.

2'şer cüzü olan bu 6 harfte 3 tane nokta vardır. Bunlar toplamda 9 eder ve Mûsâ'nın 9 âyetini gösterir. Bâtında yer alan noktalarla (15 nokta) beraber 24 olup gece ve gündüz saatini ortaya çıkarır. Görünürde yer alan 3 nokta eklendiğinde 27 olur ve Kadir gecesinin sırrı görünür.

Hurûf-ı muhkemât olarak adlandırılan 17 harfin cüzleri toplamı 45'tir ve 45 sayısı Âdem'in ismini ifade eder. 45 cüzde yer alan 30 nokta, Kur'ân ve 30 cüzünü gösterir.

30 noktada Kur'ân'ın 28 harfi ve lâm-elifin 2 harfi de görünmektedir. Daha önce yaptığımız bir hesaplamada bu değerın cüzlerinin toplamının 78 ettiğini görmüştük. Buna noktalar (9)'da eklendiğinde 87 eder. 87 sayısında 17 rekatlı hazar namazını ve kâf u nûn sırrını görmek mümkündür. Ayın harfinden vazgeçildiğinde 3 çeşit namazdaki (sefer, Cuma, hazar) secde sayısı olan 86 elde edilir.

Şair, 87 sayısının üzerine fî, dâl ve vâv harflerini ekleyerek 90'a, bunu da 1.000'le çarparak 90.000 kelama ulaşır. Böylece Muhîtî, hurûf-ı muhkemâttan hareketle de 90.000 kelâmın sırrını çözer.

78 harfin cüzleri de 213 yapmaktadır. 213 sayısı, 6 kez 32 ve 1 kez 21 demektir. 32, Hudâ'nın nutkunu; 21 ise, Havvâ'nın yüzünde yazılı olan 21 hattır. 213 cüzün 123 noktası vardır. Tekrar eden fe'nin noktası da eklendiğinde 124 olur. Her biri 1.000 olarak kabul edilirse 124.000 olur ki bu, 124.000 peygamberin sırrını açıklamaktadır. 124.000, 3 kez 32.000 ve 1 kez 28.000'e karşılık gelir. Bu ifade (3+1), 4 unsur sırrını da barındırmaktadır.

Hurûf-ı muhkemâtı oluşturan 17 harfin 13'ünün noktası yoktur. Bu bakımdan 13 sayısı, 11 yıldız, ay ve güneşe işaretler. Muhîtî, bu harflerden hareketle 11 yıldız, ay ve güneşin Yusuf peygambere secde etmelerine telmihte bulunur.

Bahsi geçen 13 unsur (11 yıldız, ay ve güneş), Yusuf'un dâhil edilmesiyle 14 olur; yani Yusuf, bu unsurların on dördüncüsüdür. Böylece 7 ümmî, 7 de ebî hattın toplamı olan 14 hat görünür.

Hurûf-ı muhkemâtı oluşturan 17 harften 4'ü (yî, ...âf, nûn, fî) noktalıdır. Bu 4 harf, noktalı 4 harfe; yani pâ vü çâ vü jâ vü gâ'ya işaretler.

Hurûf-ı muhkemât içerisindeki noktalı 4 harfte bulunan nokta sayısı 6'dır. Bu iki değer toplandığında 10 sayısına ulaşılır ki bu, 10 âyetin açıklamasıdır. Zaten bahsi

geçen noktalı 4 harfin (yî, ...âf, nûn, fî) cüzleri (yî, yî; ...âf, elif, fî; nûn, vâv, nûn; fî, yî) 10 adettir. Aynı zamanda bu 10 cüz, “bismillâh“ın 10 harfini göstermektedir.

Hurûf-ı muhkemâtın noktalı 4 harfinin 10 cüzüne, bahsi geçen 4 harfteki 6 nokta eklenirse 16 olur ve 16 hattın sırrı çözülmüş olur.

10 cüzde yer alan nokta sayısı ise, 12’dir. Bu yönüyle 12 sayısı, 12 burcun ve Hudâ’nın 12 hattının göstergesidir. 10 harf ve 12 nokta 22 eder. 22 sayısı, Kur’ân harflerindeki toplam nokta sayısıdır.

28 Kur’ân harfinin 15 tanesi noktalıdır. 15 sayısı, 15 rekatlı Cuma günü namazına işaret etmektedir. Böylece 15 sayısının anlamı da çözüme kavuşur.

Kur’ân harflerindeki 22 nokta ile noktalı 15 harf toplandığında 37 eder. 37 sayısı ise, 14 mukattaat harfinin cüzlerini göstermektedir.

28 Kur’ân harfinin 15’inin noktalı olduğunu daha önce söylemiştik. Bu 15 harfe Farsçadaki noktalı 4 harf (pâ, çâ, jâ, gâ) eklendiğinde, noktalı harf sayısı 19’a çıkar. Bu değer aynı zamanda 14 mukattaat harf ve 14 harf içerisindeki noktalı 5 harfin sayısı kadardır.

Noktalı 19 harf ile bu harflerdeki 34 nokta (Kur’ân harflerindeki 22 nokta ile Farsçadaki noktalı dört harfin 12 noktası) toplandığında Ahmed’in ismine işaret etmektedir; çünkü Ahmed kelimesinin ebced değeri de 53’tür. 53 sayısı aynı zamanda Câvidân-nâme’nin başındaki cîm harfine ve 7 hattıyla Âdem’in ismine işaretir. Çünkü cîm cüzlerinde ayrıldığında ebced değeri (cim: 3 + yî: 10 + mim: 40) 53 olur. Âdem kelimesinin ebcedi 46 olmakla birlikte buna 7 hat eklendiğinde 53 sayısına ulaşılır. Kısacası 53, hem Ahmed, hem Câvidân’ın cim’i hem de Âdem demektir.

Mukattaat harflerin kullanıldığı 6 sûre, 5 noktayla toplanıp 1 de bâtındaki nokta ilave edilince 12 olur. 12 sayısı ise, hem yüzdeki 12 hattı, hem de 12 burcu karşılar.

6 sûre, bâtındaki 3 harf ve 6 noktayla 15 eder ve 14 rekat namazın sırrını gösterir. 15’e mukattaat harfleri de eklenince 29 olur ve 29 harfin sırrı görünür (29. harf, lâm-elif harfidir.); yani 6 sûrede hemm 29 harfin hem de 29 sûrenin sırrı belirlemektedir.

14 mukattaat harf içerisinde 3 harfin (yî, ...âf, nûn) noktası vardır. Noktalı 3 harf, 5 noktasıyla toplandığında 8 olur ve 8’de Âdem’in 8 hattının yanı sıra 8 teşehhüd, 8 cennet ve gaybı bilen Fazl’ın 8 cüzü görünür.

6 sûrede namazın bütün sırlarını görmek de mümkündür. 29 sûrenin ve Kur’ân’ın sırları da böylece ortaya çıkar; çünkü Fazl’ın 32 nutku da 29’dan

görülmektedir. Dolayısıyla oruç, hac, zekât, namaz, kelime-i şehâdet, sünnet, vâcib her ne varsa hepsi 32 nutkun hizâsında Fazlullah tarafından emredilmiştir.

Beyitlerden de anlaşılacağı üzere Muhîfî, hurûf-ı mukattaa ve hurûf-ı muhkemât ile ilgili yorumlarını 32 sayısına bağlayarak yapar; yani hurûf-ı mukattaa harflerinde de 32 sayısını görür.

Diñle esrâr-ı mu...atfâdan «aber

K'andadur esrâr-ı Ğur'ân ser-be-ser

.....

Sı vü du nuñ...uñ izâsında tamâm

Emr olupdur Fazl-ı Ğa...dan ve's-selâm

(1017- 1124)

Muhîfî, mukattaa harfleriyle ilgili açıklamalar yaptıktan sonra, bu harflerin 29 sûredeki kullanımlarından ve nelere karşılık geldiklerinden bahseder. Öncelikle Kur'ân'da ilk gelen mukattaa harf olması yönüyle “elif lâm mîm”e değinir ve uzun uzun her birini anlatır.

Elif lâm mîm, Kur'ân'da yer alan mukattaa harflerin ilkidir. Eserde bu durum aşağıdaki beyitte şöyle dile getirilir:

Fazl'dur yañni elif ü lâm u mîm

İbtidâ-yı muşhaf-ı Rabb-i Raḥîm

(200)

“Elif lâf mîm”, Kur'ân'da 6 yerde karşımıza çıkmaktadır⁴¹. Bu nedenle 6 harf olarak eserlerde söz konusu edilir. Bu özelliği dolayısıyla ele alındığında “elif lâm mîm”, Câvidân-nâme'nin başındaki 6 “ibtidâ” sözcüğüne işaret ettiği gibi, yaratılışın sırrı olan 6 günü ve kâf u nûn'un 6 cüzünün sırrını da açıklamaktadır.

“6 elif lâf mîm” cüzleriyle 60 eder. Bu yönüyle Âdem'in 60 zirâ olan boyundan haber verdiği gibi, dakika sırrını ve 28 ile 32 sayılarını da ifade etmektedir. “6 elif lâm mîm”in 60 cüzünde 18 nokta vardır ve 18.000 âleme işarettir. Cüzlerdeki harfler (60) ve noktalar (18) toplandığında 78 eder. Bu da 78 sayısının sırrını gösterir.

“Elif lâm mîm”in 9 cüzünün olduğunu belirten Muhîfî, bu 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 5 harfin (elif, lâm, fî, mîm, yî) olduğunu açıklar. Bunların toplamı 14 eder ve Hudâ'nın 14 hattı görünür.

⁴¹ Elif lâm mîm'in geçtiği sûreler: Bakara, Âl-i İmrân, Ankebût, Rûm, Lokman, Secde sûreleridir.

“Elif lâm mîm”de 14 hat söz konusuysa “6 elif lâm mîm”de 6 tane 14 hat var demektir ki bu, 6 tane el, ayak ve yüz hattına işaretir.

“Elif lâm mîm”de gizli gelen 14 sayısına, bu mukattaat harfteki 3 nokta eklenince 17 olur ve 17 rekatlı hazar namazına işaretir.

“Elif lâm mîm”in cüzlerinde tekrar etmeyen 5 harf vardır. Bu 5 harf, Fazl’ın ismine işaret etmektedir; çünkü Fazl, 3 harf ve 2 noktadan oluşmaktadır. Ayrıca Âdem’in 5 hattını ve 5 vakit namazı göstermektedir.

“ 6 elif lâm mîm”in aslı aslında 3 harftir ve bu yönüyle Fazl’ı göstermektedir. 3 çeşit namazın (sefer, Cuma, hazar namazı) olması da yine bu sebeplerdir.

Muhîfî bu tip açıklamalarda bulunduktan sonra, “elif lâm mîm”in ebced hesabına geçer. Bu 3 harfin ebced değeri 71’dir. Buna harflerin 9 cüzünü de dâhil edersek 80 sayısını elde eder ki bu, Fazl’ın fî’sini göstermektedir.

“Elif lâm mîm”, aynı zamanda Fazl’dır. Bu nedenle takvâ sahipleri, onun ilmini öğrenerek doğru yolu bulmuşlardır.

“Elif lâm mîm”in ebcedi 71’dir. Buna Fazl kelimesini de 1 olarak eklediğimizde 72 olur ve hem 72 cüzü (Kur’ân’ın 28 harfinin cüzleri), hem de kâf u nûn’un sırrını (Kâf ve nûn’un ebced toplamı 70’dir. Kâf ve nûn da 2 harf olarak alınır 72 olur.) gösterir. “Elif lâm mîm”in cüzleri (9), Mûsâ’nın 9 âyetini de göstermektedir. Muhîfî, 72’nin üzerine “elif lâm mîm”deki tekrar etmeyen 5 harfi de ekleyerek 77’nin sırrına ulaşır.

“Elif lâm mîm”in 9 cüzü, 9 teşehhüd ve 9 felek sırrını da barındırmaktadır. Cüzlerdeki 3 noktayla 12 olur ve 12 hat sırrını, hem 12 burcu, hem de 12 çeşmeyi açıklar.

“Elif lâm mîm”in cüzlerinin (elif, lâm, fî; lâm, elif, mîm; mîm, yî, mîm) ebced değerinin (272), 8 kez 32’ye (256) eşit olduğunu söyleyen Muhîfî, bunun cennetin 8 kapısından haber verdiğini ve bu kapıların her birinin 32 hattı gösterdiğini belirtir. Geriye kalan 16 sayısı ise, Hudâ’nın 16 hattının göstergesidir.

Çün elif lâm mîm şeşdür ey civân

Şeş gelüpdür ibtidâ-yı Câvidân

.....

Şanz-deh bâ...zi-Fazl-ı lâ-yenâm

Şanz-deh «att-ı »udâ’dur ve’s-selâm

(1130-1163)

Aşağıdaki beyitlerde Muhîfî, mukattaat harflerinden ikincisi olan “elif lâm mîm sad” üzerine yorumlarda bulunur. Yorumlamalarını yaparken, bu harflerin sayılarından, cüzlerinden, noktalarından, ebced değerlerinden vs. yararlanır. Biz de bu doğrultuda şu açıklamaları yapabiliriz:

“Elif lâm mîm sad”⁴², 4 harften oluşmaktadır ve zaten asıl olan da 4’tür. Gerçekten de varlığın oluşumunda “çâr unsur” önemli bir yere sahiptir. Bu da gösteriyor ki 4 sayısı, var oluş konusunda önemli bir yer tutmaktadır. “Elif lâm mîm sad”ın 4 harfi, “pâ vü çâ vü jâ vü gâ” harflerini görünür kılar ve hem 4 rekat sırrına işaretler, hem de Âdem’in 4 hattını gösterir.

“Elif lâm mîm sad”, 5 kez 33’e (165) işaretler; çünkü bu dört harfin ebced hesabı yapıldığında 614 sayısı ortaya çıkar. Buna 4 harfin kendisi de eklenince 165 olur. 165 sayısı, Fazl’ın ismine işaret etmektedir. Fazl, 3 harf ve 2 noktadan oluşmaktadır. Dolayısıyla Fazl’ın harf ve noktalarının her biri 33 nutuk (Mevcut 32 nutkun üstüne lâm-elif eklenince 33 nutuk olur.) olarak kabul edildiğinde 165 sonucuna ulaşılır.

“Elif lâm mîm sad”ın 12 cüzü (Elif, lâm, fî; lâm, elif, mîm; mîm, yî, mîm; sad, elif, dâl) vardır. Bu 12 cüz, 12 burca ve 12 hatta işaret etmektedir.

“Elif lâm mîm sad”ın 12 cüzünde 3 nokta (fe, mîm) vardır. Bu 3 nokta, akşam namazının 3 rekat farzını ve Fazl’ın ismini göstermektedir.

“Elif lâm mîm sad”ın 12 cüzü ve cüzlerdeki 3 nokta toplandığında 15 rekatlı Cuma günü namazına delâlet eder.

“Elif lâm mîm sad”ın 12 cüzünün ebced hesabı 367’dir. Bu sayıda 11 kez 32 (352) görünür. Aradaki 15 sayılık fark ise, cüzler (12) ve noktalarla (3) hesaplanınca Kur’ân’ın 30 cüzünü gösterir.

Çâr harf oldı elif lâm mîm şad

Çârdur ya’ni ki aşl ey «oş-nihâd

.....

Otuz eczâ-yı kelâm-ı lâ-yenâm

Oldı fehm eyle bu sırrı ve’s-selâm

(1164-1177)

Hurûf-ı mukataa harflerinden “elif lâm râ” ile ilgili şu yorumlar yapılmaktadır:

⁴² A’râf sûresinde geçmektedir.

“Elif lâm râ” 5 kez geçmektedir; yani 5 sûre, elif lâm râ ile başlamaktadır⁴³. Bu nedenle namaz 5 vakitten oluşmaktadır. 5 sayısı gaybı bilen Hudâ'nın (Fazl) ismine de işaret etmektedir. Aynı zamanda el, ayak ve yüzde de 5 sayısı gizlidir (2 el, 2 ayak ve 1 yüz olması yönüyle).

“Elif lâm râ”, 3 harften oluşmaktadır. 5 kez düşünüldüğünde 15 rekat Cuma günü namazına işarettir.

“Elif lâm râ”nın cüzleri 8 adettir. 8 teşehhüde ve 8 hatta işarettir. 5 tane “elif lâm râ”nın cüzleri ise, 40 eder. Bu yönüyle Âdem'in mayasının 40 gün balçıkta bekletilmesinin sırrını açıklar.

“Elif lâm râ”da sefer namazı, kâmet, kâf u nûn'un 6 cüzü ve 9 feleğin sırrı da görünmektedir.

Pencdür çün kim elif ü lâm u râ

Penc va...t oldı şalât-ı Kibriyâ

.....

Görinür hem nüh felek sırrı tamâm

Bil elif ü lâm u râ'dan ve's-selâm

(1178-1188)

“Elif lâm mîm râ”⁴⁴, 4 harften oluşması yönüyle Farsçadaki “pâ vü çâ vü jâ vü gâ”ya, Âdem'in 4 hattına, cennetteki 4 akarsuya işaret etmektedir. “Elif lâm mîm râ”da cüzleri yönüyle 11 rekat sefer namazının; nokta sayısı yönüyle 5 vakit namazın, İlah'ın 5 isminin ve yüzdeki 5 hattın sırrı çözülmüş olur. “Elif lâm mîm râ”, Âdem'in 16 hattını, kâf u nûn'un 6 cüzünü göstermekte ve yaratılışla ilgili olan 6 günün sırrını açıklamaktadır.

Harf-i elif lâm mîm râ oldı çehâr

Hem çü pâ vü çâ vü jâ vü gâ i yâr

.....

%o...uz olur üç nu...atla ey hümâm

Görinür to...uz teşehhüd ve's-selâm

(1189-1197)

⁴³ Bu sûreler: Yunus, Hûd, Yusuf, İbrâhim, Hicr sûreleridir.

⁴⁴ Ra'd sûresinde geçmektedir.

Muhîfî, aşağıdaki beyitleri de mukattaat harflerinden bir diğeri olan “kâf hâ ye ayın sad”a ayırmıştır.

“Kâf hâ ye ayın sad”⁴⁵, 5 harf olması yönüyle Fazl’ın ismine, 5 vakit namazın sırrına, Âdem’in 5 hattına delâlet etmektedir. Buna 2 nokta da dâhil edildiğinde Meryem’in yüzündeki 7 ümmî hat kendini göstermektedir.

“Kâf hâ ye ayın sad”ın 13 cüzü vardır. Bu 13 cüz, 11 yıldız, ay ve güneşe işaret eder. Bu 5 mukattaat harfin de eklenmesiyle 18 olur ve 18.000 âlem sırrı görünür.

“Kâf hâ ye ayın sad”da 21 hattı, 17 muhkem harfi, 17 rekat hazar namazını, 15 rekat Cuma günü namazını ve 11 rekat sefer namazını görmek de mümkündür. Hatta bu harfler, hurûf-ı mukataanın aslıdır, denilebilir; çünkü cüzlerine ayrıldığında “fî, dâl, vâv” harfleri görünür. Böylece mukattaat harf sayısı 17’ye çıkar ve hurûf-ı muhkemât adını alır.

“Kâf hâ ye ayın sad”, Ahmed’in nutku olan 28 Kur’ân harflerine ve bu harflerdeki 22 noktaya da işaret eder.

Penc harfdür kâf hâ ye ayın sad

Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Ha... ey «oş-nihâd

.....

Bist ü se bâ-şüret-i penc ey hümâm

Ahmed’ün nu...dur aña ve’s-selâm

(1198-1217)

Eserde söz konusu edilen bir diğeri mukattaat harfi “tâ hâ”dır⁴⁶. Harflerin ebced değerleri, cüzleri, noktaları vs. yönleri üzerinde durularak hangi kavramları karşıladığı üzerinde durulmuştur.

Kısmet-nâme’deki ifadelere göre “tâ hâ”, 2 harften oluşması yönüyle kâf u nûn sırrını açıklamakta, 2 rekat cumayı ve 2 hutbeyi göstermektedir. Ebced değeri 14 olup Hudâ’nın 14 hattına işaret etmektedir. “Tâ hâ”nın tâ’sında 9 teşehhüd, hâ’sında 5 vakit namaz açıkça görünmektedir.

“Tâ hâ”da İsâ Mesîh’in 24 nutku ve gece gündüz süresi de kendini gösterir. Sadece cüzleri ve ebcedi söz konusu edilirse Mûsâ’nın 22 nutku görünür. 22 sayısı aynı zamanda 28 Kur’ân harfindeki noktaların toplamıdır.

⁴⁵ Meryem sûresinde geçmektedir.

⁴⁶ Tâhâ sûresinde geçmektedir.

“Tâ hâ”nın 4 cüzü (tî, yî; hî, yî) olduğu için hem 4 unsur sırrını açıklamakta hem de Âdem’in 4 hattını, 4 rekat sırrını, cenâze namazlarındaki 4 tekbiri ve Farsçadaki noktalı 4 harfi göstermektedir.

“Tâ hâ”nın 4 cüzünün ebcedi 34 ettiği için 2 kez 17 secde sırrını görmek de mümkündür.

“Tâ hâ”nın cüzlerinin ve noktalarının toplamında Fazl’ın 8 cüzü, Âdem’in yüzündeki 8 hat, 8 cennet ve 8 teşehhüd de görünmektedir.

“Tâ hâ”nın tekrar etmeyen 3 cüzünde (tî, yî, hî) hem Fazl kelimesinin 3 harfi hem de akşam namazının 3 rekat farzı söz konusudur. Tekrar etmeyen bu 3 cüzdeki noktalar dâhil edilince 6 olur ve böylece kâf u nûn’un cüzleri ile 6 teşehhüd görünür.

“Tâ hâ”nın ebcedi (14), tekrar etmeyen 3 cüzü ve noktalar (13) toplandığında 30 olur ki bu, Kur’ân’ın 30 cüzünü ifade etmektedir.

Geldi tâ hâ iki harf ey nev-civân

Kâf u nûn esrârını itdi beyân

.....

Üç hurûf u no...ta vü ebced tamâm

Oldı otuz cüz ü Çur’ân ve’s-selâm

(1218-1239)

Muhîfî, hurûf-ı mukataa harflerinden olan “tâ sin mîm” ve “tâ sin” üzerinde de durur. “Tâ sin mîm” 2 yerde⁴⁷, “tâ sin” ise 1 yerde kullanılmaktadır⁴⁸. 2 “tâ sin mîm” ve 1 “tâ sin”de kullanılan harfler, hem cennetin 8 kapısını göstermekte, hem 8 teşehhüd sırrını açıklamakta, hem de Âdem’in 8 hattından haber vermektedir.

2 “tâ sin mîm” ve 1 “tâ sin”in 21 cüzü, Havvâ’nın yüzündeki 21 hattı göstermektedir.

2 “tâ sin mîm”deki 14 nokta, 14 hattın temsilidir. “Tâ sin”de ise, 5 vakit namazın sırrına ışık tutan, Âdem’in 5 hattını ve Fazl’ın ismini gösteren 5 nokta vardır. İki harf grubundaki noktalar toplamı 19’dur. 19 sayısı, iki harf grubundaki harflerin 21 cüzüyle toplandığında 40 sayısı ortaya çıkar ki bu, Fazl’ın cüzlerine işaret etmektedir.

İki tâ sîn mîm bir tâ sîn i yâr

⁴⁷ Şuarâ ve Kasas sûrelerinde geçmektedir.

⁴⁸ Neml sûresinde geçmektedir.

Heşt bâb-ı cennet oldı âşikâr

.....

Oldı hem eczâ-yı fı vü dâd u lâm

Bı-mükerrer üç nu...afla ve's-selâm (1240-1248)

Muhîfî'nin üzerinde uzun uzadıya durduğu mukattaat harflerden biri de “yâ sin”dir. “Yâ sin”⁴⁹, 2 harften oluşması yönüyle kâf u nûn harflerini ortaya çıkarmakta, hem sabah namazının 2 rekat farzını hem de ihrama girerkenki 2 parça giysinin sırrını açıklamaktadır.

“Yâ sin”, ebced değeri (70) ve “yâ sin” harflerinin toplamı 72 etmekte ve böylece Kur’ân’ın 28 harfindeki 72 cüzü görünmektedir. Buna “yâ sin”in 8 unsuru da eklenince Fazl’ın fi’sini ifade eden 80 sayısı ortaya çıkar.

32 harfin cüzü 77’dir. Buna “fi ve dâl”ın 5 harfi eklenince 82 olur. Lâm-elif de 2 harf olarak kabul edilirse 84 sayısına ulaşılır ki bu, 3 kez 28’e eşittir ve karşılığı 3 kez el, ayak ve yüz hattıdır.

“Yâ sin”in 4 noktasında 4 unsur, Âdem’in 4 hattı, 4 rekat sırrı ve noktalı 4 harf (pâ, çâ, jâ, gâ) görünmektedir. “Yâ sin”in 5 cüzünde 5 vakit namaz ve Allâh’ın ismi gizlidir. 5 cüzde 7 nokta kullanılmıştır ki bu nokta sayısı, Havvâ’nın yüzündeki 7 ümmî hattın göstergesidir. Cüzdeki harfler ve noktalar toplamı ise, feleğin 12 burcuna işaret etmekte ve “Âl-i Yâ sin” sırrını göstermektedir.

“Yâ sin”, tekrarlanmayan 3 harften (yâ, sîn, nûn) oluşması yönüyle hem Fazl’ın ismini çağrıştırmakta, hem 3 çeşit namazı göstermekte hem de teslîs sırrını açıklamaktadır. “Yâ sin”in tekrar etmeyen 3 harfi ve 3 noktası, 6 teşehhüd sırrına işaret olduğu gibi kâf u nûn sırrına ve 6 yöne de delâlet etmektedir.

Muhîfî, “yâ sin”in 124.000 peygamber sırrını barındırdığını da belirtir. Şöyle ki: “Yâ sin”in tekrar etmeyen 3 cüzünün ebced değeri toplamı 120’dir. Buna “yâ sin”in 2 harfi ve harflerin sırrı eklenerek 124 sayısına ulaşılır. Her biri 1.000 değerinde kabul edilir ve böylece 124.000 peygamber sırrı görünür.

Yâ sîn iki harfdür ey ±û-fünün

â âhir oldı iki harf-i kâf u nûn

.....

⁴⁹ Yâsin sûresinde geçmektedir.

Enbiyâ ya'ni ki Ha...’dan ey hümâm
Geldi yüz yigirmi dört biñ ve’s-selâm (1249-1273)

Muhîfî, yâsin kelimesindeki sin harfinin Hz. Muhammed’e işaret ettiğine de değinir. Yâ harfini nidâ olarak kabul eder. Bu durumda sin harfi de Muhammed olmaktadır. Zaten beyitteki ifadeye göre, Hak’tan gelen söyleyiş “yâ sin”; yani “yâ Muhammed” şeklindedir. Muhammed kelimesinin tekrar etmeyen 3 harfinin (mim, hâ, dâl) ebced değerleri toplamı 52’dir. Buna tekrar etmeyen bu 3 harfin 8 cüzü eklendiğinde sin’in ebced değeri olan 60 sayısına ulaşılır. Böylelikle sin’de Muhammed kelimesinin sırrı çözülmüş olur.

Geldi Yâ sin deyü Ha...’dan çün nidâ
Muştafâ şanz-deh ey merd-i »udâ
.....
Pes bu ta...dır üzre ey dâna-yı dıñ
Harf-i şın oldı Muḥammed bil ya...ın (2013-2017)

Söz konusu edilen diğer mukattaat harfi “sâd”dır⁵⁰. Muhîfî, “sâd”ın ifade ettiği kavramlarla ilgili şu yorumlarda bulunur:

“Sâd”, 3 harfli oluşu nedeniyle vitri namazı ile akşam namazının 3 rekat farzının sırrını ve Fazl’ın ismini göstermektedir. Buna kelimenin kendisi de dâhil edilince sayı 4 olur ki, 4’te 4 rekatın ve 4 hattın sırrı görünür.

“Sâd”ın ebcedi 90 olduğu için 90.000 kelâm sırrı da sâd’da görünür. Sâd’ın ebcedi, cüzleri ve bütün her şey toplandığında 96 eder ki 96, 3 kez 32 demektir. 3 kez 32, el, ayak ve yüz hattı olarak gelmiştir.

~âd sırr-ı vitri ...ıldı âşikâr
Fazl-ı Ha...’dan bu beyânı aña var
.....
Ya'ni üç şı vü du «aḥ mâ-lâ-keḷâm
Geldi vech ü dest ü pâda ve’s-selâm (1274-1282)

⁵⁰ Sâd sûresinde geçmektedir.

Mukattaat harflerinden bir diğeri “hâ mim ayın sin kâf”tır. “**Hâ mim**”, 7 yerde geçmekte⁵¹ ve Hudâ’nın 7 hattına işaret etmektedir. 2 harften oluşan “hâ mim”, 7 yerde geçtiği için 14 harf karşılığındadır. Bu 14 harf, muhkem harfleri ve 14 hattı göstermektedir.

“Hâ mim”, “**ayın sin kâf**”la beraber 17 namaza da gönderme yapmaktadır. Çünkü “hâ mim ayın sin kâf”, 5 harften oluşmaktadır. 6 “hâ mim”, 12 eder ve 17 namazın sırrı açıklanmış olur.

6 “hâ mim” 12 ettiğinden 12 aya karşılık gelir. “Hâ mim”deki 2 nokta, kâf u nûn’un 2 harfine ve sabah namazının 2 rekat farzına işaret etmektedir.

7 “hâ mim”in cüzü kâf’in noktaları da dâhil edilince 37 olur. 37 sayısı, 14 mukattaat harfin cüzlerini göstermektedir. Buna “ayın sin kâf”ın 9 cüzü de eklenince Âdem’in ismi (46) görünür. başka bir ifadeyle 46’da 32 nutuk ve 14 mukattaat harfi bulunmaktadır.

7 “hâ mim”in noktası 28’dir ve Hz. Muhammed’in 28 nutkuna işaretir. “Ayn sin kâf”taki 9 nokta ise, 9 teşehhüd ve 9 felek sırrını göstermektedir. 28 nokta ve 9 nokta beraber, 14 mukattaat harfin 37 cüzünü gösterir.

7 tane “hâ mîm”in cüzleri ($7 \times 5 = 35$) ve noktaları ($7 \times 4 = 28$) 63 taş sırrını gösterir. 63 taş, hac ibadeti sırasında hacı adaylarının şeytan taşlama sırasında attıkları taş miktarıdır.

“Ayn sîn kâf”, 9 cüzüyle Mûsâ’nın 9 âyetine ışık tutar. 9 noktası da dâhil edildiğinde 18 olur ve 18.000 âlem görünür. “Ayn sîn kâf”ın cüzleri 7 “hâ mîm”in cüzleri ile toplandığında 44 olur. Buna kâf’in 2 noktası eklenince 46 eder ki bu, Âdem’in ismini gösterir.

“Hâ mim ayın sîn kâf”ın cüzleri tekrar etmeden 9, noktaları ise 6’dır. Tekrar etmeyen 9 cüz, Mesîh’in 9 ayından işaret gösterir. 6 nokta ise, 6 teşehhüd ve yaratılıştaki önemli yeri olan 6 gün sırrını açıklar. 9 cüz ve 6 nokta, toplamda 15 rekat Cuma günü namazını gösterir.

“Hâ mim ayın sîn kâf”taki tekrar etmeyen 9 cüz, bu cüzlerin 6 noktası ve ebced değerleri, hâ mim’in sureti ve 7 kere 14 harfle toplandığında 14 kez 32’ye eşit olur; yani Âdem’in 14 hattından haber verir. Demek oluyor ki Âdem’in her bir hattı 32 nutk miktarıdır.

⁵¹ Bu sûreler: Mü’min, Fussilet, Zuhuf, Duhân, Câsiye, Ahkâf sûreleridir. Geçtiği 7. sûre Şûrâ sûresi olup bu sûrede mukattaat harflerinden olan “ayn sîn kâf”la birlikte kullanılmaktadır.

Heft hâ mîm heft «att-ı vech-i ±ât
 Çâr-dehdür harfi hem çün muhkemât
 .....
 Ya;ni her bir «att-ı Âdem ey hümâm
 Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm (1283-1308)

Muhîfî, mukattaat harflerinden biri olan “kâf”la⁵² ilgili yorumlarda da bulunur. Böylece “kâf”ın sırrını açıklamaya çalışır. Yorumlarını yaparken yine harfin cüzlerinden, noktalarından, ebcedinden vs. yararlanır.

“Kâf”, 1 harf ve 2 noktadan oluşması yönüyle hem Fazl’ın ismini, hem 3 çeşit namazı, hem de teslîs inancını göstermektedir.

“Kâf”ın 3 cüzü ve cüzlerdeki 3 noktası, Câvidân-nâme’deki 6 ibtidâ sözcüğünün sırrını açıklamakta ve kâf u nûn’un 6 cüzünü göstermektedir.

“Kâf”, öyle bir harftir ki “kuvvet, Kâf, kadem, Kur’ân, kalem” sözcüklerinin tamamı “kâf”la ortaya çıkar. Bu nedenle Hz. Muhammed, Kâf dağına gördüğünü; onun saf, temiz, nûrla dolu; dağın büyüklüğünün de bu dünya kadar olduğunu söylemiştir. Ayrıca Kâf dağı, vücuttur ve ankânın menzildir. Peygamberimiz dağın içinin Hakk’ı zikreden meleklerle dolup taşıtığını, bu meleklerin her birinin elinde 40 ferseng uzunluğunda sancaklar bulunduğunu, her bir sancakta gaybı bilen Hakk’ın adının yazılı olduğunu belirtir. Bu nedenle insanoğlu, Kâf dağına ankâ gibi ulaşmaya çalışmalıdır. İfadeye göre Kâf, vücuttur ve Kâf dağının sırrına ulaşanlar bu dağı görebilirler.

Muhîfî bu şekilde bir Kâf dağı betimlemesi yaptıktan sonra Kâf’ın harfsel ve sayısal boyutuyla ilgili açıklamalarına geçer: Kâf, 3 harften oluşmaktadır ve bu yönüyle elif harfine işaret eder. Ayrıca Kâf’ta 1 tane elif vardır. Bu yönüyle Kâf, vahdet sırrını göstermektedir. 32 harf ise, Kâf dağındaki kuşlardır. Bunların hepsi bir yerden uçarlar.

“Kâf”ın ikinci batındaki 8 cüzü, Âdem’in 8 ebî hattını göstermekte, 8 cennetin ve 8 teşehhüdün sırrını açıklamaktadır. 8 cüzdeki 7 nokta ise, Fâtiha suresini ve Havvâ’daki 7 ümmî hattı görünür kılmaktadır. Cüzler ve noktalar toplamı ise, 15 rekât Cuma günü namazına işaret etmektedir.

“Kâf”ın ebcedi 100’dür ve 100 çadır ipini gösterir. Kâf dağına erişebilenler, bu sırta vâkıf olanlardır ve ancak bunlar ankâyı tavâf edebilirler.

⁵² Kâf sûresinde geçmektedir.

Ϝâf bir harf oldu vü iki nu...at
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bî-ğalat

.....

Ϝâfuñ esrârı budur ey nîk-nâm

Kim saña keşf itdüm anı ve's-selâm

(1309-1336)

Kâf'tan bahseden Muhîfî beraberinde sî-murga da değinir, onunla ilgili kavramlara da açıklık getirmeye çalışır.

Sî-murg kelimesi, 5 harften oluşmaktadır. Dolayısıyla bu açıdan bakıldığında kelime, Fazl'ın 5 ismini; yani Fazl kelimesinin 3 harf ve 2 noktasını gösterir. Muhîfî, kuşların sayılarının 30 olması ile Kur'ân'ın 30 cüzü arasında bir ilişki kurar ve Kur'ân'da yer alan 30 cüzün, sî-murga işaret ettiğini belirtir. Demek oluyor ki Allâh kelamı olan Kur'ân'da yer alan 30 cüz, gayb âlemindeki sî-murga delâlet etmektedir.

Sî-murg kelimesinin yazımında 3 nokta kullanılmaktadır. Bu 3 nokta, baba, oğul ve ruhu ifade eden teslis inancını göstermektedir. Ayrıca sî-murg kelimesindeki 5 harf ve 3 noktanın toplamında Fazl'ın 8 cüzünü görmek de mümkündür. 5 harf ile 3 noktanın unsurlarının toplamında 32 nutuk görünür olur. Sî-murg kelimesinin 5 harfi, 3 noktası ve bu değerlerin 32 unsuru toplandığında 40 sayısının sırrı ortaya çıkar.

Sî-murg kelimesinin 13 cüzü vardır. Bu 13 cüz, ay, güneş ve 11 yıldız karşılamaktadır. 13 cüz içerisinde yer alan 15 nokta ise, 15 rekat namaz sırrının ifadesidir. Sî-murg kelimesindeki 13 cüz ve cüzlerdeki 15 noktanın toplamı, Peygamber Efendimizin 28 nutkunu görünür kılmaktadır. 13 cüz içerisinde imâlesiz 8 harf bulunur. Bu harfler, 8 cennetten haber verdiği gibi 8 hattı da göstermektedir. Harflerdeki 12 nokta ise, 12 burca ve 12 hatta işaret etmektedir.

Sî-murg kelimesinin 13 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 6 harf bulunur. Tekrar etmeyen bu harflerde kün'ün 6 cüzü ve 6 yönün anlamı görünür. 6 harf içerisinde yer alan 4 nokta, 4 unsur sırrını aydınlattığı gibi 4 hat ve cennetteki 4 akarsuyu da gösterir. Tekrar etmeyen 6 harf ile bu 6 harfteki 4 nokta toplandığında 10 sayısına ulaşılır ki 10, Mûsâ'nın 10 hattının sırrını ifade eder. Tekrar etmeyen 6 harfin unsuru 24 olup 24 sayısı, 1 günlük zaman dilimine işaretir. 6 harf, unsurlarıyla birlikte düşünüldüğünde sî-murg kelimesinin aslında Kur'ân'ın 30 cüzünü ifade ettiği açıkça görülür.

Gel berü ey tâlib-i şî-murg-ı Ϝâf

Fehm ...ıl şı-murğ sırrın bı-«ilâf

.....

Fazl-ı Ha...’dan oldı şı cüz ü kelâm

ıUnşur u şeş harf-i şı-murğ ve’s-selâm (3977-3998)

“Nûn”⁵³, mukattaat harflerinin sonuncusudur. “Nûn”la ilgili yapılan yorumlar şöyledir: Kur’ân’da “nûn ve’l-kalem” şekliyle yer almaktadır. “Nûn”un harf ve nokta sayısı 5’tir. “Nûn”, sözlükte ses olarak geçmektedir ve Hak: “Yeryüzü, onun üstündedir.” ifadesini kullanmıştır. Kelâmın harfi ve nokta, nûn’dur. Yer ve gök, onunla bir düzen bulmuştur.

“Nûn” harfi, aynen “be” harfi gibi noktasıyla birlikte 2 eder. Bu yönüyle “fî” ve “dâd”ın 2 noktasını ve hac ibâdetindeki 2 ihramı açıklar.

“Nûn”un ilk batında 3 cüzü vardır. Bu bakımdan “nûn”da Fazl’ı görmek mümkündür. 3 cüz ve cüzlerdeki 2 noktayla hem Âdem’in 5 hattını göstermekte, hem şehit cenâzelerinde 5 kez tekbir getirilmesinin sırrını açıklamakta, hem de 5 hat ve humstan haber vermektedir.

“Nûn”, Âdem olarak tasavvur edilmektedir. Bu durum da Havvâ da “kâf” olarak görülür. “Nûn”, kâf’ın üzerine gelmiştir. Böylece mukattaat harflerinin sonuncusu da “nûn” olmuştur.

“Nûn”, 3 cüz ve 2 noktasıyla 5 vakit namazın sırrını açıklamaktadır. Bu sayıya “nûn”un ebcedi eklendiğinde 55 eder ki bu, 5 vakit namazdaki kâmet sırrını gösterir.

Ha... kelâmında didi nûn ve’l-...alem

Yaıni harf ü no...tadur penc jalem

.....

Penc va...tüh ...âmetin ey hümâm

Gösterür fehm eyle Ha...’dan ve’s-selâm (1337-1353)

Muhîtf, her bir mukattaat harfiyle ilgili yorumlarda bulunduktan sonra mukattaat harfleriyle ilgili genel bir değerlendirme yapar. Aşağıya örnek olarak aldığımız beyitlerde bu durum açıkça görülmektedir.

⁵³ Kalem sûresinde geçmektedir.

Mukattaat harfler, 29 sûrenin başında yer almaktadır. Anlamı bilinmeyen bu harfler, sûrelere de bir sır katmıştır. Sûrelerin anlam kazanması, ancak mukattaat harflerin anlaşılması ile mümkündür. Muhîti, daha önceki beyitlerde mukattat harflerinin sırrını çözmekte ve bunları birer birer açıklamaktadır. Böylece 29 sûrenin de anlaşılmasını sağlamaktadır.

Mukattaat harfler, tekrar etmeden 14 tanedir. Bu yönüyle Fâtiha sûresine işaret etmektedir. Mukattaat harfler toplamda 78 adettir.

14 mukattaat harfte 5 nokta kullanılmıştır. Bu 5 nokta, 5 vakit namaz sırrını açıklamaktadır. 14 harfin cüzlere ayrılması sırasında meydana gelen 3 harfle sayı 17'ye yükselir ve bu harfler, muhkem harfler olarak adlandırılır. 17 harfin cüz sayısı 45'tir. Bunların 12'si 12 burcu, 33'ü 33 nutku göstermektedir. Asıl olan harf sayısı da zaten 17'dir. Geriye kalan 28 sayısı ise, Hz. Peygamberimizin 28 nutkunu göstermektedir. 14 mukattaat harfin cüzlerindeki nokta sayısı 24'tür. 24 sayısında gece ve gündüz süresi ile Îsâ'nın 24 nutku gizlidir.

17 muhkem harfin kendisi ve ebced değeri toplamı 800'dür. Bu da Fazlullah'ın ortaya çıkışından, te'vil ilmini öğrenmesinden haber vermektedir. Fazl'ın dâd'ı da 800 olduğu için 17 muhkem harfle ilişkilidir.

17 muhkem harfin 45 cüzü, noktalar ve hepsinin toplamıyla 46 kez 32 olur. 46, aynı zamanda Âdem'in isminin ebcedidir.

Budur yigirmi to...uz sûre jayân

K'oldı yigirmi to...uz harfe nişân

.....

Bâ...i bist ü heşt «att-ı lâ-yenâm

Âdem'ün vechinde @âhir ve's-selâm

(1354-1372)

Muhîti, 14 mukattaat harften ilkinin elif, sonuncusunun nûn harfi olduğunu belirttikten sonra bunların ebced değerinin 51 ettiği bilgisini okuyucuya verir. 51 ise, 17 muhkem harfin 45 cüzü, 14 mukattaat harfin 5 noktası ve 1 lâm-elif adedindedir. 17 muhkem harfin ilki elif, sonuncusu vâv'dır. Bunların toplamı 7 olup Fâtiha'nın 7 âyetinin anlamını göstermektedir.

“Vâv”, 17 muhkem harfin sonuncusu ve “velî”nin göstergesidir. “Velî”, vâv’la başlamakta ve 17 muhkem harf, vâv’la sona ermektedir. “Vâv”, 14 mukattaat harften biri olan “nûn”un batnında ortaya çıkmıştır.

Çâr-deh hârfüñ zi-Fazl-ı gayb-dân

Evveli hârf-i elifdür bî-gümân

.....

Hük-m-i hefdeh vâv ile oldı tamâm

Keşf-i Ha...’dur fehm iderseñ ve’s-selâm (1375-1384)

Muhîfî, hurûf-ı mukataa ve hurûf-ı muhkemâttan bahsettikten sonra, bunların dışında kalan harflere de değinir. 17 muhkem harf dışında kalan 11 harf üzerinde durur. Bu 11 harf, bâ, te, &e, çım, «î, ze, ze, şın, dâd, gayn, @î’dir ve 11 rekat sefer namazının sırrını göstermektedir. Bunlardaki 16 nokta, insan yüzündeki 16 hatta işaret etmektedir. Harfler ve noktalar toplamı, Kadir gecesinin anlamını açıklar. 11 harfin cüzlerinde de Kadir gecesinin sırrını görmek mümkündür.

Muhîfî, mukattaat harf dışındaki 11 harfin cüzler ve noktalarının tamamının 63 ettiğini ve 63’ün, hacı adaylarının şeytan taşlamada attıkları taş adedi olduğunu belirtir. 63, aynı zamanda 3 kez 21 demektir; yani 3 kez 21 hattı gösterir. Ayrıca 3 kez 21, hacı adaylarının 3 günde 21’er taş atmalarının sırrını da göstermektedir.

Bilindiği üzere insandaki 2 kaş, 4 kirpik ve 1 saç 7 ümmî hattı oluşturmaktadır. Bunlar hal ve mahal toplamlarıyla 14 eder.

17 muhkem harf, 17 rekat hazar namazının sırrını göstermektedir. 17 muhkem harfle, bunun dışında kalan 11 harf toplandığında Peygamber efendimizin 28 nutku kendini gösterir. 11, 17’nin içinde zaten vardır; yani 11, 17’den görünür olmuştur.

14 mukattaat harf sayısı “fî dâl vâv”ın eklenmesiyle 17’ye çıkmakta ve hurûf-ı muhkemât belirmektedir. “Fî dâl vâv”ın 8 cüzü ve 3 noktası, 11’in sırrını açıklamaktadır. Ayrıca 11’in 17’nin içinde geldiğinin de göstergesidir. Bu da demek oluyor ki 11 de 17 de aynı şeydir, birbirinden farklı değildir.

Mukattat harflerin dışında gelen 11 harfin 6’sı (nûn, dâl, mîm, elif, lâm, yâ), muhkem harfler içerisinde de yer almaktadır. Bu 6 harf, kâf u nûn’un cüzlerini göstermekte, 6 teşehhüdden haber vermekte ve 6 günün sırrını açıklamaktadır. Bu 6 harfte yer alan 3 nokta ise, 3 çeşit namazı ve Fazl’ın ismini görünür kılar.

Harfler ve noktalar toplamında 9 teşehhüd sırrını ve 9 feleği görmek mümkündür.

6 harfin ebcedi (135), 6 harfin kendisi ve 3 noktası, 4 kez 28'e ve 1 kez 32'ye eşittir. Bu değerlerde Âdem'in 5 hattı görünmektedir; yani insan yüzündeki her bir hat, 28 ve 32 sayılarına eşittir.

Bahsi geçen 17 harf ve 16 hattın toplamı, hem Mesîh'in yaşını hem de 33 harfin sırrını göstermektedir. 33. harf ise, lâm eliftir.

Yânz-deh ğayr-ı mu...atta; ey civân

Gelmemişdür ki mu...atta;da jayân

.....

Ya;ni otuz iki nu;...-ı lâ-yenâm

Lâm elifle otuz üçdür ve's-selâm

(1385-1421)

4.1.1.5. Nokta

Hurûfî inanışında noktanın ayrı bir yeri vardır. Her şey noktadan var olduğu için nokta önemli görülür. Bu yönüyle bakıldığında nokta, özdür, tektir. Dolayısıyla bazen vahdet kavramını da aydınlatır. Tek bir noktanın bile büyük farklar yarattığı durumlar da olur. Meselâ fî ve kaf harfi arasında sadece bir nokta farkı vardır.

Her şeyin aslı noktadır. Hz. Peygamber de bunu bildiği için ilme nokta demiştir.

İlm oldu ya;ni şı cüz ü kelâm

K'aşlıdur bir no...ta ey jâlı-ma...âm

Bu sebepten jilme o şâh-ı güzün

No...ta didi añla ey ehl-i ya...ın

(51-52)

Aşağıdaki beyitte de asıl olanın nokta olduğu görüşü yer almaktadır. Çünkü ifadeye gore; elif harfi, noktadan şekillenmiştir. Gerçekten de elif, bir doğru şeklindedir ve noktaların birleşmesiyle oluşmuştur.

No...ta itdi çün elif şeklin jayân

Oldı zât-ı Fazl-ı Raḥmân'a nişân

(1569)

Kismet-nâme'de noktayla ilgili pek çok yorumlar yapılmaktadır. Meselâ bunların birinde Muhîfî, Fazl kelimesinin harflerinden fî ve dâd'ı kullanır. Fî'nin cüzlerinin ebced değeri toplamının 90 ettiğini, bunun sad harfine denk geldiğini, sad'ın bir nokta aracılığıyla dâd olabileceğini, bu noktanın da fî'de mevcut olduğunu söyler ve dâd'ın fî harfinden zâhir olduğunu iddia eder.

Fî vü yî to...san durur çün harf-i şad

No...ta vazî olunsa olur aña dâd

.....

No...ta-i dâd oldu fî'den âşikâr

Dâd harfin ya'ni fî'den iste var

(69-72)

İlerleyen bölümlerde Muhîfî'nin nokta için ayrı bir değerlendirmede bulunduğu da görülür. Yine burada da noktanın cüzlerinden, noktalarından, ebced değerinden vs. bahsedilerek noktayla ilgili çıkarımlarda bulunulur.

Nokta sözcüğü, 4 harf ve 3 noktadan oluşması yönüyle Fâtiha sûresini gösterir. Nokta kelimesini oluşturan 4 harfi, pâ, çâ, jâ, gâ harflerine; 3 noktası ise, Fazl kelimesinin 3 harfine işaret eder.

Noktanın nun'u Kalem sûresinin, kâf'ı Kâf sûresinin, tî'sı ise tâ-hâ sûresinin başında gelmiştir. Nûn, noktanın başı olduğu gibi, 28 ve 32 harftir de. 28 ve 32 harf oluşu, onun her şey olduğunun ifadesidir. Noktanın kâf'ı, tî'sı ve hî'si, Kur'ân sûresine işaret etmektedir.

Nokta'nın ikinci batındaki 10 cüzü (nûn, vâv, nûn; kâf, elif, fî; tî, yî; hî, yî), 10 âyet sırrını ve bismillâhın 10 harfini göstermektedir. 10 cüzde yer alan 9 nokta, 9 felek sırrını açıklamakta ve 9 teşehhüd ile 9 âyetten haber vermektedir. 10 cüzdeki tekrar etmeyen 8 harf, Fazl kelimesinin 8 cüzünü, Âdem'in 8 hattını, 8 teşehhüdü ve cennetin 8 kapısını görünür kılar. Tekrar etmeyen 8 cüz, zâhirdeki 3 noktayla 11 eder ve sefer namazının 11 rekaat olmasının sırrı açığa çıkar. Tekrar etmeyen nokta sayısı 6 olup (nûn, kâf, fî, yî) hem kün'ün 6 cüzü, hem de 6 gün sırrı aydınlanır.

Nokta, tekrar etmeyen 8 cüzü ve 6 noktasıyla 14 muhkemât harfi göstermekte ve hem 14 hattan hem de Fâtiha sûresinden haber vermektedir.

Nokta kelimesinin 10 cüzü ve 6 nokta ise, 16 hattı görünür kılmaktadır. Tekrar etmeyen 8 cüz, kelimenin sûretindeki 4 harf ve 3 noktayla 15 eder ki bu, 15 rekat Cuma günü namazının sırrını açıklamaktadır.

Noktanın 10 cüzü, bu cüzlerin ebced değeri (321) ve cüzlerdeki 9 noktayla 340 sayısı elde edilir. Bu sayının içinde 10 tane 32 ve 1 de noktanın kendisi vardır. 10, Mûsâ'nın levhaları adedindedir ve 10 tane 32 ifadesinden her bir levhanın değerinin 32 olduğu anlaşılır. Noktanın değeri de 20 kabul edilmektedir. Şöyle ki: Nokta kelimesinin 10 cüzü ve cüzlerdeki 9 nokta, kelimenin kendisiyle toplanınca 20 eder. 20 sayısının temsil ettiği kavramlar ise; 20 rekat sünnet ve kün'deki kâf'tır.

Laf@-ı no...fa dört hürûf u üç nu...at

Gösterür Ümmü'l-kitâbı bî-ğalat

.....

Harf no...fa no...fa harf oldu tamâm

Añla bu tevħıdı Ha...dan ve's-selâm

(1541-1568)

Muhîf, nutfe ve nokta üzerinde de durur. Bu iki kavram, birer damla olmaları yönüyle birbirlerine benzer. Yazılış yönüyle de aralarında sadece bir nokta farkının olduğunu söyleyebiliriz.

Eserde Âdem'in nutfesinin bâ'nın altındaki nokta olduğu belirtilir. Nutfe, nokta şeklinde geldiği için nutfenin sırrına da ancak noktadan ulaşılabilir.

Birliği ifade eden nokta, nutfe şeklinde gelmiştir. Dürr-i beyzâ olan Hz. Muhammed de ezelde nutfe şeklinde yaratılmıştır. Allâh'ın bembeyaz incisinin nutfesi, Âdem'in ortaya çıkışıyla karar bulmuştur ve Hak, 18.000 âlemi yoktan var etmiştir.

Nutfe kelimesi, 4 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle 4 unsur sırrına, cennetteki 4 ırmağa ve Âdem'in 4 hattına işaret etmekte; 4 rekat sırrını göstermektedir. Nutfenin zâhirdeki 2 noktası, 2 secde sırrını açıklamaktadır. Kelimedeki 4 harf ve 2 nokta ise, 6 yön, 6 teşehhüd ve 6 gün sırrını görünür kılmakta ve kâf u nûn'un cüzlerini göstermektedir.

6 sayısına nutfe kelimesinin kendisi de dâhil edilince sayı 7'ye çıkar ve Fâtiha sûresine işaret eder.

Nutfe'de bulunan 9 nokta, 9 ayın sırrının açıklanmasını sağlar. 9 ay, Âdem'in nutfesinin Havvâ'nın rahminde kalma süresini ifade etmektedir. Nutfe'nin 9 cüzü, 9 felek, 9 teşehhüd ve Mûsâ'nın 9 âyetinin sırrını da göstermektedir.

Nutfe, 9 cüzü (nûn, vâv, nûn; tî, yî; fî, yî; hî, yî) ve zâhirdeki 2 noktayla 11 eder ve hem Fâtiha sûresinde kullanılan 21 harfteki 11 noktaya, hem de 11 rekat sefer namazına delâlettir. Nutfenin 9 cüzü ve cüzlerdeki 9 nokta, 18.000 âlem sırrını açıklar. Harfler ve noktalar, tekrar etmeden toplamda 10 olur. 10 sayısı, 10 levha sırrından haber verir. Nutfenin 9 cüzünde tekrar etmeyen 6 harf ise, zâhirdeki 2 noktayla 8 olur. Böylece hem Âdem'in 8 hattı, hem 8 cennet, hem Fazl kelimesinin 8 cüzü, hem de 8 teşehhüd sırrı görünür.

Nutfe'nin 2. batında, Havvâ'nın yüzündeki 21 hatta işaret eden 21 cüzü vardır. 21 cüz, tekrar etmeden 7 harften oluşur. Bu 7 harf, Havvâ'nın 7 ümmî hattının göstergesidir. 2. batındaki 21 cüz ve bunların tekrar etmeyen 7 tanesi 28 eder ve Hudâ'nın 28 hattından haber verir. Tekrar etmeyen 7 harfin, noktalı 4 harfe işaret eden 4 noktası vardır. 7 harf ve 4 nokta beraber sefer namazının anlamına ışık tutar.

Nutfe kelimesinde 28 ve 32 sayılarını görmek de mümkündür. Nutfenin ebcedi (144), 4 kez 28'e ve 1 kez 32'nin toplamına eşittir. Yani 4 unsur, 4 kez 28; Âdem'in nutku da 1 kez 32 demektir. Bir bakıma Hudâ'nın 28 ve 32 nutku, nutfeden ortaya çıkan bir süsleyici konumunda düşünülebilir.

Muhîfî, nutfe ve nokta kelimelerinin birbirlerine çok benzediğine de dikkat çeker. Noktada 3, utfede ise 2 noktanın bulunduğunu belirtir. Noktadaki noktalardan birinin Hudâ'nın zâtını, geriye kalan 2 noktanın ise Hudâ'nın sıfatını gösterdiğini söyler.

Kısacası nutfenin sırrı da bâ'nın altındaki noktadadır; çünkü bâ'nın altındaki nokta, vahdeti temsil etmektedir ve her şey onda gizlidir.

No...ta-i bâ nutfе-i Âdem durur

Nutfе-i Âdem ya...ın «âtem durur

.....

Nutfе esrârını ey jâlı-ma...âm

No...ta-i bâ'dan taleb ...ı ve's-selâm

(1677-1720)

4.1.6. Fazl'ın Cüzleri

Muhîfî, eserinde Fazl'ın cüzleriyle ilgili pek çok tespitte bulunur. Bu tespitler, Hurûfîlerin gözündeki Fazl'ın anlaşılmasında etkili olacaktır. Bu nedenle konuyla ilgili açıklamalarda bulunmanın yararlı olacağını düşünüyoruz.

Muhîfî, Fazl'ın fî'si ile "kün" arasında ilişki kurar. Şâir, Fazl'ın ilk oluşunu, evveliyetini anlatabilmek için "kün" ifadesini kullanır. Bilindiği gibi kâinat, Allâh'ın "Kün!" emriyle var olmuştur ve bir şeyin olması için de Allâh'ın "Kün!" demesi yeterlidir; ancak şâir, Fazl'ın fî'sinin yol gösterici olarak önce geldiğini, her şeyin Fazl'ın fî'sinden olduğunu, kâf ve nûn'un yani "kün"ün bile fî'den görünür olduğunu söyler. Sonraki beyitlerde de kâf ve nûn'un nasıl olup da fî'den görüldüğünü şu şekilde açıklar: Fe'nin ebced değeri 80'dir. Kâf ve nun'un ebcedi - kef: 50, nun: 20 olmak üzere - 70'tir. 70'in üzerine kâf ve nun'un 6 cüzünü (kef, elif, fe; nun, vav, nun) ve cüzlerinde yer alan noktalı 4 harfi (kef, fe, nun, nun) eklersek 80 eder. Bu da fî'nin ebced karşılığıdır. Böylece kef ve nun'un sırrı çözülmüş olur.

İbtidâ geldi çü fî-yi reh-nümün

Oldı fî'den âşikârâ kâf u nûn

Kâf u nûnuñ diñle sırrın ey civân

Kim ne vechle olur fî'den jayân

.....

Seksen olur cümlesi bî-irtiyâb

Açdı vech-i şâhid-i fî'den ni...âb

Çünkü bildüñ kâf u nûndur ħarf-i fî

Sırrına fî'nüñ de iriş ey zekı

(9-18)

Kâf ve nun sırrını açıklayan fî, 2 cüzü (fe, ye), ve 3 noktasıyla (fe: 1, ye: 2) Fazl'ın adına işaret etmektedir; çünkü Fazl kelimesi de 2 nokta (fe: 1, dad: 1) ve 3 harfle toplamda 5 eder. İşte bu yönüyle Fazl, hem beş vakit sırrını hem de Âdem'in beş hattını göstermektedir.

Oldı fı eczâda iki üç nu...at
İsm-i zât-ı Fazl-ı Ha...’dur bı-galat

Penc va...t esrârını ...ıldı jayân
Penc «atf-ı Âdem’i hem ey civân (22-23)

Muhîti, Fazl’ın fi’ siyle ilgili yorumlarda bulunduktan sonra Fazl’ın dâd’ına gelir ve onunla ilgili açıklamalar yapar. Elif bâ sıralamasında fe harfinden sonra kâf, kef ve lâm harfinin geldiğini hatırlatan Muhîti, dâd’ın Fazl kelimesi içerisindeki yerini (fi ile lâm arasında) hatırlatır ve bundan hareketle dâd’ın aslında kâf ve kef olduğunu söyler. Sonrasında yer alan beyitlerde şâir, bu görüşünü açıklama yoluna gider. Bunu gerek harfler gerekse birtakım hesaplamalar yoluyla anlatır.

Geldi fı’den şoñra ...âf u kâf u lâm
Der-teheccı añla bu sırrı tamâm

Harf-i ...âf u kâfdur dâd ey civân
Fı vü lâmuñ ortasında bı-gümân

.....
Muħkemât içinde dâd-ı Fazl-ı Rab
Gelmedüğine budur añla sebeb (44-59)

Muhîti, dâd harfinden hareketle “hayr” kelimesine de ulaşır. Dâd’ın, 29 harfin tam ortasında yer aldığını söyler. Bunu “bir işte orta yollu olmayı” ifade eden hadisten hareketle güzel bir nedene de bağlamış olur. Yani dâd’ın 29 harfin ortasında gelmesinin nedenini bu sözmüş gibi düşünür ve hadiste geçen “hayr” kelimesiyle dâd arasında ebced değerleri yönüyle bağlantı kurar. “Hayr” kelimesinin ebcedi 810’dur. Dâd’ın ebcedi 800 olup buna dâd’ın ikinci batındaki 9 cüzü ve görünürdeki 1 noktası eklendiğinde 810 olur. Böylece dâd’dan “hayr” kelimesi de görünmüş olur.

İstivâsında gelüpdür harf-i dâd
Bist ü nüh harfüñ bil ey zıbâ-nihâd (78)

Didi çün lâ-«ayr illâ fi'l-vasat

Dâd geldi istivâda bî-ğalat

.....

No...ta-i @âhirle olur on tamâm

Dâddan «ayrı taleb ...l ve's-selâm

(83-86)

Muhîttî, Fazlullah ve felek kelimeleri arasında da ilişki kurar. İşe önce felek ve Fazl kelimelerinin harf değerleriyle başlar. Aşağıdaki beyitlerde bu görüşüyle ilgili açıklamalarda bulunur: Her iki kelimedede de fî ve lâm harfleri ortaktır. Öyleyse felekteki kef, Fazl'daki dâd olmalıdır. Böylece şâir, Fazl'ın fî'sini ve lâm'ını felekte gezinen Güneş ve Ay olarak tasavvur eder. Sonrasında fî'nin ve lâm'ın ebced değerlerinden hareketle şemsin 80, Ay'ın da 30 olduğunu belirtir. Ay'ın 30 olmasına diğer bir sebep, bir ayın otuz gün çekmesidir.

İsm-i fî vü dâd u lâm-ı ğayb-dân

Oldı hem laf@-ı felekde gör jayân

Ya;ni ğarf-i dâddur kâf-ı felek

Nükte-i yâr yegdür bilmek gerek

.....

Kim ne vechle olur mâh-ı felek

Lâm-ı Fazl-ı ğayb-dân bî-reyb ü şek

Ya;ni otuzdur cümelde ğarf-i lâm

Mâh hem otuz gün oldı ve's-selâm

(60-68)

Fazl, kelimesi 32 harfe karşılık gelmesi yönüyle de Hurûfî eserlerinde konu edilir. Fazlullah, Câvidân-nâme'sini Farsça yazdığı için gerek Farsça, gerekse Farsçadaki harf sayısı olan 32 Hurûflerce önemsenmiş ve pek çok Hurûfî eserinde 32 sayısına ulaşılmak istenmiştir.

Meselâ aşağıdaki beyitlerde lâm'ın ebced değeri 30 olarak alınmış, buna Fazl'ın fî ve dâd'ı 2 harf olarak eklenmiş ve Fazl isminin aslında 32 olduğu sonucuna

ulaşılmıştır. Beyite göre benzer ifadeyi fî'de de görebiliriz. Fî'nin ebcedi 80'dir. Buna Fazl'ın lâm ve dâd'ını 2 harf olarak eklediğimizde 32 harfin cüzleri olan 84 sayısı elde edilir. Kısaca Fazl kelimesi, 32 harfin cüzleri miktarıdır.

Lâm otuzdur ħarf-i fî vü dâd du
Fazl-ı Ħa...'dur yaħni sırr-ı şî vü du

Oldı heştâd iki de dâd u lâm
~ûret-i eczâ-yı şî vü du tamâm (80-81)

Aşağıdaki beyitlerde de Fazl kelimesinden 32 sonucuna ulaşılmıştır. Fazl'ın 8 cüzü ve tekrar etmeyen 7 cüzü vardır. 8 cüz ve bu cüzlerdeki 4 nokta toplandığında 12 olur. Ayrıca Fazl kelimesi 3 harf ve 2 noktadır. Bunların hepsi toplandığında, ulaşılmak istenen 32 sayısı elde edilir.

Heft ü heşt ü bâ-düvâzdeh penc hem
Cümle şî vü du olur bî-bîş ü kem

Fazl-ı Ħa...'dur yaħni ism-i şî vü du
Hem müsemmâ fehî ...ı ey nîk-«û (249-250)

Muhîfî, Fazl kelimesinin pek çok şeyi görünür kıldığını dile getirir. Sanki her şey gizlidir ve Fazl kelimesiyle bu sırlar çözülmüştür. Muhîfî önce Fazl kelimesini oluşturan ve aynı zamanda 32'nin bölümü olan 8 cüzle (fî, ye; dâd, elif, dâl; lâm, elif, mim) işe başlar. Fazl'da gizli olan bu 8 sayısının nelerden haber verdiğini şu şekilde sıralar:

Âdem'in sekiz hattından haber verir. Sekiz hatla kastedilen, insan yüzünde görünen hatlardır. Normalde tüm insanlarda anne karnındayken hatlar belirir. Bunlar anne karnında belirmediği için ümmî hatlar adını alır. Bunların sayısı saç, 4 kirpik ve 2 kaş olmak üzere 7'dir. Ergenlik çağına giren erkeklerde 7 hat daha ortaya çıkar. Ebî hatlar adını alan bu hatlar da 2 sakal, 2 burun içi, 2 bıyık ve 1 anfeke (dudak altı kılları) olmak üzere toplamda 7'dir. Hz. Muhammed saçını ortadan ikiye ayırdığı için saç hattı da 2 olur ve böylece 7 hat 8 olur. Âdem'in 8 hattı ifadesiyle anlatılmak istenen de budur.

Sekiz cennete yol gösterendir. Bilindiği üzere cennet, sekiz katmandan oluşmaktadır. Burada cennete gidebilmenin yolunun Fazlullah'tan geçtiği îmâ edilmiştir.

Fazl kelimesinin cüzlerinde 4 nokta vardır (fî: 1, yî: 2, dâd: 1). Bu 4 nokta da bazı kavramlara işaret etmektedir. Meselâ; Farsçadaki üçer noktalı pâ, çâ, jâ ve gâ harflerini gösterir. Cennetteki 4 ırmağı ve öğle namazının sırrını da ifade eder. Burada elbette öğle namazının 4 rekatlık farzı kastedilmektedir.

Fazl kelimesinin 8 cüzü ve bu cüzlerdeki 4 nokta toplanırsa 12 eder. 12 sayısı, feleğin 12 burcunu ve Âdem'in ismini gösterir. Âdem kelimesinin cüzleri (elif, lâm, fe; elif, lâm, fe; dâl, elif, lâm; mim, ye, mim) olmak üzere 12'dir. Ayrıca 12 hatta işaret etmektedir.

Fazl kelimesini oluşturan 8 cüz (fî, yî; dâd, elif, dâl; lâm, elif, mim) tekrar etmeden (fî, yî, dâd, elif, dâl, lâm, mim) 7 olur. 7 sayısı, Fâtiha sûresinin 7 âyetine ve Havvâ'nın 7 hattına işaret eder.

Fazl'ın 8 cüzü ve bu cüzlerdeki tekrar etmeyen 7 harf toplandığında 15 olur ve 15 rekat namaz sırrı görünür. 15 sayısının üzerine Fazl kelimesinde yer alan 2 nokta (fî, dâd) eklendiğinde 17 olur. Bu da hem 17 rekat namazı (5 vakit namaz içerisinde yer alan namazların farzları toplamı) hem de hurûf-ı muhkemâtı gösterir.

Fazl'ın cüzlerindeki tekrar etmeyen 7 harf (fî, ye, dâd, elif, dâl, lâm, mim) ve 4 nokta (fî: 1, yî: 2, dâd: 1) toplandığında 11 olur. 11 sayısı da sefer namazına ve 11 şakka sırrına işaret eder. 11'in üzerine Fazl'ın sûretindeki - 2 nokta ve 3 harf olmak üzere - 5 sayısı eklenirse 16 olur. Bu da Âdem'in 16 hattını gösterir. 16 sayısı, Fazl'ın 8 cüzüyle birlikte düşünülürse 24 olur ki bu da gece ve gündüzü; yani bir günlük zaman dilimini gösterir.

Fazl kelimesi, 34 secdeye de işaret etmektedir. Şöyle ki: Fazl'ın 8 cüzünün (fî, yî; dâd, elif, dâl; lâm, elif, mim) cüzleri (fe, ye, ye, ye; dâd, elif, dâl, elif, lâm, fe, dâl, elif, lâm; lâm, elif, mim, elif, lâm, fe, mim, ye, mim) 22 harf ve noktaları (fe: 1, ye: 2, ye: 2, ye: 2, dâd: 1, fe: 1, fe: 1, ye: 2) 12'dir. Bunlar toplandığında 34 eder ki bu da 34 secdeye denk gelir. 34 secde ile kastedilen, beş vakit namazdaki 17 rekat farz namazların secdeleri toplamıdır.

Fazl kelimesinden hareketle ortaya çıkan 22 harf, Kur'ân dili olan Arapçada yer alan noktalı 22 harfe, aynı zamanda Tevrât'ın yazıldığı İbrânicedeki harf sayısına; Fazl'daki 12 nokta ise, 12 îmâma işaret etmektedir. En sonunda Muhîf, Fazl kelimesinin cüzlerinin ebced değerini hesaplar (fe: 80 + ye: 10 + dâd: 800 + elif: 1 +

dâl: 4 + lâm: 30 + elif: 1 + mim: 40) ve 966 sonucuna ulaşır. 966 sayısının üzerine yukarıda bahsettiğimiz 22 harf ve 12 noktayı da ekleyerek 1000 sayısını elde eder. Böylece Fazl'ın isminden hareketle onun bin türlü sıfatı sayılmış olur.

Fı vü dâd u lâm olur eczâda heşt

Ma...sim-i otuz ikidür eyle geşt

.....

Biñ şîfât-ı Fazl-ı Hıyy-ı lâ-yenâm

Oldı esmâsında @âhir ve's-selâm

(92-122)

Muhîtî, ilerleyen beyitlerde de bu tip açıklamalarına devam eder. Meselâ; Fazl'ın ebced değerinin (fi: 80 + dâd: 800 +lâm: 30= 910) 28 kez 32'ye (28 x 32 = 896) eşit olduğunu söyleyen şâir, sonra arada 14 sayılık bir farktan bahseder, bunun da Hudâ'nın 14 hattı olduğunu vurgular. Böylece Fazl isminden Ahmed'in nutkunun (28) görünür olduğunu dile getirir.

Fazl'ın isminden hazar namazının sırrı da görünmektedir. Hazar kelimesi "bir yerde ikâmet etmek, mukîm olmak" anlamlarına gelmektedir. Hazar namazı ise, bir bakıma sefer namazının zıttıdır. Bu, 17 rekat olup beş vakit namazda kılınan farzların rekat sayısıdır. Fazl kelimesi 3 harften oluşmaktadır. 3 sayısına yukarıda elde edilen 14 sayısı eklendiğinde 17 olur ve hazar namazının sırrı görünür. 17 sayısına Fazl kelimesindeki (fe, dâd) 2 nokta eklenince 19 olur ve 19'un sırrı görünür. 19'un üzerine içerde gizli olan 2 nokta (fi'deki y'nin noktaları) ilave edildiğinde 21 olur ve Havva'nın 21 hattı görünür.

Fazl isminden Mûsâ'nın nutku da görünür. Hudâ'nın 14 hattına Fazl'ın 8 cüzü eklenir ve 22 sayısına ulaşılır. Böylece 22 sayısı, İbrânîce yazılan Tevrât'a işaret eder.

Ebced-i esmâ-yı Fazl ey nık-«û

Oldı yigirmi sekiz kez sı vü du

.....

Yaîni sırr-ı Âdem ü Ahmed tamâm

Oldı @âhir Fazl-ı Ha...'dan ve's-selâm

(123-143)

Fazl kelimesinin 8 cüzü ve bu cüzlerin 4 noktası toplamda 12 edip bunlar ögle, ikindi ve yatsı namazlarının (3x4=12) farzları toplamı kadardır.

Olur üç va...tün şalâtı on iki
Hem-çü ħarf ü no...ta fehm it ey zekı (222)

Fazl kelimesi, 3 harf ve 2 noktadan oluşmaktadır. Bunlar da sabah namazının 2, akşam namazının 3 rekat farzına işaret etmektedir.

Hem iki va...t oldı beş rek'at şalât
Ĥarf ü no...ta beş olur ez-Fazl-ı ±ât (223)

Yukarıdaki açıklamalardan yola çıkarak pek çok kavramın Fazl kelimesiyle görünür olduğunu söyleyebiliriz. Başka bir ifadeyle var olan her şey, Fazl kelimesiyle varlık ve anlam kazanmaktadır.

Kur'ân'ın başlangıcında yer alan ve hurûf-ı mukatta harflerinden olan elif lâm mim de aslında Fazl'dır.

Kur'ân'da yer alan ilk sûre, Fâtiha'dır. Ondan sonraki 2. ve 3. sûreler, elif lâm mim'le başlamaktadır. Elif lâm mim'in ebced değeri 71'dir. Buna bu üç harfin cüzleri eklenince 80 olur ve Fazl'ın fi'sine denk gelir. Diğer bir açıdan incelenirse elif lâm mim'in 9 cüzü ve 3 noktası vardır. Bunlar toplamda 12 eder. 12 sayısı aynı zamanda Fazl'ın ismine işaret eder. Fazl'da ise, 8 cüz ve 4 nokta (fe: 1, ye: 2, dâd: 1) vardır. Bu açıklamalar gösteriyor ki şüphesiz Fazl, aynı zamanda elif lâm mim'dir.

Fazl'dur ya'ni elif ü lâm u mım
İbtidâ-yı muşĥaf-ı Rabb-i Raĥım
.....
Ĥâbit oldı pes elif lâm mım kim
Nâm-ı Fazl-ı Ĥa...durur bı-ters ü bım (200-204)

4.2. Sayılar

Her toplumda sayıların önemli bir yeri vardır. Hangi topluma bakarsak bakalım, önemsedikleri bazı sayıların olduğunu görürüz. Dolayısıyla sayılara yüklenen anlamların bağlı buldukları kültürün izlerini taşıdığını belirtmekte fayda vardır.

Muhîti'nin Kısmet-nâme adlı eserindeki verilerden hareketle sayıların, Hurûfilikte geniş bir yelpaze oluşturduğunu söyleyebiliriz. Bu sayılar aracılığıyla var oluş, Kur'ân ve dinle ilgili bazı kavramlar açıklanmaya çalışılmıştır.

Aşağıda Kısmet-nâme'de geçen sayılar ve onların temsil ettikleri kavramlar üzerinde durulmaktadır. Biz de bu kavramları, eserden örnekler vererek açıklamayı uygun görüyoruz.

Bir

1, vahdeti simgelemektedir. Genelde elif harfiyle birlikte düşünülmemekte, bazen harfin tekliğinden bazen de ebced değerinden hareketle vahdet kelimesine ulaşılmaktadır. Aşağıdaki ilk beyitte elif harfinin, Hakk'ın birliğini ifade ettiğine; harfin vahdet sahipleri için bir müjde olduğuna değinilmektedir.

Vahdet-i Ha.....'a işâretdür elif
Ehl-i tevâhüd beşâretdür elif (1577)

Aşağıdaki beyitte ise, vahdeti temsil eden elif harfinin hî'dan ortaya çıktığı üzerinde durulmaktadır.

Vahdet-i harf-i elif hem bî-gümân
Oldı hîdan @âhir evvel ey civân (1832)

İki

2 sayısı, Kısmet-nâme'de değişik şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Muhîti, bazen harflerdeki ses sayısından, bazen nokta sayısından vs. yola çıkarak 2 sayısının işaret ettiği kavramları şu şekilde yorumlar:

Cuma namazındaki 2 rekat farz için kullanılır: Eserde bunun için “iki rekat, dü rekat” gibi ifadeler yer alır. Tî harfinin 2 cüzünden (tî, yî) hareketle elde edilen 2 sayısı, cuma namazının 2 rekat farzını göstermektedir.

Gösterür eczâ-yı tî fehm eyle var
İki rekâat cumâ sırrın âşikâr (1732)

Cuma namazında okunan hutbe sayısını ifade etmek için kullanılır: Eserde genellikle “dü hutbe, iki hutbe” şekillerinin kullanıldığını görürüz. Aşağıdaki ifadeye göre ze harfi, 1 noktasıyla birlikte 2 etmekte ve 2 hutbe sırrını açıklamaktadır.

Harf-i ze bir no...ta ile b̄-gümân

İki harf-i kâf u nûn oldu jayân

İki «utbe sırrına oldu jalem

İki rekât cumjayı gösterdi hem

(1968-1969)

Sabah namazında farz olan rekatları ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere sabah namazının 2 rekat farzı vardır. Muhîfî, rûy kelimesinde yer alan 2 noktayı, sabah namazının 2 rekat farzının ifadesi olarak görmektedir.

Rûy üç harf oldu vü iki nu...at

Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân b̄-galat

İki no...ta iki rekât şubha dâl

Üç namâz-ı şâma üç harfi mi&âl

(3866-3867)

Kün'ün 2 harfini ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere yaratılış ilk “kün” emriyle gerçekleşir. Kün kelimesinin yazımında 2 harf (kâf, nûn) yer alır. Muhîfî, aşağıdaki beyitte su kelimesinin yazımında kullanılan 2 harften hareketle, kün'ün 2 harfine ulaşmanın mümkün olduğunu dile getirir.

~u iki harf oldu mi&l-i âb u mâ

İki harf-i kâf u nûndur tâlibâ

(2718)

İhrâmı ifade için kullanılır: İhrâma girmek haccın farzlarındadır. Hac kelimesinin yazımında kullanılan 2 harften hareketle ihrama girerken giyilen 2 parça giysi söz konusu edilmiş olabilir.

Hac iki harf oldu Ha...dan b̄-gümân

İki ihrâm-ı hacca oldu nişân (827)

Üç

Kısmet-nâme’de 3 sayısı ilgili yorumlamalarda da bulunmaktadır. Bu ifadelere göre;

Mevâlid-i selâsenin ifadesi olarak kullanılır: Mevâlid-i selâseden kasıt, tabiatın üç âlemidir; yani bitki, hayvan ve maden âlemi⁵⁴.

Muhîfî, 1578. ve 1579. beyitlerde elif harfinin 3 cüzünün olmasından hareketle 3 sayısında mevâlid-i selâse sırrını görmektedir.

Görinür esrâr-ı ibn ü eb u rûh
Hem mevâlid-i &elâ& bul fütûh (1581)

Akşam namazının 3 rekat farzını ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere toplam 5 vakit olan akşam namazının 3 rekatı farzdır. Hurûfîler de farz namazları esas aldıklarına göre, 3 sayısında akşam namazının 3 rekat farzını görmek gayet doğaldır. Aşağıdaki beyitte savm kelimesini oluşturan 3 harfin, 3 rekat akşam namazını gösterdiği belirtilmektedir.

Hem namâz-ı şâm sırrın bî-«atar
Gösterür üç harf-i şavm eyle na@ar (783)

Fazl kelimesinin 3 harfini görünür kılmak için kullanılır: Fazl kelimesinin yazımında fî, dâd ve lâm olmak üzere toplam 3 harf kullanılmaktadır. Eserde 3 harf veya 3 noktanın yer aldığı pek çok kelimedede Fazl’ın 3 harfinin ortaya çıktığı görülmektedir.

Arz üç harf oldu hem bî-...îl ü ...âl
İsm-i fî vü dâd u lâma oldu dâl (2793)

Ümmî 3 hattın ifadesi için kullanılır: Beyitteki ifadeye göre ümmî 3 hatla kastedilen, saç, kaş ve kirpiktir.

⁵⁴ Devellioğlu, age, “mevâlid” mad.

âhirü üç «att-ı ümmüdüür jayân
K'oldı müjgân u «at-ı ser ebruvân (134)

3 çeşit namazı görünüür kılmak için kullanılır: Diğer Hurûfî eserlerinde olduğu gibi Kısmet-nâme'de de 3 çeşit namazdan bahsedilir. Bunlar: Sefer, hazar ve Cuma günü namazlarıdır. Sefer namazı 11, hazar namazı 17 ve Cuma günü namazı da 15 rekat olarak eserde yerini alır.

Aşağıdaki beyitte Hz. Hasan için kullanılan Şepper kelimesinin yazımındaki 3 harften yola çıkılarak 3 çeşit namaz söz konusu edilir. Bir sonraki örnek beyitte ise, 3 çeşit namaz ifadesiyle sefer, hazar ve Cuma namazlarının kastedildiği açıklanmaktadır.

Şepper üç harf oldı üç ism-i İlâh
Görinür hem üç namâz ey merd-i râh (636)

Çıldı üç nev'ja namâzı hem jayân
Kim hazar cum'ja seferdür bî-gümân (935)

Hıristiyanlıktaki teslis inancını ifade etmek için kullanılır: Teslis inancı Hıristiyanlık dininin temelidir. Hıristiyanlıkta Allâh'ın 3 unsurdan meydana geldiğine inanılmaktadır. Bir bakıma teslis, Allâh'ın tek ve bölünmez bir âlemde ayrı, bölünmez ve cevherli 3 kişi (baba, oğul, kutsal ruh) olduğu şeklinde ifade edilmektedir. Bu inançta Allâh kavramının esası, baba, oğul, kutsal ruh üçgeni içinde vahdeti ortaya çıkarmaktır⁵⁵.

Eserde teslis inancının ifadesi olarak ibn ü eb ü rûh kelimeleri kullanılmaktadır. Muhîfî, bu 3 kavrama (baba, oğul, kutsal ruh) nefis kelimesinin 3 harfinden hareketle ulaşır.

Nefsün üç harfinden ey cüyâ-yı Rab
Sırr-ı ibn ü eb ü rûhı ...ı taleb (3514)

Vitr namazının göstergesi olarak kullanılır: Bilindiği üzere vitr namazı, yatsı namazından sonra kılınan 3 rekatlık bir namazdır. Kısmet-nâme'de “salât-ı vitr, namâz-ı vitr” şekilleri kullanılmaktadır.

⁵⁵ www.dinlertarihi.net

Lâm harf-i vâhîde dâl oldı hem
Hem namâz-ı vitre olmışdur jalem (2444)

Dört

Kısmet-nâme’de üzerinde sıklıkla durulan bir diğer sayı 4’tür. 4 sayısı;

4 unsuru görünür kılmak için kullanılır: Dört unsurla kastedilen, hava, su, toprak ve ateştir. Eserde 4 sayısı, çoğu kez 4 unsurdan haber vermesi yönüyle söz konusu edilir. Aşağıdaki beyitte âteş kelimesinin 4 harften (medle birlikte) oluştuğuna ve bu yönüyle 4 unsuru karşıladığına değinilmektedir.

Harf meddiyle olur âteş çehâr
Çâr jünşur sırrıdur fehm eyle var (2744)

Noktalı 4 harfi ifade etmek için kullanılır: Noktalı 4 harfle kastedilen pâ, çâ, jâ ve gâ harfleridir. Bu harfler, Farsçada yer alan harflerdir. Bir diğer ifadeyle 28 Kur’ân harfi içerisinde yer almaz ve Câvidân-nâme’nin yazıldığı 32 harfin 4’ünü oluşturur. Pek çok Hurûfî metninde olduğu gibi Kısmet-nâme’de de bu 4 harf önemsenmekte ve onunla ilgili çıkarımlarda bulunmaktadır. Eserde bazen “noktalı dört harf”, bazen de “pâ vü çâ vü jâ vü gâ” ifadesi kullanılmaktadır.

Aşağıdaki örnek beyitte, Hz. Hüseyin için kullanılan Şüpeyr kelimesinin yazımında yer alan 4 harften hareketle noktalı 4 harfe gönderme yapılır. Bir sonraki beyitte ise, Mehdî kelimesinin yazımındaki 4 harften yola çıkılarak pâ vü çâ vü jâ vü gâ harflerine ulaşılmakta; böylece “noktalı dört harf” ifadesiyle kastedilenin, pâ, çâ, jâ, gâ harflerinin olduğu ortaya çıkmaktadır.

Oldı Şüpeyr ismi hem bj-...îl ü ...âl
Çâr harf-i mujcem esrârına dâl (640)

İsm-i Mehdî çâr harf oldı çü nûr
Pâ vü çâ vü jâ vü gâ’yı gösterür (648)

4 kitabın ifadesi olarak kullanılır: Kutsal 4 kitap söz konusu edilmektedir. Bu kitaplar: Zebur, Tevrât, İncil ve Kur'ân'dır. Beyitteki ifadeye göre, Ka'be'nin yazımında 4 harf kullanılmakta ve bu 4 harf, kutsal 4 kitabı görünür kılmaktadır. Bir sonraki örnek beyitte ise, bu 4 kitabın hangilerinin olduğu açıkça dile getirilmektedir.

Ka'be çün dört harfdür bı-irtiyâb
Nâzil oldı Fazl-ı Ha... 'dan dört kitâb (858)

Çâr şunşur no...tasında görünür
İncil ü Tevrît ü hem -ahf u Zebûr (332)

Cenâze namazlarında 4 kez tekbir getirilmesinin ifadesi olarak kullanılır: Bilindiği üzere, cenaze namazlarında 4 kez tekbir getirilmesi, cenaze namazının farzlarından⁵⁶. Eserde 4 sayısı ile birlikte çoğu kez bu durum hatırlatılmaktadır. Meselâ aşağıdaki örnek beyitte Âdem kelimesini oluşturan 4 harfte 4 tekbîri de görmek mümkündür.

Çâr «aı hem çâr tekbır oldı bil
Çâr harf-i Âdem ez-Fazl-ı Celîl (374)

4 rekat namazları ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere, öğle, ikindi ve yatsı namazlarının farzları 4'er rekattır. Eserde 4 sayısının geçtiği yerlerde bu farz olan rekatlar söz konusu edilir. Mesela aşağıdaki beyitte nutfe kelimesinin yazımında kullanılan harf sayısından yola çıkılarak 4 rekat kavramına ulaşılmaktadır.

Dört rekâat sırrını hem bı-ta'ab
Dört harf-i nuffeden eyle taleb (1689)

Bazen Muhîfî, 4 rekat kavramıyla öğle namazına işaret edildiğini açıkça dile getirir. Örnek beyitte de görüldüğü gibi, Hüseyin kelimesini oluşturan 4 harf, öğle namazının 4 rekat farzına karşılık gelmektedir.

⁵⁶ www.dinimizislam.com

Çâr junşurdan nişân gösterdi hem
Hem şalât-ı @uhra olmuşdur jalem (600)

Cennetteki 4 ırmağın ifadesi için kullanılır: Cennetteki 4 ırmak, bal, süt, su ve şarap ırmaklarıdır⁵⁷. Eserde cennetteki 4 ırmağı karşılayan “ çâr cû, çâr ırmak, çâr nehr” kelimelerine yer verilmektedir. Örnek beyitte Fazlullah’ın ilk harfi olan fî’nin 2. batındaki cüzlerinin fî, yî; yî, yî şeklinde 4 adet olduğu belirtilir ve bundan hareketle cennetteki 4 nehrin görünür olduğu vurgulanır.

Batın- &anpı fı vü yî olur çehâr
Çâr-cüy-ı jadni idrâk eyle var (2348)

4 hattın karşılığı olarak kullanılır: 4 hatla kastedilen, Havvâ’da olmayıp sadece Âdem’de bulunan sakal, bıyık ve 2 burun deliğindeki kıllardır⁵⁸. Kısmet-nâme’den alınan aşağıdaki beyitte hâcib kelimesindeki harf sayısı ile cennetteki 4 ırmak arasında bir ilgi kurulmaktadır.

Çârdur hâcib da«ı ebrû gibi
Çâr «atf-ı Âdem oldı ey zekp (3910)

Beş

Eserde üzerinde durulan bir diğer sayıdır. Muhîtî, 5 sayısı ile ilgili de bazı değerlendirmelerde bulunur ve şunları dile getirir:

Âdem’in 5 hattını ifade etmek için kullanılır: Âdem’in 5 hattı ifadesiyle kastedilen, 5 duyu organımızdır. Muhîtî aşağıdaki beyitlerde önce Fazl’ın fî’sinin 2 cüzünün (fî, yî), bu cüzlerin de 3 noktasının olduğunu dile getirir. Sonrasında cüzler ve noktaları toplayarak elde ettiği 5 sayısında Âdem’in 5 hattını görür.

Oldı fı eczâda iki üç nu...at
İsm-i zât-ı Fazl-ı Ha...’dur bî-ğalat

⁵⁷ www.sorularlailamiyet.com

⁵⁸ Usluer, *age*, s. 284

Penc va...t esrârını ...ıldı jayân

Penc «att-ı Âdem'i hem ey civân

(22-23)

Şehit cenâzelerindeki tekbir sayısını ifade etmek için kullanılır: Normalde cenâze namazlarında 4 kez tekbir getirilirken şehit cenâzelerinde tekbir sayısı 5'e çıkar. Eserde bu durum, birkaç yerde dile getirilir.

Muhîfî, mukattaat harflerinden biri olan nûn harfinin 3 cüzü (nûn, vâv, nûn) ile 2 noktasının olduğunu ve bunların birlikte 5 sayısını karşıladığını belirtir. 5 sayısı ise, şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesinin sırrını açıklar.

Penc «attuñ Âdem'ün gör âşikâr

Penc tekbür-i şehîdi hem i yâr

(1344)

5 vakit namazın ifadesi için kullanılır: Bilindiği üzere İslâm dininde 5 vakit namaz kılmak, farzdır. Eserde bazı beyitlerde 5 sayısının karşılığı olarak 5 vakit namazın karşımıza çıktığı görülür. Meselâ aşağıdaki beyitte Fâtıma kelimesinin yazımında kullanılan 5 harf, 5 vakit namazı görünür kılmaktadır.

Fâtıma penc harfdür çün ism-i âât

Gösterür hem penc ev...ât-ı şalât

(532)

Hums kavramını ifade etmek için kullanılır: Hums, Peygamber Efendimiz zamanında ganimetlerin 5'te birinin Peygamberimize ve ailesine verilmesi esasına dayanan bir sistemdir. Aşağıdaki beyitte hums kavramı dile getirilmektedir. Muhîfî, hums ifadesini Fazl'ın fî'sinden hareketle ortaya koyar. 5 tane fî harfinde yer alan noktaların sayısının da 5 olduğunu ve 5 sayısının humsa karşılık geldiğini ifade eder.

No...tasında «ums sırrı âşikâr

Penc fînüñ bu sözi fehm eyle var

(3199)

Altı

Eserde 6 sayısı ile ilgili değişik kavramlardan bahsedilmesi dikkat çekici bir yöndür. 6 sayısı;

Kün'ün 6 cüzünü ifade etmek için kullanılır: Kün kelimesi kâf ve nûn harflerinden oluşmaktadır. Bu harflerin cüzleri ise; kâf, elif, fî; nûn, vâv, nûn olmak üzere toplam 6 harftir. Eserde bazen kün'ün 6 cüzü, bazen de kâf u nûn'un 6 cüzü şekliyle kullanılır.

Fazl-ı Ha...'dan geldi laf@-1 Câvidân

Altı harf-i kâf u nûn fehm it jayân (3943)

Yaratılma eyleminin gerçekleştiği 6 günü ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere, Allâh dünyayı 6 günde yaratmıştır. Muhît de eserinde “sitte-i eyyâm, şeş rûz” kelimelerini kullanarak sık sık buna göndermede bulunur. Aşağıdaki beyitte kâf ve nûn harflerinin cüzlerinin tekrar etmeden 6 adet olduğu belirtilir ve bu 6 sayısının karşılığı olarak da 6 gün ifadesi kullanılır.

Bı-mükerrer şeş hurûf-ı kâf u nûn

Sitte-i eyyâmdur hem bı-füsûn (3724)

6 yönü ifade etmek için kullanılır: 6 yönle kastedilen, ileri, geri, sağ, sol, aşağı, yukarı taraflardır. Beyitte va'd kelimesinin vâvı ile 6 yön arasında ilişki kurulur. Bu ilişkide esas alınan nokta, vâvın ebced değerinin de 6 oluşudur.

Sırr-ı vâv-ı va'd oldı âşikâr

Şeş cihetden bu sözi fehm eyle var (1383)

Âdem'deki 6 hattın ifadesi olarak kullanılır: Ergenlik çağındaki erkeklerde sakal, bıyık ve dudak altı kılları çıkar. Bu 3 hat, ortadan istivâ hattının geçmesiyle 6'ya (2 sakal, 2 bıyık, 2 dudak altı kılları) çıkar. İşte, diğer Hurûfî metinlerinde olduğu gibi Kısmet-nâme'de de 6 hat ifadesiyle bu durum kastedilir.

6 hat kavramının bazen Âdem kelimesiyle birleşerek Âdem'in 6 hattı şeklinde kullanıldığı da olur.

İstivâ ile olur şeş «aî bular

Der-izâ-yı şeş hurûf-ı levh i yâr

(4343)

Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğü için kullanılır: Fazlullah, Câvidân-nâme adlı eserinin başlangıcında 6 yerde “ibtidâ” sözcüğüne yer verir. Eserde 6 sayısının kullanıldığı bazı yerlerde bu sayının karşıladığı kavram olarak 6 ibtidâ sözcüğü gösterilir. Muhîti, aşağıdaki beyitte yorumunu yaptığı kelimenin cüzünde yer alan tekrar etmeyen 6 harfte 6 ibtidâyı görür.

Bı-mükerrer şeş hurûf olur jayân

Görinür şeş ibtidâ-yı Câvidân

(427)

Elif lâm mîm mukattaat harfleri için kullanılır: Elif lâm mîm, 29 sûrenin başında yer alan mukattaat harfleridir. Kur'ân'daki Bakara, Âl-i İmrân, Ankebût, Rûm, Lokman ve Secde sûreleri elif lâm mîm'le başlamaktadır. Diğer bir ifadeyle Kur'ân'daki 29 sûrenin 6'sının başında elif lâm mîm mukattaat harfleri gelir.

Muhîti de eserde 6 sayısını, elif lâm mim mukattaat harflerini ifade etmek için kullanır. Aşağıdaki beyitte önce Allâh kelimesinin cüzleri içerisinde tekrar etmeyen 6 harf olduğu dile getirilir; sonrasında ise, bu 6 cüzün 29 sûrenin altısının başında gelen elif lâm mime işaret ettiği belirtilir.

Bı-mükerrer olur Allâh şeş hurûf

Kâf u nûn eczâsın aña bul vu...ûf

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem

Şeş elif lâm mîme hem oldı jalem

(337-338)

6 parmağı ifade etmek için kullanılır: 6 parmak ifadesi, namazın sünnetlerinden biri olan işaret parmağıyla ilgilidir.

Şeş aşâbi sırrıdur hem ey civân

Kim olur va...t-i şehâdetde jayân

(2380)

Yedi

7 sayısı, Hurûfilikte üzerinde en çok durulan sayıların başında gelir. Pek çok Hurûfî eserinde olduğu gibi Kısmet-nâme’de de 7 sayısının ifade ettiği kavramlarla ilgili birtakım açıklamalarda bulunulur.

Ümmî 7 hattın ifadesi olarak kullanılır: Bilindiği üzere ümmî hat, daha anne karnındayken tüm insanlarda var olan hatlardır. Bunların sayısı 7’dir. Ümmî hat olarak adlandırdığımız hatlar; saç, 4 kirpik ve 2 kaşdır. İşte eserde 7 sayısının geçtiği pek çok beyitte bu sayının karşılığı olarak “ümmî hat, heft hat, hatt-ı Havvâ” ifadeleri kullanılmaktadır. Eserin bir yerinde “hatt-ı mâder” ifadesi de kullanılır.

Muhîtî, aşağıdaki örnek beyitte Şepper ve Şüpeyr kelimelerinin yazımlarındaki toplam harf sayısından (Şepper 3, Şüpeyr 4 olmak üzere) hareketle 7 sayısını elde eder ve 7 sayısının karşılığı olarak da Havvâ’nın yüzündeki 7 hattı söz konusu edinir.

Şepper ü Şüpeyr hem bı-reyb ü şın
Heft «att-ı vech-i Havvâ’dur ya...ın (633)

Aşağıdaki beyitte ise, hatt-ı mâder ifadesi kullanılmakta ve bu ifadeye eserin sadece bir yerinde rastlanmaktadır.

Heft baın esrârına oldı jalem
Heft «att-ı mâderi gösterdi hem (2623)

Muhîtî, aşağıdaki beyitle Havvâ’daki 7 hattın tüm insanlardaki hatların aslı olduğunu vurgular.

Virdi heft «att-ı Havvâ’dan «aber
Kim odur aşı-ı «utût-ı her beşer (100)

Fâtiha sûresini ifade etmek için kullanılır: Fâtiha sûresi, 7 âyetten oluşmaktadır. Bu nedenle 7 sayısının geçtiği pek çok beyitte Fâtiha sûresine göndermede bulunulur. Eserde doğrudan Fâtiha kelimesine yer verildiği gibi, Seb’al-mesân, Ümmü’l-Kitâb kelimeleri de kullanılmaktadır.

Aşağıdaki beyitte Muhîf, elif ve vâv harflerinin ebced toplamlarından hareketle Fâtiha sûresinin 7 âyetine ulaşmaktadır.

Ebcedinde elif ü vâvuñ jayân
Görinür heft âyet-i Sebjal-meân (2556)

7 kapıyı ifade etmek için kullanılır:

Heft baña no...tası oldı jalem
Sebja ebvâbı jayân gösterdi hem (3972)

Tavafin 7 kez yapılması ifade etmek için kullanılır: Tavaf, hacı adaylarının Ka'be'nin etrafını 7 kez dönmesi ile gerçekleştirilir. Kısmet-nâme'de 7 sayısının kullanıldığı bazı beyitlerde tavaf söz konusu edilir.

Muhîf, 841. beyitte hac kelimesinin tekrar etmeyen 4 cüzü olduğunu belirtir. Aşağıdaki beyitte ise bu 4 cüzle, cüzlerdeki 3 noktayı toplar ve 7 tavaf sırrını açıklar.

Bı-mükerrer ħarf ü no...fa ez-Celıl
Heft tavâf esrârına oldı delıl (844)

Sekiz

Kısmet-nâme'de 8 sayısı ile ilgili pek çok kavram dile getirilmektedir. Bunları şu şekilde açıklayabiliriz:

8 hattın ifadesi olarak kullanılır: 4 kaş, 2 kirpik ve 1 saç ümmî hatlardır. Bunlardan saç hattı, istivâ hattının geçmesiyle 1 iken 2 olur ve hat sayısı doğrudan 8'e çıkar. Eserde de 8 hat kavramı üzerinde yoğun bir şekilde durulduğu görülür.

Aşağıdaki beyitte hî harfi, ebcedi yönüyle 8 hattı görünür kılar.

Ĥarf-i ħînuñ ebcedi fehm eyle hem
Heşt «att-ı Âdem'e oldı jalem (848)

8 teşehhüdün ifadesi için kullanılır: Teşehhüd, şehâdet miktarı oturma olduğuna göre, 8 teşehhüd kavramında 8 kez kelime-i şehâdet getirilmesi esastır. Eserde bu durum üzerinde de durulmakta ve 8 sayısının söz konusu edildiği bazı beyitlerde 8 teşehhüd kavramı dile getirilmektedir.

Muhîtî, aşağıdaki örnek beyitte Fazl isminden hareketle 8 teşehhüd kavramının ortaya çıktığını belirtir. Bunda Fazl isminin 8 cüzünün olmasının payı büyüktür.

Heşt teşehhüd sırrı hem bµ-reyb ü şµn
Fazl-ı Ha...’dan âşikârâdur ya...µn (1234)

Cennetleri ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere 8 cennetten Kur’ân’da ve edebî pek çok eserde 8 cennetin varlığından bahsedilir. Bu 8 cennetin her birinin ayrı ayrı isimleri vardır. Bu isimlerin pek çoğu (cennet, adn, firdevs, huld, dârü’s-selâm, behişt) eserde kullanılmaktadır.

Beyitte 2 noktanın unsurları toplamının 8 olduğu (2x4) ve 8 sayısının 8 cenneti gösterdiği ifade edilir.

İki no...ta µunşurından bµ-ğalat
Heşt cennet görünür hem heşt «at (2619)

Cennetin 8 kapısını ifade etmek için kullanılır: Eserde cennetin 8 kapısının olduğu, 8 sayısından hareketle dile getirilir. Muhîtî, aşağıdaki beyitte hurûf-ı mukattaattan olan tâ sîn mîm harflerini kullanır. Bu harfler, 2 tane tâ sîn mîm’le toplanırsa 8 sayısı elde edilir ve cennetin 8 kapısı görünür olur.

İki tâ şµn mµm bir tâ şµn i yâr
Heşt bâb-ı cennet oldı âşikâr (1240)

Fazl kelimesinin cüzlerinin ifadesi için kullanılır: Fazl kelimesinin 8 cüzü vardır. Bu cüzler: fî yî; dâd, elif, dâl; lâm, elif, mîm’dir. Eserdeki bazı beyitlerde 8 sayısının karşılığı olarak bu harflere yer verilir.

Aşağıdaki beyitte 8 sayısı hem 8 teşehhüdü hem de Fazl’ın 8 cüzünü görünür kılmaktadır.

Heşt teşehhüd sırrı hem oldı jayân
Hem de heşt eczâ-yı Fazl-ı gayb-dân (2496)

Dokuz

Eserde üzerinde durulan sayılardan bir diğeridir. 9 sayısı ile ilgili de birtakım yorumlarda bulunmakta ve sayının karşılığı olan kavramlara değinilmektedir. Bu sayı ilk olarak;

Feleklerin sayısını ifade etmek için kullanılır: 9 felekle feleğin 9 katmanı kastedilmektedir. Eserde 9 felek ifadesi “tokuz felek, nüh felek, nüh çarh-ı berîn” gibi kelimelerle karşılanmaktadır.

Aşağıdaki beyitte de nemi kelimesinin 9 cüzünden hareketle 9 feleğin görünür olması anlatılmaktadır.

Nüh olur eczâda nûn u mîm ü lâm
Nüh felek sırrını gösterdi tamâm (4044)

9 âyeti ifade edecek şekilde kullanılır: Eserde 9 sayısının yer aldığı beyitlerin bir kısmında “tis’a âyât, nüh âyet” gibi ifadeler kullanılmaktadır. 9 âyet ifadesi genelde Mûsâ peygamberle birlikte kullanılmakta ve Mûsâ’nın 9 mucizesini ifade etmektedir. Aşağıdaki beyitte Muhîti, mukattaat harflerinden olan ‘ayın sin ve kâf’ın cüzlerinin 9 olduğunu ve 9 sayısının 9 âyete işaret ettiğini belirtir.

Oldı hem eczâ-yı jayn u şîm ü ...âf
Tisja âyât-ı Kelîm ey mû-şîkâf (1299)

Gebelik süresini ifade etmek için kullanılır: Eserin bir yerinde “nüh mâh” ifadesine de rastlanır. Muhîti, nutfe kelimesinin cüzlerindeki 9 noktadan hareketle nutfenin, Havvâ’nın rahminde kaldığı 9 aylık süreçten bahseder. Bu süreç aynı zamanda yaratılış eyleminin de başlangıcıdır.

Nüh nu...af hem @âhir oldı nutfeden
Añla nüh mâhuñ rumûzın nutfeden

Ya'ni nüh mâh raḥm-i Ḥavvâ'da tamâm

Sâkin olur nuffe ez-Rabbü'l-enâm

(1695-1696)

On

10 sayısı, pek çok Hurûfî eserinde olduğu gibi Kısmet-nâme'de de kâmil bir sayı olması yönüyle ele alınır. Eserde bu sayıyla ilgili ifadeler “deh elvâh-ı Mûsâ, deh hatt-ı Mûsâ” şekilleriyle karşımıza çıkmaktadır. 10 sayısı ile ilgili tek bir kavram söz konusu edilir. Onda da 10 sayısı,

10 âyet ve 10 hattı ifade etmek için kullanılır: 10 âyet ve 10 hatla kastedilen, aslında Tevrât'ta geçen 10 emirdir. Tevrât, kutsal 4 kitaptan biri olup Yahudîlere âittir. Hz. Mûsâ'ya gönderilen bir kitaptır.

Hz. Mûsâ'ya gelen levhalar, 10 âyetten; yani 10 emirden oluşmaktaydı. Bu 10 levhaya Allâh kendi eliyle 10 âyet yazmıştır. Fazlullah'a göre; 10 âyetin karşılığı 10 hattır ve bu 10 hat, birbirine bitişik olan saç ve sakalın oluşturduğu 1 hat, 2 bıyık, 1 dudak altı kılları, 2 kaş ve 4 kirpikten ibarettir⁵⁹.

Aşağıdaki örnek beyitte Hüseyin kelimesini 10 cüzünde Mûsâ'nın levhasındaki 10 hat açıkça görünmektedir.

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ'ya jalem

Oldı eczâsı Ḥüseyn'ün aña hem

(607)

On bir

Eserde 11 sayısı ile ilgili değişik kavramlar üzerinde durulmaktadır. Bunlardan ilki ve belki de üzerinde en çok durulanı sefer namazıdır. Sefer namazı, 11 rekat kabul edilip 11 sayısı, seferî bir kişinin bir günde kılacağı farz rekatlar toplamını ifade etmektedir. Bu nedenle eserde 11 sayısı geçtiği zaman, çoğu kez devamında sefer namazı ifadesi de kullanılmaktadır.

Muhîfî, aşağıdaki örnek beyitte 4 harfin cüzleri toplamının 11 ettiğini ve 11 sayısının sefer namazına işaret ettiğini açıkça dile getirir.

⁵⁹ Usluer, *age*, s. 351

Çâr harf eczâda olur yânz-deh

Görinür sırr-ı sefer ey merd-i reh

(2746)

Şakka sırrını ifade etmek için kullanılır: Eserde şakka kelimesi çoğu kez “on bir şakka veya yânz-deh şakka” şekliyle kullanılmaktadır. 11 şakka ifadesi Kemal Kemaloğlu tarafından şu şekilde dile getirilmektedir: “Hak teâlâ Mûsâ peygambere, on bir şakkası olan ve her şakkanın eni on dört arşın, uzunluğu yirmi sekiz arşın ve her yönünde elli ip bulunan bir çadır yapmasını emreyledi. Bu çadır, 28 kelime-i Muhammediyeden kinayedir; yirmi sekiz kelimenin yirmi iki noktası vardır; elli olur. Âdem’in bir tarafında olan elinde ve ayağında 28 mafsal vardır, on parmağıyla otuz sekiz olur ve on dahi tırnağıyla kırk sekiz olur, bir dahi elinin ve ayağının ayalarıyla elli olur.”⁶⁰

Örnek olarak seçtiğimiz beyitte Muhîfî, dehân kelimesinin cüzlerinden elde ettiği 11 sayısında hem 11 şakkayı hem de 11 rekat sefer namazını gösterir.

İnbisâtında dehânuñ bı-«atar

^a âhir oldı şa.....a hem sırr-ı sefer

(3755)

Kâmet sırrını açıklamak için kullanılır: Eserde 11 sayısının kâmetle birlikte kullanıldığı da olur. kâmet, 11 kelimedenden oluşmaktadır. Bu açıdan kâmetle 11 sayısı arasında bir ilgi vardır.

Aşağıdaki beyitte kâmet kelimesinin Fazl’dan görünür olduğu dile getirilir. Bilindiği gibi kâmet, 11 kelimedenden oluşur. Fazl kelimesinin yazımında ise 3 harf kullanılır. Bu 3 harfin cüzleriyle (8) toplamı 11 eder. Böylelikle kâmet ve Fazl kelimeleri arasında sayısal bir bağ kurulmuş olur.

Görinür hem sırr-ı ...âmet bı-ıhicâb

Fazl-ı Ha... isminde ey jâlı-cenâb

(234)

Eserde bazen 5 vakit namazdaki kâmetler toplamı da söz konusu edilir. 5 vakit namazda toplam 55 kâmet vardır. 467. beyitte Muhammed kelimesinin tekrar etmeyen 3 cüzünün olduğunu (mîm, hâ, dâl) belirten Muhîfî, tekrar etmeyen bu 3 harfin,

⁶⁰ Kemaloğlu, Kemal; “Câvidân-nâme, Fazlullah Esterâbâdî”, e-kitap, 2010, s. 36

ebcedleriyle (52) birlikte toplandığında 55 sayısına ulaşılacağını dile getirir. 55 sayısı ise, 5 vakit namazdaki kâmetler toplamını ifade etmektedir.

Elli bişdür ebced ü üç harf bil

Penc va...tüh ...âmetin fehmi eylegil

(469)

On iki

Eserde 12 sayısı ile ilgili değişik kavramlara yer verilmektedir. Bu ifadeye göre 12 sayısı;

Âdem'in 12 hattının ifadesi için kullanılır: 12 sayısının geçtiği pek çok beyitte 12 hat kavramından bahsetmek mümkündür. Aşağıdaki beyitlerden hareketle 12 hatla kastedileni şu şekilde açıklayabiliriz: İstivâ hattının geçmesiyle yanaktaki sakallar 2, bıyık 2 ve çenedeki sakallar 2'dir. Bu 6 hat, mahalleriyle birlikte toplandığında 12 olur ve 12 hat ortaya çıkar.

Ya'ni iki «att-ı jârızı ey civân

İki da«ı «att-ı şârib bî-gümân

İki de «att-ı zenağdur âşikâr

Kim bulupdur anı Fazl-ı Kirdgâr

Yirleri ile olur on iki «at

Bu durur ol on iki «at bî-galat

(1052-1054)

Burç sayısını ifade etmek için kullanılır: Eserde feleğin 12 burcundan da bahsedilmektedir. 12 sayının kullanıldığı çoğu beyitte bu sayının karşılığı olarak “on iki burc-ı felek” ifadesi kullanılmaktadır. Muhîtî, 2549. beyitte vâv harfinin 3 cüzünün olduğunu belirtir. Daha sonra bu 3 cüzün unsurlarının 12 ettiğini vurgular. Böylece 12 sayısından hareketle 12 burç kavramı ortaya çıkar.

İUnşurında ...ı taleb hem on iki «at

Hem on iki burc sırrın bî-galat

(2551)

On iki ayı ifade etmek için kullanılır: 12 sayısının yer aldığı beyitlerde “on iki mâh” ifadesi de geçmektedir. Bilindiği üzere, bir yıl 12 aydan oluşmaktadır.

Aşağıdaki beyitte orucun 12 aydan biri olan Ramazan ayında farz oluşu dile getirilmektedir.

Ramazânda farz olduğu şıyâm
On iki mâh içre ez-Rabbü'l-enâm (4109)

On iki imâm kavramının ifadesi için kullanılır: 12 imamlar, Hz. Ali ile başlayıp Muhammed el-Mehdî ile son bulur. Kısmet-nâme'nin pek çok yerinde on iki imam kavramından bahsedilmektedir. Muhîfî, aşağıdaki beyitte Fâtıma ismindeki 12 cüzden hareketle 12 imamları söz konusu edinir.

Fâtıma isminden oldı hem jayân
On iki maşşûm imâm-ı ğayb-dân (540)

On iki çeşme sırrını ifade etmek için kullanılır: 12 çeşme kavramıyla Hz. Mûsâ'nın mucizelerinden biri hatırlatılmaktadır. Hz. Mûsâ, halkı için su ararken “ Âsânı taşa vur.” emri gelir ve Hz. Mûsâ da âsâsını taşa vurunca taştan 12 pınar fışkırır⁶¹.

İşte Kısmet-nâme'de bu olay söz konusu edilmekte ve 12 sayısının çağrışım değeri olarak kullanılmaktadır. Muhîfî, aşağıdaki beyitlerde önce bâ ve yî harflerinin ebced değerleri toplamının 12 olduğunu ve bu 12 sayısının da 12 çeşmeyi ifade ettiğini dile getirir.

On ikidür bâ vü yâ ender cümel
Hem-çü nâm-ı Fazl u Âdem eyle ğal
On iki burc on iki çeşme revân
On iki «at sırrı hem oldı jayân (1640-1641)

İnsan vücudundaki 12 deliğin ifadesi olarak kullanılır: İnsan vücûdunda 12 delik vardır. Bu delikler: 2 göz, 2 burun, 2 kulak, 2 meme, 2 avret, 1 göbek, 1 de ağızdır. İstivâ

⁶¹ www.kuranmeali.com

hattının geçmesiyle 2 olan avret deliği 4, 1 olan göbek deliği 2, 1 olan ağız da 2 olur. Bu durumda insan vücudundaki deliklerin sayısı 16'ya çıkar. 16 delik, mahalleriyle toplanacak olursa 32 delik olur⁶². Böylece 12 delik de 32 sayısına bağlanmış olur.

Aşağıdaki beyitte Muhîfî, daha önceki beyitlerde elde ettiği 12 sayısından hareketle (Lâm, elif, mim harflerinin cüzlerdeki toplamı 9'dur. Bu 9 cüz, 3 noktasiyla birlikte 12 eder.) insan vücûdundaki 12 deliği ifade etmeye çalışır.

Oldı hem on iki şûrâ«a delîl
Hem on iki çeşmeye bî-...âl u ...îl (2467)

On üç

Eserde 13 sayısıyla ilgili pek bir özellik belirtilmemektedir; ancak bu sayının geçtiği durumlarda 13 sayısını ifade edecek şekilde 11 yıldız, ay ve güneş kullanılmaktadır. Muhîfî aşağıdaki beyitte yine harflerin ve noktaların toplamından yola çıkarak 13 sayısına ulaşır. Bu sayının karşılığı olarak da 11 yıldız, ay ve güneşi gösterir.

Harf ü no...ta şîz-dehdür bî-gümân
Mihr ü mâh on bir nücûm oldı jayân (2714)

On dört

Eserde üzerinde sıklıkla durulan sayılardandır. Bu sayıyla ilgili şu ifadeler yer verilmektedir:

14 hattın karşılığı olarak kullanılır: Bilindiği üzere 7 ümmî (2 kaş, 4 kirpik, 1 saç), 7 de ebî hat (2 sakal, 2 bıyık, 2 burun içi kılları, 1 de dudak altı kılları) olmak üzere, toplam 14 hat söz konusudur.

Muhîfî, 3667. beyitte “yed” kelimesinden bahis açar. Aşağıdaki beyitte ise, kelimenin ebced değeri olan 14 sayısında 14 hat sırrını görmenin mümkün olduğuna değinir.

Ebcedinde çâr-deh «at âşîkâr
Kim yed-i ...udretle yazmış Kird-gâr (3670)

⁶² Usluer; *age*, s. 297

14 mukattaat harfi ifade etmek için kullanılır: Bilindiği üzere mukattaat harfler, Kur'ân'daki 29 sûrenin başında yer alan ve tekrar etmeyen 14 harftir⁶³. 14 sayısının kullanıldığı bazı beyitlerde 14 mukattaat harf de söz konusu edilir.

Muhîti, yine birtakım hesaplamalar yaparak 14 sayısına ulaşır ve bu sayının karşılığı olarak da 14 muhkem harfi gösterir.

Altı no...tayla olur fehm eyle hem
Muḥkemât-ı çâr-deh ḥarfe jālem (472)

Fâtiha sûresinin ifadesi olarak kullanılır: Eserde 14 sayısından hareketle Fâtiha sûresi de söz konusu edilir. Aşağıdaki beyitte 14 hatta ulaşan Muhîti, bu sayının Fâtiha sûresini gösterdiğini belirtir. Sûrenin 14 sayısı ile olan ilişkisini şu şekilde açıklayabiliriz: Fâtiha sûresi, daha önce de söylediğimiz gibi 7 âyetten oluşmaktadır. bu sûre, iki kez inen bir sûredir. Bu nedenle 14 hat gibi düşünülmüş olabilir.

No...tasında çâr-deh «aṭ âşikâr
Sûre-i Seb'âl-meân hem aña var (1854)

On beş

15 sayısı, eserde cuma günü namazının ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Cuma günü 5 vakit namaz içerisinde farz olarak kılınan rekatlar sabah 2, öğle 2, ikindi 4, akşam 3 ve yatsı 4 olmak üzere toplam 15'tir.

Muhîti, 2584. beyitte he (hî) harfinin iki cüzünü hî, yî olarak zikreder. Aşağıdaki beyitte ise, bu iki cüzün ebced değerleri toplamı olan 15 sayısından yola çıkarak Cuma günü namazına göndermede bulunur.

Ebcedinde pânz-deh rek'at namâz
Görinür fehm eyle ey dâna-yı râz (2589)

⁶³ Bk. "Hurûf-ı Mukattaat" bahsi.

On altı

On altı sayısı, insan yüzündeki ak hatların ve siyah hatların karşılığı olarak eserde söz konusu edilmektedir. Aşağıdaki ilk beyitte vücûd sözcüğündeki 4 harfin unsurlarının 16 ettiği ve 16 sayısında 16 siyah hattın görünür olduğu dile getirilmektedir.

İUnşurı oldı vücûduñ bî-«atar
Şânz-deh «att-ı siyâh muşteber (3578)

Örnek olarak aldığımız diğer beyitte ise, Muhîfî yine noktaların ve sayıların değerinden yola çıkarak 16 sayısına ulaşır ve 16 ak hattı konu edinir.

Şânz-deh «att-ı beyâz ey muşterem
Oldı @âhir no...ta vü ğarfinde hem (3902)

On yedi

17 sayısı, eserde iki şekilde kullanılır:

Hazar namazının ifadesi olarak kullanılır: Hazar namazı, bir yerde ikâmet hâlindeyken bir gün içerisinde kılınan 5 vakit namaz içerisindeki farz namazlardır. Bunlar: sabah 2, öğle 4, ikindi 4, akşam 3 ve yatsı 4 olmak üzere toplam 17 rekattan oluşur.

Kısmet-nâme’de de 17 sayısının kullanıldığı bazı yerlerde hazar namazının ifadesi olarak karşımıza çıkar. Bazen doğrudan “salât-ı hazar, hazar namazı” ifadeleri kullanılırken bazen “on yedi rekat” da denmektedir. Muhîfî, aşağıdaki beyitte 11 ve 6 sayılarını toplayarak 17 sayısına ulaşır ki bu sayı, 17 rekat namazın ifadesidir.

İtibâr-ı yânz-deh bâ-şes i yâr
Gösterür hefdeh şalâtı âşikâr (4320)

Muhkem harflerin ifadesi için kullanılır: Hurûf-ı muhkemât diye adlandırılan bu harflerin sayısı 17’dir. Aslında 17 muhkem harf, 14 mukattaat harften ortaya çıkar. 14 mukattaat harf cüzlerine ayrıldığında cüzlerde fî, dâl ve lâm harfleri ortaya çıkar. Böylece 14 olan muhkem harf sayısı, 17’ye çıkar.

İşte Kısmet-nâme’de bu 17 muhkem harf konu edilmekte ve Muhîfî, harfler ve sayılar aracılığıyla 17 sayısına ulaşmaktadır. Bu durum, aşağıdaki beyitle örneklendirilmektedir.

No...tasında görünür hefdeh Şalât
Hem da«ı hefdeh ħurûf-ı muĥkemât (1783)

On sekiz

18 sayısı, eserde bin kelimesiyle birlikte kullanılıp 18.000 şekliyle karşımıza çıkmaktadır. Özellikle 18.000 âlem ifadesi kullanılmaktadır. Aşağıdaki beyitlerin ilkinde Allâh kelimesinin 14 cüzü ve bu cüzlerdeki 4 noktanın toplamıyla 18 sayısı elde edilmekte; böylece bu 18 sayısıyla 18.000 âlem görünür olmaktadır.

No...ta vü eczâ-yı Allâh âşikâr
ââhir itdi ĵâlem-i hejdeh hezâr (334)

Aşağıdaki örnek beytimizde de hüdhüd kelimesinden yola çıkılarak 18.000 âleme ulaşılır. Hüdhüd kelimesinde yer alan 4 harfin ebced değerleri toplamı 18’dir. 18 sayısı, yine 1.000’le birlikte düşünülüp 18.000 âlem sırrının ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

On sekiz biñ ĵâlemün hem ser-be-ser
Gösterür sırrını hüdhüd ...ı na@ar (4002)

Yirmi

20 sayısı da eserde nâdir kullanılan sayılardandır. Terâvih namazının söz konusu edildiği bazı beyitlerde bu sayıyı görmek mümkündür. Muhîfî, aşağıdaki örnek beyitte 20 noktadan hareketle 20 rekat terâvih namazını ifade eder.

No...tası yigirmi oldı âşikâr
Görinür sırr-ı terâvih añla var (527)

Yirmi bir

21 sayısı eserde iki şekilde kullanılır:

Havvâ'nın 21 hattını ifade etmek için kullanılır: Bunun için öncelikle 21 hat kavramını açıklamak gerekir. Havvâ'daki 21 hat; 7 ümmî hattın, 7 ümmî hattın mahalli ile 7 ebî hattın mahallinin bir araya gelmiş biçimi olarak düşünülebilir. Eserde 21 sayısının geçtiği pek çok yerde Havvâ'nın 21 hattı söz konusu edilmektedir. Bu durum bazen doğrudan doğruya "bist ü yek hat" ifadesi kullanılarak karşılandığı gibi "bist ü yek hatt-ı vech-i Havvâ, bist ü yek hatt-ı Havva, bist ü yek hatt-ı ümmî" gibi kavramlarla da karşılanmaktadır.

Aşağıdaki beyitte dâl harfinin 9 cüzü, 3 tane dâlin ebced değeri olan 12 sayısı ile toplanarak 21 eder. 21 sayısının işaret ettiği kavram olarak da 21 hat verilir.

%o...uz eczâ ebced-i üç dâl hem
Bıst ü yek «at sırrına oldu jalem (3246)

Fâtiha sûresindeki harf sayısını ifade etmek için kullanılır: Kısmet-nâme'de 21 sayısının geçtiği bazı beyitlerde bu sayıyla Fâtiha sûresinde kullanılan 21 hattın ifade edildiği görülür; çünkü Fatiha sûresinin yazımında 28 Arap harfinden 21'i kullanılmış olup 7'si kullanılmamıştır.

Anlaşılan o ki Muhîfî, aşağıdaki örnek beyitten önce bazı hesaplamalar yaparak 21 sayısını elde eder ve bu sayının karşılığı olarak da Fâtiha'nın 21 harfini gösterir.

Hem da«ı Sebjal-meân'ın bı-gümân
Gösterür yigirmi bir harfin jayân (423)

Yirmi iki

Eserde 22 sayısının karşılığı olarak iki kavram kullanılır:

22 noktayı ifade etmek için kullanılır: Pek çok Hurûfî metninde olduğu gibi burada da 22 sayısı, 28 Kur'ân harfinden yer alan noktaların toplamını göstermektedir. Meselâ aşağıdaki örnek beyitte "bînî" kelimesini oluşturan 9 cüz ve bu cüzlerdeki 13 nokta birlikte düşünülerek 22 sayısına ulaşılır ve 22 sayısı ile 22 noktanın sırrı anlaşılır.

Nüh hurûf-ı bınpı vü sız-deh nu...at
Sırr-ı bıst ü dü nu...atdur bı-galat (3834)

Mûsâ'nın nutkunu ifade etmek için kullanılır: Mûsâ'nın nutku ifadesiyle kastedilen, Tevrât'ın yazıldığı İbrânî alfabesindeki 22 harftir. Bu nedenle eserde geçen 22 sayıları, bazen İbrânî alfabesindeki 22 harfi ifade etmek için kullanılmaktadır.

Muhîfî, 4002. beyitte hüdhüd kelimesinin ebced değeri toplamının 18 ettiğini ifade ettikten sonra, 18 sayısına hüdhüd kelimesinin yazımındaki 4 harfi de ekleyerek 22'ye ulaşır. 22 sayısının karşılığı olarak da Kelîm olan Mûsâ'nın 22 nutkunu gösterir.

Çâr harf ü bâ-cümel b̄m...îl ü ...âl
B̄st ü dü nuṭ...-ı Kelîm'e oldı dâl (4003)

Yirmi dört

Îsâ'nın nutkunu ifade etmek için kullanılır: Îsâ'nın nutku ifadesiyle İncil'in yazılmış olduğu Ârâmîcedeki 24 harf kastedilmektedir. Muhîfî, aşağıdaki beyitte birtakım harflerle ilgili açıklamalar yaparken bu harflerin 2. batındaki cüzlerinin 24 adet olduğunu ve bu hâliyle 24 sayısının Îsâ'nın 24 nutkuna işaret ettiğini dile getirir.

Batn-ı ânıde olur hem b̄st ü çâr
Görinür nuṭ...-ı Mesḥâ âşikâr (1531)

Bir günlük zaman diliminin ifadesi olarak kullanılır: Eserde 24 sayısının söz konusu edildiği bazı beyitlerde bir günlük zaman dilimi olan 24 saat de çağrıştırılır. Meselâ aşağıdaki beyitte 16 ve 8 sayılarının toplamında 24 sayısı, 1 gün olarak karşımıza çıkmaktadır.

Şânz-deh bâ-heşt b̄st ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür (1964)

Yirmi beş

Eserdeki kullanım alanı geniş değildir. 25 sayısı, beyitlerde 50'nin yarısı olarak geçmektedir. 50 sayısı, 28 Kur'ân harfi ile bu harflerdeki 22 noktanın toplamını ifade etmektedir. Aşağıdaki beyitte Arap alfabesinin 25. sırasında yer alan harften yola çıkılarak bu harfin, 50 sayısının yarısına işaret ettiği belirtilmektedir.

Bıst ü pencinde teheccünün jayân
Geldi nışf-ı pencâha oldı nişân (2520)

Yirmi yedi

27 sayısı da eserde az kullanılan sayılardandır. Bu sayı, Kadir Gecesi diye adlandırdığımız ve Ramazan ayının 27. gecesini karşılayan sayıdır. Eserde “Şeb-i Kadr, Leyletü'l-Kadr” ifadeleriyle anılmaktadır. Bu gece, Kur’ân’ın inmesi yönüyle önemlidir.

Muhîfî daha önceki beyitlerde 16 harften söz eder. Bu 16 harf, bünyesindeki 11 noktayla toplandığında 27 eder ve Kadir Gecesini görünür kılar.

Şânz-deh harf ile on bir no...ta hem
Oldı bıst ü heft Şeb-i Çadre jalem (2967)

Aşağıdaki beyitte elif harfinden hareketle Kadir Gecesi söz konusu edilir. Elifin 3 cüzü vardır. 9 tane elifte ise 27 cüz mevcut demektir. Dolayısıyla değeri 27 olan 9 elif harfi, Kadir Gecesini gösterir.

Nüh elif eczâda oldı aña hem
Fazl-ı Ha...’dan Leyletü'l-Çadr’e jalem (3327)

Yirmi sekiz

Yine Kısmet-nâme’de az kullanılan sayılardandır. 28 sayısı, Kur’ân’ın 28 harfini ifade etmek için kullanılır. Aşağıdaki beyitte Muhîfî, Kur’ân’ın 28 harf olduğunu söyleyerek bu durumu dile getirilmektedir.

Bıst ü heşt harf oldı bil ez-rûy-ı «at
Gösterür Çur’ân’uñ aşlın bı-ğalat (4128)

Hz. Muhammed’in nutkunu ifade etmek için kullanılır: Eserde Muhammed’in 28 nutku şeklinde karşımıza çıkar. Muhammed’in nutku ifadesiyle kastedilen, Kur’ân’ın yazıldığı

Arapçadaki 28 harftir. Aşağıdaki beyitte 7 harfin unsuru olan 28 sayısının Muhammed'in 28 nutkunu görünür kıldığı ifade edilmektedir.

İUnşurında heft harfün âşikâr
Bıst ü heşt nuş...-ı Resül-i nâm-dâr (3760)

28 hattı ifade etmek için kullanılır: Eserde 28 sayısı, 28 hattı karşılayacak biçimde kullanılmaktadır. 28 hattı şöyle açıklayabiliriz: 7 ümmî hat ve 7 ebî hattın toplamı 14 eder. Bu 14 hat mahalleriyle birlikte düşünüldüğünde 28 hattı oluşturur. 28 hatla bazen el hatları, bazen ayak hatları, bazen de yüz hatları kastedilir. Muhîfî, aşağıya aldığımız beyinde 28 yüz hattından söz etmektedir.

Bıst ü heşt «atf-ı ru«ın peygamberün
Gösterür gör mujcin ol serverün (1036)

Yirmi dokuz

Kısmet-nâme'de beyitlerde geçen 29 sayısı bazen 29 harf söz konusu edilmektedir. Bilindiği üzere Kur'ân'ın 28 harfi vardır. Buna lâm-elif harfi eklendiğinde harf sayısı, 29'a çıkar. Muhîfî, yaptığı bazı hesaplamalarla 29 sayısına ulaşır ve bu sayının Kur'ân'ın 29 harfini gösterdiğini belirtir.

~ûret-i @âhirle oldı añla hem
Bıst ü nüh harfine Çur'ân'ın jalem (4113)

Eserde 29 sayısı Kur'ân'da geçen 29 sûre ifade edilmektedir. 29 sûre, başında mukattaat harflerini barındırması yönüyle önemlidir. Aşağıdaki beyitte de bu durum üzerinde durulmaktadır. Muhîfî, Kur'ân'ın aslının 14 mukattaat harften oluştuğunu, bu 14 harfin de 29 sûrenin başında geldiğini belirtir.

Ya'ni Çur'ân ki aşlıdur on dört hurûf
Geldi bıst ü nüh sûrede bul vu...ûf (4267)

Otuz

Kur'ân'ın cüz sayısını ifade edecek şekilde kullanılır: Bilindiği üzere Kur'ân'ın 30 cüzü vardır. Eserde 30 sayısının kullanıldığı birtakım beyitlerde Kur'ân'ın 30 cüz olduğu hatırlatılmaktadır. Meselâ aşağıdaki beyitte lâm harfinin ebced değerinden hareketle Kur'ân'ın 30 cüzü çağrıştırılmaktadır.

Ebced-i lâm aña ey ehl-i kemâl
Oldı şı cüz ü Kelâmullâha dâl (2440)

Ramazan ayındaki 30 günlük oruç için kullanılır: Bilindiği üzere, sağlığı yerinde olan her Müslüman'a oruç farzdır. Eserde 30 sayısının yer aldığı kimi beyitlerde 30 sayısının karşılığı olarak 30 günlük oruç süresi kullanılmaktadır. Aşağıdaki beyitte Kur'ân'ın aslı olan 28 harfle lâm-elif (lâm ve elif şeklinde 2 harf olarak) toplanarak 30 sayısı elde edilir ki bu sayı, oruç sayısını göstermektedir.

Bıst ü heşt ü lâm-elifden açdı râz
Hem otuz gün şavmdan ey ser-firâz (3427)

Sî-murg⁶⁴u ifade etmek için kullanılır: Sî-murg, Kaf dağında yaşadığına inanılan 30 kuştur. Muhîtî, aşağıdaki beyitte ibtidâ kelimesinden yola çıkarak 30 sayısına ulaşır. Câvidân-nâme'nin başında 6 tane ibtidâ sözcüğünün yer aldığına daha önce değinilmişti. Burada 6 ibtidâ sözcüğünün her birinin yapısında 5 harf olduğu hatırlatılarak toplamda 30 harfe ulaşılmaktadır. Dolayısıyla 30 sayısında Kur'ân'ın 30 cüzüyle birlikte 30 kuşun sırrı da görünür olmaktadır.

Pencdür her ibtidâ çün ey emjın
Altı penc otuz olur bı-reyb ü şjın
Maşni-yi şı cüz ü Çur'ân oldı gör
Hem da«ı şı-murg sırrın gösterür (33425-426)

⁶⁴ Bk. "Si-murg" bahsi

Otuz iki

Âdem'in ve Fazl'ın 32 nutkunu ifade etmek için kullanılır: Burada Fazl'ın 32 nutkuyla kastedilen, Câvidân-nâme'nin yazıldığı Farsçadaki harf sayısıdır. Âdem'in 32 nutkunu ise şöyle açıklayabiliriz: Âdem'le ilgili bölümde onun Allâme'l-esmâ olduğundan bahsedilmişti. O, Allâme'l-esmâdır; yani bütün ilimleri bilendir. Bu nedenle ona 32 nutuk verilmiştir.

Aşağıdaki beyitlerin ilkinde Fazl'ın 32 nutkundan; ikincisinde ise, Âdem'in 32 nutkundan söz edilmektedir.

Bıst ü heşt [ü] şı vü du nuğ...ı ğayb-dân
K'Âdem'ün oldı lisânından jayân (1417)

Şı vü du nuğ... u «ağ-ı Âdem jayân
jUnşurında heşt ğarfün bı-ğümân (2269)

32 hattın ifadesi olarak kullanılır: 32 hatla bazen insan yüzündeki, bazen ellerdeki, bazen de ayaklardaki hatlar kastedilmektedir. Örnek olarak aldığımız ilk beyitte bunlar topluca ifade edilmekte; ikinci beyitte ise, Âdem'in yüzündeki 32 hat dile getirilmektedir. Âdem'in yüzündeki 32 hattı şöyle açıklayabiliriz: Yüzde 7 ümmî ve 7 ebî hat olmak üzere 14 hat vardır. Bundan istiva hattı geçtiği zaman 1 olan saç hattı 2, 1 olan dudak altı kılları da 2 olur. Böylece 14 hat, 16'ya çıkar. Bu 16 hattın hal ve mahalleriyle toplamı 32'yi verir.

Verdi üç kez şı vü du «ağdan «aber
» ağ-ı vech ü dest ü pâya ...ı na@ar (96)

Ħarf bâ-no...ta olur şı vü du «ağ
K'Âdem'ün yüzinde geldi bı-ğalat (2569)

Otuz üç

33 sayısı eserde iki şekilde kullanılmaktadır:

Fazl'ın te'vil ilmini öğrendiği yaşı ifade etmek için kullanılır: Fazlullah'la ilgili olarak hazırladığımız bölümde onun rüya yorumculuğundan ve zaman içerisinde te'vil ilmini öğrenmesinden bahsedildi. Burada da Fazlullah'ın 33 yaşında bu ilmi öğrenmesine telmihte bulunmaktadır. Kısacası 33 sayısı, Fazl'ın te'vil ilmini öğrendiği yaş olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sı vü se'de ya;ni fı vü dâd u lâm
Eyledi te'vil @âhir ve's-selâm (1540)

Îsâ'nın gökten inmesini ifade edecek şekilde kullanılır: Hz. Îsâ'nın 33 yaşında gökten inmesi, bir kıyamet alâmeti olarak bilinmektedir⁶⁵. Eserde 33 sayısının geçtiği bazı beyitlerde bu durum söz konusu edilmektedir. Aşağıdaki beyit, bu açıklamayı örneklendirir niteliktedir.

Ya;ni otuz üç yaşında dir Mesûh
Îniser gökden yere fehî it faşûh (1049)

Otuz dört

34 sayısı, hazar namazında kılınan secde miktarıdır. Her bir rekatta 2 kez secdeye gidildiğine göre 17 rekatlık bir namazda 34 secdeden bahsetmek mümkündür. Aşağıya örnek olarak aldığımız beyitte "leb" kelimesi, ebced değeri (32) ve yapısındaki 2 harfle 34 secdeden haber vermektedir.

Ebcd ü dü hârf-i leb bî-reyb ü şîm
İki hefdeh secde sırrıdur ya...m (3845)

Otuz yedi

Eserde yer alan 37 sayısı, 14 mukattat harfin cüzleri toplamını ifade etmektedir. Aşağıdaki beyitte de bu durum açıkça ifade edilmektedir.

Muḥkemâtuñ oldı eczâsına dâl

⁶⁵ www.sorularlailamiyet.com

Kim olur otuz yedi bî-...îl ü ...âl (4141)

Kırk

40 sayısı eserde Âdem'in hamurunun 40 gün balçıkta bekletilmesi olayıyla birlikte anılmaktadır. Aşağıdaki beyitte mukattaat harflerden olan elim lâm râ'nın 8 cüzünün olduğu ve bu harflerin Kur'ân'da 5 yerde geçtiği belirtilmektedir. 5 elif lâm râdaki 8 cüz ise 40 yapar. 40 sayısının karşılığı olarak da Âdem'in 40 gün balçıkta bekletilmesi söz konusu edilir.

Penc elif ü lâm râ eczâda bil
Gösterür esrâr-ı ta«mîr çihil (1181)

Eli

50 sayısı, Kur'ân'ın 28 harfini ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamını ifade edecek şekilde kullanılmaktadır. Aşağıdaki örnek beyitte nokta kelimesinin ilk harfi olan nûn'un ebcedinden hareketle (50) 28 harf ve 22 nokta kavramı görünür olur. Başka bir deyişle 50 sayısı, Kur'ân'ın 28 harfini ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamından ibarettir.

Bîst ü heşt harf ile bîst ü dü nu...at
No...tanuñ nûnında @âhir bî-galat (1545)

50 sayısı, 50 vakit namazı ifade edecek şekilde de kullanılır. Namazla ilgili bölümde 50 vakit namazın 5 vakte indirilmesi konusunda gerekli açıklama yapılmıştır. Burada 28 harf ve 22 noktanın toplamında 50 vakit namaz görünmektedir.

Ya'ni harf ü no...ta vü pencâh va...t
Ma'ni-yi el-ğamddur ey nîk-ba«t (899)

Elli altı

56 sayısı, eserde az kullanılan sayılardandır. 56 sayısı, 2 kez 28 şeklinde de söylenebilir. Bu hâliyle eserde Muhammed'in nutku ve Muhammed'in hattı şekliyle kullanılmaktadır.

Elli altı iki bıst ü heşt olur
Nuḫ... u «aff-ı vech-i Aḫmed görünür (3907)

Altmış

60 sayısı ile Âdem peygamberin boyunun 60 zirâ oluşu ifade edilmektedir. Eserde bazı beyitlerle bu durum örneklendirilir. Meselâ aşağıdaki beyitte sin harfinin ebced değeri olan 60 sayısından hareketle bu durum açığa çıkarılır.

Tûl-ı Âdem bıst ü heşt ü şı vü du
Ebcad-i şınde jayân bı-güft ü gü (2006)

Altmış üç

63 sayısı, eserde hacda şeytan taşlama töreninde atılan taş miktarını ifade edecek şekilde kullanılır. Sayı, aşağıdaki ilk beyitte hacı adaylarının üç günde attığı toplam taş miktarı olarak beyitteki yerini alır. İkinci örnek beyitte ise, 63 sayısı ile Allâh'ın emriyle her gün 21'er taş olmak üzere 3 günde toplam 63 taş atıldığı ifade edilmektedir.

Altmış üç taş sırrı oldı âşikâr
Kim atar üç gün anı ḫüccâc i yâr (847)

Emr-i Ḥa... 'dur kim atar üç gün tamâm
Günde yirmi bir ḫacer her «âşş u jâm (1399)

Yetmiş

Eserde 70 sayısı, genelde 1.000 sayısı ile birlikte kullanılmakta ve 70.000 melek kavramını karşılamaktadır. Diğer bir ifadeyle 70 sayısı, 1.000'le birlikte meleklerin

sayısını belirtmektedir. Aşağıdaki beyitte de çeşitli hesaplamalarla ulaşılan 70 sayısının, 70.000 melek sırrını açıkladığı dile getirilmektedir.

Olur on eczâ ile yetmiş tamâm
Sırr-ı yetmiş biñ melekdür ve's-selâm (692)

Yetmiş iki

Eserde 72 sayısı, 28 Kur'ân harfinin cüzleri toplamını ifade edecek şekilde kullanılır. Aşağıdaki beyitte Muhîtî, mukattaat harflerden olan yâ sîn'le bu iki harfin ebcedlerini (70) toplayarak 72 sayısına ulaşır ve bu 72 sayısının 72 cüzden haber verdiğini dile getirir.

Verdi yetmiş iki eczâdan «aber
Harf-i yâ sîn aç gözün eyle na'ar (1252)

Yetmiş sekiz

Eserde 78 sayısıyla kastedilen, 28 Arap harfine lâm-elif harfinin eklenmesiyle oluşan 29 harfteki cüzler toplamıdır. Muhîtî, daha önce 28 harfin cüzleri toplamının 72 olduğunu dile getirir. Lâm-elif'in cüzleri ise 6'dır. Dolayısıyla lâm-elif harfinin eklenmesiyle ortaya çıkan 29 harfin cüzleri toplamı 78 eder. Aşağıdaki beyitte bu durum örneklendirilmektedir.

Bıst ü heşt bâ-lâm-elif bı-sîn ü kâf
Oldı yetmiş sekiz eczâ bı-«ilâf (1021)

Seksen dört

84 sayısı, 3 kez 28 demektir. Bu sayı, insan vücudundaki 28 yüz, 28 el ve 28 ayak hattının toplamıdır. Beyitte 84 sayısının yüz, el ve ayak hatlarında ortaya çıktığı ifade edilmektedir.

Gösterür üç bıst ü heşt «attı i yâr
K'oldı vech ü dest ü pâdan âşikâr (4287)

Seksen altı

86 sayısı, 86 secde kavramını ifade edecek şekilde kullanılır. 86 secdeyle kastedilen, sefer, cuma ve hazar namazlarında kılınan secdeler toplamıdır. Bu durumda sefer namazında 22, Cuma günü namazında 30, hazar namazında da 34 secde söz konusu edilir. Aşağıdaki beyitte bir bakıma, 86 secde kavramı açıklanmaktadır.

Seksen altı secdeye oldı jalem
K'olur on bir on beş on yedide hem (1069)

Doksan

90 sayısı da 18 ve 70 sayıları gibi 1.000 sayısı ile birlikte kullanılmakta ve 90.000'i ifade etmektedir. Eserde 90.000 kelâmdan söz edilmektedir. Beyitlerdeki ifadeye göre, 90 sayısı, 90.000 kelâmı göstermektedir. 90.000 kelâm, Mi'râç Gecesinde Allâh'la Hz. Muhammed arasında konuşulan söz miktarıdır. Bu, net bir ifade olmayıp her şeyin konuşulduğu anlamına gelmektedir.

%o...san olur dört nu...afla âşikâr
Sırr-ı to...san biñ kelâmı añla var

Kim şeb-i Mi'râcda Aḥmed'le Ḥa...
Söyledi fehm it bu sözi bñ-nuḥu... (316-317)

Doksan altı

96 sayısı, eserde 3 kez 32'nin karşılığı olarak kullanılıp insanın 32 el, 32 yüz ve 32 ayak hatlarının toplamını ifade etmektedir. Aşağıdaki beyitlerde bu durum söz konusu edilmektedir.

%o...san altı oldı fehm eyle jayân
Verdi üç kez otuz ikiden nişân

Yaḫni üç şı vü du «aḫ mâ-lâ-kelâm
Geldi vech ü dest ü pâda ve's-selâm (1281-1282)

Doksan dokuz

99 sayısı eserde Allâh'ın 99 adını ifade edecek şekilde karşımıza çıkmaktadır. Aşağıdaki beyitte harfler ve sayılar aracılığıyla 99 sayısını elde eden Muhîfî, bu sayının 99 isimden haber verdiğini belirtir.

Şeş ħurûf u bâ-cümel ey pür-hüner
Virdi to...san to...uz esmâdan «aber (465)

Yüz

Eserde sıkça kullanılan sayılardandır. Genelde “sad tınâb-ı hayme” ifadesiyle karşımıza çıkar. Bu durumda Hz. Mûsâ'nın “hayme-i mî'adı”nı akla getirir; çünkü Hz. Mûsâ kuracağı hayme-i mî'ad için sad tınâb kullanır. Hurûfilikte sad tınâbla kastedilen, insanın sağ ve sol yanındaki 50'şer hattır. İnsanın bir yanındaki el ve ayakta 28 eklem, 10 el ve ayak parmakları, 10 el ve ayak tırnakları, 2 de el ve ayak ayası birlikte hesaplandığında 50 eder. Diğer yan için de aynı şey hesaplanırsa 100 sayısına ulaşılır⁶⁶. Bu da demek oluyor ki hayme-i mî'adla kastedilen bir bakıma, insan vücûdudur.

Aşağıdaki beyitte hüdhüd kelimesinin cüzlerinin ebcedinden hareketle ulaşılan 100 sayısı, 100 çadır ipini göstermektedir.

Ebced-i eczâ-yı hüdhüd aña hem
Sad tınâb-ı «aymeye oldu jalem (4014)

Yüz on dört

114 sayısı, Kur'ân'daki sûre sayısına işaret etmektedir. Kısmet-nâme'de 114 sayısının geçtiği bazı beyitlerde 114 sûre söz konusu edilmektedir. Muhîfî, aşağıdaki örnek beyitte esmâ kelimesinin ebcedi (102) ile kelimenin 12 cüzünü toplayarak Kur'ân'daki sûre sayısını ortaya çıkarır.

Ebced-i esmâ vü eczâ ey püser
Sûre-i Çur'ân'dan verdi «aber (3619)

⁶⁶ Kemaloğku, Kemal; *age*, s. 18

Yüz yirmi dört

124 sayısı, eserde 1.000 sayısı ile birlikte düşünülerek 124.000 peygamber sırrını ifade edecek şekilde kullanılmaktadır. Örnek beyitte neml kelimesinin ebced değeri olan 120 sayısı ile kelimenin cüzlerinde yer alan 4 nokta toplanarak 124 sayısına ulaşılmakta ve peygamberlerin sayısını görünür kılmaktadır. İkinci örnekte de 124 sayısı, 1.000'le birlikte ele alınmakta ve 124.000 peygamber sırrı görünmektedir.

Ebcd-i üç harf-i neml ü no...ta hem
Oldı Ha...dan yüz yigirmi dört jalem (4037)

Ola yüz yigirmi dört bı-reyb ü şın
Enbiyânuñ gösterür ja...dın ya...ın (4176)

Üç yüz altmış

360 sayısı, eserde insan vücudundaki eklemlerin sayısını belirtecek şekilde kullanılmaktadır. Aşağıdaki beyit, bu durumu örneklendirmektedir.

Gösterür fehm it derec sırrın saña
Üç yüz altmış mafşalı hem tâlibâ (380)

4.3. Allah

Muhîtî, kâinâtın yaratıcısı Allâh'ı da eserde konu edinir. Muhîtî, Kısmet-nâme adlı eserinde, Allâh kelimesini oluşturan harfler, harflerin işaret ettikleri kavramlar, ebced değerleri gibi unsurlar üzerinde de durur.

Beyitlerde önce Allâh kelimesinin harfleri incelenir. Bu kelimenin beş harften (elif, lâ, lâ, elif, he) oluştuğunu söyleyen Muhîtî, bu beş harfin 5 vakit namaza, 5 duyuya, 5 hatta işaret ettiğini açıklar.

Hemen sonrasında gelen beyitte, Allâh kelimesinin 8 cüzünün olduğu, bu 8 cüzün 8 cenneti ve 8 hattı gösterdiği belirtilir.

Allâh kelimesinin ebcedinde (67), Âdem ve Havvâ kelimelerini görmek mümkündür; çünkü Âdem (46) ve Havvâ'nın (21) ebcedi toplamı Allâh'ın ebcedi kadardır.

Allâh'ın ebcedine (67) Allâh kelimesinin tekrarlanmayan 3 harfi eklenirse 70 olur. Bu da kef ve nun'un; yani kün'ün sırrını göstermektedir. Allâh'ın cüzlerinin tekrar etmeyen 6 harfi de kef ve nun'un cüzleri miktarıdır.

Allâh kelimesi, 72 cüze de işaret etmektedir. Allâh kelimesinin ebcedi (67), kelimeyi oluşturan 5 harfle toplandığında 72 olur ki bu da 28 harfin cüzü kadardır. Kelimeyi oluşturan 5 harfin 14 cüzü vardır. 28 harfin 72 cüzü Allâh'ın 14 cüzüyle toplanırsa 86 olur. Bu da 86 secdeye işaret etmektedir. Bu sayıya 4 nokta eklendiğinde 90 olur ki bu, 90.000 kelâma işaretir. Mirâç gecesinde Allâh ile Hz. Muhammed, çok kısa bir zamanda bile 90.000 kelâm konuşmuştur.

Allâh kelimesini oluşturan harflerin ebcedi (elif: 1, lâm: 30, lâm: 30, he: 5) kelimenin 14 cüzüyle toplandığında 80 olur ve Fazlullah'ın fe'sine işaret eder. Kelimedeki harflerin sayısı tekrar etmeden 3'tür ve bu hâliyle Fazl'ın 3 harfine ve 3 çeşit namaza (sefer, cuma, hazar) işaretir.

Allâh'taki 4 nokta, 4 unsura, 4 kitaba, cennetteki 4 ırmağa ve 4 hatta işaret eder. Kelimeni yazımında kullanılan nokta ve cüzler toplandığında elde edilen 18 sayısı, on sekiz bin âleme işaretir.

Allâh kelimesi, 4 noktası, 14 cüzü ve tekrar etmeyen 3 harfiyle 21 hatta işaret eder. Kelimenin cüzlerinde tekrarlanmayan 6 harf yer alır. Bu 6 harfin cüzleri ise 15'tir. 15 sayısı, cuma günü namazının karşılığıdır.

12 noktası, 12 burca işaretir. Buna zâhirdeki 5 harf eklendiğinde 17 olur ve 17 rekat namazı gösterir.

12 noktayla yukarıda bahsi geçen 15 harf toplandığında 27 olur ve Kadir gecesi görünür; çünkü Ramazan ayının 27. gecesi Kadir gecesi olarak kabul edilir. 27'nin üzerine zâhirdeki 5 harf eklendiğinde asıl ulaşılmak istenen 32 sayısı elde edilir.

Allâh'ın zâhirî ebcedi (67), tekrar etmeyen 6 cüzle toplandığında 73 olur. Buna 27 sayısı da eklenince 100 olur. Allâh kelimesi Kur'ân'daki 114 sûreyi de kapsamaktadır. Yukarıdaki 100 sayısının üzerine daha önce bahsi geçen 14 cüz eklenirse Kur'ân'ın sûelerini ifade eden 114 elde edilir.

Allâh'ın 14 cüzünde tekrar etmeyen 6 harf olduğuna göre, tekrar eden harf sayısı da 8'dir. Bu haliyle de 8 cennete, 8 hatta ve Fazl'ın 8 cüzüne işaret etmektedir. 8 cüze Allâh'ın tekrar etmeyen 3 harfi eklendiğinde sefer namazının (11) sırrı görünür.

Allâh kelimesinin ilk batındaki cüzleri (elif, lâm, fî; lâm, elif, mîm; lâm, elif, mîm; elif, lâm, fî; hî, yî) ve 4 noktası toplandığında 18 olur. Buna ikinci batındaki 38

ifadesi eklenirse Fazl'ın ölüm yaşı olan 56 elde edilir. 56 sayısı, aynı zamanda Muhammed'in nutkunun (28) ve hattının (28) toplamına eşittir.

Kısaca Muhîfî, tüm bu açıklamaları yaparak Allâh'ın sırrına ulaşmaya çalışır. Sadece Allâh kelimesinden yola çıkarak O'nun pek çok şeyi ifade ettiğini, pek çok kavramın bu kelimedede görüldüğünü vurgular.

Laf@-1 Allâh pencdür ey nev-civân

Penc va...t esrârını ...ıldı jayân

.....

Ya'ni her «a'tt otuz ikidür tamâm

Sırr-1 Allâh oldı @âhir ve's-selâm

(306-369)

4.3.1. Allah ve Fazl

Hurûfillikte Allâh ve Fazl arasındaki ilişki önemlidir. Aşağıya aldığımız örnek beyitlerde bu ilişki sıkça dile getirilmiştir. Bu durum, eserde gerek kelime gerekse anlam düzeyinde kendini göstermektedir. Eserde Fazl için kullanılan isim veya sıfatlara baktığımızda, bunların pek çoğunun Allâh için kullanılan isim ve sıfatlar olduğu görülmektedir.

Kısmet-nâme'de her şeyin Fazl olduğu, Fazl'dan var olduğu sıkça dile getirilmektedir. Eserde Âdem, Muhammed, Ali, Mesih, Mehdî vs. olan Fazl, yeri gelir Allâh mertebesinde görülür.

Aşağıdaki beyitlerde Fazl, “hâkim-i mutlak, Hak, lâ-yenâm, lâ-yemût, Hayy, Bâkî, lâ-yefût, bütün her şeyi bilen, her şeye hâkim” olarak gösterilir. Hatta Fazl, bütün sırlara vâkıftır. Evvel de âhir de odur. O, hem dışarda görünen hem içerde gizli olandır. Kısacası hem manâda hem şekildedir.

Mülk anuñdur hâkim-i mu'fla...dur ol

Cümle mevcûdât içinde Hâ... 'dur ol

Fazl-ı Hâ... 'dur lâ-yenâm u lâ-yemût

Fazl-ı Hâ... 'dur Hây u Bâ... lâ-yefût

.....

Fazl-ı Hâ...’dur Şûret ü maıñı tamâm

Fazl-ı Hâ...’dur nuñ... u ma@har ve’s-selâm (209-214)

Muhîfî, aşğıdaki beyitlerde de Fazl’ı Allâh mertebesinde görür. Beyitler incelendiğinde, İslâm’ın şartları olan oruç, namaz, zekât, şehâdet ve haccın Fazl tarafından insanlığa emredildiği dile getirilmiş; herkesin ona şehâdet getirmesi gerektiği, şehâdet getirmeyenin ise mutlak kâfir olacağı vurgulanmıştır. Bunları kabul eden herkesin yerinin cennet olacağı müjdelenmiştir.

Fı vü dâd u lâmadur şavm u şalât

Fı vü dâd [u] lâm emridür zekût

Hem şehâdet hacc anuñ fermânıdır

Rahmetinden ...ullara ihsânıdır

Fazl’a getürmez şehâdet kim ki bil

Kâfir-i mufla...dur ol ey ehl-i dil

Fazl-ı Hâ.....’a kim ki i...râr eyledi

Menzilin firdevs-i gülzâr eyledi (251-254)

Muhîfî, başlangıçtan ve sona kadar var olan her şeyin Fazlullah’tan ibaret olduğunu vurgular ve arada ondan başka hiçbir şey olmadığına dikkat çeker. Gerek yerde gerekse gökte bilinen bilinmeyen her ne varsa, hepsi Fazl’ın bir zuhûru ve onun nutkudur. Gökyüzü, yıldız, Güneş, Ay; ateş, su, toprak, hava vs. tamamı Fazl’ın nutkundan görünmektedir. Bunlar hangi dilde söylenirse söylensin esasında hepsi Fazl’ın nutkuna işaret etmektedir; çünkü asıl olan, Fazl’ın 32 nutkudur.

İbtidâ vü intihâ ey merd-i râh

Fazl-ı Hâ...’dan yaıñı kim bı-ıştibâh

.....

Bilmek isterseñ bu esrârı tamâm

İdelüm Hâ...’dan işitgil ve’s-selâm (2651-2660)

Aşağıdaki beyitte de Muhîfî, Fazl'ı Allâh mertebesinde görür. Ona daima gönülden zikretmek gerektiğini vurgular; çünkü o, feryat edenlerin yarımına koşandır. Her türlü istek, Fazlullah sayesinde gerçekleşir. Bu nedenle insanın her ne dileği varsa hiç şüphesiz Fazlullah'tan istemelidir.

±ikrini ...oyma dilünden bir nefes
Fazl-ı Ha.....'uñ kim odur feryâd-res

Fazl-ı Ha...'dan ...ıl taleb ey ehl-i dil
Her ne ma...şüduñ ki var bñ-...âl u ...îl

Fazl-ı Ha...'dan hâşıl olur her murâd
Fazl-ı Ha...'dur pâdişâh-ı rûz-ı dâd (4186-4188)

Bu açıklamalar da gösteriyor ki, Hurûfîlerin gözünde Fazlullah, Allâh yerine konulmuş; insanlar o derecede Fazl'a inanmış ve bağlanmışlardır.

4.3.2. Kur'ân

Dört büyük kitaptan biri olan Kur'ân, Müslümanların kutsal kitabıdır. Hz. Muhammed'e vahiy yoluyla gönderilmiştir.

Muhîfî, Kur'ân kelimesini oluşturan harfleri kullanarak 78 sayısının anlamına ulaşmaya çalışır. Hatırlayacağımız üzere 78, muhkem âyetlerde geçen mukattaat harfler toplamıdır. Şâir, Kur'ân'ın harflerini, noktalarını, ebced değerini, cüzlerini vs. kullanır ve 78 sayısının sırrını çözer.

İşe öncelikle Kur'ân kelimesinin harfleriyle başlar. Kur'ân, 4 harflidir ve bu 4 harf, noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâ, gâ) işaret ettiği gibi, 4 unsurdan, cennetteki 4 akarsudan haber verir, kutsal 4 kitabı ve 4 hattı gösterir.

Kur'ân kelimesindeki elif harfinin üstündeki med işareti dâhil edildiğinde harf sayısı 5'e çıkar. Bu hâliyle Kur'ân, 5 vakit namazı ve 5 hat sırrını gösterir. Kur'ân'ın 3 noktası (kaf 2, nun 1), 3 çeşit namaza (on bir, on beş, on yedi rekat namaz) ve Fazl'ın 3 ismine (fî, dâd, lâm) işaret eder.

Kur'ân'ın 4 harfi ve 3 noktası, toplamda 7 eder ki aslolan da budur. Bununla kastedilen, Kur'ân'ın özü olan ve 7 âyetten oluşan Fâtiha sûresi olabilir. Med işaretini eklediğimizde Kur'ân kelimesinde Âdem'in yüzündeki 8 hattı görebiliriz. Normalde 7 olan ebî hat, saçtan istiva hattının geçmesiyle 8 olur.

Kur'ân'ın 11 cüzü vardır (kâf, elif, fi; rî, yî; elif, lâm, fi; nun, vav, nun). 11 cüzüyle Kur'ân, 11 rekat namazı; yani sefer namazını gösterir. Kur'ân'ın cüzlerinde yer alan 8 noktada 8 cennet ve 8 teşehhüd sırrı gizlidir. Cüzler ve noktalar toplandığında 19 olur ki, böylece 19'un sırrı çözülmüş olur.

Kur'ân'ın 11 cüzü, med işareti dâhil edildiğinde cüz sayısı 14'e, nokta sayısı da 9'a çıkar. Cüzler, Âdem'in yüzündeki 14 hattı; noktalar ise, 9 teşehhüdü, 9 feleği ve 9 âyeti göstermektedir. Kur'ân kelimesi 14 cüz ve 9 noktasıyla (23), Âyet'el-Kürsîdeki harf sayısını göstermiş olur.

Kur'ân kelimesinde eklemelerin bile sırrı âşikârdır. Kur'ân'ın 5 harfi, bu 5 harfin ebced (352) ve 3 noktası toplandığında 360'ın sırrı ortaya çıkar. 360, insan vücudundaki eklem sayısı miktarıdır.

Muhîfî, göklerin sırrının da Kur'ân'da gizli olduğunu söyler; çünkü Kur'ân gökten inmiştir. Tabii buradaki inmenin gerçek anlamıyla kullanılmadığı açıktır. Biliyoruz ki Kur'ân, 20 kûsûr senede ve vahiyler yoluyla gelmiş bir kitaptır.

Kur'ân'ın 4 harfi, imâlesiz 7 olur ve 7 hatta işaret eder. Buna 5 noktayı eklediğimizde 12 burç ve 12 hat sırrı çözüme ulaşır. Kur'ân'ın görünüşteki 4 harfiyle 16 olur ve 16 hattır gösterir.

Kur'ân'ın imâlesiz 7 harfi, 3 noktası ve sûretteki 5 harfi, 15 rekatlık Cuma günü namazına işaret eder. 6 noktasında 6 teşehhüd ve kâf u nûn'un 6 cüzü görünür.

Muhîfî, Kur'ân kelimesinin ikinci batındaki cüzlerinin 27 olduğunu, bu 27 harfin 11'inde toplam 16 nokta bulunduğunu söyler. Med dâhil edilmezse sayı 24'e düşer ve gece ile gündüz Kur'ân kelimesinde görünmüş olur.

Kur'ân kelimesinde Âdem ismi de görünür. İkinci batındaki cüzler ve noktalar toplandığında 43 olur. Buna med de eklenince 46'ya çıkar ki bu sayı aynı zamanda Âdem'in ebced karşılığıdır. Kur'ân'ın görünüşteki 4 harfi dâhil olursa 50 olur. Böylece Kur'ân harfleri (28) ve bu harflerdeki nokta sayıları (22) görünmüş olur.

Kur'ân kelimesi medli düşünüldüğünde ilk batında 14 cüz ortaya çıkar. Bunu yukarıda elde ettiğimiz 50 sayısı ile birlikte düşünersek 64 olur. 64 sayısı, 2 kez 32 demektir ve Âdem'in hattına (32) ve nutkuna (32) işaret etmektedir.

64'e itibârî olarak 6 eklenince kef ve nun'un (kün) sırrı da çözüme kavuşur. 8'i dâhil edersek 78 olur ve 78'in manası açıklanır. Hurûfîlikte 78, 29 sûrenin başında gelen mukattaat harflerinin toplam adedidir.

Laf@-1 Çur^hân çârdur fehm eyle hem

Çâr ħarf-i mujceme oldı jalem

.....

Çismet-i hešt ile hem ey nık-nâm

Maġni-yi heftâd u heštür ve's-selâm

(693-728)

4.3.3. 29 Sûre

29 sûrenin başında yer alan mukattaat harfler, 14 şekilde karşımıza çıkar. Bu 14 şekil: elif lâm mîm; elif lâm mim râ; elif lâm mîm sad; elif lâm râ; tâ hâ; hâ mîm; hâ mim ayn sîn kâf; kâf; kâf he ye ayn sîn sad; nûn; sâd; tâ hâ; tâ sin; tâ sin mim; yâ sin. Mukattaat harflerin bu 14 şekli, 14 hattı görünür kılmaktadır. 29 sûrenin başında yer alan bu harflerin sayısı, tekrar etmeden 14'tür. Bu 14 harf aynı zamanda Kur'ân'ın aslı olan harflerdir.

Mukattaat harfler, sayıları yönüyle Fâtiha sûresine ışık tutar. Sûrelerin 14 şekli, tekrar etmeyen 14 harfle toplandığında Kur'ân'ın asıl harfleri olan ve Muhammed'in nutku olarak adlandırdığımız 28 sayısına karşılık gelir. 9 noktanın eklenmesiyle 37 olur ki 37 sayısı, 14 mukattat harfin cüzleri toplamıdır. 37 sayısı, aynı zamanda Hudâ'nın 32 nutkunun ve Allâh ismindeki 5 harfin toplamı demektir. Bahsi geçen 14 sûredeki harf sayısı 38'dir. 38 sayısının 30'u Kur'ân'ın 30 cüzünü; 8'i ise, cennetin 8 kapısını ifade etmektedir. Hesaplamaya 9 nokta dâhil edilince 40 sayısının ve 7 hattın anlamı açığa çıkar. Ayrıca 47 sayısı, Âdem isminin ebced karşılığıdır. Buna bâtındaki 3 harf ilave edilerek 50 sayısına ulaşılır ki 50, 50 vakit namazı görünür kılar. Fe'nin 1 noktasıyla 51 rekat namaz sırrı ortaya çıkar. Fe'ni noktası, 9 noktayla toplandığında nokta sayısı 10 olur ve Mûsâ'nın 10 hattını karşılar.

37 ve 38 sayılarının toplamı 75'tir. 75 sayısının 72'si, harflerin cüzlerini; 3'ü de ses, söz ve kuvveti ifade etmektedir. Bâtınî 3 harfle 78 harf sırrı aydınlanır. 9 nokta ilavesiyle 87 olur. Böylece mukattaat harflerinin sırrı da anlaşılmiş olur. Bâtındaki 3 harften vaz geçildiğinde 84 sayısı elde edilir. 84 demek, 3 kez 28 demektir; yani diğer bir ifadeyle el, yüz, ayak hatlarının ifadesidir.

Bı-mükerrer bist [ü] nüh sûre jayân

Çâr-deh şekl oldı fehm it bı-gümân

.....

Sırr-ı Çur^{ân} bist ü nüh sûre tamâm

Geldi on dört sûre içre ve's-selâm

(4260-4288)

4.3.4. Fâtiha Sûresi

Fâtiha sûresi, Kur'ân'ın ilk sûresidir. Eserde de üzerinde en çok durulan sûrelerden biridir. Eserde Fâtiha için “Seb'al-mesân, Ümmü'l-kitâb” ifadelerinin yanı sıra “El-hamd” kelimesi de kullanılmaktadır.

Eserde öncelikle “El-hamd” kelimesinin harf değerleri söz konusu edilmektedir. Kelimenin 5 harften oluşması, bu yönüyle 5 vakit namazın sırrını aydınlatması üzerinde durulmaktadır. Ayrıca “El-hamd”, hem Âdem'in 5 hattını, hem 5 duyu organını, hem de Fazlullah'ın ismini (3 harf ve 2 noktayla yazılır.) göstermektedir.

Şairin, “El-hamd” kelimesinde de 28 sayısına ulaşması dikkat çekici bir yöndür. Kelimenin ebced değerini (Elif: 1 + lâm: 30 + hâ: 8 + mim: 40 + dâl: 4) hesaplayan şair, çıkan sonuca bir de kelimenin kendisini ekleyerek 84 sayısına ulaşır ki bu, 3 kez 28'in karşılığıdır. Böylece el, ayak ve yüzdeki 28'er hat görünür olmaktadır.

Kelimenin 14 cüzü ise (elif, lâm, fî; lâm, elif, mîm; hâ, elif; mîm, yî, mîm; dâl, elif, lâm), 14 hatta işaret etmekte olup bu değer aynı zamanda hurûf-ı mukattaa adedindedir. “El-hamd”ın cüzleri 14 harf olduğu için kelime, Seb'al-mesân; yani Fâtiha adıyla anılmıştır; çünkü Fâtiha, 2 kere inen ve 7 âyetten oluşan bir sûredir.

“El-hamd”ın cüzleri ve cüzlerdeki noktalı 3 harf (fî, hâ, yî) toplamda 17 etmekte ve böylece hurûf-ı muhkemâtı göstermektedir.

Kelimenin 14 cüzündeki tekrar etmeyen 7 harf (elif, lâm, fî, mîm, hâ, yî, dâl) ve noktalı 3 harf toplamda 10 olup hem Mûsâ'nın 10 hattına hem de Besmelenin 10 harfine işaret etmektedir. Fâtiha'nın 7 âyetten oluşmasının sırrı da “El-hamd” kelimesinde gizlidir. İfadeye göre kelimenin cüzlerinden 7'si tekrar etmediği için Fâtiha, 7 âyetten oluşmuştur.

Kelimenin cüzlerindeki noktalı 3 harf (fî, hâ, yî), hem Fazl'ın ismindeki 3 harfi hem de 3 rekat sırrına işaretir.

Fâtiha sûresi, 7 âyet hâlinde geldiği için asıl olan 7 hattı (ümmî hatlar) da göstermektedir.

“El-hamd” kelimesi, cüzlerindeki tekrar etmeyen 7 harf ve noktalı 3 harfle 10 âyetin sırrını da aydınlatmaktadır. 10 âyetin üzerine Fâtiha’nın 7 âyeti eklenerek hem hurûf-ı muhkemât hem de 17 rekâtlık hazâr namazı görülebilir.

10 âyetle “El-hamd”ın 5 harfi 15 eder ve 15 rekâtlık Cuma günü namazı görünür olur.

Kelimenin 14 cüzü ve tekrar etmeyen 7 harfi 21 hattın sırrını da göstermektedir. Hatırlanacağı üzere Fâtiha sûresinde Arap harflerinden 21’i kullanılmış, 7’si ise kullanılmamıştır. 21 sayısı, Havvâ’nın 21 hattına işaret etmekte olup aynı zamanda Allâh’ın hatlarının da asıl olanıdır.

Fâtiha sûresi, 7 âyetten oluşması ve 21 harfin kullanılması yönüyle Kur’ân’ın 28 harfini de göstermektedir. Bu da demek oluyor ki, El-hamdülillah kelimesinin anlamında Kur’ân’ın sırrı gizlidir.

“El-hamdülillah” sözcüğünün cüzlerindeki 29 harf ve Kur’ân’daki 29 sûre, 29 sözünde ortaya çıkmaktadır. Bu 29 söz ile Fâtiha’daki 21 harf, 50’nin sırrını göstermektedir. 50 sayısına “El-hamd”ın 5 harfi de eklenerek 55’e ulaşılır ki bu 5 vakit namazdaki kâmet sırrını göstermektedir.

“El-hamd” kelimesinde Hurûfîlerce önemli görülen 32 sayısı da gizlidir. “El-hamd”ın 14 cüzü, 29 söz ve 21 harfle toplandığında 64 sayısına ulaşılır ki bu, 2 kez 32 demektir. Bu da 32 hat ve 32 nutuk anlamına gelmektedir.

Fâtiha’nın 7 âyetindeki nokta sayısı 56’dır. 56 sayısı, 2 kez 28 demektir. 56, hem 50 harf ve noktayı hem de lâm-elif’in 6 cüzünü karşılamaktadır.

56 sayısına 14 şeddeli harf eklenince 70 sayısına ulaşılır ki bu, kâf u nûn (kâf: 20, nûn: 50) sırrını göstermektedir. 70 sayısı, Fâtiha’nın 7 âyetiyle birlikte 77 olur ve hurûf-ı mukattaatı gösterir. Huruf-ı mukattaa, 29 sûrenin başında geldiği için 29 sûrenin de gizi çözülmüş olur. Bu da demek oluyor ki Kur’ân’ın sırrı, Fâtiha’da gizlidir. El-hamd’in yani Fâtiha’nın anlamının bilinmesiyle Kur’ân’ın sırrı da çözülecektir.

Fâtiha sûresinde 21 harf yer almaktadır. Bu harflerdeki nokta sayısı 11 olup 11 rekâtlık sefer namazına işaret etmektedir. Fâtiha’yı oluşturan 21 harf ve 11 noktası toplamda 32 eder ve 32 ismi göstermektedir. Böylece şair, bir kez daha 32 sayısına ulaşmış olur.

21 harfin cüzlerine inildiğinde 45 noktanın daha olduğu görülmektedir. Böylelikle Fâtiha’da kullanılan 21 harfteki nokta sayısı 56 olur. 21 harfle toplandığında tekrar 77 sayısına ulaşılır.

Fâtiha'yla ilgili olarak 56 nokta, 21 harf, 7 âyet ve 29 söz toplamda 113 eder. Bunların tamamını 1 değerinde düşünürsek Kur'ân'daki 114 sûrenin sırrı anlaşılabilir olur. Tüm bu açıklamalar da gösteriyor ki Kur'ân'ın sırrı, tamamıyla Fâtiha'da gizlidir. Diğer bir ifadeyle, Kur'ân'ın mânâsı Fâtiha'nın 7 âyetindedir.

Fâtiha'da kullanılan 21 harfin cüzleri toplamı 50'dir. 50 sayısının işaret ettiği kavram, 50 vakit namazdır. Bu cüzlerdeki noktalar toplamı 40'tır ve erba'ın sırrını göstermektedir.

Fâtiha'nın anlamı el, yüz ve ayak hatlarında görünmektedir; çünkü Fâtiha'da 3 kez 32 sayısını görmek mümkündür. El, ayak ve yüz hatlarının her birinin 32 olduğu hatırlanırsa insan vücudunda Fâtiha'nın sırrının yazılı olduğunu söyleyebiliriz. Beyitteki ifadeye göre, abdest alınırken bu 5 organın (2 el, 2 ayak, 1 yüz) yıkanmasının nedeni budur.

Fâtiha'nın 21 harfinin ebced değeri 3605'tir. Buna 29 söz ve "El-hamd" kelimesinin 14 cüzü eklendiğinde 3648 eder. Bu değer, 114 kez 32'ye eşittir. Kısacası Kur'ân'daki 114 sûrenin sırrı Fâtiha'da gizlidir. Hurûfî inancına göre yorumlayacak olursak, Kur'ân'daki her bir sûre, Allâh'ın 32 nutkuna karşılık gelmektedir.

Dikkati çeken en önemli nokta, şairin "El-hamd" sözcüğünü de 28 ve 32 sayılarıyla bağdaştırarak açıklamasıdır.

Laf@-1 El-ḥamd penc ḥarf oldı jayân

Penc va...t esrârına oldı nişân

.....

Ya;ni her bir sûre-i Ğur'ân tamâm

Sı vü du nuṭ...-1 »udâ'dur ve's-selâm

(876-928)

4.3.5. Besmele

Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm sözünün kısaltılmışı olup her işe onunla başlanır. Bir hadis-i şerîfe göre; onuz başlanan işlerin sonu kesik olur. İbn Arabî: "Allâh'a göre 'kün!' ne ise, kula göre besmele odur." der⁶⁷.

"Bismillâhi'r-rahmâni'r-rahîm" sözü, 21 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle Havvâ'nın 21 hattına işaret etmektedir. Yani 21 sayısının sırrı Havvâ'nın yüzündeki hatlarda gizlidir. Kelimeyi oluşturan 21 harf, aynı zamanda Fâtiha'nın 21 harfini de

⁶⁷ Ethem Cebecioğlu; Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü, "Besmele" mad., 2004, s. 98

göstermektedir. Bir bakıma “Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm”, “El-hamd”le aynı mânâdadır.

“Bismillâh” sözcüğü, 3 heceden oluşması yönüyle Fazlullah’a işaret etmektedir; çünkü Fazl sözcüğü de 3 harften oluşmaktadır. “Bismillâh”taki 3 sayısı, 3 çeşit namaza da (hazar, Cuma, sefer namazları) delâlet etmektedir.

“Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm” sözcüğünün yazımında 4 nokta bulunmaktadır. 4 sayısı, hem saygı duyulan 4 ayı (Ramazan ...), hem de 4 hattı göstermektedir. 4 sayısının işaret ettiği diğer kavramlar ise, 4 rekat farz namazlar, 4 tekbir, cennetteki 4 ırmak, Farsçadaki noktalı 4 harf ve Kur’ân’ın 4 harfidir.

“Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm” sözcüğündeki 4 nokta ve 3 hece toplamda 7 eder ki bu, Fâtiha’nın âyet sayısını göstermekte ve asıl olan 7 ümmî hatta işaret etmektedir.

Şair, “Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm” sözünü oluşturan 21 harfin ebced değerleri ile tekrar etmeyen 10 harfin ve sözcükteki 4 noktanın toplandığında 802 sayısına ulaşabileceğini iddia etmektedir. 802 sayısının da Fazlullah’ın “Câvidân-nâme”sinin toplatılıp kitap hâline getirildiği yıl olduğunu belirtir. Bu sayıya sözcüğün 4 hecesi ve 3 şeddesi eklendiğinde Aliyyu’l A’lâ’nın meşhur eseri “Kürsî-nâme”yi hatırlatan bilgilere ulaşılmaktadır.

Eserde Aliyyu’l A’lâ ile ilgili bilgilere de yer verilmektedir. Onun, Fazlullah’ın yerine geçecek kişi olduğundan, bu nedenle ona “Fazlullah’ın feyzi” ifadesinin lakap olarak verildiğinden, kısacası onun Fazl’ın halifesi olduğundan bahsedilmektedir. İfadeye göre o, cenneti isteyenler için bir rehber; cehenneme gidecek kâfirler için ise bir kâtildir. Şair bu şekilde Aliyyu’l A’lâ’dan bahsederken bir anda “Hasan’ın babası, zamanın imamı, düldülün sürücüsü” gibi ifadeler kullanarak Hz. Ali ile ilgili kavramlara konuya dâhil eder.

Muhîtî, bu açıklamalardan sonra, “bism”in harfleri üzerinde durur. “Bism”deki “be”yi kendisinin komşusu olarak nitelerken “sin”i Muhammed olarak görür. “Mim” ise Mehdî’dir. Böylece “Bism”in sırrı açığa çıkmış olur. Yani önce Âdem, sonra Muhammed, sonra da Mehdî’nin geldiği söylenerek be, sin ve mim’in yani “bism”in sırrı ortaya çıkar.

“Bismillâhi’r-rahmâni’r-rahîm” sözcüğünde tekrar etmeyen harf sayısı 10’dur. Bu 10 harf, hem 10 âyete hem de Mûsâ’nın 10 levhasına işaret etmektedir.

10 sayısına besmeledeki 4 nokta eklenirse 14 eder ki bu, hem insan yüzündeki 14 hatta hem de Fâtiha sûresine işaret eder. Fâtiha sûresinin 7 âyet olduğu ve bu sûrenin 2 kere indiği hatırlanırsa 14’ün sırrı çözülmüş olur.

Besmeleden elde edilen 14 sayısına 3 şeddenin eklenmesiyle 17 sayısı elde edilmekte ve hizada kılınan 17 rekat namaz görünmektedir.

Besmelede tekrar eden harf sayısı 11'dir. Bu şekliyle 11 rekat sefer namazını; 4 noktanın eklenmesiyle de 15 rekathli Cuma günü namazını görünür kılmaktadır.

Bismillâh'taki 3 hece, 4 nokta ve 21 harf toplamda 28 eder. 28 sayısı, Kur'ân müfredâtını göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Kur'ân harfleri, besmelede gizli bir şekilde gelmiştir.

Şair, besmelede tekrar etmeyen 10 harfin ebced değerleri toplamının 406 ettiğini ve bunun, 4 yüzyıla ve 6 yöne işaret niteliğinde olduğunu belirtmektedir. 406'da gerçek güneş görünmüştür. Şöyle ki: Şems kelimesinin ebced değeri 400'dür. Kelimedeki 3 nokta ve kelimeyi oluşturan 3 harf de hesaplama dâhil edildiğinde 406 sayısına ulaşılır. Hakîkî güneş olan Mehdî'nin güneşi, batı diyarlarından açıkça doğmuştur.

Güneşin batıdan doğması, Mehdî'nin yeryüzüne inmesi kıyâmet alâmetleri olarak bilinmektedir. Eserde de besmele sözcüğünden hareketle kıyâmet söz konusu edilmiştir.

Besmele, Fazl'la ilgili bir sırda da işaret etmektedir. Besmelede kullanılan 21 harfin cüzleri toplamı 56'dır. Bu, Fazlullah'ın ölüm yaşını göstermektedir. Aynı zamanda Mehdî'nin tarihini aydınlatmaktadır.

Besmelede 28 ve 32'nin sırrına da ulaşılabilir. İkisi toplamda 60 eder ve hem dakika sırrını, hem Âdem'in boyunun 60 zirâ oluşunu açıklar.

56 sayısı, 2 kez 28 demektir ve Hz. Muhammed'in hem 28 hattına hem de 28 nutkuna delâlet etmektedir.

Besmeledeki 21 harfin 56 cüzünde toplam 33 nokta kullanılmıştır. 33 sayısı, Fazlullah'ın nutkunu göstermektedir; çünkü Fazlullah, 33 yaşında te'vil ilmini öğrenmiş ve böylece varlık gösterebilmiştir.

21 harfin 56 cüzü ve 33 noktası 89 eder. Buna 4 hece ve 3 şedde eklenirse 96 olur ki bu da, 3 kez 32 demektir. Yani 3 tane 32 hat 8 el, ayak ve yüz hatları görünür olmuş sayılır.

Besmeledeki tekrar eden 11 harfle 56 cüzün toplamı, Allâh ismini göstermektedir; çünkü Allâh kelimesinin ebced değeri 67'dir. 67 sayısı, bismelenin tekrar etmeyen 10 harfiyle 77 eder ve 77'nin sırrını aydınlatır. Buna besmeledeki 3 şeddeyi eklersek 80 eder ki Fazl'ın fi'sini görünür kılar. 4 hece ilavesiyle 84 olur. Bu değer 3 kez 28'e eşittir.

Besmeledeki tekrar etmeyen 10 harfin açılımında tekrar etmeyen harf sayısı 12'dir. 12 sayısı, 12 burca, 12 çeşmeye, 12 hatta ve Fazl'a işaret etmektedir. Bu 12 harfteki nokta sayısı 5'tir ve 5 sayısı, 5 vakit namazı gösterir. 12 harf ve 5 noktanın toplamında 17 rekat hazar namazı ve 17 hurûf-ı muhkemât kendisini gösterir.

Laf@-ı bismi'llâhi rahmâni'r-rahîm

Geldi Hâ...dan bist ü yek harf-i ...adım

.....

Devr-i Mehdî'dür bil ey jâlî-ma...âm

İrdi bismillâha târîh ve's-selâm

(929-1016)

4.4. Peygamberler ve Din Büyükleri

Kur'ân'da 28 peygamberin adı geçmektedir. Hadis-i şeriflerde ise 124.000 peygamberin varlığı dile getirilmektedir.

Muhîfî, yüz yirmi dört bin peygamber geldiğinin Hak kelâmı Kur'ân'da yer aldığını bir seslenişle dile getirir.

Geldi yüz igirmi dört biñ enbiyâ

Hâ... kelâmında bil ey merd-i »udâ

(37)

Aşağıdaki beyitte de hurûf-ı muhkemâttan hareketle 124.000 peygamber olduğu ifade edilmektedir.

Birine biñ didi çün Fazl-ı Celîl

Yüz yigirmi dört biñ olur no...ta bil

Bil nübüvvet no...tası ey kân-ı nûr

Yüz yigirmi dört biñ olduğu budur

(1078 / 1079)

Eserde Fazl kelimesiyle peygamberler arasında bazı ilgiler kurulur. Hangi peygamberle nasıl bir ilgi kurulduğu, söz konusu edilen peygamberin bölümünde

açıklanmaktadır. Yapılan açıklamalarda Âdem'in de Ahmed'in de Ali'nin de aslında Fazlullah olduğu vurgulanır.

Âdem ü Aḥmed ;Alı ya;ni tamâm
Fı vü dâd u lâm-ı Ḥa...'dur ve's-selâm (198)

4.4.1. Hz. Âdem

Yaratılan ilk insandır. Eserlerde ilk insan olması, 40 gün balçıkta bekletilmesi, meleklerin ona secde etmeleri, sol eğe kemiğinden Havvâ'nın yaratılması, cennetteki yasak ağaca el uzatması, cennetten kovulmaları v yönleriyle konu edilir⁶⁸.

Kismet-nâme'de Muhîti, Fazl ile ilgili pek çok açıklamalar ve benzetmeler yapmaktadır. Bu ifadeler ilgili bölümlerde yer almaktadır. Aynı şeyi Âdem ve Fazl kelimeleri arasında da yapar. Eseri incelediğimizde bu iki kelime arasında bir ilişki kurmaya çalıştığımızı görürüz.

Eserde üç çeşit Âdem konu edilmektedir. Bunlardan biri peygamber olan Âdem; ikincisi Fazl olan Âdem; üçüncüsü de “insanoğlu” yerine kullanılan “adam” anlamını taşıyan Âdem'dir.

Aşağıdaki beyitlerde Fazl olan Âdem söz konusu edilmektedir. Buna göre;

Âdem'in ismi fî, dâd ve lâm'da (Fazl) gizlidir. Elif'in fe'si, dâd'ın dâl'ı ve lâm'ın mîm'i Fazlullah'tır; yani Âdem'dir. Muhîti buradaki harflerle zaten Fazl (fî, dâd, lâm) ve Âdem (elif, dâl, mîm) kelimelerini yazmaktadır. Fazl'daki fî harfi, Âdem'deki elif harfiyle ayakta durmaktadır. Bu nedenle fî, elif olmuştur. Aynı şekilde Âdem'in dâl'ı Fazl'ın dâd'ında yer almakta; Fazl'ın lâm'ı da Âdem'in mim'iyle ayakta durmaktadır.

Kısaca tüm bu açıklamalar, Âdem'in aslında Fazl olduğunu ispatlamaktadır. Allâh'a ulaşacak olan kişi de ancak bu sırrı anlayandır.

Fı vü dâd u lâmda ey merd-i dıñ
İsm-i Âdem gizlidür fehm it ya...ın
.....
Pes bu ta...dır üzre Âdem oldı Fazl
Bu sözi fehm iden oldı ±âta vaşl (180-185)

⁶⁸ Pala, İskender; Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü, 1999, s.15

Genel olarak baktığımızda, Muhîti'nin neyin neye işaret ettiğine dair pek çok açıklamalar getirdiğini görmekteyiz. Diğer bölümlerde Fazl ve Allâh kelimelerinin işaret ettiği kavramlardan bahsedilmektedir. Muhîti, 370.- 416. beyitler arasında, Âdem kelimesinden hangi sonuçlara ulaşılabileceği üzerinde durmaktadır; yani Âdem kelimesindeki gizli anlamlar gün yüzüne çıkarılmak istenmektedir. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz:

Âdem kelimesi, 3 harften oluşması (elif, dâl, mim) sebebiyle Fazl'a işaret etmektedir; çünkü o da 3 harften (fi, dâd, lâm) oluşmaktadır. Âdem kelimesindeki elif harfi medlidir. Bu durum göz önünde bulundurulduğunda, Âdem kelimesi 4 harf olur ve 4 unsur sırrı görünür. Âdem'in 4 harfi, noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâ, gâ), cennetteki 4 ırmağa, 4 rekata (öğle, ikindi ve yatsı namazlarının 4'er rekat farzlarına) da işaret eder.

Âdem kelimesinin ebced değeri 46'dır. Bu 46 sayısı, Âdem kelimesinde gizli gelen 32 nutuk ve 14 hattın toplamını ifade eder. 14 hatla kastedilen, sadece erkeklerde bulunan hatlardır. 7 ümmî hattın üstüne ergenlik çağındayken erkeklerde çıkan 7 ebî hat eklenince 14 hat elde edilir. 32 nutuk ise, Câvidân-nâme'nin yazılmış olduğu Farsçadaki harf sayısıdır.

Âdem kelimesinin 12 cüzü (elif, lâm, fe; elif, lâm, fe; dâl, elif, lâm; mim, ye, mim) vardır. Bu 12 cüzde 12 burç ve 12 hat görünür. 12 hat, Havvâ'da gelmeyen 6 hattın (2 sakal, 2 bıyık, 2 burun içi kılları) mahalleriyle toplandığında elde edilen hat sayısıdır. 12 cüzün üstüne Âdem'in cüzlerindeki noktalı 4 harf eklendiğinde 16 olur ve 16 hat görünür. 16 hat ise, Havvâ'nın yüzünde gelmeyen 6 hattın üstüne 2 de anfeka (dudak altı kılları) eklenince 8 eder. Bu da mahalleriyle 16 hattı oluşturur.

Âdem kelimesinin 12 cüzü, bu cüzlerin ebced toplamları (347) ve bir de kelimenin kendisi hesaplamaya dâhil edilirse 360 sayısına ulaşılır. 360 sayısı, insan vücudundaki eklemlere işaret etmektedir.

Âdem'in ikinci batındaki cüzleri 33'tür. Âdem'in isminin ikinci batında 33 cüzünün olması, Fazl'ın varlığına da ışık tutmaktadır; çünkü Fazl, 33 yaşında te'vil ilmini öğrenmiştir. Âdem'de gizli olan 33 sayısı, aynı zamanda Mesîh'in yeryüzüne inme yaşını da ifade etmektedir. Âdem'in ikinci batındaki 33 cüzünde 17 nokta yer almakta ve 17 sayısı, 17 rekat namaza (hazar namazına) işaret etmektedir. Âdem kelimesindeki 33 cüz ve 17 nokta toplandığında elde edilen 50 sayısı, 50 vakit namazı göstermektedir.

Âdem kelimesinin 12 cüzünde tekrar etmeyen 6 harf (elif, lâm, fi, dâl, mim, yî) vardır. Bu 6 harf, kün'ün 6 cüzüne işaretler. Bu 6 cüze, cüzlerde yer alan harflerdeki 3 nokta eklendiğinde 9 olur ve 9 felek sırrını gösterir.

Âdem'in tekrar etmeyen 6 cüzünün ebcedi 5 tane 33'e (32 harf + lam elif) eşittir; çünkü 6 harfin ebced değerleri toplamı 165'tir. Allâh kelimesinin 5 harften oluştuğunu da düşünersek, Allâh kelimesindeki her bir harfin 33 olduğu söylenebilir.

Âdem kelimesindeki tekrar etmeyen 6 cüzün ilk batındaki cüzleri de 16'dır. Bu da insandaki 16 hatta işaretler. 16 hat ve 6 cüzün toplamı 22'dir. Buna 10 noktayı eklediğimizde bütün isimlerin sırrı olarak gösterilen 32 harfi görebiliriz.

Âdem ve Havvâ'nın ismi, Allâh'ın isminden de haber vermektedir; çünkü Âdem ve Havvâ kelimesinin ebced değerleri toplamı Allâh'ın ebcedine (67) eşittir. Âdem'in tekrar etmeyen 6 cüzünün cüzleri (16), bu cüzlerin noktaları (10) ve 14 noktayla toplandığında 40 sırrı da görünmüş olur. Böylece çile çekenlerin 40 günlük çile doldurmaları da açığa kavuşmuş olur.

Âdem'in ilk batındaki tekrar etmeyen 6 cüzüne 1 nokta eklendiğinde 7 sayısı elde edilir. 7 sayısı, hem 7 âyetten oluşan Fâtiha sûresini hem de Havvâ'nın 7 ümmî hattını göstermektedir.

Muhîfî, Âdem kelimesinin 6 cüzünü oluşturan harflerin, 16 cüzüyle 10 noktasının toplamının, bir günlük zaman dilimi olan 24'e eşit olduğunu söylese de hesaplamada 26 çıkmaktadır. Zaten 406. beyitte de aynı ifadenin, 26 olarak hesaplandığı görülmektedir. Hesaplama, 24 üzerinden yapıldığı için bu sayının üzerine Âdem'in 4 harfi de eklenerek 28 sayısı elde edilir.

Muhîfî, Âdem kelimesinin işaret ettiği kavramlara 34 secdeyi de ekleyerek konuyu kapatır. Âdem isminde bir gün içerisindeki farz namazlarda yer alan secde miktarının (34) da görülebileceğini belirtir.

Âdem üç harf oldu hem fehm it jayân

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a nişân

.....

İki hefdeh sı vü çâr oldu tamâm

^aâhir oldu secde sırrı ve's-selâm

(370-416)

Âdem kelimesiyle ilgili bazı yorumlarda bulunan Muhîfî, Âdem’le ilgili başka özellikleri de eserde konu edinir. Meselâ Âdem’in hamurunun 40 gün balçıkta bekletilmesi Kısmet-nâme’de üzerinde durulan yönlerden biridir.

Bâ-dü no...fa oldı sırr-ı erbağın
K’Âdem’ün tahmır[i]dür fehm it ya...ın (2187)

Eserde Âdem’in tüm isimleri öğrenmesi; yani alleme’l-esmâ olması, meleklerin ona saygı göstermeleri, saygı ifadesi olarak önünde saf durmaları, secde etmeleri üzerinde de durulur. Bilindiği üzere Allâh, Âdem’i yarattıktan sonra ona bütün isimleri öğretmiştir.

Âdem esmâ çünki tağım eyledi
Hep melâ”k aña tağım eyledi
Âdem’e tağım için şaf şaf gelür
Aña yetmiş biñ melek sırrı budur (1446-1447)

Hz. Muhammed’e 28, Hz. Mûsâ’ya 22, Hz. İsâ’ya 24 hat ve aynı miktarda nutuk verilmiş olup Âdem’in payına da 32 nutuk ve 32 hat düşmektedir. Aşağıdaki beyitte Âdem’in 32 hattı ve 32 nutku 8 harften hareketle ortaya çıkarılmaktadır.

Sı vü du nuş... u «at-ı Âdem jayân
jUnşurında heşt harfün bı-gümân (2269)

4.4.2. Hz. Âdem ve Hz. Havvâ

Âdem’in sol eğe kemiğinden yaratılan Havvâ, Kısmet-nâme’de çoğunlukla Âdem’le birlikte söz konusu edilir. Meselâ 7 ve 21 sayısı anlatılmak istendiğinde “Havvâ’nın hattı” ifadesi kullanılarak, insanda henüz anne karnındayken oluşan 7 ümmî hat kastedilir.

Muhîfî de aşağıda Havvâ kelimesinin bazı kavramlara işaret ettiğini söyler ve bu kavramları şöyle açıklar:

İlk önce kelimenin harf sayısı üzerinde durulur. Havvâ isminin (hâ, vâv, elif) de Fazl (fî, dâd, lâm) kelimesine işaret ettiği belirtilir. Bunda her iki kelimenin de 3 harften oluşmasının etkisi vardır. Yine bu nedenle akşam namazı da Havvâ kelimesinde açıkça görünmektedir; çünkü akşam namazının farzı 3'tür.

Havvâ'daki vâv'ın şeddeli olduğunu hatırlarsak ve onu da sayıya dâhil edersek 4 harf görünür ki bu da 4 unsur sırrını açıklar. Ayrıca bu 4 harfte cennetteki 4 ırmağı, 4 hattı ve 4 rekâtı da görmek mümkündür

Havvâ'nın ebced değeri 21'dir. Muhîfî, bu sayının 21 hatta işaret ettiğini belirtir. 21 hatla kastedilen, 7 ümmî hattın, 7 ümmî hattın mahallinin ve 7 ebî hattın mahallinin toplanmasıyla oluşan harf sayısıdır. 21 sayısı aynı zamanda Fâtiha sûresinin 21 harfini de göstermektedir. Fâtiha sûresinde 28 Arap harfinin 21'i kullanılmaktadır. Bu harflerden 7 tanesi (â, cîm, «î, ze, şî, zî, fi) ise, sûrede yer almaz.

Havvâ, şeddesiz düşünüldüğünde harf sayısı (hî, vâv, elif) 3 olur. Bu 3 harfin 8 cüzü vardır. İşte Havvâ kelimesi, bu 8 cüzüyle 8 cennete işaret etmektedir. Havvâ, 4 harfli düşünüldüğünde (hî, vâv, vâv, elif) ise, cüz sayısı 11 olur ve sefer namazının 11 rekâtı kelimedede görünür.

Havvâ kelimesinin 4 harfi ve cüzlerinde yer alan 3 noktası, Fâtiha sûresinin 7 âyetine işaret eder. Bunda 14 hattı da görebiliriz. Havvâ'da 7 ümmî hattın olduğunu daha önce söylemiştik. Buna 7 ebî hat da eklenince 14 hat oluşur.

Havvâ'nın 11 cüzünden (hî, yî; vâv, elif, vâv; vâv, elif, vâv; elif, lâm, fi) 6'sı tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 6 harf, Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğüne, yaratılış kavramını ifade eden 6 güne ve yüksek sesle okunan 6 duaya işaret etmektedir. Bu 6 harfe, cüzlerdeki 3 nokta eklenince 9 olur ve 9 âyetin anlamı görünür. Tis'a âyet ifadesi İsrâ sûresinin 101. âyetinde geçmektedir. Bununla ilgili olarak yapılan yorumlarda 9 âyetle Mûsâ peygambere verilen 9 mucizenin kastedildiğini görmek mümkündür⁶⁹. Havvâ'nın cüzlerinde yer alan tekrar etmeyen 6 harfin cüzleri (hî, yî, vâv, elif, lâm, fi) 15 eder ki 15 sayısı, cuma günü kılınan 15 rekâtlık farz namaza işarettir. Cüzlerde yer alan 10 nokta, hem Mûsâ'nın 10 levhine hem de 10 âyete işaret eder. 10 âyetle, Tevrât'ta yer alan 10 emir kastedilmektedir.

Havvâ ismi, 28 harfi de barındırmaktadır. 15 cüz ve 10 noktanın üzerine, Havvâ'nın görünürdeki 3 harfini eklersek Kur'ân harflerinin sayısını (28) elde ederiz.

⁶⁹ www.kurantefsiri.com

Havvâ ismindeki tekrar etmeyen 6 harf, bunun 15 cüzü ve 3 noktası toplandığında 1 günlük zaman dilimi (24 saat) görünür olmaktadır. 24 sayısı, Mesîh'in nutkunu da göstermektedir. Muhîti, Havvâ'nın tekrar etmeyen 6 cüzünün (hî, yî, vâv, elif, lâm, fi) ebced değerleri toplamının (135), cüzlerdeki 3 noktayla birlikte 4 tane 32'ye işaret olduğunu söyler. Bunda noktalı dört harfi (pâ, çâ, jâ, gâ) görmek de mümkündür; yani noktalı 4 harften her biri 32 olur. Hesaplama da geriye 7 sayısı kalır ki bu da Havvâ'nın yüzündeki 7 hattır.

Havvâ isminin tekrar eden 5 cüzünde ise, Âdem'in 5 hattını, 5 vakit namazı ve humsu görmek mümkündür.

Kısaca Muhîti, alleme'l-esmâ sırrının bu şekilde çözümlenebileceğini söylemeye çalışır.

İsm-i Havvâ'dan da«ı ey «üş-yâr

İsm-i Fazl-ı Ha... görünür âşikâr

.....

İAlleme'l-esmâ budur fehm it tamâm

Tâ ola @âhir müsemmâ ve's-selâm

(417-446)

4.4.3. Hz. Nûh

Kısmet-nâme'de söz konusu edilen peygamberlerden biridir. Muhîti, "Gezegenler" bahsinde Müşterîyi anlatırken Nuh peygamberden de söz etmektedir. Hz. Nuh, eserde yaşı dolayısıyla konu edilmektedir. Bilindiği üzere, Hz. Nuh, peygamberler içerisinde en çok yaşayanıdır (950 yıl yaşamıştır.).

Muhîti, bu yargıya Müşterî kelimesinin ebcedinden hareketle varır. Müşterî kelimesinin 5 cüzünün ebced değerleri toplamı 950 yapar. Bu da Nuh'un 950 yıl yaşadığının göstergesidir.

Ebcedinde Müşterî'nün jömr-i Nûh

ââhir oldı Fazl-ı Ha...dan bul fütûh

(3017)

Aşağıdaki beyitte ise, Nuh ve Müşterî kelimeleri cüz sayılarının aynı oluşları yönüyle konu edilmektedir. Her iki kelimenin de 12 cüzü vardır.

Nûh olur eczâ vü no...ta on iki

Müşterü hem on ikidür ey zekü (3022)

4.4.4. Hz. İbrâhim

Kismet-nâme'de söz konusu edilen peygamberlerden bir diğeri İbrâhim peygamberdir. Eserde hem İbrâhim, hem de Halil adıyla geçmektedir. Bilindiği üzere, Hz. İbrâhim Nemrût tarafından ateşe atılmış ve Allâh onu kurtarmıştı. Bu nedenle İbrâhim'e "Allâh dostu" anlamına gelen Halilullah adı verilmiştir⁷⁰.

İbrâhim peygamber de gezegenlerden yola çıkılarak söz konusu edilmektedir. Eserde Mirrih gezegeniyle birlike anılmaktadır. Mirrîh kelimesinin sûretinde yer alan 5 harf ve 2 nokta, İbrâhim kelimesinin 7 harfine işaret etmektedir. Bu durum, aşağıdaki beyitte açıkça dile getirilmektedir.

~ûret-i Mirrîh heft harf ü nu...at
İsm-i İbrâhim oldu bî-ğalat (3027)

Hz. İbrâhim'in, oğlu İsmâil'i kurban etmek istemesi de eserde konu edilmektedir. Hz. İbrâhim, oğlunu tam kurban edecekken Allâh tarafından gökten kurban indirilir.

Hem o devr içinde ...ıldı bî-nu...
Φoçî İsmâîl için kurbân Ha... (3029)

Eserde bu olaylarla ilgili herhangi bir yorum yapılmamış olup sadece olayların adı geçmektedir.

4.4.5. Hz. Yusuf

Eserlerde Yusuf peygamber genellikle güzelliği, gördüğü rüya, rüya yorumculuğu, Züleyha'nın ona duyduğu aşk gibi yönlerden işlenmektedir. Kismet-nâme'de Yusuf peygamber, 11 yıldız, ay ve güneşin kendisine secde etmeleri özelliğiyle konu edilmektedir. Bu olay Yusuf sûresinde⁷¹ de geçmektedir.

⁷⁰ Pala, *age*, s. 202

⁷¹ Kur'ân, Sûre XI, Yûsuf, âyet 4, "Bir zamanlar Yusuf, babasına demişti ki: Babacığım, ben (rüyamda) on bir yıldızla güneşi ve ayı gördüm; onları bana secde ederlerken gördüm."

Eserde öncelikle 17 muhkem harf, söz konusu edilerek bu durum açıklanmaya çalışılır. 17 muhkem harf içerisinde sadece 4 harfin noktası (fî, kâf, kef, nûn) mevcuttur. Bu durumda 13 harfin noktası yok demektir. İşte eserde bu 13 harfin karşılığı olarak Yusuf'a secde eden 11 yıldız, ay ve güneş gösterilir. Secde edilen Yusuf da hesaba eklennice 14 olur. 14 sayısı, insan yüzündeki 14 hattı ifade etmektedir.

Bir da«ı budur kim on yedi ħurûf

On üçünüñ no...tası yo« bul vu...ûf

.....

Yûsuf ile çâr-dehdür bil bular

Çâr-deh «atfa işâret oldılar

(1084-1088)

4.4.6. Hz. Mûsâ

Mûsâ peygamber, edebî eserlerde telmih ögesi olarak adı en çok geçen peygamberlerdendir. Genelde eserlerde “Firavun’la olan maceraları, âsâsının yılanı dönüşmesi, elini koynuna sokup çıkarınca elinin bembeyaz olması, âsâsını taşa vurunca taştan 12 pınarın akması, Tûr dağında Allâh’la konuşması...” yönleri üzerinde durulmaktadır.

Kısmet-nâme’de de Mûsâ peygamberle ilgili çeşitli kavramlar dile getirilmektedir. Bunlar genelde onun mucizelerine işaret eden kavramlardır.

Eserde pek çok yerde Mûsâ peygamberle birlikte kullanılan “tis’a âyât” ifadesi, İsrâ sûresi’nin 101. âyetinde şu şekilde geçmektedir: “Andolsun ki biz, Mûsâ’ya açık açık dokuz âyet verdik. Haydi, İsrailoğullarına sor. Mûsâ onlara geldiğinde Firavun ona: ‘Ey Mûsâ, senin büyülenmiş olduğunu sanıyorum.’ dedi⁷². Burada geçen “dokuz âyet” sözüyle Mûsâ’nın 9 mucizesi kastedilmektedir.

Tisâ âyâtı ħayân gösterdi hem

Kim yazupdur dest-i Mûsâ’da ...alem

(3677)

Kısmet-nâme’de Mûsâ’dan hareketle âsâ da konu edilir. Aşağıda yer alan beyitte âsânın yılanı dönüşmesi anlatılmaktadır.

⁷² Kur’ân

Ol ...alem kim adıdur anuñ jaşâ
Leşker-i Firjavna oldı ejdehâ (4296)

Eserde geçen “on iki çeşme” ifadesiyle Mûsâ’nın, âsâsını taşa vurup taştan 12 pınar akıtması olayı hatırlatılmaktadır.

On iki burca işâret oldı hem
Hem on iki çeşme sırrına jalem (3218)

Mûsâ ile birlikte en çok konu edilen kavramlardan biri de Mûsâ’nın 10 levhasında yazan 10 âyettir. 10 levha, Âdem’in ve Mûsâ’nın yüzünden kinaye olabilir; çünkü Hurûflikte insan yüzü bir levha, yüzdeki organlar ise, birer hattır. Dolyısıyla 10 levhada 10 hattan bahsedebiliriz. Bu 10 hat, 4 kirpik, 2 kaş, 2 bıyık, saç ve sakalın oluşturduğu 1 hat, 1 de dudak altı kıllarından ibarettir.

Şeş hurûf u çâr no...ta deh olur
Deh «af-ı elvâh-ı Mûsâ sırrıdur (3804)

Mûsâ ile birlikte hayme-i mi’âd adı verilen çadır ve bu çadırın 100 ipi de konu edilmektedir. Allâh Mûsâ’ya her birinin boyu 28, eni de 4 arşın olan 11 parça kumaştan bir çadır yapmasını ve bu çadırın her iki yanını da 50’şer iple bağlamasını emretti.⁷³ Hurûfî eserlerinde bu 50’şer ip insan vücudundan kinayedir. İnsanın bir yanındaki el ve ayak parmaklarındaki eklemlerin sayısı 28’dir. Buna 10 parmak ve 10 da tırnak eklendiğinde sayı 48’e çıkar. El ve ayak ayaları 2 sayı olara eklendiğinde 50 sayısına ulaşılır. Böylece hayme-i mi’âdın bir yanındaki çadır iplerinin sayısı insan vücudundan hareketle belirir. Diğer yan için de 50 sayısı söz konudur. Toplamda 100 eden bu sayılarla 100 çadır ipinin (sad tınâb-ı hayme) sırrı görünür olmaktadır.

Aşağıdaki beyitte hüdhüd kelimesinin cüzlerinin ebced toplamından hareketle 100 çadır ipi kavramı ortaya çıkmaktadır.

Ebced-i eczâ-yı hüdhüd aña hem
Sad tınâb-ı «aymeye oldı jalem (4014)

⁷³ Kemaloğlu, *age*, s. 18

Örnek beyitte Fazl'ın ilk harfi olan fî, hayme-i mi'âda yol gösterici olması yönüyle söz konusu edilir.

Bâ-teheccı vü cümel bil harf-i fâ
» ayme-i mi'âda oldı reh-nümâ (2331)

4.4.7. Hz. Dâvud

Davud peygamber, Süleyman peygamberin babasıdır. Sesinin güzelliği ile eserlerde kendisinden söz edilmektedir⁷⁴. Kısmet-nâme'de de Davud peygamberden bahsedilmekte; ancak peygamberle ilgili pek bir açıklama yapılmamakla birlikte onun, senin güzelliğinden söz edilmektedir.

Eserde Zühre gezegeni ile birlikte anılmaktadır; çünkü Dâvud peygambere peygamberlik bu dönemde verilmiştir. Ayrıca Dâvud peygamber, sesinin gücünü ve güzelliğini Zühreden almaktadır. Aşağıdaki beyitlerle bu iki özellik örneklendirilmektedir.

Zühre devrinde zi-Fazl-ı Kird-gâr
Geldi Dâvud'a «ilâfet âşikâr (3039)

Hem de «ôş elhân u şavt ey bâ-şafâ
Zühre devrinde naşûb oldı añâ (3044)

4.4.8. Hz. Süleymân

Eserde söz konusu edilen peygamberlerden bir diğeri Hz. Süleymân'dır. Hz. Süleymân edebî eserlerde “kuşların dilini bilmesi, Sebâ melikesi Belkıs'la olan münâsebeti, hüdhüd, karınca beyiyle olan karşılaşması” gibi yönleriyle konuya dâhil edilmektedir.

Kısmet-nâme'de önce kelimenin harfsel açılımı üzerinde durulur: Süleymân kelimesinin yazımında 6 harf kullanılmaktadır. Bu 6 harf, kün'ün 6 cüzünü ifade etmektedir. Bu harflerde 6 noktayı, 6 teşehhüdü ve 6 sûreyi görmek de mümkündür.

⁷⁴ Pala, *age*, s. 101

Süleymân kelimesi yazılırken 3 nokta kullanılır. Bu 3 nokta hem Fazl ismindeki 3 harfi hem de 3 çeşit namazı göstermektedir. Kelimedeki harfler ve noktalar toplamı ise, 9 teşehhüd sırrından haber verdiği gibi Mûsâ'nın 9 âyetini de görünür kılar. Süleymân kelimesinin ilk harfi olan sin'in ebced değeri 60'tır. 60 sayısı, aynı zamanda 28 ve 32'nin toplamıdır. Süleymân'ın lâm'ında ise, yine ebcedinden hareketle, Kur'ân'ın 30 cüzü; yî'sında Mûsâ'nın 10 hattı; mim'inde 40'ın sırrı; elif'inde Allâh'ın birliği; nûn'ında ise 28 Kur'ân harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın toplamı görünür.

Süleymân kelimesinin 6 harfi, bu 6 harfin ebced değerleri toplamı (191) ve kelimenin bünyesindeki 3 noktanın toplamları 200 eder. 200 sayısı, 6 kez 28 ile 1 adet 32'nin toplamıdır. 6 kez 28, 6 günü; 1 tane 32 ise Cuma gününü ifade etmektedir. Başka bir ifadeyle 7 gün ve 7 hat sırrı görünmektedir.

Muhîfî, Süleymân peygamberin canlı cansız tüm varlıklara hükmetme özelliğini de hatırlatır ve onu tüm vahşî hayvanların, kuşların hâkimi olarak görür; çünkü bütün âlem emrine köledir. Burada Süleymân'ın peygamberliğinin yanı sıra padişahlığı da anlatılmaktadır.

Süleymân kelimesinin 17 cüzü vardır. Bu 17 harf, 17 rekat namazın ve 17 muhkem harfin ifadesidir. 17 cüz içerisinde yer alan 12 nokta, hem 12 hatta hem de 12 burç sırrına işaret etmektedir. Cüzler ve noktaların toplamı olan 29 sayısı, Kur'ân'daki 29 sûreyi göstermektedir.

Süleymân'ın 17 cüzünde tekrar etmeyen 8 harf vardır. Bu 8 harf, 8 teşehhüdü, Âdem'in 8 hattını, 8 cenneti ve Fazl kelimesinin 8 cüzünü karşılar. Tekrar etmeyen bu 8 harfte bulunan 4 nokta ise, noktalı 4 hattı ifade eder. 17 cüzden 8'i tekrar etmeyen harfler olduğuna göre, 9'u tekrar eden harflerdir. Tekrar eden bu 9 harf, 9 felek sırrına işaretir. Tekrar eden harflerdeki noktaların sayısı da 18'dir ve 18 sayısı, 18.000 âleme delâlet etmektedir. Süleymân kelimesinin zâhirindeki 6 harf, bahsi geçen bu 9 noktayla birlikte düşünüldüğünde Cuma günü kılınan 15 rekat namaz sırrını gösterir. Kelimenin zâhirindeki 6 harfi, 17 cüz içerisinde tekrar etmeyen 8 harfle topladığımızda Âdem'in yüzündeki 14 hat açıkça görünür. Tekrar etmeyen 8 harfin unsurları toplamı Fazl'ın 32 nutkunu ifade eden 3 sayısını gösterir. Kelimenin zâhirindeki 6 harfin unsurları ise, gece ve gündüz saatleri toplamını ifaden 24 sayısıdır. Zâhirdeki 6 harfin ve tekrar etmeyen 8 harfin unsurları toplandığında 56 sayısı elde edilir ki 56, başka bir deyişle 2 kez 28 demektir.

Kısacası Süleymân kelimesinde pek çok kavramı görmek mümkün olduğu gibi Hz. Peygamberimizin 28 nutkunu ve 28 hattını da açıkça görebiliriz.

Verdi şeş harf-i Süleymân ey civân

Kâf u nûnuñ şeş hurûfından nişân

.....

İki bist ü heşt ya'ni ey hümâm

Nuţ... u «aţf-ı Muştafâ'dur ve's-selâm

(4345-4377)

Süleymân peygamberi hüdhüden ayrı düşünemeyiz. Bu nedenle Muhîti, Süleymân'dan bahsettikten sonra hüdhüd üzerinde de durur.

Hüdhüd kelimesi 4 harften oluşmaktadır ve bu yönüyle Âdem'in 4 hattını ifade etmektedir. Kelimeyi oluşturan 4 harfin unsurları 16'dır. 16 sayısı ise, 16 hattı karşılar.

Hüdhüd kelimesinin ebced değeri toplamı 18'dir. Bu açıdan bakıldığında hüdhüdün, Allâh kelimesinin cüzlerini ve noktalarını gösterdiği söylenebilir. Ayrıca hüdhüd ebcedi yönüyle 18.000 âlemin sırrını da açıklar. Kelimenin ebced değeri ve yazımındaki 4 harfin toplamı ise, Mûsâ'nın 22 hattına delâlet eder.

Hüdhüd kelimesinin cüzleri toplamı 10'dur. 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattını göstermektedir. 10 cüzün unsurları toplamı 40 eder ve 40 günün sırrı aydınlanış olur. Burada 40 günle kastedilen, Âdem'in mayasının balçıkta bekletildiği gün miktarıdır. 40 sayısına kelimenin 10 cüzü eklenince 50 olur ve 50 vakit namazın sırrı açığa çıkar. 10 cüz içerisinde toplam 4 nokta yer alır. Bu 4 nokta, hem 4 unsuru hem de cennetteki 4 akarsuyu ifade etmektedir.

Hüdhüd kelimesinde 14 hattı görmek de mümkündür. Şöyle ki: Kelimenin 10 cüzü ve bu cüzlerdeki 4 noktanın toplamı 14 eder. Kelimenin ebced değerinin de (18) eklenmesiyle Âdem'in 32 nutku görünür olur.

Süleyman Peygamber, Sabâ melîkesi olan Belkıs'la hüdhüd aracılığıyla iletişim kurar. Eserde bu aracılık üzerinde de durulur. Hüdhüd, Süleymân'ın mektubunu adeta bir ışık gibi Belkıs'a iletir.

Hüdhüdün başında bir de tacı vardır. Bu taçtan istiva hattının geçmesiyle birlikte 32 nokta hâsıl olur.

Hüdhüd kelimesinin 10 cüzünün ebced değerlerinin toplamı 110'dür ve 100 sayısı, 100 çadır ipini ifade etmektedir. 100 sayısına hüdhüdün 10 cüzü ve bu cüzlerdeki 4 nokta eklenince 114 sayısına ulaşılır. 114 sayısı, Kur'ân sûrelerinin miktarını göstermektedir. Hüdhüdün 10 cüzü içerisinde imâlesiz 6 harf yer alır. Bu 6 harf, kâf u nûn'un 6 cüzüne işaret etmektedir. 6 harfin unsurunda 1 günlük zaman dilimini ifade

eden 24 sayısı görünür. 24 sayısına imâlesiz 6 harfin kendisi dâhil edildiğinde Kur'ân'ın 30 cüzü ortaya çıkar. 10 cüz içerisindeki 4 noktanın eklenmesiyle 34 sayısı elde edilir ki 34 sayısında 17 rekat hazar namazındaki 34 secde sırrı gizlidir. İmâlesiz 6 harfin ebced değeri 82'dir. 82 demek, 32 harfin cüzleri toplamı demektir. 10 cüzde yer alan 4 nokta da hesaplamaya dâhil edilirse 86 olur. 86 ise, 3 çeşit namazda (hazar, sefer ve Cuma namazları) yer alan 86 secdeyi ifade etmektedir.

Hüdhüdün 10 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 5 harf (hî, yî, dâl, elif, lâm) vardır. Bu 5 harf, Fazl ismindeki 3 harf ve 2 noktayı gösterdiği gibi 5 vakit namaz sırrını da açıklamaktadır. Tekrar etmeyen 5 harfte 3 nokta yer alır. 3 noktanın karşılığı ise, teslis inanişi ve akşam namazının 3 rekat farzıdır. Tekrar etmeyen harflerin (5) ve bu harflerdeki noktaların (3) toplamı 8 eder ve 8 cennet sırrını aydınlatır. Bu 5 harfin ebced değerleri toplamı 50'dir. Buna tekrar etmeyen 5 harfin kendisi de eklenince 55 olur ve kâmet sırrını gösterir. 2 nokta ilavesiyle elde edilen 57 sayısı, hem 40'ın sırrını hem de 17 rekat hazar namazını göstermektedir.

Hüdhüd oldı çâr harf ey nev-civân

Çâr «afl-ı Âdem'e oldı nişân

.....

Çır...ı oldı erbainin sırrı tamâm

Hefdehi sırr-ı hâzardur ve's-selâm

(3999-4031)

Süleymân Peygamberle bağlantılı olarak hüdhüdden bahseden Muhîfî, nemli de söz konusu edinir. Neml, “karınca” anlamına geldiği gibi aynı zamanda Kur'ân'da bir sûrenin adıdır.

Neml kelimesinin yazımında 3 harf ve 1 nokta kullanılmaktadır. Yazımındaki 3 harf, Fazl ismindeki 3 harfe; 1 nokta ise, Allâh'ın birliğine işaret etmektedir. 3 harf ve 1 noktanın toplamı ise, Âdem'in 4 hattını göstermektedir.

Neml kelimesinin ilk harfi olan nûn'un ebced değeri 50'dir ve 50 vakit namaza işaret etmektedir. İkinci harf olan mîm, ebcedi yönüyle (40) erbain sırrına; 3. harf olan lâm ise, yine ebcedi yönüyle Kur'ân'ın 30 cüzüne ve oruç ayının sırrına delâlet etmektedir.

Nemlin 3 harfi, 3 harfinin ebcedi (120) ve 1 noktasının toplamı 124'tür. Bu açıdan bakıldığında neml kelimesinin 124.000 peygamber sırrını aydınlattığı

söylenbilir. Neml kelimesini oluşturan 3 harfin unsurları toplamı 12 hatta karşılık gelen 12 sayıdır. Hesaplamaya kelimenin yazımındaki 3 harf eklenince 15 rekat Cuma namazı görünür olur. Noktanın 4 unsuru da dâhil edilerek muhkem harfler görünür olmaktadır. Şöyle ki: Mukattaat harfler toplamı 14'tür. Bu harflerde 5 adet nokta vardır. Bu iki değer toplandığında 19 eder ki 19 sayısı muhkem harfleri göstermiş olur.

Neml kelimesinin 3 harfinin ve 1 noktasının unsurları toplamında 16 hat sırrını açıkça görebiliriz. 16 sayısına 1 de noktanın kendisi ilave edildiğinde hazar namazının sırrı ortaya çıkar.

4.4.9. Hz. Îsâ – Mesîh – Mehdî

Eserde konu edilen peygamberlerden biri de Îsâ'dır. Eserde Îsâ ile ilgili de pek çok bilgiye rastlamak mümkündür.

Hıristiyanlık dininin kurucusu olan Îsâ için eserde çoğunlukla “Mesîh” ifadesi kullanılmaktadır. Edebî eserlerde “ölüleri meshederek diriltmesi, Cebrâil'in Meryem'e üflemesiyle Meryem'in Îsâ'ya hamile kalması, göğün ikinci katında olması, kıyamet kopmasına yakın gökten incek olması”⁷⁵ gibi yönlerle konu edilir.

Aşağıdaki ilk beyitte Mesîh'in 33 yaşında gökten ineceği ifade edilmektedir. Eserde bu durum söz konusu edildiğinde Fazlullah'ın 33 yaşında te'vîl ilmini öğrenmesine de değinilir. İkisi arasında bir ilgi kurulmaya çalışılır.

Mesîhün otuz üçünde nüzûl

İtdügi gökden budur eyle ...abûl (387)

Hz. Muhammed'in Mîraç Gecesinde, göğün ikinci katında Îsâ peygamberle karşılaşması dile getirilmektedir.

Çün ikinci gökde şâh-ı mürselün

Didi gördüm İşî'yi fehm it ya...ün (3047)

İncîl'in yazımında kullanılan 24 harf nedeniyle Îsâ'nın nutku da hattı da 24 olmaktadır. Bu nedenle 24 sayısının geçtiği bazı yerlerde Mesîh'in 24 nutkunun olduğu dile getirilmektedir.

⁷⁵ Pala, *age*, s. 211,

Çârdeh eczâ ile on no...ta hem
Nuţ...ına oldı Mesûhâ'nuñ jalem (4222)

Hıristiyanlık inancının temelini oluşturan teslis inancı (baba-oğul-kutsal ruh üçlemesi) eserde “ibn ü eb ü rûh” şeklinde karşımıza çıkar. Aşağıdaki beyitte 3 sayısı, baba, oğul ve ruh kavramlarının karşılığı olarak görülmektedir.

Çıldı üç nevja Şalât âşikâr
İbn ü eb u rûh sırrın hem i yâr (1267)

Mehdî kavramı üzerinde durmak da faydalı olacaktır. İnanişe göre Mehdî, kıyâmete yakın dönemde yeryüzüne gelecek, Deccâl'i öldürecek ve tüm insanlığı İslâmiyet etrafında toplayacak olan İsâ'dır⁷⁶. Ancak eserde Mehdî'nin Fâtıma soyundan geleceğine dair bilgiler de yer almaktadır.

Sünnîler ve Şiilerdeki Mehdî inancı farklılık göstermektedir. Sünnîlere göre Mehdî, kıyâmete yakın bir dönemde gelecektir. Şiilere göre ise Mehdî, on birinci îmâm Hasan Askerî'nin oğlu Muhammed Mehdî'dir. Muhammed Mehdî, aynı zamanda on ikinci îmâmdır. Bu kişi, çocuk yıllarda Hicrî 260 ile 329 yılları arasında gizlenmiş ve bazı kişiler aracılığıyla dış dünyayla ilişkisini sürdürmüştür. Hicrî 329 yılında ise, kıyâmete kadar sürecek bir gizlenme dönemi başlamıştır⁷⁷.

Muhîtî de aşağıdaki beyitten anladığımız göre, on ikinci îmâmın Mehdî olduğu inancını taşımaktadır.

On ikinci Mehdî-yi Şâhib-zamân
Hüccet-i ...âjim imâm-ı ins ü cân (298)

Muhîtî, Fazl'ın Mehdî olduğu görüşündedir. Hz. Muhammed de bir hadisinde Mehdî'nin ehl-i beyt içinden çıkacağını söyler. Beyitte ifade edildiğine göre Muhammed Mustafa, Fazl'ın, Fâtîmâ'nın neslinden geleceğini bilmiş ve bu nedenle “Mehdî, Fâtıma evlâdıdır.” demiştir.

⁷⁶ Pala, *age*, s. 266

⁷⁷ Fatih Usluer, *Hurûflikte On İki İmam*, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, Volume 5/1 Winter 2010 s. 1370

Muştafâ bildi ki Fazl-ı gayb-dân
Fâtıma neslinden olısar jayân

Bu sebebden didi bil ey kân-ı nûr
Mehdî anuñçün Fâfîmâ evlâdıdur (536-537)

Aşağıdaki beyitte de Fazl'ın Mehdî olduğu düşüncesi açıkça dile getirilmektedir.

Ya'ni Mehdî nuñ...-ı Fazlullah'dur
Bu sözi fehm itmeyen gümrâhdur (948)

Eserde Fazl'ın aslında Mehdî olduğu iddia edildikten sonra, Mehdî kelimesi ile ilgili birtakım yorumlarda bulunulur: Mehdî kelimesi 4 harften oluşur. Bu yönüyle Mehdî, pâ, çâ, jâ, gâ'ya; yani Farsçadaki noktalı 4 harfe işaret etmektedir. Bu 4 harfin 4'ü de 3'er noktalıdır. Hurûfîler, 4'le 3'ü çarpırlar ve elde ettikleri sonucun on iki îmâma işaret ettiğini savunurlar.

Mehdî'nin 4 harfînde 4 hat, 4 unsur sırrı gizlidir. Hem öğle namazının 4 rekat farzını gösterir hem de Îsâ Mesih'in 4. kat gökte bulunmasına işaret eder. Mehdî kelimesinin yazımında sûrette 2 nokta vardır. Bu 2 nokta, sabah namazının 2 rekat farzını gösterir. Mehdî'nin yazımındaki harfler (4) ve noktalar (2) toplanarak elde edilen 6 sayısı, hem 6 teşehhüdü hem kâf ve nun'un 6 cüzünü hem de 6 günün sırrını açıklar. 6 günün sırrı, elbette kâinatın 6 günde yaratılmış olmasıyla ilgilidir.

Mehdî'nin ebced değeri (mim: 40, he: 5, dâl: 4, ye: 10 olmak üzere) 59'dur. Bu değere kelimenin kendisi de eklenirse 60 olur ve Mehdî kelimesi, hem Âdem'in boyundan, hem dakika sırrından hem de 28 ve 32 sayılarından haber verir. 60 sayısına Mehdî'nin 4 harfi de eklenince 64 olur. Bu, diğer bir ifadeyle 2 kez 32 demektir. 2 kez 32 ise, Âdem'in hattı (32) ve nutku (32) anlamına gelir.

Mehdî'nin ebcedi (59) ile 4 harfini topladığımız zaman (63), Mehdî kelimesinde Hz. Peygamberimizin ölüm yaşı olan 63'ün gizli de olsa yer aldığını görürüz. Muhîfî, aynı şeyi Peygamberimizin senni (yaşı) ile sin harfi arasında ilgi kurarak da yapar⁷⁸.

⁷⁸ Sin harfinin ebced değeri 60'tır. Sin'in sin, yî, nûn olmak üzere 3 cüzü vardır. Harfin ebced değeri ve cüzünde yer alan 3 harf toplanarak Hz. Peygamberimizin ölüm yaşı olan 63 sayısı ortaya çıkar.

Mehdî kelimesinin 10 cüzü (mim, yî, mim; hî, yî; dâl, elif, lâm; yî, yî) vardır. Bu 10 cüz, Mûsâ'nın levhalarındaki 10 hatta işaret eder. Cüzlerde yer alan 8 nokta sayesinde 8 cenneti, 8 hattı, 8 teşehhüdü ve Fazl'ın 8 cüzünü Mehdî kelimesinde görmek mümkündür.

Mehdî kelimesinin ebcedi (59), cüzleri (10) ve cüzlerinin noktalarıyla toplandığında (8) 77 sayısı ortaya çıkar ki bu, mukattaat harflerinin eczalarıyla ilgilidir. Sûrelerin başında gelen mukattaat harflerin bir kısmı 2 cüzlü, bir kısmı 3 cüzlüdür. 3 cüzlü harflerin cüzlerinde 77 nokta yer almaktadır. 77'nin sırrıyla kastedilen de budur.

Muhîfî, Mehdî kelimesinden kendi adının da görüldüğüne dikkat çeker. Yukarıda Mehdî'den elde ettiğimiz 77 sayısı, aynı zamanda Muhîfî kelimesinin (f'lı yazıldığında) ebced değeri karşılığıdır.

Mehdî'nin 10 cüzünün ebcedi 160'tır. Bu, aynı zamanda 5 kez 32 demektir. Her bir hat, 32 kabul edilirse, 5 hat ortaya çıkar. Mehdî'nin cüzleri (10), bu cüzlerin ebcedi (160) ve cüzlerin noktaları (8) toplamı 178'dir. Bunun 78'i 78 harfe (Mukattaat harfler toplamı 78'dir.), 100'ü de 100 ipe (Hayme-i Mi'âd'ın ipi) işaretler. Ayrıca 178 sayısında Kur'ân'ın sûrelerini (114) ve Âdem'in hattı (32) ile nutkunu (32); yani 2 kez 32'yi de görmek mümkündür.

Mehdî cüzlerinde imâlesiz 6 harf ve 6 nokta belirir. Bunlar toplamda 12 hattı gösterir. Mehdî'nin 10 cüzü ve 2 noktasıyla 12 görünür. Mehdî'nin cüzlerindeki tekrar etmeyen 6 harf (mim, yî, hî, dâl, elif, lâm), lâm-elif harfinin 6 cüzüne işaretler. Bu 6 harfin ebcedi 90'dır. Bunların her biri 1000 ölçüsünde kabul edilirse 90.000 kelâmın sırrı da ortaya çıkmış olur. Bahsi geçen 6 harfin üstüne 6 harfin kendisi de eklenince 96 olur ki bu, 3 kez 32'ye eşittir. Böylece el, ayak ve baştaki 32'şer hat görünür.

Mehdî kelimesinin ikinci batındaki cüzleri 25 adettir. 25, Kur'ân dili olan Arapçanın harfleri (28) ve bu harflerdeki noktalar (22) toplamının yarısıdır. Mehdî'nin ikinci batındaki cüzlerinde 23 nokta vardır. 23 nokta aynı zamanda Âyete'l-Kürsî'nin harf sayısıdır. İkinci batındaki harf ve nokta sayısı, 48'dir. 48, 3 kez 16 demektir. Bu, 1 tane 16 siyah hat ve 2 tane 16 beyaz hat demektir. 48 sayısına Mehdî'nin cüzlerindeki imâlesiz 6 harf ve 6 nokta eklenerek 60 sayısına ulaşılır. 60 sayısının karşılığı olarak Âdem'in boyu kullanılır. Çıkan sonuca Mehdî'nin 10 cüzünü eklediğimizde yeni sayı 70 olur ve böylelikle 70.000 meleğin sırrı çözülür.

İsm-i Mehdî çâr harf oldu çü nûr

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'yı gösterür

.....

Olur on eczâ ile yetmiş tamâm

Sırr-ı yetmiş biñ melekdür ve's-selâm

(648-692)

4.4.10. Hz. Muhammed

Hz. Muhammed Kısmet-nâme'de adı en çok geçen peygamberlerdendir. Muhammed isminin yanı sıra Mustafa, Mahmud, Ahmed adları da eserde karşımıza çıkmaktadır.

Yaptığımız incelemeler sırasında Hz. Peygamber'in pek çok hadisinin ve mûcizesinin (şakku'l-kamer, Mîrâç ...) eserde söz konusu edildiğini görürüz.

Muhîfî, Fazl kelimesi ile Muhammed kelimesi arasında bir ilişki kurmaya çalışır. Aşağıda örnek olarak verdiğimiz beyitlerle ilgili yapacağımız açıklamalar, bu durumu ispatlar niteliktedir.

Muhîfî, önce Hz. Muhammed'in Mehdî'yi kastederek kullandığı "yuvâtı ismuhu"⁷⁹ ifadesine yer verir ve Muhammed isminin mîm demek olduğunu söyler. Fazl'ın fi'si ve Muhammed'in mîm'i arasında dolaylı da olsa nokta ve cüzler yönüyle bir bağ kurar, her ikisinin de nokta ve cüzlerle 5 ettiğini (Mîm 3 harf ve yî'nin 2 noktasıyla; fi ise, 3 nokta ve 2 harfle 5 eder.) söyler. Dikkat çekicidir ki fi'nin de mîm'in de cüzlerinin ebced değeri 90'dır.

Eserde Hz. Muhammed'le Fazlullah arasındaki bir birlikten bahsedilir. Bunu önceki beyitlerde Muhammed'in mîm'i ve Fazlullah'ın fi'si ile ilgili yapılan açıklamalarda her ikisinin sayısal değerlerindeki eşitlikten hareketle görmüştük. Muhîfî daha sonra Muhammed isminin sûrette 92 olduğunu belirtir. Gerçekten de Muhammed kelimesini oluşturan harflerin ebced değerleri toplandığında 92 sonucu elde edilir. Sonraki beyitte de Fazl'ın fi'sinin 92 ettiği dile getirilir. Fi'nin cüzlerinin ebced değeri olan 90, fi'nin cüzleri (fi, yî) ile toplanırsa 92 eder. Bu da gösteriyor ki, Hz. Muhammed'le Fazlullah kelimeleri arasında sûret yönüyle de bir vahdet söz konusudur. Bu sebeple Mehdî'nin ismiyle Muhammed'in ismi bir görülmüştür. Bu açıklamalar da gösteriyor ki Mehdî diye anılan kişi, aslında Fazl'dır.

Çün yuvâtı ismuhu didi resûl

⁷⁹ Hz. Muhammed bu sözüyle Mehdî'yi kastetmektedir.

Şân-ı Mehdî'ye bu ...avlı ...ı abûl

Mümdür ism-i Muhammed lâ-cerem

Bu beyânı aña kim oldı ehem

.....

Bu sebebden reh-nümâ-yı mülk-i dîm

İsm-i Mehdî didi ismümdür ya...ın

(165-173)

Muhîfî, Fazl ve Âdem kelimeleri arasında harfler ve sayılar aracılığıyla kurduğu bağı benzerini aşağıdaki beyitlerde Fazlullah ve Muhammed kelimeleri arasında kurmaya çalışır. Beyitteki ifadelerden hareketle bu ilişkiyi şu şekilde açıklayabiliriz:

Muhammed ismi, fî, dâd ve lâm'dan (Fazl) görünmektedir; çünkü Muhammed kelimesinde yer alan dâl harfi, Fazl'ın dâd'ında bulunmaktadır. Hâ'nın ebced değeri 8, fî'ninki 80'dir. Aralarında biri diğerinin 10 katı olacak değerde bir fark vardır. Bu nedenle Fazl'ın zuhûr ettiği yer, Mustafa olmuştur. Muhammed'in mîm'i ise, Fazl'ın lâm'ında gizlidir.

Aşağıdaki beyitlerden hareketle yaptığımız bu açıklamalar, Muhammed'in aslında Fazl olduğunu açıkça göstermektedir. Bu aynı zamanda daha önce de üzerinde durduğumuz "yuvâtı ismuhu" sırrını da açıklamaktadır. Orada da Fazl ve Muhammed arasında ilişki kuran şâir, en sonunda bunların birliğini îmâ etmiş, bu nedenle Fazl'ın aynı zamanda Mehdî olduğunu söylemiştir.

Fı vü dâd u lâmdan hem ey civân

Görinür ism-i Muhammed de jayân

.....

Fazl'dur ya'ni Muhammed âşikâr

Bil yuvâtı ismuhu sırrını var

(186-191)

Muhîfî, Muhammed kelimesinin başka kelimelerle ilişkisini (Muhammed - Fazl, Muhammed - Âdem, Muhammed - Mehdî) kurduktan sonra, Muhammed isminin işaret ettiği sırlar bahsine geçer. Muhîfî'nin Allâh, Fazl, Âdem, Havvâ isimleri için söylediği benzer şeyleri Muhammed ismi için de kullandığını görürüz.

447'den 477'ye kadar olan beyitlerde, Muhammed isminden hareketle ulaşılabilecek kavramlar şu şekilde sıralanır:

Muhammed kelimesi, noktalı 4 harfi gösterir; çünkü Muhammed, şeddesiz hâliyle 4 harften (mîm, hî, mîm, dâl) oluşur. Bu da noktalı 4 harfi (pâ, çâ, jâ, gâ) hatırlatır. Bunun yanı sıra Muhammed'in 4 harfi, 4 hatta, 4 unsura, öğle, ikindi ve yatsı namazlarına (Her üçünün de farzı 4'er rekattır.) işaret eder.

Bahsi geçen 4 harfin ebcedi (mim: 40, hâ: 8, mim: 40, dâl: 4 olmak üzere), 4 harfle toplandığında 3 kez 32'ye eşit olur. Bu durum, insan yüzü, el ve ayaklarındaki hattı açıklamaktadır. Bilindiği üzere, insan yüzünde 7 ümmî hat vardır. İstiva hattının geçmesiyle bu sayı 8'e çıkar. 4 unsurla çarptığımızda 32 sayısını elde ederiz. Böylece 32 hatta ulaşılmış oluruz. El ve ayaklarda da 32 hattı görmek mümkündür. İki el ve iki ayak parmaklarında 28'er eklem bulunmaktadır. Dirseklere kadar bu eklem sayısı 32 olur. Ayak parmaklarındaki 28 eklem de ka'bla (aşık kemiği) birlikte 32 eder.

Kısaca söylemek gerekirse yüz (32), el (32), ayak (32) hatları, 3 kez 32'yi; yani Muhammed kelimesini verir.

Muhammed'in 4 harfinin cüzlerinde (mim, ye, mim; hî, ye; mim, ye, mim; dal, elif, lâm) sefer sırrı da gizlidir; çünkü sefer namazı da 11 rekattır. Bu 11 harfte kâmet sırrını görmek de mümkündür. Kâmet ise, 11 kelimedendir oluşmaktadır.

Mim'deki ikinci mim harfi de dâhil edilince Muhammed kelimesi 5 harf olur ve bu haliyle 5 hattı ve 5 vakti gösterir. Ayrıca 3 harf ve 2 noktayla yazılan Fazl kelimesine de işaret eder.

Mim'in noktasında 8 cennet görünür; çünkü mim, cüzlerine ayrıldığında 8 noktayı (mim, ye, mim; ye, ye; mim, ye, mim) görebiliriz. Mim'de gizli gelen 8 sayısı Fazl'ın 8 cüzüne de işaret etmektedir.

Muhammed'in 11 cüzü, mim'in 8 noktası ve 3 cüzüyle toplandığında 22 eder ki bu, Mûsâ'nın nutkuna ve Arap harflerindeki 22 noktaya delalet eder.

Muhammed kelimesinde mimdeki şedde dâhil edilirse cüz sayısı 14'e (mim, ye, mim; hî, ye; mim, ye, mim; mim, ye, mim; dal, elif, lam) çıkar. Bu cüzdeki harflerin sayısı tekrar etmeden (mim, ye, hî, dâl, elif, lâm) 6'dır. Muhammed'de gizli olan 6 sayısı, altı günü ve yüksek sesle okunan 6 duayı karşılar.

Muhammed'in 4 harfine bahsi geçen 6 sayısı eklendiğinde 10 olur. Böylece Mûsâ'nın 10 emrinin sırrı görünür. Muhammed'in cüzlerinde tekrar etmeyen 6 harfin

(mim, ye, hî, dâl, elif, lâm) cüzlerinin 17⁸⁰ ettiğini söyleyen Muhîtî, bunun da hazar namazının ve sabah namazının sırrını açıkladığını belirtir. Cennete gidecek kişilerin de bu sırta vâkîf kişiler olduğunu belirtir.

Muhammed'de gizli gelen 6 harf ve hepsinin toplamı, Allâh'ın 99 adını da göstermektedir. Bu da demek oluyor ki, Allâh'ın 99 adı Muhammed'in sıfatları olmuştur.

Muhammed kelimesindeki harfler, tekrar etmeden (mîm, hî, dâl) 3 adettir. Bu yönüyle Muhammed, akşam namazının 3 rekat farzına ve Fazl'ın 3 harfine işaret eder. Muhammed'deki tekrar etmeyen 3 harf, ebcediyle birlikte (52) 55 eder. Bu da 5 vaktin kâmeti (5x11= 55) adedince dir.

Muhammed'in 14 cüzünün tekrarı ise, aynı zamanda Fazl'ın cüzü olan 8 sayıdır. Bahsi geçen bu 8 harfte 6 tane nokta vardır. Bunlar toplandığında 14 sayısını bize verir. Bu da hurûf-ı muhkemâtı göstermektedir.

Elde edilen 14 sayısına Muhammed'in 14 cüzünü eklersek 28 olur ve Muhammed'in 28 hattı görünür. 28 sayısına Muhammed'in 4 harfini ekleyerek Fazl'ın 32 nutku olan 32 sayısına ulaşabiliriz.

Muhammed'in tekrar etmeyen 3 harfinin (mim, hî, dâl) cüzü 8'dir. Bunların cüzleri ise, 21 eder. 21 sayısı da 21 hattı göstermektedir.

Mahmûd ve Muhammed kelimelerinin cüzlerine bakıldığında her ikisinin de 14'er harf olduğu görülür. Bu da demek oluyor ki, Mahmûd ve Muhammed isimlerinde 28 hattı görmek mümkündür.

Gösterür ism-i Muḥammed âşikâr

Çâr ḥarf-i muḥcemi fehm eyle var

.....

Bist ü heşt ḥarf oldı yaḥni ey hümâm

İsm-i Maḥmûd u Muḥammed ve's-selâm

(447-477)

Eserde çoğunlukla Muhammed kullanılsa da Ahmed ismine de rastlamaktayız. Muhîtî, Fazl ile ilgili açıklamalar yaparken Ahmed kelimesini Fazl'da görmenin mümkün olduğunu dile getirir.

⁸⁰ Muhîtî, bu harflerin cüzlerinin 17 olduğunu söylese de hesaplamada 16 olması gerektiğini düşünüyoruz.

Fazl'dan hem iste nâm-ı Aḥmed'i

Bulmağ isterseñ tarı...-ı sermedi

(197)

Muhîfî, aşağıdaki beyitlerde Ahmed ismiyle ilgili yorumlarda bulunur. Diğer isimlerde olduğu gibi Ahmed isminin hangi sırları açığa çıkardığını, hangi kavramlara işaret ettiğini belirtir. Buna göre;

Ahmed ismi aslında Muhammed isminde gizli gelmiştir; çünkü Ahmed de Muhammed gibi 4 harften oluşmaktadır. Bu 4 harfin işaret ettiği kavramlar, eserde şu şekilde yer alır:

Ahmed'in yazımında kullanılan 4 harf (elif, hî, mim, dâl), Farsçadaki noktalı 4 harfi (pâ, çâ, jâ, gâ), cennetteki 4 ırmağı, 4 hattı ve 4 unsuru göstermektedir.

Ahmed'in ebced değeri (53), Fazlullah'ın Câvidân-nâme adlı eserinin ilk harfi olan cîm'in sırrını da açıklar; çünkü cîm'in cüzlerinin ebcedi de 53'tür. 53 sayısının 32'si Fazl'ın 32 nutkuna işaretir. Geriye kalan 21 sayısı da Havvâ'nın 21 hattının göstergesidir.

Ahmed kelimesinin cüzleri (elif, lâm, fe; hî, yî; mim, yî, mim; dâl, elif, lâm) 11 adet olup, sefer namazına işaret etmektedir. 11 sayısı, aynı zamanda şakka sırrını da göstermektedir. Şakka sırrının 11 sayısı ile olan ilişkisi, 7 ümmî hat ve 4 unsurun toplamıyla açıklanabilir.

Ahmed'in cüzlerindeki 5 noktada Fazl'ın 5 ismi de (3 harf ve 2 nokta) görünmektedir. 11 cüzle 5 nokta toplandığında 16 olur ve 16 hattı gösterir. 16 hat, insan yüzünde var olan ak ve siyah hatlardır. Ahmed'in ebced değerine (53), kelimenin 11 cüzü eklenince 64 sayısı elde edilir. Bu sayı, 2 tane 32'ye eşittir. Dolayısıyla 64 sayısında Âdem'in hattını (32) ve nutkunu (32) görebiliriz.

Ahmed'in cüzleri tekrar etmeden (elif, lâm, fe, hî, mim, yî, dâl) 7 tanedir. Bu haliyle Fâtiha sûresinin 7 âyetini göstermektedir. Bu 7 harfteki noktalı 3 harf de Fazl'ın ismine ve 3 çeşit namaza (sefer, cuma, hazar) işaret etmektedir; çünkü Fazl da 3 harflidir.

Ahmed'in cüzlerindeki 7 harfin ebced hesabını yapan şâir, 173 sonucuna ulaşır. Bu sayının 6 kere 28 sayısına 5 sayısının eklenmesiyle de elde edilebileceğine dikkat çeker.

Geriye kalan 5 sayısına tekrar etmeyen 7 cüzün noktalı 3 harfi eklenince 8 sayısına ulaşılır. 8 sayısının karşılığı ise, 8 cennettir. 7 harfe 3 nokta eklendiğinde ise,

10 olur. Böylece hem Mûsâ'nın on emrini hem de "Öyleyse onun gibi uydurulmuş on (sûre) getirin." ifadesini aydınlatmaktadır.

Muhîfî, sonra bahsi geçen 7 harfin 18 cüzünün olduğunu söyler ve böylece 18 bin âlemin Ahmed isminde görünür olduğunu vurgular. 18 cüzdeki 12 nokta, hem on iki îâmâmı hem de 12 hattı göstermektedir. 18 cüzle 12 noktanın toplamı, Kur'ân'ın 30 cüzüne işaret eder.

Ahmed kelimesi, 29 harfe de işaret etmektedir. Kelimenin ikinci batnındaki harfler sayısı 29'dur. Bu 29 harfte 19 nokta kullanılmakta ve 19'un anlamı açığa çıkmaktadır. İki toplandığında 48 eder ki bu da "hâ mim" sırrını göstermektedir.

"Hâ mim", mukattaat harflerinden olup Kur'ân'da 7 sûre (40, 41, 42, 43, 44, 45, 46. sûreler) hâ mim harfleriyle başlamaktadır. Bu 7 sûredeki hâ mim sayısının toplamı 2147'dir ve 19'un tam katıdır. Böylelikle 19 sayısının, hâ mim'in sırrının açıklanmasında önemli bir yere sahip olduğunu görürüz.

~ûret-i ism-i Muhammed âşikâr

Çâr harf-i Aḥmed oldu aña var

.....

Oldı yaḡni no...ta vü harf-i kelâm

Sırr-ı pencâh u dü Aḥmed ve's-selâm

(478-506)

Kısmet-nâme'de Peygamber Efendimizin mucizelerine "Edebî Sanatlar" bölümünde yer verildiği için burada üzerinde durmamayı uygun görüyoruz.

4.4.11. Hz. Ali

Hz. Muhammed'e ilk inananlardandır. Peygamberimizin kızı Fâtıma ile evli olup aynı zamanda Kerbelâ şehitleri Hasan ve Hüseyin'in babasıdır.

Muhîfî, Fazl kelimesiyle Hz. Âdem ve Hz. Muhammed kelimeleri arasında harf veya sayılar yönüyle ilişki kurmuş; böylece Hz. Âdem ve Hz. Muhammed'in aslında Fazl olduğunu söylemeye çalışmıştı.

Aşağıdaki beyitlerde de Fazl ile Hz. Ali arasında benzer bir ilişki kurmaya çalışır. Fazlullah'ın isminde Alî'nin isminin de görüldüğünü iddia eder. Bu görünmeyi şöyle açıklayabiliriz:

Ali'nin 'aynı, Fazl'ın dâd'ında; lâm'ı da Fazl'ın lâm'ında görünmektedir; çünkü 'ayn göz anlamına gelmekte, dâd da göze benzetilmektedir. Dâd ve 'ayn arasında böyle bir ilgi kuran şâir, Ali'nin ye'sinin ise, Fazl'ın fî'sinde gizli geldiğini söyler.

Fazl-ı Ha... isminde hem nâm-ı jAlı

Âşikârâ oldı fehm it ey zekı

.....

Fı'den it yâ-yı jAlı'yi hem taleb

Kim yâ üzre geldi fı-yi Fazl-ı Rab

(192-196)

Muhîfî, aşağıdaki beyitlerde de harflerin birbirinin yerine geçerek Ali isminin Fazl'dan görünür olduğunu, yine harfler ve sayılar aracılığıyla açıklamaya çalışır. Buna göre; 'Ali'nin başındaki 'ayn harfinin ebced değeri 70'tir. Bu ifadeye dört unsur eklendiğinde 74 olur. 'Ayn harfinin 3 cüzü (ayn, ye, nun) ve 3 noktası da (ye: 2, nun: 1) eklenirse 80 sonucuna ulaşılır ki bu da Fazl'ın fî'sinin ebced karşılığıdır. Öyleyse Fazl'ın fî'sinde 'Alî'nin 'aynı görülebilir. Lâm harfi ise, her iki kelimedede de ortaktır. Geriye dâd ve ye harfi kalır. Şâir, ye'nin 2 nokta ve 1 harf; dâd'm da 3 cüzünün olduğunu söyleyerek aralarında bir benzerlik kurar.

jAyn yetmişdür cümelde âşikâr

Bâ-janâşır oldı heftâd u çehâr

.....

jAyn u lâm u yâ velı-yi gayb-dân

Fı vü dâd u lâmdan oldı jayân

(281-287)

Ali'nin aslında Fazl olduğuna dair yapılan açıklamalar göz önünde bulundurulduğunda, Hz. Ali'nin neden "Âdem-i evvel menem" dediği de açıklık kazanacaktır; çünkü Âdem ile ilgili bölümde Fazl'ın Âdem olduğunu söylemiştik. Fazl, Âdem'se Ali'nin de ilk insan olan Âdem olması gâyet normaldir. Kısacası, bundaki asıl sebep Âdem'in de Ali'nin de Fazl olmasıdır.

+

Bu sebebden Âdem-i evvel menem

Didi fehm it ol imâm-ı muhterem

Ya'ni Âdem kim odur fı dâd u lâm

Oldı ismiyle aña ...âim-ma...âm

(288-289)

Muhîfî, aşağıdaki beyitlerde Ali kelimesinde gizli gelen veya Ali'den hareketle görülebilecek kavramları şu şekilde belirtir:

Ali kelimesi, 3 harften oluşmaktadır. Fazl da 3 harften oluştuğu için Ali kelimesinde Fazl'ı görmek mümkündür. Ali'nin yazımında kullanılan 3 harf, 3 rekat sırrını da açıklar. Bilindiği üzere, akşam namazının 3 rekat farzı vardır. Farz namazlar esas alındığına göre, 3 rekatla kastedilen, akşam namazıdır.

Ali'nin ye'sindeki 2 nokta, 2 rekat sabah namazının sırrına ve kâf u nûn harflerine işaret etmektedir. Ali'nin 3 harfi ve 2 noktası, birlikte 5 vakit namaza ve 5 hatta işarettir.

Ali kelimesinden, elif harfi de görünür. Ali'nin ebcedi 110'dur. Buna kelimenin kendisini de eklersek 111 eder. Elif'in cüzlerinin ebcedi de 111'dir. Elde ettiğimiz 111 sayısına Ali kelimesini oluşturan 3 harf de eklenirse 114 olur ve Kur'ân'ın 114 sûresi görünür. Kur'ân sûrelerinin sayısı olan 114, Hayme-i Miadın 100 ipine ve 14 hatta işaret eder.

Ali kelimesinin ebcedi olan 110'a Ali'nin 3 harfini eklediğimizde 113 olur ve Ali'de 113 Besmele görünür olur. Kur'ân sûrelerinin başında besmele yer alır. Bu durumda Kur'ân'da 114 besmelenin yer alması gerekir; ancak Kur'ân'ın 9. sûresi olan Tevbe sûresi diğer sûrelerden farklılık gösterir ve besmelesiz başlar⁸¹. Dolayısıyla besmele sayısı da 113'e iner. Ancak Neml sûresinde⁸² besmele iki kez (başında ve 30 âyette) kullanılmıştır. 113 sayısına Ali'deki ye'nin 2 noktası da eklenirse 115 olur. Bu da Allâh'ın 99 adına ve 16 hatta işaret etmektedir.

Ali'nin cüzleri 8'dir (ayın, yî, nun; lâm, elif, mim; yî, yî) ve bu 8 cüz, 8 cennete, 8 hatta ve 8 teşehhüde işaret eder. Ali'nin 8 cüzündeki 7 nokta, Fâtiha sûresini ve Fâtıma'nın 7 hattını (ümmî hat) göstermektedir. Ali'nin 8 cüzü ve 7 noktası, on beş rekat namazı da gösterir.

Ali'nin cüzlerinden 6'sı (ayın, yî, nûn, lâm, elif, mim) tekrar etmez. Bu sebeple Ali kelimesi, kâf u nûnun cüzlerini ve altı yönü (ileri, geri, sağ, sol, yukarı, aşağı), 6 günü (yaratma eyleminin 6 günü), yüksek sesle okunan 6 duayı göstermektedir. Cüzlerde tekrar etmeyen 6 harf, bu cüzlerdeki 3 noktayla toplanırsa 9 olur ve 9 felek

⁸¹ Kur'ân, Sûre, IX, Tevbe

⁸² Kur'ân, Sûre, XXVII, Neml

sırrı çözülür. Çıkan 9 sayısına Ali'nin sûretteki 3 harfi eklendiğinde 12 olur ve 12 sayısı 12 hattın sırrına ışık tutar.

Ali'nin ikinci batındaki cüzlerinin sayısı 21'dir. Bu, Hudâ'nın yüzündeki 21 hattı göstermektedir. Cüzlerdeki noktalar da 20 adettir. 20 sayısı, terâvih namazına işaret etmektedir; çünkü terâvih namazı 20 rekattır. Ali'nin ikinci batındaki cüzler, noktalar ve Ali'nin 3 harfi toplandığında 45 sayısı elde edilir ki bu da Âdem'e işaretir; yani Ali kelimesinde Âdem de gizli bir şekilde bulunur. Ali'den Âdem görüldüğü için doğal olarak ilk Âdem de Ali'dir.

29 harfe işaret eden Ali ve Âdem, Ali'nin görünürdeki 3 harfiyle 32 olur ve Hudâ'nın 32 nutku görünür.

İsm-i jayn u lâm u yâ ey ba«tiyâr

Fı vü dâd u lâmı ...ıldı âşikâr

.....

~ûret-i se ħarf ile hem ey hümâm

Sı vü du nuş...ı Hudâ'dur ve's- selâm

(507-531)

4.4.12. Hz. Fâtıma

Muhîti, Hz. Ali'nin eşi ve aynı zamanda Hz. Peygamberimizin kızı olan Fâtıma hakkında da açıklamalarda bulunur. Fâtıma kelimesinden nelerin görülebileceği, hangi sırların ortaya çıkabileceği şu şekilde belirtir:

Allâh'ın ismi 5 harf olduğu için Fâtıma kelimesi de 5 harften (fî, elif, tâ, mim, he) oluşmaktadır ve Fâtıma'nın 5 harfi 5 vakit namazı görünür kılar. 5 sayısına Fâtıma'nın fî'sinin üstündeki nokta ilave edildiğinde 6 olur. Böylece Fâtıma, 6 günü, kâf u nûnun 6 cüzünü ve 6 ibtidâyı (Câvidân-nâme'nin başlangıcında yer alan 6 ibtidâ sözcüğü) gösterir.

Fâtıma kelimesi, aslolan Fazl'ın fî'sini de gösterir; çünkü fî, her ikisinde de başta yer alır. Fazl, Fâtıma'nın neslinden gelecektir; çünkü o, Mehdî'dir. Hz. Peygamberimiz de zaten Mehdî'nin, Fâtıma'nın neslinden geleceğini belirtmiştir. Öyleyse Fazl, gelmesi beklenen Mehdî'dir.

Önceki beyitlerden hareketle şöyle bir değerlendirmede bulunabiliriz: Fâtıma, Fazl'ın fî'sini gösterdiğine göre, Fâtıma'yı Mehdî'nin isminde arayıp bulabiliriz.

Fâtıma kelimesinin 12 cüzü (fî, yî; elif, lâm, fî; tî, yî; mim, yî, mim; hi, yî) vardır. Bu 12 cüz, 12 hatta, 12 burca ve 12 îmâma işaret etmektedir. Cüzlerde yer alan 10 nokta, Mûsâ'nın on âyetini gösterir. Bu, aynı zamanda bismillâh kelimesinin 10 harfine de karşılık gelir.

Fâtıma'nın batnında yer alan 9 nokta ve 12 cüz, 21 hatta işaret eder. Bu sayıya Fâtıma'nın fî'sindeki nokta da eklenince 22 olur. Böylece hem Mûsâ'nın 22 nutkunun hem de Kur'ân dili olan Arapçadaki harflerin 22 noktasının sırrı görünür. Fâtıma kelimesi uzatılmadan 7 harf olur. Bu da hemen Fâtıha sûresindeki 7 âyeti, 7 hattı ve 7 mushafı akla getirir.

Kur'ân bilindiği üzere, 7 lehçe üzerine kurulmuştur. Burada 7 mushafı kastedilen şey, muhtemelen 7 lehçeyle yazılmış Kur'ân'dır. 7 sayısına fe'nin üstündeki 1 nokta ilave edildiğinde 8 olur. Böylece Fâtıma kelimesi, 8 hat ve 8 cennetten haber verir. 7 harf, bünyesindeki noktalarla 16 olur ve 16 hattı gösterir. Buna görünen 1 nokta dâhil edilirse, 17 rekatlık hazar namazının sırrı ortaya çıkar.

Fâtıma kelimesinin 12 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 7 harf (fî, yî, elif, lâm, tî, mim, hî) vardır. Buna ilk batındaki 7 harf de eklenir ve 14 harf görünür olur. Bahsi geçen 7 harfteki 3 noktalı harf (fî, yî, yî) Fazl'ın ismine (fî, dâd, lâm) de işaret eder. Bu 7 harf, 3 nokta ve Fâtıma'nın 5 harfi, cuma günü kılınan 15 rekat namaza delâlet eder.

Fâtıma'nın 5 harfinin (fî, elif, tî, mim, he) ikinci batındaki cüzleri 28'dir. 28 sayısı, Allâh sözü olan Kur'ân'ın yazıldığı harf sayısı olup aynı zamanda Peygamber efendimizin de 28 nutkudur. Fâtıma kelimesi, 28 sayısına kelimedeki 3 nokta ve 1 de kelimenin kendisi eklenerek Âdem'in 32 nutkundan da haber verir.

Fâtıma'dan elde edilen 28 ve 32 sayıları, Âdem'in boyuna da işaret eder; çünkü Âdem'in boyu 60 zîrâdır. Fâtıma'da 60 dakikanın sırrı bu şekilde görünmüş olur. Fâtıma'nın 12 cüzüyle birlikte 72'ye, bu sonuca Fâtîmâ'nın 5 harfi eklenip 77'ye, cüzlerdeki 10 nokta ile 87'ye ulaşılır. Böylece mukattanın sırrı da Fâtıma kelimesinde görünür.

Mukattaat harfler, 29 sûrenin başında yer aldığı için Fâtıma'da 29 sûrenin sırrının da çözüme kavuştuğu söylenebilir.

Fâtıma penc harfdür çün ism-i ±ât

Gösterür hem penc ev...ât-ı şalât

.....

Yağni yigirmi to...uz sre tamm
 Ėarf  no...ta fı v zıdr ve's-selm (532-565)

4.4.13. On iki imm

Ŗiflerde dini korumak ve hükümlerini yerine getirmek için Peygambere halife ve vris olduklarına inanılan on ikiŖiye verilen isimdir⁸³. Eserlerde Arapça karŖılıđı olan "isn aŖeriye" ifadesi de kullanılır. Alevilik'te de on iki imm inancı temel dini esası oluŖturur. On iki immlar, ehl-i beyt olarak anılan Ali ile baŖlar.

Kısmet-nme'de on iki immla ilgili Ŗu ifadeleri görürüz:

Fazl kelimesi 8 cz ve bu cüzlerdeki 4 noktayla on iki imma iŖaret etmektedir.

No...ta v Ėarfinde @hir heŖt  r
 Reh-nm-yn-ı immn aŖikr (244)

Muht, hem 28 harfin hem de Ali'nin son harfi olan y'dan hareketle on iki imm sırrının anlaŖılabileceđini belirtir; çünkü y'nın ebcedi 10 olup 2 de cüzü vardır. Toplamda 12 eden bu harf, böylece on iki imma denk gelmiŖ olur.

Y hem ondur on iki ecz ile
 On bir olur yine Ėarf-i y ile
 hir oldu y'dan on iki imm
 Fehm ...ı l in jaŖer sırrın tamm (299-300)

Ftma kelimesinin 12 cüzü de on iki immın sırrını görünür kılmaktadır.

Ftma isminden oldu hem jan
 On iki maŖŖm imm-ı Ėayb-dn (540)

⁸³ Pala, *age*, s. 320

4.4.14. Hz. Hasan ve Hz. Hüseyin

Hz. Ali'nin oğulları olan Hasan ve Hüseyin, on iki îmâmın 2.si ve 3.südür. Hz. Hasan, zehirlenerek öldürülmesi, Hz. Hüseyin de Kerbelâ'da şehit edilmesi yönüyle eserlerde yer almaktadır.

Muhîfî, Ali'nin yâ'sında on iki îmâmı görebildiğimiz gibi, yâ'nın 2 noktasında da Hasan ve Hüseyin'i görebileceğimizi dile getirir.

Yâ'da iki no...ta kim geldi jayân

İki dürr-i pâkden virdi nişân

Kim Hüseyn ile Hasan'dur aña var

K'oldılar yâ-yı jAlp'den âşikâr

(301-302)

Muhîfî, Kısmet-nâme'sinde Hasan ve Hüseyin'le ilgili şu yorumlarda bulunmaktadır:

İlk olarak Hasan kelimesinde Fazlullah'ın sırrının ortaya çıktığını belirtir. Bunda esas alınan nokta, elbette her iki kelimenin de 3 harften oluşmasıdır. 3 sayısı, “kuvvet, ses ve söz”e de işaret etmektedir. Hurûflerce bu üç unsur önemlidir; çünkü Hurûfî inancına göre; varlığın ortaya çıkışı sesle olmuştur. Ses, şu âlemdeki her varlıkta mevcuttur. Cansız varlıklar birbirine vurulduğunda ses ortaya çıkarken canlılarda sesin çıkışı iradeye bağlıdır. Kelâm ise, sesin kemale ermiş şeklidir; ve ancak insanlarda mevcuttur⁸⁴.

Muhîfî, Hasan kelimesindeki nûn harfinin noktasını da hesaplama dâhil eder ve 4 sayısı ortaya çıkar. 4 sayısında cennetteki 4 akarsuyu, öğle, ikindi ve yatsı nazamlarının 4 rekat farzını ve 4 hattı rahatlıkla görebileceğimizi ispatlar.

Hasan'ın ilk harfi olan hâ'nın ebced karşılığı 8'dir. 8 sayısı, 8 cenneti göstermektedir. Hasan'daki sin'in ebcedi 60'tır ve sin, boyu 60 zîrâ olan Âdem'e işaret etmektedir. Hasan'ın nûn'unda ise, Allâh kelâmı olan Kur'ân'ın nokta ve harfleri mevcuttur; çünkü nûn'un ebcedi 50'dir. Kur'ân, Arapçadaki 28 harfle yazılmıştır. Bu harflerde toplam 22 nokta vardır. Tüm bunlar düşünüldüğünde, aynı zamanda nûn'un karşılığı olan 50 sayısının sırrı çözülmüş olur.

⁸⁴ Gölpınarlı, *age*, s.18

Ebcedi 118 olan Hasan, Kur'ân'ın 114 sûresine ve 4 kitaba delalet etmektedir. Muhîfî, bir de şu açıdan olaya yaklaşır: 112'nin 118 sayısının içinde olduğunu düşünür ve 112'nin 4 kez 28'in karşılığı olduğunu hatırlatır. Geriye kalan 6 ise, 6 yönü, kef ve nun'un 6 cüzünü, yüksek sesle okunan 6 duayı göstermektedir.

Hasan'ın 8 cüzü (hî, yî; sin, yî, nûn; nûn, vâv, nûn) vardır. Bu 8 cüz, 8 cennete, Allâh'ın 8 hattına, Fazl'ın 8 cüzüne işaret eder. Cüzlerde yer alan 7 nokta da bazı kavramlara işaret etmektedir. Meselâ bu 7 noktada Fâtîha'nın 7 âyetini ve insan yüzündeki 7 hattı görebiliriz. Cüzlerdeki harfler ve noktalar toplamı, 15 rekâtlik cuma günü namazını gösterir.

Hasan'ın 8 cüzünü ve bu cüzlerin ebcedini (244), Hasan'ın 4 şekliyle (3 harf ve nûn'un noktası) topladığımızda 256 sonucuna ulaşıyoruz ki bu, 8 kez 32 demektir. 8 kez 32, Âdem'in 8 hattı demektir; çünkü Âdem'in 32 hattı vardır. İnsan yüzünde 8 hat olduğunu düşünürsek, bu hatlardan her birinin 32 nutka işaret ettiğini söyleyebiliriz.

Hasan'ın cüzleri tekrar etmeden 5 harftir (hî, yî, sin, nûn, vâv). Bu 5 harf, 5 vakit namaza ve 5 hatta işaret eder. Bu 5 harfte yer alan 6 nokta, 6 teşehhüde ve 6 tekbire delalet eder. Hasan'ın tekrar etmeyen 5 harfi ve 6 noktası toplandığında 11 olur ve 11 rekâtlik sefer namazının sırrı görünür. 11 sayısına Hasan'ın zâhirdeki 3 harfi eklenerek 14 hatta ulaşılabilir.

Cüzlerdeki tekrar etmeyen 5 harfe, Hasan kelimesinin 4 şekli (3 harf ve nun'un 1 noktası) ve 3 noktası eklenerek 12 hat sırrı çözülür. Bu aynı zamanda Hasan isminin on iki îmâmı gösterdiğinin de ifadesidir. Hasan isminde Havvâ'nın 21 hattı da görünür; çünkü Hasan, ikinci batında 21 cüzden oluşmaktadır. 21 harf içinde geçen 19 nokta, 19'un sırrını gösterir. Harfler ve noktalar toplamı 40 eder ve böylece 40'ın sırrı orataya çıkar.

İkinci batındaki 21 harf, Hasan'ın görünüşteki 3 harfiyle toplanınca Hıristiyanların kutsal kitabı olan İncil'in harfleri ortaya çıkar. Bilindiği üzere, İsa peygambere düşen harf sayısı 24'tür. 24 sayısına ilk batındaki 8 cüz eklenirse 32 olur ve 32 hat görünür. 32 sayısına ikinci batındaki 21 harfte yer alan 19 nokta ilave edildiğinde 51 olur. Böylece Kur'ân dili olan Arapçanın 28 harfi ve bu harflerdeki 22 noktanın sırrı lâm-elif harfi de eklenerek çözümlenmiş olur.

Sırr-ı fî vü dâd u lâm-ı ü'l-minen

Âşikârâ itdi üç ism-i Hasan

Lâm-elifle no...ta vü harf-i kelâm

Ya'ni elli birdür aña ve's-selâm

(566-597)

Hasan'la ilgili birtakım çıkarımlarda bulunan Muhîfî, aynı şeyi Hüseyin için de yapar. Hüseyin kelimesinin harf ve noktalarından, cüzlerinden, ebced değerinden hareketle bu kelimenin işaret ettiği kavramları belirtir. Aşağıdaki beyitlerde bu kavramlar şu şekilde açıklanmaktadır:

Muhîfî, işe önce Hüseyin kelimesindeki harf sayısıyla başlar. Kelimenin 4 harften oluştuğuna (hâ, sin, yî, nun) dikkat çeker ve Hüseyin'in 4 harfinde noktalı 4 harfin (pâ, çâ, jâ, gâ) gizlice görüldüğünü belirtir. 4 sayısının işaret ettiği kavramlar ise; Âdem'in yüzündeki 4 hat, 4 unsur, 4 akarsu ve öğle namazının 4 rekat farzıdır.

Hüseyin kelimesinde 3 nokta (yî'da 2, nûn'da 1) vardır. Bu noktalarda Fazl'ın 3 ismini (fî, dâd, lâm) ve akşam namazının 3 rekat farzını görmek mümkündür. Hüseyin'in görünüşündeki harf ve noktaların toplamı (7), Fâtiha'nın 7 âyetine ve Havvâ'nın 7 hattına ışık tutar.

Hüseyin'in ebcedi 128'dir. 128, 4 kez 32'ye eşittir. Demek oluyor ki, yüzün 4 hattı Hüseyin'in ebcedinde gizlidir. Şöyle ki: Bilindiği üzere, insan yüzünde 32 hattı görmek mümkündür. Hüseyin'in ebcedi de 4 tane 32'ye eşit olduğuna göre, Hüseyin kelimesinde yüzün dört hattı görünmüş olur. 2 yanak hattı 1, 2 bıyık hattı 1, 2 burun hattı da 1 olarak alınır ve 1 de dudak altı kılları eklenirse insan yüzünde normalde 7 tane olan bu hatlar, 4 tane olur. İşte bu 4 hattın her birinin değeri 32'dir.

Hüseyin kelimesinin 10 cüzü (hî, yî; sin, yî, nûn; yî, yî; nûn, vâv, nûn) vardır. Bu 10 cüz, Mûsâ'nın 10 hattına işaret etmektedir. Cüzlerde yer alan 11 nokta, hem sefer namazının 11 rekatını hem de Peygamberimizin şakku'l-kamer mûcizesini göstermektedir. Cüzlerde bulunan harf ve noktalar (21), Havvâ'nın yüzündeki 21 hatta işaret eder.

Hüseyin'in cüzlerindeki harfler, tekrar etmeden 5 adettir (hî, yî, sin, nun, vav) ve 5 vakit namaz sırrını barındırır. Tekrar etmeyen 5 harfe, Hüseyin'in görünürdeki 3 noktası eklendiğinde 8 cennetin, 8 teşehhüdün ve 8 hattın sırrı çözülmüş olur. 8 sayısına Hüseyin'in görünüşteki 4 harfi eklenirse 12 olur. Böylece 12 sayısı, on iki îmâma, 12 burca, 12 hatta ve 12 çeşmeye işaret eder. 12 çeşme, Hz. Mûsâ'nın mûcizelerinden biridir.

Hüseyin kelimesi, herhangi bir uzatma olmadan 6 güne, kef ve nun'un 6 cüzüne, yüksek sesle okunan 6 duaya, 6 teşehhüde, Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ

kelimesine delâlet eder. Tekrar etmeyen cüzlerdeki 8 nokta, 6 sayısı ile toplandığında 14 olur ve hem Fâtiha sûresini hem de 14 hattı gösterir. Bu sayı, Hüseyin'in zâhirdeki 3 noktasıyla toplanınca 17 olur ve haza dayken kılınan 17 rekâtlık farz namaza işaret eder.

Hüseyin isminde, görünüşteki 4 harfi nedeniyle Havvâ kelimesini de görebiliriz; çünkü Havvâ da Hüseyin gibi 4 harflidir. Hüseyin'in 10 cüzü (hî, yî, sin, yî, nûn, yî, yî, nûn, vâv, nûn), Havvâ'nın 11 cüzüyle (hî, yî, vâv, elif, vâv, vâv, elif, vâv, elif, lâm, fi) toplandığında 21 olur. Buna görünüşteki 4 harf de (hî, sin, yî, nûn) eklenince 25 eder ki bu, 50'nin yarısı demektir.

Hüseyin'in zâhirdeki 4 harfi bu sayıya ilave edildiğinde 29 sûrenin sırrı da çözülmüş olur. Hüseyin'in görünüşündeki 3 harfle 32 olur ve 32 kelâmın sırrı açığa çıkar. Bahsi geçen 25 harfin 27 noktası vardır. Bu 27 nokta, Kadir gecesini göstermektedir. 25 harfle 27 nokta, toplamda 52 eder ki, lâm-elif de lâm ve elif şeklinde 2 harf olarak düşünülürse, Kur'ân'ın harf (28) ve noktaları (22) toplamına denktir.

Hüseyin'in zâhirdeki 4 harfini 52 sayısı ile birlikte düşündüğümüzde 56 olur ve böylece 2 kez 28 görünür olur. Bu aynı zamanda Hüseyin'de Hz. Peygamberimizin hattının (28) ve nutkunun (28) görüldüğü anlamına gelmektedir. 56 sayısına daha önce bahsettiğimiz gibi Hüseyin kelimesindeki uzatmasız 6 harf ve bu harflerin 10 cüzü eklenirse 72 olur ve 72 cüzün sırrı açığa çıkmış olur. 72 cüz, Arap alfabesindeki harflerin cüzleridir. 72 cüz, Hüseyin'in tekrar etmeyen 5 cüzüyle toplanınca 77 olur.

Çârdur ism-i Hüseyin ey ehl-i dîn

Çâr harf-i mujçemi fehm it ya...ın

.....

Bı-mükerrer penc ile hem ey hümâm

Oldı yetmiş yedi fehm it ve's-selâm

(598-632)

Kısmet-nâme'de Hasan ve Hüseyin için kullanılan Şepper ü Şüpeyr isimlerine de yer verilmektedir. Bu iki kelime Süryânicidir. Aslında Hz. Hârûn'un oğulları olan Şepper ve Şüpeyr, Hz. Peygamberimiz tarafından Hz. Ali'nin oğulları Hasan ve Hüseyin'e verilmiş isimlerdir. Şepper, Hz. Hasan; Şüpeyr ise Hz. Hüseyin'dir.

Eserde Şepper ve Şüpeyr kelimelerinin işaret ettiği kavramlar üzerinde durulmakta, bunlardan hareketle iki kelimedede Âdem'in görünmesi anlatılmaya

çalışılmaktadır. Kelimelerdeki harf sayılarından yola çıkan Muhîfî, Şepper ve Şüpeyr'in, Havvâ'nın yüzündeki 7 hattı gösterdiğini belirtir. Şepper 3, Şüpeyr ise 4 harflidir. İki kelimedeki harf sayısı 7'dir ve insanlardaki 7 ümmî hatta işaretir. İki kelimedeki 15 nokta⁸⁵, 15 rekatlık cuma namazına delalet etmektedir.

Şepper ve Şüpeyr kelimeleri, Kur'ân harflerindeki nokta sayısını da gösterir. İki kelimedeki harf ve noktaların toplamı olan 22 sayısı, Arap harflerindeki nokta sayısına eşittir.

Şepper'de İlah'ı ve akşam namazının 3 rekat farzını görmek de mümkündür; çünkü her iki kelime de 3 harften oluşmaktadır. Kelimenin nokta sayısı 6'dır. Bu yönüyle 6 teşehhüde ve yüksek sesle okunan 6 duaya işaretir. Harfler ve noktalar toplamı olan 9'da 9 teşehhüd gizlidir. Bu üç sayının toplamı ise, on sekiz bin âlemi gösterir.

Şepper'le ilgili bu tip açıklamalar yapan Muhîfî, Şüpeyr'le ilgili şu yorumlarda bulunur:

Şüpeyr, 4 harflidir ve bu 4 harf, noktalı 4 harfin (pâ, çâ, jâ, gâ) sırrını açıklamaktadır. Bu yönüyle Şüpeyr, 4 rekat (öğle, ikindi ve yatsı namazlarının farzı), 4 hat ve 4 unsurdan haber vermektedir. Şüpeyr'in nokta sayısı (şın 3, pe 3, ye 2 olmak üzere) 8'dir. Bu yönüyle Şüpeyr, 8 cennetin ve Âdem'in 8 hattının habercisidir. Şüpeyr, harf ve noktalarıyla feleğin 12 burcuna işaret eder.

Şepper ve Şüpeyr'in 16 cüzü vardır. Bunlar, insan yüzündeki 16 hattı gösterir. İki kelimenin cüzlerindeki nokta sayısı 30'dur. 30 sayısı, Kur'ân cüzlerinin ve sî-murgun göstergesidir. 16 cüzde Âdem kelimesi, harf ve noktaları toplamıyla görünmektedir.

Şepper ü Şüpeyr hem bı-reyb ü şın

Heft «att-ı vech-i Havvâ'dur ya...ın

.....

Harf ü no...ta oldı on altı tamâm

^aâhir oldı ism-i Âdem ve's-selâm

(633-647)

⁸⁵ Şâir, Şepper ve Şüpeyr kelimelerinde 15 noktanın kullanıldığını iddia etmektedir; ancak hesaplamamıza göre, şın'da 3, pe'de 3, şın'da 3, pe'de 3, ye'de 2 olmak üzere toplam 14 noktanın varlığından söz edebiliriz. Açıklamalarımızda şâirin yaptığı hesaplamaları göz önünde bulundurmayı uygun görüyoruz.

4.5. İbâdetler

İbâdetler konusuna başlamadan önce, ibâdetleri de içine alan din ve iman kavramları üzerinde durmayı uygun görüyoruz. Eserde önce din, sonra imân kelimeleriyle ilgili yorumlarda bulunmaktadır.

Din kelimesi, 3 harften oluşması yönüyle Fazl kelimesine işaret etmektedir. Kelimenin yazımında 3 nokta kullanılmaktadır. Bu 3 nokta, safer, Cuma ve hazar namazı olmak üzere 3 çeşit namazı göstermektedir. Noktalar ve harfler toplandığında elde edilen 6 sayısı, hem 6 güne hem de kün'ün 6 cüzüne delâlet etmektedir.

Din kelimesinin ebcedi 64'tür. 64 başka bir ifadeyle 2 kez 32; yani Âdem'in 32 hattı ve 32 nutku demektir. Buna kelimeyi oluşturan 3 harf eklenerek 67 sayısı elde edilir. 67 sayısı, hem Allâh isminin ebcedini hem de Âdem ve Havvâ isimlerinin ebced değerleri toplamını ifade eder. Kelimedeki 3 nokta da eklenince kün'ün ebced değeri olan 70 sayısı belirir.

Din kelimesinin 8 cüzü mevcuttur. Bu 8 cüz, asıl olan 8 hattı, 8 cenneti ve Fazl'ın 8 cüzünü göstermektedir. 8 sayısında ayrıca 8 teşehhüd sırrı da görünmektedir. Din kelimesinin 8 cüzünde 6 da nokta bulunmaktadır. Bu 6 nokta, 6 teşehhüdü ve 6 sûreye işaret etmektedir. Cüzler ve noktaların toplamında 14 mukattaat harf görünmektedir. 14 sayısı, Âdem'in yüzündeki 14 hattı ifade etmektedir. Hesaba kelimenin zâhirindeki 3 harf katılınca 17 olur ve 17 rekat namaz görünür.

Kelimenin 8 cüzü, zâhirindeki 3 harfle birlikte düşünüldüğünde ise 11 rekat sefer namazı görünür olur. 8 cüz içerisinde tekrar etmeyen 6 harf vardır. 6 harf, 3 noktayla toplandığında 9 olur ve 9 teşehhüd sırrı aydınlanır. 9 sayısına zâhirdeki 3 harf ve 3 nokta ilave edildiğinde 15 rekat Cuma namazı sırrı görünür olur. 11 ve 17 sayılarının toplamı 28 olup Hz. Muhammed'in 28 nutkundan haber verir. 15 ve 17 sayıları toplandığında ise 32 sayısına ulaşılır. 32 de Âdem'in nutkunun karşılığıdır. Böylelikle Muhîf, din kelimesinin açılımından hareketle Ahmed'in 28, Âdem'in de 32 nutkuna ulaşır.

Laf@-ı dıın üç harfdür bı-reyb ü şıın

Hem-çü ism-i Fazl-ı Rabbü'l-jâlemıın

.....

Nuñ...-ı Añmed nuñ...-ı Âdem'dür tamâm

Dıın-i Hâ... yañni ki fehm it ve's-selâm

(4191-4210)

İmân kelimesinin yazımında 5 harf kullanılmaktadır. Bu yönüyle imân kelimesi, Fazlullah'ın 3 harf ve 2 noktasına işaret etmektedir. Ayrıca hem Âdem'in 5 hattını hem de 5 vakit namazını göstermektedir. İmân kelimesinin yazımında 3 nokta yer almaktadır. Bu 3 nokta, Fazlullah'ın 3 ismini (fî, dâd, lâm) ifade eder. Kelimenin zâhirindeki 5 harf ve 3 nokta toplandığında cennetin 8 kapısı, 8 hat ve 8 teşehhüd sırrı görünür.

İmân kelimesinin ebced değeri 102'dir. 102'yi oluşturan 100 sayısı, 100 çadır ipini; 2 ise, kün 2 harfini (kâf u nûn) gösterir. Kelimenin ebcedine kelimenin zâhirindeki 5 harf ve 3 nokta eklenince 110 sayısına ulaşılır ki 110 sayısında Alî kelimesi gizlidir. Bu da demek oluyor ki imân demek, Alî demektir.

İmân kelimesinin 14 cüzü vardır. Bu 14 cüz, 14 hatta delâlet etmektedir; yani imân, 14 hattın karşılığıdır. 114 sayısında 14 muhkem harf ve Fâtiha sûresi de görünmektedir. 14 cüzde yer alan 10 nokta, Mûsâ'nın 10 hattını gösterir. Kelimenin cüzleri ve noktaları birlikte düşünüldüğünde İsâ Mesîh'in 24 nutku görünür olur. Hesaplamaya kelimenin zâhirindeki 5 harf ilave edilince 29 sûre sırrı ortaya çıkar. Zâhirdeki 3 nokta göz önünde bulundurulduğunda 32 sayısı elde edilir.

Kelimenin 14 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır. Bu 14 harf, Havvâ'nın 7 ümmî hattını ifade etmektedir. 7 yer alan 4 nokta, noktalı 4 harfi ve 4 rekat namazı göstermektedir. Tekrar etmeyen harfler ve noktaların toplamı 11 olur. 11 sayısının karşılığı, 11 rekat sefer namazıdır.

Penc harf ü no...fa-i Fazl-ı Celîl

Oldı imânuñ hurûfı fehm ...l

.....

Sırrını bildünse imânuñ tamâm

Bulduñ imân-ı ja'âyı ve's-selâm (4211-4230)

Kismet-nâme'de İslâm'ın şartlarından söz edilmektedir. Bunlar da eserdeki pek çok kavram gibi Fazl adıyla açıklık kazanmaktadır.

Aşağıdaki beyitler bu düşüncemizi desteklemekte ve bahsi geçen oruç, hac, namaz, kelime-i şehâdet, zekât, sa'y, umre, kudûm vs., sünnet veya farz her ne varsa Fazl kelimesiyle açıklanabileceğini ifade etmektedir. Kısacası Fazl kelimesiyle tüm şeriat kuralları açığa kavuşmaktadır.

Rûze vü hacc u şehâdet hem şalât
Hem ...udûm u saıy u jumre hem zekât

Hem ezân u ...âmet ü tekbır hem
Farz u sünnet her ne kim var bııı ü kem

İsm-i Fazl-ı Ha... izâsınca tamâm
Cümlesi emr oldı fehm it ve's-selâm (224-226)

Sırr-ı ezân u ...âmet hem şalât
» ums u mırâ& u favâf u hem zekât

Cümle erkân-ı şerııat bi't-tamâm
Sırr-ı ism-i Fazl-ı Ha...'dur ve's-selâm (240-241)

Muhîtf, aşğıdaki beyitlerde de neredeyse aynı şeyleri söylemektedir. Şehâdetin sırrının aslında Fazl'da görünür olduğu vurgulandıktan sonra, namazın, orucun, zekâtın ve kelime-i şehâdetin; kısacası tüm şeriat esaslarının sırrının Fazl'da gizli geldiğini belirtilir.

Yaını kim sırr-ı şehâdet bıı-gümân
Oldı fı vü dâd u lâm-ı ğayb-dân

Fazl-ı Ha...'dur maını-yi şavm u şalât
Fazl-ı Ha...'dur hem şehâdet hem zekât

Sırr-ı Fazl-ı Ha... teıâlâdur tamâm
Cümleten emr-i şerııat ve's-selâm (824-826)

Muhîtf, bu açıklamaları yaptıktan sonra, ibâdetleri Hurûfîlik kapsamında yorumlamaya başlar. Şimdi sırasıyla bunları inceleyelim.

4.5.1. Kelime-i Şehâdet ve Kelime-i Tevhîd

Kelime-i Şehâdet, İslâmiyet'in beş şartından birincisi ve esasıdır. Müslüman olmanın ilk şartı îmân etmek; îmân etmek için de kelime-i şehâdet getirmek gerekir. Muhîfî de îmânın esasının şehâdet getirmek olduğu düşüncesindedir. Bununla ilgili görüşlerini şu şekilde belirtmiştir:

Muhîfî'ye göre de îmânı ayakta tutan, îmânın ilk şartı şehâdettir. Bu nedenle İslâm yolunda ilerleyen kişi, on parmağından biri olan işaret parmağını kaldırmalı ve Hakk'a şehâdet getirmelidir. Şâir, böyle bir açıklama yaptıktan sonra şehâdet kelimesini de harfler, cüzler, noktalar vs. yönüyle inceler ve şehâdetin işaret ettiği kavramları açıklar.

Şehâdet kelimesi 5 harf ve 5 noktadan oluşur. Toplamda 10 eden bu kelime, Mûsâ'nın 10 hattını gösterir. Şehâdetin 5 harfinde Fazl'ın 3 harfi ve 2 noktası da görülür. Şehâdetin 5 noktası ise, 5 vakit namaza ve Âdem'in 5 hattına işaret etmektedir.

Şehâdetin cüzleri (şın, yî, nûn; hî, yî; elif, lâm, fî; dâl, elif, lâm; tî, yî) 13'tür. Bu 13 sayısında 11 yıldız, ay ve güneş görünür. Cüzlerdeki 13 harf, şehâdetin sûretindeki 5 noktayla bir araya geldiğinde 18 olur. Böylece 18 sayısı, Allâh kelimesinin nokta ve cüzlerinden haber vermiş olur.

Şehâdet kelimesinin batnında 8 nokta vardır. Bu 8 nokta, 8 hatta ve 8 cennete işaret eder. Şehâdetin cüzleri tekrar etmeden 9 (şın, yî, nûn, hî, dâl, fî, elif, lâm, tî) olur ve 9 âyetin açıklamasını gösterir. 8 nokta ve 9 harfin toplamı, 17'dir ki bu hem 17 rekât namaza hem de hurûf-ı muhkemâta işaret eder. Cüzlerde tekrar etmeyen 9 harf, sûretteki 5 noktayla toplanınca 14 olur ve 14 hat sırrını açıklar.

Şehâdetin 13 cüzünde tekrar eden harf sayısı 4'tür. 4 sayısıyla 4 hat görünmüş olur. Bu sayı, batında yer alan 8 noktayla 12 eder ve 12 hat görünür. Şehâdetin tekrar etmeyen 9 cüzünde 9 da nokta vardır. Bunlar on sekiz bin âlemden haber verirler. Buna tekrar eden harfler de eklenince 22 olur ve Kur'ân harflerindeki 22 nokta görünür.

13 harfin ebcedi (931), noktalar, harfler ve tekrar etmeyen 9 harf hesaplandığında 966 olur. 966 sayısı, Fazl'ın cüzlerinin ebced karşılığıyla aynıdır.

Şehâdet kelimesinden elde edilen 966 sayısının, Fazl'ın cüzlerinin ebcedine işaret etmesi ilgi çekici bir yöndür. Görünen o ki, şehâdetin sırrı da Fazl kelimesinde çözülmektedir.

Tüm bunlardan hareketle Muhîfî, şeriat esaslarının Fazl isminde gizlendiğini îmâ eder; çünkü beyitlerdeki ifadeye göre namazın da orucun da zekâtın da şehâdetin de anlamı Fazl'dır.

Bil şehâdet sırrını hem ey civân

Kim anuñla ...âim olmuştur imân

.....

Sırr-ı Fazl-ı Ha... tejlâdur tamâm

Cümleten emr-i şerîat ve's-selâm

(800-826)

Kelime-i tevhîd, Allâh'ın birliğini ifade eden “ Lâ-ilâhe illallâh, Muhammedü'r-Resûlullâh ” sözüdür.

Kelime-i tevhid, Kur'ân'ın aslı olan 28 harften oluşmaktadır. Kelime-i tevhid 28 harften oluştuğuna göre, imân da 28 harften oluşur; yani imânı 28 harfle açıklamak mümkündür.

Muhîfî, 28 harfe inanıp bunu sürekli dile getirmenin gerekliliğini savunur; çünkü kim 28 harfe imân getirmese o kişinin imânı kabul olmaz. Hattâ hem Allâh hem de Peygamber Efendimiz o tipteki kişilerden rahatsız olur.

Muhîfî, kelime-i tevhidi de Fazlullah'tan hareketle anlayabileceğimizi iddia eder. Diğer bir ifadeyle kelime-i tevhidin de sırrı Fazlullah'ta gizlidir. Şöyle ki: Hem Lâ-ilâhe illallâhın hem de Muhammedü'r-resûlullâh'ın yazımında 14 harf kullanılmaktadır. Bundan hareketle 14 sayısında hem 14 mukattaat harfi hem de 14 hattı görmenin mümkün olduğunu söyleyebiliriz.

Lâ-ilâhe illallâh sözü, tekrar etmeyen 3 harften (lâm, elif, hî) oluşmaktadır. Bu 3 harfte Fazlullah'ın ismini (fî, dâd, lâm) açıkça görebiliriz. Muhammedü'r-resûllah sözünde ise tekrar etmeyen 6 harf bulunmaktadır. Böylece kelimedeki kün'ün 6 cüzü görünür olur. Tekrar etmeyen bu harfler toplandığında 9 sayısına ulaşılır ki 9 sayısında 9 felek sırrını görmek mümkündür. 9 sayısı, 28'le toplandığında 37 olur. 37 sayısı, 14 muhkem harfin cüzleri toplamını vermektedir.

Lâ-ilâhe illallâh sözünün cüzlerinde 40 sayısının sırrı ortaya çıkar. 40 cüz içerisinde 10 nokta yer alır. Bu 10 nokta, Mûsâ'nın 10 levhasının ifadesidir. Nokta ve cüzler toplamı 50 eder ve 50 sayısı, Kur'ân'ın 28 harfi ile 22 noktasını gösterir. 50 aynı zamanda 50 vakit namazın karşılığıdır. Buna zâhirdeki 14 sayının eklenmesiyle 64

sayısı elde edilir. 64 demek, 2 kez 32 demektir. Bu da insanlığın atası olan Âdem'in 32 nutku ve 32 hattı anlamına gelir. Hesaplamaya tekrar etmeyen 3 harf de katılınca 67 olur ve Allâh ismi kelime-i tevhidde görünmüş olur. 67 sayısı, Allâh isminin ebcedini ifade ettiği gibi Âdem ve Havvâ kelimelerinin de ebcedleri toplamıdır. Kelimenin zâhirindeki 14 harf ile cüzlerindeki 10 noktanın toplamı, bir günlük zaman dilimini karşılar.

Kelime-i tevhidin 40 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 6 harf vardır. Bu 6 harf, 6 sûre sırrına delâlet eder. 6 sûre ise, Fâtiha sûresinin ifadesidir.

Muhammedü'r-resûlullâh kelime grubunun cüzleri toplamı 39'dur. Bir de kelimenin kendisi hesaba dâhil edilirse 40 sayısına ulaşılır. Böylece 40 sayısının sırrı çözümlür. 39 cüz içerisinde yer alan 18 nokta, 18.000 âlem sırrını açıklamaktadır. 39 cüz ve 18 nokta birlikte düşünüldüğünde 50 vakit namazın ve 7 hattın anlamı belirir. 57 sayısı ayrıca 17 rekat hazar namazını ve Allâh'ın 40 ismini gösterir. 39 cüz içerisinde tekrar etmeyen 12 harf vardır. Bu 12 harf, 12 burçtan haber verir. Tekrar etmeyen 12 harf içerisinde yer alan 4 nokta ise, 4 hattı, 4 unsuru ve 4 rekat sırrını ifade eder. Tekrar etmeyen 12 harf ve 4 noktanın toplamında 16 hattı görmek mümkündür. Bu ifade Muhammedü'r-resûlullâh'ın 39 cüzü de eklenince 55 olur. Bu, 55 sayısında kâmet gizli olduğu anlamına gelir. Bir de kelime grubunun kendisi ilave edilirse 56 sayısı elde edilir. 2 kez 28 demek olan 56 sayısında Hz. Peygamberimizin 28 hattı ve 28 nutku görünür.

Lâ-ilâhe illallâh ve Muhammedü'r-resûlullâh ifadelerinin cüzleri toplamı 79'dur. Buna kelime-i tevhidin kendisi de eklenince 80 olur ki 80 sayısı, Fazlullah'ın fî'sini karşılar. Bu durum, kelime-i tevhidin aslında Fazlullah olduğunu gösterir. 79 cüz içerisinde (Lâ-ilâhe illallâh 10, Muhammedü'r-resûlullâh 18 olmak üzere) 28 nokta bulunur. 28 noktanın karşılığı, 28 harftir. Cüzler toplamı (79), noktalar toplamı (28) ve 1 de kelimenin kendisi, hepsi birlikte 108 eder. 108'in 100'ü, 100 çadır ipini; 8'i de cennetin 8 kapısını ifade eder. 108 sayısına tekrar etmeyen harfler ve noktalar eklendiğinde elde edilen 124 sayısı, 124.000 peygamberi gösterir; ancak tekrar etmeyen harfler ve kelimenin kendisi hesaptan düşülürse 124 sayısı, 111 olur. 111 sayısında elif harfi gizlice görünür. Şöyle ki: Elif'in cüzleri elif, lâm, fî'dir. Bunların ebced değerleri toplandığında 111 sayısını verir. Bu da demek oluyor ki kelime-i tevhid, aynı zamanda eliftir. Bilindiği üzere elif harfi, vahdeti temsil etmektedir. Kelime-i tevhidde de Allâh'ın birliği dile getirildiğine göre, kelime-i tevhidi eliften ayırmak zordur.

Muhîfî, herkesin her an Fazlullah'ı zikretmesinin gerekliliğini vurgular; çünkü o, yardıma muhtaç olan yardımına koşandır. Bu nedenle herkes, onu gönülden zikretmeli ve her ne dileği varsa Fazlullah'tan istemelidir. Zaten o, insanların her türlü murâdını yerine getirendir.

Böylelikle Muhîfî, Lâ-ilâhe illallâh sözünün anlamını da Fazlullah'tan hareketle açıklamış olur. Kelime-i tevhîd ve beraberinde Fazl, sürekli zikredilirse insanın kalbinde korkunun kalmayacağına da dikkat çekilir.

Lâ ilâh'illallâh ey tâlib jayân

Hem Muḥammed Resûlullâh bj-gümân

.....

Vird idüp ...oyma dilünden şubḥ u şâm

Tâ kim ola şâ...-ı ...albûñ ve's-selâm

(4127-4190)

4.5.2. Namâz

Kısmet-nâme'de İslâm'ın beş şartından en çok üzerinde durulanı namazdır. Eserde kelimenin namâz, salât, salavât şekilleri kullanılmaktadır.

Hurûfîler de beş vakit namazı esas almış; ancak bu beş vakit namaz içerisinde farz namazlarını esas kabul etmişlerdir.

Muhîfî, 5 vakit namazı da Fazlullah'tan hareketle açıklar. Ona göre, Fazl'ın ismi 3 harf ve 2 noktadan ibaret olduğu için beş vakit namaz vardır; namazın beş vakit olması şöyledir: “Mîrâç gecesinde Allâh, 50 vakit namaz kılınmasını emreder. Dönüş yolunda Hz. Mûsâ, Hz. Peygamber'e ne emredildiğini öğrenince ona ümmetinin günde 50 vakte güç yetiremeyeceğini ve dönüp Allâh'tan azaltma talep etmesini söyler. Allâh Hz. Peygamber'in bu isteği üzerine bir günlük namazı 40 vakte indirir. Hz. Mûsâ, Hz. Peygamber'e ümmetinin buna da güç yetiremeyeceğini ve tekrar gidip Allâh'tan azaltma talep etmesini söyler. Bu şekilde devam eden konuşmalar sonucunda bir günlük namaz 30 vakte, daha sonra sırasıyla 20, 10 ve 5 vakte dek indirilir. Mûsâ, Hz. Peygamber'e bunun da çok olduğunu söylemiş; ama Hz. Peygamber, daha fazla azaltılmasını istemekten hayâ ettiğini söylemiştir. Böylece günde beş vakit namaz kılmak, Müslümanlar üzerine farz olmuştur.”⁸⁶

⁸⁶ Usluer, *age*, s. 444-445

5 vakit namazı da Fazl'dan hareketle açıklayan Muhîfî, on bir, on beş ve on yedi rekat olmak üzere üç çeşit namazdan bahseder. On bir, seferde; on beş, cuma günleri; on yedi ise, hazarda (yani bir yerde mukîm) iken kılınan farz namazlardır. Daha sonra beş vakit namaz içerisindeki farzları sabah 2, akşam 3, öğle 4, ikindi 4, yatsı 4 rekat olarak sayar. Şâir, 5 vakit namazın 3 vaktinde (öğle, ikindi, yatsı) 4 rekat farz kılınmasını da yine Fazl'ın adıyla ilişkilendirir; çünkü Fazl'ın adı da 3 harftir. Fazl'ın fî ve dâd'ındaki noktalar da geriye kalan sabah ve akşam namazlarına işaret etmektedir. Fî'nin 2 cüzü sabahın 2 rekat farzına, dâd'ın 3 cüzü de akşamın 3 rekat farzına denk gelir.

Harf ü no...ta beşdür ism-i Fazl-ı ±ât

Beşde anuñçün ...arâr itdi şalât

.....

İki no...taya mu...âbil şubh u şâm

Fı iki eczâda dâd üç ve's-selâm

(215-220)

Hurûfîler namazı, dinin gereği olarak düşünmekte ve cennete gidebilmek için namazın edâ edilmesinin gerekliliğine inanmaktadırlar. Hatta beyitteki ifadeye göre, namazı terk eden insanların kurtuluş bulamayacaklardır.

Ya;ni heft bâb-ı cânihden necât

Bulmaya jamden ...ılan terk-i şalât

(743)

Sürekli namaz kılıp sonradan bırakan insanlar, suç işleyenlerin arasından kurtulamazlar ve aşağılık bir halde kalırlar. Şâir, bu durumu en güzel şu beytiyle ifade eder.

Ya;ni cennetde şolardur hâli dün

Kim ...ııurlardı şalât dâjımûn

(745)

Bu nedenle Muhîfî de eserinde namaza özel bir bölüm ayırır. Salât kelimesini harfleri, noktaları, cüzleri, cüzlerdeki noktaları, ebcedi vs. yönlerden değerlendirir ve salât kelimesi sayesinde hangi kavramların görünür olduğunu yaklaşık otuz beyit boyunca açıklar. Şâir, bu açıklamalarının sonunda salât kelimesinden hareketle 29 sûrenin sırrını çözmeye çalışır.

Salât kelimesi 4 harften (sad, lâm, elif, te) oluşmaktadır. Bu durum, noktalı 4 harfin (pâ, çâ, jâ, gâ) salât kelimesinde görünür olmasını sağlar. Ayrıca öğle, ikindi ve yatsı namazlarındaki 4'er rekatlık farzların sırrı salât kelimesiyle çözülür. Salât kelimesi, Âdem'in 4 hattını gösterdiği gibi cennetteki 4 akarsuyu ve cenaze namazlarındaki tekbir sayısını da göstermektedir. Salât kelimesinde 2 nokta vardır. Bu noktalar, cuma günü kılınan cuma namazının 2 rekatlık farzına işaret etmektedir. Salât kelimesindeki 4 harf ve 2 noktada, hem 6 günün sırrı hem de namazın şartlarından olan 6 Allâhu ekber görünür.

Muhîti, salât'ın 4 harfinin ebcedinin (sad: 90 + lâm: 30 + vâv: 6 + te: 400= 526) 16 kez 32 (512) olduğunu ileri sürer ve açıklamalarını bu doğrultuda yapar. Salât kelimesinde gizli gelen 16 kez 32, Âdem'in 16 hattından her birinin 32 olduğunun kanıtıdır.

Salât kelimesindeki harflerin ebcedi ile 16 kez 32 arasında 14 sayılı bir fark vardır. Bu da hurûf-ı muhkemât adedince; ancak salât kelimesinde vâv yerine elif harfi okunursa aradaki fark 9'a düşer ve 9 teşehhüd sırrı görünür.

Salât kelimesinin ilk batındaki cüzleri (sad, elif, dâl; lâm, elif, mim; vâv, elif, vâv; ti, yî) 11 adettir. Bu 11 cüzde, sefer namazını görmek mümkündür. 11 cüze 4 nokta eklenince 15 olur ve cuma günü kılınan 15 rekatlık namaz görünür.

Salât kelimesinin cüzleri tekrar etmeden 8'dir (sad, elif, dâl, lâm, mim, vâv, tî, yî). Bu 8 cüzde 8 cennet görünür. Tekrar etmeyen 8 cüz ve 4 nokta, 12 burç ve 12 hattı gösterir.

Salât kelimesinin ikinci batındaki cüzleri toplamı 31'dir. Böylece salâta lâm-elif sırrı da görünür. Bunlar iki ayrı harf gibi düşünülüp ebced değerleri hesaplandığında lâm-elif 31 eder. Buna med işareti de dâhil edilirse 32 olur ve 32 hat sırrı görünür. İkinci batındaki harflerin ise 13 noktası vardır.

Cüzlerdeki tekrar etmeyen harf ve noktalar 14 olup, 14 hattın haber verir.

Salâttan elde edilen 14, 13 ve 31 sayıları, salât'ın 2 noktasıyla toplandığında hem Âdem'in boyunun hem de dakikanın sırrını açıklamaktadır; çünkü Âdem'in boyu 60 metredir.

60 sayısına salât'ın 4 harfi ve itibârî olarak 8 sayısı eklenince 72 olur ve 72 sayısının sırrı çözülür. 72, Arapçadaki 28 harfin cüzlerinin sayısıdır. Buna yine itibârî olarak 15'i eklersek 87 olur ve 29 sûrenin sırrı anlaşılır.

Çâr ħarf-i mujçemi fehm it ya...ın

.....

Yaıni bist ü nüh sûre sırrın tamâm

Gösterür fehm it şalât ve's-selâm

(729-755)

Eserde 5 vakit namazla ilgili olarak dikkati çeken özellik, farz rekatların esas alınmasıdır. Aşağıdaki beyitte sabah namazının farzı 2, akşam namazının 3, öğle, ikindi ve yatsı namazlarının da 4'er rekat farzlarının olduğu ifade edilmektedir.

~ubĥ ikidür şâm üçdür âşikâr

^auhr u jaşr u «uftın olmışdur çehâr

(217)

Yatsı namazlarında kılınan 3 rekatlık vitr namazı da eserde söz konusu edilmektedir. Aşağıdaki beyitte vâhid harf olan elif harfi, muhtemelen 3 cüzü olması yönüyle vitr namazına işaret etmektedir.

Lâm ħarf-i vâhıde dâl oldı hem

Hem namâz-ı vitre olmışdur jalem

(2444)

Muhîfî eserde 3 çeşit namaz kavramına da değinir. 3 çeşit namazla kastedilen, hazar, sefer ve Cuma günü namazlarıdır. Eserde 3 sayısının kullanıldığı pek çok yerde bunadan bahsedilmektedir.

Aşağıdaki beyitte bu durum örneklendirilmektedir. Beyitte önce üç çeşit namazdan bahsedilmekte hemen sonrasında bu namazların neler olduğu açıklanmaktadır.

Çıldı üç nevja namâzı hem jayân

Kim ħazar cumja seferdür bj-gümân

(935)

4.5.2.1. Hazar Namazı

Hazar kelimesi, “bir yerde mukîm olmak, ikâmet etmek” anlamlarına gelmektedir. Buna bağlı olarak hazar namazı ifadesiyle kastedilen, 5 vakit namaz içerisindeki farz olan rekatlardır. Yani hazardaki bir kişinin sabah 2, öğle 4, ikindi 4, akşam 3 ve yatsı 4 olmak üzere, toplamda 17 rekat kılması farzdır.

Fazl kelimesinde 17 rekat namazı görmek mümkündür; çünkü Fazl kelimesi, cüzlerine ayrıldığında 8 cüz ve 4 nokta kendini gösterir. Buna Fazl'ın cüzlerine ayrılmadan önceki hâlini (3 harf, 2 nokta) eklediğimizde 17 olur. Bu da bir gün içerisindeki farzlar toplamına eşittir.

Fı vü đâd u lâm olur ħarf ü nu...at
On iki bâ-penc hefdeh bı-ğalat

On yedi rek'at namâz ey kân-ı nûr
Fazl-ı Ħa... ismince geldi ya'ni gör (227-228)

Muhîfî, savm kelimesinin 9 cüzünün olduğunu, bu 9 cüzde 2 nokta kullanıldığını, bu cüzler içerisinde 6'sının tekrar etmediğini beklirttikten sonra, bunların toplamının 17 olduğuna dikkat çeker. 17 sayısı ise, 17 rekat olan hazar namazıdır.

Heşt bâ-nüh hefdeh olur bı-gümân
Gösterür hefdeh namâzı ey civân (795)

Beyitte on yedi rekatlık hazar namazının her Müslümana emredildiği dile getirilmektedir.

Gösterür hefdeh namâzı bı-nu...
Kim ħazarda emr idüpdür Fazl-ı Ħa... (2229)

4.5.2.2. Sefer Namazı

Seferî olan kişi, hizada kılınması farz olan 4 rekatlık namazları yarıya indirerek kılar. Bu durumda sefer hâlindeki kişi, sabah 2, öğle 2, ikindi 2, akşam 3 ve yatsı 2 olmak üzere toplamda 11 rekat farz namaz kılar⁸⁷.

Fazlullah'ın fî'sinin işaret ettiği bir diğer unsur da sefer namazıdır. Sefer namazı 11 rekattır. Fî'nin cüzleri ikinci batında (fî, yî; yî, yî) 4'tür. Buna bu dört cüzün 7

⁸⁷ Usluer, *age*, s. 466

noktası (fî: 1, yî: 2; yî: 2, yî: 2) da eklenirse 11 eder ki bu da sefer namazının rekatlarına denk gelmektedir.

Çârdur fı batn-ı ânıde jayân
Heft nu...atla on bir olur bı-gümân

On bir olmışdur sefer farz-ı şalât
Fı vü dâl u vâv çündür muhkemât (25-26)

Muhîfî, Fazl kelimesindeki tekrar etmeyen 7 cüzün (fî, yî, dâd, elif, dâl, lâm, mim) ve 4 noktanın toplamda 11 ettiğini ve bunun 11 rekat olan sefer namazına işaret ettiğini söyler.

Bı-mükerrer yedi harf ü dört nu...at
Gösterür on bir namâzı bı-galat (233)

Savm kelimesinde de sefer namazını görebiliriz. Savmın 9 cüzü ve bu cüzlerdeki 2 nokta toplandığında 11 eder. Bu da sefer namazının rekatlarına eşittir.

On bir olur bâ-dü no...ta nüh hurûf
Mañi-yi sırr-ı seferdür bul vu...ûf (788)

4.5.2.3. Cuma Günü Namazı

Cuma namazı her Müslüman'a durumuna göre farzdır. Cuma günü kılınması emredilen farz namazların rekatları sabah 2, öğle 2, ikindi 4, akşam 3 ve yatsı 4 olmak üzere toplam 15'tir.

Muhîfî, Fazl kelimesindeki 3 harfle bu kelimeyi meydana getiren 8 cüz ve 4 noktanın toplamda 15 olduğunu, bunun da cuma günü kılınan 15 rekatlık namaza işaret ettiğini söyler.

On iki eczâ vü fı vü dâd u lâm
On beş olur añla bu sırrı tamâm
Gösterür on beş namâzı âşikâr

Kim ...ılınur cumja gün ey «ûş-yâr (230-231)

Cuma günü kılınan cuma namazının 2 rekat farzı vardır. Salât kelimesindeki 2 nokta, bu 2 rekatlık farzı göstermektedir.

İki rekjat cumja sırrı bil i yâr
Oldı iki no...tasında âşikâr (732)

4.5.2.4. Terâvîh Namazı

Terâvîh namazı, Ramazan ayında kılınan 20 rekatlık bir namazdır. Kılınması sünnet olan namazlardandır.

Muhîfî, terâvîh namazını Ali kelimesinden hareketle söz konusu edindir. Ali'nin ikinci batındaki cüz sayısının 21 olduğunu söyleyen şâir, bu cüzlerde 20 nokta bulunduğunu, bunun da terâvîh namazının rekat sayısına eşit olduğunu vurgular.

İsm-i jayn u lâm u yâ bî-dâr u gır
Bañ-ı &anıde olur yigirmi bir
.....
No...tası yigirmi oldı âşikâr
Görinür sırr-ı terâvîh aña var (525-527)

4.5.2.5. Cenâze Namazı

Cenâze namazı, cemaatle ve ayakta kılınan bir namazdır. Câmî içerisinde kılınmaz. Bu namazın 2 önemli hususu ayakta kılınması ve 4 kere tekbir getirilmesidir⁸⁸. 4 tekbirin Hurûflerce karşılığı, muhtemelen noktalı 4 harftir (pâ, çâ, jâ, gâ). Şehit cenâzelerinde ise, 5 kez tekbir getirilmektedir.

Muhîfî, aşağıdaki beyitte cenâze namazında 4 kez tekbir getirildiğini belirtir. Bunu salât kelimesindeki 4 harften hareketle yapar.

Çâr nehrüñ sırrı hem oldı jayân
Hem da«ı tekbır-i mevtâ bî-gümân (731)

⁸⁸ www.sorularlailamiyet.com

Beyitte birtakım hesaplamalar yapıldıktan sonra ulaşılan 5 sayısı, şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesini ifade etmektedir.

Harf ü no...ta «ums sırrın gösterür

Hem de tekbir-i şehıdı uşta gör

(2489)

4.5.3. Ezân ve Kâmet

Namaza çağrışı sembolize eden ezan ve kâmet, Müslümanların ibâdet hayatında önemli bir yere sahiptir. Ezan kelimesi sözlükte “Müslümanları ibâdete çağırılmak için, çok defa minareden muayyen kelimeleri söylemek sûretiyle, yüksek sesle yapılan dâvet”⁸⁹ anlamıyla yer almaktadır.

İslâmiyet’in ilk zamanlarında ezan, bugün bildiğimiz şekliyle okunmuyordu. Namaz, Mekke döneminde farz kılındığı hâlde, Hz. Peygamber’in Medine’ye gelişine kadar namaz vakitlerini bildirmek için bir yol düşünülmemiştir. Medine’ye geldiğinde sokaklarda “es-salâh es-salâh” ya da “es-salâtü câmia” denilerek insanlar namaza çağrılıyordu; ancak bu, yeterli olmamıştı. Hicretin ilk yılında Medine’de Mescid-i Nebî’nin inşası tamamlanıp Müslümanlar cemaat halinde namaz kılmaya başlayınca yeni yöntemler arama yoluna gidilmiştir. Sahabeden birkaç kişi, ezanın sözlerini rüyalarında görmüşler ve bunu Hz. Peygambere bildirmişlerdir. Hz. Peygamber de bu sözleri, Bilâl Habeşî’ye vermiş ve ezan ilk kez, onun tarafından okunmuştur⁹⁰.

Ezanın sözleri şu şekilde 15 kelimedenden oluşmaktadır. “Allâhu ekber, Allâhu ekber, Allâhu ekber, Allâhu ekber, Eşhedü en lâ ilâhe illallâh, Eşhedü en lâ ilâhe illallâh, Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh, Eşhedü enne Muhammeden Resûlullâh, Hayye ale's-salâh, Hayye ale's-salâh, Hayye ale'l-felâh, Hayye ale'l-felâh, Allâhu ekber, Allâhu ekber, Lâ ilâhe illallâh.” Sabah ezanında ise, “Hayye ale'l-felâh” denildikten sonra iki defa “es-salâtü hayrün mine'n-nevm” (Namaz uykudan hayırlıdır.) denilir. Böylece ezanın sözleri, sadece sabah namazında 17 kelimeye ulaşır.

Muhîti de sabah ezanın 17 kelime oluşunun Fazl kelimesiyle açıklanabileceğini söyler; çünkü Fazl kelimesi 3 harf ve 2 noktadan oluşmaktadır. Bunların üzerine Fazl’ın 8 cüzünü ve bu cüzlerdeki 4 noktayı eklediğimizde 17 olur. Bu da elbette sabah ezanına işaret eder.

⁸⁹ Devellioğlu, *age*, “ezan” mad.

⁹⁰ www.dinimizislam.com.tr

Fı vü dâd u lâm olur harf ü nu...at
On iki bâ-penc hefdeh bı-ğalat

Hem ezân-ı şubhı gösterdi jayân
İsm-i fı vü dâd u lâm-ı gayb-dân

(227-229)

Muhîfî, ezanın dört vakitte (sabah hariç) 15 kelime olduğunu aşağıdaki beyitle ifade eder. 15 ezanın da Fazl kelimesinden görüldüğünü açıklar; çünkü Fazl kelimesi 3 harf, 8 cüz ve bu cüzlerdeki 4 noktadan ibarettir.

On iki eczâ vü fı vü dâd u lâm
On beş olur aña bu sırrı tamâm

Hem da«ı on beş ezânı ...ıl taleb
Kim o...ınur çâr va...tde rûz u şeb

(230-232)

Namazın farzı kılınmadan hemen önce okunan kâmet ise şu 11 kelimedenden oluşur: “Allâhu ekber, Allâhu ekber, Eşhedü en lâ ilâhe illâllah, Eşhedü enne Muhammeden resûlullâh, Hayye ale’s-salâh, Hayye ale’l-felâh, Kad kâmeti’s-salâh, Kad kâmeti’s-salâh, Allâhu ekber, Allâhu ekber, Lâ ilâhe illâllah.”⁹¹

Muhîfî de kâmeti oluşturan kelimelerin 11 adet olduğu fikrindedir ve kâmetin de Fazl isminde görüldüğünü savunmaktadır; çünkü Fazl kelimesinin tekrar etmeyen 7 cüzü ile bu cüzlerin 4 noktası vardır ve bunların toplamı 11 eder.

Görinür hem sırr-ı ...âmet bı-ıicâb
Fazl-ı Ha... isminde ey jâlı-cenâb

(234)

Muhîfî, aşağıdaki beyitte de kâmetin 11 olduğunu ve Muhammed kelimesindeki 4 harfin 11 cüzünde görünür olduğunu ifade eder.

Φâmet esrârı hem oldı âşikâr

⁹¹ Usluer, *age*, s. 436

Çâr hârfinden bu sırrı añla var (452)

Eserde bazen 55 kâmet ifadesine de ratlanmaktadır. 55 kâmetle 5 vakit namaz içerisindeki namazlar kastedilmektedir. Bu durum aşağıdaki beyitle ispatlanmaktadır. Beyitte 5 tane 11'in 55 ettiği ve 55 sayısında kâmetin görüldüğü dile getirilir.

Penc on bir elli beş olur ya...ın
Elli beşdür ...âmet añla ey emın (1185)

4.5.4. Oruç

İslâmiyet'in beş temel şartından biri de Ramazan ayında oruç tutmaktır. Orucun temel noktası, yemek, içmek ve cinsel ilişki gibi dünyevî hazlardan uzak durmaktır. Bu durum Kur'ân'da Bakara sûresinin 187. âyetinde şu şekilde geçmektedir: *“Oruç gecesinde kadınlarınıza yaklaşmak size helâl kılındı. Onlar sizin için birer elbise, siz de onlar için birer elbisesiniz. Allâh sizin kendinize kötülük ettiğinizi bildi ve tevbenizi kabul edip sizi bağışladı. Artık onlara yaklaşın ve Allâh'ın sizin için takdir ettiklerini isteyin. Sabahın beyaz ipliği, siyah ipliğinden ayırt edilinceye kadar yiyin, için, sonra akşama kadar orucu tamamlayın.”*⁹²

Hurûfîlerce de oruç, farz kabul edilmektedir. Muhîfî de aşağıdaki beyitte oruçtan, zengin fakir herkesin yapması gereken bir ibâdet olarak bahsetmekte ve orucun da Fazl kelimesiyle olan ilişkisini Fazl'ın lâm'ı aracılığıyla kurmaktadır. Bilindiği üzere oruç, 30 gün tutulmaktadır ve lâm'ın ebced değeri de 30'dur.

Lâm hârfince gelüp Hâ... 'dan Şıyâm
Farz olupdur dutar anı «âss u jâmm (221)

Muhîfî, oruç için de özel bir bölüm ayırmıştır. Eserde “savm” kelimesiyle bu kavram karşılanmaktadır. Savm'ın harfleri, cüzleri, ebcedi vs. ile ilgili birtakım hesaplamalar yapılmış ve savm kelimesinde hangi kavramların görüldüğü açıklanmaya çalışılmıştır.

⁹² Kur'ân, Sûre II, Bakara, âyet 187

Önce savmın harf sayısı üzerinde durulmuştur. Savm, 3 harften (sad, vâv, mim) oluşur. Bu 3 harfin her biri 10 güne işaret etmektedir. Her biri 10 ise, 3 harf 30 eder ki bu, Ramazan ayındaki 30 günlük oruç süresini karşılar; yani orucun kaç gün tutulması gerektiği, zaten savm kelimesinde gizli bir şekilde gelmiştir.

Savm da salât da 3 harfli oldukları için Fazl kelimesine işaret etmektedirler; yani Fazl, savm ve salâtta görünür. Diğer bir ifadeyle savm da salât da görünüş itibâriyle aynıdır. Yine savmın 3 harfli oluşu sayesinde akşam namazının 3 rekat farzını görmekteyiz.

Savmın cüzü 9'dur (sad, elif, dâl; vâv, elif, vâv; mim, yî, mim). Bu 9 cüz, Hz. Mûsâ'nın gösterdiği 9 mûcizeden biri olan "yed-i beyzâ"yı hatırlatır. Ayrıca savm kelimesinin 9 cüzünde 9 teşehhüd ve 9 felek sırrı da gizlidir. Savmın cüzlerindeki 2 nokta, kün'ün harfleri olan kâf u nûn ile sabah namazının 2 rekat farzını göstermektedir.

Savmda sefer namazı da görünür. Savmın 9 cüzü ve bu cüzlerdeki 2 nokta, sefer namazının 11 rekatına karşılık gelir. 11 sayısında hem şakka sırrı hem de noktalı 11 harf görünür.

Savm kelimesinin cüzleri tekrar etmeden (sad, elif, dâl, vâv, mim, yî) 6'dır. Cüzlerin sayısı, hem Câvidân-nâme'nin başında gelen 6 ibtidâ sözcüğüne, hem kef ve nûn'un 6 cüzüne hem de 6 güne işaret etmektedir. Cüzlerde gelen 2 noktayla 8 olur. 8 sayısı, hem Fazl'ın 8 cüzünü, hem Âdem'in 8 hattını hem de 8 cenneti göstermektedir. Şâir, tüm bunları bilen, bu söylenenlerin farkında olan kişilerin Ashâb-ı Yemîn olduklarını, yani makamlarının cennet olduğunu söyler.

Ashâb-ı Yemîn, amel defterleri sağ taraftan tutulmuş kimselerdir. Bir bakıma onlar için cennetlik olan kişilerdir, ifadesini kullanabiliriz. Şâir, Fazl'ın 8 cüzünü, Âdem'in yüzündeki 8 hattı ve 8 cenneti bilenlerin -Bunlar olsa olsa Hurûfîlerdir.- Ashâb-ı Yemîn olabileceklerini vurgular. 8 sayısı, savmın 9 cüzüyle 17 eder ki 17 rekatlık hazar namazının sırrını gösterir.

Savmın 9 cüzünün ebcedi (198), 6 kez 32 nutku gösterir. Bunlar, el, ayak ve yüz hatlarında aşikâr olmuştur. Daha önce de bahsettiğimiz gibi el, ayak ve yüz hatlarının her biri 32'dir. Böylece savm kelimesi, 3 harfiyle el, ayak ve yüze karşılık gelmiş olur. Geriye kalan 6 sayısı 6 günlük orucun anlamını açıklar.

~avm üç harf oldu hem ey muhterem

Her birisi oldu deh rûza jalem

Mañni-yi şeş rûz u rûze ey himem

Oldı bâ...isinde @âhir ve's-selâm

(780-799)

Muhîfî, eserinde 6 gün orucu diye adlandırabileceğimiz oruçtan da bahseder. 6 gün orucu, Şevval ayında 6 gün boyunca tutulan bir oruçtur. Bazı hadis-i şeriflerde 6 gün orucu tutmanın çok büyük sevap olduğu bildirilmektedir.

Aşağıdaki beyitte de 6 gün orucundan bahsedilmektedir. Hac kelimesinin cüzlerinde 5 harfin olduğunu belirten Muhîfî, görünürdeki 1 noktayı da ekler ve 6 gün orucunun hac kelimesinde ortaya çıktığını vurgular.

Görinür şeş rûz rûze bî-ħicâb

Kâf u nûn eczâsı hem bî-irtiyâb

(840)

4.5.5. Zekât ve Hums

İslâm'ın şartlarından biri olan zekât, nisap miktarı zenginliğe sahip olan Müslüman'ın, malının 40'ta 1'ini fakirlere vermesidir. Zekât vermek, yapılması farz olan ibâdetlerdendir.

Zekât vermek, namazla birlikte Kur'ân'ın 32 yerinde emredilmektedir. Bakara sûresinin 277. âyetinde zekâtla ilgili “ *İman edip iyi işler yapan, namaz kılan ve zekât verenler var ya, onların mükâfâtı Rableri katındadır. Onlara korku yoktur, onlar üzüntü de çekmezler.* ”⁹³ buyrulmuştur. Böylece kulların namaz kılmak ve zekât vermekle borçlu oldukları dile getirilmiştir.

Hums ise, Hz. Peygamberimiz zamanında ortaya çıkan bir oluşumdur. İslâm ordusu ile kâfirler arasında yapılan savaşlarda kazanılan ganimetlerden veya toprak altından çıkarılan define ve madenlerden elde edilen gelirin 5'te 1 oranında Peygamberimiz ve ailesine verilmesi amacıyla oluşturulmuş bir sistemdir.

Muhîfî de Kısmet-nâme'sinde İslâmiyet'te önemli yeri olan zekât ve humsu söz konusu edinmiştir. Zekât için özel bir bölüm ayıran şâir, zekât kelimesinden hareketle farklı kavramlara ulaşır. Bundan maksat, zekât kelimesinde bazı kavramların gizli geldiğini ispatlamaktır.

⁹³ Kur'ân, Sûre II, Bakara, âyet 277

Öncelikle zekât'ın harfleri üzerinde duran sanatçı, zekâtın 4 harften (ze, kâf, vav, tî) oluştuğunu, bu 4 harfin Âdem'in 4 hattını ve 4 rekat (öğle, ikini ve akşam namazlarının farz rekatları) sırrını gösterdiğini, noktalı 4 harfe işaret ettiğini açıklar.

Zekât kelimesinde ze'de 1 te'de 2 olmak üzere, 3 nokta vardır ve bu yönüyle Fazl'ı içinde gizlemektedir; çünkü Fazl da 3 harflidir. Noktalarda akşam namazının 3 rekatlık farzını ve Hıristiyanlıktaki teslis inancını⁹⁴ da görmek mümkündür.

Zekâtın harfleri ve noktaları toplamı 7 olup Fâtiha sûresinin 7 âyetine ışık tutar. Zekâtın elde edilen 7 sayısı, aynı zamanda Fazl'ın tekrar etmeyen 7 cüzüne ve 7 hatta işaretidir.

Muhîfî, zekât kelimesinin 10 cüzünün (zî, yî; kâf, elif, fî; vâv, elif, vâv; tî, yî) olduğunu, bundan hareketle zekâtın onda bir oranında verilmesi gerektiğini, bunun Allâh'ın emri olduğunu söyler. Burada bahsettiği, öşr olmalı; çünkü öşr, onda bir ölçüsündedir.

Zekâtın 10 cüzü, 10 parmağa da işaretidir. 10 parmak, 10 hat ayarındadır. Zekât kelimesinin 10 cüzündeki 8 nokta, hem Âdem'in 8 hattını, hem 8 cenneti hem de Allâh kelimesinin cüzlerinin noktalarını gösterir.

Zekât kelimesi, nokta ve cüzleri toplanmış hâliyle 18.000 âlemi de gösterir.

Zekât kelimesinin cüzlerindeki uzun ünlüler çıkarıldığında geriye 6 (zi, kef, fî, vâv, vâv, ti) kalır ki bu, kef ve nûn'un cüzleri ile aynı sayıdadır. Buradaki 5 nokta, hem Âdem'in 5 hattını gösterir hem de 5 vakit namazdan haber verir. 6 harf ve 5 nokta toplandığında sefer namazının 11 rekatı âşikâr olur. Buna sûretteki 4 harf eklendiğinde cuma günü kılınan 15 rekatlık namaz belirir. 11'in üstüne sûretteki 3 noktayı eklersek 14 olur ve 14 hat sırrı açığa kavuşur.

Zekâtın 10 cüzüyle sûretteki nokta ve harfler toplandığında hazar vakti kılınan 17 rekatlık namaz belirir. Zekât kelimesinin ikinci batındaki cüzleri 25'tir. Buna sûretindeki 4 harfi eklersek 29 harfin sırrı ortaya çıkar. 29 harfin 21 noktası, 21 hat sırrını açıklar. Cüzler ve noktalar toplandığında Âdem'in ebced değerine (46) eşit olur.

Çârdur laf@-1 zekâtuñ harfi bil

Çâr «att-1 Âdem'e oldı deljıl

.....

⁹⁴ **Teslis:** Allâh'ın üç unsurdan meydana geldiğine inanma anlamına gelmekle birlikte genel olarak Allâh'ın tek ve bölünmez bir âlemde ayrı, eşit ve tek cevherli üç kişi olduğu (baba, oğul ve kutsal ruh) şeklinde tarif edilebilir.

Sırrını fehm it zekâtuñ ey himem

K'Âdem'ün â'sınca geldi ve's-selâm

(756-779)

4.5.6. Hac

İslâm'ın şartlarından bir diğeri hacdır. Müslümanlar hac görevini kutsal topraklar diye nitelediğimiz Mekke'de yerine getirirler. Hac ibâdeti gerçekleştirilirken yapılması gereken birtakım kurallar vardır. Buna haccın farzları denir. Bunlar: ihrama girmek, ziyaret tavafı yapmak ve Arafat'ta vakfeye durmaktır. Sa'y yapmak ve şeytan taşlamak ise, haccın vâciplerindendir⁹⁵.

Hurûflere göre hac ibâdeti, bu kuralların yerine getirilmesiyle değil, hacla ilgili ibâdetlerin her birinde 28 ve 32 harfin görünmesiyle gerçekleştirilir.

Muhîfî de haccı eserinde konu edinmiştir. Hac kelimesini, harfler, noktalar, cüzler, ebced vs. yönlerden inceleyerek haccın işaret ettiği kavramlar ortaya çıkarılmış ve tüm bunlar aracılığıyla 32 harfe ulaşılmaya çalışılmıştır.

Hac kelimesi 2 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle 2 parçadan oluşan ihrama işaret etmektedir.

Hacı adayları Mekke'ye girmeden önce 2 parçadan oluşan dikişsiz bir kumaşla örtünürler. Yapılan bu işleme ihrama girmek adı verilir. Kadınlar ihrama günlük kıyafetleriyle girerler.

Haccın 2 harfi hem Fazl'ın 2 noktasına hem de 2 hutbeye delâlet etmektedir. Hutbe, cuma ve bayram günlerinde câmilere gelen insanları, dinî konularda aydınlatmak amacıyla hâtibin yaptığı konuşmalardır. 2 hutbe, sadece cuma namazında vardır. Hac kelimesindeki 2 harfte hem kâf ve nûn harfleri hem de sabah namazının 2 rekat farzı gizlidir.

Cim'in noktası da dâhil edilirse sayı 3'e çıkar ve bu hâliyle Fazl'ın 3 ismi; yani Fazl kelimesinin 3 harfi görünür. Aynı zamanda akşam namazının 3 rekatlık farzı da hac kelimesinde âşikârdır.

Haccın ebcedi 11'dir. Böylece hac, hem 11 rekatlık sefer namazının sırrını hem şakka sırrını gösterir. Buna haccın 2 harfini ve 1 noktasını eklediğimizde hem 14 hat sırrı ortaya çıkar hem de hac ve umredeki tavaf sayıları görünür.

Tavaf, haccın farzlarından bir diğereğidir. İhramlı bir şekilde yapılır. Hacer-i Esved köşesinden veya hizasından başlayarak Kâbe'nin etrafında 7 defa dönmeye tavaf

⁹⁵ www.dinimizislam.com.tr

denir. Her bir dönüşe şavt adı verilir⁹⁶. Öyleyse tavaf, 7 şavttan oluşmaktadır. Bundan hareketle hac ve umrede yapılan tavafların sayısının 14 olduğunu söyleyebiliriz. Bunu anlamak, bir bakıma 14 hattı anlamaktır.

Haccın cüzleri (hî, yî; cim, yî, mim) 5'tir. 5 sayısı, Fazl'ın 3 harfi ile 2 noktasını, 5 vakit sırrını ve Âdem'in 5 hattını gösterir. Haccın 5 cüzünde 5 nokta (yî 2, cim 1, yî 2) vardır. Cüzlerdeki harfler ve noktalar toplamı, 10 eder ki bu, Mûsâ'nın 10 hattına işarettir. Haccın 5 cüzü, sûretteki 1 noktayla 6 olur. Bu sayede 6 teşehhüdün, 6 gün orucunun ve kâf u nûn'un 6 cüzünün sırrı ortaya çıkar.

Haccın cüzleri tekrar etmeden (hî, yî, cim, mim) 4 harftir. Bu 4 harfte hem Ka'be kelimesinin 4 harfi, hem Âdem'in 4 hattı, hem öğle, ikindi ve yatsı namazlarının 4'er rekatlık farzları, hem de cennetteki 4 akarsu görünür.

Cüzlerde tekrarlanmayan 4 harf ve bu harflerdeki 3 noktanın toplamı, 7 tavafa delildir. Ayrıca hac kelimesinden ortaya çıkan 7 sayısında Havvâ'nın yüzündeki 7 hat ve Fâtiha sûresi görünür.

Haccın 5 cüzündeki 2 yâ, cim ve mim'in ebcedi 63'tür. 63, şeytan taşlamada atılan toplam taş sayısıdır.

Şeytan taşlama, hacda yapılan törenlerden biridir. Hacılar, cemre adı verilen 3 büyük taş Kurban bayramının 3 günü 7'şer taş atar. Yani 3 gün boyunca her gün 21 taş atarlar. Dolayısıyla her üç cemreye her gün 21 taştan toplamda 63 taş atılmış olur.

Hî'nin ebcedi 8'dir. Demek oluyor ki haccın hî'sında Âdem'in 8 hattı, 8 teşehhüd, 8 cennet ve Fazl'ın 8 cüzü görünmektedir.

Haccın 5 cüzünün ebcedi 71'tir. Buna kelimenin kendisi eklendiğinde 72 olur ve Kur'ân'ın 28 harfinin cüzleri görünür. 72'ye 5 cüz de eklenince 77 olur ve 77 harfin anlamı açıklık kazanır. 77, mukataat harflerin toplam adedidir. Cüzlerdeki 5 noktayı eklersek 82 sayısına ulaşırız. Bu sayı, Farsçadaki 32 harfin cüzlerinin göstergesidir.

Hacc iki harf oldu Hâ...dan bî-gümân

İki ihrâm-ı hacca oldu nişân

.....

Oldı hem eczâ-yı şı vü du tamâm

No...ta-i penc ile @âhir ve's-selâm

(827-853)

⁹⁶ www.dinimizislam.com.tr

4.5.6.1. Ka'be

Kısmet-nâme'de üzerinde durulan bir diğer kavram, "Allâh'ın evi" olarak adlandırılan ve Müslümanların kutsal mekânı kabul edilen Ka'be'dir.

Ka'be kelimesi 4 harf (kef, ayın, be, he) ve 1 noktadan (be'nin noktası) oluşmaktadır. Bu yönüyle Fazl kelimesine işaret etmektedir; çünkü Fazl'ın yazımında 3 harf ve 2 nokta kullanılmaktadır. Böylece Ka'be, Fazl olmaktadır.

Bilindiği üzere, haccın farzlarından biri Ka'be'yi tavaf etmektir. Hacca giden herkes Ka'be'nin etrafında dolaşır. Şair, bu durumu Ka'be'nin aslında Fazl oluşuna bağlamaktadır. Yani Ka'be aslında Fazl olduğu için insanlar, gece gündüz onun etrafında dolaşmaktadırlar.

Ka'be'nin yazımında kullanılan harfler ve noktalar toplamı 5'tir. Bu durum, 5 vakit namazı ortaya çıkarmıştır. Bir bakıma namazın 5 vakit olmasının nedeni, Ka'be kelimesindeki harfler ve noktaların 5 tane olmasıdır.

Ka'be'nin yazımındaki 4 harf, 4 kutsal kitaba da işaret etmektedir. Burada dikkat çekici olan, 4 kutsal kitabın Fazlullah'tan inmiş olmasıdır. Aynı zamanda bu ifade, Fazlullah'ın Hurûflerce hangi makamda görüldüğüne de örnek oluşturmaktadır.

Ka'be'nin 4 harfi, hem noktalı 4 harfe (pâ, çâ, jâa, gâ) hem de Âdem'in 4 hattına işarettir. Aynı zamanda 4 kez 7 tavafı da göstermektedir. Bilindiği üzere tavaf, Ka'be'nin etrafının 7 kere dönülmesiyle yapılır. Burada 4 kere tavaf yapıldığı görülmektedir. Böylece toplamda 28 tavaf görülür ki bu, Hz. Muhammed'in nutkuna delâlet etmektedir. 28 tavafa Ka'be'nin 4 harfi de eklenince 32 nutkun sırrı çözülmüş olur.

Yukarıdaki açıklamalardan hareketle pek çok Hurûfî eserinde yer alan 28 ve 32 sayılarına ulaşma isteğinin, Kısmet-nâme'de de görüldüğünü ve Ka'be sözcüğüyle de bu amacın gerçekleştirildiğini söyleyebiliriz. Eserde 28 ve 32 sayıları için "Ka'be'nin hazinesi" ifadesinin kullanılması dikkat çekici bir yöndür.

Ka'be kelimesinin cüzleri (kâf, elif, fî; ayın, yî, nûn; bî, yî; hî, yî) 10'dur. Bu yönüyle Ka'be kelimesi, Mûsâ'nın 10 hattına işaret etmektedir. Cüzlerin sayısına Ka'be'nin zâhirindeki 1 nokta eklendiğinde 11 olur ve şakka sırrı görünür. Ayrıca Ka'be'den hareketle elde edilen 11 sayısı, seferde kılınan 11 rekatlık sefer namazını da göstermektedir.

Ka'be'nin nokta ve cüzlerinin toplamı 19'dur. Ka'be kelimesinin cüzleri tekrar etmeden (kâf, elif, fî, ayın, yî, nûn, bî, hî) 8 adettir. Bu yönüyle Ka'be kelimesi, Fazl'ın

cüzlerine işaret etmektedir; çünkü Fazl kelimesinin cüzleri de 8'dir. Böylece asıl olan 8 hat da görünür olmaktadır.

Ka'be'nin tekrar etmeyen 8 cüzü, kelimenin cüzlerindeki 8 noktayla toplandığında 16 olur ve Âdem'in 16 hattı görünür. Ka'be'nin zâhirindeki 1 nokta da eklenince 17 muhkem harf ve 17 rekat hazar namazı ortaya çıkar.

15 rekatlık Cuma namazı da Ka'be sözcüğünden hareketle görünür.

Ka'be sözcüğünden hareketle 28 sayısına ulaşan Muhîfî, 32 sayısını da aynı sözcükte bulur. Ka'be sözcüğünün 10 cüzünü, cüzlerin (kâf, elif, fî; ayın, yî, nûn; bâ, yî; hî, yî) ebced değerlerini ve cüzlerdeki 9 noktayı toplayarak 277 sayısını elde eden şair, 277'de hem 8 kez 32'yi hem de Havvâ'nın 21 hattını görmektedir.

Ka'be dört harf oldu bir no...ta jayân

Oldı ism-i Fazl-ı Raḥmân'a nişân

.....

Bâ...i bist ü yek zi-Fazl-ı lâ-yenâm

Oldı «aḥl-ı vech-i Ḥavvâ ve's-selâm

(854-875)

4.6. İnsan

“Yaratılmışların en şerefli” olan insan, Hurûflerce de üstün görülmüştür. İnsanın yüz, dişler, eller, ayaklar, parmaklar, eklemler vs. unsurları üzerinde durulmuş ve Hurûflik çerçevesinde bu unsurlar yorumlanmıştır.

Muhîfî'nin, Fazl'ın fî'si ve Muhammed'in mim'i arasında gerek doğrudan gerekse dolaylı yoldan sayısal açıdan birlik oluşturduğunu daha önce söylemiştik. Şâir, yaptığı bu açıklamalardan sonra, insan uzuvlarından biri olan “fem”e geçer.

Aşağıya aldığımız beyitlerde Muhîfî'nin, Fazl'ın fî'si ile Muhammed'in mim'ini bir araya getirerek “fem” kelimesini oluşturduğunu görürüz. Beyitte bir bakıma, femin sırrının Fazl'ın fî'si ve Muhammed'in mim'inde gizli olduğu ifade edilir.

Fem, insan vücudundaki 12 delikten (2 göz, 2 kulak, 2 burun, 2 avret, 2 meme, 1 göbek, 1 ağız) biridir. Zât'ın 32 nutkunun zuhûr ettiği yer olması yönüyle önemlidir.

Muhîfî, ardından fem kelimesinin ebced hesabını yapar. Çıkan sonuca (120) fem kelimesinin nokta (fe: 1, ye: 2, mîm'in ye'si: 2) ve cüzlerini (fî: 2, mîm: 3) ekleyerek toplamda 130 sayısını elde eder. Bu ifade fem kelimesinin iki sûretiyle (fî, mim) 132 olur. Şâir, bununla kâf, lâ, bâ'nın; yani “kalb”in sırrının görüldüğünü belirtir; çünkü

“kalb“ kelimesinin ebced karşılığı da 132’dir. İki kelime arasında sayısal bağın yanı sıra, anlam yönüyle de bir ilişki söz konusudur; çünkü kalbimizden çıkan, orada oluşan sözler, düşünceler ağız yoluyla dışarı çıkacaktır. Dolayısıyla kalb, aynı zamanda femdir.

Fı vü mım terkıb olursa bı-gümân
 Sırr-ı fem @âhir olur ey nükte-dân
 .....
 Çalbden şâdır olur ya’ni kelâm
 Fehm iderseñ ...albdür fem ve’s-selâm (174-179)

4.6.1. Yüz

Hurûflikte insan yüzü önemlidir; çünkü onda 28 ve 32 harfi okumak mümkündür. Bazı Hurûfî eserlerinde de bu durum örneklendirilmiştir. Muhîfî aşağıya aldığımız beytinde fe harfini kulak, dâd harfini göz, lâm harfini de burun olarak tasavvur eder ve Allâh’ın yüzünde açıkça Fazl kelimesinin yazılı olduğunu (fî, dâd, lâm) söyler.

Sem-i fı vü jayn-ı dâd u enf-i lâm
 Fazl’dur vech-i »udâ-yı lâ-yenâm (90)

Muhîfî, hemen sonrasında hiç tartışmasız, yaratılan her şeyin Allâh’ın yüzü olduğunu; bunun da Fazl demek olduğunu vurgular.

Küll-i şeyy’in Hâlikün illâ veche«ü
 Fı vü dâd u lâmdur bı-güft ü gü (91)

Muhîfî, 449. beyitte Muhammed kelimesinin ebced hesabını yapmış (92), bunu kelimedeki dört harfle toplamış ve 96 sayısını yani 3 kez 32’yi elde etmişti. Aşağıdaki beyitte ise, bu sayıdan hareketle bazı çıkarımlarda bulunur ve bu sayının üç tane 32 hattı (el, ayak ve yüz hatları) gösterdiğini söyler.

Bilindiği üzere Hurûfîler, en çok 28 ve 32 sayılarını önemserler. Bu sayıları insan yüzünde de görmenin mümkün olduğunu iddia ederler ve bunu ispatlamak için

bazı yorumlarda bulunurlar. Aşağıdaki beyitte vurgulanan 32 sayısı, Farsçadaki harf sayısı olması sebebiyle önemlidir.

Beyitte Muhîfî, 3 tane 32 hattan bahseder. Bunlar el, ayak ve yüz hatlarıdır. Her birinde 32 hattı görmek mümkündür. İki elin ve iki ayağın parmaklarındaki eklemlerin toplamı 28'er adettir. Dirseklere kadar ise, 32 eklem vardır. İki ayakta da dört ka'bla birlikte 32 eklem olmuş olur. Dolayısıyla el ve ayaklarda insan yüzünde ve nutkundaki gibi 28 ve 32 hat görülür.⁹⁷

İnsan yüzündeki 32 hattın ifadesi Usluer'e göre şöyledir: Yüzde bulunan duyu organların taksimi, 2 göz, 2 kulak, 2 burun ve 1 ağız olmak üzere 7'dir. Her biri 4'er unsurdan oluşması hasebiyle 28 ilâhî kelimeye işaret eder. Dilin altındaki istiva hattı hesaba katılırsa 8 kısım ortaya çıkar ve 4 unsur üzerinden hesaplandığında 32 ilâhî kelime hizâsında 32 alâmet elde edilir.

Gösterür üç sî vü du «attı saña
K'oldı «att-ı vech ü «att-ı dest ü pâ (450)

Muhîfî, aşağıdaki beyitte de el, ayak ve baş (yüz) hatlarının 32'şer tane olduğunu dile getirir.

Virdi üç otuz iki «atdan «aber
K'oldı «att-ı dest [ü] «att-ı pâ vü ser (682)

Muhîfî, esmâ ve müsemâmâ kavramlarıyla ilgili açıklamalar yaptıktan sonra, Fazl ismi üzerine çıkarımlarda bulunur. İlk olarak Fazl kelimesini oluşturan fî, dâd ve lâm harflerinin yüz (vech) olduğu üzerinde durur. Buna sebep olarak, vech kelimesinin de Fazl ismi gibi 3 harften oluşması veya Fazl kelimesinin yüzde okunabilmesidir. Bu da demek oluyor ki Faz l ismi, vech demektir.

Vech kelimesi cim'deki noktanın eklenmesiyle 4 eder ve bu yönüyle 4 unsur sırrını açıklar. Vechin ebced değeri toplamı olan 14 sayısı, hem 14 hattı hem de Fâtiha sûresini göstermektedir. Buna vech kelimesini oluşturan 3 harf de eklenirse bir gün içerisinde kılınan hazar namazının sırrı açığa çıkar. 17 sayısının elde edildiği vech kelimesi, cim'in noktasının dâhil edilmesiyle 18 olur. 18 sayısı, 18.000 âleme işaret

⁹⁷ Usluer, *age*, s. 301

eder. Vechin 8 cüzü vardır. Bu 8 cüz, Fazl'ın yüzündeki 8 ebî hattı gösterir. Ayrıca 8 sayısında 8 cennet de görünür. 8 cüz içerisinde toplam 5 nokta kullanılmaktadır. bu 5 nokta, Allâh ismini göstermektedir.

Vechin 8 cüzünün ebcedi (81), kelimenin zâhirindeki 3 harfle birlikte düşünüldüğünde 84 eder ki, bu aynı zamanda 3 kez 28 demektir. 3 kez 28, el, ayak ve yüz hatlarını göstermektedir. 84 sayısında 32 harfin 78 ve lâm-elif harfinin 6 cüzünü görmek mümkündür.

Vech'in 8 cüzündeki tekrar etmeyen 6 harf, Câvidân-nâme'nin başındaki 6 ibtidâ sözcüğüne işaret etmektedir. Ayrıca, tekrar etmeyen bu 6 harf, kün'ün 6 cüzünün ve 6 günün karşılığıdır. Tekrar etmeyen 6 harfte kullanılan 3 nokta, 6 harfle toplandığında 9 sayısı elde edilir ki bu, 9 teşehhüd ve 9 felek sırrını ifade etmektedir. 6 harf, 6 harfin cüzü (65) ve vechin kendisi de 1 kelime olarak hatırlanırsa toplamları 72 eder. 72 sayısını, 28 Kur'ân harfinin cüzleri toplamını verir. Kısaca söylemek gerekirse vech kelimesinde garakaetle 28 Kur'ân harfine ulaşmak mümkündür.

~ûret-i esmâ-yı fı vü dâd u lâm

Vech geldi fehm it ez-Rabbü'l-enâm

.....

Gösterür yetmiş iki harfi tamâm

Añla sırr-ı vech-i Ha...k'ı ve's-selâm

(3649-3665)

4.6.2. Ümmî ve Ebî Hatlar

Hat kelimesinin yazımında 2 harf kullanılmaktadır. Bu 2 harf, kün'ü meydana getiren 2 harfin (kâf u nûn) sırrını açıklamaktadır. Ayrıca kelime, 2 harf olması yönüyle 2 secdenin ve Fazl kelimesinin yazımında kullanılan 2 noktanın sırrını göstermektedir. Kelimenin yazımında yer alan tek bir nokta, tek olan Allâh'ı ifade etmektedir. Hattın 2 harfi ve 1 noktası toplandığında 3 sayısına ulaşılır ki bu, kâf u nûn'daki 3 noktayı gösterir. Bunun yanı sıra 3 sayısı, Fazl'ın yazımında kullanılan 3 harfi gösterdiği gibi 3 rekat akşam namazını da gösterir.

Hat ve tî'nin unsurları toplamı 8'dir. 8 sayısının ifade ettiği kavramlar olarak 8 hat ve 8 cennet gösterilir. Noktanın 4 unsurunun da eklenmesiyle 12 hat görünür olur. 12 sayısına hat kelimesinin 2 harfi ve 1 noktası eklenerek 15 sayısına ulaşılır. 15 sayısı, 15 rekat namazı ifade eder.

Hat kelimesinin 4 cüzü (hî, yî; tî, yî) vardır. Bu 4 cüz, cennetteki 4 akarsuyun, 4 unsurun ve 4 hattın simgesidir. 4 cüzde bulunan nokta sayısı 5'tir. 5 nokta, Allâh kelimesini, 5 vakit namaz ve 5 hat sırrını göstermektedir. Cüzler ve noktalar toplamı 9 eder ki bu sayıda 9 teşehhüd, 9 felek ve Mûsâ'nın 9 hattı görünmektedir. 4 cüz ve 5 nokta içersinde tekrar etmeyen cüzler (3) ve noktalar (3) toplamı 6'dır. 6 sayısında kün'ün 6 cüzünü, Câvidân-nâme'deki 6 ibtidâ sözcüğünü ve 6 günün sırrını görmek mümkündür.

Hî'nin ebced değeri 600'dür. 600 sayısı, 18 kez 32 ile 24 sayısının toplamına eşittir. 18 kez 32, 18.000 âlemi karşılamaktadır. Bu demek oluyor ki her bir âlem, 32'den oluşmaktadır. 24 sayısı ise, 1 günlük zaman dilimi olan gece-gündüz süresinin habercisidir. Buna hat kelimesinde yer alan tî'daki şedde de eklenince Peygamber Efendimizin 28 hattının sırrı açığa kavuşur.

Hat kelimesinde 29 sûre sırrı da görünmektedir. Kelimenin içindeki 2 yî ve tî'nin ebced değerleri toplamı 29 eder.

İki harfi kâf u nûn sırrın jayân

Gösterür şekl-i «aḥ aḥla bî-gümân

.....

Ya'ni bist ü nüh süver sırrı tamâm

Oldı «aḥ zımnında @âhir ve's-selâm

(3697-3716)

Ümmî ve ebî hatlar toplamı 14'tür. Bunlar, mahalleriyle birlikte 28 yapar. 28 sayısı, Hz. Muhammed'in nutkudur; çünkü Kur'ân dili olan Arapçada 28 harf vardır.

Yüzdeki 14 hat, istiva hattıyla ikiye bölününce 16 olur. Hz. Peygamberimiz, saçını ortadan ikiye ayırmış, böylece 7 hattı 8'e çıkarmıştır. 16 hat, mahalliyle toplandığında 32 eder. Böylece başta Âdem'in 32 hattı olmak üzere, Câvidân-nâme'nin yazıldığı harf sayısı ortaya çıkmış olur.

İnsan yüzündeki ümmî (1 saç, 4 kirpik ve 2 kaş) ve ebî hatlar (2 sakal, 2 burun içi kılları, 2 bıyık, 1 anfeke) aynı zamanda siyah hat olarak kabul edilir. Bundan hareketle kadınlarda 7, erkeklerde 14 siyah hat vardır, diyebiliriz; ancak istiva hattı geçtikten sonra siyah hat sayısı 16 olur.

Ak hatlar ise, siyah hatlar arasında kalan kılsız bölgelerdir. Bunlar: İstiva hattı geçtikten sonraki 2 alın, 2 kaş altı, 2 göz altı, yüzün 2 tarafı, 2 burun kenarı, 4 tane

dudak, 2 tane bıyıkların yanından geçen burnun iki tarafından inen hat. Toplamda ak hat sayısı 16'dır.

Şâir, aşağıdaki beyitlerde Mehdî kelimesinin ikinci batnındaki harf (25) ve nokta (23) sayısının toplamda 48 olduğunu söyledikten sonra, 48 sayısında 1 tane 16 siyah hat, 2 tane de 16 ak hat olduğunu belirtir.

Üç on altı harf olur bu sırrı bil
Ya'ni bir on altı «a'tt oldu siyâh

İki on altı beyâz ey merd-i râh
Bı-imâle harf ü no...ta on iki (688-689)

Muhîf ebrû kelimesiyle ilgili yaptığı yorumlarda kelimedden hareketle 16 beyaz hatta ulaşılabileceğini söyler. Şöyle ki: Kelimenin cüzleri toplamı 10'dur. Bu 10 cüz içerisinde 6 nokta yer almaktadır. Bu iki unsura toplandığında 16 sayısı elde edilir.

Şânz-deh «a'tt-ı beyâz ey muhterem
Oldı @âhir no...ta vü harfinde hem (3902)

4.6.3. Kulak

İnsan yüzündeki hatların ikisini oluşturmaktadır. Eserde sem' ve gûş kelimelerinde yola çıkılarak değerlerndirme yapılmıştır.

Kulak kelimesinin Arapça karşılığı olan *sem'* kelimesi 3 harfle yazılmaktadır. Kelime, bu yönüyle Fazl'in ismini ifade etmektedir; çünkü her iki kelimenin de yazımında 3 harf yer alır.

Kelimenin ilk harfi olan sîn'de Âdem'in 60 zirâ olan boyu; mîm'inde ise 40 sayısının sırrı çözüldür; çünkü sîn'in ebcedi 60, mîm'inki ise 40'tır. Sem'in 3. harfi olan ayın ise, ebcedi (70) itibâriyle kün'ün sırrını açıklamaktadır. Şöyle ki: Kün, kâf u nûn şeklinde 2 harften oluşmaktadır. Bu 2 harfin ebced değerleri toplamı da 70 etmektedir.

Sem' kelimesinin cüzleri toplamı 9'dur. Bu 9 cüz, 9 felek ve 9 âyet sırrını açıklamaktadır. 9 cüzde yer alan 8 nokta, hem 8 cennet sırrını hem de Âdem'in 8 hattını ifade etmektedir. Sem' kelimesini meydana getiren 9 cüz ve 8 noktada 17 rekat namaz

sırrı görünmektedir. Sem'in 9 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 5 harf bulunmaktadır. Bu 5 harf, 5 vakit namaz sırrını gösterdiği gibi Allâh kelimesinin 5 harfini de gösterir.

Sem'in tekrar etmeyen 5 cüzünün (sin, yî, nûn, mîm, ayın) ebced değeri toplamı 230'dur. 230 sayısı, 7 kez 32 ve 6 sayılarının toplamına eşittir. 7 kez 32, 7 hattı karşılamaktadır. 6 sayısının karşılığı ise kâf u nûn harflerinin 6 cüzüdür.

Sem; üç harf oldu gûş it ey civân

Gösterür Fazl-ı » udâ ismin jayân

.....

Bâ...i şeş ...alur zi-Fazl-ı lâ-yenâm

Şeş hurûf-ı kâf u nûndur ve's-selâm

(3686-3696)

Gûş kelimesi, 3 harf ve 3 noktayla yazılmaktadır. Bu yönüyle hemen kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü akıllarla getirir. Kelimedeki 3 harf, Fazl'ın ismini; 3 nokta ise, 3 rekat namazı ifade etmektedir.

Kelimenin 9 cüzü vardır. Bu 9 cüz, 9 âyet, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını aydınlatmaktadır. 9 cüz içerisinde kullanılan toplam 7 nokta vardır. Bu 7 nokta, Fâtiha sûresinin 7 âyetinin görünür kılmaktadır. Kelimenin 9 cüzü ile 7 noktasının toplamı, 16 hattı ifade etmektedir. 9 cüz, imâlesiz hâliyle 6 olur (gayın, nûn, vâv, vâv, şîn, nûn). 6 sayısı, 6 yönü gösterir. İmâlesiz 6 harf içerisinde noktalı 4 harf söz konusudur. 4 sayısının karşılığı, cennetteki 4 nehir ve 4 hattır. İmâlesiz 6 harf ve bu harflerdeki 4 noktanın toplamında Mûsâ'nın levhasındaki 10 hattı görmek mümkündür.

Gûş kelimesinin 9 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır. Bu 7 harfin 7 de noktası mevcuttur. 7 nokta, 7 yıldızı ifade etmektedir. 7 harf ve 7 noktanın birlikte işaret edeceği kavram olsa olsa 14 hattır. Tekrar etmeyen 7 harfin unsurları toplamı 28 olup Peygamber Efendimizin 28 nutkunua işaretidir.

Gûş üç harf oldu üç no...ta hem

Kâf u nûn eczâsına oldu jalem

.....

Bist ü heşt nuş...-ı Muḥammed ey hümâm

Heft harfüñ jûşurıdur ve's-selâm

(3796-3808)

4.6.4. Yanak

Rûh kelimesinin yazımında farklılıklar olması hemen dikkati çeker. Muhîfî, kelimeyi bir yerde hâ ile başka bir yerde hî ile yazar. Aşağıdaki ilk beyitte kelimenin 2 harften oluştuğunu dile getirerek aslında kelimenin yazımında vâv harfinin kullanılmadığını söylemeye çalışır. Zaten yazımında vâv'ın kullanılması veya kelimenin hâ ya da hî ile yazılması, anlamı da değiştirir. Vâv'lı ve hâ ile yazılırsa kelime “can, nefes”; vâv'sız ve hî ile yazılırsa “yüz, çehre, yanak” anlamlarına gelir. Kısaca Muhîfî, kelimenin 2 harften oluştuğunu söyleyerek aslında rî ve hî ile yazıldığını ifade etmek ister ki bu durumda “yüz, yanak” anlamlı ruh kelimesi ortaya çıkar.

Tüm bu açıklamalardan yola çıkarak biz de kelimeyi bu anlamıyla ele alıp incelemeyi uygun görmekteyiz.

Ruh kelimesi, 2 harften oluşması yönüyle kün'ü meydana getiren 2 harfe, kâf u nûn'a, işaret etmektedir. Buna kelimenin sûretindeki 1 nokta da eklenince Fazl kelimesini oluşturan 3 harf de görünür olur.

Ruh kelimesinin ebcedinde (800) Fazl'ın dâd harfini görmek de mümkündür; çünkü her ikisinin sayısal değeri de 800'dür. Bu da Fazlullha'ın hicrî 800 yılında yüz gösterdiğinin; yani ortaya çıktığının kanıtıdır.

Rî ve hî harflerinin unsurları toplamı 8'dir. Bu hâliyle kelimedede açıkça ebî 8 hat görünmektedir. Hesaplamaya kelimenin 2 harfi eklendiğinde elde edilen 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattını göstermektedir. Unsurdaki 4 nokta ilave edildiğinde yed kelimesi elde edilir. Yed'in ebcedtoplamının 14 olduğu göz önünde bulundurulursa 14 sayısına ulaşılır ki bu sayı, yüzdeki 14 hattı ifade eder. Hesaplamaya kelimenin sûretindeki hî'nin 1 noktası eklenince 15 olur ve 15 rekat namazın sırrı aydınlanır.

Ruh kelimesinin cüzleri toplamı 4'tür. Bu açıdan bakıldığında kelime, 4 unsur sırrını açıklamaktadır. Buna 1 de hî'nin noktası eklenirse 5 olur ve ruhtan elde edilen 5 sayısı, hem 5 vakit namazı hem de Fazl kelimesini oluşturan 3 harf ve 2 noktayı gösterir. Cüzlerde yer alan nokta sayısı ise, 5'tir. 5 nokta ve 4 cüzün toplamında 9 felek ve 9 âyet sırrı görünmektedir. Cüzlerdeki tekrar etmeyen 3 harf ve tekrar etmeyen 3 nokta toplanınca 6 yönün sırrı ortaya çıkar. Tekrar etmeyen cüz ve noktaların (6) unsurları toplamında 24 saat kavramı görünür olur. 24 sayısıyla tekrar etmeyen 6 harf ve nokta birlikte düşünüldüğünde Kur'ân cüzlerinin sayısı görünür.

İki harf-i rûhdan oldı âşikâr

İki ħarf-i kâf u nûn fehm eyle var

.....

Şeş ħurûf u no...ta vü ħunşur tamâm

Oldı şı eczâ-yı Ğur'ân ve's-selâm

(3852-3865)

Muhîfî, kelimenin **rû(y)** şekline de yer verir. Kelime, öncelikle 3 harf ve 2 noktadan oluşması sebebiyle konu edilir. Bu yönüyle kelime, Fazl'ın ismine benzemektedir; çünkü Fazl kelimesinin yazımında da 3 harf ve 2 nokta kullanılır. Rûy kelimesinin 2 noktası, sabah namazının 2 rekat farzına; 3 harfi ise, akşam namazının 3 rekat farzına delâlet eder. Kelimedeki 3 harfin unsurları toplamı 12'dir ve 12 sayısı, 12 burç ve 12 hattın ifadesidir. 3 harf ve bu 3 harfin 12 unsuru toplamında 15 rekat namaz sırrını görmek mümkündür. Hesaplamaya zâhirdeki 2 nokta da eklenince 17 rekat hazar namazını ifade eden 17 sayısına ulaşılır.

Rûy kelimesinin cüzleri toplamı 7'dir. Bu 7 cüz, Havvâ'nın yüzündeki 7 ümmî hattı ifade etmektedir. 7 cüz içerisinde yer alan 6 nokta, kâf u nûn harflerinin 6 cüzüne işaretler. Kelimenin kendisi, 7 cüzü ve cüzlerdeki 6 noktanın toplamı, 14 hat sırrını göstermektedir. 7 cüz içerisinde tekrar etmeyen 4 harf (rî, yî, vâv, elif) mevcuttur. Bu 4 harf, 4 unsur sırrından haber vermektedir. Tekrar etmeyen 4 harfin unsurunda ise, 16 hat sırrı aydınlanmaktadır. Buna 2 noktanın 8 unsuru eklenince gece ve gündüzü ifade eden 24 sayısı ortaya çıkar. Hesaplamaya noktalı 4 harf de eklenerek Peygamber Efendimizin 28 nutkuna ulaşılır. Rûyun yazımında yer alan 2 nokta da dâhil edildiğinde Kur'ân'ın 30 cüzü görünür olur.

Kısacası Muhîfî, rûy kelimesiyle ilgili birtakım yorumlarda bulunarak Kur'ân'ın 30 cüzünü ve sırrını bu kelimedeki görmenin mümkün olduğunu belirtir.

Rûy üç ħarf oldı vü iki nu...at

Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bî-ğalat

.....

Ya'ni Ğur'ân oldı rûy u mü tamâm

O...ı rûy u mü kitâbuñ ve's-selâm

(3866-3879)

4.6.5. Ağz

Dehân kelimesi, 4 harften oluşması yönüyle hem 4 unsurdan haber vermekte hem de Âdem'in 4 hattını göstermektedir. Kelimenin sûretinde yer alan nûn harfindeki 1 nokta da hesaba dâhil edilince, bu sefer kelimedede Fazlullah'ın 5 ismi; yani Fazl'ın yazımındaki 3 harf ve 2 nokta görünür.

Dehânın ebced değeri 60'tır. 60 sayısı, yanı zamanda 28 ve 32 sayılarının toplamına eşittir. Bu özelliği dolayısıyla kelimedede, dakika sırrını açıkça görebiliriz. 60 sayısına 4 harf eklendiğinde 64 eder ki bu, 2 kez 32 demektir. 2 kez 32 sayısının karşılığı Âdem'in 32 hattı ve 32 nutkudur.

Dehânın cüzleri toplamı 11'dir. 11 sayısı hem şakka sırrını açıklamakta hem de 11 rekat sefer namazına işaret etmektedir. 11 cüz içerisinde kullanılan 5 noktanın karşılığı ise, 5 vakit namaz ve 5 duyu organıdır. 11 cüz ve cüzlerdeki 5 noktanın toplamı, 16 hattı görünür kılmaktadır. Dehânın 11 cüzü, imâlesiz hâliyle 7 ümmî hattan haber verir. Bu 7 harfin unsurları toplamında ise, Peygamber Efendimizin 28 nutku görünmektedir.

11 cüz içerisinde tekrar etmeyen 8 harf vardır. Bu 8 harf, cenentin 8 kapısının ifadesidir. Tekrar etmeyen 8 cüz, bünyesindeki 4 noktayla birlikte düşünüldüğünde 12 burcun habercisi olur. 8 cüzün unsurları toplamı Fazl'ın 32 nutkunun karşılığıdır.

Kısaca söylemek gerekirse, dehân kelimesinde 28 ve 32 sayılarını görmek mümkündür.

Çâr junşurdan «aber virdi dehân

Çâr «att-ı Âdem'e oldı nişân

.....

Bist ü heşt ü şı vü du sırr-ı kelâm

Âşikâr oldı dehândan ve's-selâm

(3750-3763)

4.6.6. Göz

Muhîf insan hatlarından biri olan çeşm üzerinde de durur. Çeşm kelimesi, 3 harften oluşmaktadır. Bu özelliği dolayısıyla Fazl ismindeki 3 harfe ve teslis inanışına işaret etmektedir. Çeşm kelimesinin unsurları toplamı 12'dir. 12 sayısı, 12 hattı ve 12 burcu gösterir. 12 unsur üzerine kelimenin yazımındaki 3 harf eklendiğinde 15 rekat

Cuma namazı görünür olur. Çeşm kelimesini oluşturan harflerde toplam 6 nokta yer almaktadır. Bu 6 noktada 6 yön sırrı ile kâf u nûn harflerinin 6 cüzü görünmektedir. 6 noktanın unsurları ise 24 olup bir günlük zaman dilimini gösterir. Çeşm kelimesinin 3 harfi ve 6 noktası birlikte toplandığında 9 felek ve 9 âyet sırrı açığa çıkar.

Çeşm kelimesinin cüzleri toplamı 9'dur. 9 sayısının karşılığı, 9 teşehhüd ve Îsâ'nın 9 ayıdır. 9 cüz içerisinde kullanılan nokta sayısı, 13'tür. Cüzler ve noktalar toplamında Mûsâ'nın 22 nutku gizlidir. Ayrıca 22 sayısı, 28 Kur'ân harfinde yer alan 22 noktaya da işaret eder.

Çeşm kelimesinin 9 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 5 harf (çîm, yî, mîm, şîn, nûn) vardır. Bu 5 harf, Fazl'ın adını ve 5 vakit namazı ifade etmektedir; çünkü Fazl kelimesi de 3 harf ve 2 noktasıyla 5 sayısını karşılar. Tekrar etmeyen 5 harf içerisinde yer alan noktaların sayısı 9 olup 5 harfin kendisiyle toplandığında çeşm kelimesi, 14 hat sırrına delâlet eder.

Çeşm kelimesinin ebced değerleri toplamı 343'tür. Buna kelimenin zâhirindeki 3 harf, kelimenin cüzlerindeki tekrar etmeyen 5 harf ve bu 5 harfin 9 noktası eklendiğinde derece sırrı; yani 360 sayısının sırrı anlaşılmış olur. Kelimenin 9 cüzü ve bu cüzlerin ebcedi (503) birlikte düşünüldüğünde 512 sayısı görünür. 512 sayısı, 16 kez 32 demektir. Bu da demek oluyor ki 16 hattın her birinin değeri 32'dir.

Kısacası göz, tüm dünyayı seyredendir. Zaman ve zemen sözcüklerinin ayrımını yapabildir.

Çeşm ism-i fı vü dâd u lâmdur

İbn ü eb ü rûha hem ajlâmdur

.....

Çismet-i çeşm ez-»udâ-yı lâ-yenâm

Âşikârâ oldı fehm it ve's-selâm

(3809-3826)

4.6.7. Burun

Bînî kelimesinin yazımında 4 harf kullanılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında kelime, 4 unsur sırrını açıklamaktadır. Kelimede 6 da nokta yer alır. Bu 6 nokta, hem 6 günü hem de kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü gösterir. Kelimenin zâhirindeki 4 harf ve 6 noktanın toplamında 10 hattı ve Mûsâ'nın levhasını görmek mümkündür.

Bînî sözcüğünün ebcedi 72 eder. 72 sayısı, 28 Kur'ân harfinin cüzleri miktarıdır. Hesaplamaya kelimenin zâhirindeki 6 noktanın eklenmesiyle 78 sayısına ulaşılır. Buna zâhirdeki 4 harf de eklenince, Farsça 32 harfin cüzlerini ifade eden 82 sayısı görünür olur.

Bînî sözcüğünün cüzleri 9 adettir. 9 sayısı, 9 âyet, 9 felek ve 9 teşehhüde işaret etmektedir. 9 cüz içerisinde 13 nokta yer alır. Dolayısıyla kelimenin 9 cüzü ve bu cüzlerdeki 13 nokta, 28 harf içerisinde yer alan 22 noktanın sırrını aydınlatır. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 4 harf (bî, yî, nûn, vâv) mevcuttur. Bu 4 harfe zâhirdeki 4 harf eklendiğinde 8 cennet görünür olur. tekrar etmeyen 4 harf ile 13 nokta toplamı, 17 rekat hazar namazına delâlet eder.

Çâr harf-i ism-i bîni ey civân

Çâr junşur sırrını eyler beyân

.....

Çâr harf ü şızdeh no...ta tamâm

Sırr-ı hefdeh rekâat oldı ve's-selâm

(3827-3837)

4.6.8. Kaşlar ve Kirpikler

Kismet-nâme'de kaş anlamına gelen iki kelimeye yer verilmektedir. Bunlardan öncelikle üzerinde duracağımız kelime ebrû, diğeri ise hâcibdir.

Ebrû kelimesi 4 harften oluşmaktadır. Bu özelliği dolayısıyla kelime, 4 unsur sırrını görünür kılmaktadır. Buna zâhirinde yer alan 1 nokta eklendiğinde (bî'nin noktası) 5 olur ve Fazl ismindeki 3 harf ve 2 nokta kendisini gösterir. Kelimedeki 4 harfin unsurları toplamı olan 16 sayısı, 16 hatta işaret etmektedir. Hesaplamaya bî'nin 1 noktası dâhil edilince 17 rekat namaz sırrı ortaya çıkar. Kelimenin 4 harfi de göz önünde tutulduğunda Havvâ'nın yüzündeki 21 hat kendisini gösterir.

Ebrû kelimesinin cüzleri toplamı 10'dur. 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattını ifade etmektedir. Bu 10 cüz içerisinde yer alan noktaların adedi 6'dır. Bu nedenle ebrû kelimesi, kün'ün 6 cüzünü ve 6 yönün anlamını göstermektedir. Muhîtî, cüzler ve cüzlerdeki noktalar toplamında, 16 beyaz hattın görüldüğünü iddia eder. Kelimenin 10 cüzünün unsurları toplamı 40'tır. 40 sayısı, 10 cüzdeki 6 noktayla birlikte düşünüldüğünde 46 eder. 46 sayısı, ebced değeri 46 olan Âdem kelimesine işaret etmektedir. 10 cüz, 40 unsuruyla toplandığında 50 olur ve 50 vakit namaz sırrını

gösterir. Hesaba 10 cüzdeki 6 nokta katılırsa 56 sayısına ulaşılır. 56 demek, aynı zamanda 2 kez 28 demektir. 2 kez 28, Peygamber Efendimizin 28 nutkuna ve 28 hattına işarettir.

10 cüz içerisinde yer alan 6 noktanın unsurları, 1 günlük zaman dilimine delâlet etmektedir. 6 nokta, unsurlarıyla (24) birlikte ele alındığında 30 eder ki 30 sayısı, Kur'ân'ın 30 cüzünün karşılığıdır.

Harf-i ebrû Fazl-ı Ha... 'dan oldu çâr

Çâr jünşur sırrın itdi âşikâr

.....

Şeş nu...afla oldu şı cüz ü kelâm

Añla ebrûnuñ beyânın ve's-selâm

(3895-3909)

Kaş anlamındaki **hâcib** kelimesinin yazımında da aynen ebrû kelimesinde olduğu gibi 4 harf bulunmaktadır. Bu yönüyle hâcib, Âdem'in 4 hattını göstermektedir. Kelimenin yazımında 2 de nokta (cim'in ve bî'nin noktaları) yer alır. 2 nokta, kün'ün 2 harfini ifade eder. Kelimenin yazımında yer alan 4 harf ve 2 noktanın toplamı, yüksek sesle okunan 6 duaya işarettir. Kelimenin yazımındaki 4 harfin unsurları toplamında 16 hattı görmek mümkündür. Buna kelimenin zâhirindeki 2 nokta eklendiğinde 18 sayısına ulaşılır ki 18, 18.000 âlemin ifadesidir. Hesaplamaya hâcibin 4 harfi de katılınca 22 olur. 22 sayısı, 28 Kur'ân harfinde yer alan noktaların toplamıdır.

Kelimenin zâhirinde yer alan 2 noktanın unsurları toplamı 8'dir. 8 sayısında 8 hattı açıkça görebiliriz. 8 sayısına hâcibin 4 harfinin unsurları (16) da eklenince 1 günlük zaman dilimini ifade eden 24 sayısı ortaya çıkar. Buna kelimenin 4 harfi ve 2 noktası ilave edilince Kur'ân'ın 30 cüzü görünür olur.

Hâcib kelimesinin ebced değerleri toplamı 14'tür. 14 sayısı, 14 hatta işaret etmektedir. Buna kelimenin 4 harfi eklendiğinde 18 eder ki 18 sayısı, Allâh kelimesinin 14 cüzü ile 4 noktasının toplamıdır. Kelimenin zâhirindeki 2 nokta eklendiğinde 20 olur ve 20 rekat sünnet sırrı aydınlığa kavuşur.

Hâcib kelimesinde 10 cüz mevcuttur. Bu 10 cüz, 10 levhaya işaret etmektedir. 10 cüzde yer alan nokta sayısı ise, 9'dur. Eserde 9 noktanın karşılığı olarak 9 felek ve 9 teşehhüd gösterilmektedir. Cüzler ve noktalar toplandığında 19'a ulaşılır. Böylece 19 sayısına bir anlam yüklenir. 10 cüz içerisinde imâlesiz durumda bulunan harf sayısı

6'dır. Bu hâliyle hem 6 yönü hem de kün'ün 6 cüzünü göstermektedir. İmalesiz 6 harfteki nokta sayısı 7'dir. 7 sayısı, 7 hatta ve Fâtiha sûresinin 7 âyetine delâlet etmektedir.

Hâcib kelimesinin 10 cüzü içerisinde yer alan tekrar etmeyen harf sayısı 8'dir ve 8 cennetin karşılığıdır. Tekrar etmeyen 8 harf içerisinde 5 nokta bulunmaktadır. Bu 5 nokta, Fazl'ın 3 harfi ve 2 noktasının toplamı miktarıdır.

Çârdur hâcib da«ı ebrû gibi

Çâr «att-ı Âdem oldı ey zekı

.....

No...tası penc ism-i fı vü dâd u lâm

Oldı fehm it heşt harfûñ ve's-selâm

(3910-3928)

Kısmet-nâme'de *kirpikler* üzerinde de durulmaktadır. Kirpiklerin, Hurûflerin gözünde ne anlam ifade ettiği Muhîtî tarafından şu şekilde dile getirilir:

Kirpikler kelimesinin karşılığı olarak "*müjgân*" kullanılmaktadır. Müjgân kelimesi, 5 harften oluşmaktadır. bu yönüyle kelime, Fazl'ın ismini görünür kılmaktadır; çünkü Fazl'ın yazımındaki 3 harf ve 2 noktanın toplamı da 5 eder. Müjgânın yazımında 4 nokta yer alır. Bu 4 nokta, yüzden istivâ hattının geçmesiyle ortaya çıkan 4 kirpiğe delâlet etmektedir. Ayrıca 4 sayısı, Âdem'in 4 hattını ve noktalı 4 harfi göstermektedir.

Müjgân kelimesi çoğul olup tekili müjedir. Müje ise, 3 harfle yazılmaktadır. Bu hâliyle kelime, Fazl ismindeki 3 harfe işaret etmektedir. Müjenin yazımında 3 çeşit namazı ifade eden 3 de nokta yer almaktadır. Müje kelimesinin yazımında yer alan 3 harf ve 3 noktanın toplamı 6 eder ki, 6 sayısı 6 günün sırrını açıklamaktadır.

Müjgân kelimesinin 14 cüzü vardır. Bu 14 cüz, insan yüzündeki 14 hatta karşılık gelir. 14 cüz içerisinde 11 de nokta bulunmaktadır. Bu hâliyle müjgân kelimesi, 11 sefer ve 11 şakka sırrını açığa çıkarmaktadır. 14 cüz içerisinde imâlesiz 9 harf yer almaktadır ki bu harfler, Mûsâ'nın âyetini görünür kılar. İmalesiz 9 harfte 7 nokta bulunur. 7 noktanın karşılığı ise, hem Fâtiha sûresinin 7 âyeti hem de 7 hattır. Müjgânın cüzlerindeki imâlesiz 9 harf ve bu harflerdeki 7 noktanın toplamında 16 hattı görmek mümkündür.

Müjgân kelimesinin 14 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 8 harf kullanılmaktadır. Bu 8 harf, 8 cennetten haber vermektedir. 8 harfe 7 nokta da eklenince 15 olur ve 15 rekat namaz sırrı aydınlanır.

Penc geldi ħarf-i müjgân âşikâr

Oldı @âhir ism-i Fazl-ı Kird-gâr

.....

Heft no...tayla olur on beş tamâm

Gösterür on beş namâzı ve's-selâm

(3929-3942)

4.6.9. Dudak, Dil ve Dişler

Eserde dudak sözcüğünün ifadesi olarak **“leb”** sözcüğü kullanılmaktadır. Leb sözcüğü 2 harften oluşmakta ve bu yönüyle kün'ün 2 harfine delâlet etmektedir. Zâhirdeki 1 noktanın ilave edilmesiyle sayı 3'e çıkar. 3 sayısı, Fazl'ın 3 ismini gösterir. 2 harf ve noktanın unsurları toplamında 12 hat sırrı görünür. 12 unsurun üzerine leb kelimesini meydana getiren lâm ve bî harfleri 2 harf olarak eklendiğinde 14 sayısına ulaşılır ki bu sayı, 14 hattı ifade eder. Buna 1 de bî'nin noktası eklenince 15 rekat namaz görünür olur.

Lebin ebcedi 32'dir. Demek oluyor ki leb sözcüğünde, 32 hat sırrı açıkça görünmektedir. 32 sayısına lebin 2 harfi ilave edilirse 34 olur ve 17 rekat hazar namazında kılınan 2'şer secde sırrı ortaya çıkar.

Lebin 5 cüzü vardır. Bu 5 cüz, Fazl'ın 3 harf ve 2 noktasını, 5 hattı ve 5 vakit namazı ifade etmektedir. 5 cüze zâhirdeki 1 nokta ilave edilirse 6 olur. 6 sayısının karşılığı kâf u nûn'un cüzleridir. Bâtındaki 2 nokta (bî'nin cüzünün noktası) hesaba dâhil edilirse 8 sayısı elde edilir. Bu sayı, insan yüzündeki 8 ebî hatta işaret eder.

Leb sözcüğünü meydana getiren 2 harf, kelimenin 5 cüzü ve bu cüzlerin ebced değerleri toplamı (83) ile birlikte düşünüldüğünde 90 eder ki 90 sayısı, 90.000 kelâmın ifadesidir.

Leb iki ħarf oldı Ĥa...'dan bı-gümân

Çıldı iki kâf u nûn ħarfin jayân

.....

%O...san olur aña to...san biñ kelâm

Âşikârâ oldı Hâ...’dan ve’s-selâm

(3838-3851)

Muhîfî, *lisân* kelimesinin de harf sayısını kullanarak açıklamalarına başlar. Lisân kelimesi, 4 harften oluşmaktadır. bu hâliye kelime, 4 unsurdan haber vermektedir. Buna kelimenin zâhirindeki nûn harfi de 1 sayı olarak eklenince 5 vakit sırrını gösteren 5 sayısına ulaşılır. 4 harfin unsurları toplamı 16’dır ve 16 hat sırrını ifade eder. 16 sayısına zâhirdeki 4 harf ve 1 de nûn harfinin noktası dâhil edilince 21 olur. 21 sayısı, 21 hatta işaret etmektedir.

Lisân kelimesindeki 4 cüz ile bunların ebced değerleri (141) toplamı, 145 eder. 145 sayısı, aynı zamanda 5 kez 29 demektir. Fazl kelimesinin yazımındaki 3 harf ve 2 noktanın toplamının 5 ettiği düşünülürse, bunların her birinin 29 olduğu görülür. 4 harfin cüzleri ise, 12’dir. 12 sayısı, 12 hat ve 12 burç sırrının simgesidir. 12 cüz içerisinde toplam 6 nokta yer almaktadır. 6 sayısında hem 6 yön sırrı hem de kâf u nûn’un 6 cüzü görünmektedir. Harfler ve noktaların toplanmasıyla elde edilen 18 ise, 18.000 âlemi ifade eder. Lisândaki 12 cüz içerisinde tekrar etmeyen 8 harf yer alır. 12 harf ve bu harflerin ebcedleri toplamı 14 kez 28’e (392) eşittir. Bu, yüzdeki 14 hattın sırrını gösterir ki, buradan hareketle her bir hattın değerinin 28 olduğu sonucuna ulaşılır. Geriye kalan 32 sayısı ise, lisânın unsurları toplamının 2 katını ifade eder ki bu, aynı zamanda 32 hattın ifadesidir.

Kısaca söylemek gerekirse buraya kadar olan bölümlerde insan vücudunda var olan her şeyde göz, burun, dudak, dil, kaş; yani her ne varsa, Fazlullah’ın 32 nutkunun ifadesidir.

Fazl-ı Hâ...’dan çâr harf oldı lisân

Çâr ünşurdan saña verdi nişân

.....

İAyn u enf ü fem lisân hâcib tamâm

Cümle nut...-ı Fazl-ı Hâ...’dur ve’s-selâm

(3734-3749)

Zebân kelimesi, 4 harften oluşması yönüyle 4 unsuru, cennetteki 4 akarsuyu ve 4 hattı görünür kılmaktadır. Kelimenin yazımındaki 3 nokta Fazl’ın fî, dâd ve lâm’ını;

bir de akşam namazının 3 rekat farzını gösterir. Kelimenin bünyesindeki harfler (4) ve noktalar (3) toplamı ise, Havvâ'nın yüzündeki 7 hattı ifade etmektedir.

Zebân kelimesinin ebcedi, 60'tır. Bu da demek oluyor ki, zebânın ebcedinde Adem'in 60 zirâ olan boyu gizlidir. 60 sayısı, 28 ve 32'nin toplamı olması yönüyle de önemlidir. Kelimenin yapısındaki 4 harf de eklenince 64 olur ve Âdem'in 32 hattı ile 32 nutku görünür. Zâhirdeki 3 nokta da hesaplamaya dâhil edilince Allâh'ın ebcedi olan 67 sayısına ulaşılır. Bu sayı aynı zamanda Âdem (46) ve Havvâ'nın ebcedleri (21) toplamıdır. Dolayısıyla zebân kelimesinde Âdem ve Havvâ da görünmektedir.

Zebân kelimesini 10 cüzü vardır. Bu 10 cüz, 10 levhaya işarettir. 10 cüz içerisinde yer alan 9 nokta ise, 9 feleği ve Mûsâ'nın 9 âyetini gösterir. Cüzler ve noktalar toplamında 19 sayısının sırrı aydınlanmaktadır.

Zebânın cüzleri imâlesiz hâliyle 6 adettir (zî, bî, elif, fî, nûn, nûn). Böylece kâf u nûn harflerinin 6 cüzü görünür. 6 noktasında ise 6 gün sırrı ve 6 yön aydınlanır. Bu harflerin ve noktaların toplamında 12 felek görünür olmaktadır.

Zebânın 10 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 8 harf vardır. Bu 8 cüz, 8 cennetten haber verir. Buna bünyesindeki 6 nokta da eklenince 14 hat sırrı aydınlanır.

Çâr junşur çâr nehr ü çâr «at

Görinür ism-i zebândan bî-ğalat

.....

Şeş no...tayla çâr-deh olur tamâm

Çâr-deh «atf-ı »udâ'dur ve's-selâm

(3782-3796)

“Dişler” anlamına gelen *dendân* kelimesi, 5 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle kelime, Fazlullah'ın 5 ismini; yani yazımında kullanılan 3 harf ve 2 noktayı gösterir. Dendân kelimesi, 5 harfi ve bu 5 harfin ebced değerleri toplamı (109) ile 114 sûre sırrını aydınlatmaktadır. 114 sayısında 14 hattı ve 100 çadır ipini de görmek mümkündür. Dendân kelimesinin zâhirindeki 2 nokta, kün'ün 2 harfini göstermektedir.

Dendânın 15 cüzü vardır. Bu 15 cüzün zâhirdeki 2 noktayla toplamı, 17 rekat hazar namazını karşılamaktadır. Kelimeni yazımındaki 5 harf, 2 noktayla toplandığında 7 ümmî hat görünmektedir.

Dendânın bünyesindeki 5 harf (20) ve 2 noktanın (8) unsurları toplamı 28 eder ki bu sayı, Peygamber Efendimizin 28 nutkunu ifade etmektedir. Buna 4 harf eklenerek Hudâ'nın 32 nutkuna erişilir.

Açıklamalarda da görüldüğü üzere, dendân kelimesinde 28 ve 32 sayılarına ulaşılarak bir bakıma, 28 ve 32 dış kavramları dile getirilir. Bilindiği gibi insanlar, belirli bir olgunluğa erişince 20 yaş denilen 4 dış daha çıkar. Böylelikle 28 olan dış sayısı 32'ye yükselir. İşte Hurûfler, bu nedenle de 32 sayısını daha kâmil olarak görürler.

Dendân kelimesi, imâlesiz haliyle 10 harften oluşur ve 10 levha sırrından haber verir. Dendânın 15 cüzü vardır. Bu 15 cüz, Cuma günü kılınan 15 rekat namazı ifade etmektedir. 15 cüz içerisinde yer alan nokta sayısı 5'tir. 5 sayısı ise, 5 vakit namaz ve 5 hattın anlamını ifade etmektedir. 15 cüz ve 5 noktanın toplamı 20 sayısını verir ki bu sayıda kâf harfini görmek mümkündür; çünkü kâf harfinin de ebcedi 20'dir. 15 cüzü ve 5 noktası sebebiyle dendân kelimesi, 20 rekat sırrını da ifade etmektedir. Buna 1 de kelimenin kendisi eklenirse 21 olur ve Havvâ'nın 21 hattı belirir.

Dendândaki 5 harf, elifin üstündeki uzatmayla 6 olur. Buna kelimenin zâhirindeki 2 nokta eklendiğinde 8 olur ve 8 cennete işaret eder. 8 sayısı aynı zamanda 32 sayısının bölümlerindedir.

Beitlerde ifade edildiğine göre; dendân kelimesinde de 28 ve özellikle 32 sayılarına açıkça ulaşılmaktadır.

Penc ism-i Fazl-ı Allâh âşikâr

Oldı dendânuñ hurûfından i yâr

.....

Maksim-i şı vü dudur sekiz tamâm

Sırrını dendânuñ aña ve's-selâm

(3764-3781)

4.6.10. Ben

Hâl kelimesi 3 harften oluşmaktadır. Bu açıdan ele alındığında kelime, Fazl'ın ismini ve teslis innaşını göstermektedir. Buna hî harfindeki 1 nokta eklenince 4 olur ve 4 unsurdan haber verir.

Hâl kelimesinin unsurları toplamı 16'dır. 16 harf, Hudâ'nın 16 hattının karşılığıdır. Hâlin cüzleri toplamı 8'dir. 8 cüz, 8 cenneti ve 8 hattı görünür kılar. 8 cüz

içerisinde 4 nokta yer almaktadır. Bu 4 nokta, Âdem'in yüzünde var olan 4 hat sırrını açıklamaktadır. Kelimenin cüzleri ve noktaları toplamı, 12 hatta delâlet etmektedir. 8 cüz içerisinde tekrar etmeyen 6 harf vardır. Bu 6 harf, kâf u nûn'un 6 cüzünü ve 6 günü karşılamaktadır. Tekrar etmeyen 6 harfle cüzlerdeki 4 nokta 10 levha sırrına haber verir.

Hâl kelimesinde yer alan 8 cüzün ebced değerleri toplamı 792'dir. Buna hâlin 8 cüzünde yer alan 4 nokta dâhil edildiğinde 796 olur ve bu, Fazl'ın ölüm tarihini ifade eder. 8 cüz, ebcediyle toplanırsa 800 olur. 800 sayısı, Fazl'ın dâd'ına işaret etmektedir. 792 sayısına tekrar etmeyen 6 harf ve 4 nokta eklendiğinde ise, 802 sayısına ulaşılır ki bu, Câvidân-nâme'nin toplanarak kitap hâline getirildiği tarihtir.

No...fa-i efjâl-i zât u hem şifât

» âlüñ üç harfidür ey ehl-i necât

.....

Mañi-yi «âl u «att-ı Âdem tamâm

Nuñ...-ı zât-ı Fazl-ı Ha... 'dur ve 's-selâm (3717-3733)

4.6.11. Saç

Kısmet-nâme'de saç kelimesinin karşılığı olarak “*zülff*” kullanılmaktadır. Zülff kelimesi, 3 harf ve 2 nokta ile yazılır. Bu yönüyle zülff, Fazl kelimesine işaret etmektedir; çünkü Fazl kelimesinin yazımında da 3 harf ve 2 nokta kullanılmaktadır.

Zülff, 3 harf ve 2 noktasıyla birlikte hem Âdem'in 5 hattını göstermekte hem de 5 vakit namaz sırrına delâlet etmektedir. Kelimenin bünyesindeki 2 nokta, kün'ün 2 harfini; 3 harf ise, teslisi göstermektedir.

Zülffün ebced değerleri toplamı 117'dir. Böylece zülffte 100 ip ve 17 muhkem harfin anlamı ortaya çıkar. Kelimedeki 3 harfin unsurları 12 eder. 12 sayısının karşıladığı kavramlar ise, 12 hat ve 12 burçtur. Buna zülffteki 3 harf de eklenince 15 olur ve 15 rekat Cuma günü namazını gösterir. Kelimedeki 2 harfin eklenmesiyle de 17 rekat hazar namazının anlamı belirir.

Zülffün cüzleri toplamı 7'dir (zî, yî, lâm, elif, mîm, fî, yî). 7 sayısından hareketle zülff kelimesinin, Havvâ'nın 7 ümmî hattını gösterdiğini de söyleyebiliriz. Buna kelimenin zâhirindeki 2 noktanın ilave edilmesiyle 9 sayısı ortaya çıkar ki 9 sayısı, hem 9 feleği hem de 9 âyet sırrını göstermektedir. Kelimenin cüzlerindeki (hem zâhir hem de bâtındaki) noktaların adedi 6'dır. 6 sayısı, 6 günü karşılamaktadır. Zülff kelimesinin 7

cüzündeki harflerden 6'sı (zî, yî, lâm, elif, mîm, fi) tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 6 harfte 6 yönün anlamı ortaya çıktığı gibi kâf u nûn'un 6 cüzü de görünür olur. bahsi geçen 6 harfte toplamda 4 nokta yer almaktadır. Bu 4 nokta, 4 unsur sırrından haber verdiği Âdem'in 4 hattını da gösterir. Tekrar etmeyen 6 harf, yapısındaki 4 noktayla birlikte düşünüldüğünde Mûsâ'nın 10 levhası görünür. 6 harf ve 4 noktanın unsurları toplamında 40 sayısının sırrı da ortaya çıkar.

Zülf kelimesi, 8 cennet sırrını da açıklamaktadır; çünkü zülfün bünyesindeki imâlesiz harfler ve noktalar toplamı 8'dir.

Zülf üç harf oldu iki no...ta hem

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem

.....

Bı-imâle harf ü no...ta ey hümâm

Zülf sekiz cennet oldu ve's-selâm

(3880-3894)

4.6.12. Eller, Ayaklar, Parmaklar, Eklemler

Muhîti, "el" kelimesi ile ilgili açıklamalarda da bulunur; ancak bunu yaparken normal bir insan elinden bahsetmez. Sözlükte "Allâh'ın kudreti"⁹⁸ anlamına gelen "yedullah" kelimesini kullanır ve açıklamalarını bu doğrultuda yapar.

Öncelikle yed kelimesinin harf açılımından bahseder. Buna göre; yed kelimesi 2 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle kün'ü meydana getiren kâf u nûn harflerini göstermektedir. Diğer bir ifadeyle Allâh'ın kudreti, kün emri şeklinde olmuştur. Gerçekten de Allâh'ın ilk emri kün olmuş ve her şey bu emirle varlık bulmuştur.

Yed kelimesinin 2 harfine yî'nin 2 noktası eklenince Âdem'in 4 hattı ve noktalı 4 harf, görünür olur. Ayrıca 4 sayısında 4 unsur sırrı ve cennetteki 4 ırmak da görünür.

Yedin ebcedi 14'tür ve 14 sayısı, Allâh'ın kudret eliyle yazdığı 14 hattı ifade etmektedir. Buna kelimenin 2 cüzünün eklenmesiyle Âdem'in yüzünde var olan 16 hat görünür. Hesaplamaya yî'nin 2 noktası dâhil edildiğinde 18 sayısına ulaşılır ki bu, 18.000 âlemi gösterir.

Yed kelimesinin cüzleri toplamı 5'tir. Bu hâliyle 5 sayısı, Allâh'ın ismine işaret etmektedir. Allâh kelimesinin cüzleri de aynen yed kelimesi gibi 14 sayısını vermektedir. Şöyle ki: 14 sayısı, Allâh kelimesinde 14 cüzü ifade ederken yed

⁹⁸ Develliğlü, *age*, "yed" mad.

kelimesinde, kelimedeki 2 cüzün ebced toplamını vermektedir. Yedin 5 cüzünde Âdem'in 5 hattı da görünmektedir. 5 cüz, bünyesindeki 4 noktayla toplandığında 9felek ve Mûsâ'nın 9 âyetini ifade eder.

Yedin 5 cüzü, bu 5 harfin ebced değerleriyle (55) birlikte düşünüldüğünde 28 ve 32'nin toplamı olan 60 sayısını verir. 60 sayısı, hem Âdem'in 60 zirâ olan boyunu hem de dakika sırrını açıklar. 60 sayısına cüzlerdeki 4 nokta eklendiğinde 64 eder ki bu sayı, aynı zamanda 2 kez 32 demektir ve Âdem'in 32 hattı ile 32 nutkunun ifadesidir.

Yedin tekrar etmeyen 4 cüzü (yî, dâl, elif, lâm) ve 2 noktası, birlikte kâf u nûn harflerinin cüzleri toplamı olan 6'yı verir. Bu 4 cüzün ebced değerleri toplamı 45 olup aynı zamanda Âdem kelimesinin karşılığıdır; çünkü Âdem'in ebcedi de 45'tir. Bu da demek oluyor ki yedullah demek, Âdem peygamber demektir. Buna kelimenin 5 cüzü ilave edilirse 50 olur ve böylelikle yed kelimesinde 50 harf ve nokta (28 Kurân harfi ve bu 28 harfteki 22 nokta) görünür olur.

İki harf oldu yedullah ey civân

Kâf u nûn harfini gösterdi jayân

.....

Penc harf ile olur elli tamâm

Elli harf ü no...fadur yed ve's-selâm

(3666- 3685)

Eserde insan vücuduyla ilgili kullanılan kavramlardan biri de **eklemler**dir. Muhîti, 360'ın eklem varlığını Kur'ân kelimesinden hareketle gösterir. Muhîti, önce Kur'ân'ın 5 harf (kâf, rî, elif, elif, nûn) ve 3 noktadan oluştuğunu söyler. Sonra bunlarla birlikte (8), 5 harfin ebced değerlerini (352) toplayarak insan vücudundaki eklem sayısına ulaşır.

Ebced-i penc harf-i Ğur'ân se nu...at

Üç yüz altmışdur bu sözde yo... galat

.....

Ya;ni esrâr-ı mefâşıl hem derec

Oldı Ğur'ân'dan jayân bî-hıç lec

(709-711)

İnsanla ilgili aşağıdaki kavramlar üzerinde durmanın da faydalı olacağını düşünüyoruz.

4.6.13. Cân, Rûh, Nefs, Akıl, Aşk, Vücûd, Cesed Kavramları Üzerine

Cân kelimesinin yazımında 3 harf ve 2 nokta kullanılmaktadır. Kelime bu hâliyle Fazl kelimesini andırmaktadır; çünkü Fazl'ın yazımında da 3 harf ve 2 nokta yer alır. Kelimeyi oluşturan harfler ve noktalar toplamında hem Âdem'in 5 hattını hem de 5 vakit namaz sırrını görmek mümkündür. Kelimedeki noktalar yok kabul edildiğinde geriye kalan 3 harf, kün'ün 2 harfine ve 1 noktasına işaret eder. 3 sayısı ayrıca İlah kelimesinin tekrar etmeyen 3 harfini ve akşam namazının 3 rekat farzını gösterir. Sadece cân'ın 2 noktası göz önünde bulundurulursa sabah namazının 2 rekat farzı görünür.

Cân kelimesinin ebcedi (54) ile zâhirdeki 2 noktasının toplamı, Fazlullah'ın ölüm yaşı olan 56 sayısını vermektedir. 56 demek, aynı zamanda 2 kere 28 demektir. 2 kere 28'de Peygamber Efendimizin 28 hattı ve 28 nutku görünür.

Cân'ın ebcedi (54), 3 harfi ve hepsinin toplamı (2 nokta ve kelimenin kendisi) Âdem peygamberin 60 zirâ olan boyundan haber vermektedir. Zaten âdem, cihanın canıdır; çünkü Âdem ilk insandır, ilk candır. 60 sayısında hem 28 ve 32 hem de dakika sırrı aydınlanır.

Cân kelimesinin cüzleri toplamı 9'dur. Kelime bu açıdan bakıldığında, 9 felek sırrını görünür kılmaktadır. 9 cüz içerisinde toplam 6 nokta vardır. Bu 6 nokta, 6 teşehhüd sırrını açıklamakta, hem kâf u nûn'un 6 cüzüne, hem 6 yöne, hem de 6 güne delâlet etmektedir. Kelimeni 9 cüzü ve cüzlerdeki 6 noktanın toplamı, 15 rekat Cuma günü namazını verir. Cân'ın 9 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 8 harf mevcuttur. 8 harf, Âdem'in 8 hattının, 8 cennetin ve 8 teşehhüdün ifadesidir.

Bahsi geçen 9 cüz, ebcedi (270) ve kelimenin kendisi toplanınca 10 kez 28; yani 280 eder. 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattının; 28 sayısı ise, 28 hattın ifadesidir. Demek oluyor ki, her 1 hat 28 harfin ifadesidir.

İki no...ta üç hurûf-ı cân jayân

Gösterür esmâ-yı Fazl-ı gayb-dân

.....

~ûret-i cân oldı jayni ey hümâm

Rûh kelimesi de aynen cân gibi 3 harfle yazılmaktadır. Bu özelliği dolayısıyla Fazl kelimesinin 3 harfinden (fî, dâd, lâm) haber vermektedir. Ayrıca, İlâh kelimesinin tekrar etmeyen 3 cüzü ile Âdem ve Muhammed kelimelerinin 3'er cüzünü ifade eder.

Rûh kelimesinin 7 cüzü vardır. 7 cüzüyle rûh, 7 hat sırrını açıklar. Bu 7 cüz içerisinde yer alan nokta sayısı ise, 4'tür. 4 sayısında 4 unsur, 4 hat sırrı açıkça görülmektedir. Rûh'un 7 cüzü ve cüzlerindeki 4 nokta 11 rekatlı sefer namazının sırrını aydınlatmaktadır. Rûh'un cüzleri tekrar etmeden 5 harften oluşur. Tekrar etmeyen bu 5 harf, Fazl'ın 3 harfini ve 2 noktasını gösterdiği gibi 5 vakit namaz sırrını da gösterir.

Rûh'un 7 cüzü, 7 cüzün ebcedi (240), 4 noktası ve 1 de kelimenin kendisi hesaplamaya dahil edildiğinde 9 kez 28; yani 252 sayısı ortaya çıkar. 9 sayısı, Mesîh'in 9 ayını gösterir ki, 9 kez 28 olmuştur. Bu durum, İsa peygamberin anne karnındaki 9 ayını ifade eder. Muhîti bu durumu, ancak 9 ayda ruhlar âleminden ten âlemine geçildiğini belirterek vurgular.

Rûh üç harf oldu hem ey pür-hüner

Fı vü dâd u lâmdan verdi «aber

.....

Rûh sırrın aña ey jâli-ma...âm

K'olasın⁹⁹ rûh-ı mu...addes ve's-selâm

(3500-3510)

Muhîti'nin "**nefs**" kavramıyla ilgili yorumları şu şekildedir: Nefs kelimesi, 3 harf ve 2 noktadan oluşmaktadır. Bu yönüyle kelime, Fazl ismini göstermektedir; çünkü Fazl kelimesi de 3 harf ve 2 noktayla yazılır. Ayrıca kelimedeki Âdem'in 5 hattını ve 5 vakit namaz sırrını görmek de mümkündür. Nefs'in 2 noktası, kün'ün 2 harfini ve sabah namazını göstermektedir. Nefs'in 3 harfinden ise, teslis açıkça görülmektedir.

Nefs kelimesinin unsurları toplamı 12'dir. Bu özelliği dolayısıyla kelime, 12 burcu ve 12 hattı ifade eder. Fazlullah'ın fi'si, nefis kelimesinin ortasında, 2. harf olarak gelmiştir. Bu ifade insan nefsinin, Fazlullah'ın fi'si olduğu anlamına da gelir. Nefs sırrının "men aref" sırrıyla anlaşılabilceğini vurgular.

⁹⁹ Metindeki "ki olasin" ifadesini vezin nedeniyle "k'olasın" şeklinde yazmayı uygun gördük.

Nefs'in fî'sinde gerek Fazl'ın fî'sine gerekse "men aref" sırrına ulaşan Muhîfî, nefsin sîn'indeki sırrı da açıklamaya çalışır. Sin harfinde Âdem'in 60 zirâ olan boyunun görüldüğüne değinir; çünkü sin harfinin ebced karşılığı 60'tır. 60 sayısında 28 ve 32 sayıları da görünür. Ayrıca nefs'in sin'inde dakika sırrı da açıkça görünmektedir.

Nefs kelimesinin ebcedi (190) ve kelimenin zâhirindeki 2 noktanın toplamı 192; yani 6 kez 32'dir. 6 sayısı, 6 yöne ve 6 güne işaret etmektedir. 6 sayısı, kâf u nûn'un 6 cüzünü de gösterir ki bu 6 cüzden her birinin değeri, 32'dir.

Nefs kelimesinin 8 cüzü vardır. Bu hâliyle kelime, 8 hattı ve Fazl isminin 8 cüzünü göstermektedir. Buna kelimenin zâhirindeki 2 nokta da eklenince Mûsâ'nın 10 hattı belirir. 8 cüz ve bâtındaki 6 nokta toplanınca 14 mukattaat harf görünür olur. Hesaplamaya zâhirdeki 2 noktanın ilave edilmesiyle sayı 16'ya çıkar ki 16 sayısı, Hudâ'nın 16 hattının ifadesidir. Nefs'in 8 cüzünde tekrar etmeyen harf sayısı 5'tir. Tekrar etmeyen noktalar ise, 4 adettir. İki değerin toplamı 9 olur ve 9 feleğin sırrı aydınlanır. 8 cüzün ebced değerleri toplamı 316 eder. 316 demek, 9 kez 32 ve 1 kez 28'in karşılığıdır. 9 kez 32 ifadesinde 9 sayısı, 9 âyet sırrını göstermekte; 32 sayısı ise, Fazl'ın 32 nutkunun ifadesidir. 28 ise, Peygamber Efendimizi 28 nutkunu gösterir.

Nefs üç harf oldu hem iki nu...at

Gösterür esmâ-yı Fazl'ı bî-ğalat

.....

Bist ü heşt nu...-ı Muhammed'dür tamâm

Fazl-ı Ha...'dan aña nefsuñ ve's-selâm

(3511-3532)

Akıl kelimesi de yukarıda geçen diğer kelimeler gibi 3 harf ve 2 nokta ile yazılmaktadır. Kelime, bu hâliyle Fazl'ın ismini gösterir; çünkü Fazl da 3 harf ve 2 noktadan oluşur. Akıl kelimesinde 3 harf olması sebebiyle Allâh, Muhammed ve Ali kelimelerini görmek de mümkündür. Kelimenin bünyesindeki 3 harf ve 2 noktanın toplamı 5 eder ki 5 sayısında 5 vakit namaz sırrı görüldüğü gibi 5 hat ve hums sırrı da görünmektedir. Akıl kelimesinin 3 harfi, 3 rekat namazdan ve teslis inanışından haber vermektedir. Ayrıca bu 3 harfte kâf u nûn harflerinin 3 noktası görünür. Akıl kelimesindeki 2 nokta ise, sabah namazının 2 rekat farzını gösterir.

Akıl kelimesinin ebcedi, kâf'ın noktasıyla birlikte 6 kez 32'ye işaretir. Bu yönüyle 6 kez 32, kâf u nûn'un 6 cüzünü göstermektedir. Bu da demek oluyor ki, 6 cüzde yer alan her bir harf, 32 nutkun ifadesidir.

Akıl kelimesinin 9 cüzü vardır. 9 cüz, 9 âyetin, 9 feleğin ve 9 teşehhüdün sırrını açıklar. Aklın bâtınında 4 nokta mevcuttur. Bu 4 nokta, 4 unsur sırrının simgesidir, denilebilir. Akıl kelimesindeki her bir harfin sembolize ettiği birtakım kavramlar söz konusudur. Ayın harfi, ilmin; kâf, kuvvetin; lâm da Fazl'ın ifadesidir. 9 cüzde toplam 6 nokta vardır. 6 nokta, 6 gün sırrını açıklar. 9 cüz ve bu cüzlerdeki 6 noktanın toplamı 15 sayısını verir ve 15 rekat namazdan haber verir. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 8 cüz vardır. Bu yönüyle akıl kelimesi, Fazl'ın 8 cüzünü göstermektedir. Akıl kelimesini oluşturan cüzlerin ebced değerleri toplamı 382'dir. Buna kelimenin zâhirindeki 2 nokta da eklenince 384'e yani 12 kez 32'ye eşit olur. Böylelikle akıl kelimesinde 12 burç ortaya çıkar. Bu da demektir ki 12 burcun her biri, 32 nutku ifade etmektedir.

No...ta vü harfinde ja...luñ ey civân

Görinür esmâ-yı Fazl-ı gayb-dân

.....

Ya'ni her bir burc ey jâlp-ma...âm

Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm

(3535-3552)

Aşk kelimesi 3 harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle bakıldığında kelime, Fazl ismine işaret etmektedir; çünkü Fazl kelimesi de fî, dâd ve lâm olmak üzere 3 harften oluşmaktadır. Aşk'ta yazımında 3 harf bulunan Âdem, Havvâ ve Hudâ kelimeleri de görünmektedir. Aşk'ın yazımında 5 de nokta yer alır. Bu 5 nokta, 5 vakit namaz sırrını ve Âdem'in 5 hattını gösterir. Kelimenin yazımındaki 3 harf ve 5 noktanın toplamı ise 32 sayısının bölünenlerindedir. 8 sayısı, Âdem'in 8 hattının ve 8 cennetin ifadesidir.

Aşk kelimesinde hem Ali'nin ayını hem de şehâdet kelimesinin şın'ı görünmektedir; çünkü Ali'nin ilk harfi ayın, şehâdetin ilk harfi şın'dır. Kelimedeki son ses olan kâf harfi, hem kuvvetin, hem kalemin hem de kademin ilk harfi olması yönüyle önemlidir.

Aşk'ın ilk harfi olan ayın harfi, Ali'ye işaret ettiği gibi "kün" sırrını da açıklar. Bunda ayın harfi ile "kün"ün ebcedlerinin (70) eşit olmasının etkisi vardır. Aşk'ın şın'ında Ashâb-ı Kehf'in 309 yıl uyumasının sırrı da ortaya çıkmaktadır. Şöyle ki: Şın

harfinin ebced değeri 300'dür. Buna harfin 3 cüzü ve bu cüzlerdeki 6 nokta da eklenince 309 sayısı elde edilir ki bu sayı, Ashâb-ı Kehf'in uykuda geçirdikleri yıl sayısıdır. Aşk kelimesinin son harfi kâf'tır. Kâf'ın ebcedi 100'dür. Bu açıdan bakıldığında kâf, 100 çadır ipinin sırrını da açıklar.

Aşk'ın cüzleri 9'dur. Bu 9 cüz, Mûsâ'nın elindeki 9 âyeti ifade etmektedir. Ayrıca 9 sayısı, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını da açıklamaktadır. 9 cüz içerisinde toplam 12 nokta bulunur. 12 noktanın ifade ettiği kavramlar, 12 burç ve Mûsâ'nın 12 hattıdır. Bu cüzler ve noktalar toplamı 21 eder ki 21 sayısı, Havvâ'nın hatlarına delâlet etmektedir. Aşk kelimesinin 9 cüzünden 7'si tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 7 cüz, ümmî 7 hattın da göstergesidir. Tekrar etmeyen 7 cüzle 9 noktanın toplamı 16'dır ve 16 sayısı, 16 hattın ifadesidir. Aşk'ın 9 cüzünün ebced değeri toplamı 671'tir. Buna 1 de kelimenin kendisi ilave edilince 672 eder. 672 sayısı aynı zamanda 21 kez 32'nin karşılığıdır. Demek ki aşk kelimesinde 21 hat da görünmektedir. Öyleyse Havvâ'nın her 21 hattının değeri 32'dir.

Beyitlerde anlatılanlardan yola çıkarak aşkın güzel bir yüzdeki hatlar olduğu söylenebilir. O, sevgilinin sûretidir ve gönül aldaticıdır. O aşk sayesinde ki yaratanın sıfatı, yaratılarda görünmüştür. Burada tasavvuf felsefesine bir gönderme yapılmaktadır. Tasavvuf felsefesine göre Allâh, tek varlıktır; yani vücûd-ı mutlaktır. Allâh dışındaki tüm varlıklar, O'nun yeryüzündeki birer yansımasından ibarettir. Dolayısıyla insanoğlu, baktığı her şeyde yaratandan bir parça görür. Beyitte de bu durum dile getirilmekte sevgilinin sûretinde yaratanın sıfatının görüldüğü belirtilmektedir.

Kısaca söylemek gerekirse âşık da ma'suk da aşk da; yani her ne varsa, Hudâ'nın 32 nutkundan ibarettir. Görüldüğü üzere, bu bölümde de aşk kavramı 32 nutukla açıklanmaya çalışılmaktadır.

İAş... şekli Fazl-ı Ha... ismin İayân

Gösterür fehm it bu sırrı bı-gümân

.....

İÂş1... u maİşû... u İaş... ey nık-nâm

Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm

(3553-3575)

Vücûd kelimesi, 4 harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle kelime, 4 unsur sırrını ve Âdem'in 4 hattını göstermektedir. Kelimenin unsurları toplamı 16'dır ki 16 sayısı, 16

siyah hattın ifadesidir. Buna kelimenin zâhirindeki 1 nokta eklenince hem 17 muhkem harf hem de 17 rekat namaz görünür olur. Kelimenin yazımındaki 4 harfin ilavesiyle elde edilen 21 sayısı, Havvâ'nın yüzündeki 21 hatta delâlettir.

Vücûd kelimesini meydana getiren 4 harf ve 1 noktanın toplamı 5 sayısını verir. Bu sayı, Allâh kelimesini meydana getiren 5 harfi göstermekte ve hem 5 vakit namaz sırrına hem de Âdem'in 5 hattına işaret etmektedir.

Vücûd'un ebcedi 19'dur. Böylece vücûd kelimesinde 19 sayısının sırrı açığa kavuşur. 14 muhkem harf içerisinde toplam 5 nokta olduğu düşünülürse, 19 sayısında bu 14 harfi ve 5 noktasını görürüz. Kelimenin ebcedine zâhirindeki 4 harf eklenince 23 eder ki 23 sayısı, 17 muhkem harfi ve bu harfler içerisindeki 6 noktayı gösterir. Kelimenin ebcedi (19), harfleri (4) ve 1 de noktası toplanarak bir günlük zaman dilimi olan 24 saate ulaşılır.

Vücûd'un unsuru (16), ebcedi (19), 1 noktası ve kelimedeki 4 harfle birlikte 40 sayısına işaret eder.

Vücûd kelimesinin 12 cüzü vardır. Bu 12 cüz, 12 burcu göstermekte ve hem 12 hat sırrından hem de 12 çeşmeden haber vermektedir. 12 cüz içerisinde toplam 3 nokta yer almaktadır. Bu 3 noktada Fazl ismini oluşturan 3 harfi görmek mümkündür. Cüzler ve noktalar toplamı ise, 16 rekat namaz sırrını açıklar. Vücûd'un ebcediyle (19) toplanan cüzlere (12) 1 de cim'deki nokta ilave edilirse 32 sayısı elde edilir. Kısacası insanoğlunun vücûdu, 32 nutkun ifadesi olur.

Vücûd kelimesinin 12 cüzünün ebced değerleri toplamı 114'tür. 114 sayısının karşılığı, Kur'ân'ın 114 sûresidir. Bu sayı, 100 ipe ve 14 hatta işaret etmektedir. 12 cüz içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır. 7 harfin karşılığı, Fâtiha sûresinde yer alan 7 âyettir. Tekrar etmeyen 7 cüzdeki 3 nokta da hesaba dâhil edilince Mûsâ'nın 10 hattı görünür. 7 harfin unsurları ise 28 eder. Bu durum, vücûd kelimesinden elde edilen 28 sayısında Peygamber Efendimizin 28 nutkunun görünmesi şeklinde açıklanabilir.

Fazl-ı Ha...dan çâr harf oldu vücûd

Bil vücûd esrârın ey ehl-i şühûd

.....

Heft harfün jünşurı hem ey hümâm

Ahmed'ün nuf...dur aña ve's-selâm

(3576-3599)

Cesed kelimesi, aynen Fazlullah isminde olduğu gibi akıl, nefis ve rûh kelimelerine delâlet etmektedir; çünkü bu kelimelerin hepsi 3'er harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle cesed kelimesi, teslis ve 3 çeşit namaz (sefer, Cuma, hazar) sırrını da açıklamaktadır. Cesedi oluşturan 3 harfe kelimenin sûretindeki 1 nokta eklenince 4 olur ve noktalı 4 harf görünür.

Cesed kelimesinin ebced değeri 67 olup bu sayı, Allâh ismini göstermektedir; çünkü Allâh kelimesinin ebcedi de 67'dir.

Kelimenin 9 cüzü vardır. Bu yönüyle cesed, 9 feleğin ve 9 âyetin anlamını açıklamaktadır. 9 cüzde yer alan 6 nokta ise, 6 gün sırrını gösterir. Cüzler ve noktalar toplamında 15 rekat namazın sırrı ortaya çıkar. 9 cüze kelimenin zâhirinde yer alan cim harfinin 1 noktası eklenince 10 sayısına ulaşılır. Bu sayı, Mûsâ'nın levhasındaki 10 hat sırrını ifade eder.

Cesedin ebcedi (67), 9 cüzü, 1 noktası ve cimdeki 1 noktayla toplandığında 78 sayısına ulaşılır. 78 sayısı, 28 Kur'ân harfinin cüzleri toplamıdır. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 8 harf yer alır. 8 cüzde hem 8 cennetin hem de 8 hattın sırrı görünür. Buna zâhirdeki 3 harf ilave edildiğinde cesed kelimesi, sefer namazına işaret eder. Tekrar etmeyen 8 cüz içerisinde yer alan 4 nokta, 4 unsur sırrını ve Âdem'in 4 hattını göstermektedir. 8 cüzle 4 noktanın toplamı 12 eder ki 12 sayısında 12 burç sırrı âşikâr olur. Kısacası, 32 harfte rûh ve cesed kavramları açıkça görünür.

İA...I u nefis ü rûha dâl oldı cesed

Hem-çü ism-i Fazl-ı Allâhü'ş-Şamed

.....

Müfred-i terkîb-i sı vü du kelâm

Ma'ni-yi rûh u ceseddür ve's-selâm

(3600-3616)

4.7. Kozmik Unsurlar

4.7.1. Arş

Muhîfî, *arz ve semâ* kelimeleri arasında harf sayıları yönüyle bir bağ kurarak konuya giriş yapar. Semâ kelimesi de arz kelimesi gibi 3 harfle yazılmaktadır ve Hudâ kelimesini göstermektedir. Ayrıca semânın 3 harfi, 3 çeşit namaza (hazar, sefer, Cuma) işaret etmektedir.

Semâ kelimesinin sin harfinde Âdem'in 60 zirâ olan boyu görünmektedir; çünkü sin'in ebcedi 60'tır. Semânın mim'i, erba'în sırrını; elifi ise, Allâh ve Âdem kelimelerini göstermektedir. Semânın 3 cüzünün unsurları toplamı 12'dir ve hem 12 burcun hem de 12 hattın ifadesidir. 12 unsurun üzerine kelimenin 3 cüzü eklendiğinde 15 rekat namaz görünür olur. 3 cüzün ebcedi (101), unsurları toplamı (12) ve 1 de kelimenin kendisi eklenince 114 sûre sırrı ortaya çıkar.

Semânın 9 cüzü vardır. 9 cüz, 9 âyet ve 9 feleğin sırrını göstermektedir. Cüzlerde yer alan 6 nokta ise, kâf u nûn'un 6 cüzünün ifadesidir. Cüzler ve noktalar toplamı, 15 müteşâbih harfi ifade etmektedir. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır ki bu 7 harf, 7 ümmî hattı gösterir. 7 harfte yer alan 4 nokta ise, 4 unsur sırrına işarettir. 7 harfin unsurları toplamı 28'dir ve Peygamberimizin 28 nutkunun fazlını belirtmektedir. Buna 7 harfin 4 noktası da eklenince Âdem'in 32 hattı ve 32 nutku görünür olur. Semâ kelimesi, tekrar etmeyen 7 cüzü ve 7 cüzdeki 4 noktasıyla 11 rekat sefer namazı sırrını göstermesi yönüyle de önemlidir.

Arz harfi gibi üçdür hem semâ

O...1 rûşen anda da nâm-ı »udâ

.....

Heft harf ü çâr no...ta ey hümâm

Yânz-deh sırr-ı seferdür ve's-selâm

(2813-2828)

Muhîfî, aynı anlama gelen **çarh** kelimesini de kullanır. Çarh kelimesi 3 harften oluşmakta ve bu özelliği nedeniyle Fazl isminin 3 harfini göstermektedir. Çarhın 4 noktasında ise, 4 hat, 4 unsur ve noktalı 4 harf görünmektedir. 3 harfin unsurları toplamı 12'dir ve 12 hattın simgesidir. 3 hat ilavesiyle 15 rekat namazın sırrı ortaya çıkar. Hesaplamaya 4 nokta dâhil edilince 19 sayısına ulaşılır ki bu sayı, 19 levhanın sırrını ifade etmektedir. Çarh kelimesini 4 noktası ve 3 harfi, Havvâ'nın yüzündeki 7 hattı göstermektedir. Ayrıca 7 sayısı, 7 göğe, 7 yıldız ve 7 iklîme delâlet etmektedir.

Çarh kelimesindeki rî ve hî harflerinde Fazl'ın dâd'ını görmek mümkündür; çünkü rî ve hî'nin ebcedleri toplamı (2000+600), dâd'ın ebcedine (800) eşittir. Çarh'ın çim'inde ise, 4 rekat sırrı kendisini gösterir.

Çarhın 8 cüzü mevcuttur ve bu 8 cüz, Âdem'in yüzündeki 8 hattı göstermektedir. 8 harfin 32 unsuru vardır. 32 sayısı, Hudâ'nın 32 nutkunu ifade

etmektedir. 8 harf, 32 unsuruyla birlikte erba'în sırrını da açıklamaktadır. 8 cüzde 10 nokta yer almaktadır. Bu, Mûsâ'nın 10 hattının ifadesidir. Cüzler ve noktala toplamı olan 18 sayısında 18.000 âlem görünmektedir. 8 cüz içerisinde tekrar etmeyen 5 harf vardır ki bu 5 harf, 5 vakit namazın; 5 harfteki 6 nokta da kâf u nûn harflerinin 6 cüzünün delilidir. 5 harf ve 6 noktanın toplamı olan 11 sayısı, 11 şakka sırrını ve sefer namazının 11 rekatını göstermektedir.

Çar« hem üç harfdür ey ehl-i râz

Hem-çü nâm-ı Fazl-ı ±ât-ı bî-niyâz

.....

Şa.....a vü sırr-ı sefer ey nîk-nâm

No...ta vü harfinde @âhir ve's-selâm

(2829-2846)

Muhîtî'nin kullandığı göğü ifade eden kelimelerden bir diğeri **âsumân**dır. Âsumân, ilk olarak harf sayısı yönüyle ele alınır. 5 harften oluşan bu kelime, Allâh'ın ismine, Âdem'in 5 hattına ve 5 vakit namaz sırrına delâlet etmektedir. Buna 1 de kelimedeki yer alan nûn'un noktası eklenince 6 olur ve hem 6 yönün anlamını hem de kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü gösterir. Eliflerdeki medler de hesaplama dâhil edilince âsumân kelimesinin harf sayısı 7'ye çıkar. Böylelikle bu 7 harf, 7 yıldızdan haber vermektedir. Ayrıca 7 sayısı, 7 mushafı, Havvâ'nın 7 ümmî hattını ve Kâbe'nin etrafının 7 kere tavaf edilmesinin sırrını açıkça gösterir. Âsumân kelimesini oluşturan 5 harfin ebcedi 152'dir. 152 sayısı, 2 kez 28 ve 3 kez 32'in toplamı anlamına gelir.

Âsumânın 5 harfinin cüzleri toplamı 15'tir ve 15 rekat namazın ifadesidir. 15 cüz içerisinde 9 âyet ve 9 feleğin sırrını gösteren 9 nokta mevcuttur. Cüzler ve noktalar toplamı ise, gece gündüz süresini; yani 1 günlük zaman dilimini ifade etmektedir. Buna meddin harfleri de eklenince 18 olur ve 18.000 âlem sırrı görünür. 18 harf içerisinde 10 nokta bulunmaktadır. Bu 10 nokta, Mûsâ'nın 10 hattının karşılığıdır. Âsumândan elde edilen 18 sayısı, aynı zamanda Allâh kelimesinin 14 cüzünün ve 4 noktasının da ifadesidir. 18 harf ve bu harflerdeki 10 noktanın toplamı ise, Peygamberimizin 28 hattını göstermektedir. 18 harf içerisinde tekrar etmeyen 8 harf vardır. Bu 8 harf, 8 ebî hattı ve 8 cenneti görünür kılar. 8 harfin unsuru 32 hat miktarıdır.

Penc harf-i âsumân bî-reyb ü şîn

Gösterür Allâhuñ esmâsın ya...ın

.....

İUnşurında heşt ħarfün ey hümâm

Sıı vü du «af sırrın o...ı ve's-selâm

(2861-2876)

Muhîfî, kelimenin Türkçe karşılığı olan **göğü** de kullanır. Yine kelimenin harf sayısı ile işe başlar. Gök kelimesi, 3 harften oluşmakta ve bu hâliyle Fazl'ın fî, dâd ve lâm'ını; yani 3 harfini göstermektedir.

Göğün ebcedi 46'dır. Bu yönüyle gökte, Âdem kelimesi görüldüğü gibi 14 hat ve 32 sayılarını görmek de mümkündür; çünkü Âdem'in ebcedi de 46'dır. Göğü oluşturan 3 harfin 12 unsurunda feleğin 12 burcu ve 12 hat açıkça kendisini gösterir. Buna sûretindeki 3 harf eklendiğinde 15 rekat namazı ifade eden 15 sayısı ortaya çıkar.

Gök kelimesinin 9 cüzü vardır. Bu 9 cüz, 9 kat feleği karşılamaktadır. 9 cüz içerisinde bulunan 2 nokta ise, kün'ün 2 harfini ifade eder. Cüzler ve noktalar toplandığında, hem 11 şakka sırrı hem de 11 rekat sefer namazı görünür olur. 9 cüzün ebced değerleri toplamına (235) 9 harfin kendisi eklendiğinde 244 sayısına ulaşılır ki 244 demek, 7 kez 32 demektir. Böylece gök kelimesinde 7 hattın sırrı açıklanmış olur. Buna göre her bir hattın değeri 32'dir. Göğün 9 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 4 harf vardır. Bu 4 harf, 4 unsur ve 4 hat sırrını gösterir. Buna 1 de noktası eklenince Âdem'in 5 hattı görünür olur. Tekrar etmeyen bu 4 harfin (kâf, elif, vâv, fî) ebcedi 107'dir. bahsi geçen 4 harf de hesaplamaya dâhil edilince 111 olur. 111 demek, 100 adet çadır ipini ve 11 şakka sırrını ifade etmektedir. Gökte elifin sırrı da ortaya çıkar; çünkü sözü edilen 111 sayısı, aynı zamanda elifi karşılamaktadır. Zaten elif harfinin cüzlerinin toplamı da 111'dir.

İsm-i fı vü dâd u lâm-ı Kird-gâr

Oldı gökden fehm iderseñ âşikâr

.....

Añla gökden hem elif sırrın tamâm

Kim yüz on birdür jadedde ve's-selâm

(2886-2899)

Arş kelimesi, göğün en yüksek tabakasını ifade etmektedir. Muhîfî, eserinde gök kavramını karşılayan sözcükler üzerine yorumda bulunurken arşı da söz konusu edinir.

Arş, 3 harfle yazılan bir kelimedir. Bu açıdan bakıldığında arşa Fazl kelimesini oluşturan 3 harf görülebilir. 3 harfin 12 unsurunda 12 burç sırrı açığa çıkar. Bu sayıya arşın 3 harfi eklendiğinde 15 olur ve 15 rekat namaz görünür. Arş kelimesinin yazımında 3 harfin yanı sıra 3 nokta da yer almaktadır. Harfler ve noktalar toplamı (6), 17 muhkem harfte yer alan 6 noktayı, kâf u nûn'un 6 cüzünü ve 6 günü göstermektedir. Nokta ve harflerin unsurları toplamı ise, 24 etmekte ve 24 saatlik zaman diliminin sırrı anlaşılmaktadır. Unsurlara kelimenin bünyesindeki 3 harf ve 3 nokta ilave edilince arş kelimesi, Kur'ân'ın 30 cüzüne delâlet etmektedir.

Arş kelimesinin 8 cüzü vardır. Bu 8 cüz, hem 8 cennetten hem de Hakk'ın 8 hattından haber vermektedir. 8 cüz içerisinde toplam 11 nokta bulunmaktadır. 11 noktanın ifade ettiği kavram ise, 11 rekat sefer namazıdır. Arşın 8 cüzü ve 11 noktası, 14 mukattaat harfin ve bu harflerdeki 5 noktanın toplamına karşılık gelmektedir. Kelimenin sûretindeki 3 nokta yok kabul edilirse, geriye 16 hattın ifadesi olan 16 hat kalır.

Arş kelimesinin ilk harfi olan ayın'ın ebced değeri 70'tir. Bu sebeple arş, kün'ün sırrını ve 70.000 melek sırrını açıklamaktadır; çünkü kün'ün cüzleri toplamı da 70'tir. Arş, meleklerin bulunduğu yer olması yönüyle de önemlidir. Bilindiği üzere melekler, Allâh'ın emri ile daima arşın etrafında dolaşmaktadırlar.

Arşın cüzleri olan ayın, yî, nûn; rî, yî; şın, yî, nûn harflerinin ebced değerleri toplamı 700'dür. 700 sayısı, her birinde 100 tanesi bulunan 7 başağı ve ümmî hatları ifade etmektedir. Görüldüğü üzere burada, Yusuf peygamberin rüyasına göndermede bulunmaktadır; çünkü o, rüyasında 7 yeşil başak, 7 de kuru başak görür. Burada bahsedilen yeşil başaklardır. 7 hattın her birinde Kâf sûresinin anlamı da görünmektedir. Kâf'ın ebced değeri 100'dür. Demek ki her bir hat 100'e; yani kâf'a işaret etmektedir. Aynı zamanda 700 sayısı, 21 kez 32 (672) ve 1 kez 28'in toplamıdır. 21 kez 32, Havvâ'nın 21 hattına delâlet etmektedir; çünkü bu hatlardan her biri 32'dir. 1 kez 28 ise, Peygamber efendimizin nutku ve hattının ifadesidir. Arş kelimesindeki 8 cüz, tekrar etmeden 5 harften oluşmaktadır. bu 5 harf, 5 hat ve 5 vakit namazın sırrını açıklar. 8 cüzdeki 6 noktayla olan toplamı ise (11), 11 şakka sırrını göstermektedir.

İArş üç harf oldu hem bî-...îl ü ...âl

İsm-i fî vü dâd u lâma oldu dâl

.....

Şeş nu...afla on bir olur ey hümâm

Añla on bir şa.....a sırrın ve's-selâm

(2900-2926)

Arapça bir kelime olan **kürsî**, arşın hemen altındaki gök katmanını ifade etmektedir. Levh-i mahfûz burada bulunmaktadır.

Muhîfî, kürsînin harf değerleriyle konuya giriş yapar. Kürsî kelimesi, 4 harften oluşmaktadır. Bu 4 harf, 4 unsur sırrını göstermekte ve hem cennetteki 4 akarsuya hem de 4 hat sırrına delâlet etmektedir. 4 harfin unsurunda 16 hat görünmektedir. Kürsî kelimesinde yer alan 2 nokta, sabah namazının 2 rekat farzını ve kâf u nûn harflerine işaret etmektedir. Kürsînin harf ve noktaları toplamı 6 eder. 6 sayısında kâf u nûn'un 6 cüzü, 6 gün, Câvidân-nâme'nin başında yer alan 6 ibtidâ sözcüğü ve 6 teşehhüd sırrı açıkça görülmektedir. Noktanın unsurunda Fazl kelimesinin 8 cüzü ortaya çıktığı gibi 8 teşehhüd, 8 cennet ve 8 hat da görünmektedir. Noktanın unsuru ve harflerin unsurlarıyla toplandığında Peygamber Efendimizin 28 nutkuna ışık tutar. Buna kürsînin sûretindeki 2 noktanın eklenmesiyle 30 sayısına ulaşılır ki 30, Kâf dağındaki sî-murgları çağrıştırmaktadır.

Kürsî kelimesinin 10 cüzü vardır. Bu 10 cüz, Mûsâ'nın 10 hattını ifade eder. 10 hatta yer alan 10 nokta, besmelenin 10 harfini karşılar. Buna zâhirdeki 2 nokta eklenmesiyle 12 olur ve 12 burcu gösterir. Bâtınında yer alan 8 nokta ise, 8 hat ve 8 cennetin ifadesidir. Kürsînin 10 cüzü ve 10 noktası toplamı, 20 rekat sünnet sırrını açıkça gösterir. 10 cüz içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır. Bu 7 harf, Havvâ'nın 7 ümmî hattını simgelemektedir. Kelimenin zâhirindeki 4 harf eklenerek 11 şakka ve 11 rekat sefer namazı sırrı açığa çıkar.

Kürsî kelimesinin oluşturan 4 harfin ebced toplamı 451'dir. Hesaplamaya tekrar etmeyen 7 harf ve bunun 3 noktası eklenince 14 kez 32 (462) sayısına ulaşılır. 14 kez 32, Hudâ'nın 14 hattının ifadesidir. Her bir hattın değeri 32 olarak ele alınmalıdır.

Harf-i kürsî çâr geldi âşikâr

Çâr junşur sırrını fehm eyle var

.....

Çâr-deh şı vü se ey jâlî-ma...âm

Çâr-deh «atf-ı »udâ'dur ve's-selâm

(2927-2950)

4.7.2. Arz

Yeryüzü kelimesinin Arapça karşılığı olan arz, 3 harften oluşmaktadır. Arzdaki bu 3 harf, Fazl kelimesini oluşturan fî, dâd ve lâm harflerine delâlet etmektedir. Buna dâd harfinin üstündeki 1 nokta da eklenince 4 sayısına ulaşılır. 4 sayısı, 4 unsur sırrını gösterdiği gibi Âdem'in 4 hattına ve noktalı 4 harfe de işaret etmektedir.

Arzın ebcedinden hareketle (1001) kelimedeki Allâh'ın 1001 ismini görmek mümkündür. Allâh'ın 99 adının olduğu bilinse de aslında tam olarak kaç adının olduğu bilinmemektedir. Bazı din âlimleri Allâh'ın 1000 kadar isminin olduğunu belirtirler; ancak Cevşenü'l-Kebîr duasında Allâh'ın 1001 adı geçmektedir¹⁰⁰.

Fazlullah, Âdem'i yeryüzünde halife kılmıştır; çünkü arzda Allâh'ın 1001 ismi görünmektedir. İşte bu yolla bir bakıma Âdem, Hudâ'nın isimlerinin görüldüğü yerdir.

Gayın harfinin ebcedi 1000'dir. Fazl'ın fî'si alfabetik sıralamada gayın'dan sonra gelmektedir. Fî, gayın'dan sonra geldiğine göre ve gayın'ın ebcedi de 1000 olduğuna göre bunlar 1001 sayısına; yani Allâh'ın isimlerine işaret etmektedir. Muhîfî, Fazl kelimesini arz ve felekte görmenin mümkün olduğuna da değinir. Şöyle ki: Fazl'ın dâd'ı zaten arz kelimesinde görünmektedir. Fazl'ın fî'si ve lâm'ı da felekte kendisini gösterir. Bu demek oluyor ki Fazl, hem arzda hem de felektedir.

Arzın 8 cüzü vardır. Bu 8 cüz, 8 cennetten ve 8 hattın haber vermektedir. Ayrıca arzın 8 cüzünde Fazl kelimesinin 8 cüzü de görünmektedir. 8 cüzde toplam 4 nokta bulunmaktadır. Cüzlerdeki nokta sayısı, cennetteki 4 akarsuyu ve cenaze namazında 4 kez tekbir getirilmesinin sırrını açıklamaktadır. 8 cüzün unsur sayısı toplamı 32'dir ve 32 hattın karşılığıdır. Buna arz'ın 8 cüzü de eklenince 40 olur ve arz kelimesinde erba'în sırrı da görünmüş olur. Arzın 8 cüzü ve 4 noktasının toplamı, 12 hatta ve 12 burç sırrına işaret etmektedir. 8 cüz içerisinde tekrar etmeyen 7 harf vardır ki bu 7 harf, 7 göğün ve ümmî 7 hattın sembolüdür. Buna 4 nokta eklenince 11 namaz sırrı görünür.

Arz üç harf oldu hem bî-...îl ü ...âl

İsm-i fî vü dâd u lâma oldu dâl

.....

Yânz-dehdür çâr no...tayla tamâm

Mañni-yi sırr-ı seferdür ve's-selâm

(2793-2812)

¹⁰⁰ www.sorularlailamiyet.com

Muhîfî, yeryüzü ifadesinin karşılığı olarak *zemîn* kelimesini de kullanır. Kelimenin harf sayısı ile anlatımına başlar. Buna göre; zemîn, 4 harfiyle beraber 4 unsura işaret etmektedir. Sûretindeki 4 nokta ise, noktalı 4 harfi gösterir. Zemîn kelimesini oluşturan harflerin unsur sayısı 16 hattın ifadesidir. Zemînin 4 harfi ve 4 noktası, 8 hattı ve 8 cenneti görünür kılmaktadır. Buna 16 unsur eklendiğinde 24 olur ve gece gündüz süresi olan 24 saat görünür. 8 harf ve noktanın unsurunda 32 nutuk da âşikârdır. Buna 8 harf ve nokta eklendiğinde 40 olur ve Âdem'in hamurunun balçıkta bekletildiği gün sayısına işaret eder. Zemînin ebced değerleri (107), kelimeyi oluşturan 4 harfle beraber düşünüldüğünde 111 eder ki bu aynı zamanda, 111 tane elif demektir.

Zemîn kelimesinin 10 âyet sırrını gösteren 10 cüzü mevcuttur. 10 cüz içerisinde 11 nokta yer almaktadır. Bu 11 nokta, 11 şakka ve 11 sefer sırrını göstermektedir. Cüzlerindeki harfler ve noktalar toplamı ise, Havvâ'nın 21 hattının ifadesidir. Zemînin 10 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 5 harf bulunmaktadır. 5 harf, 5 vakit namazın ve Fazl'ın isminin (3 harf ve 2 noktasıyla) sırrını açıklamaktadır. Ayrıca bu 5 harf dolayısıyla zemînde Âdem'in 5 hattı da açıkça görünür. Tekrar etmeyen 5 harf ve bu harflerdeki 4 noktanın toplamı, 9 felek ve 9 âyet sırrını da göstermektedir.

Gösterür sırr-ı janâşır ey emûn

Fehm iderseñ şûret-i harf-i zemûn

.....

Sırr-ı nüh çar« u nüh âyet ey hümâm

No...ta vü harfinde @âhir ve's-selâm

(2847-2860)

Muhîfî, kelimenin Türkçe karşılığı olan *yer* kelimesini de kullanır ve onunla ilgili açıklamalarda bulunur. Buna göre: Yer kelimesinin yazımında kullanılan 2 harf, kün'ün 2 harfini göstermektedir. Bu 2 harfin unsurları toplamı 8'dir ve Âdem'in 8 hattının karşılığıdır. Yer kelimesini oluşturan 2 harfte 2 de nokta bulunmaktadır. Dolayısıyla noktalar ve harfler toplamı 4 yapar. Elde edilen 4 sayısı, 4 hattı, 4 unsur, kutsal 4 kitabı ve cennetteki 4 akarsuyu gösterir. 4 harfin unsurunda 16 hat sırrı görünmektedir. 4 harf içerisinde 6 nokta yer almaktadır. 6 sayısı, kâf u nûn'un 6 cüzünü ve 6 yönün sırrını göstermektedir. Buna 16 unsur da eklenince 22 olur ki 22 sayısı, 28 Kur'ân harfindeki 22 noktaya işaretir. Yerin 4 harfi ve 6 noktasının toplamında, Mûsâ'nın 10 hattı görünür.

Muhîfî, yerle ilgili açıklamalarda bulunduktan sonra gök kavramıyla ilgili yorumlarda bulunacağını belirtir.

İki h̄arf-i yer zi-Fazl-ı reh-nümün

Oldı fehm it iki h̄arf-i kâf u nün

.....

Añladuñ çünküm yeruñ sırrın tamâm

Diñle gök esrârını hem ve's-selâm

(2877-2885)

4.7.3. Yıldızlar ve Burçlar

Muhîfî, 7 gezegenin adını anarak anlatımına başlar. 7 gezegende Peygamber Efendimizin 28 nutkunun açık bir şekilde görüldüğünü iddia eder. 7 gezegen, hem 7 gün sırrını hem de 7 hattı göstermektedir. Bu 7 gezegenin yazımında yer alan 17 nokta, 17 namaz sırrına ve 17 muhkem harfe delâlet etmektedir. Gezegenlerin yazımında kullanılan 28 harf ve 17 nokta toplandığında 45 yapar ve bu gezegenlerde Âdem isminin ebcedi ortaya çıkar. 17 noktayla 7 yıldızın kendisi toplanınca 24 saatlik zaman dilimi belirir. 7 yıldızın ismini oluşturan harfler içerisinde 16 tanesi tekrar etmez. Bu 16 harf, 16 hat sırrına işaret etmektedir. Bahsi geçen 16 harften 12'si, feleğin 12 burcunu; 4'ü de 4 unsur sırrını ifade eder. 16 harfin içerisinde yer alan 11 nokta, 11 rekat sefer namazını göstermektedir. Tekrar etmeyen 16 harf ve noktalar toplamı, Kadir Gecesine delâlet eder. 16 harf ile 7 burçta yer alan 17 nokta, birlikte 33 sayısını vermekte ve bu sayıda, 32 harf ile lâm-elif harfî görünür. Buna 7 yıldızın kendisi de eklenince 40 sayısının sırrına ulaşılır. Elde edilen bu sayıya itibârî olarak 11 sayısı ilâve edilirse Hz. Ali taraftarlarının 51 rekat farz namazları görünür olur. Bu 7 yıldız kümesinden hareketle 51 namaz sonucuna ulaşılması, namazın gökten indiği düşüncesini desteklemektedir. Bahsi geçen 7 yıldız kümesinin ebced değerleri (3286) ile 17 noktası toplandığında 3303 sayısına ulaşılır ki bu sayı, hem 100 kez 33 demektir hem de 100 çadır ipinin sırrını gösterir. Arta kalan 3 sayısı ise, Fazl ismindeki 3 harfin ifadesidir.

Şems ü Mirrûh ü Utârid Müşterî

Bâ-Çamer Zühre Zuhal ey dîm eri

.....

Çaldı üç bâkû zi-fı vü dâd u lâm
Fı vü dâd u lâm-ı Hâ...’dur ve’s-selâm (2984-3008)

Muhîfî, bahsi geçen her bir yıldızın etkin olduğu dönemde hangi peygamberin hüküm sürdüğüne dair görüşler de ileri sürer.

Zuhal, Âdem peygamberin yıldızıdır; çünkü Zuhal kelimesinin de Âdem kelimesinin de ebced değerleri toplamı 45’tir. Bu durum aynı zamanda Âdem’in Zuhal devrinde geldiğinin ve tüm isimlerin üstâdı; yani alleme’l-esmâ olduğunun kanıtıdır. Ayrıca Âdem de Zuhal de 3 harfle yazılmaktadır. Zuhal kelimesindeki nokta, hesaba dâhil edildiğinde sayı, 4 olur; ancak zaten Âdem kelimesinde de 1 tane elif gizli gelmiştir. Zuhal’in lâm’ında Fazl’ın lâm’ını görmek de mümkündür.

Kevkeb-i Âdem durur çünkim Zuhal
Oldı müşkil Âdem’ün isminde hal
.....
Devr-i hâşî oldı lâmında tamâm
Fazl-ı Hâ...’dan bil bu sırrı ves-selâm (3009-3015)

Müşterî gezegeninin döneminde Nuh peygamber varlık göstermiştir. Müşterî kelimesinin ebcedi (950), Nuh peygamberin ömrüne delâlet etmektedir; çünkü Nuh peygamber de 950 yıl yaşamıştır. Diğer bir ifadeyle Nuh peygamber’in ömrü, 9 tane 100 ve 1 tane de 50 demektir. Fazl’ın ebcedi ise, 910’dur. İki kıyaslandığında arada 40 sayılık bir fark olduğu görülür. 1.000’den Müşterî gezegeninin ebcedi olan 950 sayısı çıkarıldığında geriye 50 kalır. 50 sayısı, 28 Kur’ân harfini ve bu harflerdeki 22 noktayı temsil etmektedir. Müşterî gezegeni ile Nuh peygamber arasında ancak böyle bir ilişki kurulabilir.

Nûh devr-i Müşterîde geldi bil
Hikmet-i Fazl-ı »udâ’yı fehm ...ı
.....
Devr-i hâş-ı Müşterî hem ey hümâm
No...fa vü harfinde @âhir ve’s-selâm (3016-3023)

Mirrih gezegeninin hâkim olduğu dönemde İbrahim peygamber varlık göstermiştir. Mirrih kelimesi, 5 harften oluşmaktadır ve 5 feleği ifade etmektedir. Halil kelimesinin cüzleri de tekrar etmeden 5 adettir. Mirrîh'in zâhirindeki 5 harf ve 2 noktanın toplamı, İbrâhim kelimesinin 7 harfine işaretler. İbrâhim peygamberin, oğlu İsmâil'i kurban etmek istemesi ve bu nedenle Allâh'ın gökten bir koç indirmesi hadisesi de bu devir içinde gerçekleşen olaylardır.

Devr-i Mirrîh içre gelmişdür » alııl

Keşf-i Hâ... 'dur bil bu sırrı ez-Celîl

.....

Añla kim Mirrîh şıfâıdır tamâm

Çaşdı oğlına » alıılñ ve's-selâm

(3024-3029)

Şems ise, Mûsâ peygamberin dönemidir. Kutsal kitap, bu devir içinde görünür olmuştur; yani şeriatın usûlleri ilk önce Mûsâ'dan görünmüştür. Mûsâ kelimesi, harf ve noktaları göz önünde bulundurulduğunda şems kelimesiyle aynı olmuştur. Şems, noktaları da hesaplanınca 6 eder. Mûsâ kelimesindeki mim ve sin harfleri, zaten aynıyla şems içerisinde yer almaktadır. Şemsin ilk harfi olan şın, şehâdeti ifade etmektedir.

Geldi Mûsâ devr-i şems içre jayân

Âşikâr itdi kitâb-ı âsumân

.....

Fazl-ı Hâ... 'dan añla Mûsâ' nuñ tamâm

Nisbeti şems ile budur ve's-selâm

(3030-3038)

Zühre gezegenin devrinde Dâvud peygamberin hilâfeti söz konusudur. Dâvud kelimesinin 12 cüzü, cüzlerinin ebced değerleri toplamı (194), cüzlerinde tekrar etmeyen 5 harf, cüzlerindeki 1 nokta, kelimenin kendisi (1) ve ilk batındaki 4 cüzünün toplamı 217 eder ki 217 sayısı, aynı zamanda Zühre kelimesinin de ebced değerleri toplamıdır. Kısacası, Dâvud isminin görünür olmasında Zühre'nin etkisi vardır.

Rivayete göre; Dâvud peygamberin sesi oldukça güzelmiş. Muhîti'ye göre; Dâvud peygamber, bu özelliğini Zühre devrinde gelmiş olmasına borçludur. Kısacası Dâvud peygamberle Zühre arasındaki ilgi bu şekilde açıklanabilir.

Zühre devrinde zi-Fazl-ı Kird-gâr

Geldi Dâvud'a «ilâfet âşikâr

.....

Zühre ile nisbeti budur tamâm

Añla Dâvud-ı nebünñ ve's-selâm

(3039-3045)

Allâh, Îsâ peygambere Utârid devrinde can vermiştir. Peygamber Efendimiz, Îsâ peygamberi ikinci kat gökte gördüğünü söylediği için kamer göğüne herkesten en yakın olan odur.

Îsâ kelimesinin cüzlerinin ebced değerleri toplamı 290'dır. Utârid kelimesinin ebced değerleri toplamı (285) ve kelimeyi oluşturan 5 harf birlikte düşünüldüğünde 290 sayısına ulaşılır ki bu sayı, biraz önce de belirtildiği gibi Îsâ ismini vermektedir. Böylelikle Îsâ ve Utârid arasındaki ilişki çözülmüş olur.

Yapılan tüm bu açıklamalar, her bir yıldızın devrinde bir peygamberin geldiğini açıkça göstermektedir.

Rûh-ı pâk-i İsp'yi nuñ...-ı Ğafûr

Eyledi devr-i ;Utâridde @uhûr

.....

İsm ü resmine muvâfı... bi't-tamâm

^aâhir oldı bil bu sırrı ve's-selâm

(3046-3055)

Kamer devrinde ise, Hz. Muhammed gelmiştir. Peygamber Efendimizin 28 nutku kamer devrinde görünür olmuştur. Ayrıca Hz. Muhammed, şakku'l-kamer mucizesini kamer devrinde gerçekleştirmiştir. O, yüzündeki 28 hattın farkına varmış ve 32 hatta yol açmıştır. Bu nedenle Peygamber Efendimiz, kamer devrinin sahibidir. Kısacası, Peygamber Efendimizle kamer arasında bu açılardan ilgi kurulabilir.

Muhammed kelimesi, 5 harften oluşmaktadır. Kamer kelimesi de 3 harf ve 2 noktası beraber düşünüldüğünde 5 sayısını verir. Kamer kelimesinde olduğu gibi Fazl isminde de 3 harf ve 2 nokta mevcuttur. Bu da demek oluyor ki, Fazl da aynen Hz. Muhammed gibi kamer devri içerisinde gelmiştir.

Açıklamalarda da görüldüğü üzere, 7 yıldız, 7 peygambere işaret etmektedir. Bu durum insana 7 hat sırrını açıkça göstermektedir. Yıldızlar ve işaret ettikleri peygamber sayıları toplandığında 14 eder ve böylelikle Hudâ'nın 14 hattı görünür olur.

~âhib-i menzil durur çünkim ...amer

Geldi devrinde resûl-i muhteber

.....

Yedi yıldız yedi peygamber tamâm

Çâr-deh «att-ı »udâ'dur ve's-selâm

(3056-3067)

Muhîfî, 12 burcun adını sayarak konuya giriş yapar. Bahsi geçen 12 burç: Sünbüle (Başak burcu), sevr (Boğa burcu), hamel (Koç burcu), akreb (Akrep burcu), cevzâ (İkizler burcu), esed (Aslan burcu), kavs (Yay burcu), mizân (Terazi burcu), seretân (Yengeç burcu), cediyy (Oğlak burcu), delv (Kova burcu) ve hûttur (Balık burcu). Bu burçların yazımında 44 harf yer almaktadır. Bu 44 harfin 12'si, 12 burcu; 32'si ise, Fazl'ın 32 nutkunu göstermektedir. 12 burç, bünyesinde yer alan 44 harfle birlikte düşünüldüğünde 56 sayısını vermektedir ki bu sayı, Fazl isminin cüzlerini ifade eder; çünkü cüzlerin toplamı da 56 etmektedir. 56 sayısı aynı zamanda 2 kez 28 demektir. Bu da Ahmed'in 28 nutku ve 28 hattı anlamına gelir. 12 burcun yazımında 22 nokta yer almaktadır. Bu durum, 28 Kur'ân harfindeki 22 noktaya delâlet etmektedir. Burçların adının yazımında kullanılan harfler ve noktalar toplamı, 66'dır. Buna 12 burcun kendisi de eklenince 78 eder ki 78 sayısı, 29 sûre başında yer alan mukattaat harflerinin toplam miktarıdır. 12 burç, yazımında kullanılan 22 noktasıyla birlikte 34 secde sırrını göstermektedir. 12 burcun yazımındaki 44 harf, tekrar etmeden 19 adettir. 19 harfte ise, 13 nokta yer almaktadır. Bu yönüyle ele alındığında 19 sayısı, 14 mukattaat harfi ve 5 noktasını ifade etmektedir. Bunların 12'si, 12 aya ve Mûsâ'nın 12 hattına işaretidir. 7'si ise, 7 yıldızı ve 7 hattı göstermektedir. 19 harfteki 13 nokta, 11 yıldızı, güneş ve ayı göstermektedir. 13 noktayla 19 harfin toplamı ise, 32 nutku görünür kılar. 12 burcu oluşturan 44 harfin ebced değerleri toplamı 2436 eder. Bu sayı aynı zamanda 87 kez 28 demektir. Diğer taraftan 29 sûrede yer alan harf ve noktalar toplamıdır. O hâlde, her bir harf veya noktanın değerinin Muhammed'in 28 nutkuna eşit olduğunu söyleyebiliriz.

Sünbüle Ğevr ü Ğamel ey «urde-dân

ıA...reb ü Cevzâ Esed Ğavs u Mizân

.....

Bâ...isinde ...ıl taleb ey nıĝk-nâm

Sırr-ı on dört muĝkemâtı ve's-selâm

(3068-3088)

4.7.4. On İki Ay

Muhîfî, 12 ayın adını sayarak konuya giriş yapar. Sözü edilen ay adları şöyledir: Zi'l-hicce, Zi'l-ka'de, Muharrem, Sefer, Rabî'ül-evvel, Rabî'ül-âhir, Cemâzil-evvel, Cemâzil-âhir, Receb, Şa'bân, Ramazân, Şevvâl. 12 ayın isimlerinde toplam 75 harf yer almaktadır. Muhîfî, bunu anlayan insanların Hakk'ı keşfedebileceğini belirtir; çünkü 75 harfin 72'si, 28 Kur'ân harfinin cüz miktarını göstermektedir. 3'ü ise, Fazl ismindeki 3 harfe işaretler. 75 harf içerisinde 5 şedde kullanılır ki bu, 5 vakit namaza delâlet etmektedir. 75 harf içerisindeki 2 med ise, kün'ün 2 harfini ve sabah namazının 2 rekat farzını göstermektedir. 75 harfteki 5 şedde ve 2 med, ikisi birlikte, ümmî 7 hattın ifadesidir. 75 harf, 5 şedde ve 2 med toplamı, 82'dir. 82 sayısı, 32 harfin cüzleri toplamıdır. 82 harfte yer alan nokta adedi 39'dur. 39 sayısı, 29 sûre ve Mûsâ'nın 10 hattının ifadesidir. 12 ay, 82 harfte yer alan 39 noktayla toplanınca 51 eder ki 51 sayısı, 28 Kur'ân harfini, bu harflerdeki 22 noktayı ve harf-i vâhidi göstermektedir.

12 ay, bu ayların yazımında kullanılan 75 harfle birlikte düşünüldüğünde 29 sûredeki harf ve noktalar ortaya çıkar. Bahsi geçen 75 harfe 29 sûre eklenince Kur'ân'da yer alan sûre miktarı (114) görünür. Bâtınında yer alan 7 harfle birlikte 121 olur. 121 sayısında hem 100 çadır ipi hem de 21 hat görünür olur. 82 harf içerisinde tekrar etmeyen 20 harf yer almaktadır. Bu 20 harf, 20 rekat sünnet sırrını gösterir. 20 harfin 14 noktası, Âdem'in yüzündeki 14 hattı gösterir. 20 harf ve 14 noktanın toplamı ise, 34 secde sırrını aydınlatmaktadır. Hesaplamaya 12 ayın kendisi de dâhil edilince Âdem ismi ortaya çıkar; çünkü hesaplama, Âdem kelimesinin ebced değeri toplamı olan 46 sayısını verir. 12 ay ile 20 harfin toplamı ise, 32 nutku görünür kılar. Aynı zamanda 12 ay, 12 hattın ifadesidir. 82 harf ve tekrar etmeyen 20 harfte yer alan 14 nokta, 96 hattı ifade eder. 96 hatla ifade edilen yüz, el ve ayak hatlarıdır (3x32).

12 ay ve 12 burcun toplamı, bir günlük zaman dilimi olan 24 saati göstermektedir. Buna 9 felek de eklenince 33 sayısı elde edilir. Böylece 32 harf ve lâm-

elif sırrı da anlaşılır. 7 gök de eklenince 40 sayısının sırrı görünür. Bu değere 60 dakika ilave edilerek 100 sayısına ulaşılır ki 100, 100 ipin sırrını gösterir.

12 burç ve 60 dakikanın toplamı olan 72 sayısında 72'nin sırrı görünür. 72, daha önce de belirtildiği üzere, 28 Kur'ân harflerinin cüzleri toplamıdır. 12 ay ilavesiyle elde edilen 84 sayısı, el, ayak ve yüzde bulunan 84 hattın (3x28) sırrını açıklamaktadır.

9 felek ve 7 yıldızın toplamı 16 eder ki 16 sayısı, Hudâ'nın 16 hattını göstermektedir. 7 gezegen ve 7 felek ise, 7 âyetten oluşan Fâtiha sûresini göstermektedir.

12 burç, 12 hatta işaret ettiği gibi 12 ay da 12 İmam'a delâlet etmektedir. 12 burç ve 7 yıldız beraber 19 sayısının sırrını aydınlatmaktadır.

60 dakika, hem Âdem'in 60 zirâ olan boyunu göstermekte hem de 28 ve 32 sayılarına işaret etmektedir. 60 dakika ve 7 yıldız, birlikte hem Allâh kelimesinin hem de Âdem ve Havvâ kelimelerinin karşılığıdır; çünkü Allâh kelimesinin de Âdem (46) ve Havvâ (21) kelimelerinin de ebced değerleri toplamı 67'dir.

Ay'ın 28 durağı, Peygamber Efendimizin 28 nutkunun ifadesidir. Bu menziller, 9 felekle toplandığında 37 sayısı elde edilir ki 37, 14 mukattaat harfin cüzleri toplamını verir. 7 yıldız ise, 7 hattın karşılığıdır. 60 dakika, 28 menzil, 7 yıldız, 7 gök ve 12 burç toplamları, Kur'ân'daki sûre sayısını (114) vermektedir. Bu da demek oluyor ki, felekler ve yıldızlar, Kur'ân'ın sırrını ifade etmektedir.

28 menzil, 12 burç ve 30 günün toplamı ise, 70 sayısını vermektedir. 70 ise, kün'ün sırrını açıklar; çünkü kün'ün cüzlerinin ebced değerleri toplamı da 70'tir. Buna 7 yıldız eklenerek 77 harf sırrı açığa çıkarılır.

12 burç, 28 menzil ve 360 derece toplamı 400'dür ve 400 yılın olgunluk güneşini ifade eder. 30 gün, 7 yıldız ve 9 felek, birlikte Âdem ismine delâlet eder; çünkü 46 sayısını verirler.

Muhîfî böylelikle gün, hafta, ay ve yıl kavramlarından hareketle bunların ifade ettiği sırları açıklamaya çalışır.

İsm-i Zi'l-ħicce vü Zi'l-...a;de jayân

Hem Muħarrem hem Sefer ez-ğayb-dân

.....

Gizlidür biñ dürlü esrâr ey hümâm

Fazl-ı Ĥa...dan fehm iderseñ ve's-selâm

(3089-3146)

Muhîfî, üç aylar diye adlandırdığımız Receb, Şabân ve Ramazân ayları üzerinde de ayrıca durur.

Recep ayı, haram olan 4 aydan biridir. Diğerleri: Zilka'de, Zilhicce ve Muharrem aylarıdır. Recep ayında bağışlama ve refah boldur. Bu ay, haram aylardan olduğu için bu ayda kan dökülemez. Allâh, peygamberlerinin tövbesini bu ayda kabul etmiş; peygamberlerini bu ayda düşmandan korumuştur. İşte bu nedenlerle; yani faziletli bir ay olması dolayısıyla Recep ayı Hz. Peygamberimiz tarafından “Allâh'ın ayı” olarak adlandırılmıştır¹⁰¹.

Peygamber Efendimizin “Recep ayı, Allâh'ındır.” şeklindeki hadisiyle konuya giriş yapan Muhîfî, daha sonra Recep kelimesinin yazımı üzerinde durur. Recep kelimesinin yazımında 3 harf ve 2 nokta yer almaktadır. Bu yönüyle Recepte Fazl'ın ismini görmek mümkündür; çünkü Fazl kelimesi de 3 harf ve 2 noktayla yazılmaktadır. Böyle bir özellik, diğer aylarda söz konusu değildir.

Recep kelimesi, Allâh kelimesinin 3 harf ve 2 noktasına da işaret etmektedir. Recepte gizli gelen 5 sayısı, ayrıca Âdem'in 5 hattını ve 5 vakit namaz sırrını göstermektedir. Recepteki 3 harfin unsurları toplamı 12'dir ve bu yönüyle kelime, Mûsâ'nın 12 hattına delâlettir. Buna kelimenin zâhirindeki 3 harf de eklenince 15 olur ve 15 rekat Cuma günü namazının sırrı görünür olur. Hesaplamaya zâhirdeki 2 nokta ilave edildiğinde ise, 17 rekat hazar namazı kendisini gösterir.

Recep kelimesinin cüzleri toplamı 7dir. Bu 7cüz, Havvâ'nın 7 ümmî hattının karşılığıdır. Cüzlerde yer alan noktaların toplamı ise 8'dir. Böylelikle 8 sayısında Âdem'in 8 hattı ve Fazl isminin 8 cüzü görünür. Recepte Fazlullah'ın cüzlerinin görünmesi demek, Recebin Fazlullah olması demektir. Zaten beyitteki ifadeye göre de Recep ayını muhterem yapan, onun bu özelliğidir.

Recep kelimesinin 7 cüzü ve bu cüzlerdeki 8 nokta birlikte düşünüldüğünde ezanın sırrı da ortaya çıkar. Recebin cüzleri imâlesiz şekilde 4 adettir. Bu 4 sayısında Âdem'in 4 hattı görünür. İmâlesiz 4 cüzde yer alan nokta sayısı 6'dır ve 6 sayısı, hem kün'ün 6 cüzüne hem de 6 güne işaret eder. İmâlesiz harfler ve noktaların toplamında ise, Mûsâ'nın 10 hattını görmek mümkündür.

Kelimenin bünyesindeki imâlesiz 4 harfin ebced değerleri toplamı 70'tir. Bu sayıya 4 harfin kendisi ve 6 noktası eklenince 80 eder ki 80 sayısı, Fazl'ın fî'sine işaretir. 80 sayısına imâlesiz 4 harfin unsurları (16) ilave edilirse 96 sayısına ulaşılır. 96

¹⁰¹ www.sufizmveinsan.com.tr

sayısı, aynı zamanda 3 kez 32 demektir. O hâlde demek oluyor ki Receb kelimesinde 3 kez 32 hattı görmek mümkündür.

Didi Allâh' uñ durur mâh-ı Receb

Ahmed-i ümmü Resûl-i Fazl-ı Rab

.....

Gösterür ya'ni Receb ey nık-nâm

Sırr-ı üç şı vü du «atfı ve's-selâm

(4054-4075)

Şaban ayı, üç ayların ikincisidir. Bu ay da bereket ve bağışlanma ayıdır. Ramazan ayının habercisi olması yönüyle de önemlidir.

Şaban kelimesinin yazımında da aynen Muhammed kelimesinde olduğu gibi 5 harf yer almaktadır. Bu yönüyle Şaban, Allâh kelimesindeki 5 harfi, 5 vakit namaz sırrını ve 5 hattı göstermektedir. Şaban kelimesinin yazımında 5 de nokta kullanılmaktadır. Kelimedeki harfler ve noktalar toplandığında 10 sayısına ulaşılır ki 10, 10 âyetin sırrını açıklamaktadır. 5 harfin ve 5 noktanın unsurları toplamı olan 40 sayısıyla birlikte 40'ın da anlamı ortaya çıkar. Toplamda 10 eden harf ve noktalar, unsurlarıyla toplandığında 50 eder ki 50 sayısı, 50 vakit namaz sırrına işaret etmektedir. 5 noktadan vazgeçilecek olursa Âdem isminin ebced karşılığı olan 45 sayısı elde edilir.

Bu açıklamalardan sonra Muhîfî, Şaban kelimesini oluşturan her bir harfle ilgili kısa açıklamalarda bulunur: Şaban kelimesinin şın'ında (şın'ın ebced değeri 300 olduğu için) Ashab-ı Kehf'in 300 yıl uyumasının sırrı aydınlanmaktadır. Şabandaki ayın harfi, 3 harf ve 3 noktadan oluşması yönüyle kün'ün 6 cüzünü göstermektedir. Yine ayın, 3 harften oluştuğu için mescûd-ı melâ'ik olan Âdem'e işaret etmektedir. Şabanın elifi, Allâh'a delâlet etmektedir; çünkü elif harfi, vahdetin simgesidir. Şabanın nûn harfinde ise (Nûn'un ebcedi 50'dir.), Allâh kelâmı olan Kur'ân'ın 28 harfi ve 22 noktası kendisini gösterir. İşte Şaban ayının Hz. Muhammed'in olmasının nedeni 28 ve 22 noktanın Şabanda gizli gelmesidir.

Şaban ayının 15. gecesini, Berat Kandili olarak kabul edilir. Bunu anlayabilen kişi, cehennem ateşinden kurtulabilir. Şaban kelimesi 14 cüzden oluşmaktadır. Bu 14 cüz, 14 hatta karşılık gelir. Hz. Muhammed Şakku'l-Kamer mucizesini Şaban ayının 14. gecesinde gerçekleştirmiştir. Muhîfî burada istivâ hattını da konuya dâhil eder. Hz.

Muhammed'in ayı 2 eşit parçaya bölmesi ile istivâ hattının insan yüzünü 2 eşit parçaya bölmesi arasında bir ilgi kurar ve 14 hat, istivâ hattının etkisiyle 16'ya çıkar.

Şaban kelimesinin 14 cüzünde toplam 15 nokta bulunur. Bu 15 nokta, Cuma günü kılınan 15 rekat namaz delâlet etmektedir. Cüzler ve noktaların toplamıyla elde edilen 29 sayısı ise, 29 sûreyi göstermektedir. 29 sayısında 29 harfi görmek de mümkündür. Kısacası Şaban ile Hz. Muhammed arasındaki ilgi bu 29 harf aracılığıylaadır.

Şabanın 14 cüzü içerisinde tekrar etmeyen harf sayısı 9'dur. Bu 9 harf, 9 felek sırrını ifade etmektedir. Tekrar etmeyen 9 harf içerisinde yer alan 8 nokta ise, 8 cenneti ve Âdem'in 8 hattını göstermektedir. Tekrar etmeyen 9 harf ve 8 noktanın toplamı ise, 17 sayısını verir ki 17, hazar namazının karşılığıdır. İmâlesiz harfler ve noktalar toplamı ise, 19 sayısının anlamı olarak karşımıza çıkar.

İsm-i Şajbân penc geldi bı-cidâl

Penc ismine Resûlün oldı dâl

.....

Bı-imâle harf ü no...ta ey hümâm

Mañni-yi tisja jaşerdür ve's-selâm

(4076-4104)

Üç aylardan sonuncusudur. Ramazan ayı, insana rahmet kapılarının açıldığı, cehennem kapılarının kapandığı, bin yıldan daha hayırlı bir ay olarak bilinmektedir¹⁰². Bu ay, oruç ayı olması, 27. gecesinin Kur'ân'ın inmeye başladığı Kadir Gecesi olarak kabul edilmesi yönüyle de önemlidir. Muhîf de bu ayla ilgili şu değerlendirmelerde bulunur:

Ramazan kelimesinin yazımında 5 harf yer almaktadır. Bu yönüyle kelime, 3 harf ve 2 noktadan oluşan Fazlullah'ın ismine işaret etmektedir. Ramazan kelimesi, şehit cenazelerinde 5 kez tekbir getirilmesinin sırrını açıkladığı gibi 5 hattı ve 5 vakit namaz sırrını da gösterir. Ramazan kelimesinin zâhirinde 2 nokta bulunur. Bu 2 nokta, Cuma namazının 2 rekat farzını gösterdiği gibi kün'ün 2 harfine de delâlettir. Kelimenin bünyesinde yer alan 5 harf ve 2 noktanın toplamı, Havvâ'nın 7 hattını ifade etmektedir.

¹⁰² www.islamiyet.gen.tr

Muhîfî, orucun Ramazan ayında farz olduğuna ve Fazlullah kelimesinde yer alan dâd harfinin Ramazan kelimesinde yer aldığına da değinir. Fazlullah'ın Ramazan ayında kemâlini göstermiş olması, bu ayın ümmete ait olduğunu da ifade eder.

Ramazan kelimesinin 14 cüzü vardır. Bu 14 cüz, 14 muhkem harfe işaret ettiği gibi Fazlullah'ın yüzündeki 14 hatta da işaret eder. Kelimenin 14 cüzü içerisinde 8 nokta yer alır ki bu 8 nokta, hem 8 cenneti hem de Âdem'in 8 hattını gösterir. Kelimenin bünyesindeki nokta ve harflerin toplamı olan 22 sayısı, Mûsâ'nın 22 nutkunun karşılığıdır. 22 sayısına kelimenin zâhirindeki 7 harfin eklenmesiyle Kur'ân'ın 29 harfi (lâm-elif harfi dâhil edilerek) ortaya çıkar. Aynı zamanda 29 gün oruç tutulmasının sırrı da aydınlanır. Diğer bir ifadeyle Ramazan kelimesi, 29 gün oruca işaret etmektedir. Buna bir de kelimenin kendisi eklenince 30 gün oruç sırrı görünür olur. Kelimenin kendisi ve zâhirdeki 2 noktası hesaptan çıkarılırsa Kadir Gecesine karşılık gelen 27 sayısı elde edilir; çünkü Kadir Gecesi, Ramazan ayının 27. gecesi olarak kabul edilir.

Ramazan kelimesinin 14 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 10 harf vardır. 10 sayısı, Bismillâh'ın 10 harfine işaret ettiği gibi Mûsâ'nın 10 levhasının sırrını da açıklar. Tekrar etmeyen 10 harfte 5 nokta bulunur. Bu harflerle noktaların toplamında 15 rekat Cuma günü namazının sırrı çözülmektedir. 14 cüzde yer alan imâlesiz harflerin toplamı 9'dur ve 9 sayısı, 9 âyete delâlet etmektedir. 9 harfte yer alan 6 nokta ise, hem kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü hem de 6 günü göstermektedir.

Kısacası Ramazan ayı, Kur'ân'ın indiği ay olması yönüyle önemlidir. Bu nedenle Ramazan ayının sırrının iyi bilinmesi gerekir.

İsm-i Fazlu'llah-ı Rabbü'l-jâlemün

Penc harf-i Ramazân oldu ya...ın

.....

Ramazânuñ sırrını fehm it tamâm

K'anda nâzil oldu Çur'ân ve's-selâm

(4105-4126)

4.8. Eserde Geçen Bazı Kavramlar Üzerine

4.8.1. Dört Unsur

Eserde dört unsur kavramına da ayrıntılı olarak değinilmektedir. Kelimenin karşılığı olarak "çâr unsur" ifadesi kullanılmaktadır. Özellikle hesaplamaların yapıldığı

yerlerde harflerin unsur değerlerinden söz edilmekte; bu durumda harfin cüzleri veya noktası, 4'le çarpılmaktadır.

Muhîfî dört unsur diye adlandırdığımız toprak, ateş, hava, su kavramlarıyla ilgili olarak şu değerlendirmeleri yapmaktadır.

4.8.1.1. Toprak

Varlığın özünü oluşturan dört unsurdan biridir. Muhîfî, aynı anlamdaki türâb, hâk ve toprak kelimelerinden yola çıkarak bu kavramı açıklamaya çalışır.

Türâb kelimesi, 4 harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle 4 unsura, noktalı 4 harfe işaret etmekte ve Âdem'in 4 hattını göstermektedir. Kelimedeki nokta sayısı 3'tür. Bu 3 nokta, Fazl kelimesindeki 3 harfe ve teslis inanışına delâlet etmektedir. Kelimedeki nokta ve harfler toplamı, Fâtiha sûresinin 7 âyetinin ve ümmî 7 hattın anlamını göstermektedir. Türâb kelimesinin oluşturan 4 harfin ve 3 noktanın unsurları toplamı, Peygamber Efendimizin 28 nutkunun ifadesidir. Bu 4 harfin cüzleri 9 adettir. Türâbda gizli gelen 9 sayısı, bütün meleklerin etrafında döndükleri 9 feleği ifade etmektedir. 9 cüzde toplam 10 nokta yer almaktadır. Bu, Mûsâ'nın 10 levhasını göstermektedir. Türâb kelimesindeki nokta ve cüzler toplandığında 19 âyetin sırrı ortaya çıkar. 9 cüz, kelimenin sûretindeki 3 nokta ilavesiyle 12 olur ve 12 hat sırrını aydınlatır. Türâbın 9 cüzünde tekrar etmeyen 7 harf mevcuttur. 7 harfte 7 mushaf sırrı görünmektedir. 7 harfte yer alan 6 nokta, 6 günün ve kâf u nûn'un 6 cüzünün sırrını göstermektedir. Tekrar etmeyen 7 harf, kelimenin 6 cüzüyle toplandığında 16 olur ve Hudâ'nın 16 hattını ifade eder.

Çâr harf oldı ya...ın lafz-ı türâb

İUnşur esrârıdur añla bı-ıicâb

.....

Bı-mükerrer heft bâ-nüh ey hümâm

Şânz-deh «att-ı »udâ'dur ve's-selâm

(2662-2672)

Muhîfî, kelimenin Farsçası için de ayrı bir bölüm ayırır. Yine kelimenin harf sayısı ile konuya giriş yapar ve **hâk** kelimesinin 3 harften oluştuğunu, böylece hâkin Fazl'ın 3 harfini gösterdiğini belirtir. Buna hâk kelimesinin 1 noktası da eklenerek 4 sayısına ulaşılır ki 4, 4 unsurdan ve 4 hattın haber verir. Hâk kelimesinin oluşturan

harflerin unsurları toplamı, Âdem'in yüzündeki 16 hat miktarıdır. Kelimenin 8 cüzü, 8 cenneti ve asıl olan 8 hattı göstermektedir. Kelimenin 8 cüzünde 5 nokta yer almaktadır. Böylece hâk, 5 tekbir ve 5 vakit namaz sırrını aydınlatır. Buna kelimenin sûretindeki 4 noktanın eklenmesiyle 9 feleğin ve 9 âyetin sırrı anlaşılmış olur. 8 cüz, kelimenin görünüşteki şekliyle ele alındığında 12 olur ve 12 hat sırrını gösterir. Kelimenin 8 cüzü ve bu cüzlerdeki 5 nokta ise, Güneş, Ay ve 11 yıldız simgelemektedir. Kelimenin 3 harfinin de ilave edilmesiyle Hudâ'nın 14 hattını gösteren 14 sayısına ulaşılır.

» âk üç harf oldu hem bı-reyb ü şın

İsm-i Fazlullah[1] gösterdi ya...ın

.....

Heybet-i mecmûja ile ey hümâm

Çâr-deh «aıı-ı »udâ'dur ve's-selâm

(2673-2681)

Muhîfî, kelimenin Türkçesi için ayırdığı bölümde **toprak** için şu yorumlarda bulunur: Toprak, 5 harften oluşmaktadır. Kelime, 5 harf olması yönüyle 5 hat sırrına işaret etmektedir. Toprak kelimesinin yazımında 4 nokta yer almaktadır. Kelime, 4 noktasıyla 4 unsur sırrını göstermekte ve Farsça 4 harfe (pâ vü çâ vü jâ vü gâ) delâlet etmektedir. Toprak kelimesindeki 5 harf ve 4 noktanın toplamı 9 eder ve 9 sayısı, 9 felek sırrını da açıklar. Pâ harfi, pî şeklinde okunacak olursa nokta sayısı 6'ya çıkar ki bu hâliyle kelime, kâf u nûn harflerinin 6 cüzünü gösterir. Nokta sayısı 6 kabul edilip de 5 harfle toplanırsa 11 rekat sefer namazının sırrı görünür. Toprak kelimesini oluşturan 5 harfin cüzleri 12 adettir. Bu cüzler, 12 hat ile feleğin 12 burcuna işaret etmektedir. Buna kelimenin sûretindeki 5 harf ilave edilince 17 muhkem harf ve 17 rekat hazar namaz görünür olur. Toprak kelimesindeki 12 cüzde yer alan 30 nokta, 14 ve 16 hattı gösterir. 12 cüz içerisinde tekrar etmeyen 9 harf vardır. Bu 9 harf, 9 teşehhüd sırrını ve Mesîh'in 9 ay sırrını açıkça ifade etmektedir. Bî okunduğu takdirde Mûsâ'nın 10 hattı kendisini gösterir. Bî okunduğunda 8 harf olur ve 8 hat sırrını aydınlatır. Kısacası 19 sayısının anlamı açığa çıkar.

Görinür toprağda bu maîni hem

Gözün aç eyle na@ar ey muhterem

.....

Bâ-deh ü nüh on fo...uz olur tamâm

Mañni-yi tisja jaşerdür ve's-selâm

(2682-2694)

4.8.1.2. Ateş

Dört unsurdan biri olan ateş kelimesini Muhîfî, “nâr, ateş, od” kelimelerinden yola çıkarak değerlendirmektedir.

Arapça “ateş” anlamına gelen *nâr* kelimesi, 3 harften oluşmakta ve böylece teslis (Baba - oğul – Kutsal Ruh) inanişına göndermede bulunmaktadır. Nâr kelimesini oluşturan 3 harfin unsurları toplamı 12 olup feleğin 12 burcunu göstermektedir. Nâr'ın 3 harfine sûretindeki 1 nokta eklenince 4 eder. Bu hâliyle nâr, 4 unsur sırrını görünür kılar. 12 unsura noktanın 4 unsuru ilave edilince 16 olur ki 16 sayısı, 16 hattı simgelemektedir.

Nâr'ın 2. batında 8 cüzü bulunmakta ve 8 cenneti simgelemektedir. 8 cüzde yer alan 5 nokta ise, Âdem'in yüzündeki 5 hattı ifade etmektedir. 8 cüze nâr'ın zâhirindeki 1 nokta eklenince 9 felek sırrı çözülmüş olur. Kelimenin kendisi, 8 cüzü ve 5 noktası, Hudâ'nın 14 hattının sırrını göstermektedir. Cüz sayısı, tekrar etmeden 7'dir ve Havvâ'nın yüzünde beliren 7 ümmî hatta delâlet etmektedir. Tekrar etmeyen 7 cüz, cüzlerde yer alan 3 noktayla toplanınca 10 olur ve Mûsâ'nın 10 hattını simgeler.

Nâr harfin da«ı eylerseñ taleb

Bulasın esrâr-ı rûh u ibn ü eb

.....

Bâ-se no...ta deh olur ey nük-nâm

Deh «af-ı Mûsâ'dur añla ve's-selâm

(2727-2737)

Kelimenin Farsça karşılığı “*ates*”tir. Ateş de 3 harften oluşmakta, bu hâliyle 3 teccellî sırrına, Fazl'ın 3 harfine ve teslis inanişına delâlet etmektedir. 3 harfin 12 unsuru, 12 burç ve 12 hat sırrını açıklamaktadır. Ateş kelimesindeki 5 nokta ise, Allâh sözünü ve Âdem'in 5 hattını gösterir. Harfler ve noktalar toplamı 8 eder ki bu, 8 cennet sırrını ifade eder. Nokta ve harflerin unsurunda ise, Fazl'ın 32 nutku görünmektedir.

Ateş kelimesi, elif harfinin üstündeki med işareti de hesaplama dâhil edilirse, 4 harften oluşur. Böylelikle ateş, 4 unsur sırrını açıklamış olur. 4 harf ve 5 nokta, birlikte 9 felek sırrını aydınlatmaktadır.

Ateş kelimesini oluşturan 4 harfin cüz sayısı 11'dir. 11 sayısı, sefer namazını göstermektedir. 11 harfte yer alan nokta sayısı, 12'dir ve Âdem kelimesinin cüzleri (9) ve noktaları (3) toplamına eşittir. Harf ve noktalar toplandığında 23 sayısı elde edilir ki 23, 17 muhkem harf ve bu harflerdeki 6 nokta toplamını ifade etmektedir. 11 cüzden 7 tanesi tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 7 cüz, Havvâ'nın yüzündeki 7 ümmî hattı görünür kılar. 7 cüzde yer alan 9 nokta ise, 9 teşehhüd ve 9 âyet sırrını açıklamaktadır. 7 cüzle 9 noktayı ise 16 eder ve Hudâ'nın 16 hattını gösterir.

Oldı âteş da«ı üç harf ey debür

Üç tecellî sırrına âteşden ir

.....

Şânz-dehdür heft ü nüh ey nîk-nâm

Şânz-deh «att-ı »udâ'dur ve's-selâm

(2738-2751)

Muhîfî, son olarak kelimenin Türkçe karşılığı ile ilgili yorumlarına yer verir. **Od** kelimesi 3 harften oluşmakta, bu yönüyle 3 tecellîyi (lafz, kuvvet, fiil) ve teslisi göstermektedir. Od kelimesini oluşturan 3 harfin unsurları toplamı 12'dir ve bu 12 harf, 12 burcun sırrını gösterir. Elif, vav ve dâl harfinin (od) ebcedi, hem 11 rekat sefer namazı sırrına hem de 11 şakka sırrına işaret etmektedir.

Od kelimesinin cüzleri toplamı 9'dur. 9 sayısı, 9 feleği göstermektedir. 9 cüze bu cüzlerde yer alan 1 nokta ilave edilince 10 levha ve 10 âyet sırrı aydınlatılır. 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 5 harf (elif, lâm, fî, vâv, dâl) vardır. Bu 5 harf hem Âdem'in 5 hattını göstermekte hem de 5 vakit namaz sırrından haber vermektedir. Hesaplama cüzlerde yer alan 1 nokta da dâhil edilince kâf u nûn'un 6 cüzü ve 6 yönün anlamı meydana çıkar. Bahsi geçen 5 harfin ebcedleri toplamı 121'dir. 121 sayısı, 100 çadır ipini ve 21 hattı ifade etmektedir.

Öd harfinden da«ı hem âşikâr

Üç tecellî @âhir oldı aña var

.....

~ad tınâb u bist ü yek «atf ey hümâm

Ebcedinde penc harfûñ ve's-selâm

(2752-2760)

4.8.1.3. Hava

Muhîfî, doğrudan hava kelimesini kullanmak yerine onunla yakından ilişkili olan “rîh, bâd, yel” kelimelerini kullanmayı tercih etmiştir. Öncelikle Arapça bir kelime olan “rîh”i söz konusu edinir.

Rîh kelimesi, aynen âb ve hâk kelimelerinde olduğu gibi 3 harften oluşmaktadır. Bu 3 harfin unsurları toplamı 12’dir ve 12 burç sırrından haber vermektedir. Kelimenin yapısında 2 nokta bulunmaktadır. Bu 2 nokta, kün’ün 2 harfini göstermektedir. Harf ve noktaları toplamı 5 eden rîh, bu özelliği dolayısıyla Âdem’in 5 hattına ve 5 vakit namaz sırrına işaret eder.

Rîh kelimesinin cüzleri toplamı 6’dır ve kâf u nûn’un 6 cüzüne delâlet etmektedir. 6 cüzde yer alan 8 nokta, 8 cennet sırrını aydınlatmaktadır. Cüzler ve noktalar toplamı ise, Hudâ’nın 14 hattını gösterir.

Rîh üç harf oldu hem ey ehl-i dil

Âb u «âkûñ jaynıdur bu da»ı bil

.....

Çâr-dehdür no...ta vü eczâ tamâm

Çâr-deh «atf-ı »udâ’dur ve’s-selâm

(2761-2768)

Bâd kelimesi de aynen rîh gibi 3 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle Fazl’ın 3 harfinden ve teslisten haber verir. Bâd kelimesinin cüzlerinde 4 nokta bulunmaktadır. Bu 4 nokta, 4 unsurdan ve 4 hattın haber verir. Harflerin ve noktaların unsurları toplamı 16’dır ve 16 hat sırrını ifade etmektedir. Noktanın 4 unsurundan vazgeçilip harflerin unsurları hesaplandığında 12 unsur kalır. Bu da 12 hatta karşılık gelir. Hesaba bâd’ın 3 harfi de eklenince 15 rekatın gizemi çözülür. Bâd kelimesinin ebced değeri 7’dir. Bu hâliyle bâd, Havvâ’nın yüzündeki 7 ümmî hattı ve cehennem’in 7 kapısını gösterir.

Bâd’ın cüzleri 8’dir. Cüzlerinde 8 cennet ve Âdem’in 8 ebî hattı apaçık ortaya çıkmaktadır. 8 cüzde yer alan 4 nokta, noktalı 4 harfin ve Âdem kelimesinin ifadesidir. Ayrıca cüzler ve noktalar toplamı (12), Âdem’in cüzler ve noktalar toplamına eşittir. 8 harfin unsurunda ise, Fazl’ın 32 nutku gizlidir. 8 harf, 32 unsuruyla toplandığında 40

sayısına ulaşılır ki 40, Âdem'in hamurunun balçıkta bekletildiği gün sayısıdır. Kelimeye unsur ve noktalar eklendiğinde ise, Âdem ismine (45) işaret eder. Bâd'ın 8 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 6 harf vardır ve bu 5 harf, kâf u nûn harflerinin cüzlerini göstermektedir. Tekrar etmeyen 6 harfe, bu harflerdeki 4 noktanın eklenmesiyle 10 levha sırrı açıklık kazanır.

Bâd hem üç harf olupdur ڤڤ-veş

Bu beyânı fehm ...l i yâr-ı «oş

.....

Çâr no...tayla olur deh ey hümâm

Gösterür deh levh sırrın ve's-selâm

(2769-2783)

Yel kelimesi, aynen kün gibi 2 harften oluşmaktadır. Yel'in noktalarında 4 hat ve 4 unsur sırrı açıkça görünmektedir. Yâ ve lâm harflerinin unsur sayısı (8), 8 hat ve 8 cenneti göstermektedir. Nokta ve unsurlarla toplamı 16 olur ve 16 hat sırrına işaret eder.

Yel'in ebcedinde (40) erbaîn sırrı açığa çıkmaktadır. Yel kelimesinin cüzleri 5 adettir. Bu hâliyle Âdem'in 5 hattına işaret etmektedir. 5 cüze 4 nokta eklenince 9 feleğin ve Mûsâ'nın 9 âyetinin sırrı ortaya çıkar.

Yel kelimesi, 5 cüzü (yî, yî; lâm, elif, mim), 5 cüzünün ebcedi (91) ve 4 noktasıyla 100 çadır ipine karşılık gelmektedir. Bu 5 cüzden 4 tanesi tekrar etmez. Bu sayıya yî'nin 2 noktası da eklenince 6 olur ve yel, kâf u nûn'un 6 cüzünü gösterir.

Yel iki harf oldu mi&l-i kâf u nûn

Fehm iden bu jilmi oldu ±û-fünûn

.....

Bı-mükerrer harf ü no...ta ey hümâm

Şeş hurûf-ı kâf u nûndur ve's-selâm

(2784-2792)

4.8.1.4. Su

Muhîfî, dört unsuru oluşturan diğer üç kavram için yaptığı şeyin aynısını su için de yapar. Kelimenin “mâ, su, âb” şekillerini kullanarka çaklamalarda bulunur.

Mâ kelimesi, 2 harften oluşmaktadır. Bu yönüyle ele alındığında kün'ün 2 harfi ve kâbe kavseyn (2 yay aralığı) sırrı açığa çıkmaktadır. Mâ'yı oluşturan 2 harfin 8 unsuru vardır. Bu 8 unsur, 8 cenneti ve Âdem'in yüzündeki 8 hattı ifade eder.

Mâ'nın 2. batındaki cüz sayısı 6'dır ve 6 günün sırrını gösterir. 6 cüzde yer alan 3 nokta ise, Fazl adındaki 3 harfe ve teslis inanışına işaretler. 2. batındaki cüzler ve noktalar toplandığında elde edilen 9 sayısı, 9 feleğin sırrını açıklar. Mâ'nın ebcedi (41), cüzleri ve noktaları toplamı (9) birlikte düşünüldüğünde 50 sayısına ulaşılır ki bu sayı, Kur'ân'ın 28 harfi ile bu harflerdeki 22 noktanın toplamına eşittir.

İki harf-i kâf u nûndur laf@-1 mâ

⊕ âbe ⊕ avseyn sırrı hem bî-mâcerâ

.....

Gösterür harf ü nu...at sırrın tamâm

Kim olur pencâh fehm it ve's-selâm

(2695-2702)

Âb kelimesi de 2 harfle yazılmaktadır. Bu açıdan bakıldığında âb, aynen mâ gibi kün'ün cüzleri olan kâf u nûn'a işaretler. Elif'in üstündeki med de bir harf değerinde düşünüldüğünde âb, 3 harf olur ve Fazl kelimesine delâlet eder. 3 harfin unsurları toplamı 12'dir ve 12 sayısında 12 hat ve 12 burç sırrı görünmektedir. Noktanın 4 unsuru da ilave edilince Hudâ'nın 16 hattı görünür olur. 12 unsurun üzerine âb'ın 3 harfi eklenince 15 rekat namaz sırrı açığa çıkar. Noktanın 4 unsuruyla birlikte 19 levhanın sırrı anlaşılır. Hesaplamaya bâ'nın altındaki 1 nokta dâhil edilince kün'ün kâf'ının ve 20 rekat sünnetin sırrı kendisini göstermektedir.

Âb kelimesi, 3 harf ve bâ'nın altındaki 1 noktadan oluşmaktadır. Bunların toplamı 4 eder ve 4 unsur sırrını aydınlatır. Harf ve nokta toplamında 8 cennet sırrı görünmektedir.

Âb'ın 3 harfinin toplam 8 cüzü vardır. Bu 8 cüz, 8 hattın karşılığıdır. 8 cüzde yer alan 5 nokta ise, hem Allâh kelimesine hem de 5 vakit namaz sırrına işaret etmektedir. 8 cüz ve 5 noktanın toplamı, 11 yıldız, Güneş ve Ay'ın ifadesidir. 8 cüz içerisinde tekrar etmeyen 5 harf vardır. 4 nokta sahibi olan bu 5 harf, noktalarıyla toplandığında 9 felek sırrını da aydınlatır. Tekrar etmeyen 5 harfin ebcedi (123), 5 harfin kendisi ve 4 noktası bir araya geldiğinde 132 sayısına ulaşılır. 132'nin 100'ü, 100 çadır ipini; 32'si de Hudâ'nın 32 nutkunu göstermektedir.

Âb oldu iki ħarf-i kâf u nûn
 Mâ gibi fehm it bu sırrı bî-füsûn
 Sad tınâb-ı «ayme ile ey hümâm
 Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm (2705- 2717)

Su kelimesi de âb ve mâ kelimeleri gibi 2 harften oluşmakta ve aynen diğerleri gibi kün'ü oluşturan kâf u nûn harflerine işaret etmektedir. Su kelimesinin unsurundan elde edilen 8 sayısı, 8 cennetin ve 8 hattın ifadesidir.

Su kelimesinin cüzleri 6 adettir. Bu yönüyle su, kâf u nûn'un 6 cüzüne ve 6 yöne delâlet etmektedir. 6 cüzde 3 nokta yer almaktadır. Bu 3 nokta, Fazl kelimesindeki 3 harfî ve teslis inanışını gözler önüne serer. 6 cüz ve 3 noktanın toplamı, 9 âyet ve 9 felek sırrını göstermektedir. 6 cüz içerisinde tekrar etmeyen 5 harf vardır. Bu harfler, Âdem'in 5 hattına işaret etmektedir.

Su kelimesinin ebcedi (66), kelimenin kendisiyle toplanınca 67 eder. 67 sayısında Âdem ve Havvâ kelimelerini görmek mümkündür; çünkü Âdem'in ebcedi 46, Havvâ'nınki ise, 21'dir. Bu iki kelime birlikte düşünüldüğünde 67 sayısını verir. Bu sayıya cüzlerdeki 3 nokta ilave edilince 70 olur ve kün'ün sırrını açıklar; çünkü kün'ün ebcedi de 70'tir.

~u iki ħarf oldu mi&l-i âb u mâ
 İki ħarf-i kâf u nûndur tâlîbâ
 .....
 Yetmiş olur bâ-nu...af fehm it tamâm
 Kâf u nûn sırrıdur aña ve's-selâm (2718-2726)

4.8.2. Esmâ ve Müsemmâ

Esmâ kelimesi, "isimler" anlamına gelmektedir. Kelime 4 harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle esmâ kelimesinde noktalı 4 harfî ve 4 unsur sırrını görmek mümkündür.

Kelimenin ebcedi 102'dir. Buna kelimenin 12 cüzü eklendiğinde 114 sayısı elde edilir ki 114, Kur'ân'daki sûre sayısını ifade eder. Esmâ, ismin çoğuludur. İsim, 3 harfle (elif, sîn, mîm) yazılır. Bu açıdan bakılığında isim kelimesinde Fazl'ın ismindeki 3 harfî ve teslis inanışını görebiliriz.

İsim kelimesinde 9 cüz yer alır. Bu 9 cüz, 9 felek ve 9 teşehhüd sırrını açıklar. 9 cüz içerisinde yer alan nokta sayısı, 5'tir ve 5 sayısı, 5 vakit namaz ile hums sırrını gösterir. İsimdeki harf ve noktalar toplandığında 14 muhkem harf ortaya çıkar. 14 muhkem harfle kast edilen, 14 mukattaat harftir.

Esmânın 4 harfindeki 12 cüzün karşılığı, 12 burçtur. 12 cüz içerisinde 7 nokta yer alır. Bu 7 nokta ise, Havvâ'nın 7 ümmî hattını ve 7 kapıyı ifade eder. Cüzler ve noktalar toplamında, 19 sayısının anlamı ortaya çıkar. Esmânın 12 cüzünden 7'si (elif, lâm, fî, sîn, nûn, yî, mîm) tekrar etmez. Tekrar etmeyen 7 cüzde kullanılan nokta sayısı, 4'tür. Bu 2 değerın toplamı ise, 11 rekat sefer namazının sırrını açıklar.

Kısacası burada, esmâ kelimesinin ifade ettiği kavramlar açıklanmış ve müsemmâ için uygun zemin hazırlanmıştır.

~ûret-i esmâyı fehm it ey civân

Kim olur dört harf bî-reyb ü gümân

.....

Añla esrârını esmânuñ tamâm

Bulasın tâ kim müsemmâ ve's-selâm

(3617-3630)

Müsemmâ kelimesi de aynen esmâ gibi 4 harfle yazılmaktadır. Bu yönüyle kelime, noktalı 4 harfi ve 4 unsur sırrını gösterir.

Müsemmânın ebcedi (141) ve zâhirindeki 4 harfin toplamı, 145 sayısını verir. 145 aynı zamanda 5 kez 29 demektir. 5 sayısı, 5 hattın ifadesidir. Öyleyse Âdem'in yüzündeki 5 hattın her birinin karşılığı 29 harftir.

Müsemmâ kelimesinin cüzleri toplamı 12'dir. Bu 12 cüz, 12 hattı ifade etmektedir. 12 cüz içerisinde yer alan 8 nokta ise, Fazl'ın 8 cüzünü ve 8 cennet bahçesini göstermektedir.

Müsemmâ kelimesinde yer alan diğer mim harfi de hesaplamaya dâhil edilince kelimenin harf sayısı 5'e çıkar. 5 sayısı, hem 5 vakit namaz sırrını açıklar hem de Fazl kelimesinin 3 harf ve 2 noktasıyla olan toplamına işaret eder. Müsemmânın 5 harfinin cüzleri 15'tir. Böylece müsemmâda 15 rekat namaz sırrı açığa kavuşur. 15 cüz içerisinde 10 nokta yer alır ki bu noktalar, Mûsâ'nın levhasından haber verir. 15 cüz içerisinde tekrar etmeyen harf sayısı 7'dir. Tekrarında ise 8 eder ki, 8 sayısında 8 hat görünür. Tekrar etmeyen 7 cüzdeki nokta sayısı 4'tür. 7 harf ve 4 noktanın toplamı 11

eder ki 11 sayısı, 11 rekat namazın karşılığıdır. Ayrıca 11 sayısı, 11 şakka sırrını da ifade eder.

Muhîfî, 15 cüzün ebcedinin, tekrar etmeyen harf ve noktalarla birlikte 16 kez 32'ye eşit olduğunu belirtir. Bu da demek olur ki her bir hattın değeri 32'dir. kısacası Fazlullah'ın her bir hattı, 32 nutkun karşılığıdır.

Çâr harf oldu müsemmâ âşikâr

Hem-çü esmâ ey birâder añla var

.....

Ya'ni her bir «att-ı Fazl-ı lâ-yenâm

Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur ve's-selâm

(3631-3648)

4.8.3. Emânet ve Ahd

Emânet kelimesi 5 harften oluşmaktadır. Kelime bu açıdan bakıldığında 5 vakit namaz sırrını aydınlatmaktadır. Kelimeni yazımında 3 de nokta söz konusudur. Bu 3 nokta, 3 çeşit namazı ifade etmektedir. Kelimenin bünyesindeki 5 harf ve 3 noktanın toplamı, asıl olan 8 hattın karşılığıdır.

Emânet kelimesinin 14 cüzü vardır. Bu 14 cüz, 14 muhkem harfî ve 14 ümmî hattı göstermektedir. 14 cüz içerisinde 10 adet nokta yer almaktadır. 10 sayısı, Mûsâ'nın 10 hattını ifade etmektedir. Noktalar ve cüzlerin toplamı ise, 24 saati gösterir. Emânetin 14 cüzünden 8 tanesi tekrar etmez. Tekrar etmeyen bu 8 cüz, 8 cennete ve Fazl'ın 8 cüzüne işaret eder. 8 cüz içerisinde yer alan 6 nokta, Câvidân'ın 6 ibtidâsını ve kâf u nûn'un 6 cüzünü gösterir. Tekrar etmeyen cüzler ve noktaların toplamı 14 olup Fâtiha'nın anlamını açıklar. 2 kez 14 28 eder ve 28 nutuk görünür. 8 harfin unsuru 32'dir ve böylece 32 nutuk görünmüş olur. Kısacası emânet kelimesinde 28 ve 32 sayıları kendisini gösterir.

Penc harf oldu emânet âşikâr

Penc va...tûñ sırrıdur fehm eyle var

.....

Sırr-ı bist ü heşt ü sı vü du tamâm

Oldı fehm eyle emânet ve's-selâm

(4231-4244)

Arapça bir isim olan ahd, “Söz verme; ant, yemin; devir, zaman, gün” anlamlarında kullanılan bir kelimedir¹⁰³.

Ahd kelimesi 3 harften oluşmaktadır ve bu özelliği dolayısıyla 3 çeşit namaza işaret etmektedir. Ayrıca ahd kelimesi, Fazl’ın 3 ismine ve teslis inanışına da delâlettir. Ahd kelimesi, ebcediyle birlikte 82 eder. 82 sayısı, noktası da düşünülerek Fazl’ın fi’sini gösterir. Ayrıca 82 sayısı, 28 Kur’ân harfinin de cüzleri toplamıdır.

Ahdin cüzleri 8 adettir. Kelime bu yönüyle 8 hatta işaret etmektedir. 8 hattın unsuru ise, Allâh’ın 32 nutkunu gösterir. 8 cüz içerisinde 5 nokta yer alır. Bu 5 nokta, 5 vakit namaz sırrını ifade eder. Cüzler ve noktalar toplamı, kelimenin zâhirindeki 3 harfle birlikte düşünüldüğünde 16 olur ve Âdem’in yüzündeki 16 hattın sırrı aydınlanır.

Kelimenin 8 cüzünün ebcedi, kelimenin kendisi ve 8 cüz, 5 noktayla birlikte 192 eder. 192, 6 kez 32 demektir; yani 6 kez 32 hat. Bu sayı diğer bir ifadeyle el, ayak, yüz hattını ve nutkunu ifade eder.

Ahdin 8 cüzünde tekrar etmeyen 7 harf vardır. Bu 7 harf, ümmî 7 hattı göstermektedir. Bu harfler, 3 noktasıyla toplanırsa 10 levha sırrı da anlaşılır.

İAhd üç harf oldu Ĥa...’dan bî-gümân

Sırr-ı üç nevîa şalât oldu jayân

.....

Sırr-ı jâhd oldu jayân ey nîk-nâm

İAhdî cehr eyle unutmâ ve’s-selâm

(4245-4259)

4.8.4. Kalem ve Levh

Kalem kelimesi, 3 harften oluşması yönüyle Fazl kelimesine delâlet etmektedir. Yapısındaki 2 nokta ise, kâf u nûn harflerini göstermektedir. Kelimedeki 3 harf, gayb, şehâdet ve hayâl âlemini ifade eder. Kelimenin 3 harfi ve 2 noktasında 5 vakit namaz ve 5 hat sırrı görünür.

Kalem kelimesinin ebced değerleri toplamı 170’tir. 170 sayısının 100’ü 100 çadır ipini; 30’u 30 cüzü; 40’ı ise erbaîn sırrını açıklamaktadır.

Kalem kelimesinin cüzleri toplamı 9’dur. Bu 9 cüz, Mûsâ’nın 9 âyetine işaret eder. Muhîtî, kalemi Mûsâ’nın asâsı olarak da görür. 9 cüz içerisindeki 5 nokta, hums

¹⁰³ Devellioğlu, *age*, s. 14

sırrına delâlettir. Cüzler ve noktalar toplandığında 14 hatta işaret eden 14 sayısı elde edilir. 14 hat, aynı zamanda Fâtiha sûresidir.

Nun ve'l-kalem sûresinin sırrı da bunda gizlidir. Bu sûre, Kur'ân'daki 68. sûredir. Nûn'un ebced değeri 50'dir. 50, Kur'ân'ın 28 harfinin ve 22 noktasının toplamıdır. Kalem ise, her şeye sebeptir. Allâh'ın adının okunması bile kalem sayesinde olmuştur; çünkü okuma eyleminin gerçekleşmesi için önce yazma eylemi olmalıdır.

Kalem kelimesinin 9 cüzü, bu cüzlerin ebcedleri (342), cüzlerin 5 noktası, kelimenin zâhirindeki 3 harf ve bir de kelimenin kendisi hesaplanırsa 360 sayısının sırrı ortaya çıkar.

Kur'ân kelimesinin ebcedi de 5 harf ve 3 noktayla toplandığında 360 eder. Bu da demek oluyor ki kalem, aynı zamanda Kur'ân'dır ve bu sır, göklerde görünmüştür. Kalem, Hakk'ın bütün âyetlerini Âdem'in yüzünde yazmıştır. Bu durumda Âdem'in yüzü bir Kur'ân sayfası gibi düşünülmüş demektir. Bir bakıma, Kur'ân'daki yazılar, Âdem'de hatlar şeklinde kendisini göstermektedir.

Kalem kelimesini oluşturan 9 cüz içerisinde tekrar etmeyen 6 harf yer alır. Bu 6 harf, kâf u nûn harflerinin 6 cüzüne işaret etmekte; ayrıca hem Câvidân-nâme'nin başında geçen 6 ibtidâ sözcüğünü hem de 6 günün sırrını hatırlatmaktadır. Tekrar etmeyen 6 harfe cüzlerdeki 5 nokta eklenince 11 sayısına ulaşılır ki 11 sayısı, sefer namazının sırrına delâlet eder. Tekrar etmeyen harfler ve cüzlerin toplamında ise, 17 rekat hazar namazı görünmektedir. Kelimenin 9 cüzü, tekrar etmeyen 6 harfle birlikte düşünüldüğünde 15 rekat namazın sırrı da açıkça görünür olur. Kalem kelimesinin zâhirindeki 3 harf, cüzlerindeki 5 noktayla toplandığında elde edilen 8 sayısı, 8 teşehhüd sırrını göstermektedir.

Kalem kelimesi, 28 ve 32 harfe de işaret etmektedir. Kuvvetin kâfının; 'âlîmin lâminin; Fazlullah'ın mülkünün mîm'inin sırrı kalemde gizlidir. Kısacası her şey kalemden ibarettir.

Muhîfî, bu tip açıklamalarda bulunduktan sonra her şeyin başının da sonunun da kalem olduğunu vurgular; çünkü daha önce de söylediği gibi var olan her şeyde onun payı vardır.

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem

Fehm iderseñ Şüret-i laf@-1 ...alem

.....

Ya'ni sırr-ı evvel ü âkir tamâm

Âşikâr oldı ...alemden ve's-selâm

(4288-4328)

Kalem kelimesi üzerinde duran Muhîfî, kalemle bağlantılı olarak levh üzerinde de durur. Levh kelimesi de aynen kalem kelimesi gibi 3 harften oluşmaktadır. Kelime bu yönüyle Fazlullah'ın ismine (fî, dâd, lâm) işaret etmektedir.

Levh kelimesinin ebced değerleri toplamı 44 eder. 44 sayısının bünyesindeki 14 sayısı, 14 muhkem harfi; 30 sayısı ise, Kur'ân'ın 30 cüzünü gösterir. Bu sayıya kelimenin zâhirindeki 3 harf eklendiğinde Âdem'in ebcedini gösteren 47 sayısına ulaşılır. 47 sayısından hareketle kolaylıkla 30 gün oruç ve 17 rekat namaz sırrına ulaşılır.

Levh kelimesinin 8 cüzü vardır. Bu 8 cüz, Âdem'in yüzünde gelen 8 ebî hattı ifade etmektedir. Dolayısıyla Âdem'in bir levhayı andıran yüzünde bu hatlar okunabilmelidir.

Levh kelimesinin cüzlerinde yer alan 2 nokta, kün'ü oluşturan kâf ve nûn harflerini göstermektedir. Kelimenin cüzleri ve noktaları toplandığında ise 10 âyet sırrı ortaya çıkar.

Cüzleri oluşturan 8 harfin 32 unsurunda ise, Hudâ'nın 32 nutku görünmektedir. Buna 2 noktanın 8 unsuru eklenince 40 sayısının sırrı açığa kavuşur. Levhin 8 cüzü ve 2 noktası, unsurlarıyla birlikte toplandığında 50 eder ki 50, 50 vakit namazı ifade etmektedir.

Levhin 8 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 6 harf vardır. 6 sayısı, Âdem'in yüzündeki 6 hatta delâlettir. Bu 6 hat, erkeklerde bulûğ çağında beliren 2 sakal, 1 dudak altı (İstivâ hattı geçince 2 olur.) kılları, 2 de bıyıktan oluşmaktadır.

Kısacası açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, Allâh'ın bütün sırrları, Âdem'in levhayı andıran yüzünde yazılıdır.

Levh hem mi&l-i ...alem i yâr ba...

Oldı ism-i Fazl u dâd u lâm-ı Hâ...

.....

Cümle esrâr-ı »udâ-yı lâ-yenâm

»atf-ı levh-i Âdem oldı ve's-selâm

(4329-4344)

4.8.5. Ebcéd

Muhîfî, son olarak ebcéd kelimesi üzerinde durur; çünkü Fazlullah da Câvidân-nâme adlı eserinde bu konu üzerinde durmuştur.

Ebcéd kelimesi, 4 harften oluşması yönüyle noktalı 4 harfi simgelemekte; 4 unsurdan ve 4 rekat sırrından haber vermektedir. Ebcéd kelimesinin yazımında kullanılan 2 nokta, sabah namazının 2 rekat farzını göstermektedir. Kelimenin bünyesindeki 4 harf ve 2 nokta toplandığında ise, 6 teşehhüdün, 6 günün ve 6 pamağın sırrı görünür.

Ebcéd kelimesinin ebcéd değerleri toplamı 10 olup Mûsâ peygamberin 10 levhasının sırrını aydınlatır. Buna kelimenin zâhirindeki 4 harf de eklenince 14 olur ki bu, Kur'ân'ın aslı olan Fâtiha sûresine karşılık gelir. Kelimedeki 2 nokta ilave edilerek 16 sayısına ulaşılır. 16 sayısı, Âdem'in yüzündeki 16 hattı görünür kılar. Kelimenin ebcéd değeri olan 10 ile 2 noktası birlikte düşünüldüğünde 12 burç sırrı da çözülmüş olur.

Ebcéd kelimesinin cüzleri toplamı 11'dir ve 11 sayısı, sefer namazının karşılığı olarak kullanılmaktadır. Cüzler, bünyesindeki 7 noktayla toplandığında 18.000 âlem görünür olur. 11 cüzde yer alan 7 nokta, her insanda var olan ve asıl hatlar olarak adlandırılan 7 hatta karşılık gelmektedir. 11 cüz, 7 nokta ve kelimenin ebcédi (10) toplandığında ise, 28 harf açıkça görülür. 11 cüz, kelimenin zâhirdeki 4 harfiyle birlikte ele alındığında 15 olur ve 15 rekat Cuma namazı kendisini gösterir. Kelimenin 11 cüzü, ebcédiyle (10) birlikte Havvâ'nın 21 hattından haber verir.

Ebcéd kelimesini 11 cüzü içerisinde tekrar etmeyen 8 harf vardır. Bu 8 harf, 8 cenneti ve 8 teşehhüdü göstermektedir. Tekrar etmeyen 8 harf içerisinde yer alan nokta sayısı 5'tir ve 5 sayısı, Allâh kelimesinin 5 harfi ile 5 vakit namaz sırrını ifade eder.

Muhîfî, bu tip açıklamaları yaptıktan sonra ebcéd harflerinde Âdem ve Hz. Muhammed'in ilminin (28 ve 32 sayılarından hareketle); dolayısıyla Kur'ân'ın sırrının ortaya çıktığını belirtir. Ebcédin en doğru şekliyle bilinmesinin gerektiğini, ebcéd kusurlarını bilmeyenlerin ise dertten ve kederden uzaklaşamayacağını vurgular.

Kısacası tüm bu anlatılanlarla Kur'ân'ın sırrının elif harfiyle başlayıp gayın'la biten ebcédde gizli olduğu açıklanmaya çalışılır.

Añla sırr-ı ebcédi ey nâm-ver

Kim anı yâd itdi Fazl-ı Dâd-ger

Elfden tâ ğayna varınca tamâm

Sırr-ı Çur^{ân} oldu ebced ve's-selâm

(4378-4399)

V. BÖLÜM

KISMET-NÂME'NİN METNİ

5.1. Nüsha Tanıtımı

Araştırmaya öncelikle katalog taraması yapılarak başlanmıştır. Ulaşılabilen yerli yabancı tüm kataloglar (Yazma Eserler Kataloğu, Türkiye Yazma Eserleri Toplu Kataloğu, Blochet Kataloğu, Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi Türkçe Yazmalar Kataloğu, kütüphanelerdeki kataloglar vs.) tarafımızdan taranmış olup Kısmet-nâme adlı eserin tek bir yazma nüshasının olduğu tespit edilmiştir. Üzerinde çalıştığımız yazma nüsha, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi'nde, 11/1 numarada kayıtlıdır. İnternet üzerinden yaptığımız araştırmalarda esere Millî Kütüphanede ile Kültür ve Turizm Bakanlığının internet sitesinde de rastladık; ama orada da eserin bulunduğu yer olarak Yapı Kredi Sermet Çifter Kütüphanesi belirtilmiştir.

Eser, sırtı kırmızı meşin miklepli, yeşil kapaklıdır. Avrupa elvan kâğıda yazılıdır. Toplam 121 varak olup, talik hatla, mesnevî nazım şekliyle, Türkçe olarak yazılmıştır. 19 satırlı ve 2 sütunludur. Eser,

Fâzıl-ı bi'smi'llâhi rahmani'r-rahîm
Fâjil-i muktâr jallâm u jalîm

beytiyle başlayıp

Elfden tâ gayna varınca tamâm
Sırr-ı Kur'ân oldı ebced ve's-selâm

beytiyle sona ermektedir.

Yazma nüsha, okunabilir, temiz bir durumda görünmektedir. Eserinde üzerinde 19. yy.da istinsah edildiğine dair bilgiler yer almakta; ancak incelememiz sırasında eserde buna dair herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır.

5.2. Metnin Hazırlanmasında İzlenen Yöntem

Yaptığımız çalışmalar sonucunda, Kısmet-nâme adlı eserin tek bir nüshasına ulaşabildik ve çalışmamızı bu nüshadan hareketle oluşturmaya çalıştık.

İşe önce yazma nüshayı okumakla başladık. Sağlıklı bir metin oluşturabilmek amacıyla okuduğumuz metin üzerinde zaman zaman yazım kontrolleri yaptık.

Transkripsiyonlu metin oluşturulurken genelde yazma nüshanın imlasına uymayı uygun gördük ve bu doğrultuda metnimizi oluşturduk.

Metnin başında aruzun hangi kalıbıyla yazıldığını belirttik.

Metin tamiri yoluyla eklediğimiz ifadeleri, [] şeklinde göstermeyi uygun gördük.

Der-kenarları dipnotlar şeklinde gösterdik.

Metinde anlam veya vezin yönüyle fazla gördüğümüz; bu nedenle metinden çıkarılması gerektiğini düşündüğümüz ifadeleri de yine dipnotlarda belirttik.

Eserde geçen hadisler, âyetler, âyetlerden alınan bölümler elimizden geldiğince tespit edilerek Kur'ân'da hangi sûrede geçtikleri, anlamları vs. dipnotlar hâlinde gösterilmiştir.

5.3. Metin

☉ ISMET-NÂME

v. 2-b

(Fâ jî lâ tün Fâ jî lâ tün Fâ jî lün)

1 Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥı̃m

Fâjil-i muḳtâr u jallâm u jalı̃m

Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥı̃m

Fâtilh-i ebvâb-ı cennât-ı naı̃m

Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥı̃m

Hâdi-i râh-ı şırât-ı müsta...ı̃m

Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥı̃m

Kâşif-i esrâr-ı Ğur'ân-ı ja@µm

- 5 Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥµm
Ğâdir [û] Ğahhâr u Ğayyûm u Ğadµm

Fazl-ı bismi'llâhi'r-raḥmani'r-raḥµm
Mâlik-i mülk-i «udâvend-i kerµm

Fµ vü đâd u lâm geldi ibtidâ
Fµ vü đâd u lâmdur hem intihâ

Geldi evvel fµ vü Őnra đâd u lâm
Fazl-ı Ğa...dur evvel â«ir ve's-selâm

İbtidâ geldi çü reh-nümûn
Oldı fµden âşikârâ kâf u nûn

- 10 Kâf u nûnuñ diñle sırrın ey civân
Kim ne vech ile olur fµden jayân

Kâf u nûn eczâ vü no...ta bâ-cümel
Hey"et ile seksen olur bµ-cedel

Virdi sırr-ı ebcedi fµden «aber
Bu beyânı fehm ...ı ey pür-hüner

Kâf u nûndur yañni Fazl-ı Ğay
Fazl-ı Ğay'dan oldı cümle Şey

Yine ber-vech ile kâf u nûn jayân
Ğarf-i fµden gösterür saña nişân

15 Yaḡni kâf u nûn [u] no...ta bâ-cümel
Yetmiş üç olur bu ja...di eyle ḡal

Bı-mükerrer ḡarf ü no...ta kâf u nûn
Heft olur çün heft ism-i reh-nümûn

v. 3-a

Seksen olur cümlesi bı-irtiyâb
Açdı vech-i şâhid-i fıden ni...âb

Çünkü bildüñ kâf u nûndur ḡarf-i fı
Sırrına fıñüñ de iriş ey zekı

Fı olur eczâ vü no...ta bâ-cümel
Fı vü ḡı fehm it bu sırrı bı-cedel

20 Sı vü du ḡarfüñ eczâsın jayân
Lâm-elifle gösterür bil bı-gümân

No...ta-i fı bâ...i ...aldı fehm ...ı
Vaḡdet-i Fazl-ı »udâ'yı añlağı

Oldı fı eczâda iki üç nu...at
İsm-i zât-ı Fazl-ı ḡa...dur bı-ğalat

Penc va...t esrârını ...ıldı jayân
Penc «atf-ı Âdem'i hem ey civân

ḡarf-i fı'yi üstine ...ıldı ...ıyâm
%o...san oldı geldi to...san biñ kelâm

25 Çârdur fı batn-ı &anpde jayân
Heft nu...atla on bir olur bı-gümân

On bir olmuştur sefer farz-ı Şalât
Fı vü dâl u vâv çündür muhkemât

Üç yı oldu çünkü fıden âşikâr
Lâm-ı Fazl[ı] harf-i fıden iste var

Otuz üçdür bâ-cümel üç harf-i yı
Fâf u tı vü hı olur bâ-harf-i fı

Sûre-i Çur'ân'dan virdi «aber
Añla harf-i vâhidi ey pür-hüner

30 Bâtınında altı no...ta gizlidür
Kâf u nûnuñ añla kim sırrı budur

Sitte-i eyyâm-ı harf-ı kâ'nât
No...ta-i hefte hurûf-ı muhkemât

Oldı hem şeş ibtidâ sırrı jayân
Şeş şalât-ı cehr hem ey nev-civân

Şeş cihât u şeş elif lâm mım hem
Oldı bu şeş no...taya fehm it jalem

No...ta-i âhiredür Ümmü'l-Kitâb
Heft «atı-ı vech-i Havvâ bı-ıhicâb

35 Fı ile ...âm elif ü ...âf u kâf
Yüz igirmi dört olur bil bı-«ilâf

v. 3-b

Ebcd ü harfinde gizlidür bu sır

Fazl-ı Hâ...’dan bu sözün sırrına ir

Geldi yüz igirmi dört biñ enbiyâ
Hâ... kelâmında bil ey merd-i »udâ

Ġayn elif çün birbirinün jaynıdur
Her biri biñ olduğı sırrı budur

Ɖâf elif ü kâf eczâ vü nu...at
Gösterür on dört «atfı bî-galat

40 Fı igirmisinde nu...-ı Aħmed’ün
On yedisinde gelüpdür ebcedün

Muħkemâtuñ ...ıldı eczâsın jayân
Virdi eczâ-yı mu...atfıdan nişân

Oldı ikisi otuz yedi jayân
Muħkemâtuñ ...ıldı eczâsın beyân

Ya;ni on dört ħarf kim ağl-ı kelâm
Olur eczâda otuz yedi tamâm

Geldi fıden Őoñra ...âf u kâf u lâm
Der-teheccı añla bu sırrı tamâm

45 Ĥarf-i ...âf u kâfdur đâd ey civân
Fı vü lâmuñ ortasında bî-gümân

Çünki ebcedde ħisâb-ı ...âf u kâf
Yüz igirmidür bu sözde yo... «ilâf

Āf u kâf oldu ya...nın bil ĥarf-i dâd
No...ta otuz oldu to...san ĥarf-i şad

No...ta ger dirseñ ne vech ile i yâr
Otuz olur bil bu sırrı âşikâr

Lâm-elifle çün otuzdur müfredât
İlme no...ta didi şâh-ı kâ'nât

50 İlm üç ĥarf oldu her ĥarf oldu on
Üç on otuz oldu bî-mekr ü füsûn

İlm oldu ya;ni şı cüz ü kelâm
K'aşlıdur bir no...ta ey jâlm-ma...âm

Bu sebebden ilme o şâh-ı güzün
No...ta didi añla ey ehl-i ya...nın

No...ta ilm oldu vü ilm oldu kelâm
Hem kelâm oldu otuz eczâ tamâm

Ābit oldu no...tanuñ bî-irtiyâb
Otuz a;ddâd oldu; ey kâm-yâb

v. 4-a

55 Pes bu a;ddâd üzre ...âf u kâf dâd
Oldı fehm eyle bu sözde yo... jinâd

Çardur ġayr-ı mükerrer ...âf u kâf
Dâd hem çâr oldu Ĥa... 'dan bî-«ilâf
Ĥarf-i ...âf u kâfdan çün geldi dâd
âhir oldu dâd-ı Fazl ey «oş-nihâd

±ât-1 jâlemden münezzeḥ olduğı
Sırr-1 đâd-1 Fazl-1 Ğa...’dur ey a«ı

Muḥkemât içinde đâd-1 Fazl-1 Rab
Gelmedüğine budur añla sebeb

60 İsm-i fı vü đâd u lâm-1 ğayb-dân¹⁰⁴
Oldı hem laf@-1 felekde gör jayân

Yağni ḥarf-i đâddur kâf-1 felek
Nükte-i yâr yegdür bilmek gerek

Birbirine çünki ḥarf oldı bedel
Fazl-1 Ğa...’dan bu söze yo...dur cedel

No...tasıyla yağni kâf olur çehâr
Đâd-1 Fazl-1 Ğa... görünür âşıkâr

Fı vü lâm-1 Fazl’dur «urşıd ü mâh
Kim felekde seyr ider ey merd-i râh

65 Şems bu dünyâca heştâd olduğı
Ebced-i fıde jayândur ey a«ı

Şems ile fıññüñ çü bildüñ vaḥdetin
Añla hem mâh ile lâm’uñ nisbetin
Kim ne vech ile olur mâh-1 felek
Lâm-1 Fazl-1 ğayb-dân bı-reyb ü şek

¹⁰⁴ “ğayb-dân” kelimesi metinde “ayb-dân” şeklinde yazılmış; ancak hem ayn ve gayn harflerinin birbirine çok yakın olması hem de “ğayb-dân” kelimesinin metnin anlamına daha uygun düşeceğini göz önünde bulundurarak bu kelimenin “ğayb-dân” şekliyle okunmasını uygun görüyoruz.

Yağni otuzdur cümelde ħarf-i lâm
Mâh hem otuz gün oldı ve's-selâm

Fı vü yı to...san durur çün ħarf-i şad
No...ta vazı olunsa olur aña dâd

70 Fıden it hem no...ta-i dâdı taleb
Tâ saña keşf ola jilm-i Fazl-ı Rab

Fı ikinci baında ey muħterem
Çâr ħarf [ü] no...taya oldı jalem

No...ta-i dâd oldı fıden âşikâr
Dâd ħarfin yağni fıden iste var

v. 4-b

Dâd ber-vech ile de fı'den jayân
Âşikârâ oldı diñle ey civân

Geldi Çurân içre çün Fazl'ul-jâım
Fı vü dâd u lâmdur zât-ı ...adım

75 İsm-i aı@amdur çü fı vü dâd u lâm
Kim o...ursa fetħ olur eşyâ tamâm

Eyle eczâsında fıñüñ mım taleb
Fazl-ı Ĥa.....'uñ lâmın ey cüyâ-yı Rab

İsm-i aı@am oldı fıden âşikâr
Sırr-ı ism-i aı@amı fehm eyle var

İstivâsında gelüpdür ħarf-i dâd

Bıst ü nüh ħarfüñ bil ey zıbâ-nihâd

Yaġni *er-raĥmân jale'l-jarşı'stivâ*¹⁰⁵

Đâd-ı Fażl-ı Ĥa... durur bı-mâcerâ

80 Lâm otuzdur ħarf-i fı vü đâd du
Fażl-ı Ĥa... 'dur yaġni sırr-ı sı vü du

Oldı heştâd iki de đâd u lâm
~ûret-i eczâ-yı sı vü du tamâm

Baġzın itdi baġzıya ...â'm-ma...âm
Mülkini ...abz eyledi Őâĥib-keîâm

Didi çün *lâ-«ayra illâ fi'l-vasat*¹⁰⁶
Đâd geldi istivâda bı-ğalat

Yaġni «ayr olur sekiz yüz on zi-Rab
Đâd ħarfinden bu sırrı ...ı taleb

85 Đâd sekiz yüz jadedde âşikâr
Baġn-ı &anıde to...uzdur añla var

No...ta-i @âhirle olur on tamâm
Đâddan «ayrı taleb ...ı ve's-selâm

Fı çü ħarf-i ġayndan Őoñra jayân
Nâzil oldı der-teheccı bı-gümân

¹⁰⁵ Kurân, Sûre XX, Tâ-hâ, âyet 5, "Raĥmân, arşa istivâ etmiştir."

¹⁰⁶ Kurân: "Vasattan başka hayır yoktur."

Yaḡni devr idüp cihân biñ yıl tamâm
Âşikârâ oldı Fazl-ı lâ-yenâm

Ġayndan @âhirdür esmâ-yı şıfât
Ĥarf-i fıdür yaḡni añla ism-i ±ât

- 90 Semj fı vü jayn đâd u enf lâm
Fazl'dur vech-i »udâ-yı lâ-yenâm

*Küll-i şeyy'in hâlikun illâ veche*¹⁰⁷
Fı vü đâd u lâmdur bı-güft ü gû

v. 5-a

Fı vü đâd u lâm olur eczâda heşt
Ma...sim-i otuz ikidür eyle geşt¹⁰⁸

Virdi sekiz «att-ı Âdem'den «aber
Hem sekiz firdevse oldı râh-ber

Oldı hem sekiz teşehhüd âşikâr
Hem jimâd-ı jarş-ı Ĥa... fehm eyle var

- 95 Çâr oldı no...tası bı-...îl ü ...âl
Pâ vü çâ vü jâ vü gâya oldı dâl

Gösterür hem çâr ırmaḡı jayân
Hem şalât-ı @uhr sırrın bı-gümân
Ĥarf ü no...tayla olur isnâ jaşer
On iki burc-ı felekden al «aber

¹⁰⁷ Kurân, Sûre XXVIII, Kasas, âyet 88, "Her şey helâk olucudur, fânîdir; ancak O'nun zâtı bâkîdir."

¹⁰⁸ "Maksim-i otuz iki", "otuz ikinin bölümü" anlamına gelecek şekilde kullanılmıştır. Arapça-Türkçe sözcüklerle kurulan bir tamlama olması da önemlidir.

Âdem'ün esmâsına oldı jalem
On iki «at sırrını gösterdi hem

Bı-mükerrer heft olur bı-irtiyâb
Görinür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

100 Virdi heft «att-ı Havvâ'dan «aber
Kim odur aşı-ı «utûf-ı her beşer

İUnsurında heft ħarfün hem i yâr
Oldı yigirmi sekiz ħarf âşikâr

Pânz-deh rekjat namâz ey kâmrân
Oldı heft ü heşt ħarfinden jayân

No...ta-i @âhiredür hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh ħurûf-ı muħkemât

Pânz-deh bâ-çâr no...ta bı-...uşür
No...tasıyla muħkemâtı gösterür

105 Bı-mükerrer heft ħarf ü no...ta çâr
Gösterür on bir namâzı âşikâr

Yânz-deh ħarf ile on bir şa.....'a hem
Oldı bu heft ü çehâr ey muħterem

~ûret-i penc ile hem on altıdur
Âdem'ün on altı «attın gösterür

Şânz-deh bâ-heşt olur bıst ü çehâr

Rüşen eyler sâjat-i leyl ü nehâr

Fı vü dâd u lâm olur to...uz yüz on
Bâtınında gizli sırr-ı vâv u nûn

- 110 Cümlesi to...uz yüz altmış altıdur
Sâjat-i cel rûz-ı Âdem görünür

v. 5-b

Şeş jaded bâ...i ...alur şeş rûz için
Hem da«ı şeş harf-i kâf u nûn için

Yaıni ki şeş rûz sırr-ı erbaıın
Fazl-ı Ha...’dan âşikâr oldı ya...ın

Heşt harf-i ism-i Fazl-ı lâ-yenâm
No...ta vü eczâ otuz dördür tamâm

Oldı otuz dört secde âşikâr
Der-izâ-yı ism-i Fazl-ı Kird-gâr

- 115 Ebced-i bâtınla eczâ vü nu...at
Cümlesi to...san jadeddür bı-ğalat

Oldı @âhir sırr-ı to...san biñ kelâm
K’Ahmed’e dimişdi Fazl-ı lâ-yenâm

On iki no...ta yigirmi’ki hurûf
Fazl-ı Ha...’dan añla ey Şâhib-vu...ûf
No...ta-i Çur’ân’ı ...ıldı âşikâr
Âl-i Yâşın sırrını hem añla var

K'oldı on iki imâm-ı râh-ı dîm
On iki no...ta izâsında ya...m

120 No...ta-i Çurân hem igirmi'kidür
Hem da«ı Tevrât harfin gösterür

Ebcet-i @âhirle olur biñ jaded
No...ta vü eczâ cümel k'oldı neved

Biñ şifât-ı Fazl-ı Hayy-ı lâ-yenâm
Oldı esmâsında @âhir ve's-selâm

Ebcet-i esmâ-yı Fazl ey nık-«û
Oldı yigirmi sekiz kez sı vü du

Ahmed'ün nu...nı ...ldı âşikâr
Kim odur aşı-ı kelâm-ı Kird-gâr

125 Ya;ni her bir harf-i Ahmed bî-gümân
Oldı nu...-ı zât-ı Fazl-ı gayb-dân

Çâr-deh bâ...i ...alur bî-...îl ü ...âl
Çâr-deh «att-ı »udâ'ya oldı dâl

Bâ-&e ism ü çâr-deh ez-emr-i ±ât
Görinür hefdeh hurûf-ı muhkemât

Hem da«ı sırr-ı «azardan açdı râz
Fehm iderseñ ism-i Fazl-ı bî-niyâz

v. 6-a

Dü nu...atla on to...uzdur bî-«atar

^aâhir oldı maîni-yi tisja jaşer

- 130 No...ta-i bâtınla bîst ü yek olur
Fazl-ı Ha...’dan «att-ı Havvâ görünür

Çâr-dehle heşt eczâ bî-galat
Gösterür esrâr-ı bîst ü dü nu...at

Hem Kelîm’ün nu...ı oldı âşikâr
Fazl-ı Yezdân’dan bu sırrı añla var

Bâtınında penc harf ey ehl-i dil
Penc «att-ı Âdem’i gösterdi bil

^aâhirü üç «att-ı ümmîdür jayân
K’oldı müjgân u «at-ı ser ebruvân

- 135 Ma...sim-i şı vü du oldı âşikâr
Penc ü se «at sırrını fehm eyle var

Penc harfün ebcedi bî-reyb ü şın
İki kerre bîst ü heşt oldı ya...ın

Virdi nu... u «att-ı Ahmed’den «aber
İki kerre bîst ü heşt ey pür-hüner

İki bîst ü heşt hem fehm it jayân
Oldı sinn ü sâl-i Fazl-ı ğayb-dân
Yañi nu... u «att-ı şâh-ı enbiyâ
Oldı terkîb ü ten-i Fazl-ı »udâ

140 Nüs«a-i Nev hem buña oldı güvâh
Kim [odur] Nev-nâme-i Fazl-ı İlah

Heşt eczâ ile iki şı vü du
Oldı fehm it bu sözi ey nıpk-«û

Nuñ... u «atf-ı Âdem oldı âşikâr
İki otuz ikiyi fehm eyle var

Yaıni sırr-ı Âdem ü Ahmed tamâm
Oldı @âhir Fazl-ı Ha...’dan ve’s-selâm

Çün ;Arabda fiil-i mızân-ı kelâm
Oldı fehm eyle bu esrârı tamâm

145 Yaıni fiile geldi ...uvvetden kelâm
âahir oldı zât-ı fı vü dâd u lâm

Dâd harfi yerine geldi çü ;ayn
Fiil-i Fazl-ı Ha.....’ı bil ey «urde-bın

v. 6-b

Bu cihetden añla aşl-ı Fazl-ı ism
±ât-ı Fazl-ı Ha... durur bı-nûn u çım

Dâd-ı çeşme ;ayn dir çün kim ;Arab
Dâd oldı yaıni ;ayn-ı fiil-i Rab

;Ayn heftâd oldı fı vü lâm iki
Añla eczâ-yı hurûfı ey zekı

150 ;Ayn yetmiş lâm u fı sekiz i yâr

Görinür yetmiş sekiz harf âşikâr

No...ta vü eczâ-yı jayn ile jayân
Oldı heştâd u çehâr ez-ğayb-dân
Virdi «atlarla mefâşıldan «aber
Üç yigirmi sekiz olur bî-«atar

Lâm otuzdur jayn u fî şî vü du
Şî vü du nutu...ı fehm it ey zekî

Harf ü no...ta oldı eczâ çâr-deh
Fîjîl-i Fazl-ı ü'l-celâl ey merd-i reh

155 Virdi on dört harf-i muhkemden «aber
Fîjîl-i Fazl-ı lâ-yezâl-i Dâd-ger

Oldı fî heştâd jayn u lâm hem
No...ta vü eczâ olur bil nüh jalem

Heybet-i mecmûja ile ey yigit
%o...san olur bu sözi Ha...dan işit

Oldı to...san biñ kelâma bil nişân
Sırr-ı fîjîl-i Fazl-ı Ha... fehm it jayân

Mañni-i terkûbden terkûbi Ha...
âhir itdi harfden bir rû-yı ra...

160 Harfdür çün emr-i zât-ı Fazl-ı Hay
Harf ile geldi vücûda cümle şey

Encüm ü çar« u burûc u mihr ü mâh
 H̄arfdür bu sözde yo...dur iştibâh

Gâib ü «âzır ser-â-ser h̄arfdür
 H̄arf hem ma@rûfdur hem @arfdur

Üç mevâlid dört tabâyi şeş cihet
 Cümlesi h̄arf oldu h̄arf ey n̄uk-ba«t

H̄arfdür aşl-ı vücûd-ı her kelâm
 H̄arfdür yañni mürekkeb ve's-selâm

v. 7-a

165 Çün *yuvâtı ismuhu*¹⁰⁹ didi Resûl
 Şân-ı Mehdî'ye bu ...avli ...ı ...abûl

Mımdür ism-i Muḥammed lâ-cerem
 Bu beyânı añla kim oldu ehem

Mımm pencdür no...fa vü eczâ ile
 Fazl'ı fî'yi gösterür mıma ile

%o...san olur ebced-i eczâ-yı mımm
 Âşikâr oldu Fazl-ı ja@mımm

Li-ma;Allâh didi çün kim Muştafa
 Mımmi o...ıdı fıyyi Fazl-ı »udâ

170 Vaḥdet i&bât itdi ḥa.....ıyla Resûl
 Añla bu tevḥıdı ey şâhib-uşûl

¹⁰⁹ Hz. Muhammed'in Mehdî yerine kullandığı bir tâbirdir.

~ûret-i ism-i Muḥammed hem jayân
%o...san ikidür bu sözde yo... gümân

Bâ-dü şûret fî vü yâ-yı Fazl-ı Ha...
%o...san ikidür buña yo...dur nuṭu...

Bu sebebden reh-nümâ-yı mülk-i dîm
İsm-i Mehdî didi ismümdür ya...mın

Fî vü mîm terkîb olursa bî-gümân
Sırr-ı fem @âhir olur ey nükte-dân

175 Otuz iki nuṭ...ı ±ât-ı müfredât
Ya'ni femdendür @uhûrı der-şifât

Birbirine hem mu«âricde ...arîb
Oldı fehm it gör bu esrârı jaçîb

Yüz yigirmidür cümelde fem jayân
No...ta vü eczâda ondur bî-gümân

İki şûretle yüz otuz ikidür
Sırr-ı ...âf u lâm u bâ'yı gösterür

Çalbden şâdır olur ya'ni kelâm
Fehm iderseñ ...albdür fem ve's-selâm

180 Fî vü dâd u lâmda ey merd-i dîm
İsm-i Âdem gizlidür fehm it ya...mın

Fî-i elf ü dâl-ı dâd u mîm-i lâm

Fazl-ı Hâ...’dur ya’ni Âdem ey hümâm

Harf-i fî ile elif buldı ...ıyâm

Fî elif oldı zi-Fazl-ı lâ-yenâm

v. 7-b

Đâd harfinde bulundı harf-i dâl

Bu beyânı fehm ider ehl-i kemâl

Mîm ile ...âim durur hem harf-i lâm

Ya’ni mîm ile @uhûr oldı tamâm

185 Pes bu ta...dır üzre Âdem oldı Fazl

Bu sözi fehm iden oldı ±ât’a vaşl

Fî vü đâd u lâmdan hem ey civân

Görinür ism-i Muḥammed de jayân

Đâddan dâl-ı Muḥammed âşikâr

Oldı fehm it bu sözi ey «ûş-yâr

Hâ sekizdür harf-i fî seksen jayân

Harf-i hâyı fîden iste bî-gümân

Çün ahaddan jâşire irdi jaded

Muştafâ’dur ma@har-ı Fazl-ı Aḥad

190 Harf-i mîmi lâmdan itdi @uhûr

Fazl’dan geldi Muḥammed uşta gör

Fazl’dur ya’ni Muḥammed âşikâr

Bil *yuvâtı ismuhu*¹¹⁰ sırrını var

Fazl-ı Hâ... isminde hem nâm-ı jAlı
Âşikârâ oldı fehm it ey zekı

Dâddan jayn-ı jAlı oldı jayân
Lâmı lâm-ı Fazl-ı Hâ...’dur bı-gümân

Çünki lâm-ı Fazl’dur lâm-ı velı
±âta maḥsûs olduğı budur jAlı

195 jAyn çeşm oldı vü oldı çeşm dâd
İştılâh-ı Hâ...’da ey jAlı-nijâd

Fıden it yâ-yı jAlı’yi hem taleb
Kim yâ üzre geldi Fazl-ı Rab

Fazl’dan hem iste nâm-ı Aḥmed’i
Bulmağ istersen tarı...-ı sermedi

Âdem ü Aḥmed jAlı yaḥni tamâm
Fı vü dâd u lâm-ı Hâ...’dur ve’s-selâm

Çün elif lâm mımdür târı«-i Rûm
Añla *ednâ’l-arz*¹¹¹ ez-şâh-ı nücüm

200 Fazl’dur yaḥni elif ü lâm u mıım
İbtidâ-yı muşḥaf-ı Rabb-i Raḥıım

v. 8-a

¹¹⁰ Peygamber Efendimizin Mehdî için kullandığı bir sözdür.

¹¹¹ Kur’ân, Sûre, Rûm, XXX, âyet 3, “ en yakın bir yer ”

Pes elif ü lâm u mîm ender-hîsâb
Oldı yetmiş bir jaded bî-irtiyâb

%o...uz eczâyla seksendür tamâm
âhir oldı fî-i Fazl-ı lâ-yenâm

%o...uz eczâyla üç nu...at jayân
On ikidür hem-çü nâm-ı gayb-dân

zâbit oldı pes elif lâm mîm kim
Nâm-ı Fazl-ı Hâ... durur bî-ters ü bîm

205 Laf@-ı ednâ'l-arzdan ma...şûd olan
Dâd-ı Fazlullah'dur ey ehl-i fen

Min tekellüm dâd didi Muştafâ
Dâd-ı Fazl'ı aña ey kân-ı şafâ

Dâd sekiz yüzdür jadedde bî-gümân
Oldı sekiz yüzde Fazl-ı Hâ... jayân

Aldı ...abz u başına mülki tamâm
Fazl-ı Hâ... zât-ı »udâ-yı lâ-yenâm

Mülk anıdır hâkim-i mufla...dur ol
Cümle mevcûdât içinde Hâ... 'dur ol

210 Fazl-ı Hâ... 'dur lâ-yenâm u lâ-yemût
Fazl-ı Hâ... 'dur Hâyı u Bâ... lâ-yefût

Fazl-ı Hâ... 'dur Mehdî-i Şâhib-zamân

Fazl-ı Hâ...’dur kâşif-i sırr-ı nihân

Fazl-ı Hâ...’dur vâ...f-ı esrâr-ı ğayb

Fazl-ı Hâ...’dur sâ...r-i her dürlü jayb

Fazl-ı Hâ...’dur evvel ü â«irde hem

^aâhir ü bâtında hem ey muhterem

Fazl-ı Hâ...’dur Şüret ü majnı tamâm

Fazl-ı Hâ...’dur nuñ... u ma@har ve’s-selâm

215 Hârf ü no...ta beşdür ism-i Fazl-ı ±ât

Beşde anuñçün ...arâr itdi şalât

Geldi üç nevj üzre hem Hâ...’dan namâz

On bir on beş on yedi ey ehl-i râz

~ubh ikidür şâm üçdür âşikâr

^auhr u jaşr u «uftın olmışdur çehâr

Çünkü üç hârf oldı nâm-ı Fazl-ı ±ât

Dört anuñçün ...ılınur üç va...t şalât

v. 8-b

Yaıni her bir hârf jünşurdan nişân

Gösterür fehm it bu esrârı jayân

220 İki no...taya mu...âbil şubh u şâm

Fı iki eczâda đâd üç ve’s-selâm

Lâm hârfince gelüp Hâ...’dan şıyâm

Farz olupdur dutar anı «âss u jâm

Olur üç va...tüh şalâtı on iki
Hem-çü ħarf ü no...ta fehm it ey zekı

Hem iki va...t oldı beş rekjat şalât
Ĥarf ü no...ta beş olur ez-Fazl-ı ±ât

Rûze vü ħacc u şehâdet hem şalât
Hem ...udûm u saıy u jumre hem zekât

225 Hem ezân u ...âmet ü tekbır hem
Farz u sünnet her ne kim var bış ü kem

İsm-i Fazl-ı Ĥa... izâsınca tamâm
Cümlesi emr oldı fehm it ve's-selâm

Fı vü đâd u lâm olur ħarf ü nu...at
On iki bâ-penc hefdeh bı-ğalat

On yedi rekjat namâz ey kân-ı nûr
Fazl-ı Ĥa... ismince geldi yaıni gör

Hem ezân-ı şubĥı gösterdi jayân
İsm-i fı vü đâd u lâm-ı ğayb-dân

230 On iki eczâ vü fı vü đâd u lâm
On beş olur añla bu sırrı tamâm

Gösterür on beş namâzı âşikâr
Kim ...ılınur cumıa gün ey «ûş-yâr

Hem da«ı on beş ezânı ...ıl taleb

Kim o...ınur çâr va...tde rûz u şeb

Bı-mükerrer yedi harf ü dört nu...at
Gösterür on bir namâzı bı-ğalat

Görinür hem sırr-ı ...âmet bı-hicâb
Fazl-ı Hâ... isminde ey jâı-cenâb

235 Cumja vü ender-«azar ender-sefer
Vâv u «â fîdur teşehhüd bı-«atar

Heşt teşehhüd sırrını ey nık-nâm
Gösterür eczâ-yı fı vü dâd u lâm

v. 9-a

Bı-mükerrer no...ta-i @ahirle hem
Nüh teşehhüd sırrına oldu jalem

Üç hurûf iki nu...atla beş olur
Hey"et-i mecmûja ile şeş olur

Şeş teşehhüd sırrı hem oldu jayân
Fı vü dâd u lâm-ı Hâ... 'dan ey civân

240 Sırr-ı ezân u ...âmet hem şalât
»ums u mırâ& u tavâf u hem zekât

Cümle erkân-ı şerijât bi't-tamâm
Sırr-ı ism-i Fazl-ı Hâ... 'dur ve's-selâm

Heştdür eczâ vü çâr oldu nu...at
İsm-i fı vü dâd u lâm ez-resm-i «at

Çâr no...ta çâr junşur sırrıdur
 Heşt eczâ heşt «attı gösterür
 No...ta vü harfinde @âhir heşt ü çâr
 Reh-nümâ-yân-ı imâmân âşikâr

245 Bı-mükerrer heftdür çün ism-i Fazl
 Heft «attı gösterür kim odur aşı

Heft deryâ vü da«ı heft âsumân
 Heft muşhaf heft Çurân ey civân

Hem tavâf-ı haccı ...ıldı âşikâr
 Kim gelüpdür heft heft ez-Kird-gâr

Heft bâb-ı şehr-i jilmi hem jayân
 Gösterür hem heft âyetden nişân

Heft ü heşt ü bâ-düvâzdeh penc hem
 Cümle sı vü du olur bı-bış ü kem

250 Fazl-ı Ha...dur ya;ni ism-i sı vü du
 Hem müsemmâ fehmi ...ı ey nık-«û

Fı vü dâd u lâmadur şavm u şalât
 Fı vü dâd [u] lâm emridür zekât

Hem şehâdet hacc anuñ fermânıdur
 Raḥmetinden ...ullara iḥsânıdur

Fazl'a getürmez şehâdet kim ki bil
 Kâfir-i muḥta...dur ol ey ehl-i dil

Fazl-ı Hâ.....'a kim ki i...râr eyledi
Menzilin firdevs-i gülzâr eyledi

v. 9-b

255 Şükr fî vü şükr đâd u şükr lâm
Her nefesde ey Muhtıfı ve's-selâm

Nûn u dâl u vâv u fî yâ mîm ü lâm
Bu yedi harf üzre nâzildür kelâm

Nizâli'l-Çur'ân jalâ seb'â¹¹² ki var
Bu yedi harfün beyânıdur i yâr

İsm-i Fazlullah-ı Rabbü'l-jâlemün
Bu yedi harf oldı hem fehm it ya...m

Ya'ni Fazl-ı Hâ...dan oldı âşikâr
Sırr-ı te'vîl-i kelâm-ı Kird-gâr

260 Fî vü lâmı çün jayân gösterdi ol
Đâd-ı Fazl'ı iste beş harfinde bul

Nûn u mîm ü vâv u dâl u yâ tamâm
Olur ebcedde yüz on mâ-lâ-kelâm

No...tadur yigirmi şad to...san olur
Bu hisâbı fehm iden insân olur

Harf-i fî bir no...ta ile ...âf olur
Ya'ni ki no...ta jadedde kâf olur

¹¹² Hadis: "Kur'ân, yedi harf üzerine inmiştir."

Heybet-i mecmûja vü eczâ nu...at
Laf@-ı no...fadur yigirmi bî-ğalat

265 Pes yigirmi oldu no...ta bî-gümân
İşlâh-ı Ha... 'da fehm eyle jayân

Bu yedi harf oldu pes fî dâd lâm
Fazl-ı Ha... 'dur ya'ni aşl-ı her kelâm

İstivâ ile olur fehm it sekiz
Bu yedi harf-i aşl ey ehl-i temiz

Altısı vâv-ı velîdür âşikâr
İkisedür fî vü lâm-ı Kird-gâr

Çünkü bâtındur velâyet ey ulı
Gizlû geldi Fazl 'da vâv-ı velî

270 Vâv çün geldi be-cây-ı harf-i dâd
Çavli-i Fazl-ı Ha... 'dur ey zıbbâ-nihâd

Vâv-ı veche de işâretdür bu söz
Çavli bul kim göstere tâ Fazl yüz

Dâd eczâda üç oldu vâv üç
Añla dâd u vâv sırrın çekme güç

v. 10-a

Otuz iki nu...-ı Fazl-ı lem-yazel
Oldı ya'ni birbirine bedel

Ma'ni-yi vâv-ı velî-yi Kird-gâr

Oldı dâd-ı Fazl-ı Ha...’dan âşikâr
 275 Hem gelüpdür şüret-i fîde jayân
 Vâv bu vechi de fehm it ey civân

ââhir-i vâv-ı velî-yi ğayb-dân
 Gösterür jıunvân-ı bâfından nişân

Şekl-i fîde geldi çün vâv-ı velî
 Fazl-ı Yezdân’dan velî oldı jAlı

Harf-i dâd u lâm oldı lâm-ı velî
 Fazl-ı Ha...’dur hem jAlı vü hem velî

Fazl-ı Ha... isminde ââhir oldı bil
 Şekl-i jayn u lâm-ı velî ey ehl-i dil

280 Gerçi bâlâda geçüpdür bu beyân
 Lıık ber-vech ile de işit jayân

jAyn yetmişdür cümelde âşikâr
 Bâ-janâşır oldı heftâd u çehâr

No...ta vü eczâ ile bı-reyb ü şın
 Oldı fı-i Fazl-ı Rabbü’l-jâlemün

Hem da«ı lâm-ı jAlı’dür lâm-ı Fazl
 Bu sözi fehm iden olur ±ât’a vaşl

Dâd-ı Fazl-ı Ha...’dan ey cüyâ-yı Rab
 İste yâ harfini da«ı ...ı taleb

285 Yâ iki no...tayla çün bir harfdür
~ûret-i eczâ-yı dâdı gösterür

Harf harfe ya;ni kim ...âim-ma...âm
Oldı fehm it bu sözi ey nık-nâm

İAyn u lâm u yâ velı-yi gayb-dân
Fı vü dâd u lâmdan oldı jayân

Bu sebebden Âdem-i evvel menem
Didi fehm it ol imâm-ı muhterem

Ya;ni Âdem kim odur fı dâd u lâm
Oldı ismiyle aña ...âim-ma...âm

290 İAyn heftâd oldı jayn u lâm u yî
Heştdür eczâda fehm it ey zekı

Gösterür yetmiş sekiz harfi ya...ın
K'oldı bıst ü nüh süver bı-reyb ü şın

v. 10-b

Ya;ni tekrârıyla bıst ü nüh süver
İsm-i jayn u lâm u yâdur bı-«atar

Sırrını fehm it kelâm-ı nâtı...uñ
Hikmetini aña Fazl-ı »âlı...uñ

Çün nüzül itdi şıfâta zât-ı Hay
Yâda hatm oldı hisâb-ı cümle şey

295 Yâ ki ondur jaşere kâmindür ol

İntihâ-yı hârfde var iste yol
 Hâtm oldı yâda hem nâm-ı jAlı
 Añla bu esrârı fehm it ey velı

Mehdı irişünce yañni evşıyâ
 Ondur on birinci ...utb-ı evliyâ

On ikinci Mehdı-i şâhib-zamân
 Hücet-i ...âjim imâm-ı ins ü cân

Yâ hem ondur on iki eczâ ile
 On bir olur yine hârf-i yâ ile

300 aâhir oldı yâdan on iki imâm
 Fehm ...ı l i&nâ jaşer sırrın tamâm

Yâda iki no...ta kim geldi jayân
 İki dürr-i pâkden virdi nişân

Kim Hüseyn ile Hasan'dur añla var
 K'oldılar¹¹³ yâ-yı jAlı'den âşikâr

İki no...ta evvel ü âkir durur
 Birisi bātın biri @âhir durur

Oldı esmâ vü müsemmâ lâ-cerem
 Hârf-i yâdan âşikârâ bı-elem

305 Hem da«ı yâ üstine ...ıldı ...ıyâm
 Fı-i Fazl-ı Ha... Tejâlâ ve's-selâm

¹¹³ Der-kenar: Geldiler

Laf@-ı Allâh pencdür ey nev-civân
Penc va...t esrârını ...ıldı jayân

Sırr-ı penc görünür hem penc «at
Hem havâsı penc bunda yo... galat

Oldı sekiz cennete eczâ jalem
Heşt teşehhüd heşt «attı añla hem

Bâ-se ism ü no...ta-i Fazl-ı Ra'ûf
Görinür hem no...ta-i on dört hurûf

v. 11-a

310 Ebcisinde Âdem ü Havvâ jayân
Oldı Allâh' uñ bu sözde yo... gümân

Ebcd ü bâ-penc harf ey muhteşem
Oldı yetmiş iki eczâya jalem

Yañi yetmiş iki eczâ-yı hurûf
Oldı ism-i Allâh añla bul vu...ûf

Çâr-deh eczâ-yı Allâh ile hem
Seksen altı oldı ne bîş ü ne kem

Müfredât-ı bîst ü nüh süre jayân
No...tasıyla @âhir oldı bî-gümân

315 jAyn-ı maḥzûf olsa rûşendür sebîl
Görinür hem seksen altı secde bil

%o...san olur dört nu...atla âşikâr
Sırr-ı to...san biñ kelâmı añla var

Kim Şeb-i Mijrâc'da Ahmed'le Ha...
Söyledi fehm it bu sözi bî-nuñu...

Çâr-deh eczâ-yı Allâh ey civân
Penc harfün ebcediyle bî-gümân

Fî-i Fazlullah-ı Rabbü'l-jâlemîn
Ebcediyle görünür bî-reyb ü şîm

320 Sırr-ı zât-ı Allâh ya;ni bî-gümân
Oldı Fazl-ı Ha... şifâtında jayân

No...ta vü eczâsına ...İsañ na@ar
Görine on bir namâz ey pür-hüner

Bî-mükerrer ism-i Allâh üç olur
İsm-i fî vü dâd u lâmı gösterür

Hem de üç nevja şalâtı âşikâr
Gösterür fehm eyle bu esrârı var

Ebced-i Allâh'dur altmış yedi
Bî-mükerrer bâ-se harf-i sermedî

325 Oldı yetmiş sırr-ı harf-i kâf u nûn
âhir oldı fehm ...l ey zû-fünûn

Hey'et-i mecmûja vü bâ-se hurûf

Ebcediyle Fazl-ı Hâ...’dan bul vu...ûf

Çil olur gösterür çil ismi ya...ın
Erba...ın sırrını hem bı-reyb ü şın

Hey^{et} ü bâ-ebced-i ism-i ilâh
Olur otuz yedi bil bı-iştibâh

v. 11-b

Muḥkemâtuñ gösterür eczâsını
Añla Allâh isminüñ mañnâsını

330 Oldı eczâsında Allâh’uñ jayân
Çâr-deh «atıñ beyânı bı-gümân

Muḥkemât esrârını hem ...ıldı fâş
Kim anuñ ḥükmindeür «uşk ile yaş

Çâr jıñşur no...tasında görünür
İncil ü Tevrıt ü hem ~ahf u Zebûr

Çâr cüy u çâr rekjat çâr «at
Görinür hem ḥarf-i mujcem bı-ğalat

No...ta vü eczâ-yı Allâh âşikâr
^aâhir itdi jâlem-i hejdeh hezâr

335 On sekiz şeklini hem bı-reyb ü şın
Müfredâtuñ gösterür fehm it ya...ın

Bı-mükerrer şüret-i @âhirlle hem
Bıst ü yek «at sırrına oldı jâlem

Bı-mükerrer olur Allâh şeş hürûf
Kâf u nûn eczâsın añla bul vu...ûf

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
Şeş elif lâm mıme hem oldı jalem

Hem şeş Allâh ekberi ...ıldı jayân
Kim ezânda o...unur bellü beyân

340 Gösterür hem şeş nu...ât-ı muhkemi
Şeş cihâtı añla hem ey Âdemı

Üç nu...atla nüh felek sırrın saña
Gösterür hem nüh teşehhüd t̄alibâ

Oldı eczâsında şeş harfün jayân
Pânz-deh rekjât namâz ey nev-civân

No...tasında on iki burc âşikâr
On iki «at sırrını hem añla var

Gösterür hefdeh namâzı bı-galat
~ûret-i @ahirle on iki nu...at

345 On iki nu...atla on beş harf hem
Oldı idrâk it Şeb-i Cadr'e jalem

Gösterür hem pânz-deh harfi jayân
No...tasıyla fehm iderseñ ey civân

~ûret-i penc ile olur şı vü du

- İsm-i Allâh fehmi ey nıkm-«û
- v. 12-a
- Ebced-i @âhirle şeş harf-i İlâh
Yetmiş üçdür yo... bu sözde iştibâh
- Lâm-elifle virdi eczâdan «aber
Kim olur yetmiş üç ey Şâhib-na@ar
- 350 Yetmiş üçle bıst ü heft ey bahr-i nûr
~ad tınâb-ı «ayme sırrın gösterür
- Çâr-deh eczâ-yı evvelle tamâm
Oldı yüz on dört süver mâ-lâ-keâm
- Çâr-deh eczâ-yı Allâh'ın jayân
Heştdür tekrârı fehmi it ey civân
- Heşt «aft u heşt cennet âşikâr
Görinür hem heşt teşehhüd anla var
- Heşt ism-i fı vü dâd u lâm hem
Oldı Allâh ismi fehmi eyle jalem
- 355 On bir olur bâ-se harf-i evvelün
Gösterür on bir sefer sırrın ya...ın
- Heşt harf ü no...fa-i bâtın i yâr
Gösterür on altı «aftı âşikâr
- Hem olur eczâda bıst ü se jayân
Bu sekiz harf-i mükerrer bı-gümân

No...tasıyla muhkemâta oldı dâl
Kim olur yigirmi üç bî-...îl ü ...âl

Bîst ü se eczâ vü sekiz no...ta hem
Olur otuz bir jaded bî-bîş ü kem

360 Bî-mükerrer virdi illâdan «aber
Maîni-yi lâdur mükerrer ser-be-ser

Bîst ü se eczâ-yı tekrâr ey civân
Bîst ü heft bî-mükerrer bî-gümân

Gösterür penc şalâtı bî-ğalat
Hem kelâmuñ müfredâtın bâ-nu...at

Batn-ı evvel laf@-ı Allâh âşikâr
Hejdeh oldı no...tasıyla çün i yâr

Batn-ı âñıde olur otuz sekiz
Elli altıdur ikisi ...ıl temiz

365 Oldı sâl-i şâhib-i emre jalem
Kim fenâ mülkine başmışdı ...adem

Nuñ... u «atf-ı Ahmed'e hem oldı dâl
K'oldı iki bîst ü heşt bî-...îl ü ...âl

v. 12-b

Ebcet-i eczâ-yı Allâh ey civân
~üret-i penc ile fehm eyle jayân

On iki otuz ikidür âşikâr

On iki «ať sırrını fehm eyle var

Yađni her «ať otuz ikidür tamâm
Sırr-ı Allâh oldı @âhir ve's-selâm

370 Âdem üç ħarf oldı hem fehm it jayân
Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a nişân

Nuť... u řavt u ...uvvete oldı jalem
İsm ü fijl ü maşdarı fehm eyle hem

Ĥarf meddiyle olur Âdem çehâr
Görinür sırr-ı janâşır âşikâr

Çâr ħarf-i mujcem ü hem çâr-cû
Çâr rekjat sırrı hem ey nık-«û

Çâr «ať hem çâr tekbır oldı bil
Çâr ħarf-i Âdem ez-Fazl-ı Celil

375 Ebcedinde çâr-deh «ať âřikâr
Hem otuz iki kelâm-ı Kird-gâr

Çâr ħarf ü bâ-cümel pencâh olur
No...tasıyla bışt ü heşti gösterür

On iki burc ile hem on iki «ať
Oldı eczâsında @âhir bıř-galať

Çâr no...tayla olur on altı hem
Görinür on altı «ať-ı muřterem

On iki h̄arf ü cümel b̄ı-irtiyâb
Hey'et-i mecmûja ile b̄ı-hicâb

380 Gösterür fehm it derec sırrın saña
Üç yüz altmış mafşalı hem t̄alibâ

Otuz üçdür batn-ı ânıde jayân
İsm-i Âdem fehm ...ı ey nev-civân

Lâm-elifle şı vü du h̄arf[e] jalem
Oldı fehm it bu beyânı b̄ı-elem

Oldı hem esmâ-yı küll sırrı jayân
Âdem'ün isminden işit b̄ı-gümân

Yaıni otuz iki h̄arf-i lâm-elif
Kim budur esmâ-yı küll b̄ı-ihtilaf

v. 13-a

385 Virdi Fazl-ı Ha... @uhûrından «aber
Otuz üç esmâ-yı Âdem ser-be-ser

Fazl-ı Ha... 'dur yaıni Âdem b̄ı-gümân
Çıldı otuz üçde te'vîli jayân

[O] Mesşühûn otuz üçinde nüzül
İtdügi gökden budur eyle ...abûl

No...tasında on yedi rek'at namâz
âhir oldı fehm it ey dâna-yı râz

Otuz üç h̄arf ile on yedi nu...at

Gösterür pencâh sırrın bî-galat

390 Bî-mükerrer oldı şeş harf âşikâr
Sitte-i eyyâm sırrın añla var

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
Görinür şeş harf-i kün hem bî-nedem

Şeş hurûf üç nu...at ile nüh olur
Nüh teşehhüd nüh felek sırrı durur

Şeş hurûfuñ ebcedi ey ehl-i «ûş
Biş otuz üç dürlü ...avli eyle gûş

Biş otuz üç ya'ni biş ism-i İlâh
Her birisi otuz üç bî-iştibâh

395 Gösterür eczâda şeş harf âşikâr
Âdem'ün on altı «attın añla var

Oldı bir tevâzide bu sır jayân
Fehm ...ı ey tâlib-i râz-ı nihân

No...tasından eyle deh levhî taleb
Tâ saña yüz göstere esrâr-ı Rab

Şânz-deh eczâ ile şeş harf hem
Oldı yigirmi'ki no...taya jalem

Şânz-deh bâ-şesş ħurûf [u] dü¹¹⁴ nu...at
Cümlesi şı vü du olur bı-ğalat

400 Şı vü du nu...-ı »udâ'yı gösterür
Añla kim esmâ-yı kül sırrı budur

Bıst ü heft tekrâr bâ...i ...aldı bil
Otuz üçden bu sözi fehm eylegil

Gösterür on bir ħurûfı bâ-nu...at
Kim olur yigirmi yedi bı-ğalat

No...tasında çâr-deh «ať âşikâr¹¹⁵
Bıst ü heft ü çâr-deh no...ta jayân¹¹⁶

v. 13-b

Virdi ismu'İlahdan saña «aber
K'oldı altmış yedi fehm it bı-«atar

405 İsm-i Ĥavvâ ile Âdem hem i yâr
Âşikârâ görünür fehm eyle var

No...ta vü eczâ-yı şesş ħarf ez-Celıl
Çâr-deh noktayla bil olur çihil

Âdem'ün isminde sırr-ı erbaıın
aâhir oldı fehm it ey çille-nişıın

Şesş ħurûf ile çihil fehm eyle hem

¹¹⁴ Beyitin anlamı düşünöldüğünde metindeki “dü” kelimesinin “deh” olarak okunması gerektiği kanısındayız. Beyite göre; 16'nın, 6 harf ve 2 noktayla toplamının 32 olması gerekiyor; ancak bu değerler toplandığında 24 eder. 32 sonucunun elde edilebilmesi için “dü” noktanın “deh” nokta olması gerekir.

¹¹⁵ Der-kenar: Bıst ü heft ħarfün bu sırrı añla

¹¹⁶ Der-kenar: No...ta vü eczâ-yı şesş ħarf ey civân

Âdem'ün esmâsında oldu jalem

Âdem'ün ya'ni ki fehm it ey civân
Birdür esmâ vü müsemması jayân

410 İsm-i Âdem batn-ı evvelde i yâr
Eyledi şeş harf tekrâr âşikâr

No...tasıyla heft olur Ümmü'l-Kitâb
Görinür hem «att-ı Havvâ bî-hicâb

No...ta vü eczâ-yı¹¹⁷ şeş harf âşikâr
Rüşen itdi sâjat-i leyl ü nehâr

~ûret-i çâr ile bîst ü heşt olur
Bîst ü heşt nuñ...-ı Muhammed görünür

No...tasından eyleseñ ...atı-ı na@ar
Şeş hurûfuñ görüne sırr-ı hâzar

415 Batn-ı ânısinde on yedi namâz
Çâbit olmışdur eyâ dâna-yı râz

İki hefdeh sı vü çâr oldu tamâm
âhir oldu secde sırrı ve's-selâm

İsm-i Havvâ'dan da«ı ey «üş-yâr
İsm-i Fazl-ı Ha... görünür âşikâr

¹¹⁷ Metinde “eczâ” şeklinde yazılan kelimeyi vezin gereği der-kenardaki “eczâ-yı” ifadesine bağlı kalarak okuduk.

Hem namâz-ı şâm sırrına jalem
Oldı fehm it ism-i Havvâ bµ-elem

Şeddesiyle çâr junşurdan nişân
Gösterür hem çâr tekbîri jayân

420 Çâr cû hem çâr «at ey kâm-yâb
Çâr rekʒat sırrıdur hem bµ-ħicâb

Ebcedinde bµst ü yek «att-ı ...adµm
Âşikârâ oldı ez-Fazl-ı ja@µm

v. 14-a

» att-ı vechince gelüp bµ-...îl ü ...âl
Oldı esmâsı müsemmâsına dâl

Hem da«ı Sebʒal-me&ân' uñ bµ-gümân
Gösterür yigirmi bir ħarfin jayân

Şeddesüz eczâda üç ħarf oldı heşt
Heşt gülzâr-ı cinândur eyle geşt

425 Çâr ħarf eczâda olur yânz-deh
Görinür sırr-ı sefer ey merd-i reh

No...ta vü eczâ olur Sebʒal-me&ân
Kim o...undı çâr-deh «at bµ-gümân

Bµ-mükerrer şeş ħurûf olur jayân
Görinür şeş ibtidâ-yı Cavidân

Şeş teşehhüd sitte-i eyyâm hem

Şeş Şalât-ı cehre hem oldı jalem

Nüh teşehhüd tisja âyât-ı İlâh
Bâ-se no...ta gösterür bî-iştibâh

430 İnbisât-ı şeş hurûf on beş olur
Pânz-deh rekjat namâzı gösterür

No...tasında levh-i Mûsâ âşikâr
Hem deh âyet-i majnü ey nâm-dâr

Pânz-deh eczâ vü deh no...ta jayân
~ûret-i @âhirlle bî-reyb ü gümân

Oldı Çurân müfredâtına jalem
İsm-i Havvâ fehm ...ıl bî-bış ü kem

Pânz-deh eczâ vü şeş harf âşikâr
Bâ-se no...ta oldı fehm it bîst ü çâr

435 Sâjat-i leyl ü nehâra oldı dâl
Hem Mesûh'ün nuş...ına bî-...îl ü ...âl

No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer
Bîst ü yek «at @âhir ola ser-be-ser

Ebcd-i bâ-şeş hurûf se-nu...at
Çâr sı vü du olur bil bî-galat

Çâr harf-i mujceci eyler beyân
Yajni her harf oldı sı vü du jayân

Eyle bâ...psinde heft «attı taleb
Kim yazupdur Şûret-i Hâvvâ'da Rab

440 Añla Hâvvâ isminüñ tekrârı hem
Penc «att-ı Âdem'e oldı jalem

v. 14-b

Penc va...t u ism-i Fazl-ı Kird-gâr
Görinür hem «ums sırrı âşikâr

Bıst rekıat sırrı hem bı-reyb ü şın
Ebcedinden âşikârâdur ya...ın

Sırr-ı hefdeh pânz-deh ey nev-civân
Oldı eczâsında bış ħarf jayân

Hefdeh ü pencinde bıst ü dü nu...at
Görinür hem nu...-ı Mûsâ bı-galat

445 Pânz-dehle bıst ü dü fehm eyle hem
Muĥkemât eczâsına oldı jalem

ıAlleme™-esmâ budur fehm it tamâm
Tâ ola @âhir müsem mâ ve's-selâm

Gösterür ism-i Muĥammed âşikâr
Çâr ħarf-i muıjemi fehm eyle var

Çâr «att u çâr junşur ser-be-ser
Görinür hem @uhr u jaşr eyle na@ar

Ebced ü bâ-mıım ü ħâ vü mıım ü dâl

Üç kez otuz ikidür bî-...îl ü ...âl

450 Gösterür üç sî vü du «attı saña
K'oldı «att-ı vech ü «att-ı dest ü pâ

Çâr ħarf eczâsıdur sırr-ı sefer
Şeş teşehhüd no...tasında bî-«atar

Çâmet esrârı hem oldı âşikâr
Çâr ħarfinden bu sırrı añla var

Mîm-i müdgâmla Muĥammed penc olur
Penc «att u penc va...ti gösterür

Fazl-ı Ħa... ismine hem oldı jâlem
Bu beyânı fehm ...l ey muĥterem

455 Çâr «att-ı maĥni-yi Seb'âl-meân
Oldı eczâ-yı Muĥammed'den jayân

No...tasında heşt cennet âşikâr
Mim sekiz esmâ-yı Fazl-ı Kird-gâr

Heşt teşehhüd heşt «at hem bî-ĥicâb
Görinür fehm it ya...m ey kâm-yâb

No...ta vü eczâ yigirmi-ki olur
Nuĥ...-ı Mûsâ no...ta-i muşĥaf durur

v. 15-a

Çâr-deh ism-i Muĥammed bî-ġalat
Bî-mükerrer şeş olur ez-resm-i «at

- 460 Sitte-i eyyâmı eyler âşikâr
Şeş şalât-ı cehri hem fehm eyle var
- ~ûret-i çâr ile şeş harf on olur
Sırr-ı deh elvâh-ı Mûsâ görünür
- Hefdeh olur şeş hurûf eczâda bil
Görinür sırr-ı hâzâr bî-...âl u ...îl
- Hem ezân-ı şubhı gösterdi jayân
Fehm iderseñ menzilüñ oldı cinân
- Nüh teşehhüd no...tasından ...ıl taleb
Kim hâzârda emr idüpdür Fazl-ı Rab
- 465 Şeş hurûf u bâ-cümel ey pür-hüner
Virdi to...san to...uz esmâdan «aber
- Ya;ni to...san to...uz ism-i lâ-yenâm
Oldı evşâf-ı Muḥammed bi't-tamâm
- ~ûret-i ism-i Muḥammed âşikâr
Bî-mükerrer üç olur fehm eyle var
- Üç namâz-ı şâma olmuşdur jalem
Gösterür üç ism-i Fazl-ı Ḥa.....'ı hem
- Elli bişdür ebced ü üç harf bil
Penc va...tüñ ...âmetin fehm eylegil
- 470 Çâr-deh eczânuñ añla ey emîm

Oldı tekrârı sekiz bî-reyb ü şîm

Sekiz ism-i Fazl-ı Raḥmân'a nişân

Oldı bir ü çihilde fehm it jayân

Altı no...tayla olur fehm eyle hem

Muḥkemât-ı çâr-deh ḥarfe jalem

Çâr-deh eczâyla bî-...îl ü ...âl

Bîst ü heşt «att-ı Resûle oldı dâl

~ûret-i çâr ile olur sı vü du

Otuz iki nu...ı fehm it ey ulu

475 Oldı eczâda sekiz ḥarf-i ja@ım

Bîst ü yek çün bîst ü yek «att-ı ...adım

İsm-i Maḥmûd oldı hem on dört ḥurûf

Hem-çü eczâ-yı Muḥammed bul vu...ûf

Bîst ü heşt ḥarf oldı ya;ni ey hümâm

v. 15-b

İsm-i Maḥmûd u Muḥammed ve's-selâm

~ûret-i ism-i Muḥammed âşikâr

Çâr ḥarf-i Aḥmed oldı añla var

Çâr ḥarf ü çâr cû vü çâr «at

Çâr jünşur sırrıdur hem bî-ğalat

480 Sırr-ı cım-i Câvidân-ı Fazl-ı Rab

Ebcendinden Aḥmed'ün eyle taleb

Yaḥni añla ebcend-i eczâ-yı cüm
Elli üçdür bu sözi bilmez raçm

İbtidâ çün Aḥmed itdi fetḥ-i bâb
İntihâda hem odur ḥatm-i kitâb

Elli üçün otuz ikisi jayân
Otuz iki nuḥ...-ı Fażl-ı ğayb-dân

Çaldı bâ...ı anda yigirmi biri
»att-ı Ḥavvâ görünür ey dım eri

485   ^aâhir eczâsında esrâr-ı sefer
Görinür hem şa.....a¹¹⁸ sırrı bı-«atar

Penc ism-i Fażl-ı Rabbü'l-jâlemün
No...tasında âşikârâdur ya...ın

Penc «att-ı vech-i Âdem'den nişân
Gösterür hem penc va...ti bı-gümân

Şânz-deh «att-ı »udâ-yı Kird-gâr
No...ta vü ḥarfinden oldı âşikâr

Ebcend-i @âhir da«ı on bir ḥurûf
Oldı şaşt u çâr añla bul vu...ûf

490   Viridi nuḥ...-ı «att-ı Âdem'den «aber

¹¹⁸ Der-kenar: şa...

K'oldı¹¹⁹ iki otuz iki ser-be-ser

Bı-mükerrer heft olur ey kâm-yâb
Görinür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

No...tasında âşikâr üç ism-i ±ât
Hem da«ı @âhir durur üç nevî şalât

Yedi ħarfüñ ebcedi yüz yetmiş üç
Oldı fehm eyle bu sırr[ı] çekme güç¹²⁰

Cümle altı kerre bıst ü heşt olur
Altı ħarf-i kâf u nûnı gösterür

495 Bâ...i penc ü bâ-se no...ta oldı heşt
Heşt gülzâr-ı cinândur eyle geşt

v. 16-a

No...ta vü ħarfinde deh levĥ âşikâr
Sırr-ı ...ul fe^mtû bi-jaşrin¹²¹ hem i yâr

Heft ħarf eczâda olur on sekiz
On sekiz biñ jâlemi eyle temîz

No...ta vü eczâ-yı Allâh oldı hem
Aĥmed'üñ isminde @âhir bı-elem

No...tasında maĥni-yi i&nâ jaşer

¹¹⁹ Der-kenar: Geldi

¹²⁰ Der-kenar: Ebcedinde yetmiş üç eczâ jayân

-ad ĥnâb-ı «ayme hem ey kâmrân

¹²¹ Kur'ân, Sûre XI, Hûd, âyet, 13, “ (Onun gibi uydurulmuş) on âyet getirin.”

Görinür hem on iki «at ser-be-ser

500 Oldı eczâ vü nu...at i yâr-ı men
Sırr-ı şı cüz ü kelâm-ı zü'l-minen

Çâr ism şüret-i @âhırle hem
İki hefdeh secdeye oldı jalem

İsm-i Aḥmed batn-ı &ânıde jayân
Oldı yigirmi to...uz ḥarfe nişân

No...tası on to...uz oldı ser-be-ser
ââhır oldı maḥni-yi tisḡa jaşer

No...ta vü ḥarf oldı añla ...ıf... sekiz
Sırr-ı ḥâ mım oldı Aḥmed ...ıl temmuz

505 ~ûret-i @âhırledür pencâh u du
Bâ-dü ḥarf-i lâm-elif ey nıpk-«ü

Oldı yaḡni no...ta vü ḥarf-i kelâm
Sırr-ı pencâh u dü Aḥmed ve's-selâm

İsm-i jayn u lâm u yâ ey ba«tiyâr
Fı vü đâd u lâmı ...ıldı âşikâr

Hem se rekḡat sırrını bı-reyb ü şıın
Âşikârâ gösterür fehm it ya...ın

İki rekḡat şubḡ sırrıdur nu...at
İki ḥarf-i kâf u nûn hem bı-ğalat

510 No...ta vü ħarfindedür ev...ât-ı penc
Görinür hem penc «at bî-derd-i renc

Ebcet ile hey'et-i mecmûja hem
Ĥarf-i vâhid sırrına oldı jalem

Bâ-se ħarf olur yüz on dört bî-gümân
Sûre-i Ĥur'ân'dan virür nişân

~ad tınâb u çâr-deh «at hem i yâr
Oldı isminde jAlp'nün âşikâr

v. 16-b

Ebcet ü se ħarf yüz on üç olur
Yüz on üç besmele sırrın gösterür

515 Neved ü nüh nâm hem on altı «at
İki no...tayla olur bil bî-ğalat

Sırrını fehm it kitâb-ı nâî...uñ
Ĥikmetün aña kelâm-ı »âlî...uñ

Oldı eczâsında heşt cennet jayân
Heşt teşehhüd heşt «at hem bî-gümân

No...tasında görünür Ümmü'l-Kitâb
Heft «at-ı Fâtıma hem bî-ħicâb

Pânz-deh rek'ât namâzı ser-be-ser
Gösterür eczâ vü no...ta bî-«atar

520 Bî-mükerrer kâf u nün eczâsını

Gösterür hem şeş cihet majnâsını

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
Sitte-i eyyâma hem oldı jalem

Bâ-se no...ta şeş hurûf ey baħr-i nûr
Nüh teşehhüd nüh felek esrârıdur

On ikidür şûret-i @âhirle bil
On iki «at sırrını fehm eylegil

Harf-i tekrâr u nu...atla on sekiz
Olur Allâh ismini eyle temiz

525 İsm-i jayn u lâm u yâ bî-dâr u gırr
Baṭn-ı ânıde olur yigirmi bir

Gösterür yigirmi bir «atı saña
Kim odur vech-i »udâ'ya reh-nümâ

No...tası yigirmi oldı âşikâr
Görinür sırr-ı terâvîh añla var

Harf ü no...ta ...ıf... iki oldı tamâm
~ûret-i se harf ile ey nıkk-nâm

Çıf... beş olur Âdem ismin gösterür
Bil anı kim Âdem evvel o durur

530 Fazl-ı Ha...dan iki vech-i muhterem
Oldı yigirmi to...uz harfe jalem

~ûret-i se h̄arf ile hem ey h̄umâm
 Sı̄ vü du nuṭ...-ı H̄udâ'dur ve's- selâm
 v. 17-a

Fâtıma penc h̄arfdür çün ism-i ât
 Gösterür hem penc ev...ât-ı şalât

Şeş olur bâ-no...ta-i fâ b̄-gümân
 Sitte-i eyyâmı fehm eyle jayân

İnbisât-ı kâf u nûn şeş ibtidâ
 Görinür hem şeş teşehhüd tâlibâ

535 Fâtıma isminde çünkim fâ-yı Fazl
 ā âhir oldı bu cihetden oldı aṣl

Muṣtafâ bildi ki Fazl-ı ğayb-dân
 Fâtıma neslinden olısar jayân

Bu sebebden didi bil ey kân-ı nûr
Mehdi anuñçün¹²² Fâtıma evlâdıdur

Yaıni fâ-yı Fâtıma b̄-reyb ü şı̄n
 Olısar isminde Mehdi'nün ya...ın

On iki «atı on iki burca jalem
 Oldı eczâsı bu sırrı añla hem

540 Fâtıma isminden oldı hem jayân
 On iki maşûm imâm-ı ğayb-dân

¹²² Der-kenar: içün

No...tasında sırr-ı elvâh âşikâr
Hem da«ı on ħarf-i bismillâh i yâr

No...ta-i bâtında @âhir nüh felek
Nüh teşehhüd sırrı hem bilmek gerek

Nüh no...ta on iki eczâ bî-gümân
Gösterür yigirmi bir «attı jayân

No...ta-i @âhirle bîst ü dü olur
Nu...-ı Mûsâ no...ta-i Çurân'ı gör

545 Bî-imâle Fâtıma ey kâm-yâb
Heftdür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

Görinür hem heft «at bî-reyb ü şın
Heft muşĥaf sırrını fehm it ya...ın

Heşt «att u heşt cennetden nişân
No...ta-i @âhirle gösterdi jayân

Heft ħarf on altı olur bâ-nu...at
Gösterür on altı «attı bî-galat

Hefdeh olur no...ta-i @âhirle bil
Mañni-yi hefdeh namâzı fehm ...ı

550 On iki eczâ zi-Fazl-ı ğayb-dân
Bî-mükerrer heft olur fehm it[di]¹²³ jayân

v. 17-b

Fı elif lâm mîm ü fî vü ħı vü yî

¹²³ Vezin gereği “-di” ekinin çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Bı-mükerrerdür bular bil ey a«ı

Baın-ı evvelde iki heft âşikâr
Oldı fehm it çâr-deh «atı i yâr

No...tasında ism-i fı vü dâd u lâm
Görinür hem ...uvvet ü şavt u kelâm

Heft harf ü bâ-se no...ta bı-«atar
~ûret-i penc ile hem eyle na@ar

555 On beş olur görünür on beş namâz
Kim ...ılınur cumja gün ey ser-firâz

Fı elif ü fı vü mıı ü he jayân
Baın-ı &anı bıst ü heştdür bı-gümân

Bıst ü heşt nuı...-ı Resûl'e oldı dâl
Kim odur aşı-ı kelâm-ı ±ü'l-celâl

No...tası otuz bir oldı âşikâr
Heylet-i mecmûja ile añla var

Sı vü du oldı bı-reyb ü gümân
Nuı...-ı Âdem'den saña virdi nişân

560 Altmış olur bıst ü heşt ü sı vü du
%ûl-ı Âdem görünür ey nık-«û

Hem da...ıa sırrı ez-Fazl-ı Gafûr
Fâtıma isminde @âhir oldı gör

On iki eczâyla hem bî-gümân
Gösterür yetmiş iki harfi jayân

~ûret-i penc ile hem bî-irtiyâb
Oldı yetmiş yedi harf ey kâm-yâb

Oldı seksen yedi on no...tayla hem
Bil mu...affaj sırrına oldı jalem

565 Yağni yigirmi to...uz sûre tamâm
Harf ü no...ta fî vü zıdür ve's-selâm

Sırr-ı fî vü dâd u lâm-ı ü'l-minen
Âşikârâ itdi üç ism-i Hasan

Çuvvet ü şavt u kelâma oldı dâl
Hem se rekjât şâma ey ehl-i kemâl

Çâr cü vü çâr rekjât çâr «at
No...ta-i nûn ile oldı bî-ğalat

v. 18-a

Oldı hî'yında sekiz cennet jayân
Sımden hem ...add-i Âdem bî-gümân

570 No...ta vü harf-i kelâm-ı Kird-gâr
Oldı nûnından ya...m bil âşikâr

~ad tınâba ebcedi oldı jalem
No...ta-i eczâ-yı Allâh oldı hem

Dört kitâb u hem yüz on dört sûredür

Añla ber-vech ile de ey baħr-i nūr

Yüz on ikisi yine bı-irtiyâb

Dört yigirmi sekiz olur bı-ħicâb

Yaıni dört şekl-i Ĥasan bı-...ıl ü ...âl

Dört yigirmi sekiz oldu fehm ...ı

575 Bâ...i şeş ...alur görünür şeş cihât
Kâf u nûn eczâsı hem cehr-i şalât

Heşt cennet heşt «att-ı Kird-gâr

Oldı eczâ-yı Ĥasan'dan âşikâr

Heşt ism-i Fazl-ı Rabbü'l-jâlemün

^aâhir oldu heşt teşehhüd hem ya...ın

Âyet-i Ümmü'l-Kitâb u heft «at

No...tasında @âhir oldu bı-galat

Heşt ĥurûf heft no...ta bı-...uşür

Pânz-deh rekıat namâzı gösterür

580 Ebced ü bâ-heşt eczâ-yı Ĥasan
~ûret-i çâr ile hem bı-mekr ü fen

Heşt şı vü du olur fehm it jayân

Heşt «att-ı Âdem'e oldu nişân

Yaıni her bir «att-ı vech ey ehl-i dil

Şı vü du nuĥ...-ı »udâ'dur fehm ...ı

Bı-imâle penc va...te oldı dâl
Penc «at sırrına hem bı-...îl ü ...âl

No...tasında şeş teşehhüd âşikâr
Hem şeş Allâh ekberi fehm eyle var

585 On bir olur penc harf ü şeş nu...at
Mañni-yi sırr-ı seferdür bı-galat

~ûret-i se harf ile hem bı-gümân
Çâr-deh «at sırrına oldı nişân

Bı-mükerrer heşt hurûfı burda gör
Hâ vü şın ü nûn u vâv u yâ olur

v. 18-b

Bâ-se no...ta şûret-i çâr ile hem
On iki «at sırrına oldı jalem

Hem da«ı î&nâ jaşer sırrını bil
Gösterür ism-i Hâsan uşta delîl

590 Bıst ü yek tahlîl-i &âñıde Hâsan
Oldı eczâ sırrına ger iresin

Bıst ü yek «att-ı ru«-ı Hâvvâ'ya dâl
Oldı bil ism-i Hâsan bı-...îl ü ...âl

No...tasında mañni-yi tisja jaşer
âahir oldı fehm it ey ehl-i hüner

No...ta vü harfinde sırr-ı erbajın

Oldı çil ism âşikârâ hem ya...ın

Bıst ü yek bâ-şûret-i se harf hem
Oldı İncıl'ün hurûfına jalem

595 Heşt eczâ ile sı vü du olur
Sı vü du nuş...-ı » udâ'yı gösterür

On to...uz no...tayla olur elli bir
Fazl-ı Ha...dan elli bir sırrına ir

Lâm-elifle no...ta vü harf-i kelâm
Ya;ni elli birdür añla ve's-selâm

Çârdur ism-i Hüseyn ey ehl-i dın
Çâr harf-i mu;icemi fehm it ya...ın

Çâr «att-ı vech-i Âdem'den nişân
Gösterür hem çâr cü sırrın jayân

600 Çâr jınşurdan nişân gösterdi hem
Hem şalât-ı @uhra olmışdur jalem

No...tasında nâm-ı Fazl-ı Kird-gâr
Hem namâz-ı şâm sırrı âşikâr

Harf ü no...ta heft olur Ümmü'l-Kitâb
Görinür hem «att-ı Havvâ bı-ııcâb

Ebcedinde çâr sı vü du jayân
Çâr «att-ı vechine oldı nişân

Ya'ni iki «att-ı jârız oldu bir
İki şârib da«ı birdür ey dilür

605 İki bîni da«ı birdür âşikâr
Bir de «att-ı janfe...a fehm eyle var

v. 19-a

Bu yedi «atdur kim oldu çâr «at
Her biri otuz ikidür bî-ğalat

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ'ya jalem
Oldı eczâsı Hüseyn'ün aña hem

No...tasında görünür sırr-ı sefer
Hem de on bir şa.....a sırrı bî-«atar

Bîst ü yek «att-ı ru«-ı Havvâ i yâr
Oldı harf ü no...tasında âşikâr

610 Bî-mükerrer penc olur bî-reyb ü şîm
Penc va...t esrârını fehm it ya...m

Heşt teşehhüd heşt cennet heşt «at
Gösterür üç no...ta ile bî-ğalat

Çâr harf şüretiyle bi't-tamâm
Gösterür ma'ni-yi on iki imâm

On iki «att u on iki burc hem
Hem on iki çeşmeye oldu jalem

Bî-imâle sitte-i eyyâma dâl

Oldı hem şeş ħarf-i kün bı-...îl ü ...âl

- 615 Şeş şalât-ı cehr hem şeş ibtidâ
Şeş teşehhüd sırrıdur hem tâ¹²⁴ talibâ

Heşt no...tayla olur Sebjal-meân
Çâr-deh «at sırrını fehm it jayân

No...ta-i @âhirle hefdehdür ya...ın
Görinür sırr-ı «azar bı-reyb ü şın

Ĥî vü yî vü şın ü yî vü nûn u yî
Yî vü nûn u vâv u nûn bil ey a«ı

Ya;ni Ĥavvâ ismini ey nev-civân
Gösterür bâ-çâr şüretle jayân

- 620 Bıst ü penc olur bu sırrı añla var
Gösterür pencâh nışfın âşikâr

Bıst ü nühdür şüret-i çâr ile bil
Bıst ü nüh sûre beyânın fehm ...ı

Üç nu...atla şı vü du olur tamâm
âhir oldı sırr-ı şı vü du kelâm

No...tası yigirmi beş ħarfün jayân
Bıst ü heft olur bu sözde yo... gümân

Gösterür on bir ħurûfı âşikâr

¹²⁴ “Tâ” vezin gereği fazladan yazılmıştır.

Kim mürekkebe gelüpdür añla var

v. 19-b

625 No...tasıyla ya'ni bıst ü heft olur
Leyle't-ül-Çadr'ün da«ı sırrı budur

Bıst ü penc ü bıst ü heft ey Ha...-şinâs
Olur elli iki bı-ters ü hirâs

İki ħarf-i lâm-elifle bı-...uşûr
No...ta vü ħarf-i kelâmı gösterür

~ûret-i çâr iledür pencâh u şeş
İki bıst ü heşt sırrına iriş

Ya'ni kim ism-i Hüseyn-i muħterem
Oldı nuñ... u «att-ı vechine jalem

630 Elli altı bı-imâle şeş ħurûf
Hem on eczâ ile Ha... 'dan bul vu...ûf

Cümle yetmiş iki oldı bı-gümân
Virdi yetmiş iki eczâdan nişân

Bı-mükerrer penc ile hem ey hümâm
Oldı yetmiş yedi fehm it ve's-selâm

Şepper ü Şüpeyr hem bı-reyb ü şın
Heft «att-ı vech-i Ĥavvâ'dur ya...ın

No...tasında pânz-deh rek'at namâz
Âşikârâdur bil ey dâna-yı râz

635 H̄arf ü no...ta b̄ıst ü dü oldı i yâr
No...ta-i Çur'ân'ı ...ıldı âşikâr

Şepper üç h̄arf oldı üç ism-i İlâh
Görinür hem üç namâz ey merd-i râh

Şeş teşehhüd şeş şalât-ı cehr hem
No...tasında görünür b̄ı-b̄ış ü kem

Üç h̄urûf altı nu...afla nüh olur
Nüh teşehhüd sırrı rûşen görünür

Nüh ü şeş ü se olur bil on sekiz
On sekiz biñ jâlemi eyle temiz

640 Oldı Şüpeyr ismi hem b̄ı-...îl ü ...âl
Çâr h̄arf-i mujcem esrârına dâl

Çâr rekjât çâr «at hem b̄ı-gümân
Gösterür hem çâr junşurdan nişân

No...tasında heşt cennet âşikâr
Heşt «at-ı vech-i Âdem i yâr

v. 20-a

H̄arf ü no...ta on iki burc-ı felek
Oldı hem on iki «at b̄ı-hıç şek

Çismet-i on iki hem heşt ü çehâr
Rûşen itdi sâjat-i leyl ü nehâr

645 İnbisât-ı Şepper ü Şüpeyr hem

Oldı on altı «at-ı veche jalem

No...tasında sırr-ı şı cüz (ü)¹²⁵ âşikâr
Maîni-yi şı-murgı hem fehm eyle var

Harf ü no...ta oldı on altı tamâm
âhir oldı ism-i Âdem ve's-selâm

İsm-i Mehdı çâr harf oldı çü nûr
Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'yı gösterür

Çâr «at sırrı hem oldı âşikâr
Hem janâşır sırrını fehm eyle var

650 Hem şalât-ı @uhrı gösterdi jayân
Gökden indi çün Mesûhâ-yı zamân

İki rek'at şubh sırrın bı-galat
Âşikârâ gösterür iki nu...at

İki no...tayla yine dört harf hem
Şeş teşehhüd sırrına oldı jalem

Sitte-i eyyâmı hem ...ıldı jayân
Kâf u nûn eczâsını hem bı-gümân

Ebcd ü bâ-hey"et-i mecmûjası
Altmış olur fehm iderseñ cümlesi

655 Çadd-i Âdem'den saña virür «aber

¹²⁵ Anlam ve vezin gereği "ü" bağlacı fazladan yazılmıştır.

İsm-i Mehdî fehm it ey jâlî-na@ar

Hem da...a sırrın itdi âşikâr
K'oldı bîst ü heşt ü şî vü du i yâr

Çâr hârf ile olur şaşt u çehâr
İki otuz iki olur aña var

İki otuz iki ya'ni bî-gümân
Nuñ... u «atf-ı vech-i Âdem'dür jayân

Ebced ü bâ-çâr hârf ey «urde-bîm
Altmış üçdür fehm ...ı bî-reyb ü şîm

660 Gösterür şîm-i Resûl'ı âşikâr
K'oldı jömri altmış üç bil aña var

v. 20-b

Ya'ni hârf-i şîmdür sinn-i Resûl
Ebced ü üç hârf-i şîmi iste bul

Deh «atf-ı elvâh-ı Mûsâ bî-gümân
Oldı eczâsında Mehdî'nün jayân

No...tasında heşt cennet heşt «at
Görinür hem heşt teşehhüd bî-galat

Hem da«ı eczâ-yı fî [vü] dâd u lâm
İsm-i Mehdî'de jayândur ey hümâm

665 Çünkü sırr-ı enbiyâdur bî-nutu...

Oldı isminde jayân esmâ-yı Hâ...

Hârf [ü] no...ta gösterür bî-mâcerâ
On sekiz biñ jâlemün sırrın saña

Ebcet-i @âhirle eczâ vü nu...at
Oldı yetmiş yedi yo... bunda ğalat

Virdi yetmiş yediden saña «aber
Kim gelüpdür fî evâil-i süver

Oldı hem ism-i Muhtıf âşikâr
İsm-i Mehdî'den bu sırrı añla var

670 Ya;ni yetmiş yedinün sırrın bilen
Mehdî'nün dîdârını oldur gören

Ebcet-i eczâ-yı Mehdî bî-gümân
Oldı beş otuz iki fehm it jayân

Beş kez otuz iki beş «at oldı bil
Her birini otuz iki añlağıl

Ebcet ü eczâ vü no...ta ey jazız
Fazl-ı Hâ...'dan oldı yüz yetmiş sekiz

Gösterür yetmiş sekiz harfi jayân
~ad tınâb-ı «aymeyi bî-gümân

675 Yine ber-vech ile ...İsañ na@ar
Sûre-i Çurân görünür ser-be-ser

İki otuz iki hem b̄m-reyb ü ş̄m̄n
K'oldı nuṭ... u «att-ı Âdem bil ya...m̄n

B̄m-imâle şeş ḥurûf u şeş nu...at
Fazl-ı Ḥa... 'dan oldı bil on iki «at

M̄m̄m̄ ü yî¹²⁶ vü dâl u yî'dan b̄m-«atar
a âhir oldı maḥni-yi i&nâ jaşer

B̄m-mükerrer hem olur altı ḥurûf
Lâm-elif eczâsın aña bul vu...ûf

v. 21-a

680 Ebcedinde sırr-ı to...san biñ kelâm
Her biri biñ âjyârınca tamâm

Ebced ü bâ-şeş ḥurûf ey kâm-yâb
Üç otuz iki olur b̄m-irtiyâb

Virdi üç otuz iki «atdan «aber
K'oldı «att-ı dest [ü] «att-ı pâ vü ser

Batn-ı &an̄m̄m̄m̄ ü ḥm̄ vü dâl u yî
B̄m̄st̄ ü penc olur bil ey merd-i zek̄m̄

Gösterür pencâh nışfın b̄m-gümân
K'oldı ḥarf [ü] no...ta-i muşḥaf jayân¹²⁷

¹²⁶ Şair, Mehdî kelimesinin cüzlerini (mim, he, dal, ye) yazmak istemiş; ancak mim'den sonra yî harfini yazmıştır. Mantıken "he" harfini yazması gerekirdi.

¹²⁷ Der-kenar: Gösterür pencâh sırrın b̄m-ğalat

Âdem'ün ḥarfiyle fehm it ey civân

685 Ya'ni on dört h̄arf hem on dört nu...at
Oldı nışf-ı aşl-ı muŝh̄af b̄ı-galat

Ma'ni-yi şeş no...ta vü hefdeh h̄urûf
Oldı @âhir no...tasında bul vu...ûf

B̄ıst ü se h̄arf Âyet-i Kürsıye hem
Oldı fehm it b̄ıst ü se no...ta jalem

H̄arf ü no...ta oldı fehm it heşt ü çil
Üç on altı h̄arf olur bu sırrı bil

Ya'ni bir on altı «att oldı siyâh
İki on altı beyâz ey merd-i râh

690 B̄ı-imâle h̄arf ü no...ta on iki
Çır... sekizle altmış olur ey zekı

%ûluhû sittûnedden virdi nişân
K'oldı b̄ıst ü heşt ü şı vü du jayân

Olur on eczâ ile yetmiş tamâm
Sırr-ı yetmiş biñ melekdür ve's-selâm

Laf@-ı Çur^hân çârdur fehm eyle hem
Çâr h̄arf-i mu'ceme oldı jalem

Virdi hem h̄arf-i janâŝırdan «aber
Gösterür enhârı hem eyle na@ar

695 Dört kitâbı gösterür hem b̄ı-ħicâb

Dört «at sırrını hem ey kâm-yâb

Penc olur bâ-med bu sırrı bil jayân
Penc va...t esrârına oldu nişân

Penc «at esrârını bî-reyb ü şîm
Gösterür hem Laf@etullahı ya...m

v. 21-b

No...tasında @âhir üç nevja namâz
Hem se nâm-ı Fazl-ı ±ât-ı bî-niyâz

Çâr harf ü se nu...at olur yedi
Heft aşldur ki Aḥmed didi

700 Heşt «att-ı vech-i Âdem âşikâr
Ḥarf meddiyle olur fehm eyle var

Yânz-deh rekʔat namâz ey ehl-i dil
Çâr harfün geldi eczâsında bil

No...tasında heşt cennet âşikâr
Heşt teşehhüd sırrı hem ey hüş-yâr

Nûz-dehdür yâz-deh harf ü nu...at
Maḥni-yi tisja jaşerdür bî-ğalat

Med ki Çurʔân üzredür ey merd-i reh
Olur eczâsıyla anuñ çâr-deh

705 Çâr-deh «at sırrına oldu jalem
K'Âdemün vechindedür ey muḥterem

No...tasında nüh teşehhüd nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdır bilmek gerek

Bıst ü se harf Âyet'el-Kürşü revân
Oldı eczâ vü nu...âtında jayân

No...tasıyla hem da«ı hefdeh hurûf
Oldı Ğur'ân içre @âhir bul vu...ûf

Ebced-i penc harf-i Ğur'ân se nu...at
Üç yüz altmışdır bu sözde yo... galat

710 Virdi sırr-ı üç yüz altmışdan «aber
K'oldı altı kerre altmış ser-be-ser

Ya'ni esrâr-ı mefâşıl hem derec
Oldı Ğur'ân'dan jayân bı-ııç lec

Gökden induğı budur Ğur'ân i yâr
K'andadır esrâr-ı gökler âşikâr

Bı-imâle heftdür çün heft «at
Çâr harf-i laf@-ı Ğur'ân bı-ğalat

Penc no...tayla jayân on ikidür
On iki burc on iki «at sırrıdır

715 ~ûret-i çâr ile olur şânz-deh
Şânz-deh «at sırrıdır ey merd-i reh

Bı-imâle harf ü no...ta âşikâr

- Penc h̄arf-i laf@-1 Ćurʿān añla var
- v. 22-a
- Pānz-deh rekʿat namāza oldu dāl
Kim buyurmuşdur »udâ-yı ±ü'l-celâl
- Şeş teşehhüd şeş nu...âtında jayân
Şeş h̄urûf-1 kâf u nûn hem b̄ı-gümân
- Penc h̄arf-i laf@-1 Ćurʿān ey em̄ın
Baṭn-1 &an̄ı b̄ıst [ü] heft olur ya...ın
- 720 Gösterür on bir h̄urûfı b̄ı-ğalat
K'oldı b̄ıst ü heft bâ-şānz-deh nu...at
- H̄arf meddinden güzer ...ılsañ i yâr
ªâhir ola sâjat-i leyl ü nehâr
- H̄arf [ü] no...ta oldu ...ır... altı jayân
Âdem'ün esmâsına oldu nişân
- ~ûret-i çâr ile hem pencâh olur
No...ta vü h̄arfün beyânın gösterür
- No...tasında on sekiz biñ jâlemi
Ćıl temâşâ gözün aç ey Âdemı
- 725 Çâr-deh eczâ ile pencâh hem
İki otuz iki olur b̄ı-elem
- Nuṭ... u «att-1 vech-i Âdem'den nişân
Gösterür Ćurʿān'ı fehm it ey civân

İtibâr-ı şeşle hem heftâd olur
Kâf u nûn maîni-yi rûşen görünür

Çismet-i heşt ile hem ey nûk-nâm
Maîni-yi heftâd u heştdür ve's-selâm

Çâ® ħarf oldı şalât ey «urde-bîñ
Çâr ħarf-i muicemi fehm it ya...ñ

730 Çâr rekâat sırrına oldı jalem
Çâr «at-ı Âdem'i gösterdi hem

Çâr nehrüñ sırrı hem oldı jayân
Hem da«ı tekbîr-i mevtâ bî-gümân

İki rekâat cumja sırrı bil i yâr
Oldı iki no...tasında âşikâr

Çâr ħarf iki nu...atla şeş olur
Sitte-i eyyâm sırrın gösterür

Hem şeş Allâh ekberi ...ldı jayân
Kim şalâtuñ şartıdur ez-ğayb-dân

v. 22-b

735 Çâr ħarfün ebcedinden añla var
Görinür on altı şı vü du i yâr

Yaîni on altı «at-ı Âdem tamâm
Her biri şı vü du'dur mâ-lâ-keâm

Ola tâ maîlüm zât-ı bî-niyâz

» aţî-ı izâsında buyurmışdur namâz

Bâ...i ...aldı çâr-deh bî-...îl ü ...âl
Oldı ħarf-i muĥkemâta añla dâl

Vâv yirine elif o...uyasın
Nüh teşehhüd bâ...isinde göresin

740 Baţn-ı evvel şad u lâm u vâv tî
Gösterür on bir namâzı ey zekı

Çâr no...tayla olur on beş i yâr
Gösterür cumja namâzın âşikâr

Bî-imâle heftdür bî-irtiyâb
Heft âyet sırrıdır hem heft bâb

Yaıni heft bâb cânımdan necât
Bulmaya ħamden ...ılan terk-i şalât

Bî-mükerrer heştdür fehm eyle hem
Heşt cennet sırrına oldı ħalem

745 Yaıni cennetde şolardur ħâlî dün
Kim ...ııurlardı şalât dâjimün

Bî-mükerrer heşt ħarf dört nu...at
On iki burc oldı hem on iki «at

Baţn-ı &anı şı vü yek olur şalât
Lâm-elif sırrın bil ey ehl-i necât

Harf-i medle sı vü du olur jayân
Sı vü du «at sırrına oldu nişân

On üç oldu no...tası fehm eyle hem
Oldı bı-no...ta on üç harfe jalem

750 Bı-mükerrer harf ü no...ta âşikâr
Çâr-deh «at sırrıdır fehm eyle var

Çâr-deh bâ-sız-deh bâ-sı vü yek
No...ta-i @âhırle hem bı-reyb ü şek

Virdi sırr-ı tül-ı Âdem'den «aber
Hem da...ı...a sırrın añla ser-be-ser

Bâ-çehâr u ijtibâr heşt i yâr
Yetmiş iki harfi eyler âşikâr

v. 23-a

İjtibâr-ı pânz-dehle hem jayân
Oldı seksen yedi bı-reyb ü gümân

755 Yaını bıst ü nüh süre sırrın tamâm
Gösterür fehm it şalât ve's-selâm

Çârdur laf@-ı zekâtuñ harfi bil
Çâr «att-ı Âdem'e oldu delıl

Çâr harf-i mujeme oldu jalem
Çâr rekjât sırrını gösterdi hem

No...tasında ism-i fı vü dâd u lâm

Âşikârâ oldı ey jâlm-ma...âm

Hem namâz-ı şâm u ibn ü eb ü rûh
 aâhir oldı no...tasında bul fütûh

760 H̄arf ü no...ta heft olur b̄m-irtiyâb
 Görinür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

B̄m-mükerrer ism-i Fazl-ı ğayb-dân
 Görinür hem heft «att-ı emr-dân

Onda bir virmek gerekdür çün zekât
 Emr-i H̄a...dur aña ey ehl-i necât

Oldı eczâsında bu sır âşikâr
 Bil zekâtuñ mañninin fehm eyle var

Oldı on engüşt sırrına delîl
 Gösterür on «attı hem b̄m...âl u ...îl

765 No...tasında müstañi.....ân-ı zekât
 Âşikârâ oldı ez-fermân-ı ±ât

Heşt «att-ı Âdem oldı hem jayân
 Hem göründi heşt gülzâr-ı cinân

No...ta-i eczâ-yı Allâh âşikâr
 Oldı h̄arf ü no...tasında aña var

On sekiz biñ jâlemüñ sırrını hem
 Gösterür fehm it bu sırrı b̄m-elem

Bı-imâle zı vü kâf u vâv u tı
Şeş hurûf-ı kâf u nûndur ey zekı

770 No...tasında penc va...t oldı jayân
Âdem' üñ hem penc «attı bı-gümân

Harf ü no...ta maıni-yi sırr-ı sefer
âahir itdi fehm iderseñ bı-«atar

v. 23-b

~ûret-i çâr ile yâz-deh bı-...uşûr
Pânz-deh rekıat namâzı gösterür

Se nu...ât-ı @âhir ü bâ-yânz-deh
Çâr-deh «at sırrıdur ey merd-i reh

Heft evvel bâ-deh eczâ-yı zekât
âahir itdi maıni-yi hefdeh şalât

775 Batn-ı &âñıde zekât ey baır-i nûr
~ûret-i çâr ile bıst ü nûh olur

Oldı sırr-ı bıst ü nûh harf jalem
Fehm iden bu sırrı oldı muhterem

No...tası yigirmi birdür bı-gümân
Gösterür yigirmi bir «attı jayân

Bıst ü penc ü bıst ü yek bı-reyb ü şıın
Cümle ...ır... altı jaded olur ya...ın

Sırrını fehm it zekâtuñ ey himem

K'Âdem'ün â'sınca geldi ve's-selâm

780 ~avm üç harf oldu hem ey muhterem
Her birisi oldu deh rûza jalem

~avm otuz gün oldu¹²⁸ farz için¹²⁹
Oldı esmâsında @âhir bµ-gümân

~alavât u şavm hem bµ-...îl ü ...âl
İsm-i zât-ı Fazl-ı Ha.....'a oldu dâl

Hem namâz-ı şâm sırrın bµ-«atar
Gösterür üç harf-i şavm eyle na@ar

Ya;ni kim şavm u şalât-ı enbiyâ
İkisi bir ma;nidür şûret dü-tâ

785 *Tisja âyât-ı yed-i Mûsâ*¹³⁰ i yâr
Oldı eczâsında şavmuñ âşikâr

Nüh teşehhüd nüh felek sırrını hem
~avmdan fehm it ki olasın muhterem

İki no...ta iki harf-i kâf u nûn
Hem namâz-ı şubha oldu reh-nümûn

On bir olur bâ-dü no...ta nüh hurûf
Ma;ni-yi sırr-ı seferdür bul vu...ûf

¹²⁸ Der-kenar: oldı

¹²⁹ Der-kenar: ey civân

¹³⁰ Kur'ân, Sûre, XVII, İsrâ, âyet 101, "Mûsâ'ya dokuz âyet verdik."

Görinür hem şa.....a esrârı i yâr
Hem da«ı on bir ħurûf-ı no...ta-dâr

v. 24-a

790 Bı-mükerrer şavm olur eczâda şeş
Sırrına şeş ibtidânuñ gel iriş

Gösterür eczâ-yı kâf u nûnı hem
Sitte-i eyyâm[a] hem oldı ;alem

İki no...tayla sekizdür ...ı taleb
Görinür eczâ-yı ism-i Fazl-ı Rab

Heşt «att-ı vech-i Âdem müsta...ım
Hem sekiz cinân-ı firdevs-i naıım

^aâhir oldı şavmdan bı-reyb ü şım
Fehm idersen olduñ aşhâb-ı yemım

795 Heşt bâ-nüh hefdeh olur bı-gümân
Gösterür hefdeh namâzı ey civân

Ebcedinden eyle nüh ħarfün taleb
Sırr-ı şeş sı vü du nuñ...ı Fazl-ı Rab

Yaıni şeş sı vü du nuñ... ey hûş-yâr
Oldı vech ü dest ü pâda âşikâr

Vech ü dest ü pâya şavm oldı bedel
Bu sözi fehm it ki şimdi oldı ħal

Maıni-yi şeş rûz u rûza ey himem

Oldı bâ...şinde @âhir ve's-selâm

800 Bil şehâdet sırrını¹³¹ hem ey civân
Kim anuñla ...âim olmışdur imân

Çaldurup on barmağın birin jayân
Ha.....'a i...râr itmeyince bî-gümân

Olmaz şmânı şerîhatde dürüst
Ehl-i İslâm'ın ya...ın bil olma süst

No...ta vü harf-i şehâdetden taleb
Eyle bu maşâyı ez-fermân-ı Rab

Deh «af-ı Mûsâ'yı hem fehm eyle var
No...ta vü harf-i şehâdetden ey¹³² i yâr

805 No...ta-i se harf-i fı vü dâd u lâm
Penc harfinde jayândur ey hümâm

Penc no...ta penc ev...âta jalem
Penc «att-ı Âdem'i gösterdi hem

Yânz-deh istâre vü şems ü ...amer
Oldı eczâsında @ahır ...ı na@ar

v. 24-b

No...ta-i @âhirle bâ-sız-deh hurûf
Olur on sekiz bu jilme bul vu...ûf

¹³¹ Der-kenar: lafzını

¹³² “Ey” kelimesi, vezin ve anlam gereği beyitten çıkarılmalıdır.

No...ta vü eczâsın Allâh' uñ jayân
Gösterür bu sırrı fehm it bî-gümân

810 No...ta-i bâtında @âhir heşt «at
Heşt firdevs-i berûn hem bî-galat

Fazl-ı Ha... 'dan bî-mükerrer nüh olur
Tisja âyât uñ beyânın gösterür

Bî-mükerrer nüh hurûf ey kâm-yâb
Heşt nu...ât-ı bâtını bî-hicâb

Hefdeh olur görünür hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh hurûf-ı muhkemât

Bî-mükerrer nüh hurûf ey merd-i reh
No...ta-i @âhirle olur çâr-deh

815 Çâr-deh «at sırrını eyler beyân
Kim anuñ adıdur Sebâal-meân

Sıız-deh harf uñ olur tekrârı çâr
Çâr «at esrârın eyler âşikâr

No...ta-i bâtınla tekrâr hurûf
On iki «atdur o...ıyup bul vu...ûf

Bî-mükerrer harf ü no...ta bî-«atar
On sekiz biñ mülkden virdi «aber

Harf-i tekrâr ile bîst ü dü olur

Bıst ü dü no...ta beyânın gösterür

820 Ĥarf ü no...ta ebced-i sıız-deh ĥurûf
Bı-mükerrer ĥarf-i nüh hem bul vu...ûf

Oldı to...uz yüz hem altmış altı bil
İsm-i Fazl-ı Ĥa...’dur bı-...âl u ...îl

Ya;ni ism-i Fazl-ı Rabbü’l-jâlemın
^aâhir ü bâtında ey cüyâ-yı dın

Altmış altı ile to...uz yüz olur
Gel şehâdet eyle kim sırrı budur

Ya;ni kim sırr-ı şehâdet bı-gümân
Oldı fı vü dâd u lâm-ı gayb-dân

825 Fazl-ı Ĥa...’dur ma;ni-yi şavm u şalât
Fazl-ı Ĥa...’dur hem şehâdet hem zekât

Sırr-ı Fazl-ı Ĥa... te;âlâdur tamâm

v. 25-a

Cümleten emr-i şer;iat ve’s-selâm

Ĥac iki ĥarf oldı Ĥa...’dan bı-gümân
İki ihrâm-ı hacca oldı nişân

No...ta-i fı dâd u lâm[a] oldı dâl
Hem iki «utbeye ey şâhib-kemâl

Kâf u nûn ĥarfini gösterdi bil

İki rek'at şubhı hem bµ-...âî u ...îl

830 No...tasıyla üç olur ey ±û-fünûn
Görinür üç ism-i Fazl-ı reh-nümûn

Hem namâz-ı şâm sırrın bµ-gümân
Gösterür bil haccuñ esrârın jayân

Ebcisinde hî vü çµmüñ âşikâr
Şa.....a sırrı görünür fehm eyle var

Hem sefer esrârını bµ-reyb ü şµn
Gösterür fehm eyle haccuñ hikmetin

Ebcd ü no...ta iki harf ey civân
Çâr-deh «at sırrına oldu nişân

835 Hem tavâf-ı hacc u jumre âşikâr
Laf@-ı hacdan görünür fehm eyle var

Penc harf ü no...ta-i Fazl-ı İlâh
Oldı eczâsında rûşen hem-çü mâh

Penc «att-ı Âdem'e oldu nişân
Penc va...t esrârı hem oldu jayân

No...ta vü eczâ-yı hac deh oldu bil
Deh «at-ı Mûsâ'yı idrâk eylegil

Penc eczâ nokta-i @âhırle hem
Şeş teşehhüd sırrına oldu jalem

840 Görinür şeş rûz rûze bî-ħicâb
Kâf u nûn eczâsı hem bî-irtiyâb

Bî-mükerrer çârdur ħac ey civân
Çâr ħarf-i Kaibe'ye oldı nişân

Çâr tavâf-ı Kaibe'yi gösterdi hem
Kim olur idi yedi ey muħterem

Çâr «aḥḥ-ı Âdem oldı hem jayân
Çâr rekjât çâr cû hem bî-gümân

Bî-mükerrer ħarf ü no...fa ez-Celîl
Heft tavâf esrârına oldı delîl

v. 25-b

845 Heft «aḥḥ-ı vech-i Ĥavvâ bî-ħicâb
Görinür hem sûre-i Ümmü'l-Kitâb

İki yâ vü cıḥm ü ḥıḥmüñ ey civân
Altmıḥ üçdür ebcedi fehm it jayân

Altmıḥ üç taş sırrı oldı âşikâr
Kim atar üç gün anı ħüccâc i yâr

Ĥarf-i ħînuñ ebcedi fehm eyle hem
Heḥt «aḥḥ-ı Âdem'e oldı jalem

Heḥt teḥḥhüd heḥt cennet bî-nuḥu...
Görinür hem heḥt ism-i Fazl-ı Ĥa...

850 Ebcedinden penc ħarfüñ bî-«atar

Hey'et-i mecmûja ile ...l na@ar

Sırr-ı yetmiş iki eczâ âşikâr
Görinür fehm eyle bu esrârı var

Penc eczâ ile yetmiş yedidür
Sırr-ı yetmiş yedi hârfi gösterür

Oldı hem eczâ-yı sı vü du tamâm
No...ta-i penc ile @âhir ve's-selâm

Kaıbe dört hârf oldı bir no...ta jayân
Oldı ism-i Fazl-ı Raḥmân'a nişân

855 Bu sebebden gice gündüz «âş u jâm
Dolaşurlar Kaıbe etrâfın müdâm

Ol eve eyler melâ'ık hem sücûd
Fazl-ı Ha... emriyle ey ehl-i şühûd

Hârf ü no...ta çünkü beşdür âşikâr
Beşde anuñçün namâz itdi ...arâr

Kaıbe çün dört hârfdür bı-irtiyâb
Nâzil oldı Fazl-ı Ha...'dan dört kitâb

Çâr hârf-i mujcame oldı jalem
Çâr «att-ı Âdem'i gösterdi hem

860 Dört kez yedi tavâfı hem jayân
Gösterür fehm it bu sırrı ey civân

Hem favâf-ı bîst ü heşt bî-reyb ü şîm
Aḥmed'ün nuḥ...ına dâl oldı ya...m

Bâ-tavâf u ḥarf-i Kaḥbe âşikâr
Gösterür şî vü du nuḥ...ı añla var

v. 26-a

Bîst ü heşt ü şî vü du nuḥ...-ı Celîl
Genc-i Kaḥbe'dür ki @âhir oldı bil

Kâf u jayn u bâ vü ḥı ez-resm-i «at
Deh «at-ı Mûsâ'dur añla bî-ğalat

865 No...ta-i @âhirle olur yânz-deh
Şa.....a esrârını bil ey merd-i reh

Hem şalât-ı yânz-deh oldı jayân
Kim seferde farz idüpdür gayb-dân

No...ta vü eczâ olur tişja jaşer
Kim didi levvâḥat-ı Ḥa... li'l-beşer

Bî-mükerrer görünür eczâ-yı Fazl
Yaḥni sekiz «at durur bil aşl-ı aşl

No...ta-i bâtınla hem on altıdur
Yaḥni on altı «att-ı Âdem durur

870 On yedi ḥarf on yedi rekʤat namâz
No...ta-i @âhirledür ey ser-firâz

Bî-imâle deh ḥurûf ey zû-fünûn

Oldı şeş eczâ-yı ħarf-i kâf u nûn

Nüh nu...atla añla bu şeş ħarfi hem
Oldı on beş cumja sırrına jalem

Ebced ü deh ħarf ü nüh nu...at i yâr
Oldı sekiz şı vü du fehm eyle var

Oldı sekiz «att-ı vechullah[a] dâl
Her biri otuz iki bı-...îl ü ...âl

875 Bâ...i bıst ü yek zi-Fazl-ı lâ-yenâm
Oldı «att-ı vech-i Ĥavvâ ve's-selâm

Laf@u'l-ħamd penc ħarf oldı jayân
Penc va...t esrârına oldı nişân

Penc «att u penc juzv-ı Âdem' i
Gösterür hem ism-i Fazl-ı aı@amı

Ebced ile hey'et-i mecmûja hem
Olur üç kez bıst ü heşt «att-ı jalem

Yaıni «att-ı vech ü dest ü pâ i yâr
Oldı üç kez bıst ü heşt «at âşikâr

880 Çâr-deh «attıñ beyânı ey civân
Oldı eczâsında el-ħamdüñ jayân

v. 26-b

Bu sebebden adıdur Sebjal-meân
Fazl-ı Ĥa...dan bu sözi fehm it jayân

Penc hisse no...tası oldu jalem
Penc tekbürüñ beyânın añla hem

Harf ü no...ta virdi muhkemden «aber
Kim olur harf ü nu...at tisja jaşer

Bı-mükerrer deh olur harf ü nu...at
Deh «at-ı Mûsâ'dur añla bı-galat

885 Hem da«ı deh harf-i bismillâhdur
Vâ...ıfı bu sırruñ ehl-i Allâh'dur

Bı-mükerrer harf çünkim yedidür
Yedi âyet olduğı sırrı budur

No...tasında ism-i fı vü dâd u lâm
Görinür hem sırr-ı üç rekjat tamâm

Yedi âyet geldi çün ey zû-fünün
Yedi «at-ı aşl'a oldu reh-nümün

jaşer âyet sırrı hem bı-ımtihân
Oldı esmâsında el-ğamdün jayân

890 Oldı hem yigirmi bir «at-ı ...adım
Bı-mükerrer ez-» udâvend-i jalım

Heft âyetle olur hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh hurûf-ı muhkemât

Bâ-deh esmâ penc laf@ el-ğamd hem

Sırrı on beş rek'ata oldu jalem

Oldı hem yigirmi bir h̄arf-i ...adım
Bı-mükerrer ez-» udâvend-i jalım

Oldı yirmi bir «at-ı Havvâ'ya dâl
Kim odur aşl-ı «utût-ı ±ü'l-celâl

895 Yedi âyet bıst ü yek h̄arf ile hem
Oldı Çur^han müfredâtına jalem

Ma'ni-yi el-ğamdülillah ey hümâm
Fehm iderseñ sırr-ı Çur^han'dur tamâm

Bıst ü nüh h̄arf ile bıst ü nüh süver
Bıst ü nüh laf@ında @âhir ...ı na@ar

Bıst ü nüh laf@ ile bıst ü yek h̄urûf
Gösterür pencâh sırrın bul vu...ûf

Ya'ni h̄arf ü no...ta vü pencâh va...t
Ma'ni-yi el-ğamddur ey n̄ık-ba«t

v. 27-a

900 Laf@-ı el-ğamd ile elli beş olur
Çâmet esrârını rûşen gösterür

Çâr-deh eczâ-yı el-ğamd ez-Ra^hûf
Bıst ü nüh laf@ ile bıst ü yek h̄urûf

İki şı vü du olur fehm it jayân
Nuñ... u ma@hardan saña virdi nişân

No...tası heft âyetüñ bî-reyb ü şîm
İki bîst ü heşt olur fehm it ya...m

Elli ħarf ü no...tadur bî-i«tilaf
Hem de şeş eczâ-yı ħarf-i lâm-elif

905 Elli altı bil şîfatda añla hem
Fazl-ı Ĥa.....'uñ olduğı budur ĵalem

Çâr-deh teşdîd ile heftâd olur
Sırr-ı kâf u sırr-ı nûnı gösterür

Heft âyetle olur yetmiş yedi
Fâtîha Ümmü'l-Kitâb-ı sermedü

Görinür yetmiş yedi ħarf ey püser
Kim olur tekrâr bîst ü nüh süver

Cümleten esrâr-ı Çurân âşikâr
Fâtîhada olduğı budur i yâr

910 Yânz-deh rekĵat namâz ey kâm-rân
No...tasında bîst ü yek ħarfüñ ĵayân

Bîst ü yek ħarf ile on bir no...ta hem
Oldı otuz iki esmâya ĵalem

Çaldı tekrâr anda ...r... beş no...ta bil
Âdem'ün esmâsın idrâk eylegil

Elli altı no...ta bîst ü yek ħurûf

Cümle yetmiş yedi olur bul vu...ûf

Oldı ber-vech ile de fehm it jayân
Mañisi heftâd u heftûñ ey civân

915 Elli altı no...ta bñst ü yek hñrûf
Heft âyet bñst ü nüh laf@ ez-Ra"ûf

Hey"et-i mecmûja ile hem i yâr
Sırr-ı [yüz] on dört süverdür âşikâr

Ser-be-ser esrâr-ı Çur"ân bñ-ğalat
Sûre-i El-ğamd'dur ħarf ü nu...at

Yañni kim heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb
Mañni-yi Çur"ân'dur aña bñ-ħicâb

v. 27-b

Oldı bñst ü yek hñrûf eczâsı hem
Elli va...t esrârına Ĥa...dan jalem

920 No...tasında erbañın sırrına ir
Fâtihâ Ümmü'l-Kitâbuñ ey diljir

Oldur üç kez sı vü du ħarf ü nu...at
» atf-ı vech ü dest ü pâdur bñ-ğalat

Mañni-yi el-ğamdülillah ey jazıız
Yañni vech ü dest ü pâdur ...ıI tempız

Bu sebebden emrdür fehm it jayân
Bunları yuma... vuzûda bñ-gümân

Ya'ni bu beş uzvdan b̄ı-reyb ü ş̄m̄n
 Âşikârâdur kelâm-ı ğayb-b̄m̄n

925 Ebcedi yigirmi bir ħarfûñ jayân
 Üç biñ altı yüz da«ı beş ey civân

B̄ıst ü nüh laf@ ile on dört şedde hem
 Oldı yüz on dört otuz iki jalem

Çıldı yüz on dört süver sırrın jayân
 Sûre-i el-ħamdülillah ey civân

Ya'ni her bir sûre-i Çur'ân tamâm
 Sı vü du nuñ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

Laf@-ı bismi'llâhi rahmâni'r-rahîm
 Geldi Ĥa...dan b̄ıst ü yek ħarf-i ...adîm

930 B̄ıst ü yek «at sırrına oldı jalem
 Kim yazupdur vech-i Ĥavvâ'da ...alem

Hem yigirmi bir ħurûfın âşikâr
 Gösterür Ümmü'l-Kitâbuñ aña var

Ya'ni bismi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm
 Ma'ni-yi el-ħamddur b̄ı-ters ü b̄ım

Bu cihetden mu...tedâ-yı râh-ı d̄m̄n
 Didi bismillâh el-ħamddur ya...m̄n

Satır-ı bismillâh üç laf@ oldı hem

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem

935 Çıldı üç nevja namâzı hem jayân
Kim hâzar cumja seferdür bj-gümân

No...tasında çâr mâh-ı muhterem
Âşikârâ çâr «at hem bj-elem

v. 28-a

Çâr rekjat çâr tekbır ey civân
Görinür hem çâr enhâr-ı cinân

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ hem âşikâr
Çâr no...ta sırrıdur fehm eyle var

Hem kitâb-ı âsumânıden nişân
Gösterür añla bu sırrı bj-gümân

940 Çâr no...ta bâ-se laf@ ey kâm-yâb
Gösterür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

Heft «atı-ı aşla hem oldı jalem
Heft baın esrârına dâl oldı hem

Yine ber-vech ile laf@ı çâr olur
Dört nu...atla heşt «atı gösterür

Ebced-i yigirmi bir harf âşikâr
Bj-mükerrer deh hurûf u no...ta çâr

Oldı sekiz yüz iki fehm it jayân
Câvidân-nâme'den virdi nişân

945 Yaḡni ḡâd u bâ' da cemḡ oldı ya...ḡn
Câvidân-nâme-i Fazl-ı mübḡn

Oı ki târḡḡ ire bismillâh dir
ââhir ola Mehdḡ-i şâh-ı kebḡr

Fazl-ı Yezdân' uñ @uhûrından «aber
Verdi fehm eyle Resûl-ı muḡteber

Yaḡni Mehdḡ nuḡ...-ı Fazlullah'dur
Bu sözi fehm itmeyen gümrâhdur

Çâr laf@ u bâ-se teşḡḡd ey civân
Oldı sekiz yüz to...uz ez-ğayb-dân

950 Verdi Kürşḡ-nâme'den saña «aber
Kim gelüpdür ḡâd u fîda bḡ-«atar

Nuḡ...-ı Fazlullah-ı Rabbü'l-ıâlemḡn
Yaḡni mer şâ'ı şeh-i dünyâ vü dḡn

Yazdı Kürşḡ-nâme'yi fehm eyle var
ḡâd u fîda Fazl-ı Ḥa...dan âşikâr

Oldı çün ...âim-ma...âm-ı Fazl-ı Rab
Feyz-i Fazl-ı Ḥa... aña geldi la...ab

Şübhesüz oldı ḡalḡfe bilesin
Her ne ma...şüduñ var andan bulasın

955 Oı durur hâdḡ-yi cennât-ı naḡḡm

- Çâtil-i küffâr-ı aşhâb-ı cahîm
 v. 28-b
 Bü'l-Ḥasan künbet imâm-ı rûzgâr
 İAyn u lâm u yâ şeh-i düldül-süvâr

 Geliserdür bir da«ı bidenlere
 Mülk-i Ḥa.....'ı vermege müjminlere

 Vaide-i Ḥa... 'dur bu sözde yo... «ilâf
 Müşrikûñ gönlinde vardur şeyn ü gümân

 Bâ-yı bismillâh civârumdur İayân
 Şın Muhammed'dür bu sözde yo... gümân

 960 Mîm Mehdî'ye işâretdür ya...mın
 Añla bismüñ sırrın ey dâñâ-yı dîm

 Ya'ni evvel Âdem oldı âşikâr
 Bu'd-ı Âdem Ahmed-i mürsel i yâr

 Geldi şoñra Mehdî-i şâhib-zamân
 Sırr-ı bâ vü şın ü mîm oldı İayân

 Ḥarf-i bismilla«ı rahmâni'r-rahîm
 Bî-mükerrer İaşer âyât-ı İa«ım

 Oldı hem deh levḫ-i Mûsâ âşikâr
 Fazl-ı Yezdân'dan bu sırrı añla var

 965 No...ta ile çâr-dehdür bî-gümân
 aâhir oldı ma'ni-yi Sebjal-meân

Çâr-deh «att-ı rûh-ı insâna hem
Oldı bismillâh fehm eyle jalem

Hefdeh olur bâ-se teşdîd âşikâr
Gösterür hefdeh namâzı añla var

Oldı tekrâr anda hem on bir namâz
Âşikârâ fehm it ey dâna-yı râz

Çâr no...tayla hem ol on bir hurûf
Kim mükerrer geldi Hâ... 'dan bul vu...ûf

970 On beş olur görünür on beş namâz
Kim buyurmuşdur »udâ-yı bî-niyâz

Bâ-se laf@ u çâr no...ta ey emün
Bîst ü yek harf ile hem bî-reyb ü şün

Bîst ü heşt olur bu sırrı añla var
Müfredât esrârın itdi âşikâr

Ya'ni bîst ü heşt Çurân-ı ja'ım
Oldı bismillâh'r-raḥmâni'r-raḥım

Ebcd-i deh harf ey jâlm-cenâb
Oldı dört yüz altı fehm it bî-ḥicâb

v. 29-a

975 Çâr şad şâluñ beyânın ...ıldı fâş
Şeş cihâtuñ sırrını hem bî-teḥâş

Ya'ni kim şems-i ḥa...ı âşikâr

Oldı dört yüz altıda fehm eyle var

Şems dört yüz altı olur bî-galat
Ebced ile üç hurûf u üç nu...at

Şems-i Mehdîdür ki mağribden jayân
Doğdı fehm eyle bu sırrı bî-gümân

Çıldı bismillâh sırrın âşikâr
Fehm ...ı târîh-i bismillâh var

980 Sırr-ı bismillâhi'r-rahmâni'r-raḥîm
Diñle ber-vechle da«ı ey ḥakîm

Olur eczâda yigirmi bir hurûf
Elli altı Fazl-ı Ḥa...dan bul vu...ûf

İâlem-i şüretde Fazl-ı gayb-dân
Oldı çün kim elli altı bil jayân

Verdi sırr-ı Fazl-ı Yezdân'dan «aber
Elli altı ḥarf-i eczâ ser-be-ser

Bu da«ı târîh-i Mehdî'dür jayân
K'erdı bismillâh añla ey civân

985 Elli ider no...ta vü ḥarf-i kelâm
Hem de elli va...t namâz-ı Ḥa... tamâm

Çâr ḥarf-i mujcem ü hem lâm-elif
Elli ider fehm it ey zât-ı şerîf

Bıst ü heşt ü şı vü du sırrına hem
No...ta-i @âhirle olmışdur jalem

Hem da...ı...a sırrı oldı âşikâr
%ûluhû sittûnı hem fehm eyle var

Elli altı hem yine bı-reyb ü şın
İki kerre bıst ü heşt olur ya...ın

990 Nu... u «atf-ı Ahmed'e oldı delıl
İnbisât-ı harf-i bismillâh bil

Otuz üçdür no...tası hem âşikâr
Oldı sırr-ı nu...-ı Fazl-ı Kird-gâr

Otuz üç yaşında ya'ni Fazl-ı zât
Eyledi te...ı-i hall-i müş...ilât

Bu da«ı târîh-i bismillâhdur
Fehm ...ı kim sırr-ı Fazlullâh'dur

v. 29-b

Elli altı harf ü otuz üç nu...at
Cümle seksen to...uz olur bı-galat

995 Çâr laf@ u bâ-se teşdîd ile hem
Üç kez otuz ikiye oldı jalem

Verdi üç kez şı vü du «atdan «aber
» atf-ı vech ü dest ü pâya ...ı na@ar

Yânz-deh harf-i mükerrerle jayân

Elli altı ħarf hem ey nev-civân

Gösterür Allâh ismin âşikâr
Kim olur altmış yedi fehm eyle var

Deh ħurûf ile yine ey nâm-ver
Verdi yetmiş yediden saña «aber

1000 Seksen olur añla üç teşdüd ile
Fı-i Fazl'ı gösterür te'küd ile

Çâr laf@ ile olur heştâd u çâr
Üç yigirmi sekizi fehm eyle var

İnbisât-ı şı vü du ya'ni tamâm
İki ħarf-i lâm-elifle ey hümâm

Olur üç kez bıst ü heşt nu'...-ı » udâ
İstivâsuz «aff-ı vech ü dest ü pâ

Bâ-se teşdüd olur altmış yedi hem
Sırr-ı ħarf-i kâf u nûn ey muħterem

1005 İnbisât-ı deh ħurûf olsa ħisâb
No...tasıyla çıl ü şeşdür bı-ħicâb

Ya'ni kim yetmiş jaded olur jayân
Sırr-ı bismillâh fehm it ey civân

Çâr laf@ u çâr no...tayla tamâm
Oldı bil yetmiş sekiz ħarf-i kelâm

Âdem'ün esmâsın eyler âşikâr
Kim olupdur çıl ü şeş ey hüş-yâr

Bı-mükerrer inbisât-ı deh hürûf
On ikidür Fazl-ı Ha...dan bul vu...ûf

1010 On iki burc u on iki çeşme hem
On iki «atfa hem olmışdur jalem

Hem da«ı eczâ vü ism-i Fazl-ı ±ât
Görinür bâ-laf@ ez-rûy-şifât

On iki harfün nu...âtı oldı penc
Penc va...tün oldı esrârına senc

v. 30-a

Sırr-ı hefdeh muhkem ü hefdeh namâz
Hem de hefdeh enbiyâ-yı bı-niyâz

Oldı harf ü no...tasında âşikâr
Bı-mükerrer deh hürûfuñ añla var

1015 Sırr-ı bismillâhi'r-raḥmâni'r-raḥımm
Âşikârâ oldı ez-Fazl-ı ja@ımm

Devr-i Mehdı'dür bil ey jâlıp-ma...âm
İrdi bismillâha târıḥ ve's-selâm

Diñle esrâr-ı mu...atfaıdan «aber
K'andadur esrâr-ı Çur"ân ser-be-ser

Süreler geldi ḥisâb-ı kâf u fı

Müfredâtı oldu cümle jayn u «î

No...tası hem to...uz oldu bî-gümân
Nüh teşehhüd sırrına oldu nişân

1020 Tişja âyât-ı yed-i Mûsâ'ya hem
Nüh felek sırrına hem oldu jalem

Bıst ü heşt bâ-lâm-elif bî-şın ü kâf
Oldı yetmiş sekiz eczâ bî-«ilâf

Ya'ni kim ism-i müsemâdan nişân
Virdi müfredle mürekkeb bî-gümân

Yâ-yı Yâsin kim ola ħarf-i nidâ
Φala yetmiş yedi ħarf-i Kibriyâ

Gösterür ezân sırrın ser-be-ser
Kim olur yetmiş yedi fehm it «aber

1025 No...tasında görünür ey kâm-yâb
Heft «atı-ı vech-i Ĥavvâ bî-ħicâb

Ĥarf ü no...ta cümle seksen dört olur
Sırr-ı üç yigirmi sekiz görünür

Ya'ni üç yigirmi sekiz «atı i yâr
K'oldı vech ü dest ü pâda âşikâr

Oldı yetmiş yedi ħarf ey ehl-i dil
Bî-mükerrer çâr-deh bî-...âl u ...îl

Çâr-deh «att-ı » udâ'ya oldı dâl
Kim odur Sebjal-meân bî-...îl ü ...âl

1030 Oldı @âhir no...tasında penc va...t
İsm-i Fazlullah hem ey nık-ba«t

v. 30-b

Çâr-deh ħarf oldı altı sûre hem
Kâf u nûn eczâsına oldı jalem

Beş nu...atla on bir olur şeş süver
Muĥkemât içre jayân oldı sefer

Çıldı hem şeş ibtidâ sırrın jayân
Kim odur mühr-i kelâm-ı Câvidân

Yânz-deh ħarfi hem itdi âşikâr
Şa.....a esrârını hem fehm eyle var

1035 Penc nu...at çâr-deh ħarf ü süver
Bâ-se ħarf-i bâtını ey pür-hüner

Bıst ü heşt «att-ı ru«ın peygamberüñ
Gösterür gör mujcin ol serverüñ

Hefdeh olur çâr-deh ħarf ey civân
Üç ħarf-i bâtın ile bî-gümân

Çünkü hefdeh oldı ħarf-i muĥkemât
Fazl-ı Ħa...dan farzdur hefdeh şalât

Sırr-ı on bir rekât anla bî-gümân

Oldı eczâsında üç harfün jayân

1040 Fı vü dâl u vâv hem to...san olur
Sırr-ı to...san biñ kelâm añla budur

Biri biñ olduğı âbitdür jayân
Fazl-ı Ha...'dandur kitâb-ı Câvidân

Perde ardından »udâ-yı lâ-yenâm
Sildi sırrı ile to...san biñ kelâm

Çünkü sırrullâhdur aşı-ı kelâm
Budur esrâr-ı kelâm-ı Ha... tamâm

No...ta-i hefdeh hurûf bı-...ıl ü ...âl
Oldı şeş eczâ-yı kâf u nûna dâl

1045 Sırr hem şeş ibtidâ-yı Câvidân
Yağni bu şeş no...fadur fehm it jayân

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Sitte-i eyyâma hem oldı jalem

On biri hefdeh hurûfuñ âşikâr
Oldı eczâda üçer fehm eyle var

Üç kez on bir otuz üç olur jayân
Sehl-i İsp' den saña virür nişân

Yağni otuz üç yaşında dir Mesûh
İniser gökden yere fehm it faşûh

v. 31-a

1050 No...tasında pânz-deh rekʒat namâz
Âşikârâ görünür ey merd-i râz

İkişerdür altısı bî-...âl u ...îl
Âdem'ün şeş «attına oldu delîl

Yaʒni iki «att-ı jârızı ey civân
İki da«ı «att-ı şârib bî-gümân

İki de «att-ı zenaḥdur âşikâr
Kim bulupdur anı Fazl-ı Kirdgâr

Yirleri ile olur on iki «at
Bu durur ol on iki «at bî-galat

1055 Altı ḥarf eczâda olur on iki
Gösterür on iki «attı ey zekû

Bu durur yetmiş yedi ḥarfün jayân
On iki ḥâşı olan didüm jayân

Altı ḥarf üç no...ta ile nüh olur
Tişja âyât-ı Kelîm'i gösterür

No...ta-i bâtınla eczâda i yâr
^aâhir oldu sâjat-i leyl ü nehâr

No...ta-i @âhirle bîst ü heft olur
Leyletü'l-Ḥadr'ün rumûzın gösterür

1060 Hem de on bir Һarf-i men...ûtuñ jayân
Oldı eczâsına fehm eyle nişân

Batn-ı evvelde olur hefdeh Һurûf
Çııl ü penc çün ism-i Âdem bul vu...ûf

Elli bir ...aldı namâz-ı şâh-ı dıın
Elli birdür altı no...tayla hemıın

Hem de bıst ü heşt Һarf-i bâ-nu...at
Lâm-elifle elli birdür bı-ğalat

Çııl ü penc Һarfüñ nu...âtı bı-gümân
Gösterür sı cüz ü Çurñan'dan nişân

1065 İki Һarf-i lâm-elif hem ey hümâm
Görinür hem bıst ü heşt Һarf-i kelâm

Bâ-nu...at yetmiş sekiz Һarf-i »udâ
Oldı seksen yedi fehm it tâlibâ

On yedisi on yedi rekıat namâz
Yetmişidür kâf u nûn ey merd-i râz

ıAyn Һarfinden eger ...ılsañ güzer
Seksen altı ...ala anda ser-be-ser

v. 31-b

Seksen altı secdeye oldı jalem
K'olur on bir on beş on yedide hem

1070 Fı vü dâl u vâv no...tayla jayân

To...san olur bu söze yoğdur gümân

Fağl-ı Ğa...’dan her biri biñdür tamâm
Bu durur maınâ-yı to...san biñ kelâm

Yine hem yetmiş sekiz eczâda bil
İki yüz on üç olur bı-...âl u ...îl

Altı kerre şı vü du olur jayân
Otuz iki nuğ...-ı Ğa...’dur bı-gümân

Bâ...i yigirmi biri bı-mâcerâ
Gösterür yigirmi bir «at saña

1075 Kim yazupdur vech-i Ğavvâ’da Ğadım
» âme-i ...udretle bil Fağl-ı jaım

Fağl-ı Ğa...’dan no...tası ey kâm-yâb
Yüz yigirmi üçdür[ür] bı-irtiyâb

No...ta-i fâ-yı mükerrerle jayân
Yüz yigirmi dört olur ez-ğayb-dân

Birine biñ didi çün Fağl-ı Celıl
Yüz yigirmi dört biñ olur no...ta bil

Bil nübüvvet no...tası ey kân-ı nûr
Yüz yigirmi dört biñ olduğı budur

1080 Üç kez şı vü du biñdür âşikâr
Bir da«ı yigirmi sekiz aña var

Üç otuz iki bir igirmi sekiz
Çâr çunşur sırrıdır eyle temiz

Fazl-ı Hâ...’dan ya’ni kim peygamberân
Oldı nuş...-ı Âdem-i «âtem çayân

Câvidân-nâme’ dendür bu «aber
Fehm ...ı kim söz olupdur muhtaşar

Bir da«ı budur kim on yedi hurûf
On üçünüñ no...tası yo« bul vu...ûf

1085 Yânz-deh istâre vü şems ü ...amer
Oldı bu on üç hurûf-ı muçteber

Ya’ni kim bunlardur iden perveriş
Âdemi çâlemde fehm it yaz u ...ış

Bu sebebden Yûsuf’a i yâr-ı şâf
Çıldılar secde bâ-mer nûn u kâf

v. 32-a

Yûsuf ile çâr-dehdür bil bular
Çâr-deh «atta işâret oldılar

Çâr çarfinde gelüpdür no...ta hem
Çâr çarf-i muçceme oldı çâlem

1090 Ya’ni çarf-i muçcemi ez-Fazl-ı Rab
Eyle Çur^{me}ân’uñ çurûfından taleb

Çâr Һarf altı nu...atla on olur
 İAşer âyâtuñ beyânın gösterür

Oldı hem eczâda fehm it on İalem
 Çâr Һarf-i no...ta Dârâ-yı muhterem

Çıldı bismillâhuñ on Һarfüñ İayân
 Çâr Һarfüñ inbisâtı bİ-gümân

No...ta-i @âhirle on eczâ İ yâr
 Gösterür on altı «attı âşikâr

1095 On iki burc u on iki «att-ı Rab
 No...tasında eyle eczânuñ taleb

On iki no...tayla on iki ey hümâm
 No...ta-i Çurâñ'ı gösterdi tamâm

Geldi yigirmi sekiz Һarfüñ İayân
 On beşinde no...ta @âhir ey civân

Oldı on beş rekıat esrârına dâl
 Kim ...ılınur cumıa gün bİ-...ıl ü ...âl

Yaİni bu on beş Һurûf-ı no...tadâr
 Âdem'üñ nuñ...ından oldı âşikâr

1100 Pânz-deh Һarf ile bİst ü dü nu...at
 Olur otuz yedi fehm it bİ-galat

İnbisâtın çâr-deh Һarfüñ İayân

Gösterür yo«dur bu sözde hiç gümân

Muħkem itdi ğayr-ı muħkemden @uhûr
Ĝayr-ı muħkem oldı muħkem uşta nûr

Her kime keşf oldı esrâr-ı kelâm
Buldı isminde müsemması tamâm

On to...uz olur ħurûf-ı no...fadâr
Pâ vü çâ vü jâ vü gâ ile i yâr

1105 Çâr-deh ħarf ile olur beş nu...at
Mañni-yi tisja jaşer hem bñ-ğalat

On to...uz ħarf ü otuz dört no...fa hem
Oldı ism-i Aħmed'e oldı jalem

v. 32-b

Elli üçdür yañni Aħmed ey civân
Oldı zât no...fa vü ħarfe nişân

Şeş süver bâ-penc no...fa ey zekı
No...fa-i bâtınla olur on iki

Oldı çım-i Câvidân hem bñ-ğalat
K'Âdem'ün ismi durur hem heft «at

1110 Oldı on iki «at-ı veche nişân
Gösterür hem on iki burcı jayân

Üç ħurûf-ı bâtın ile âşikâr

Şeş süver bâ-şeş nu...at ez-Kird-gâr

Pânz-dehdür cümlesi bµ-...îl ü ...âl

Pânz-deh rekîat namâza oldı dâl

Çâr-deh h̄arf ile bµst ü nüh olur

Bµst ü nüh h̄arfüñ beyânın gösterür

Hem de bµst ü nüh süver sırrın saña

Gösterür şeş sûre fehm it t̄alibâ

1115 Çâr-deh h̄arfüñ üçidür no...tadâr

Kim o...unur şeş süverden âşikâr

Üç h̄urûf penc no...ta heşt olur

Heşt «aḥḥ-ı vech-i Âdem görünür

Görinür hem heşt teşehhüd hem cinân¹³³

Hem da«ı eczâ-yı nâm-ı ğayb-dân

Şeş süverden yaḡni ey dâñâ-yı râz

^aâhir oldı cümle esrâr-ı namâz

Sırr-ı Çurḥân fµ evâµl-i süver

ġâbit oldı Fazl-ı H̄a...’dan ...ıl na@ar

1120 Budur yigirmi to...uz sûre tamâm

K’andadur esrâr-ı Çurḥân ey hümâm

¹³³ Muhîḥ kelimeyi “hem-çünân” gibi yazsa da beyitin anlamı düşünüldüğünde “böylece” anlamına gelen “hem-çünân” değil, “cennetler” anlamına gelen “cinân” kelimesinin yazılması uygun olur.

Lâm-elifden pâ vü çâ vü jâ vü gâ
 aâhir oldı hem-çü «att-ı istivâ

Otuz iki nuḡ...-ı Faẓl-ı Kird-gâr
 Oldı yigirmi to...uzdan âşikâr

Rûze vü ḡacc u zekât u hem şalât
 Hem şehâdet hem sünen hem vâcibât

Sı vü du nuḡ...uñ izâsında tamâm
 Emr olupdur Faẓl-ı Ḥa...’dan ve’s-selâm

v. 33-a

1125 Şeş elif lâm mım elif lâm râ
 Pencdür şeş bâ-elif lâm râ

Kef he ye jayn şad u tâ vü hâ
 Hem elif lâm mım şad ez-Kibriyâ

Altıdur ḡâ mım Ḥa...’dan bı-«ilâf
 Heft bâ-ḡâ mım jayn sım ...âf

İki tâ sım mım bir tâ sındür
 Nûn u ...âf u şad hem yâ sındür

Budur yigirmi to...uz sûre tamâm
 Kim mu...attaḡ geldi Ḥa...’dan ve’s-selâm

1130 Çün elif lâm mım şeşdür ey civân
 Şeş gelüpdür ibtidâ-yı Câvidân

Sitte-i eyyâm u hem eczâ-yı kün

Şeş elif lam mımdür ez-reh-nümûn

Şeş teşehhüd sırrına dâl oldı hem
Hem şeş Allâh ekbere oldı jalem

Şeş elif lam mıım bâ-eczâ i yâr
Altmış olur bil bu sırrı âşikâr

Çadd-i Âdem'den saña virür «aber
Şeş elif lâm mıım ey şâhib-na@ar

1135 Bıst ü heşt ü şı vü duya oldı dâl
Hem da...ı...a sırrına bı-...îl ü ...âl

No...tası on sekiz oldı bı-gümân
On sekiz biñ jâleme oldı nişân

Altmış ile on sekiz yetmiş sekiz
Eyle yetmiş sekiz esrârın temiz

Nühdür eczâda elif ü lâm u mıım
Bı-mükerrer penc ez-Fazlu'l-ja@ım

Çâ®-dehdür penc ü nüh bı-mâcerâ
ªâhir oldı çâr-deh «att-ı »udâ

1140 Şeş elif lâm mıım ya;ni âşikâr
Altı on dört oldı Hâ...dan añla var

Vech ü dest ü pâda «att-ı şeş çâr-deh
Şeş elif lâm mımdür ey merd-i reh

v. 33-b
 Şeş elif lâm mîm şeş hefdeh i yâr
 Olur üç no...tayla fehm it âşikâr

Altı günde on yedi rekâat namâz
 Bu sebebdan farz olupdur ...ış u yaz

Bı-mükerrer şeş elif lâm mîm hem
 Oldı ism-i Fazl-ı Raḥmân'a jalem

1145 Penc «att-ı Âdem'i hem âşikâr
 Gösterür hem penc va...ti añla var

Şeş elif lâm mîm ki aşlı ey civân
 Üçdür añla Fazl-ı Ḥa...dan bı-gümân

Ya'ni üç ḥarf-i elif ü lâm u mîm
 İsm-i Fazl-ı Ḥa...durur bı-ters ü bım

Hem se ...ism üzre şalâtı âşikâr
 Gösterür fehm eyle bu esrârı var

Ya'ni on bir on beş o[n] yedi jayân
 Kim gelüpdür Fazl-ı Ḥa...dan bı-gümân

1150 Oldı yetmiş bir jadedde âşikâr
 Seksen olur bâ-nüh eczâ añla var

Verdi fı-i Fazl-ı Raḥmân'dan «aber
 Elif ü lâm mîm o...ur ki eger

Bu cihetdendir *hüden li'l-mütta...m*¹³⁴

Ha... elif lâ[m] mım ey dâna-yı dım

Çün elif lâm mımdür Fazl-ı »udâ

Buldı jilminden hidâyet et...ıyâ

Heybet-i mecmûja yetmiş bir jaded

Yetmiş iki oldı ez-Fazl-ı A«ad

1155 Oldı yetmiş iki eczâya jalem

Kâf u nûnuñ sırrını fehm eyle hem

Oldı eczâ-yı elif ü lâm u mım

Fazl-ı Ha...’dan tisja âyât-ı Kelım

Gösterür yetmiş yedi harfi jayân

Bı-mükerrer penc ile hem ey civân

Nüh teşehhüd sırrını ...ıldı jayân

Nüh felekden saña hem virdi nişân

No...tasıyla oldı fehm it on iki

On iki «at sırrın aña ey zekı

1160 Hem burûc esrârın itdi âşikâr

Hem on iki çeşmeyi fehm eyle var

Ebcad-i nüh harfüñ aña bı-gümân

Oldı sekiz kerre sı vü du jayân

v. 34-a

¹³⁴ Kur’ân, Sûre, II, Bakara, âyet 2, “(O), sakınmak ve arınmak isteyenler için (bir yol göstericidir.)”

Virdi sekiz bâb-ı cennetden «aber
Her biri otuz ikidür ...ı na@ar

Şânz-deh bâ...ı zi-Fazl-ı lâ-yenâm
Şânz-deh «att-ı » udâ'dur ve's-selâm

Çâr hârf oldu elif lâm mîm şad
Çârdur ya;ni ki aşl ey «oş-nihâd

1165 Aşl ya;ni pâ vü çâ vü jâ vü gâ
Oldı Fazl-ı Hâ... 'dan aña tâlibâ

Çâr rek'at sırrına oldu jalem
Çâr «att-ı Âdem' i gösterdi hem

Bâ-cümel beş şı vü se olur jayân
Bil elif lâm mîm şad ey nev-civân

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem
Fehm iden bu sırrı oldu muhterem

Ya;ni hârf ü no...ta-i Fazl-ı Celîl
Her birisi şı vü se nuş... oldu bil

1170 Lâm-elifle ya;ni şı vü du kelâm
Şı vü se oldu zi-Fazl-ı Lâ-yenâm

On iki burc on iki «at ey civân
Oldı eczâsında @âhir bî-gümân

No...tasında @âhir üç rek'at namâz

Hem da«ı üç ism-i Fazl-ı bî-niyâz

No...ta vü eczâ zi-Fazl-ı ±ü'l-Celâl
Pânz-deh rekâat namâza oldı dâl

Ebcedinden on iki ħarfün i yâr
On bir otuz iki oldı âşikâr

1175 Oldı on bir şa.....a sırrına delîl
Her birin otuz iki bî-...âl u ...îl

Bâ...i on beş ...aldı bâ-eczâ nu...at
Otuz olur fehm ...ı ez-resm-i «at

Otuz eczâ-yı kelâm-ı lâ-yenâm
Oldı fehm eyle bu sırrı ve's-selâm

Pencdür çün kim elif ü lâm u râ
Penc va...t oldı şalât-ı Kibriyâ

v. 34-b

Pencdür ism-i »udâ-yı ğayb-dân
Pencdür hem vech ü dest ü pâ jayân

1180 Penc elif lâm râ olur on beş i yâr
Gösterür on beş namâzı âşikâr

Penc elif ü lâm râ eczâda bil
Gösterür esrâr-ı ta«mîr çihil

Bî-mükerrer üç olur ey merd-i râz
Görinür üç ...ism-ı erkân-ı namâz

Heşt eczâ-yı elif ü lâm u rî
Heşt teşehhüd heşt «atdur ey a«ı

No...tasıyla on bir olur bî-gümân
Gösterür on bir sefer sırrın jayân

1185 Penc on bir elli beş olur ya...ın
Elli beşdür ...âmet añla ey emın

Bî-mükerrer şeş teşehhüdden nişân
Gösterür hem kâf u nûn ħarfin jayân

Üç nu...atla nüh olur bî-reyb ü şın
Nüh teşehhüd sırrıdur fehm it ya...ın

Görinür hem nüh felek sırrı tamâm
Bil elif ü lâm u râ'dan ve's-selâm

Ĥarf-i elif lâm mım râ oldı çehâr
Hem-çü pâ vü çâ vü jâ vü gâ i yâr

1190 Çâr «att-ı Âdem'e oldı jalem
Çâr cû-yı cenneti gösterdi hem

Oldı eczâsında @âhir ey civân
Yânz-deh rekıat sefer ez-ğayb-dân

No...tası penc oldı hem fehm eyle var
Penc va...t esrârın itdi âşikâr

^aâhir oldı añla hem bî-iştibâh

Penc «att-ı vech ü penc ism-i İlah

Penc no...ta yânz-deh harf oldu bil
Âdem'ün on altı «attına delil

1195 Hem olur ğayr-ı mükerrer şeş hurûf
Kâf u nûn eczâsın aña bul vu...ûf

Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldu jalem

v. 35-a

%o...uz olur üç nu...atla ey hümâm
Görinür to...uz teşehhüd ve's-selâm

Penc harfdür kâf hâ ye jayn şad
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Ha... ey «oş-nihâd

Penc va...t esrârın itdi âşikâr
Penc «att-ı Âdem'i hem aña var

1200 Kâf hâ ye jayn şad ey ehl-i dîm
Çünkü nâm-ı Fazl-ı Yezdân'dur ya...m

İstiânnet bu sebebden Murtażâ
Kâf u hâ'dan istedi bil tâlibâ

İstivâsında kelâmuñ geldi çün
Oldı «att-ı istivâyâ reh-nümün

İki harf-i kâf u nûn iki nu...at
İki rek'at cumjadur hem bî-ğalat

Heft «atf-ı vech-i Meryem'den nişân
Penc harf iki nu...atdur bî-gümân

1205 Süre-i Meryem durur çün kâf hâ
Oldı İlsâ nu...ı Fazl-ı Kibriyâ

Yânz-deh istâre «urşûd ü ...amer
Oldı eczâsında @âhir ...ıl na@ar

Hejdeh olur şûret-i penc ile bil
jÂlem-i hejdeh hezârı fehm ...ıl

Bâ-deh no...ta bîst ü yek olur jayân
Bîst ü yek «atdan saña virdi nişân

Kâf hâ yâ jayn u şâduñ tâlibâ
No...tasında o...ı deh «atf-ı »udâ

1210 Sıız-deh eczâ ile bâ-deh nu...at
Bîst ü sedür ey birâder bî-ğalat

Gösterür hefdeh hurûfı âşikâr
Kim olur bâ-şesş nu...at ez-Kird-gâr

Birisi yigirmi üçüñ altı «at
On yedisidür hâzar bil bî-ğalat

Hem de on beş rekjata oldı jalem
Heşt teşehhüde bile ey muhterem

On iki «at ile hem on bir sefer

- Gösterür bıst ü se añla bı-«atar
- v. 35-b
- 1215 Yaıni ħarf-i kâf hâ ye jayn şad
Muĥkemâtuñ aşlıdur ey «oş-nihâd
- Hefdeh ile penc şûret âşikâr
Bıst ü deh no...taya dâl oldı i yâr
- Bıst ü se bâ-şûret-i penc ey hümâm
Aĥmed'üñ nuñ...ıdur añla ve's-selâm
- Geldi tâ hâ iki ħarf ey nev-civân
Kâf u nûn esrârını itdi beyân
- İki rekjât cumjayı gösterdi hem
Hem dü «utbe sırrına oldı jalem
- 1220 Bâ-janâşır fî vü ĥı bı-irtiyâb
Gösterür elvâĥ sırrın bı-ĥicâb
- Ebcedinde çâr-deh «att-ı »udâ
Âşikârâ oldı fehm it tâlibâ
- Nûh teşehhüd ħarf-i fî'dan âşikâr
Penc va...ti iste hâ ħarfinde var
- Bâ-janâşır ebced ü «att jayân
Gösterür nuñ...ı Mesûhâ'dan nişân
- Görinür hem sâjat-i leyl ü nehâr
Kim olupdur Fazl-ı Ĥa...dan bıst ü çâr

1225 Bıst ü dü nuŧ...-ı Kelım'ı ey jazıız
ıUnŧur ile ebcedinde ...ıı temıız

No...ta-i Ğur'ân'ı hem gösterdi bil
Kim gelüpdür bıst ü dü bı-...âl u ...ıl

Çârdur eczâda ħarf-i tâ vü ħı
Çâr ıunŧur sırrın añla ey a«ıı

Çâr «att-ı Âdem'e oldı ıalem
Çâr ħarf-i muıccemi gösterdi hem

Çâr rekıat sırrın itdi hem ıayân
Oldı hem tekbır-i mevtâya niŧân

1230 Çâr ħarfün ebcedi ey kâm-yâb
Olur otuz dört ıaded bı-ırtıyâb

İki hefdeh secde sırrın âŧikâr
Gösterür Fazl-ı »udâ'dan añla var

Ĥarf ü no...ta heŧ olur ey nıık-nâm
Görinür eczâ-yı fı vü đâd u lâm

v. 36-a

Heŧ «att-ı vech-i Âdem hem ıayân
Görinür hem heŧ firdevs-i cinân

Heŧ teŧehhüd sırrı hem bı-reyb ü ŧıın
Fazl-ı Ĥa...dan âŧikârâdur ya...ın

1235 Bı-mükerrer üç olur bı-...ıl ü ...âl

Görinür üç ism-i Fazl-ı ±ü'l-celâl

Hem namâz-ı şâm sırrın bî-gümân
Âşikârâ gösterür fehm it jayân

No...tasıyla şeş olur ey ±ü-fünûn
Görinür eczâ-yı ħarf-i kâf u nûn

Şeş şalât-ı cehri hem gösterdi bil
Şeş teşehhüd sırrını hem ez-Celîl

Üç ħurûf u no...ta vü ebced tamâm
Oldı otuz cüz ü Ğur'ân ve's-selâm

1240 İki tâ şın mîm bir tâ şın i yâr
Heşt bâb-ı cennet oldı âşikâr

Heşt teşehhüd sırrı hem bî-reyb ü şın
Görinür hem heşt «at-ı Âdem ya...ın

Oldı eczâ bîst ü yek ez-resm-i «at
Hem-çü «at-ı vech-i Ĥavvâ bî-galat

İki tâ şın mîmüñ ez-Fazlu'l-Ğafûr
No...tasında çâr-deh «at görünür

Penc no...ta geldi tâ şinde jayân
Penc va...t esrârına oldı nişân

1245 Penc ħatt-ı Âdem'e oldı jalem
Fazl-ı Ĥa.....'uñ ismini gösterdi hem

Çâr-dehle penc no...ta ey püser
Gösterür levvâhat-ı¹³⁵ tisja jaşer

Nûz-dehle bıst ü yek bı-reyb ü şın
Fazl-ı Ha...dan oldı sırr-ı erbaıın

Oldı hem eczâ-yı fı vü dâd u lâm
Bı-mükerrer üç nu...afla ve's-selâm

Yâ şın iki harfdür ey ±û-fünün
âhir oldı iki harf-i kâf u nün

v. 36-b

1250 Hem namâz-ı şubhı ...ıldı âşikâr
Hem dü ihramuñ rumûzın añla var

Ebced ü hem harf-i yâ sin ey emıın
Yetmiş ikidür bu sırrı bil ya...ın

Verdi yetmiş iki eczâdan «aber
Harf-i yâ şın aç gözün eyle na@ar

Yâ vü şınün şunşurından ey jazız
Heşt teşehhüd sırrını eyle temız

şUnşur ile ebcedinden bı-gümân
âhir oldı fı-i Fazl-ı gayb-dân

1255 No...ta vü harf ile olur dâl u fı
Añla eczâ-yı hurûfı ey zekı

¹³⁵ Der-kenar: levvâha-i

Ya'ni otuz iki harf eczâda bil
İki harf-i lâm-elifle ez-Celîl

Cümle seksen dört olur bî-reyb ü şîm
Ez-beyân-ı Fazl-ı Rabbü'l-jâlemîm

Verdi üç yigirmi sekizden «aber
» att-ı vech ü dest ü pâya ...l na@ar

No...tasıyla çâr şunşurdan nişân
Gösterür fehm eyle yâşîm ey civân

1260 Çâr «att u çâr rek'at sırrı hem
Görinür hem harf-i mu'cem bî-elem

Penc va...t ism-i Allâh âşikâr
Oldı eczâsında fehm eyle i yâr

No...tası hem penc harfün heft olur
Heft «att-ı vech-i Havvâ görinür

On iki burc-ı felek sırrın jayân
Gösterür eczâ vü no...ta bî-gümân

Âl-i yâşîm sırrını hem añla var
K'eyledi Ha... yâ vü şînden âşikâr

1265 Âl-i beyt-i rahmet-i li'l-jâlemîm
Ya'ni kim on ikidür fehm it ya...m

Yâ vü şîm gayr-ı mükerrer üç olur

İsm-i fî vü dâd u lâmı gösterür

Çıldı üç nevîa şalât âşikâr
İbn ü eb u rûhı sırrın hem i yâr

Bî-mükerrer harf ü no...ta bî-gümân
Şeş teşehhüd sırrına oldı nişân

v. 37-a

Kâf u nûn eczâsına dâl oldı hem
Hem cihât-ı sitteye ey muhterem

1270 Ebcedi üç harfün ey jâlm-na@ar
Yüz yigirmi olur añla bî-«atar

Heybet-i mecmûja vü bâ-sırr-ı hurûf
Yüz yigirmi dördür añla bul vu...ûf

Fazl-ı Ha...'dan her biri biñ âşikâr
Oldı bu majnâyı idrâk eyle var

Enbiyâ ya'ni ki Ha...'dan ey hümâm
Geldi yüz yigirmi dört biñ ve's-selâm

~âd sırr-ı vitri ...ıldı âşikâr
Fazl-ı Ha...'dan bu beyânı añla var

1275 jUnşurında çâr rek'at çâr «at
Görinür fehm it bu sırrı bî-ğalat

Bâ-janâşır şâd penc olur jayân
Penc va...t esrârına oldı nişân

~âduñ eczâsında hem bî-reyb ü şîm
Âşikârâ ism-i Fazl-ı ğayb-bîm

Hem namâz-ı şâm sırrı âşikâr
Oldı fehm eyle bu esrârı i yâr

Ebcedinden añla şâduñ ey hümâm
ââhir oldı sırrı to...san biñ kelâm

1280 Ebced-i şâd ile eczâ âşikâr
Heyt-i mecmûja ile hem i yâr

%o...san altı oldı fehm eyle jayân
Verdi üç kez otuz ikiden nişân

Yajni üç şî vü du «at mâ-lâ-keâm
Geldi vech ü dest ü pâda ve's-selâm

Heft hâ mîm heft «at-ı vech-i âât
Çâr-dehdür harfi hem çün muhkemât

Çâr-deh «at sırrını hem bî-ğalat
Gösterür hâ mîm heft ez-satr u «at

1285 jAyn u şîm ü ...âfla hem âşikâr
Gösterür hefdeh şalâtı añla var

v. 37-b

Oldı hâ mîm jayn şîm ...âf beş hurûf
Altı hâ mîm on ikidür bul vu...ûf

On ikisi on iki mâha jalem

Beşi de¹³⁶ beş va...t namâz ey muhterem

İki no...ta iki harf-i kâf u nûn
Hem namâz-ı şubhı bî-mekr ü füsûn

On yedi harf iki no...ta bî-«atar
Mañni-yi levvâhat-ı tisja jaşer

1290 Heft hâ mîm oldı bil eczâda hem
No...ta-i ...âf ile sî vü heft jalem

Gösterür on dört hurûfuñ âşikâr
Sî vü heft eczâsını fehm eyle var

ıAyn u sîm ü ...âfuñ eczâsıyla bil
Âdem'ün esmâsına oldı delîl

Yañni ...r... altı jadeddür bî-gümân
Sî vü du nuñ... ile on dört «at jayân

Heft hâ mîm no...tasında bî-tajab
Bîst ü heşt nuñ...-ı Resûl'ı ...l taleb

1295 Nüh teşehhüd no...ta jayn [u] sîm ü ...âf
Nüh felek esrârıdur hem bî-«ilâf

Nüh nu...atla bîst ü heşt no...ta jayân
Sî vü heft eczâsı muhkemdür hemân

ıAyn u sîm ü ...âfsız eczâ nu...at

¹³⁶ Vezin nedeniyle “de”nin fazla yazıldığını düşünüyoruz.

Altmış üç olur bu sözde yo... galat

Altmış üç taş sırrın itdi âşikâr
Heft hâ mım añla bu esrârı var

Oldı hem eczâ-yı jayn u şın ü ...âf
Tisja âyât-ı Kelım ey mû-şikâf

1300 No...tasıyla on sekizdür añla hem
On sekiz biñ jâleme oldı jalem

Heft hâ mım jayn u şın ...âf ey civân
Olur eczâ çıl ü çâr bı-ımtihân

No...ta-i ...âf ile olur çıl ü şeş
Âdem'ün esmâsı sırrına iriş

Bı-mükerrer oldı nüh eyle na@ar
Verdi nüh mâh-ı Mesjâhâ'dan «aber

No...tasında şeş teşehüd âşikâr
Sitte-i eyyâm sırrı hem i yâr

v. 38-a

1305 Nüh hurûf u şeş nu...at pânz-deh olur
Pânz-deh rekjât namâzı gösterür

No...ta vü nüh harf ü ebced bul vu...üf
~ûret-i hâ mım heft on dört hurûf

Olur on dört kerre şı vü du jayân
Verdi on dört «atf-ı Âdem'den nişân

Yağni her bir «att-ı Âdem ey hümâm
Sı vü du nuğ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

Āf bir ĥarf oldu vü iki nu...at
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bı-ğalat

1310 Āldı üç nev-i namâzı âşikâr
İbn ü eb u rûĥı hem fehm eyle var

Oldı hem bâ-no...ta ĥarf-i kâf u nûn
Āf-ı ve'l-Āurân zi-Fazl-ı reh-nümûn

Āf olur ĥarf ü nu...at eczâda şeş
Sırrına şeş ibtidânuñ gel iriş

Oldı hem şeş ĥarf-i kâf u nûn[a] dâl
Şeş şalât-ı cehre hem bı-...ı ü ...âl

Āf-ı ...uvvet ...âf-ı Āf ...âf-ı ...adem
Āf-ı Āurân añla hem ...âf-ı ...alem

1315 ^aâhir oldu ...âf ĥarfinden i yâr
Añla bu sırrı kim oldu âşikâr

Bu cihetden didi şâh-ı enbiyâ
Kûh-ı Āfı gördüm arz pür-şafâ

Nûr ile memlû sefîd ü pâk ü şâf
Menzil-i jan...â vücûd-ı kûh-ı Āf

Hem büyüklükde didi Ĥa... rahmeti

Yedi bu dünyâca vardur vüsjati

İçi topdolu melâ"ık ey hümâm
Cümle Hâ.....'uñ zikrin eylerler müdâm

1320 Her melek elinde vardur bir livâ
%olu ...ıf... ferseng ez-Fazl-ı Hudâ

Her birisinüñ livâsında jayân
Yazılı nâm-ı »udâ-yı ğayb-dân

Bile verdi Ğâfdan Aħmed «aber
Ğâfa jan...â-veş yöri aç bâl u per

v. 38-b

Tâ saña keşf ola sırr-ı kûh-ı Ğâf
Göresin şehr-i vücûduñ pâk ü şâf

Ğâf üç ğarf oldı fehm it ey civân
Gösterür saña elif ğarfin jayân

1325 Ya;ni kim birdür ğurûf-ı ...âf elif
Añla vahdet sırrın olma mu«telif

Otuz iki ğarf murğ-ı kûh-ı Ğâf
Cümle bir yerden uçarlar bı-«ilâf

Batn-ı âñıde olur Ğâf ey jazıız
Heşt «atf-ı vech-i Âdem ...ıl temiz

Gösterür hem heşt cennetden nişân
Heşt teşehhüd sırrıdur hem bı-gümân

No...tasında sûre-i Ümmü'l-Kitâb
» att-ı Hâvvâ görünür hem bî-ḥicâb

1330 Olduğı dünyâca yedi kûh-ı Ğâf
No...tasında gör ğayân bî-i«tilâf

Heşt ḥarf ü heft no...ta oldu hem
Pânz-deh rek'at namâz için ğalem

Ebced-i Ğâf añla hem ez-ğayb-dân
~ad tınâb-ı «aymeye oldu nişân

Yetmiş ma'ânâ-yı yetmiş biñ ḥicâb
Keşf iden gördi Hâ.....'ı bî-irtiyâb

Ğır...ı da tolı livâ-yı her melek
Kim buyurdu Muştâfâ bî-ḥıç şek

1335 Erişen bu sırra gördi kûh-ı Ğâf
Eyledi şî-murğ-ı ğan...âyı tavâf

Ğâfuñ esrârı budur ey nıkk-nâm
Kim saña keşf itdüm anı ve's-selâm

Hâ... kelâmında didi nûn ve'l-...alem
Ya'ni ḥarf ü no...tadur penc ğalem

No...ta vü ḥarf-i kelâma oldu dâl
Kim odur kilk-i »udâ-yı ±ü'l-celâl

Nûn hem añla luğatde şavtdur

Kim didi Hâ... arz anuñ üstindedür

1340 Yaḡni nûndur no...ta vü ḡarf-i kelâm
Kim anuñla yer ü gök buldı ni@âm

v. 39-a

No...ta ile iki oldı ḡarf-i nûn
Hem-çü ḡarf-i bâ-yı bism ey zû-fünûn

No...tasını fı vü ḡâduñ âşikâr
Gösterür hem iki iḡrâmı i yâr

Eyle eczâsında ey jâlî-neseb
Nûnuñ ism-i Fazl-ı Yezdân'ı taleb

Penc «atıñ Âdem'üñ gör âşikâr
Penc tekbîr-i şehîdi hem i yâr

1345 Penc va...t u «ums sırrın añla hem
İnbisât-ı nûndan ey muḡterem

Nûn-ı no...ta oldı çün nûn-ı nebî
Der anuñ içün olur sırrı ebî

Nûn-ı no...ta yaḡni kim Âdem durur
Maḡrem Âdem sırrına «âtem durur

Kâf Hâvvâ oldı Âdem çünki nûn
Lâ-cerem kâf üzre geldi ḡarf-i nûn

Hem mu...atıñ sûresi ey kâm-yâb
Nûn ile «atm oldı añla bî-ḡicâb

1350 Fazl-ı Hâ... nûndan Şalât esrârını
 aâhir itdi gösterüp dırdârını

Ya;ni evvel emr-i pencâh oldı bil
 ~oñra pence geldi ez-Fazl-ı Celîl

Oldı eczâ vü cümel pencâh penc
 Añlayan pencâh u penci buldı genc

Penc va...tûñ ...âmetin ey hümâm
 Gösterür fehm eyle Hâ... 'dan ve's-selâm

Budur yigirmi to...uz sûre jayân
 K'oldı yigirmi to...uz hârfe nişân

1355 Bı-mükerrer hârfi hem on dört olur
 Sûre-i Seb'âl-meân'ı gösterür

Yu«aruda bu beyân oldı jayân
 Çıl maħallinde taleb ey nev-civân

Oldı tekrârı yine yetmiş sekiz
 Bir ...avilde jayn u zıdır bilesiz

No...tası penc oldı hem ez-bı-niyâz
 Penc va...t emr oldı anuñçün namâz

v. 39-b

Bâfınından geldi üç hârfe ey hümâm
 %o...san oldı dendi to...san biñ kelâm

1360 Oldı taħlîlinde fehm it jayân

Çıpl ü penc hefdeh hürûf-ı ğayb-dân

On iki burc-ı eflâk oldı bil
Otuz üç otuz üç nuş...-ı Celpl

Aşl çün kim on yedidür ey jazıız
Bâ...i eczâ ...aldı yigirmi sekiz

Oldı yigirmi sekiz harfe jalem
K'Ahmed'ün nuş...ındadur ey muhterem

No...tasında sâjat-i leyl ü nehâr
Nuş...-i işı görünür hem âşikâr

1365 Bâ-cümel hefdeh hürûf ey kâm-yâb
Oldı sekiz yüz jaded ender-hisâb

Fazl-ı Yezdân'ün @uhûrından nişân
Verdi fehm eyle bu esrârı jayân

Ya;ni te'vpl-i kelâm-ı Kird-gâr
Oldı sekiz yüz yıl içre âşikâr

Min tekellüm dâdı fehm it ya...ın
K'oldı ism-i Fazl-ı Rabbü'l-jâlemın

Çıpl ü penc eczâ-yı hefdeh bı-gümân
Bâ-nu...at u bâ-cümel ez-ğayb-dân

1370 Çıpl ü şeş sı vü du olur bı-elem
Âdem'ün esmâsına oldı jalem

İsm-i Âdem çm ü şeşdür ya'ni bil
Her birin sm vü du idrâk eylegil

Bâ...i bıst ü heşt «att-ı lâ-yenâm
Âdem'ün vechinde @âhir ve's-selâm

Çâr-deh hârfün zi-Fazl-ı gayb-dân
Evveli hârf-i elifdür bı-gümân

Â«iri nûn hârfidür bı-reyb ü şm
Evvel â«ir oldı elli bir ya...m

1375 Gösterür pencâh u yek sırrın jayân
Fazl-ı Hâ...dan bil bu sırrı ey civân

Ya'ni hârf ü no...ta-i aşl-ı kelâm
Lâm-elifle elli bir geldi tamâm

v. 40-a

Bu cihetden didi şâh-ı evliyâ
Elli bir oldı şalât-ı Hâ... baña

Oldı â«ir vâv ile hefdeh hürûf
Vâv-ı vâjdün sırrın añla bul vu...ûf

Ya'ni hefdeh hârfün ez-Fazlu'l-Ğafûr
İbtidâ vü intihâsı yedidür

1380 Ma'ni-yi heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb
Oldı hefdeh hârf añla bı-hicâb

Hem da«ı vâv-ı velıyî gösterür

Vâv kim anuñla hefdeh «atm olur

Yağni batnından @uhûra geldi bil
±ü'lfî...âr-ı Fazl-ı Hâ... bî-...âl u ...îl

Sırr-ı vâv-ı vâid oldı âşikâr
Şeş cihetden bu sözi fehm eyle var

Hükm-i hefdeh vâv ile oldı tamâm
Keşf-i Hâ...'dur fehm iderseñ ve's-selâm

1385 Yânz-deh ğayr-ı mu...attağ ey civân
Gelmemişdür ki mu...attağda jayân

Yağni bâ vü te vü &e vü çım ü «î
±e vü ze vü şın ü dâd u ğayn u @î

Uşbu yânz-deh ğarf izâsında şalât
Yânz-deh oldı seferde emr-i ±ât

No...tası on altı oldı añla hem
Oldı on altı «at-ı vech[e] jalem

Ēarf ü no...ta bîst ü heft olur i yâr
Leyletü'l-Çadr'ün beyânın añla var

1390 Oldı eczâsında hem bu sır jayân
Fehm iderseñ ...adre irdün bî-gümân

Yânz-deh ğarf oldı eczâ vü nu...at
Cümle altmış üç jaded bil bî-ğalat

Altmış üç taş sırrına oldu jalem
Kim atar huccâc anı ey muhterem

Hem da«ı üç yirmi bir «atdan «aber
Verdi fehm eyle bu sırrı ser-be-ser

Ya;ni «att-ı vech-i Havvâ bı-gümân
Oldı Ha...’dan üç yigirmi bir jayân

v. 40-b

1395 Heft [«at] ebrûyla müjgân u ser
Çâr-deh «âl u maḥaldür bı-«atar

Heft «at kim gelmemişdür bı-galat
Yerleridür Fazl-ı Ha...’dan heft «at

Her biri yigirmi bir «att-ı Celıl
Oldı hüküm cüz ü ma...süm ile bil

Altmış üçdür üç yigirmi bir ya...ın
Altmış üç taş sırrı budur ey emın

Emr-i Ha...’dur kim atar üç gün tamâm
Günde yirmi bir hâcer her «âş u jâm

1400 Ma;nisı budur ki kendünden ıra...
Cehlını üç yirmi bir «attuñ bıra...

Üç yigirmi bir «atuñ ya;ni i yâr
Sırrını fehm iden olmaz ehl-i nâr

Bı-mükerrer bıst ü heft eczâ-yı ±ât

Hefdeh olur hem-çü ħarf-i muħkemât

Hem ħazar sırrını gösterdi ħayân
Kim olupdur on yedi farz ey civân

Çünkü hefdeh yânz-deh ile oldu cemî
Bıst ü heşt nuŧ...-ı Resûl'ı eyle semî

1405 On bir on yedide gelmişdür nihân
On yedi hem oldu on birden ħayân

Ya'ni fı vü dâl u vâv eczâ nu...at
Hefdeh içre yânz-dehdür bı-ğalat

Ya'ni hefdeh yânz-deh ayrı degül
Birbirinün ħaynidur ħayrı degül

Bı-mükerrer on yedi ħarfün i yâr
On biri ħayr-ı mu...atfaj âşikâr

Altısı geldi ħurûf-ı muħkemât
Nûn u dâl u mîm elif lâm yâ zi-±ât

1410 Kâf u nûn eczâsına oldu ħalem
Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem

No...tası üç oldu nevî-i şalavât
^aâhir oldu hem de ism-i Fazl-ı ±ât

Ĥarf ü no...ta nüh teşehhüd sırrıdur
Görinür hem nüh felek ey kân-ı nûr

Ebced ü şeş Һarf ü no...ta ey ulu
 Çâr bÿst ü heşt olur bir sÿ vü du
 v. 41-a

Çâr bÿst ü heşt ü bir sÿ vü du bil
 Penc «atf-ı Âdem'e oldı delÿl

1415 Ya;ni her bir «at zi-Fazl-ı Kird-gâr
 Bÿst ü heşt ü sÿ vü du'dur âşikâr

Çâr bÿst ü heşt ber-vech ile hem
 ;Unşurına Âdem'ün oldı jalem

Bÿst ü heşt [ü] sÿ vü du nuţ...-ı ğayb-dân
 K' Âdem'ün oldı lisânından jayân

Bÿ-mükerrer on yedi Һarf ey a«ÿ
 Şânz-deh nuţ... ile olur se vü sÿ

Se vü sÿ sâl-i Mesÿhâ'dan nişân
 Verdi fehm eyle bu esrârı jayân

1420 Otuz üç yaşında geldügi Mesÿh
 Otuz üç Һarfün beyânıdur faşÿh

Ya;ni otuz iki nuţ...-ı lâ-yenâm
 Lâm elifle otuz üçdür ve's-selâm

Evvelinde yânz-deh Һarfün i yâr
 Bâ-yı bismillâh geldi âşikâr

Ya;ni «il...at jâleminün evveli

Âdem-i «âkıdür añla bu dili

İâlem-i Türkıdür on bir hurûf

İâlem-i tefrıd-i muhkem bul vu...ûf

1425 Çünki muhkem İâlem-i ervâhdur
Gayr-ı muhkem şûret-i iştibâhdur

Âkirinde ğayn geldi bı-gümân

İntihâ-yı ke&rine oldu nişân

İbtidâ-yı ke&ret oldu harf-i bı

İntihâsı ke&retün ğayn ey ahı

Ğayn ile bı'den @uhûr-ı Ha... tamâm

Oldı fehm eyle bu sırrı ve's-selâm

Lâm-elif harfine vâhid didi ±ât

Bıst ü nüh oldu añla müfredât

1430 Bıst ü nüh oldu çü müfred ey ahı

Elif ü be vü te vü &e vü çım ü hî

v. 41-b

»î vü dâl u zel ü re vü ze vü şın

Şın u şad u dâd u fî vü @î vü jayn

Ğayn u fe vü ...âf u kâf u lâm u mım

Nûn u vâv u he vü yâ nuñ...-ı Çadım

AŞİ Çurñan'ın bulardur bı-ğalat

Bunlaruñla geldi bÿst ü dü nu...at

Bu cihetden bÿst ü nüh sûre tamâm
Geldi Ğur'ân'da mu...atta; ey hümâm

1435 Bÿst ü nüh olduğı gâhı şavm hem
Oldı uşbu bÿst ü nüh ħarfe ĵalem

Geldi Ğur'ân'da çünkim dört ħurûf
*Mi&lehu majahu*¹³⁷ didi bul vu...ûf

Lâm-elifdür aña mi&l olan ĵayân
Fazl-ı Ħa...dan bil bu sırrı bÿ-gümân

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'ya çün bedel
Oldı fehm eyle bu ...avli bÿ-cedel

Lâm-elif çünkim mürekkeb geldi bil
Pes mürekkeb müfred oldı ez-Celîl

1440 Lâm-elif tekrâr geldi ey jazıız
Müfred ola tâ mürekkebden temiz

Muştafâ'dan lâm-elif sırrın ĵayân
Sordı aşĥâbuñ birisi nâ-gehân

Didi yetmiş biñ meklele Cebra'îl
Âdem'e getürdi ez-Rabb-i Celîl

Müfredât eczâsı çünkim ey emÿn

¹³⁷ Kur'ân, sûre XIII, Ra'd sûresi, âyet, 18. " Bir misli de beraber. "

Fazl-ı Ha...’dan yetmiş ikidür ya...ın

Lâm-elif çün iki harf oldu jayân
Bâ...i yetmiş ...aldı anda bî-gümân

1445 Yaıni her bir harf-i jind-Allâh hezâr
Oldı fehm it bu kelâmı âşikâr

Âdem esmâ çünki tajıım eyledi
Hep melâık aña tajıım eyledi

Âdem’e tajıım içün şaf şaf gelür
Añla yetmiş biñ melek sırrı budur

Sı vü du nu...-ı İlahıdır melek
Kim anuñla hâşıl olur her dilek

Lâmda mım-i Muhammed gizlidür
Hem elifde fı-i Fazl ey kân-ı nür

v. 42-a

1450 Bu cihetden şâh-ı mülk-i sermedı
Lâm-elif harfine vâhıddür didi

Yaıni birdür Âdem ü «âtem ya...ın
Lâm-elifden añla bu sırrı hemıın

Lâm-elifden oldı fehm it âşikâr
Âdem ile «âtemüñ sırrı i yâr

Lâm-elifden şoñra elif geldi bil
Maıni-yi taht-ı livâyı fehm ...ıl

Çün elifde gizli geldi fî-i Fazl
Ya'ni şoñra geldi Fazl eyledi faşl

1455 Müfredatun evveli geldi elif
Â«iri de hem elif bî-i«tilâf

Evvel â«ir @âhir ü bâtın hemân
Fazl-ı Hâ...’dur ya'ni zât-ı müstejân

Fazl’dur esmâ-yı küll ta'jüm iden
Fazl’dur şı vü du vü ta...şım iden

Fazl-ı Hâ.....’ı lâm-elifden ...ı taleb
Kim odur şı vü du ism-i şekl-i eb

Lâm-elif eczâda oldı şeş i yâr
Şeş teşehhüd sırrı oldı âşikâr

1460 Şeş şalât-ı cehri hem ...ıldı jayân
Sitte-i eyyâma hem oldı nişân

Şeş nu...ât-ı muhkeme oldı jalem
Kâf u nûn eczâsını gösterdi hem

No...ta-i fî iledür Ümmü’l-Kitâb
Heft «atı u heft muşhaf heft bâb

Unşurından bîst ü heşti ...ı taleb
No...ta ile şeş hurûfun bî-tajab

Hey'et-i mecmûja ile bî-«atar

Bıst ü nüh ħarf oldı bıst ü nüh süver

1465 Bıst ü heşt junşurla şeş ħarf âşikâr
İki hefdeh secde sırrıdur i yâr

Bâ-cümel şeş ħarf bile ey nık-«ü
Oldı bıst ü heşt bir beş şı vü du

Bıst ü heşt dâl oldı nuft...-ı Aħmed'e
Fehm idenler erdi mülk-i sermede

Oldı beş otuz iki fehm it ya...ın
Penc ħarf ü no...tayı Fazl-ı mübın

v. 42-b

Yaıni ħarf ü no...tayı Fazl-ı İlâh
Her biri şı vü du'dür bı-ıştibâh

1470 Bıst ü heşt ü bıst ü nüh hem şı vü du
Lâm-elif ħarfinde @âhirdür ...amû

Bıst ü heşt ü yekdür¹³⁸ lâm-elif ender-cümel
Heylet ile şı vü du ez-lem-yezel

Der-mürekkeb lâm-elifdür ħarf-i lâ
Ĥarf-i illâ pâ vü çâ vü jâ vü gâ

Batn-ı âñıde olur hefdeh ħurûf
Gösterür hefdeh şalâtı bul vu...ûf

No...ta-i fı ile hejdehdür i yâr

¹³⁸ “ü yekdür” ifadesi vezin gereği metinden çıkarılmalıdır.

^aâhir oldı jâlem-i hejdeh hezâr

1475 On yedi ħarfüñ nu...âtı oldı heft
Mañni-yi heft âyet-est mñ-«od be-reft

Ĥarf ü no...ta cümle bñst ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür

Bñ-mükerrer lâm-elif bñ-...îl ü ...âl
Pâ vü çâ vü jâ vü gâ'ya oldı dâl

Çâr «att-ı Âdem'i gösterdi hem
Çâr cüy-ı jadne hem oldı jalem

No...ta ile oldı hem beş va...t ey hümâm
Lâm-elif añla bu sırrı ve's-selâm

1480 Pâ vü çâ vü jâ vü gâ ey kâm-yâb
Dört kitâb Fazl-ı Ĥa...dur bñ-ħicâb

Dört jñşur dört «att u dört ħarem
Dört nehrüñ sırrını fehm eyle hem

Oldı hem tekbñr-i mevtâ tâlibâ
Der-izâ-yı pâ vü çâ vü jâ vü gâ

Hem nikâh-ı âmitân bñ-...îl ü ...âl
Çâr olduğı¹³⁹ bu dört ħarf oldı dâl

Sırrına ervâh-ı peygamber jayân

¹³⁹ Der-kenar: olduğına

Oldı to...uz no...tasında bî-gümân

1485 On ikidür no...ta-i kâf ile bil
On iki sūrâh sırrın fehm ...ı

On iki oldı imâm-ı Hâ... ya...ın
On iki burc oldı hem ey «urde-bın

v. 43-a

On ikidür no...ta bâ-eczâ-yı Fazl
On ikidür «af ki Mûsâ didi aşı

İstivâ ile on altıdur jayân
Nışf-ı otuz ikiye oldı nişân

Sırr-ı nışfu'l-ı ilm-i lâ-edrî budur
Fehm idenler oldı ğar...-ı bahr-i nûr

1490 Çâr harf on iki no...ta ez-Celîl
Olur on altı bu sırrı fehm ...ı

Gösterür on altı «atı âşikâr
K'Âdem'ün yüzinde yazdı Kird-ġâr

Bâ-janâşır çâr harf yigirmidür
On iki no...tayla sı vü du olur

Gösterür sı vü du «atın Âdem'ün
Sırrını fehm it hurûf-ı muıcemün

Hem cümelde pâ vü çâ vü jâ vü ğâ
Otuz iki oldı çün nuı...-ı »udâ

1495 On olur eczâda fehm it bî-gümân
Gösterür on levh-i Mûsâ'dan nişân

Heft no...ta bâtın[ın]dan bî-âhicâb
ââhir itdi maîni-yi Ümmü'l-Kitâb

On to...uzdur @âhir ü bâtın nu...at
Maîni-yi tis'a jaşerdür bî-galat

~ûret-i dört harf yedi no...ta hem
Bil sefer sırrına olmışdur jalem

Bâ-deh eczâ heft no...ta bî-«atar
Hefdeh olur görünür sırr-ı hażar

1500 On bir ile on yedi fehm eyle hem
Oldı Çurân müfredâtına jalem

No...ta-i @âhirle on harf ey civân
Bîst ü dü no...taya olmışdur nişân

On to...uz no...tayla on harf âşikâr
Bîst ü nüh sûre olur fehm eyle var

Gösterür hem bîst ü nüh harfi jayân
Kim odur aşl-ı kelâm-ı âsumân

Bî-mükerrer heştdür eczâ tamâm
Hem-çü heşt eczâ-yı fî vü dâd u lâm

1505 Heşt «att-ı Âdem'e oldı jalem

- v. 43-b
- Heşt bâb-ı cenneti gösterdi hem
 Heşt teşehhüd sırrıdur bı-reyb ü şın
 Görinür hem âsumân-ı heştümün
- Kim odur kürşı-yi Fazl-ı Kird-gâr
 Anda ...ısmet oldu cümle her ne var
- No...tasında pânz-deh rekjat namâz
 Âşikârâ durur Fazl-ı bı-niyâz
- On ikidür şûret-i @âhirle hem
 Oldı Hâ...’dan on iki mâha jalem
- 1510 On iki mâhuñ hem ez-Fazl-ı Celıl
 Muħarrem’dür dördi bu dört ħarfi bil
- Cemı idüp on birle dört ħarfi tamâm
 Cumıayı gösterdi Fazl-ı lâ-yenâm
- Cumıa çünkim rûz-ı Âdem’dür i yâr
 Oldı on beş farz anda âşikâr
- Âdem’ün nuf...ında çârı oldu bu
 Gelmedi «âtem dilinde ey ulu
- Geldi ħarf-i lâm-elif aña bedel
 Fı vü đâd [u] lâm-ı Hâ...’dan bı-cedel
- 1515 Âdem otuz iki yigirmi sekiz
 Muştafâ’dur aña i yâr-ı jazız

Âdem ü Aḥmed durur «urşîd ü mâh
Bil vezîr Aḥmed'dür Âdem pâdişâh

Yaḗni Âdem Fazl-ı Ḥa... 'dur ey hümâm
Kim o...ıdı şî vü du «atı tamâm

Yânz-deh ḥarf ile dört ḥarf añla hem
No...tasıdur bîst ü heşt «atı jalem

Dört ḥarf on bir ḥurûfuñ añla hem
No...tasıdur bîst ü heşt ḥatı jalem

1520 Bîst ü heşt nuñ... ile on beş ḥarf i yâr
Çır... üç olur cümlesin fehm eyle var

On biri oldı sefer sırrına dâl
Otuz ikisi kelâm-ı lâ-yezâl

Heşt ḥarf ü pânz-deh no...ta jayân
Gösterür on yedi ḥarfi bî-gümân

No...tasıyla yaḗni on yedi ḥurûf
Bîst ü se olur bu sırra bul vu...ûf

Âyet'el-kürşî ḥurûfın da«ı hem
Gösterür bu heşt ḥarf-i muḥterem

v. 44-a

1525 Çâr ḥarfüñ @âhir ü bâtında çün
On to...uzdur no...tası ey z-fünün

Gösterür nâ«un mufaşşaldan nişân

Her bir elde vü aya...da bî-gümân

Bu durur levvâḥaṭ u li'l-beşer
Kim anuñ üstindedür tisja jaşer

Görinür hem çâr-deh ḥarf âşikâr
Kim olur bâ-no...ta on to...uz i yâr

Bî-mükerrer heşt hem şûret çehâr
On iki no...tayla olur bîst ü çâr

1530 Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür
Fazl-ı Yezdân'dan bu sırra iregör

Batn-ı ânıde olur hem bîst ü çâr
Görinür nuṭ...-ı Meşîḥâ âşikâr

On iki «aṭ sırrıdur[ur] añla var
Kim olur ḥâl u maḥal bîst ü çehâr

Oldı bîst ü çâr ḥarfün no...tası
Sı vü heft ez-Fazl-ı Yezdân gerüsi

Çıldı on dört muḥkem eczâsın jayân
Kim olur otuz yedi ey nev-civân

1535 Bî-mükerrer nühdür ez-Fazlu'l-Kebîr
Nüh teşehhüd nüh felek sırrına ir

Ser-be-ser otuz iki nuṭ...-ı kelâm
Fazl-ı Raḥmân'uñ şifâtıdur tamâm

Her birinde gizlidir şavm u şalât
Hacc u ...urban u şehâdet hem zekât

Lâm-elif harfiyle sı vü se olur
Sı vü se' de geldüğü İsa budur

Sı vü se sâle ola ehl-i cinân
Didi fehm eyle »udâ-yı gayb-dân

1540 Sı vü se' de ya;ni fı vü dâd u lâm
Eyledi te'vîl @âhir ve's-selâm

Laf@-ı no...ta üç hurûf u dört nu...at¹⁴⁰
Gösterür Ümmü'l-kitâbı bî-galat

Çâr harf pâ vü çâ vü jâ vü gâ
No...tası üç ism-i Fazl-ı Kibriyâ

v. 44-b

Nûn-ı no...ta geldi bil Nûn ve'l-...alem
Çâf-ı no...ta Çâf ve'l-Çur'ân himem

%î-yı no...ta ...ıldı fı-yı tâ vü hâ
%î-yı no...ta sırrı hı-yı kâf u hâ

1545 Bıst ü heşt harf ile bıst ü dü nu...at
No...tanuñ nûnında @âhir bî-galat

Çâf u fı vü hı-yı no...ta bî-gümân
Sûre-i Çur'ân'a olmışdur nişân

¹⁴⁰ Der-kenar: Laf@-ı no...ta dört hurûf u üç nu...at

Nûn u ...âf u fî vü hı ey nı̇k-nâm
İAşer âyât olur eczâda tamâm

Yağni kim on ħarf-i bismillâh i yâr
No...tadan fehm eyle oldı âşikâr

No...tasında @âhir oldı nüh felek
Çâr ħunşur şûretin bilmek gerek

1550 Nüh nu...at hem nüh teşehhüd oldı bil
Hem nüh âyet oldı ez-Fazl-ı Celîl

Ĥarf ü no...ta on to...uzdur añla hem
Muĥkemât esrârına oldı ħalem

Bı-mükerrer sekiz olur bı-nutu...
Görinür eczâ-yı ism-i Fazl-ı Ĥa...

Heşt «att-ı Âdem oldı hem ħayân
Heşt teşehhüd hem sekiz bâb-ı cinân

No...ta-i @âhirle on birdür tamâm
On bir olmuşdur şefer mâ-lâ-keâm

1555 No...ta-i ħayr-ı mükerrer ey püser
Altıdur hem çün teşehhüddür sefer

Sitte-i eyyâm hem şeş ħarf-i kün
Şeş şalât-ı cehrdür hem bı-füsün

Şeş nu...at bâ-heşt eczâ çâr-deh

Muḥkemât esrârıdur ey merd-i reh

No...tadur ya;ni ḥurûf-ı muḥkemât
No...tadan geldi vücûda muḥkemât

Çâr-deh «at sırrı oldı hem jayân
Görinür hem sûre-i Sebjal-me&ân

1560 Bâ-deh eczâ şeş nu...at on altıdur
Âşikâr on altı «atfı gösterür

Bı-mükerrer heşt eczâ ile hem
~ûret-i heft iledür on beş jalem

v. 45-a

Oldı on beş rek'at esrâ[r]ına¹⁴¹ dâl
Kim ...ılınur cum'ja gün bı-...îl ü ...âl

Deh ḥurûf u ebced ü bâ-nüh nu...at
Olur on şı vü du fehm it bı-ğalat

Gösterür elvâḥ-ı Mûsâ'dan nişân
Her birini şı vü du fehm it jayân

1565 Bâ...i yigirmi ...alur bı-reyb ü şıın
No...ta yigirmi durur fehm it ya...ın

Nüh nu...at on ḥarf on to...uz durur
Hey'et-i mecmû'ja ile bıst olur

Bıst rek'at sünnete hem oldı dâl

¹⁴¹ Esrârına” sözcüğündeki “r” sesi metinde yer almamaktadır.

Kâf-ı kün ħarfine hem bî-...îl ü ...âl

Ĥarf no...ta no...ta ħarf oldu tamâm
Añla bu tevĥîdi Ĥa...’dan ve’s-selâm

No...ta itdi çün elif Şeklin jayân
Oldı zât-ı Fazl-ı Raĥmân’a nişân

1570 Çün elif oldu nişân-ı zât-ı Fazl
Bil elif esrârını kim oldur aşl

İbtidâ-yı müfredât oldu elif
AŞl u ...arj-ı kâ’lnât oldu elif

âahir oldu çün elif ey «oş-nihâd
Oldı ħarf-i lâm u fî aña jîmâd

Fî vü lâm-ı Fazl-ı Rabbü’l-jâlemün
ÂŞikâr oldu elifden bil ya...ın

Çünkü elf oldu müsemmâ ey civân
Lâm u fî’dür añla esmâsı jayân

1575 Yaıni kim ism-i müsemmâ-yı »udâ
ÂŞikâr oldu elifden talîbâ

No...ta-i vaĥdet hem oldu âşikâr
Bâtınından elifün fehm eyle var

Vaĥdet-i Ĥa.....’a işâretdür elif
Ehl-i tevĥîde beşâretdür elif

Vitr esrârın hem itdi âşikâr
~ûret ü şekl-i elif fehmi eyle var

Oldı hem eczâda üç harf ey civân
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bî-gümân

v. 45-b

1580 Çünkü zât-ı Fazl'a olmuştur şifât
O...ınur dâ'im anuñçün harf-i zât

Görinür esrâr-ı ibn ü eb u rûh
Hem mevâlid-i elâe bul fütûh

Oldı üç nev'â şalâtı hem jayân
K'o on bir on beş on yedidür ey civân

No...ta-i fî ile oldı hem çehâr
Çâr jünşur sırrın itdi âşikâr

Od u yeldür şu elif ü lâmi fî
No...ta-i fî no...ta-i «âk ey zekî

1585 Bu cihetden no...ta «âk üzere bil
Devr iderler dâ'im âb u nâr u yel

Verdi hem üç harf ü bir no...ta jayân
Dört kitâb-ı âsumânîden nişân

Çâr harf-i mujeme oldı jalem
Çâr «att-ı Âdem'i gösterdi hem

Hem şalât-ı euhri ...ıldı âşikâr

Añla hem tekbîr-i mevtâyı i yâr

Ebced ü eczâ zi-Fazl-ı ü'l-celâl
Oldı yüz on dörd süver sırrına dâl

1590 İ...râjü'l-Cur'ân-ı jalpı harf i yâr
Âşikâr oldı elifden añla var

ââhir eyler bu beyânı her hürûf
Bulduñ ism-i Fazl-ı Yezdân'dan vu...ûf

Çün elifden be vü te ayrı degül
Birbirinün jaynidur ğayrı degül

~ad tınâb u çâr-deh «att[a] jalem
Oldı hem harf-i elif ey muhterem

Ebced ü bâ-şûret-i ââhir jayân
Dört yigirmi sekiz olur bî-gümân

1595 Dört junşur sırrın itdi âşikâr
Dört yigirmi sekizi fehm eyle var

Yañni her junşurdur yigirmi sekiz
Harf-i elifden bu sırrı ...ı temiz

Batn-ı âânde elif ey «oş-nihâd
Heşt bâb-ı cenneti ...ıldı güşâd

Heşt ism-i Fazl-ı Ha... oldı jayân
İbtidâ yañni elifden bî-gümân

v. 46-a

Heşt «atf-ı Âdem'e oldı jalem
Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem

1600 jUnşurından oldı heşt ħarfün jayân
Sı vü du nuş...-ı »udâ-yı ğayb-dân

jUnşur u bâ-heşt ħarf bı-reyb ü şın
Erbajın sırrıdur ey çille-nişın

Heşt ħarf ü çâr no...ta hem i yâr
On iki burc-ı felekdür âşikâr

No...ta vü eczâ-yı ism-i ğayb-dân
Görinür bu sırrı fehm it jayân

Oldı hem on iki «at sırrına dâl
K'ö...ıdı anı Kelım-i ±ü'l-celâl

1605 Bı-mükerrer pencdür fehm it ya...ın
Penc va...tı gösterür bı-reyb ü şın

Âdem'ün hem penc «atfın ey civân
^aâhir itdi bu sözi fehm it jayân

~ûret-i @âhirle añla şeş olur
Kâf u nün eczâsı rûşen görünür

Şeş Şalât-ı cehri hem bı-irtiyâb
Görinür hem şeş teşehhüd bı-ħicâb

Üç nu...atla nüh teşehhüd sırrıdır
Nüh felek hem tisja âyât-ı Ğafûr

1610 Batn-ı âli&de elif oldu jayân
Bıst ü yek «atfına Havvâ'nuñ nişân

No...tasıdır çâr-deh «att[a] jalem
Muḥkemâtı gösterür fehm eyle hem

Batn-ı evvel batn-ı âni& bı-«atar
On bir olur görünür sırr-ı sefer

Batn-ı âli&le otuz iki olur
Otuz iki nu... u «atfı gösterür

Çâr-deh no...tayla olur çıl ü şeş
Âdem'ün sırrına elifden iriş

1615 Batn-ı râbi&de olur seksen yedi
Ḥarf ü bâ-no...ta elif ey evḥadı

Eyledi yetmiş sekiz ḥarfi jayân
No...tasıyla fehm iderseñ ey civân

~üret-i âhirsiz añla bı-elem
Oldı seksen altı secdeye jalem

v. 46-b

Batn-ı evvelden eger ...ılsañ güzer
Çala üç yigirmi sekiz ser-be-ser

Gösterür üç yirmi sekiz «atfı bil

Vech ü dest ü pâda ez-Rabb-i Celîl

1620 Batn-ı râbi; batn-ı âli&le jayân
Yetmiş olur bu söze yo«dur gümân

Añla yetmiş biñ melek sırrın saña
Gösterür hem kâf u nûnı hem fâlibâ

Bir iki iki olur dört ey jazuz
Dört olur hâl u maḥal yine sekiz

Hem sekiz olur on altı bı-gümân
Olur on altı otuz iki jayân

Otuz iki nuḫ...-ı Fazl-ı lâ-yenâm
Âşikâr oldı elifden ve's-selâm

1625 İbtidâ-yı muşḥaf-ı Rabb-i Kerîm
Bâ-yı bismillâhi raḥmâni'r-raḥîm

Ya;ni bâdur Âdem-i «âkı jayân
Kim «alîfe oldı zâta bı-gümân

^aâhir oldı çün elif ḥarfinde zât
Ḥarf-i bâdur maḥar-ı zât u şifât

Der-teheccı ḥarf-i bâ hem ey civân
Âdem ile verdi «âtemden nişân

No...fa-i vahdet-i Fazl-ı Kird-gâr
Oldı bâ ḥarfinde evvel âşikâr

1630 Bâdan oldı no...ta-i vaḥdet beder
No...ta ferzend oldı ḥarf-i bâ peder

Bu cihetden no...ta-yı bâyum didi
Âdem-i evvel imâm-ı sermedı

No...ta ile bâ ikidür fehm ...ı
İki «utbe sırrına oldı delıı

Kâf u nûn ḥarfi da«ı oldı jayân
Hem namâz-ı cumja sırrı bı-gümân

Secdeteyn sırrına hem oldı jalem
No...ta-i fı dâd u lâmı añla hem

1635 Bâ-cümel çâr oldı bâ ez-ğayb-dân
Verdi esrâr-ı elifden bâ nişân

v. 47-a

Çâr rekjât sırrına oldı jalem
Hem janâşır ḥarfine ey muḥterem

Olur eczâda iki vü üç nu...at
İsm-i Fazl-ı Ḥa... görünür bı-galat

Penc farzuñ gösterür sırrın tamâm
Penc va...t esrârını hem ey hümâm

Oldı üç no...ta namâz-ı şâma dâl
~ubḥ iki ḥarfdür bı-...îl ü ...âl

1640 On ikidür bâ vü yâ ender cümel

Hem-çü nâm-ı Fazl u Âdem eyle ħal

On iki burc on iki çeşme revân

On iki «at sırrı hem oldu ħayân

No...tası üç yedidür bî-...pl ü ...âl

Oldı üç yedi «at-ı Havvâ'ya dâl

Çâr-deh olur iki ħarf ile hem

Muħkemât esrârına oldu ħalem

Çâr-deh «at sırrını hem gösterür

K'Âdemün vechinde rûşendur çü-nûr

1645 No...ta-i bâ ile oldu pânz-deh

Pânz-deh rekâat namâza oldu reh

No...ta-i yâ ile hefdeh âşikâr

Oldı hefdeh rekâatı fehm eyle var

ĤUnşur-ı bâ ile hefdeh ey ħakım

Oldı bĤst ü yek «at-ı vech-i Çadım

Yâ ile ...â'm durur çün ħarf-i yâ

İki yâ üstine geldi ħarf-i bâ

İki ħarf-i yâ virüp ez-Aĥad

Olur igirmi iki ender-Ĥaded

1650 No...ta-i Çur'anı eyler âşikâr

Hem da«ı Tevrât ħarfin aña var

Harf ü no...ta ebced otuzdur tamâm
Görinür eczâ-yı sı-murğ-ı kelâm

Ebcedinden eyleseñ ...atı-ı na@ar
Görine cennât-ı jâdn heştdür

Batn-ı &anpde olur sı vü du bil
Harf-i bâ üç yâ ile ey ehl-i dil

Otuz iki nuñ...-ı Fazl-ı Kird-gâr
Oldı bâ harfinden evvel âşikâr

v. 47-b

1655 aâhir oldı çünki bâdan sı vü du
Harf-i bâ Âdem'dür aña ey ulu

Âdem'ün nuñ...ındadır ya;ni tamâm
Sı vü du nuñ...-ı »udâ-yı lâ-yenâm

Bâ-nu...atı çâr oldı çün harf ey civân
Çâr «att-ı Âdem'e oldı nişân

Şeş nu...atı-ı bânını ey muhterem
Kâf u nün eczâsına oldı jalem

Şeş Şalât-ı cehr sırrı âşikâr
Görinür hem şeş teşehhüd aña var

1660 No...ta-i @âhirle hef[t]dür bı-ııcâb
Şehr-i jilme oldı ya;ni heft bâb

Oldı çün bâb-ı julüm-ı Muştafâ

Pes aña no...ta buyurdı Murtażâ

Murtażâ'dur çün Kelâmullah tamâm
Şehr-i jilm-i Muştafâ oldı kelâm

Ya'ni jilm-i Muştafâ'yı bî-tajab
Çavl ü najl-i Murtażâ'dan ...ı taleb

Yedi no...ta oldı hem yedi tavâf
Yedi gök esrârıdur hem bî-«ilâf

1665 Yedi muştâf sırrını gösterdi hem
Yedi «atf-ı aşla hem oldı jalem

Çâr harf heft no...ta bî-«atar
^aâhir eyler ma'ni-yi sırr-ı sefer

Yânz-deh harfüñ beyânın hem jayân
Gösterür hem şa.....a sırrın bî-gümân

Batn-ı âli& bâ vü yâ vü yâ vü yı
Yâ vü yâ vü yâ vü yâ bil ey zekı

Heşt «atf-ı Âdem'e oldı jalem
Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem

1670 No...tasında pânz-deh harf âşikâr
Pânz-deh bâ-çâr mu'cem aña var

Hem şalât-ı cum'a sırrın ...ı taleb
Harf-i bâdan ey birâder bî-tajab

Heşt ĥarf ü pânz-deh no...ta jayân
Bıst ü se olur bu sözde yo« gümân

Gösterür hefdeh ĥurûfı âşikâr
No...tasıyla kim odur muĥkem i yâr

v. 48-a

Heşt ĥarfün ebcedin fehm eyle hem
Oldı yetmiş iki eczâya jalem

1675 Heşt ĥarf bâ-cümel heştâd olur
Fı-i fı vü dâd u lâmı gösterür

Çün elifdür zât-ı Fazl-ı lâ-yenâm
Bâ şıfât-ı Âdem oldı ve's-selâm

No...ta-i bâ nutfе-i Âdem durur
Nutfе-i Âdem ya...ın «âtem durur

No...ta şeklin dutı çün nutfе jayân
^aâhir oldı nutfeden sırr-ı nihân

Nutfе çün şeklinde geldi no...tanuñ
No...tadan fehm eyle sırrın nutfenün

1680 No...ta yaıni nutfedür ez-Fazl-ı ât
^aâhir oldı nutfeden nuf...-ı şıfât

No...ta-i vahdet tecellı ...ldı çün
Geldi şekl-i nutfede ey zû-fünûn

Nutfedür ol dürr-i beyzâ vü ezel

Kim anı «al... itdi evvel lem-yezel

Nutfe-i dürr-i sefîd-i Kird-gâr
K'Âdem'ün @uhrında bulmuşdur ...arâr

Ol güherden on sekiz biñ jâlemi
Hâ... yaratdı yoğ iken ey Âdemü

1685 Añla jâlem didüğüm Âdem durur
Ma@har-ı Hâ... mebdem i jâlem durur

Dürr-i beyzâdur vücûdı Ahmed'ün
Aşldur hejdeh hezârân jâlemün

Nutfe dört harf oldu jünşurdan nişân
Verdi fehm eyle bu sırrı bî-gümân

Âdem'ün dört «attın dâl oldu hem
Dört ırmağa da«ı oldu jalem

Dört rekjat sırrını hem bî-tajab
Dört harf-i nutfeden eyle taleb

1690 İki secde sırrını bî-reyb ü şün
No...tasında nutfenün fehm it ya...ın

İki no...ta dört harf ey hûş-yâr
Şeş cihât esrârın itdi âşikâr

v. 48-b

Kâf u nûn eczâsını gösterdi hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldu jalem

Şeş teşehhüd sırrı hem keşf oldı bil
Sitte-i eyyâm hem bî-...âl u ...îl

Hey'et-i mecmûja ile bî-ħicâb
Heftdür çün âyet-i Ümmü'l-Kitâb

1695 Nüh nu...at hem @âhir oldı nuşfeden
Añla nüh mâhuñ rumûzın nuşfeden

Yaıni nüh mâh raḥm-i Ḥavvâ'da tamâm
Sâkin olur nuşfe ez-Rabbü'l-enâm

Nuşfe hem eczâda nüh ḥarf oldı bil
Nüh felek esrârın idrâk eylegil

Nüh teşehhüd sırrı hem bî-ters ü bîm
Görinür hem tisja âyât-ı Kelîm

Hem da«ı Ümmü'l-Kitâb'ıñ âşikâr
Gösterür on bir nu...atın añla var

1700 No...ta-i @âhirle olur yânz-deh
Bil sefer esrârın ey merd-i reh

Gösterür eczâ vü no...ta ey hümâm
On sekiz biñ jâlemüñ sırrın tamâm

Bî-mükerrer ḥarf ü no...ta âşikâr
On olur elvâḥ sırrın añla var

Bî-mükerrer şeş ḥurûf ey ehl-i dil

Sekiz olur no...ta-i @âhirle bil

»att-ı vechin Âdem'ün eyler beyân
K'istivâ ile sekiz olur jayân

1705 ^aâhir oldı hem sekiz «uld-i berjın
Nuţfeden fehm it bu esrârı ya...jın

Hem sekiz eczâ-yı ism-i Fazl-ı Hâ...
Görinür hem heşt teşehhüd bjı-nuţu...

Nûn u tî vü fı vü hjı bjı-reyb ü şek
Batn-ı &ânpde olur bil bjst ü yek

Bjst ü yek «att-ı ru«-ı Havvâ tamâm
Oldı fehm it nutfe ey jâljı-ma...âm

On yedi ħarf ile oldı şeş nu...at
No...tasından âşikârâ bjı-ğalat

1710 Bjı-mükerrer bjst ü yek ħarf heft olur
Heft «att-ı vech-i Havvâ görinür

v. 49-a

Bjst ü yek bâ-heft oldı bjst ü heşt
Gülşen-i nuţ...-ı »udâ'dur eyle geşt

Heft ħarfün no...tası çâr oldı hem
Çâr ħarf-i mujçeme oldı jalem

Heft ħarf ü çâr no...ta bjı-«atar
^aâhir eyler ma;ni-yi sırr-ı sefer

Ebced-i nutfе olur ey nıf-k-«û
 Çâr bıst ü heşt bâ-yek şı vü du

1715 Çâr jıñşur ya;ni dört kez bıst ü heşt
 Nutf...-ı Âdem şı vü du'dur eyle geşt

Bıst ü heşt ü şı vü du nutf...-ı İlâh
 Oldı pırâ nutfeden ey merd-i râh

Geldi laf@-ı no...tada üç no...ta bil
 Nutfede no...ta ikidür fehm ...ı

No...tanuñ birisidür zât-ı »udâ
 İkisi oldı şıfât-ı Kibriyâ

İki no...ta ma@har-ı Âdem durur
 No...ta-i Havvâ ile Havvâ durur

1720 Nutfе esrârını ey jâlpı-ma...âm
 No...ta-i bâ'dan taleb ...ı ve's-selâm

Âdem-i «âkı durur çün harf-i bâ
 Añla Havvâ'dur ma...âm-ı harf-i tâ

Harf-i bâdan no...ta-i vahdet nüzül
 Çıldı harf-i teye ey şâhib-uşül

Ya;ni oldı nutfе-i Âdem jayân
 Raḥm-i Havvâ'da zi-Fazl-ı müstejân

Ke&ret-i no...ta bâ-mer-i Kird-gâr

Oldı te ħarfinden evvel âşikâr

1725 Nuṭfe-i Ḥavvâ-yı Âdem'dur ya...mın
Ḥarf-i ṭıde iki no...ta ey emmın

İki no...ta evvel ü âkir durur
Biri bâṭın birisi @âhir durur

No...ta-i zât u şıfât yaḡni i yâr
Cemı oldı ṭıde fehm it âşikâr

İki rekıat şubḡdur iki nu...at
İki secde sırrıdur hem bı-ğalat

v. 49-b

Ḥarf ü no...ta oldı üç rekıat namâz
Hem da«ı esmâ-yı Fazl-ı bı-niyâz

1730 ĩUnşurında no...ta vü ṭınüñ ġayân
Görinür on iki «att-ı ġayb-dân

Ḥarf ü no...ta bâ-janâşır bı-cidâl
Pânz-deh rekıat namâza oldı dâl

Gösterür eczâ-yı ṭı fehm eyle var
İki rekıat cumıa sırrın âşikâr

Kâf u nün ħarfine hem dâl oldı bil
Hem dü iḡrâmuñ rumûzın fehm ...ı

No...tasında çâr rekıat âşikâr
Çâr ħarf-i ġunşurı hem añla var

- 1735 İki ħarf-i te vü yâ vü dört nu...at
Kâf u nûn eczâsıdur bil bî-ğalat
- Şeş teşehhüd sırrın eyler hem jayân
Şeş şalât-ı cehrdür hem bî-gümân
- Gösterür şeş ibtidâ sırrını hem
Sitte-i eyyâma hem oldı jalem
- Ĥarf ü no...ta baṭn-ı &ânıde i yâr
On iki burc oldı fehm it âşikâr
- Çâr ħarfinde jayândur çâr «at
Hem de çâr ırmağ sırrı bî-ğalat
- 1740 No...tasında heşt teşehhüd ...ıl taleb
Heşt bâğ-ı cenneti hem bî-tajab
- No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer
Deh «at-ı Mûsâ görine ser-be-ser
- Baṭn-ı &âli&de olur heşt ħarf bil
Tı vü yâ vü yâ vü yâ bî-...âl u ...îl
- Heşt «attın Âdem'ün eyler jayân
Kim odur eczâ-yı ism-i gayb-dân
- Bâṭnında çâr-deh no...ta i yâr
Muĥkemât esrârın eyler âşikâr
- 1745 Gösterür hem çâr-deh «at jayân

Fazl-ı Hâ...’dan kim odur Sebjal-meân

No...ta-i @âhirle bâtın şânz-deh
Şânz-deh «at sırrıdur ey merd-i reh

Heşt harf ü şânz-deh no...ta i yâr
Rûşen eyler sâjat-i leyl ü nehâr

v. 50-a

~ûret-i @âhirle bıst ü heft olur
Leyletü’l-Çadr’ün beyânın gösterür

Batn-ı &anp ile bıst ü çâr hem
Oldı yigirmi sekiz harfe jalem

1750 ;Unşur-ı tı ile olur şı vü du
Hem-çü nu...-ı Fazl-ı Hâ... bı-güft ü gû

Hem teheccünün üçinde âşikâr
Oldı harf-i te bu sırrı aña var

İbn ü eb u rûhdan verdi «aber
Der-teheccü harf-i te ey pür-hüner

Ebcad-i te şânz-deh no...ta ...amû
Heft bıst ü heşt olur heft şı vü du

Oldı Hâ...’dan çâr-deh «at jalem
Fehm iderseñ «arf-i te ey muhterem

1755 Yaıni her bir «at zi-Fazl-ı lâ-yenâm
Bıst ü heşt ü şı vü du’dur ve’s-selâm

Geldi te şeklinde & ey kân-ı nûr
Ya'ni kim Şi& itdi Hâvvâ'dan @uhûr

Bâ vü tpe no...ta-i zât u şifât
ââhir oldı aña ez-ferzân-ı ±ât

çı' de üç geldi çü no...ta bı-gümân
No...ta-i efjâli gösterdi jayân

Çünkü üçdür ism-i fı vü dâd u lâm
Üçde anuñçün nu...at oldı tamâm

1760 Bedür Âdem harf-i te Hâvvâ durur
Fazl-ı Hâ...dan Şi& harf-i & durur

Sırr-ı me&nâ vü &elâ& ü hem ribâj
Kim anı fehm eylemez dıv ü sibâj

Harf-i be te vü & ye'den âşikâr
Oldı fehm eyle zi-Fazl-ı Kird-gâr

Ya'ni sükkân-ı semâvâta cenâh
İki üç dört oldı fehm it bul felâh

Hem şalât esrârına oldı nişân
K'oldı du vü se vü çâr ez-ğayb-dân

1765 Bâ-se no...ta harf-i & çâr oldı hem
Çâr «att-ı Âdem'e oldı jalem

v. 50-b

Çâr jünşur sırrı hem oldı jayân

Pâ vü çâ vü jâ vü gâ hem ey civân

Çâr mâh-ı muhterem hem âşikâr
Görinür hem çâr nehr-i jâdn i yâr

Çünkü ħarf ü no...ta ey jâlm-ma...âm
Fazl-ı Ħa...’dan oldu çâr ile tamâm

Bu cihetden çâr ħarfinde jayân
Nâzil oldu müfredâtun bî-gümân

1770 No...ta vü ħarf-i elif ism añla var
Oldı &e ħarfinden evvel âşikâr

Gösterür eczâda & bî-ters ü bîm
İki rek’at cum’ja sırrın ez...adım

Kâf u nûn ħarfini hem eyle jayân
Kim odur aşı-ı vücûd-ı kün-fekân

Penc va...te no...fası oldu jâlem
Penc «att-ı Âdem’i gösterdi hem

Heftdür & iki ħarf ü penc nu...at
Ma’ni-yi heft âyet oldu bî-galat

1775 Heft deryâ oldu hem heft âsumân
Heft «att-ı vech-i Ħavvâ hem jayân

Bî-mükerrer ism-i fî vü dâd u lâm
Görinür hem heft muşħaf ey hümâm

Batn-ı ânı vü yı çâr oldı bil
Erbağa rekjât sırrın fehm ...ı

No...tasında nüh teşehhüd ...ı taleb
Nüh felek sırrını hem ez-Fazl-ı Rab

Şeş nu...ât-ı bâtını ey zû-fünûn
Gösterür eczâ-yı ħarf-i kâf u nûn

1780 Görinür hem şeş teşehhüd âşikâr
Şeş şalât-ı cehri hem fehm eyle var

Batn-ı âli&de beyân-ı vü yı
Yî vü yî olur sekiz «at ey a»

Hem sekiz bâb-ı behiştî gösterür
Heşt teşehhüd sırrıdur hem uşta gör

No...tasında görünür hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh ħurûf-ı muĥkemât

No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer
Göresin on dört «at-ı nûr-ı başar

v. 51-a

1785 Çâr-deh no...tayla sekiz ħarf hem
Oldı nu...-ı pûr-ı jîmrân'a jalem

Bıst ü dü no...ta beyânın hem jayân
Gösterür fehm eyle Ħa...dan bı-gümân

Batn-ı evvel ile olur bıst ü çâr

Görinür nuṭ...-ı Meşîḥâ âşikâr

Penc no...ṭa bîst ü nüh olur tamâm
Sırr-ı bîst ü nüh süverdür ve's-selâm

Cimde hem bir oldı no...ṭa âşikâr
No...ṭa-i bânuñ rumûzın añla var

1790 Yaḡni ...ıldı no...ṭa-i vaḥdet nüzûl
Ke&ret-i efjâle ey kân-ı uşûl

Te vü &ede no...ṭa-i ke&ret jayân
Oldı ez-Fazl-ı »udâ-yı ğayb-dân

İÂlem-i vaḥdetden açdı yine râh
Fehm ...ı ey tâlib-i Fazl-ı İlâh

Gösterüp ğâḡı celâl u geh cemâl
Cımden Fazl-ı »udâ-yı lâ-yezâl

İntihâ-yı ḡarfe varınca tamâm
ââhir oldı sırr-ı Fazl-ı lâ-yenâm

1795 ~ûretâ gerçi görünür mu«telif
Lıḡk birdür maḡnide hem çün elif

No...ṭa-i bâdan cime'rince i yâr
Heft «aṭṭ-ı aşlı ...ıldı âşikâr

Yaḡni kim heft oldı aşl-ı müfredât
Heft «aṭ kim Aḡmed'e gösterdi ±ât

Hem teheccüsünde cümün bî-ğalat
Âşikârâdur beyân-ı penc «at

Heft ü penc olur on iki bî-gümân
On iki «at sırrını eyler jâyân

1800 Ebcedinden cümün ey cûyâ-yı Rab
İsm-i fî vü dâd u lâmı ...ı taleb

Heft ü penc ü ebced ez-Fazl-ı Ğafûr
Pânz-deh rekjât namâzı gösterür

Cüm bir no...tayla Ğa...’dan âşikâr
İki ħarf-i kâf u nûndur añla var

v. 51-b

İki secde sırrını gösterdi hem
İki rekjât şubħa hem oldı jalem

Ħarf ü no...ta bâ-cümel penc oldı hem
Penc va...t esrârın idrâk eylegil

1805 Batn-ı evvel ħarf-i cüm bî-...îl ü ...âl
Oldı üç rekjât namâz-ı şâma dâl

Bâ-se no...ta oldı şeş fehm eyle var
Kâf u nûn eczâsın itdi âşikâr

Şeş teşehhüd sitte-i eyyâma hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldı jalem

Cüm ü yâ vü mîm olur ender-ħisâb

Elli üç ey fâlib-i Ümmü'l-Kitâb

~ûret-i @âhirle olur elli beş
 Çâmet esrârına cehr ile iriş

1810 Ebced ü bâ-cüm ü yâ vü mîm i yâr
 İki bîst ü heşt olur fehm eyle var

Nuî... u «att-ı Muştafâ'yı gösterür
 Hem zamân-ı Fazl-ı Hâ...[...'] uşta gör

Batn-ı ânıde sekiz harf oldı cüm
 Oldı sekiz bâb-ı cennât-ı najım

Hem sekiz eczâ-yı nâm-ı gayb-dân
 Oldı cüm ü yâ vü mîm ey nev-civân

Heşt «att-ı Âdem'e oldı jalem
 Heşt teşehhüd sırrıdur fehm eyle hem

1815 No...tasında nüh teşehhüd âşikâr
 Nüh felek hem tisja âyât añla var

Heşt ü nühdür maîni-yi hefdeh şalât
 Hem da«ı hefdeh hurûf-ı muhkemât

Hem ezân-ı şubha dâl oldı jayân
 K'o...ınur heft kelime bî-gümân

Hefdeh ü pencâh penc ey nâm-ver
 Verdi yetmiş iki eczâdan «aber

Lâm-elifle yetmiş ikiye jalem
Hefdeh ü pencâh şeşdür añla hem

1820 Baṭn-ı âli&de zi-Fazl-ı Kird-gâr
Çım ü yâ vü mım ü yâ vü yâ i yâr

Mım ü yâ vü mım olur bı-...îl ü ...âl
Bıst rekâat sünnet esrârına dâl

v. 52-a

Ḥarf ü no...ta çıl ü pencdür bı-gümân
Âdem'ün esmâsı sırrıdır jayân

Bâ-teheccı oldı pencâh âşikâr
Gösterür pencâh va...ti añla var

Ḥarf ü no...ta sırrını gösterdi hem
Fazl-ı Ḥa...'dan kim olur pence jalem

1825 Ebced ü bâ-ḥarf ü no...ta bi't-tamâm
Olur on dört şı vü du mâ-lâ-keâm

Gösterür on dört «aḥı saña jayân
K'Âdem'ün vechinde yazdı müstejân

Fazl-ı Ḥa...'dan keşf-i esrâr eyledüm
Bu sözi fehm it ki tekrâr eyledüm

Ya'ni her bir «aḥ zi-Fazl-ı lâ-yenâm
Şı vü du nuḥ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

Ḥâ sekiz oldı cümelde ey dilır

Fı vü dâd u lâmuñ eczâsına ir

1830 Kim olur eczâda sekiz âşikâr
Hem sekiz «aḫḫ-ı »udâ'yı añla var

Rûz-ı cum'a hem teşehhüddür sekiz
Hem sekiz firde[v]s-i jadni ...ı temız

Vaḫdet-i ḫarf-i elif hem bı-gümân
Oldı ḫîdan @âhir evvel ey civân

Ya'ni kim no...ta elifde ḫîda hem
Gelmedi oldı ikisi bir jalem

Heşt eczâ-yı elif hem bı-gümân
Oldı fehm it ebced-i ḫîdan jayân

1835 On ikidür jünşur ile bellü bil
Bâ-nu...aḫ eczâ-yı Fazl'ı fehm ...ı

On iki burc-ı felekden açdı râh
Gösterür hem on iki «aḫḫ-ı siyâh

Altısında müfredâtuñ bı-gümân
Geldi şeş eyyâmı gösterdi jayân

Şeş teşehhüd sırrına hem oldı dâl
Şeş şalât-ı cehre hem bı-...îl ü ...âl

Oldı hem eczâda iki ḫarf-i ḫî
İki ḫarf-i kâf u nûndur ey zekı

v. 52-b

1840 Hem namâz-ı fecri ...ldı âşikâr
Hem dü ihrâmuñ rumûzın añla var

İki secde no...tasında ...l taleb
Kim olupdur emr-i Hâ... 'dan rûz u şeb

Hârf ü no...ta çâr olur bî-ımtihân
Çâr rekâat sırrını eyler beyân

Çâr «atf-ı Âdem'e oldı jalem
Çâr cû-yı cenneti gösterdi hem

Hâ vü yâ oldı cümelde on sekiz
On sekiz biñ jâlemi eyle temîz

1845 On sekiz biñ jâlemi ...lduñsa tay
jâlem-i maînâda olduñ zât-ı Hây

Bîst ü dü'dür bâ-cümel hârf ü nu...at
Sırr-ı bîst ü dü nu...atdur bî-ğalat

Batn-ı ânı çâr olur hî yâ¹⁴² hemîm
Çâr hârf-i muicemi fehm it ya...m

No...tasında şeş cihet sırrı jayân
Hem da«ı şeş ibtidâ-yı Câvidân

Hârf ü no...ta oldı deh «atf-ı Kelîm
K' Âdem'ün vechinde yazmışdur Çadîm

¹⁴² Der-kenar: hî yî

1850 Bı- imâle hâ vü yâ ey merd-i dıın
Üç namâz-ı şâm sırrıdır ya...ın

Bâ-nu...at üç harf nühdür âşikâr
Nüh teşehhüd sırrıdır fehm eyle var

Hâ vü yâ vü yâ vü yâ olur sekiz
Baın-ı âli&de bil i yâr-ı jazız

Pâye-i jarşü'l-ilâhı'den nişân
Gösterür fehm it bu sırrı bı-gümân

No...tasında çâr-deh «at âşikâr
Sûre-i Sebjal-meân hem añla var

1855 Heşt harf çâr-deh nu...at tamâm
Bıst rekâat sünnet oldu ...ıl müdâm

Bı- imâle oldu sırr-ı heft «at
Nüz-dehdür fehm iderseñ bâ-nu...at

Ebcedinden heşt harfüñ bı-tajab
Eylegil yetmiş sekiz harfi taleb

Kim mu...atfa'da gelüpdür âşikâr
Yâ-yı yâşınle bu sırrı añla var

v. 53-a

Heşt harf ü bâ-cümel i yâr-ı cân
Seksen altıdır bu sözde yo... gümân

1860 Seksen altı secde sırrıdır tamâm

Fazl-ı Hâ...’dan fehm iderseñ ve’s-selâm

İki rekʒat cumʒa sırrın âşikâr
No...tasıyla gösterür «î añla var

»utbetin esrârını gösterdi hem
Kâf u nûn ʒarfine hem oldu jalem

Müfredâtun hem yedisinde jayân
Nâzil oldu ez-»udâ-yı ğayb-dân

Verdi yedi «att-ı Hâvvâ’dan «aber
Kim odur aşı-ı huñut-ı her beşer

1865 Olur eczâda iki bı-reyb ü şıın
İki secde sırrını fehm it ya...ın

»î-yı no...ta bâ-teheccı nüh olur
Nüh teşehhüd sırrı rüşen görünür

No...tasında görünür ism-i İlâh
Hem namâz-ı şâm cüyâ-yı râh

Ḥarf ü no...ta pencdür penc va...t namâz
Görinür hem penc ism-i bı-niyâz

Penc «attın Âdem’ün hem âşikâr
Gösterür hem «ums sırrın añla var

1870 Batın-ı ânıde olur ez-resm-i «at
Çâr ʒarf ü heft no...ta bı-ğalat

Çâr «atta çâr hârf oldı jâlem
Çâr rekjât sırrını fehm eyle var

Heft no...ta oldı heft âyet jâyân
Heft muşhaf sırrıdur hem bî-gümân

Çâr hârf ü heft no...ta bî-«atar
^aâhir eyler mañni-yi sırr-ı sefer

»î vü yâ vü yâ vü yâ olur sekiz
Batn-ı âli&de bu sırrı ...ıl temiz

1875 Görinür sekiz teşehhüd âşikâr
Hem sekiz «att-ı ru«-ı Âdem i yâr

Görinür hem heşt ism-i Fazl-ı Ha...
Heşt cennet sırrıdur hem bî-nuflu...

v. 53-b

Heşt teşehhüd sırrını fehm eyle hem
Heşt hârf-i eczâ-yı «îdan bî-elem

No...tasında pânz-deh rekjât namâz
Âşikârâ görünür ey merd-i râz

Hârf ü no...ta bîst ü sedür âşikâr
Bâ-nu...at hefdeh hurûfı añla var

1880 Bîst ü yekdür bî-imâle ey hümâm
Bîst ü yek «atta jâlemdür ve's-selâm

Dâl çâr oldı cümelde ez-Celîl

Çâr jünşur sırrına oldu delîl

Rüşen itdi çâr mâhuñ hürmetin
Hem şalât-ı @uhruñ añla hikmetin

Çâr «att-ı Âdem'e oldu jalem
Çâr cûy-ı cenneti gösterdi hem

Bâ-janâşır oldu ey şâhib-kemâl
Fı vü dâd u lâmuñ eczâsına dâl

1885 ^aâhir itdi heşt bâb-ı cenneti
Dâhil ol bul Fazl-ı Hâ... 'dan rahmeti

Heşt «att-ı Âdem'e oldu nişân
Heşt teşehhüd sırrın añla hem jayân

Üç olur eczâda dâl ey nık-nâm
Görinür üç harf-i ism-i lâ-yenâm

Kâf u nûn u no...tasından açdı râz
Görinür hem sırr-ı üç rek'at namâz

~ûret-i şekl-i elif evvel i yâr
Bâtınından oldu dâluñ âşikâr

1890 Hem elifden fı-i Fazl oldu jayân
Añla bu esrârı kim itdüm beyân

Dâldan hem lâm-ı Fazl evvel zühûr
İtdi fehm it bu sözi ey kân-ı nûr

Bâ-teheccı dâl eczâ ile hem
Oldı on bir şa.....a sırrına jalem

Hem sefer sırrını ...ldı âşikâr
Kim odur on bir hurûf-ı no...tadâr

Bâ-teheccı bâ-cümel bı-reyb ü şıın
Gösterür isnâ jaşer sırrın ya...ın

v. 54-a

1895 Olur eczâyıla on beş ey hümâm
Añıla on beş rekjat esrârın tamâm

Bâ-cümel eczâ olur bı-irtiyâb
Heft «aıı-ı âyet-i Ümmü'l-Kitâb

Sebja harf heft batn oldı jayân
Heft secde sırrıdur hem bı-gümân

Dâl elif ü lâm oldı sı vü penc
Bu fılsımı fehm idenler buldı genc

Yedisi oldı «uıı-ı ümmehât
Bıst ü heştdür hurûf-ı müfredât

1900 Dâl elif ü lâm üç hâ oldı bil
Bâ...i otuz ikiyi fehm eylegil

Nüh olur eczâ-yı dâl ey civân
Batn-ı &ñıde bu sözde yo... gümân

Nüh felek esrârın itdi âşikâr

Nüh teşehhüd sırrını fehm eyle var

Vitr sırrın no...tasından ...l taleb
Kim odur tevḥıd-i zât-ı Fazl-ı Rab

Ḥâ vü no...ta oldı deh levḥe nişân
Hem da«ı eṣrâf-ı sa'âtdür inan

1905 Bâ-deh eczâ şı vü penc ez-ğayb-bıñ
Âdem'ün esmâsıdur fehm it ya...ın

Pencdür çün ism-i Fazl-ı zü'l-Celâl
Bı-mükerrer oldı ism-i Allâh'a dâl

Rüşen itdi penc «atf-ı Âdem'i
Hem şalât-ı hamseyi ey Âdemı

No...ta-i fı ile oldı şeş tamâm
Kâf u nûn eczâsın aña ey hümâm

Şeş teşehhüd sırrın itdi âşikâr
Hem şalât-ı cehri idrâk eyle var

1910 Ebced ü bâ-penc ḥarf ey «urde-bıñ
Penc şı vü du olur fehm it ya...ın

Penc «atf-ı Âdem'e oldı jalem
Yaıni her bir şı vü dü'dür bı-elem

Dâl elif ü lâm elif ü lâm u fı
Lâm elif ü mıñm fehm it ey a«ı

Baṭn-ı &ali&de olur ḥarf ü nu...at
İki hefdeh secde sırrı bî-ğalat

v. 54-b

Bî-mükerrer şeş ḥarf olur jayân
Görinür şeş ibtidâ-yı Cavidân

1915 Bâ-se no...ta tisja âyât oldı hem
Kim aña Fazl-ı »udâ didi ...alem

Ebced ü şeş ḥarf se no...ta i yâr
Yüz yetmiş dört jadeddür âşikâr

Yüz yetmiş dört jaded bî-reyb ü şîm
Altı kerre bîst ü nüh olur ya...m

Bî-mükerrer şeş süver sırrın saña
^aâhir itdi bîst ü nühden tâlibâ

Ya'ni her sûre bîst ü nüh tamâm
Bîst ü nüh nu...-ı »udâ'dur ve's-selâm

1920 ±âl¹⁴³ bir no...tayla ey Şâhib-kemâl
İki ḥarf-i kâf u nûna oldı dâl

İki rek'at cumja sırrın ez-Celîl
Hem dü «utbe sırrını gösterdi bil

jUnşurında heşt cennet heşt «at
Heşt teşehhüd sırrıdur hem bî-ğalat

¹⁴³ Der-kenar: zel

No...ta vü ħarf ile olur deh tamâm
 ĩAşer âyet sırrıdır ey nıpk-nâm

İsm-i fı vü dâd u lâm-ı Kird-gâr
 Oldı eczâsında fehm it âşikâr

1925 Gösterür üç nev'a erkân-ı namâz
 K'oldı dü vü se vü çâr ey merd-i râz

No...ta vü se ħarf-i zel olur çehâr
 Çâr ĩunşur sırrını fehm eyle var

Çâr rek'at sırrına oldı ĩalem
 Çâr tekbürüñ rumûzın añla hem

Gösterür hem çâr «att-ı Âdem'i
 Çâr cû hem çâr ħarf-i mujcemî

Hem teheccünüñ to...uzında ĩayân
 Nâzil oldı Fazl-ı Ħa...dan bı-gümân

1930 Nüh felek esrârın itdi âşikâr
 Nüh teşehhüd sırrını hem añla var

Batn-ı ânı to...uz eczâdur ĩayân
 Gösterür nüh âyet-i Ħa...dan nişân

v. 55-a

Bâ-teheccı to...uz eczâ ile hem
 ±âl on sekiz olur ey muhterem

On sekiz biñ ĩâlemi ez-resm-i «at

Gösterür fehm it bu sırrı bî-galat

No...tasında iki secde âşikâr

İki rek'at şubhı hem fehm eyle var

1935 On bir olur bâ-dü no...ta nüh hürûf
Şa.....a esrârını añla bul vu...ûf

Bî-mükerrer ism-i fî vü dâd u lâm

Yânz-dehdür bâ-nu...at fehm it tamâm

Hem sefer sırrını ...ldı âşikâr

Kim gelüpdür yânz-deh ez-Kird-gâr

Bî-mükerrer pencdür bî-...îl ü ...âl

Penc va...t esrârına dâl oldı zâl

Bâ-dü no...ta heft[t]dür bî-reyb ü şîm

Heft «at-ı vech-i Havvâ'dur ya...m

1940 Heft ba'n-ı evvel ile deh olur

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ görünür

Ba'n-ı âli& zâluñ eczâsı jayân

Bîst ü şeş olur bu sözde yo... gümân

Bîst ü nühdür ba'n-ı evvelle i yâr

Sırr-ı bîst ü nüh süverdür âşikâr

Ebcd-i zel bâ-se harf ü no...ta hem

Bîst ü dü şî vü du olur bî-elem

Bıst ü dü no...taya dâl oldı tamâm
Bıst ü dü sî vü du fehm it ve's-selâm

1945 H̄arf-i râda vaḥdet-i şekl-i elif
Âşikârâ görünür b̄ı-i«tilâf

Bâ-ıanâşır penc olur b̄ı-ımtihân
Penc ism-i Fazl-ı H̄a... 'dur b̄ı-gümân

Penc va...t esrârına oldı jalem
Penc «atf-ı Âdem' i gösterdi hem

Hem onın da müfredâtuñ âşikâr
Geldi fehm eyle bu esrârı i yâr

Gösterür elvâḥ-ı Mûsâ'dan nişân
ıAşer âyâtuñ rumûzın hem jayân

v. 55-b

1950 Oldı eczâda iki ey zû-fünün
^aâhir oldı iki ḥarf-i kâf u nûn

İki rekʒat şubḥı hem gösterdi bil
Hem dü iḥrâmuñ rumûzın fehm ...ı

No...tasında iki secde âşikâr
Hem nu...ât-ı ism-i Fazl-ı Kırd-gâr

İki ḥarf ü no...ta çâr olur
Çâr jıñşur sırrı rûşen görünür

Çâr rekʒat sırrına oldı jalem

Çâr enhâruñ rumûzın añla hem

1955 Batn-ı – rî vü yâ olur çehâr
Çâr ħarf-i mujçemi fehm eyle var

No...tasında Şeş ħurûf-ı nûn u kâf
Şeş Şalât-ı cehri hem bµ-«ilâf

Bµ-mükerrer ħarf-i bismillâh i yâr
Oldı ħarf ü no...tasında âşikâr

Bµ-imâle rî vü yâ [bµ]-reyb ü Şın
Oldı üç esmâ-yı Fazl-ı Ħa... ya...µın

İbn ü eb ü rûĥdan hem açdı râz
Görinür hem sırr-ı üç rek'at namâz

1960 Nûh teşehhüd sırrıdur ħarf ü nu...at
Nûh felek hem tişja âyet bµ-ġalat

Batn-ı – rî vü yâ vü yâ vü yî
Heşt bâb-ı cennet oldı ey a«µ

Heşt «atı-ı Âdem' i ...ıldı jayân
Heşt teşehhüd sırrıdur hem bµ-gümân

Şânz-deh «at no...tasında âşikâr
K' Âdem' üñ vechinde yazdı Kird-gâr

Şânz-deh bâ-heşt bµst ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür

1965 Hem da«ı nuş...-ı Mesûhâ'yı jayân
Gösterür fehm eyle Hâ... 'dan bî-gümân

Bî-imâle heft «atf-ı aşla dâl
Oldı fehm it bu sözi bî-...îl ü ...âl

Batn-ı &anµ-le olur on bir tamâm
On bir esrâr-ı seferdür ve's-selâm

v. 56-a

Hârf-i ze bir no...ta ile bî-gümân
İki hârf-i kâf u nûn oldı jayân

İki «utbe sırrına oldı jalem
İki rek'at cum'ayı gösterdi hem

1970 Hem dü ihrâmuñ rumûzın fehm ...ıl
Kim giyüpdür Fazl-ı Yezdân'dan »alıl

Bâ-janâşır hârf ü no...ta deh olur
Deh «atf-ı elvâh-ı Mûsâ sırrıdur

Ebcedinde görünür hem bî-ğalat
Heft bahır ü heft muşhâf heft «at

Bâ-cümel hârf ü nu...at ez-bî-niyâz
Nûh felek sırrından açdı saña râz

Nûh teşehhüd sırrını gösterdi hem
Hem nûh âyet sırrına oldı jalem

1975 Müfredâtuñ on birinde hem jayân

Nâzil oldı Fazl-ı Ha...dan bî-gümân

Çıldı on bir şa.....a sırrın âşikâr
Hem sefer esrârını fehm eyle var

Bâ-hisâb-ı ebced olur on sekiz
On sekiz biñ jâlemi eyle temiz

Oldı hem Allâh' uñ eczâsına dâl
Kim olur bâ-no...ta hejdeh ey ricâl

Penc olur eczâda ħarf ü bâ-nu...at
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bî-ğalat

1980 Penc va...tün sırrına oldı jalem
Penc va...t esrârını fehm eyle hem

»ums sırrını hem itdi âşikâr
Penc farz esrârını hem añla var

Ya;ni kim ħacc u şehâdet hem zekât
Hem şalât u şavm ki buyurdı ±ât

Ebcedinden on yedi rek;at namâz
Zı vü yînuñ fehm it ey dâna-yı râz

Bâ-dü ħarf on to...uz olur bî-«atar
^aâhir eyler ma;ni-yi tis;ja jaşer

1985 Bâ-hisâb-ı ebced ü ħarf ü nu...at
Gösterür nuñ...-ı Kelım' i bî-ğalat

No...ta-i Qurʿân'ı hem ...ıldı jayân
Kim gelüpdür bıst ü dü Ha...dan nişân

v. 56-b

No...tasından zı vü yınuñ bı-tajab
İsm-i fı vü dâd u lâmi ...ı taleb

Hem se rekʿat sırrın iste âşikâr
İbn ü eb ü rûhı hem fehm eyle var

Ebcet-i zı bâ-dü hârf ü se nu...at
On iki «atf-ı »udâ'dur bı-ğalat

1990 Zı¹⁴⁴ vü yâ batn-ı düvüm olur çehâr
Çâr rekʿat sırrın eyler âşikâr

Çâr «atf u çâr enhâr-ı cinân
Görinür hem çâr tekbır ey civân

No...tasında seb'a hârf âşikâr
Yedi yer gök yedi yıldız hem i yâr

Çâr hârfüñ ebcedi bı-...ıl ü ...âl
Muḥkemâtuñ oldı eczâsına dâl

Oldı yedi no...ta dört hârf añla hem
Fazl-ı Ha...dan yânz-deh hârf e jalem

1995 Ebcet ü bâ-hârf ü no...ta ...r... sekiz
Oldı fehm eyle bu sırrı ey jazız

---

¹⁴⁴ Der-kenar: Zı

Çır... sekiz hefteyi ...ldı âşikâr
 H̄arf-i zııden bu beyânı añla var

Batn-ı evvelle olur elli tamâm
 ââhir eyler no...ta vü h̄arf-i kelâm

Gösterür zı batn-ı âli&de jayân
 Heşt «atı u heşt cennetden nişân

Heşt teşehhüd sırrı hem bı-reyb ü şın
 Âşikârâ görünür fehm it ya...ın

2000 Heşt h̄arfün no...tası eyle na@ar
 Virdi on beş cumıa sırrından «aber

H̄arf ü no...ta bıst ü se bı-...ıl ü ...âl
 No...tasıyla oldı hefdeh h̄arfe dâl

~üret-i @âhirden eylerseñ güzer
 Görine yigirmi bir «at ser-be-ser

Zı vü yâ vü yâ vü yânuñ ebcedi
 Fazl-ı Yezdân'dan olur yetmiş yedi

Gösterür yetmiş yedi h̄arfi saña
 Kim mu...attaıda gelüpdür tâlibâ

2005 Ebced ü bâ-h̄arf ü no...ta ey hümâm
 v. 57-a

~ad tınâb-ı «ayme oldı ve's-selâm

Tûl-ı Âdem bîst ü heşt ü sı vü du
Ebced-i sînde jayân bî-güft ü gû

Hem da...ı...a sırrını fehm eyle var
Kim felekde ...ısmet olmışdur i yâr

İnşurıdur çâr tekbire jalem
Çâr «att-ı Âdem' i gösterdi hem

Sînüñ üç dendânesinden bî-tajab
İsm-i fı vü dâd u lâmı ...ı taleb

2010 Sînüñ eczâsında hem oldı jayân
Sırr-ı ibn ü eb ü rûh ey «urde-dân

Hem namâz-ı şâm oldı âşikâr
Sîm harfinden bu sırrı añla var

Hem Muḥammed ismini eyle taleb
Ḥarf-i sînden ey birâder bî-ta'ab

Geldi Yâ sin deyü Ḥa... 'dan çün nidâ
Muştafâ şânz-deh ey merd-i »udâ

Ḥarf-i yâ harf-i nidâ oldı ya...ın
Pes Muḥammed harf-i sîm oldı hemıñ

2015 Hem Muḥammed bî-mükerrer üç olur
Ebcedi üç harfün elli ikidür

Mıñ ü hî vü dâluñ eczâsıyla hem

Altmış olur şın gibi bî-ter ü ğam

Pes bu ta...dîr üzre ey dâna-yı dîr
 Ğarf-i şın oldı Muḥammed bil ya...m

Hem tehecçide on ikide jayân
 aâhir oldı çün imâmân-ı zamân

Bu cihetden on iki oldı imâm
 Âl-i Yâsin sırrı budur ey hümâm

2020 Bâ-cümel eczâ-yı şın bî-...îl ü ...âl
 Müddet-i jömr-i Resûl'e oldı dâl

Nüh zen-i Aḥmed'den açdı hem ni...âb
 Her birinüñ heft «attın bî-ḥicâb

Gösterür bu sırrı şın ü ebcedi
 Altmış üçdür yaḡni to...uz kez yedi

Server-i jâlem şeh-i şâḥib-uşûl
 Bu sebebden nüh ḥarem ...ldı ...abûl

v. 57-b

jUnşur-ı şınle eczâ vü cümel
 Gösterür Allâh'ın ismin eyle ḡal

2025 Âdem ü Ḥavvâ'nuñ ismin hem jayân
 Gösterür bu sözde yo...dur hiç gümân

Yetmiş olur bâ-se no...ta âşikâr
 Kâf u nûnuñ ebcedin fehm eyle var

Bâ-se no...ta şeş olur eczâ-yı şın
Şeş hurûf-ı kâf u nündur gör ya...ın

Sitte-i eyyâma hem oldı jalem
Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem

Heybet ü eczâ-yı cümel ey pür-hüner
Verdi yüz yigirmi dört biñden «aber

2030 Şınle «atm olduğı budur kelâm
Yaıni şınde enbiyâ oldı tamâm

Batn-ı ânı şın ü yâ nün heşt olur
Heşt gülzâr-ı cinânı gösterür

Görinür eczâ-yı ism-i gayb-bın
Heşt teşehhüd sırrı hem işit ya...ın

No...tasında nüh teşehhüd âşikâr
Nüh felek hem tisja âyât añla var

Harf ü no...ta hefdeh olur bı-gümân
Gösterür hefdeh hâzar sırrın jayân

2035 Hefdeh ü bâ-ebced-i şın ey emün
Gösterür yetmiş yedi harfi ya...ın

Oldı beş va...t ezân sırrına dâl
Kim olur yetmiş yedi bı-...ıl ü ...âl

Bı-mükerrer çârdur bı-reyb ü şek

Çâr jünşur sırrını bilmek gerek

Çâr rekʔat sırrıdur hem b̄-gümân
Oldı hem enhâr-ı firdevs-i cinân

Bâ-se no...ta heft olur b̄-i«tilâf
Fazl-ı Hâ...’dan görünür sırr-ı tavâf

2040 Heft «att-ı vech-i Hâvvâ b̄-ıhicâb
Görinür hem sûre-i Ümmü’l-Kitâb

S̄m̄ ü yâ vü nûn u yâ vü yâ vü nûn
Vâv u nûn baṭn-ı siyum ey zû-fünûn

[Vâv]¹⁴⁵ b̄st ü yek oldı «att-ı Hâvvâ mi&âl
Kim odur aṣl-ı «utûṭ-ı her ricâl

v. 58-a

No...tasında b̄st ü yek ḥarfini gör
Sûre-i Ümmü’l-Kitâb’uñ hem-çü nûr

Ḥarf ü no...ta ...r... ikidür ey hümâm
Baṭn-ı &an̄ı-le olur elli tamâm

2045 Çıldı elli va...t namâzı âşikâr
Elli ḥarf ü no...tayı hem añla var

B̄-mükerrer pencdür penc va...t namâz
Görinür hem penc ism-i b̄-niyâz

Penc «att-ı Âdem’e oldı jalem

¹⁴⁵ Vav’ın anlam ve vezin gereği metinden çıkarılması gerekir.

Penc tekbûri şehîdi añla hem

Penc ẖarf ü bâ-cümel ḇ-reyb ü ş̱ın
Cümle yüz otuz iki olur ya...ın

Yüz tınâb-ı «aymeye yüzi bedel
Otuz ikisi kelâm-ı lem-yezel

2050 Oldı @âhir sırr-ı ẖarf-i ş̱ın tamâm
Fazl-ı H̱a...dan fehm iderseñ ve's-selâm

Üç nu...afla hem reh oldı ẖarf-i ş̱ın
İUnşur esrârını gösterdi ya...ın

Oldı hem sırr-ı şalât-ı @uhra dâl
Hem ẖurûf-ı mu;ceme ḇ-...îl ü ...âl

Çâr «atf-ı Âdem'e oldı delîl
Çâr cû-yı jadne hem oldı sebîl

Çâr zen sırrını hem ...ıldı jayân
Kim olupdur ümmete farz ey civân

2055 İUnşurından no...ta vü ẖarfün i yâr
Şânz-deh «atf-ı »udâ'yı añla var

Bâ-se no...ta nûz-dehdür ḇ-«atar
Rûşen oldı ma;ni-yi tis;ja jaşer

H̱arf-i ş̱ınla yigirmi oldı hem
Ḇst rek;at sünnete oldı jalem

Nüh olur eczâ-yı şîn hârf ü nu...at
Nüh teşehhüd sırrın añla bî-galat

Muştafâ'ya hem bu yüzden nüh harem
Maḥrem oldı fehîm ...ı ey muḥterem

2060 Gösterür hem nüh felek sırrın jayân
Görinür hem tisja âyet bî-gümân

v. 58-b

Altı no...ta oldı altı ibtidâ
Üç hurûf üç ism-i Fazl-ı Kibriyâ

Şeş nu...at hem şeş teşehhüd sırrıdur
Kâf u nûn eczâsını hem gösterür

Muḥkemâtuñ no...tasın gösterdi hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldı jalem

^aâhirinde dört kitâb-ı âsumân
Bâfınında penc va...t oldı jayân

2065 Bî-nu...at üç hârf ez-fermân-ı ±ât
Gösterür üç nev'a erkân-ı şalât

Ebcîd-i şîn no...ta vü eczâ tamâm
Sı şad ü nüh olur ey jâlî-ma...âm

Sı şad ü nüh sâl-i mek&-i ehl-i gâr
^aâhir oldı hârf-i şîndan añla var

Şîn ü yâ vü nûn cümelde bî-cedel

Altı kerre altmış oldu eyle hal

Altı kerre altmışuñ bñ-güft ü gü

Altı bñst ü heşt ü altı şñ vü du

2070 Altı şñ vü du vü altı bñst ü heşt
On iki burc-ı felekdür eyle geşt

Hem mefâşıl ü derec ey nñk-nâm

Oldı ħarf-i şîndan @âhir tamâm

Fazl-ı Ħa...’dan hem teheccünñ jayân

Sñz-deh ħarfinde geldi bñ-gümân

Sñz-deh sırrından açdı saña râh

Fehm ...ıl ey tâlibâ Fazl-ı Îlâh

Yağni on bir kevkeb ü şems ü ...amer

Secde ...ıldı Yûsuf’a ey pür-hüner

2075 Yûsuf ile çâr-deh sırrına dâl

Oldı fehm it bu sözi bñ-...îl ü ...âl

Bâ-teheccı ħarf-i şîn hem ez-Celîl

Çâr-dehdür bu beyânı fehm ...ıl

Bâ-se no...ta hefdeh olur âşikâr

Gösterür hefdeh şalâtı añla var

Batn-ı &anñ heşt «atfı ey civân

Gösterür hem heşt firdevsi jayân

Fı vü dâd u lâmuñ eczâsını hem
Gösterür hem heşt teşehhüd bı-elem

v. 59-a

2080 No...tası on iki «atfı gösterür
Hem on iki burcı Ha...’dan uşta gör

On iki no...tayla eczâdan i yâr
Oldı esrâr-ı terâvıh âşikâr

Bı-mükerrer çâr «atf-ı Âdem’i
Âşikârâ gösterür bil bu demi

Altı no...tayla on olur bı-gümân
Gösterür on levh-i Mûsâ’dan nişân

Heşt harfün şunşurından bı-galat
Âşikârâ o...ı otuz iki «at

2085 Bâ-ıanâşır heşt harf-i şîn ya...ın
Fazl-ı Ha...’dan oldı sırr-ı erbaıın

On iki no...tayla olur elli-ki
Batn-ı evvelle hem añla ey zekı

Sırr-ı ...âmetdür kim oldı elli beş
Fazl-ı Yezdân’dan bu esrâra iriş

Çâr harfün ebcedi verdi jayân
Üç yüz altmış altı menzilden nişân

Şîn ü yâ vü nûn u yâ vü yâ vü nûn

Vâv nûn batn-ı siyum ey zû-fünûn

2090 Bıst ü yek olur zi-Fazl-ı zü'l-celâl
Oldı bıst ü yek «at-ı Havvâ'ya dâl

No...tasında görünür nu...-ı Mesûh
Hem de bıst ü çâr sâjat ey Şabûh

Bıst ü yek harf ile no...ta bıst ü çâr
Âdem'ün esmâsın itdi âşikâr

~ûret-i evvelle ...ır... to...uz olur
Hey'et-i mecmû'a ile ellidür

Elli harf ü no...tadan verdi «aber
Kim odur aŞl-ı kelâm-ı Dâd-ger

2095 Batn-ı ânı ile hem bı-dâr u gır
Yetmiş olur kâf u nûn sırrına ir

Bı-mükerrer bıst ü yek harf aña hem
Penc «at-ı Âdem'e oldı jalem

Altı no...tayla olur on bir tamâm
On bir esrâr-ı seferdür ve's-selâm

v. 59-b

^aâhir oldı çâr-deh harfinde Şad
Müfredâtuñ aña ey zıbâ-nihâd

Çâr-deh «at-ı »udâ'ya oldı dâl
K'Âdem'ün vechinde yazdı zü'l-celâl

2100 ~ûret-i şad ile pânz-deh olur
Pânz-deh rekʒat namâzı gösterür

Olur eczâ ile hefdeh âşikâr
Hefdeh esrâr-ı hâzardur añla var

İUnşur-ı şad ile olur bıst ü yek
Bıst ü yek «at sırrıdır bı-reyb ü şek

Sırr-ı to...san biñ kelâmı âşikâr
Ebcedinden ...ıl taleb şâduñ i yâr

~ad elif dâl oldı to...san beş tamâm
Der-hisâb-ı ebced ez-Rabbü'l-enâm

2105 İUnşur-ı şad ile hem bı-ımtihân
Oldı to...san to...uz esmâya nişân

~ûret-i @âhirle to...san altıdur
Sırr-ı üç otuz ikiyi gösterür

Yaıni üç otuz iki «atf-ı Celıl
Oldı @âhir vech ü dest ü pâda bil

Batn-ı evvel üç olur şad âşikâr
Görinür üç ism-i Fazl-ı Kırd-gâr

Oldı üç rekʒat namâz-ı şâma dâl
İbn ü eb ü rûha hem bı-...ıl ü ...âl

2110 Batn-ı &anı şad elif dâl ey jazız

Nüh teşehhüd sırrıdır eyle temiz

Çıldı nüh âyet rumûzın hem jayân
Nüh felek sırrına hem oldı nişân

No...tasında sırr-ı vahdet âşikâr
ââhirinde hem şalât-ı vitri i yâr

On olur bâ-no...ta nüh harf-i jazım
Gösterür esrâr-ı deh levh-i Kelım

İUnşur-ı nüh harf ü bir no...ta jayân
Gösterür ta«mır-i Âdem'den nişân

2115 Bâ-hurûf u no...ta pencâh oldı hem
Elli va...t esrârına oldı jalem

Elli harf ü no...tayı hem âşikâr
Gösterür hem elli biñ bil añla var

v. 60-a

Bı-mükerrer pencdür çün ism-i ±ât
Görinür hem penc ev...ât-ı şalât

Şeş teşehhüd şeş hurûf-ı kâf u nûn
No...ta-i fâ ile olur bı-füsûn

Bâ-nüh eczâ vü cümel bı-irtiyâb
İki yüz elli jadeddür ...ıl hisâb

2120 Hey'et-i mecmûja vü no...tayla hem
İUnşur-ı şad ile hem ey muhterem

Heşt sı vü du olur bı-...âl u ...îl
Heşt «att-ı Âdem'i gösterdi bil

Ya'ni her bir «att-ı Âdem bı-gümân
Otuz ikiden mürekkebdür hemân

Hem elifden şada irince i yâr
Çâr-deh no...ta gelüpdür âşikâr

Çâr-deh muhkem hürûfı gösterür
~âd bahr-i Mekke olduğı budur

2125 Çâr-deh hârfinde çünküm müfredün
Nâzil oldu aña sırrın Ahmed'ün

Ya'ni hârf ü no...ta bıst ü heşt olur
Bıst ü heşt nuş...-ı Resûl'i gösterür

~ad elif ü dâl elif ü lâm u fı
Dâl elif lâm batn-ı &âli& ey zekı

Bâ-nu...at sı vü du olur âşikâr
Sı vü du nuş...-ı »udâ'dur aña var

Bı-mükerrer heft olur bı-reyb ü şın
Heft «att-ı vech-i Havvâ'dur ya...ın

2130 Batn-ı evvel batn-ı &âli& ey hümâm
Sırr-ı bıst ü nüh süverdür ve's-selâm

~addur çün jarş-ı Fazl-ı Kird-gâr

Çıldı dâd-ı Fazl Şad üzre ...arâr

Mañni-yi lâ-«ayra illâ fiyl-vasat
Dâd hârfinde jayândur bñ-galat

Fazl-ı Hâ... isminde yañni bñ-...uşûr
âahir oldı mañni-yi «ayrû'l-umûr

Bıst ü nüh hârfün hem ey dâna-yı dın
İstivâsında gelüpdür bil ya...ın

v. 60-b

2135 Yañni on beşinde ez-Fazl-ı Celıl
Geldi on beş rekjata oldı delıl

Dâd bir no...tayla kün hârfine dâl
Oldı fehm it bu sözi bñ-...ıl ü ...âl

İki rekjat cumjayı gösterdi hem
Hem dü «utbe sırrına oldı jalem

Dü sücüd esrârın itdi âşikâr
Hem dü iħrâmuñ rumûzın añla var

Ebcedinde görünür hem bñ-nuñu...
Gün gibi @ahir @uhûr-ı Fazl-ı Hâ...

2140 Min tekellüm dâddan verdi «aber
Bu sözi fehm it kim oldı muhtaşar

Oldı eczâsında hem dâduñ jayân
İsm-i fñ vü dâd u lâm-ı gayb-dân

İbn ü eb ü rûhdan verdi «aber
Hem namâz-ı şâmdan ey pür-hüner

Dâd elif ü dâl u no...ta oldu çâr
Çâr junşur sırrın itdi âşikâr

Çâr ırmağın rumûzı bî-galat
Fazl-ı Hâ...’dan görünür hem çâr «at

2145 Çâr rekâat sırrını fehm eyle hem
Oldı hem tekbîr-i mevtâya jalem

Junşurı üç harfün on iki olur
On iki «at sırrı rûşen görünür

Junşur-ı no...tayla olur şânz-deh
Şânz-deh «atdur jayân ey merd-i reh

Şânz-deh junşurla üç harf âşikâr
Mañi-yi tisja jaşerdür añla var

No...ta ile añla kâf-ı kün olur
Bîst rekâat sünneti hem gösterür

2150 Batn-ı âñıde olur nüh âsumân
Dâd elif ü dâl-ı Hâ...’dan bî-gümân

Tisja âyet nüh felek mañisi hem
Görinür hem nüh teşehhüd bî-elem

Fazl-ı Hâ...’dan on bir olur bâ-nu...at

On bir esrâr-ı seferdür bî-ğalat

Tişja esrârını hem eyler jâyân
Kim olupdur yânz-deh ez-ğayb-dân

v. 61-a

Ebced ü bâ-nüh ħurûf ey merd-i dîm
Sâjat-i ta«mîr-i Âdem'dür ya...m

2155 Bî-mükerrer penc olur fehm eyle hem
Penc va...t esrârına oldu jalem

Penc tekbîr-i şehîde oldu dâl
Penc «atf sırrına bî-...îl ü ...âl

Penc baṭn-ı evvel ile oldu heşt
Heşt gülzâr-ı cinândur eyle geşt

Bâ-dü no...ta heft «atdur bî-ħicâb
K'adıdur Ĥa...dan anuñ Ümmü'l-Kitâb

Heft baṭn-ı evvel ile on olur
On «at-ı elvâḥ-ı Mûsâ görünür

2160 Dâd elif dâl u elif ü lâm u fî
Dâl elif lâm baṭn-ı âli& ey zekî

Bîst ü şeş olur görünür âşikâr
Rûz u şeb bâ-sâjat-i bîst ü çehâr

Bîst ü şeş bâ-baṭn-ı evvel bî-«atar
âahir itdi bîst ü nüh süver

Bıst ü şeş ħarfüñ nu...âtın bı-gümân
Seb'a ħarf sırrını eyler jayân

Heft no...ta bıst ü şeş ħarf ile hem
Oldı Ĥa...dan otuz üç ħarfe jalem

2165 Otuz üç sâl-i Mesûhâ'dan «aber
Verdi hem fehm eyle ey Şâhib-na@ar

Bı-mükerrer heft bâ-se no...ta hem
Bañ-ı evvelle olur on dört jalem

Gösterür on dört «atı çün bedr-i mâh
Kim odur Seb'âl-meân bı-iştibâh

Heft bâ-se no...ta hem ey merd-i reh
Bañ-ı sâniyle kim oldı pânz-deh

Bıst ü yek olur bu sözde yo... gümân
Verdi «atı-ı vech-i Ĥavvâ'dan nişân

2170 Heft ħarfüñ ebcedi bı-irtiyâb
Bıst ü yek bâ-heft no...ta bı-ħicâb

~ûret-i @âhirle olur biñ tamâm
Biñ sıfât-ı Fazl-ı Ĥa...dur ve's-selâm

v. 61-b

ıUnşur ile pencdür fî âşikâr
Penc va...t esrârını fehm eyle var

~ûretinde mañni-yi sırr-ı elif

Âşikârâ görünür bî-i«tilâf

Nüh teşehhüd nüh felek bî-reyb ü şîm
Ebcisinde gizlidür fehm it ya...m

2175 ;Unşur u fî bâ-cümel bî-...îl ü ...âl
Çâr-deh «att-ı » udâ'ya oldı dâl

Batn-ı evvel kâf u nûn esrârıdur
Hem iki rek'at namâz-ı şubhı gör

No...tasında iki secde âşikâr
Hem iki ihrâm sırrı añla var

Harf ü no...ta çâr rek'atden nişân
Gösterür hem çâr enhârı jayân

%î vü yânuñ ebcisinde bî-«atar
^aâhir oldı ma'ni-yi tis'â jaşer

2180 Bâ-dü harf yirmi birdür ey ha...m
Görinür yigirmi bir «att-ı Çadım

%î tehecçünün on altısında hem
Geldi on altı «atta oldı jalem

Bâ-tehecçî unşur-ı fî fî vü yî
Bâ-dü no...ta bîst [ü] çâr olur a«m

Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür
Hem Mes'ûh'ün nuş...nı ey kân-ı nûr

Bâ-dü no...fa fî vü yâ vü bâ-cümel
Bıst ü se olur bu ja...di eyle hal

2185 Gösterür hefdeh hürûfı bı-ğalat
Kim olur yigirmi üç bâ-şes nu...at

Ebcd ü bâ-fî vü yâ ey muhterem
Bâ-teheccı hey^{let}-i mecmûja hem

Bâ-dü no...fa oldı sırr-ı erbaıın
K'Âdem'ün tahmır[i]dür fehm it ya...ın

%î vü yâ batn-ı düvüm olur çehâr
Çâr «atf-ı vech-i Âdem'dür i yâr

Sitte-i eyyâm u hem şes ibtidâ
Şes hürûf-ı kâf u nûn hem tâlibâ

2190 Şes teşehhüd şes şalât-ı cehr hem
Şes nu...at-ı fî vü yâ oldı jalem

v. 62-a

Çâr harf ü şes nu...at ey nev-civân
Gösterür deh levh-i Mûsâ'dan nişân

Çâr harf ü ebcd ü bâ-şes nu...at
Hey^{let}-i mecmûja ile bı-ğalat

Gösterür elli namâzı âşikâr
Elli harf ü no...fayı hem añla var

Bı-imâle fî vü yî ey merd-i dıın

Üç namâz-ı şâm sırrıdır ya...ın

2195 Görinür hem ism-i fı vü dâd u lâm
İbn ü eb ü rûh hem fehm it tamâm

Üç hurûfuñ ebcedi otuz olur
Otuz eczâ-yı kelâmı gösterür

Bâ-cümel üç harf oldu añla hem
Lâm-elifle sı vü du harfe jalem

Batn-ı âli& fı vü yî vü yî vü yî
Heşt bâb-ı cennet olur ey a«µ

Heşt harfün jünşurından ...ıl taleb
Otuz iki nuş...-ı Fazl-ı ât-ı Rab

2200 jUnşur u bâ-heşt harf olur çihil
Sırrını çıl ismün idrâk eylegil

Heşt «attın Âdem'ün eyler jayân
Gösterür hem heşt teşehhüdden nişân

No...tasında çâr-deh harf âşikâr
Kim odur Sebjal-meân ey hûş-yâr

Çâr-deh bâ-heşt bµst ü du olur
No...ta-i Çurµân u Mûsâ nuş...ıdır

Heşt harf ü bâ-cümel ez-ğayb-dân
Oldı seksen yedi bµ-reyb ü gümân

2205 Gösterür yetmiş sekiz harfi tamâm
No...tasıyla fehm it ey jâlm-ma...âm

Bı-imâle seksen altı oldu hem
Seksen altı secdeye oldu jalem

Bı-imâle heşt heft olur ya...mın
Heft «atf-ı ümdür ey dâna-yı dımın

Çâr-deh no...tayla oldu hem-inân
Bıst ü yek harfine el-ğamdün nişân

Ebcedinde heft harfün âşikâr
Görinür heftâd sırrı aña var

v. 62-b

2210 Heft harf ü bâ-cümel ey pür-hüner
Verdi yetmiş yediden saña «aber

Heft harfün jünşurı bı-...îl ü ...âl
Bıst ü heşt nuñ...-ı Resûl'e oldu dâl

Bâ-janâşır heft harf ez-ğayb-dân
Ebcd ü bâ-jünşur-ı tî bı-gümân

Batn-ı ânı ile hem ey nık-nâm
Sırr-ı yüz on dört süverdür ve's-selâm

İki rekâat şubh sırrın ey zekı
Gösterür bir no...ta ile harf-i @î

2215 İki harf-i kâf u nûna oldu dâl

Secdeteyn sırrına hem bî-...îl ü ...âl

İUnşur-ı @î ile añla şeş olur
Şeş cihât u şeş teşehhüd görünür

İUnşur-ı no...tayla olur on tamâm
Deh «at-ı Mûsâ'dur añla ey hümâm

Batn-ı evvel @î ikidür âşikâr
İki ihrâmuñ rumûzın añla var

No...tası üç oldı üç rek'at namâz
Görinür hem ism-i Fazl-ı bî-niyâz

2220 Hârf ü no...ta penc oldı bî-gümân
Penc «att u penc va...t oldı jayân

Batn-ı &anpî @î vü yâ olur çehâr
Çâr rek'at sırrıdur ey hûş-yâr

^aâhir itdi çâr «att-ı Âdem'i
Gösterür hem çâr hârf-i mu'cemi

Heft «att-ı vech-i Havvâ bî-hicâb
No...tasında görünür hem heft bâb

Hârf ü no...ta ma'ni-yi sırr-ı sefer
Gösterür hem şa.....a sırrın bî-«atar

2225 Batn-ı &âli& @î vü yî vü yî vü yî
Heşt bâb-ı cennet olur ey a«p

Heşt «atı-ı Âdem'e oldı jalem
Heşt teşehhüd sırrını gösterdi hem

No...tasında pânz-deh rek'at namâz
Âşikârâ görünür ez-bı-niyâz

v. 63-a

On yedisinde hem ey dâna-yı dım
Nâzil olmışdur tehecçünün ya...mın

Gösterür hefdeh namâzı bı-nufu...
Kim hâzarda emr idüpdür Fazl-ı Ha...

2230 No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer
Sırr-ı on dört «atı görine ser-be-ser

Heşt harf çâr-deh no...ta jayân
Sırr-ı bıst ü dü nu...atdur bı-gümân

Hem Kelım'ün nüf...ına oldı jalem
Kim gelüpdür bıst ü dü ey muhterem

No...ta-i @âhirlle bıst ü şı olur
Şeş nu...atla harf-i hefdeh sırrıdur

Harf-i @îdan eyleseñ ...atı-ı na@ar
Kala yedi harf-i yâ ey pür-hüner

2235 Yedi batn esrârın eyler âşikâr
Yedi muşhaf sırrını hem añla var

Çâr-deh no...tayla bıst ü yek olur

Bıst ü yek «af sırrı rûşen görünür

Heft yânuñ ebcedi bı-reyb ü şın
Gösterür heftâd esrârın ya...ın

Ebced ü yâ heft ħarf ey kâm-yâb
Gösterür heftâd u hefti bı-ħicâb

Çâr-deh no...tayla ħarf-i @î i yâr
Gösterür on altı «aftı âşikâr

2240 No...ta-i @î ile hefdehdür tamâm
Mañni-yi hefdeh ħazardur ve's-selâm

Gösterür bı-no...ta şekl-i ħarf-i ħayn
Ĥarf-i vâħid sırrını ħaynü'l-be-ğayn

^aâhir egerçi ki eşkâl-i ħurûf
Mu«telif gelmişdür ez-Fazl-ı Ra'ûf

Yo... durur bâtında lıken i«tilâf
Her birinüñ ħayn[ı]dur bil bı-«ilâf

İUnşurında çâr rekjat âşikâr
Çâr ħarf-i mujçemi hem añla var

2245 Bâ-ħanâşır ħayn penc olur ħayân
Penc va...t esrârına oldı nişân

v. 63-b

Görinür hem nâm-ı Fazl-ı Kırd-gâr
Ĥarf ü no...ta kim olur penc âşikâr

Penc «att-ı Âdem'e oldu jalem
Gösterür hem «ums sırrın bı-elem

Fazl-ı Hâ... 'dan hem teheccünün jayân
On sekizinde gelüpdür bı-gümân

Gösterür Allâh ismin bı-galat
Kim olur hejdeh jayân ħarf ü nu...at

2250 On sekiz biñ jâlemi jayn-ı jAlı
âahir itdi añla ey merd-i velı

Hem cümelde yetmiş oldu âşikâr
Kâf u nûn esrârını fehm eyle var

Kim olur yetmiş jaded bı-irtiyâb
Keşf ider majnâ-yı yetmiş biñ ħicâb

jAyn yetmiş yâ vü nûn yetmiş iki
Müfredât eczâsın añla ey zekı

Heylet-i mecmûja vü bâ-se nu...at
Ĥarf-i jayn ile hem añla bı-galat

2255 Gösterür yetmiş yedi ħarfi saña
Kim mu...attaıda gelüpdür tâlibâ

Oldı jayn eczâda üç ħarf añla hem
Üç şalât esrârına oldu jalem

Ya'ni on bir on beş on yedi i yâr

Kim sefer cumja h azardur  şik ar

Hem se rek at Ő m sırrın gösterür
İsm-i Fazl-ı Ha...k'ı hem ey k n-ı n r

No...tasında sırr-ı ibn   eb   r h
Görinür fehm eyle Ha...'dan bul f t h

2260 jAyn u y  v  n nu  ey d n -yı d n
Fehm iderse  ebcedi b -reyb   Ő n

Gösterür Ő  c z   C r n'ı jay n
~ad t n b-ı «aymeyi b -g m n

 c h r f  c no...ta ile oldu Ő Ő
Ő Ő teşehhüd sırrıdur cehr it iriş

Sitte-i eyy mı ...ıldı  şik ar
K f u n n ecz sını hem a la var

jAyn u y  v  n n ey c y -yı d n
Ba n-ı & n  heşt olur b -reyb   Ő n

v. 64-a

2265 Heşt «a -ı  dem'ı ...ıldı jay n
Heşt cennetden sa a verdi niŐ n

Heşt teşehhüd sırrın eyle hem taleb
Hem da«ı ecz -yı n m-ı Fazl-ı Rab

N h teşehhüd no...tasında  şik ar
Hem n h  yet n h felek fehm eyle var

Heşt h̄arf ü nüh nu...aṭ hefdeh olur
Maḥni-yi hefdeh şalâtı gösterür

Sıṣ vü du nuṭ... u «aṭ-ı Âdem jayân
İUnşurında heşt h̄arfün b̄ı-gümân

2270 Bâ-janâşır heşt h̄arf olur çihil
Görinür ta«m̄ır-i Âdem fehm ...ı

Baṭn-ı evvelle olur bil çıl ü şeş
Âdem'ün esmâsı sırrıdır iriş

B̄ı-mükerrer heşt h̄arf olur çehâr
Çâr «aṭ-ı Âdem' i fehm eyle var

Çâr tek̄ırine mevtânun jalem
Çâr rek̄at sırrına dâl oldı hem

Bâ-se no...ta heft olur b̄ı-reyb ü şın
Heft «aṭ-ı vech-i Ḥavvâ'dur ya...ın

2275 İAyn u yâ vü nûn u yâ vü yâ vü nûn
Vâv-ı nûn baṭn-ı siyum ey zû-fünûn

B̄ıst ü yek «aṭ sırrına oldı nişân
Kim gelüpdür vech-i Ḥavvâ'da jayân

B̄ıst ü yek h̄arfine el-ḥamdün jalem
Oldı Ḥa...dan no...tası fehm eyle hem

H̄arf ü no...ta ...ı... iki b̄ı-...âl u ...ıl

Batn-ı âniyle pencâh oldı bil

Eyledi pencâh namâzı âşikâr
Muşhafuñ hem no...ta vü harfin i yâr

2280 Bı-mükerrer bıst ü yek harf oldı bil
Penc va...t u penc «at bı-...âl u ...âl

Bı-mükerrer penc harf ey muhterem
Batn-ı evvel kim hem oldı şeş jalem

On bir olur ikisi bı-ımtihân
Gösterür on bir sefer sırrın jayân

Batn-ı âni ile siyum bı-...âl ü ...âl
Oldı bıst ü nüh süver sırrına dâl

v. 64-b

Penc harfüñ no...tasıyla ey hümâm
Çâr-deh «atf-ı »udâ'dur ve's-selâm

2285 Geldi şekl-i jaynda ğayn ez-Ahad
No...ta vazı olmayla oldı biñ jaded

Yaıni jind-Allâh bir no...ta hezâr
Oldı fehm eyle bu sırrı âşikâr

Verdi saña jilm-i sâjatden «aber
Kim günü biñ yıl ola dir Dâd-ger

Harf no...ta no...ta harf oldı tamâm
Çün @uhûra geldi Fazl-ı lâ-yenâm

Fazl-ı Hâ...’dur mûcid-i leyl ü nehâr
K’eyledi ta...sım-i sâjat âşikâr

2290 No...ta vü hârfinde ğaynuñ bı-gümân
İki rekjat şubh görüñdi jayân

Kâf u nûn hârfini hem gösterdi bil
Hem iki iğrâm sırrın fehm ...ı

On to...uzında gelüpdür müfredüñ
jÂrif ol nuñ...ın¹⁴⁶ fehm it Aħmed’üñ

Muħkemât esrârın itdi âşikâr
K’oldı hârf ü no...ta on to...uz i yâr

Bâ-teheccı ğayn hârf ü no...ta hem
Bıst ü yek «at sırrına oldı jalem

2295 Batn-ı evvel ğayn üç hârf oldı bil
İsm-i fı vü dâd u lâmı fehm ...ı

İbn ü eb ü rûhdan hem açdı râz
Hem jayân gösterdi üç rekjat namâz

Çâr jınşur çâr rekjat çâr «at
No...tasında âşikârâ bı-galañ

Hârf ü no...ta heft olur bı-reyb ü şın
Heft «at-ı vech-i Hâvvâ’dur ya...ın

¹⁴⁶ Der-kenar: nuñ...ın

Heft şâ«-ı bürre sırrı hem jayân
Görinür hem heft muşhaf bµ-gümân

2300 Hem da«ı heft âyet-i Ümmü'l-kitâb
Âşikârâ görinür hem heft bâb

Hem göründi sırr-ı sâl-i heft hezâr
Ġayn ħarfinden ger eylerseñ şümâr

v. 65-a

^aâhir oldı ġayndan hem ey hümâm
Bµ-mükerrer ism-i fµ vü đâd u lâm

Batn-ı &âñµ ġayn heşt ħarf oldı bil
Heşt «aft-ı Âdem'e oldı delîl

Heşt teşehhüd sırrına oldı jalem
Heşt bâb-ı cenneti gösterdi hem

2305 Batn-ı evvelle olur on bir i yâr
Gösterür on bir namâzı âşikâr

No...tası deh levĥ-i Mûşp'den «aber
Verdi fehm it bu beyânı muĥtaşar

Ĥarf ü no...ta oldı hejdeh âşikâr
ĤÂlemi hejdeh hezârı añla var

No...ta vü eczâ-yı ismu'llah hem
Âşikârâ görinür ey muĥterem

Batn-ı &âli& ġayn u yî vü nûn u yî

Yî vü nûn u vâv u nûn bil ey a«µ

2310 Bıst ü yek Һarfini el-Һamdüñ jayân
Gösterür fehm eyle Һa...’dan bı-gümân

No...tasında no...ta-i Ğur’ân’ı gör
Hem Kelım’üñ nu...ını ey kân-ı nûr

Һarf ü no...ta ...ır... üç olur ez-Celıl
Baın-ı evvelle olur ...ır... altı bil

Âdem’üñ esmâsına oldu jalem
Çâr-dehle şı vü du fehm eyle hem

Bı-mükerrer penc olur bı-...ıl ü ...âl
Penc «att u penc va...te oldu dâl

2315 %o...uz olur çâr no...tayla jayân
Görinür to...uz teşehhüd bı-gümân

Gösterür hem nüh felek sırrın tamâm
Hem nüh âyet maınisin bil ve’s-selâm

Fı-i Fazlullah-ı zât-ı ğayb-dân
Oldı Һarf-i ğayndan soñra jayân

Çünkü esmâ-yı şıfât-ı Kird-ğâr
Oldı Һarf-i ğayndan bil âşikâr

Һarf-i fı’den @âhir oldu ism-i zât
Çün @uhûra geldi Fazl-ı kâinât

v. 65-b

2320 Fı ile oldu elif harfi jayân
Harf-i vâhid sırrın añla ey civân

Bu cihettendür elif ism-i »udâ
K'oldı fı-i Fazl anda ibtidâ

Gelmese laf@-ı elifde harf-i fı
El olurdı bil bu sırrı ey a«ı

Pes elif harfine fı oldu jîmâd
Vechdür ya;ni ki fı ey «oş-nihâd

Kim elif harfinde¹⁴⁷ oldu âşikâr
İbtidâ bil fı-i Fazl-ı Kird-gâr

2325 Müfredâtuñ geldi yirmisinde hem
Kâf-ı kün esrârına oldu jalem

Bıst rek;at sünneti hem ey civân
âahir itdi fehm iderseñ bı-gümân

Bâ-teheccı Fazl bâ-emr-i Kird-gâr
~ûret-i Havvâ'yı ...ıldı âşikâr

Ki olur yigirmi bir «at bı-ıicâb
Hem-çü harf-i âyet-i Ümmü'l-kitâb

No...tasıyla olur igirmi iki
No...ta-i Çurân'ı fehm it ey zekı

¹⁴⁷ Der-kenar: harfinden

2330 Hem Kelîm'ün nuş...ını fehm eyle var
Kim gelüpdür bîst ü du hârf âşîkâr

Bâ-teheccî vü cümel bil hârf-i fâ
» ayme-i miâda oldı reh-nümâ

Ķâf-ı ve'l-Ķur'ân esrârına hem
Fazl-ı Ħa...dan oldı hârf-i ...âf jalem

Bâ-janâşır bâ-cümel heştâd u çâr
Oldı fehm it fî-i Fazl-ı Kird-gâr

Verdi ism-i Fazl-ı Yezdân'dan nişân
Kim gelüpdür muşhâf içinde jayân

2335 Hem se bîst ü heşt «aftı gösterür
Vech ü dest ü pâda kim rûşen durur

No...ta vü hârfinden oldı hem jayân
İki rek'at cum'ja sırrı bî-gümân

Kâf u nûn hârfine hem oldı jalem
» utbetin esrârını fehm eyle hem

Ħarf ü no...ta bâ-cümel ey nîk-nâm
Gösterür eczâ-yı şî vü du kelâm

v. 66-a

jUnşur-ı fî hârf ü no...ta ez-Celîl
Şeş teşehhüd sırrına oldı delîl

2340 jUnşur [u] no...tayla yine deh olur

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ görünür

Harf [ü] no...ta bâ-teheccı Fazl jayân
Bıst ü du no...taya olmışdur nişân

Unşur [u] no...tayla bıst ü heşt olur
Bıst ü heşt nu...-ı Resûl'i gösterür¹⁴⁸

No...ta vü harf ile olur şı tamâm
Görinür esrâr-ı şı cüz ü kelâm

Gösterür eczâda fı hem âşikâr
Secdeteyn esrârını fehm eyle var

2345 No...tasında ism-i Fazl-ı Ha... jayân
Hem se rekâat şâm sırrı bı-gümân

Harf ü no...ta penc va...t esrârıdur
Penc «at-ı Âdem'i hem gösterür

Ebcedinde fı vü yînuñ ey hümâm
Görinür esrâr-ı to...san biñ kelâm

Batn- &anı fı vü yî olur çehâr
Çâr-cüy-ı jadni idrâk eyle var

No...tasında âşikârâ heft «at
Heft batnuñ ma'nisi hem bı-galat

¹⁴⁸ Der-kenar:Unşurında fınuñ oldı âşikâr

Çâr rekâat ma'nisi hem «at çâr

2350 No...ta vü ħarfinde maġnâ-yı sefer
Görinür hem şa.....a sırrı bî-«atar

Ebced ü bâ-çâr ħarf ey «urde-dân
Çıldı yüz on dört süver sırrın ĵayân

Ebced ü ħarf ü no...ta bî-reyb ü şıġın
Yüz yigirmi bir olur fehm it ya...ġın

Yüz tınâb-ı «aymeye yüzi ĵalem
»att-ı Ĥavvâ'dur yigirmi biri hem

Batn-ı &ali& fı vü yî vü yî vü yî
Heşt ĵadn u heşt «atdur ey zekı

2355 Heşt teşehhüd sırrıdır hem bî-nuġu...
Kim ...ıııupdur cumĵada farz anı Ĥa...

No...tasında pânz-deh rekĵat namâz
Görinür fehm eyle ey dâna-yı râz

Ĥarf ü no...ta bîst ü sedür bî-ğalat¹⁴⁹
Gösterür hefdeh ħurûfı bâ-nu...at

v. 66-b

Bî-imâle heft yîdur bî-gümân
Heft âyet sırrıdır fehm it ĵayân

No...tasında çâr-deh «at âşikâr

¹⁴⁹ Der-kenar: Bâ-teheccı ĵunşur-ı fı bî-gümân

Gösterür nuġ...-ı Mesġhâ'dan nişân

Muḥkemât esrârını hem añla var

2360 Bıst ü yek ḥarfine el-ḥamdüñ jayân
Oldı ḥarf ü no...tası fehm eyle hem

Ebcedinde heft yînuñ bı-gümân
Kâf u nûn esrârını fehm it jayân

Batn-ı &ânp batn-ı &âli& bı-ğalat
Fazl-ı Ḥa...’dan gösterür on iki «at

Batn-ı evvelle olur hem şânz-deh
Görinür on altı «at ey merd-i reh

No...ta-i fı ile hefdehdür tamâm
Maḥni-yi hefdeh ḥazardur ve’s-selâm

2365 Çâf bir ḥarf oldı vü iki nu...at
Gösterür esmâ-yı Fazl[ı] bı-ğalat

Hem namâz-ı şâm sırrın âşikâr
İtdi fehm eyle bu esrârı i yâr

İUnşurından ...âfuñ ey cûyâ-yı Rab
Çâr «atf-ı Âdem’i eyle taleb

Çâr rekjât sırrına oldı jalem
Çâr nehr ü çâr tekbır oldı hem

İki no...ta jUnşurıyla bı-gümân
Çıldı Ḥa...’dan on iki «atfı jayân

2370 İUnşur u ħarf ü nu...at pânz-deh olur
Pânz-deh rekıat namâzı gösterür

Hem teheccınüñ zi-Fazl-ı ğayb-dân
Geldi yigirmi birinde bı-gümân

Bıst ü yek «at sırrına oldı ğalem
Kim yazıpdur vech-i Ħavvâ'da ...alem

Bâ-teheccı vü cümel no...tayla ...âf
Yüz yigirmi dört olur bı-i«tilâf

Enbiyâ yüz yirmi dört biñdür ğayân
Verdi yüz yigirmi dört biñden nişân

2375 Yağni bir ħarf oldı ğind-Allâh hezâr
Câvidân-nâme sözidür añla var

v. 67-a

Bâ-teheccı vü dü no...ta ħarf-i ...âf
Bıst ü çâr olur bu sözde yo... «ilâf

^aâhir eyler sâıat-i leyl ü nehâr
Hem Mesığ'üñ nuı...ı k'oldı bıst ü çâr

İUnşur-ı ...âf ile bıst ü heşt olur
Nuı...-ı bıst ü heşt-i AĦmed görünür

Batn-ı evvel ...âf eczâ vü nu...at
Şeş ħurûf-ı kâf u nündur bı-ğalat

2380 Şeş aşâbij sırrıdur hem ey civân

Kim olur va...t-i şehâdetde jayân

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Sitte-i eyyâma hem oldı jalem

jUnşur-ı şeş harf ü no...ta âşikâr
Sırr-ı şı cüz ü kelâm oldı i yâr

Bâ-teheccı junşur-ı bıst ü çehâr
Âdem'ün ismidür añla âşikâr

Batn-ı ânı ...âf elif fı bı-ğalat
Heşt bâğ-ı jadndür hem heşt «at

2385 Heşt teşehhüd sırrı hem oldı jayân
Hem da«ı eczâ-yı nâm-ı gayb-dân

Heşt «atf-ı vech-i Havvâ bı-ııcâb
No...tasında görünür hem heft bâb

Harf ü no...ta pânz-deh rekjat namâz
Oldı fehm it bu sözi ey merd-i râz

On sekiz biñ âleme ...âim-ma...âm
~üret-i @ahirle ...âf oldı tamâm

Bı-mükerrer penc va...t-i jâlemi
Gösterür hem penc «atf-ı Âdem'i

2390 No...tasında penc tekbır âşikâr
» ums sırrı görünür hem añla var

Harf ü no...ta oldı deh levhe jalem
Bı-mükerrer harf-i bismillâha hem

Batn-ı âli& ...âf elif ü fı elif
Lâm u fı vü fı vü yî bı-i«tilaf

Bıst rekjat sünneti ...ıldı jayân
Kim edâ olur hâzarda bı-gümân

No...tasında on sekiz şekl-i hurûf
Kim gelüpdür bı-mükerrer bul vu...ûf

v. 67-b

2395 Bı-mükerrer oldı şeş harf âşikâr
âf elif fı lâm u mım ü yâ i yâr

Şeş nu...âf-ı muhkeme oldı jalem
Şeş elif lâm mım idrâk eyle hem

On bir olur penc no...tayla jayân
Gösterür on bir namâzı bı-gümân

Batn-ı evvelle olur hefdeh tamâm
Hefdeh esrâr-ı hâzardur ve's-selâm

Kef yigirmidür cümelde âşikâr
Bâ-janâşır oldı fehm it bıst ü çâr

2400 Sajât-i leyl ü nehâra oldı dâl
Hem Mesûh'ün nu...ına bı-...îl ü ...âl

Kâf oldı bâ-cümel bı-reyb ü şın

Bıst ü yek çün «att-ı vech-i hûr u jayn

Hem teheccüde zi-Fazl-ı ğayb-dân
Oldı yigirmi ikisinde jayân

No...ta-i Ğur'ân'ı ...ldı âşikâr
Hem Kelâm'ün nu...nı fehm eyle var

No...ta vü eczâ teheccü bâ-cümel
Âdem'ün esmâsı sırrın ...ldı hal

2405 Bâ-teheccü vü cümel kâf ey emün
Gösterür ma'nâ-yı sırr-ı erbağın

İsm-i Âdem yağni olur çıl ü şeş
Ebcedinden o...ı bu sırra iriş

Unşur-ı kâf ile pencâh oldı hem
Harf ü no...ta sırrına oldı jalem

Verdi hem nûn-ı nihâyetden «aber
Kim mu...attağda gelüpdür ...ı na@ar

Nûn Âdem kâfdur Havvâ ya...ın
Kâf u nûn sırrına fehm it ey emün

2410 » att-ı Âdem yağni Havvâ'dan @uhûr
Eyledi fehm it bu sırrı düşme dür

Kâf eczâda üç oldı bğ-gümân
Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a nişân

Gösterür hem sırr-ı üç rek'at namâz
İbn ü eb ü rûḥdan hem açdı râz

v. 68-a

No...tasında ḥarf-i vaḥdet âşikâr
Hem namâz-ı vitri idrâk eyle var

Ḥarf ü no...ta çâr junşurdan «aber
Gösterür hem çâr «attı ser-be-ser

2415 Çâr rek'at sırrına oldı jalem
Çâr tekbrüñ rumûzın añla hem

jUnşurında şânz-deh «at âşikâr
Üç ḥurûf u no...tanuñ fehm it i yâr

Sad tınâb-ı «ayme vü hefdeh ḥazar
Ebcediyle junşurıdur ...ı na@ar

Bâ-se ḥarf ü şânz-deh junşur jayân
Nûz-deh levvâhadan verdi nişân

Batn-ı ânı kâf elif fı bı-«atar
Heşt firdevs-i berjündür ...ı na@ar

2420 Heşt teşehhüd heşt «at esrârı hem
Âşikârâ görünür ey muḥterem

No...tasında penc va...t u penc «at
Görinür hem ism-i Allâh bı-ğalat

Bı-mükerrer ḥarf ü no...ta deh olur

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ görünür

Bâ-teheccı junşur-ı kâf ey civân
Heşt eczâ penc no...ta bı-gümân

Muḥkemât eczâsın itdi âşikâr
Kim olur otuz yedi fehm eyle var

2425 Sıız-deh ḥarf ü nu...at ey ehl-i dil
Ebcéd-i kâf ile hem bı-...âl u ...îl

Lâm-elifle sıı vü du nu...ı jayân
Gösterür hem kehl-i jîsâ'dan nişân

Kâf elif fıı vü elif ü lâm fıı
Fıı vü yâ batn-ı siyum bil ey a«ıı

Bıst rekıat sünnete oldu jalem
Görinür sırr-ı terâvıḥ aıla hem

Batn-ı ânıı ile bıst ü heşt olur
Bıst ü heşt nu...ı Resûl'i gösterür

2430 Sıı vü du nu...ı »udâ-yı dâd-ger
Batn-ı evvelle görünür bı-«atar

Şânz-deh «atı-ı beyâz ey ehl-i dıın
No...tasında âşikârâdur ya...ıın

v. 68-b

Bı-mükerrer şeş ḥurûf oldu jayân
Bıst eczâ fehm iderseñ ey civân

Şeş ħurûf-ı kâf u nûna oldı dâl
Şeş teşehhüd sırrına hem bî-cidâl

%o...uz olur bâ-se no...ta şeş ħurûf
Nüh teşehhüd nüh felekdür bul vu...ûf

2435 On iki bâ-batn-ı evvel oldı bil
On iki «att-ı Kelım'ı fehm ...ı

Bî-mükerrer şeş ħurûf ey hüş-yâr
Batn-ı &npyle ki heştdür âşikâr

Çâr-deh «att-ı »udâ'yı gösterür
K'Âdem ü «âtem yüzinde yazılıdur

Hefdeh olur bâ-se ħarf-i evvelın
Görinür hefdeh ħazar sırrı ya...ın

No...ta ile on sekiz olur tamâm
On sekiz biñ jâlem oldı ve's-selâm

2440 Ebcad-i lâm aña ey ehl-i kemâl
Oldı şı cüz ü Kelâmullâha dâl

Bîst ü se ħarf tehecçide jayân
Nâzil oldı lâm-ı Fazl-ı ħayb-dân

Âyete'l-Kürşiyi ...ıldı âşikâr
Kim olur yigirmi üç ħarf aña var

Hem da«ı hefdeh ħurûfa oldı dâl

Şeş nu...atla fehm ...l b̄-...îl ü ...âl

Lâm ħarf-i vâhîde dâl oldı hem
Hem namâz-ı vitre olmışdur jalem

2445 jUnşurında çâr nehr ü çâr «at
Görinür hem çâr rekjât b̄-galat

Bâ-ĵanâşır lâm penc va...t oldı bil
Penc «at sırrına hem oldı deljıl

Bâ-teheccj vü ĵanâşır ħarf-i lâm
Âşikârâ nu...-ı Aħmed'dür tamâm

Bâ-teheccj lâm b̄st ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür

jUnşur ile ebcedinde âşikâr
İki hefdeh secde sırrı añla var

v. 69-a

2450 Oldı eczâsında lâmuñ ey civân
İsm-i f̄j vü dâd u lâm-ı Ħa... ĵayân

Hem se rekjât sırrına oldı jalem
İbn ü eb ü rûħı idrâk eyle hem

İstivâsında elif ħarf-i ĵayân
Hem elifde f̄j-i Fazl-ı ĵayb-dân

Oldı hem m̄jm-i Muħammed âşikâr
M̄jm-i lâm-ı Fazl'dan fehm eyle var

İttiḥâd-ı ḥarf fehmi ey ulu
Kim ne vechle olur gör şı vü du

2455 Lâmi otuz elif ü miymi otuz iki
Olur añla bu ḥisâbı ey zekı

Lâm elif miymi oldu yetmiş bir jaded
Hey'et-i mecmûja ile ez-Aḥad

Oldı yetmiş iki eczâya jalem
Kâf u nûn u ebcedin fehmi eyle hem

İUnşurında lâmi elif miymiñ jayân
On iki «atf-ı »udâ-yı ğayb-dân

İUnşur-ı lâmi ile eczâ bı-ğalat
Heft âyet sırrıdur hem heft «at

2460 Oldı hem sırr-ı elif ü lâmi u miymi
Lâmiñ eczâsında @âhir ey ḥa...mi

İUnşur-ı lâmi u miymiñ bı-reyb ü şımi
Bâ-tehecçı hem da«ı eczâ ya...mi

Bıst ü heşt ü şı vü du'dan açdı râh
Fehm ...ı ey fâlib-i Fazl-ı ilâh

Sırr-ı tül-ı Âdem'i ...ıldı jayân
Hem da...ıa sırrın añla ey civân

Batn-ı âniyi lâmi elif miymi âşikâr

Nüh teşehhüd sırrıdır fehm eyle var

2465 Oldı nüh âyât-ı Mûsâ'ya jalem
Nüh felek esrârın idrâk eyle hem

Bâ-nu...at ey tâlib-i sırr-ı İlah
On iki burc-ı felekden açdı râh

Oldı hem on iki şûrâ«a delîl
Hem on iki çeşmeye bî-...âl u ...îl

Bî-mükerrer penc tekbîr-i şehîd
Oldı hem majnâ-yı «ums ey ehl-i dîd

v. 69-b

Bâ-se no...ta heşt sirdevs-i berûn
Âdem'ün hem heşt «attıdır ya...m

2470 Heşt teşehhüd sırrın itdi hem jayân
Hem jimâd-ı jârşdan verdi nişân

Bî-mükerrer harf ü no...ta âşikâr
Batn-ı evvelle olur on bir i yâr

Gösterür on bir sefer sırrın saña
Hem de şa.....a sırrın aña tâlibâ

Batn-ı &âli& lâm elif mîm ez-...adîm
Elf ü lâm u fî vü mîm ü yâ vü mîm

Bîst ü penc olur bu sözde yo... gümân
Nîşf-ı pencâhı saña eyler beyân

2475 Nışf-ı pencâh ya'ni ez-Fazl-ı Ğafûr
Çâr-deh hârf ile on bir no...tadur

No...tasında pânz-deh rek'at namâz
âhir oldı fehm it ey dâna-yı râz

Sırr-ı ta'hmîr-i gil-i Âdem tamâm
No...ta vü hârfinde âhir ve's-selâm

Bâ-janâşır pencdür mîm ey ha...m
Penc hârf ü no...ta-i Fazl-ı ja@m

Penc «a'f esrârını ...ldı jayân
Penc va...tûñ sırrını hem bî-gümân

2480 Eyleseñ sırr-ı teheccî sen taleb
Bulasın nut...-ı Mesûh'î bî-tajab

Görine hem sâjat-i leyl ü nehâr
Fazl-ı Ha...dan bu beyânı añla var

Bâ-teheccî vü janâşır bî-«atar
Verdi Çurân'ın hûrûfından «aber

Ebcedinden erba'ın sırrın jayân
Fehm ...ı ey tâlib-i sırr-ı nihân

Unşur-ı mîm ü cümel bî-reyb ü şîm
Âdem'ün esmâsı sırrıdur ya...m

2485 Bâ-teheccî hey'et-i mecmûja hem

Ebcet-i kün harfine oldu jalem

âhir eczâsında fı vü dâd u lâm
Hem namâz-ı şâm sırrı ey hümâm

v. 70-a

İki rek'at sırr-ı şubh oldu jayân
No...tasında fehm iderseñ bî-gümân

İki secde sırrına hem oldu dâl
Hem iki ihrâma fehm it bî-cidâl

Harf ü no...ta «ums sırrın gösterür
Hem de tekbîr-i şehîdi uşta gör

2490 Ebcetinden o...ı to...san biñ kelâm
Âşikâr ez-Fazl-ı Hayy-ı lâ-yenâm

Ebcet ü bâ-se hurûf u dü¹⁵⁰ nu...at
Hey'et-i mecmû'a ile bî-galat

%o...san altıdur bu sözde yo... gümân
Üç kez otuz ikiye oldu nişân

Ya'ni üç otuz iki bî-reyb ü şîm
» atf-ı vech ü dest ü pâ oldu ya...m

Mîm ü yâ vü mîm olur heşt âşikâr
Ba'n-ı ânıde muhkem-i Kird-gâr

2495 Heşt «atf-ı Âdem'e oldu jalem

¹⁵⁰ Metinde "deh" şeklinde yazılan sözcük, hesaplama gereği "dü" okunmuştur.

Heşt bâb-1 cenneti gösterdi hem

Heşt teşehhüd sırrı hem oldu jayân
Hem de heşt eczâ-yı Fazl-1 ğayb-dân

Maksim-i şı vü du nuş...-1 Kird-gâr
No...tasında heşt ĥarfüñ âşikâr

şânz-deh «atf-1 » udâ'ya oldu dâl
Fehm iderseñ ĥarf ü no...ta bı-cidâl

Batn-1 evvelle olur nüz-deh tamâm
Mañni-yi tisja jaşerdür ey hümâm

2500 Olur iki no...ta ile bıst ü yek
Bıst ü yek «at sırrıdır bı-reyb ü şek

Mıım ü yâ vü mıım ü yâ vü yâ vü mıım
Yâ mim-i batn-1 siyum fehm it ...adıım

Bıst rekjat sünnete oldu jalem
Kim buyurmuşdır Resül-i muħterem

Ĥarf ü no...ta çıl ü çârdur bı-gümân
;Unşur-1 taħmıı-i Âdem'dür inan

Hey"et-i mecmûja ile añla hem
Âdem'ün esmâsına oldu jalem

2505 Batn-1 &anı şânz-deh ĥarf ü nu...at
Batn-1 &alı ĥarf ü no...ta bı-ğalat

v. 70-b

Φadd-i Âdem'den saña verdi «aber
Hem da...µ...a sırrın aña ser-be-ser

Nuţ... u «att-ı Âdem ü «âtem jayân
Oldı bu ...ısmetden aña bı-gümân

Batn-ı &anµı batn-ı &âli& âşikâr
;Unşur-ı mµm ü tehecçµ hem i yâr

Müddet-i Fazl-ı Ha... 'a oldı jalem
» att u nuţ...-ı Ahmed'e dâl oldı hem

2510 Batn-ı &anµı vü siyum bı-reyb ü şµn
Bµst ü heşt nuţ...-ı Resûl oldı ya...µn

;Unşur-ı mµm ile hem ey nµk-nâm
Sµ vü du nuţ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

Nûn u no...tayla ikidür âşikâr
İki rekjât cumja sırrın aña var

Gösterür hem kâf u nûn sırrın jayân
Hem dü «utbe sırrına oldı nişân

Bâ-janâşır ħarf-i nûn ey ehl-i dµn
Penc ism-i Fazl-ı Rahmân'dur ya...µn

2515 No...tasıyla şeş cihâta oldı dâl
Sitte-i eyyâma hem bı-...îl ü ...âl

Gösterür şeş ibtidâ-yı Câvidân
Şeş elif lâm mîme hem oldı nişân

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Hem şeş Allâh ekbere oldı jalem

İUnşur-ı no...tayla ...İsan ihtiyâr
Deh «at-ı Mûsâ görine âşikâr

Ebcedinde gizli nûnuñ bî-ğalat
Bıst ü heşt harf ile bıst ü dü nu...at

2520 Bıst ü pencinde teheccınüñ jayân
Geldi nışf-ı pencâha oldı nişân

Harf ü no...ta vü teheccı vü cümel
İAyn u ze olur bu ja...di eyle hal

Ya;ni yetmiş yediden verdi nişân
Kim mu...atta;da gelüpdür bî-gümân

Üç olur eczâda nûn ez-resm-i «at
İsm-i Fazl-ı Ha... görünür bî-ğalat

v. 71-a

Oldı üç rek;at namâz-ı şâma dâl
İbn ü eb ü rûha hem bî-...îl ü ...âl

2525 No...tasında @âhir oldı secdeteyn
İki rek;at şubh sırrı hem ya...ın

Ebced-i nûn üç hurûf iki nu...at

Çâmet esrârıdur añla bî-ğalat

Virdi eczâ vü teheccû bî-«atar
Bıst ü heşt nuñ...-ı Muḥammed'den «aber

İki no...tayla otuz olur tamâm
Görinür esrâr-ı eczâ-yı kelâm

Ebced ü eczâ-yı nûn ey ehl-i dîm
İki no...tayla yüz on birdür ya...mın

2530 Sad tınâb u «ayme vü şa.....a jayân
Görinür sırr-ı elif hem bî-gümân

Batn-ı ânıde olur nüh bî-«ilâf
Nüh teşehhüd sırrıdur hem nûn u kâf

No...tasında çâr tekbîr âşikâr
Çâr cû-yı cenneti hem añla var

Yânz-deh levkeble mihr ü mâha hem
Çâr no...ta nüh ḥurûf oldu jalem

~ûret-i @âhirden eylerseñ güzër
Rüşen ola mañni-i sırr-ı sefer

2535 Bâ-se ḥarf batn-ı evvel bî-cidâl
Pânz-deh rekʒat namâza oldu dâl

~ûret-i @âhirle hefdeh muḥkemât
Görinür hem mañni-yi hefdeh şalât

Ebcéd-i nûn ile hefdeh añla var
Gösterür Allâh ismin âşikâr

Baṭn-ı âli& nûn u vâv nûn vâv elif
Vâv u nûn u vâv u nûn bî-i «tilâf

Oldı yigirmi yedi ḥarf ey civân
Gösterür sırr-ı Şeb-i Çadr'i jayân

2540 Âşikârâ ...ıldı on bir ḥarfi hem
Kim olur bâ-no...ta bîst ü heft jalem

No...tasında sırr-ı nüh çar«-ı jaḥm
Görinür hem tisja âyât-ı Kelîm

Bî-mükerrer «ums sırrın gösterür
Hem şehdüñ penc tekbîrini gör

v. 71-b

Bâ-dü no...ta heft olur ey ḥik-nâm
Heft «aṭṭ-ı ümmi fehm it ve's-selâm

Vâv ḥarf-i vâḥide oldı jalem
Gösterür fehm eyle sırr-ı vitri hem

2545 jUnşurında çâr tekbîr âşikâr
Görinür hem çâr rekjat añla var

Ebcedinde şeş ḥurûf-ı kâf u nûn
Şeş teşehhüd görinür hem bî-füsûn

Bâ-janâşır vâv u ebcéd bî-gümân

Gösterür on bir sefer sırrın jayân

Bâ-teheccı vü cümel ey nık-«û
 aâhir eyler saña sırr-ı şı vü du

Vâvuñ eczâsında ey cüyâ-yı Rab
 İsm-i fı vü dâd u lâmı ...ı taleb

2550 Çıldı üç rekât namâzı âşikâr
 İbn ü eb ü rûhı hem fehm eyle var

Unşurında ...ı taleb on iki «at
 Hem on iki burc sırrın bı-ğalat

Bâ-se eczâ pânz-deh rekât namâz
 Görinür fehm eyle ey dâna-yı râz

Ebcd-i @âhirle bıst ü yek olur
 Bıst ü yek «atı-ı ru«-ı Havvâ durur

Bâ-cümel eczâ-yı vâv bı-reyb ü şın
 Olur on altı «at-ı Âdem ya...ın

2555 İki rekât şubh sırrın bı-cidâl
 Bı-imâle gösterür vâv ey ricâl

Ebcdinde elif ü vâvuñ jayân
 Görinür heft âyet-i Sebâl-meân

Unşur-ı @âhirle ebced âşikâr
 Vâv bâ-eczâ bâ-mer-i Kird-gâr

Çâr-deh «att-ı »udâ'ya oldu dâl
Kim odur Seb'âl-meân bî-...îl ü ...âl

Batn-ı ânı vâv elif vâv ey civân
Nüh teşehhüd sırrına oldu nişân

2560 Gösterür ma'nâ-yı nüh çar«-ı berün
Hem nüh âyet sırrını fehm it ya...ün

v. 72-a

No...ta-i fâ ile deh levha jalem
Oldı fehm it bu sözi ey muhterem

Çâr «attın Âdem'ün ez-Kird-gâr
Bî-mükerrer gösterür fehm eyle var

Penc olur bâ-no...ta bî-reyb ü gümân
Penc va...t esrârına oldu nişân

Penc tekbîr-i şehîd ü penc «at
»ums sırrı görünür hem bî-ğalat

2565 Çâr harfün ebcedi ey merd-i râz
Sad tınâb-ı «aymedür hefdeh namâz

Vâv elif ü vâv elif ü lâm u fî
Batn-ı âli& vâv elif vâv ey a«ı

Bîst ü şeş harf olur aña bî-gümân
Sî vü du nuş... ile junşurdan nişân

No...tası şeş ibtidâya oldu dâl

Sitte-i eyyâma hem bî-...îl ü ...âl

Harf bâ-no...ta olur şî vü du «at
K'Âdem'ün yüzinde geldi bî-ğalat

2570 Bî-mükerrer şeş cihâtı gösterür
Hem şeş Allâh ekberi ey kân-ı nûr

Batn-ı evvel batn-ı âli& bî-gümân
Çıldı bîst ü nüh süver sırrın jayân

No...ta-i batn-ı düvümle ey hümâm
Görinür şî cüz ü Çur'ân ve's-selâm

İsm-i Fazlullah harf ü bâ-nu...at
Ebced-i hıde jayândur bî-ğalat

Penc va...t esrârına oldı jalem
Penc «atı u «ums sırrın aña hem

2575 Bîst ü heftinde tehecçünün jayân
Geldi Çadr esrârını ...ıldı beyân

Bâ-tehecçü vü cümelden âşikâr
Otuz iki nu...-ı Fazl-ı Kird-gâr

Ebced ile junşurında ey jazız
Nüh teşehhüd sırrını eyle temiz

Kâf u nûnuñ no...ta vü eczâsını
Gösterür hem nüh felek majnâsını

v. 72-b

Deh olur bâ-ḥarf-i he bî-irtiyâb
Gösterür deh levḥ sırrın bî-ḥicâb

2580 Şeş teşehhüd sırrın ey cûyâ-yı Rab
Şekl-i he vü ebcedinden ...ıl taleb

Bâ-teheccı ḥarf-i he bî-...îl ü ...âl
Bîst ü heşt nuḥ...-ı Resûl'e oldı dâl

İUnşur ile ebcedin ...ılsañ muzâf
Sı vü heft olur bu sözde yo... «ilâf

Görinür eczâ-yı on dört muḥkemât
Kim olur otuz yedi ez-ḥükm-i ±ât

Hı vü yı eczâda fehm it ey civân
Kâf u nûn ḥarfini gösterdi jayân

2585 Hem dü «utbe sırrına oldı jalem
İki rekʒat cumjayı gösterdi hem

No...tasında iki secde âşikâr
Hem iki iḥrâm sırrın añla var

Ḥarf ü no...ta çâr olur bî-reyb ü şıın
Çâr rekʒat sırrıdur fehm it ya...ın

Çâr «att-ı Âdem'e oldı jalem
Çâr nehr ü çâr tekbır oldı hem

Ebcedinde pânz-deh rekjât namâz
Görinür fehm eyle ey dâna-yı râz

2590 Bâ-dü ħarf ħı vü yı hefdeh olur
Maġni-yi hefdeh namâzı gösterür

Bâ-dü no...ta nûzdehdür ...ı na@ar
â ħir oldı maġni-yi tişja jaşer

Ebced-i ħı bâ-dü eczâ bı-galat
Heft âyet sırrıdur hem heft «at

Ĥı vü yâ vü yâ vü yâ olur çehâr
Baġn-ı &anı görünür ġunşur i yâr

İsm-i fı vü đâd u lâmı bı-gümân
Bı-imâle gösterür fehm it jayân

2595 Oldı üç rekjât namâza hem jalem
İbn ü eb ü rûġ sırrı oldı hem

Ebcedinde sırr-ı şı cüz ü kelâm
Âşikârâ oldı fehm it ey hümâm

ġUnşur-ı ħı ile şı vü çâr olur
Sırr-ı şı vü çâr secde görünür

v. 73-a

No...tasında sırr-ı şeş rûz âşikâr
Görinür hem şeş cihet fehm eyle var

Ebced ü bâ-çâr hârf ü dü nu...at
Hey'et-i mecmûja ile bî-ğalat

2600 ^aâhir itdi saña sırr-ı erba'ın
Hârf-i hî fehm eyle ey çille-nişın

Batn-ı âli& hî vü yî vü yî vü yî
Heşt «atf u heşt cennetdür da«ı

Heşt teşehhüd sırrın itdi hem jayân
Hem jîmâd-ı jârşdan verdi nişân

Batn-ı ânıyle on iki «at olur
Hem on iki burc sırrı görünür

No...tasında heşt hârfüñ âşikâr
Çâr-deh «atf-ı ru«-ı Âdem i yâr

2605 Bî-imâle heft olur heft âsumân
Görinür hem heft ı...lım bî-gümân

Heft hârfüñ ebcedi bî-irtiyâb
Keşf ...ıldı sırr-ı yetmiş biñ hicâb

Çâr-deh no...tayla seksen dört olur
Sırr-ı üç yigirmi sekiz görünür

Ya'ni üç yigirmi sekiz «atf i yâr
K'oldı vech ü dest ü pâda âşikâr

Heft hârf ü bâ-cümel bî-reyb ü şın

Sırr-ı yetmiş yedi harf oldu ya...ın

2610 Maḡni-yi yetmiş sekiz harf ey hümâm
~ûret-i he ile oldu ve's-selâm

No...ta-i bâ-yı bidâyet ey fetâ
Fazl-ı Ha...dan buldı yâ'da intihâ

İbtidâ vü intihâ sırrı tamâm
Oldı harf-i yâda añla ve's-selâm

Yâdur esmâ vü müsemâyâ delîl
İntihâ-yı harf anuñçün oldu bil

İki no...ta bir yere cemî oldu çün
Âşikârâ oldu genc-i kâf u nûn

2615 Bu cihetden ikidür yâda nu...at
Bu beyânı fehm ...ıl düşme ğalat

v. 73-b

Yâ iki no...tayla ey dâna-yı dîm
Gösterür nâm-ı »udâ-yı jâlemîm

İbn ü eb ü rûḡa dâl oldu jayân
Hem se vech ile namâza bî-gümân

Çâr rekʒat jünşurında âşikâr
Harf-i yânuñ fehm it ey şâh-ı kibâr

İki no...ta jünşurından bî-ğalat
Heşt cennet görünür hem heşt «at

- 2620 ĩUnŖur-ı yâ ile on iki olur
Sırrı on iki burûcuñ görünür
- Pânz-deh rekâat namâzı bĳ-gümân
Gösterür bâ-ĥarf ü dü no...ta ĳayân
- Ĥarf ü no...ta ĳunŖurî-i bĳ-ĥicâb
RûŖen itdi maĳni-yi Ümmü'l-Kitâb
- Heft baĳn esrârına oldu ĳalem
Heft «atf-ı mâderi gösterdi hem
- Deh «atf-ı elvâĥ-ı Mûsâ ey emĳn
Ebcedinde âŖikârâdur ya...ĳn
- 2625 Bĳst ü heŖt nuĥ...-ı Resûl-i ĳayb-dân
UŖ teheccĳinde @âhir bĳ-gümân
- Bâ-teheccĳ ĳunŖurî-i bĳ-cidâl
Sĳ vü du nuĥ...-ı »udâ'ya oldu dâl
- İki no...ta ĳunŖurıyla oldu çĳl
Maĳni-yi çĳl rûzdur fehm eyle bil
- Ebced ile ĳunŖurında bĳ-gümân
ÂŖikârâ maĳni-yi Sebĳal-me&ân
- Hefdeh olur bâ-dü no...ta ĥarf-i yî
Maĳni-yi hefdeh ĥâzardur ey zekĳ
- 2630 Hem gelüpdür on yedi ĥarf ile bil

Mañni-yi hefdeh ħurûfı fehm ...ı

İUnşur ile ebced ü ħarf [ü] nu...at
Bâ-teheccı çıl ü pencdür bı-ğalat

Gösterür hefdeh ħurûf eczâsını
Âdem' üñ fehm eyle hem esmâsını

İki rekıat cumja sırrı âşikâr
Oldı eczâsında yînuñ añla var

İki «utbe sırrına oldı jalem
Kâf u nûn ħarfini idrâk eyle hem

v. 74-a

2635 No...tasında çâr ħunşur âşikâr
Çâr cû-yı jadn u hem tekbır-i çâr

Bâ-dü ħarf ü çâr no...ta şeş olur
Mañni-yi şeş rûz rûşen görünür

Şeş şalât-ı cehr oldı hem jayân
Şeş teşehhüd mañnisi hem bı-gümân

Bâ-cümel dü ħarf-i yâ bı-reyb ü şıñ
Bıst ü dü no...ta beyânıdur ya...ın

Batn-ı âñı yî vü yî olur çehâr
Çâr ħarf-i muıçemi fehm eyle var

2640 No...tası oldı jimâd-ı jarş-ı Ħa...
Maksim-i şı vü du'dur hem bı-nutu...

Ebcedinde sırr-ı çıl ism âşikâr
K'ö...yana keşf olısar her ne var

On ikidür çâr harf ü heşt nu...at
Mañni-yi on iki «atdur bñ-ğalat

Batn-ı evvel k'oldı harf ü no...ta şeş
Batn-ı &anıye olur hejdeh iriş

Gösterür hejdeh hezârân jâlemi
Harf-i yî fehm eyle añla bu demi

2645 Batn-ı &alı& yî vü yî vü yî vü yî
Gösterür sekiz teşehhüd ey a«µ

No...tası on altı oldı bñ-gümân
Oldı on altı «atf-ı Âdem jayân

Rüşen oldı sâjat-i bñst ü çehâr
No...ta vü harfinden añlarsañ i yâr

Heşt harfüñ ebcedinde müsta...il
Âşikârâdur fñ-i Fazl-ı Celıl

İbtidâ harf-i elifden fñ-i Fazl
Âşikârâ oldı yañni fñdür aşı

2650 Fñden oldı âşikârâ harf-i yâ
Oldı yâ harfiyle hem «atm-i hecâ

İbtidâ vü intihâ ey merd-i râh

Fazl-ı Hâ...’dan yaḡni kim bî-iştibâh

Nûr-ı Fazl-ı Hâ...’dur aḡ u ...arada
Fazl-ı Hâ...’dan ḡayrı yo...dur arada

Yerde vü gökde nihân u âşikâr
Maḡhar-ı Fazl-ı »udâ’dur her ne var

v. 74-b

Âsumân u kevkeb ü «urşıd ü mâh
Nuḡ...-ı Fazlullâh’dur bî-iştibâh

2655 Od u šu topraḡ u yil hem ey civân
Nuḡ...-ı zât-ı Fazl-ı Hâ...’dur bî-gümân

Nuḡ...-ı Hâ...’dur her ne dilce söyleseñ
Fârisı vü Tâzi vü Türkı diseñ

~ûret-i esmâdur olan i«tilâf
Yo...sa kim birdür müsemmâ bî-«ilâf

»âk ü topraḡ u turâb oldı ḡurûf
Âb u mâ vü šuda hem bul sen vu...ûf

Cümlesi nuḡ...-ı »udâ’dur ser-be-ser
Âteş ü nâr u hevâ vü rıḡ eger

2660 Bilmek isterseñ bu esrârı tamâm
İdelüm Hâ...’dan işitgil ve’s-selâm

Çâr ḡarf oldı ya...ın lafz-ı turâb
İUnşur esrârıdur añla bî-ḡicâb

Çâr hârf-i mujçeme oldı jalem
Çâr «att-ı Âdem'i fehm eyle hem

No...tasında ism-i Fazl-ı Kird-gâr
Görinür hem ibn ü eb ü rûh i yâr

No...ta vü hârfinde @âhir bî-ğalat
Mañni-yi Ümmü'l-Kitâb u heft «at

2665 ;Unşurında no...ta vü hârfüñ jayân
Bıst ü heşt nuñ...-ı Resûl-ı ğayb-dân

Oldı eczâsında @âhir nüh felek
Kim döner etrâfını cemîl melek

No...tasında levh sırrın bî-«atar
Gösterür fehm eyle ey şâhib-na@ar

Nüh hüruf u deh nu...at nüzdeh olur
Âyet-i tisja jaşer sırrını gör

%o...uz eczâ no...ta-i @âhirlle hem
On iki «at sırrına oldı jalem

2670 Bî-mükerrer heft muşhafdan nişân
Gösterür hem batn-ı ânî bî-gümân

No...tasında sırr-ı şeş rûz âşikâr
Hem da«ı şeş hârf-i kâf u nûn i yâr

v. 75-a

Bî-mükerrer heft bâ-nüh ey hümâm

Şânz-deh «att-ı » udâ'dur ve's-selâm

» âk üç harf oldu hem bî-reyb ü şîm
İsm-i Fazlullah[ı] gösterdi ya...mın

No...tasıyla çâr şunşurdan nişân
Gösterür hem çâr «attı bî-gümân

2675 şUnşurında gizlidür on altı «at
K'Âdem'ün vechinde geldi bî-galat

Oldı eczâsında heşt cennet şayân
Heşt «att-ı aşla hem oldu nişân

No...tasında penc tekbîr hem âşikâr
Penc va...t esrârını hem añla var

No...ta-i @âhirle eczâ nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdır bilmek gerek

Heşt eczâ şûret-i @âhirle hem
On iki «at sırrına oldu şalem

2680 Mihr ü mâh u yânz-deh kevkeb şayân
No...ta vü eczâdan oldu bî-gümân

Hey'et-i mecmûja ile ey hümâm
Çâr-deh «att-ı » udâ'dur ve's-selâm

Görinür toprağda bu maşni hem
Gözün aç eyle na@ar ey muhterem

Pencdür toprağ hem fehm it jayân
Penc «aţ esrârına oldı nişân

No...tasında çâr junşur âşikâr
Pâ vü çâ vü jâ vü gâ hem añla var

2685 H̄arf ü no...ta oldı nüh b̄ı-reyb ü ş̄ıñ
Nüh felek esrârıdur fehm it ya...ıñ

Pâ o...ursañ şeş olur no...ta jayân
Kâf u nûn eczâsını eyler beyân

On bir olur penc h̄arf ü şeş nu...aţ
Mañni-yi on bir seferdür b̄ı-ğalaţ

On iki «aţ on iki burc-ı felek
Rûşen eczâsında gör b̄ı-reyb ü şek

v. 75-b

~ûret-i penc ile hefdeh muhkemât
Görinür hem mañni-yi hefdeh şalât

2690 No...tası on iki h̄arfün̄ b̄ı-ğalaţ
Gösterür on dört «aţ u on altı «aţ

B̄ı-mükerrer nüh teşehhüd sırrıdur
Hem de nüh mâh-ı Mesîh' i gösterür

No...tasında b̄ı o...ursañ âşikâr
Deh «aţ-ı Mûsâ görünür añla var

B̄ı o...ursañ heşt cennetdür jayân

Heřt «ať esrârıdur hem bı-gümân

Bâ-deh ü nüh on to...uz olur tamâm
Mañni-yi tisja jaşerdür ve's-selâm

2695 İki ĥarf-i kâf u nündur laf@-ı mâ
Çâbe Çavseyñ sırrı hem bı-mâcerâ

İUnşurında heşt cennet âşikâr
Heřt «ať-ı vech-i Âdem hem i yâr

Bâ-ıanâşır ĥarf-i mâ ey kân-ı nür
Sıız-deh levĥ-i Kelım'ı gösterür

Mıım elif şeş ĥarf olur eczâda bil
Sitte-i eyyâm idrâk eylegil

No...tasında nâm-ı Fazl-ı Ĥa... jayân
İbn ü eb ü rûĥ hem ez-ğayb-dân

2700 %o...uz olur şeş ĥurûf u se nu...ať
Nüh felek sırrı görünür bı-ğalat

Hey'et-i mecmûja vü eczâ ile
Ebced ü mıım ü elif mıâ ile

Gösterür ĥarf ü nu...ať sırrın tamâm
Kim olur pencâh fehm it ve's-selâm

Âb oldı iki ĥarf-i kâf u nün
Mâ gibi fehm it bu sırrı bı-füsün

Üç olur bâ-ḥarf-i med bî-irtiyâb
İsm-i Fazl-ı Ḥa...’dur aña bî-ḥicâb

2705 ;Unşurında on iki burc âşikâr
On iki «at sırrını hem aña var

v. 76-a

;Unşur-ı no...tayla olur şânz-deh
Şânz-deh «atı-ı »udâ’dan açdı reh

Bâ-ıanâşır üç ḥurûf on beş olur
Mañni-yi on beş namâzı gösterür

;Unşur-ı no...tayla olur bî-«atar
~ûret-i levvâḥata tis;a jaşer

No...ta ile oldı ḥarf-i kâf-ı kün
Bıst rekâat sünnete hem reh-nümûn

2710 No...ta-i bâ ile üç ḥarf oldı çâr
;Unşur esrârını fehm it âşikâr

Ḥarf ü no...ta bâ-cümel olur sekiz
Heşt cennet sırrıdır eyle temiz

Oldı eczâsında @âhir heşt «at
Lafz-ı âbuñ fehm iderseñ bî-ğalat

No...tasında ism-i Allâh âşikâr
Penc va...t esrârını hem aña var

Ḥarf ü no...ta şıız-dehdür bî-gümân

Mihr ü mâh on bir nücûm oldu jayân

2715 Bî-mükerrer harf ü no...ta nüh olur
Nüh felek sırrını rüşen gösterür

Nüh hurûf u no...ta vü ebced ya...ın
Yüz otuz iki olur bî-reyb ü şîm

Sad tınâb-ı «ayme ile ey hümâm
Şî vü du nuğ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

~u iki harf oldu mi&l-i âb u mâ
İki harf-i kâf u nûndur tâlibâ

Heşt cennet jünşurında bî-gümân
Görinür hem heşt «att müstejân

2720 Şeş cihât u şeş hurûf-ı nûn u kâf
Oldı eczâsında @âhir bî-«ilâf

No...tasında ism-i Fazlullah[ı] gör
İbn ü eb ü rûhı hem ey kân-ı nûr

Harf ile no...ta nüh âyetden nişân
Gösterür hem nüh felek sırrın jayân

Bî-mükerrer penc olur fehm eyle hem
Penc «att-ı Âdem'e oldu jalem

v. 76-b

Şîm ü vâvuñ¹⁵¹ ebcedi ey nîk-nâm

¹⁵¹ Der-kenâr: şîm vâvuñ

Hey'et-i mecmûja vü eczâ tamâm

2725 Oldı altmış yedi fehm eyle jayân
Gösterür Âdemle Havvâ'dan nişân

Yetmiş olur bâ-nu...af fehm it tamâm
Kâf u nûn sırrıdır aña ve's-selâm

Nâr harfin da«ı eylerseñ taleb
Bulasın esrâr-ı rûh u ibn ü eb

Se tecellı-yi »udâ vü se @uhûr
Nâr harfinde jayândur uşta gör

jUnşurında on iki burc-ı felek
Fehm iderseñ olduñ üstâd-ı melek

2730 No...tasıyla Fazl-ı Ha...dan harf-i nâr
Çâr jUnşur sırrın eyler âşikâr

Şânz-dehdür jUnşur-ı no...tayla bil
Şânz-deh «attuñ rumûzın fehm ...ıl

Nûn u elif rî olur eczâda heşt
Heşt firdevs yerindür eyle geşt

No...tasında görünür fehm it jayân
Penc «att-ı vech-i Âdem bıj-gümân

No...ta-i @âhirle heşt eczâ i yâr
Nûh felek esrârın eyler âşikâr

2735 Hey'et-i mecmûja vü eczâ nu...at
Sırr-ı on dört «at-ı Hâ... 'dur bî-galat

Bî-mükerrer heft olur bî-reyb ü şûn
Heft «at-ı vech-i Havvâ 'dur ya...ın

Bâ-se no...ta deh olur ey nîk-nâm
Deh «at-ı Mûsâ 'dur añla ve's-selâm

Oldı âteş da«ı üç harf ey debîr
Üç tecellî sırrına âteşden ir

İsm-i fî vü dâd u lâma oldı dâl
İbn ü eb ü rûhâ hem bî-...îl ü ...âl

2740 ;Unşurında on iki burc âşikâr
On iki «at sırrını hem añla var

v. 77-a

No...tasıdur lafzetu'İlah[a] jalem
Penc «at-ı Âdem'i gösterdi hem

Harf ü no...ta heşt olur bî-reyb ü şûn
Heşt cennet sırrıdır fehm it ya...ın

Otuz iki nu...-ı Fazl-ı ğayb-dân
;Unşurında no...ta vü harfüñ jayân

Harf meddiyle olur âteş çehâr
Çâr ;unşur sırrıdır fehm eyle var

2745 Çâr ħarf ü penc no...ta nüh olur
Nüh felek sırrını rüşen gösterür

Çâr ħarf eczâda olur yânz-deh
Görinür sırr-ı sefer ey merd-i reh

No...ta vü eczâ-yı Âdem bî-gümân
No...tasında görünür fehm it jayân

Ĥarf ü no...ta bîst ü sedür bî-galat
Görinür hem¹⁵² hefdeh ħurûf u şeş nu...at

Bî-mükerrer heft olur bî-reyb ü şın
Heft «atf-ı vech-i Ĥavvâ'dur ya...ın

2750 No...tasında nüh teşehhüd âşikâr
Hem nüh âyet sırrını fehm eyle var

Şânz-dehdür heft ü nüh ey nîk-nâm
Şânz-deh «atf-ı » udâ'dur ve's-selâm

Ôd ħarfinden da«ı hem âşikâr
Üç tecellî @âhir oldı aıla var

Ya;ni laf@ u ...uvvet ü fi'l ey civân
K'ibn ü eb ü rûĥ olur bî-gümân

On iki burc-ı felek bî-iştibâh
jUnşurında görünür ey merd-i râh

¹⁵² “Hem” sözcüğü fazla gibi görünüyor. Veznin oturması için anlamda pek değişiklik yaratmayan “hem”in kaldırılması gerekir.

2755 Ebcisinde yânz-deh sırr-ı sefer
Görinür hem şa.....a sırrı bî-«atar

Oldı eczâsında nüh çar«-ı berjın
Âşikârâ fehm it ey dâna-yı dıjn

No...tasıyla oldı deh levhe jalem
jAşer âyet sırrını fehm eyle hem

Bî-mükerrer penc «atın Âdem'ün
Gösterür hem penc va...tin «âtem'ün

v. 77-b

No...tasıyla şeş cihet majnâsını
Gösterür hem kâf u nûn eczâsını

2760 ~ad tınâb u bîst ü yek «at ey hümâm
Ebcisinde penc harfün ve's-selâm

Rıh üç harf oldı hem ey ehl-i dil
Âb u «âkûn jaynidur bu da«ı bil

jUnşurında görünür i&nâ jâşer
On iki burc-ı felekden al «aber

İki no...ta iki harf-i kâf u nûn
Oldı fehm it bu sözi ey zû-fünûn

Penc va...t u penc «atı-ı Âdem'i
Harf ü no...ta gösterür bil bu demi

2765 jUnşurında no...tanuñ bî-reyb ü şjn

Âşikârâ heft «at fehm it ya...ın

Şeş olur eczâda rî vü yâ vü hî
Kâf u nûn eczâsın añla ey zekı

Heşt cennet no...tasında âşikâr
Fehm iderseñ menzilüñ olmaya nâr

Çâr-dehdür no...ta vü eczâ tamâm
Çâr-deh «atı-ı »udâ'dur ve's-selâm

Bâd hem üç harf olupdur rıh-veş
Bu beyânı fehm ...ı i yâr-ı «üş

2770 İbn ü eb ü rûhdan verdi «aber
Fazl-ı Ha...k'üñ ismidür hem bı-«atar

No...tasıyla çâr ĩunşurdan nişân
Gösterür hem çâr «atı bı-gümân

ĩUnşurında no...ta vü harfüñ i yâr
Şânz-deh «at sırrı oldı âşikâr

ĩUnşurından no...tanuñ ...ılsañ güzer
Görine on iki «atı-ı mujteber

Üç hurûf ile olur on beş ya...ın
Sırrın on beş rekıatuñ fehm it hemın

2775 Heft «atı-ı vech-i Havvâ bı-ıhicâb
Ebcedinde görünür hem heft bâb

v. 78-a

Çıldı eczâsında heşt cennet @uhûr
Hem sekiz «att-ı rûh-ı Âdem çü nûr

No...tasında ism-i Âdem âşikâr
Hem hûrûf-ı mujcemî fehm eyle var

No...ta vü eczâ-yı Âdem bî-ğalat
Oldı sekiz hârf ile bu dört nu...at

Otuz iki nu... u «att-ı Fazl-ı Rab
Heşt hârfüñ jünşurından ...ıl taleb

2780 Çıl olur bâ-heşt hârf ey nev-civân
Âdem'ün tahmîri sırrıdır jayân

jUnşur u no...tayla olur çıl ü penc
İsm-i Âdem'dür bilenler buldı genc

Bî-mükerrer bî elif ü dâl i yâr
Kâf u nûn eczâsın itdi âşikâr

Çâr no...tayla olur deh ey hümâm
Gösterür deh levh sırrın ve's-selâm

Yel iki hârf oldı mi&l-i kâf u nûn
Fehm iden bu jilmi oldı zû-fünûn

2785 Çâr «att u çâr jünşurdan nişân
No...tasıyla gösterir fehm it jayân

Yâ vü lâmuñ junşurından bî-ğalat
Görinür sekiz behişt ü heşt «at

Şânz-dehdür junşur u no...tayla hem
Şânz-deh «at sırrına oldı jalem

Ebcedinden erbaıñın sırrına ir
Hem çıl ismi o...ı ey rüşen-zamıñır

Yâ vü lâm eczâda penc oldı jayân
Penc «at-ı Âdem'e oldı nişân

2790 Tisja âyât-ı Kelım ü nüh felek
No...ta vü ħarfinde gör bî-reyb ü şek

Penc ħarf ü çâr no...ta bâ-cümel
~ad tınâb-ı «aymeye oldı bedel

Bî-mükerrer ħarf ü no...ta ey hümâm
Şeş ħurûf-ı kâf u nûndur ve's-selâm

v. 78-b

Arz üç ħarf oldı hem bî-...îl ü ...âl
İsm-i fı vü dâd u lâma oldı dâl

No...tasıyla çâr olur fehm it ya...ıñ
Çâr junşur sırrıdır bî-reyb ü şıñ

2795 Çâr «at-ı Âdem'e oldı jalem
Çâr ħarf-i mujceci gösterdi hem

Biñ bir esmâ-yı »udâ-yı Kird-gâr

Oldı arzuñ ebcedinden âşikâr

Bu cihetden Âdem'i Fazl-ı »udâ
Arzda ...ıldı «alıfıfe tâlibâ

Biñ bir esmâ-yı »udâ'nuñ ma@harı
Yaıni Âdem'dür bil ey din serveri

Fı-i Fazlullah-ı Rabbü'l-jâlemün
Ğayndan sonra teheccıde ya...ın

2800 Geldi fehm eyle bu sırrı bı-gümân
Fazl-ı Ha...'dur yaıni kim şâhib-zamân

Ğayn biñdür fâ ile biñ bir olur
Biñ bir esmânuñ beyânın gösterür

^aâhir oldı dâd-ı Fazl-ı ğayb-bın
Arzda fehm it bu sırrı hem ya...ın

Fı vü lâm oldı felekde âşikâr
Fazl[ı] da arz u felekde gör i yâr

Yaıni kim arz u felek ey nık-«û
Fazl-ı Ha... ismiyle ...âjımdur ...amû

2805 Heşt «att u heşt cennetden «aber
Verdi heşt eczâ vü arz eyle na@ar

Hem sekiz eczâ-yı fı vü dâd u lâm
^aâhir oldı arzda bil ve's-selâm

No...tasıdur çâr enhâra jalem
Çâr tekbiri jayân gösterdi hem

jUnşurında heşt ħarfün bj-ğalat
Âşikârâ oldı otuz iki «at

Heşt eczâ ile sırr-ı erbaıın
^aâhir oldı fehm it ey cüyâ-yı dıın

2810 Ĥarf ü no...ta on iki burc oldı bil
Hem on iki «at durur bj-...âl u ...ıl

Bj-mükerrer heftdür heft âsumân
Görinür hem heft «att-ı ümm jayân

v. 79-a

Yânz-dehdür çâr no...tayla tamâm
Maıni-yi sırr-ı seferdür ve's-selâm

Arz ħarfi gibi üçdür hem semâ
O...ı rüşen anda da nâm-ı »udâ

Çıldı üç nevja şalâtı hem jayân
Kim ħazar cumıa seferdür bj-gümân

2815 %ûluhû sittüne zirâjan fijs-semâ
Görinür sijn-i semâda tâlibâ

Hem da«ı mııminde sırr-ı erbaıın
Âşikârâ görinür fehm it ya...ın

Elifi Allâh u Âdem hem i yâr
Oldı elifi semâda âşikâr

İUnşurıdur on iki burca jâlem
On iki «at sırrını gösterdi hem

Bâ-janâşır sım elif mım bı-cidâl
Pânz-deh rekjât namâza oldı dâl

2820 Hey'et-i mecmûja vü jünşur cümel
Sırr-ı yüz on dört süverdür bı-cedel

Oldı eczâsında @âhir nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdur bı-reyb ü şek

No...tası şeş rûz sırrıdur jayân
Kâf u nûn eczâsıdur hem bı-gümân

Oldı to...uz harf ile altı nu...at
Pânz-deh harfe müşâbih bı-galat

Bı-mükerrer nüh hurûf olur yedi
Yedi «atf-ı vech-i ümdür sermedı

2825 Heft harfün no...tası olur çehâr
Çâr jünşur sırrıdur fehm eyle var

İUnşurında heft harfün hem jayân
Fâzı-ı nu...-ı Resûl-ı gayb-dân

Oldı dört no...tayla otuz iki hem

Nuṭ... u «aṭṭ-ı Âdem'e oldı jalem

Heft ḥarf ü çâr no...ta ey hümâm
Yânz-deh sırr-ı seferdür ve's-selâm

v. 79-b

Çar« hem üç ḥarfdür ey ehl-i râz
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı ±ât-ı bî-niyâz

2830 No...tasında ḥarf-i mujcem çâr «at
Görinür hem çâr junşur bî-ğalat

O...ı ḥarfün junşurından tâlibâ
Hem-çü Mûsâ on iki «aṭṭ-ı »udâ

Bâ-se «at on beş olur bî-reyb ü şıṃn
Sırr-ı on beş rekjâtı fehm it ya...ṃn

Çâr no...tayla olur tisja jaşer
Maṃni-yi levvâhadur eyle na@ar

Oldı ḥarf ü no...ta-yı çar« ey civân
Heft «aṭṭ-ı vech-i Ḥavvâ bî-gümân

2835 Heft çar« u heft kevkeb oldı hem
Heft ı...ṃme hem olmışdur jalem

Rî vü «â-yı çar«un ey şâhib-uşül
Ebcedinden dâd-ı Fazl'ı iste bul

Keşf ola tâ kim saña esrâr-ı çar«
Fazl-ı Ḥa...dan göresin envâr-ı çar«

Eyle çıminden çehâr erkân taleb
Çâr rekâat sırrını hem bî-tajâb

Heşt «atf-ı vech-i Âdem âşikâr
Oldı eczâsında hârfüñ añla var

2840 İUnşurında şı vü du nuñ...-ı »udâ
Heşt hârfüñ @âhir oldı tâlibâ

Bâ-ıanâşır heşt hârf bî-reyb ü şıñ
Gösterür ma'nâ-yı sırr-ı erbaıñ

Deh «atf-ı elvâh-ı Mûsâ bî-gümân
Heşt hârfüñ no...tası oldı jayân

Hârf ü no...ta on sekizdür añla hem
On sekiz biñ jâleme oldı jalem

Bî-mükerrer penc olur eczâ-yı çar«
Penc va...ti gösterür esmâ-yı çar«

2845 No...tasında şeş hurûf-ı kâf u nûn
Âşikârâ oldı bî-mekr ü füsûn

Şa.....a vü sırr-ı sefer ey nıkk-nâm
No...ta vü hârfinde @âhir ve's-selâm

v. 80-a

Gösterür sırr-ı jânâşır ey emıñ
Fehm iderseñ şüret-i hârf-i zemıñ

No...tasında pâ vü çâ vü jâ vü gâ

Görinür hem çâr «att-ı istivâ

Zı vü mım ü yâ vü nûnuñ bı-galat
;Unşurında âşikâr on altı «at

2850 Çâr ħarf ü çâr no...ta heşt olur
Heşt «attı vü¹⁵³ heşt jadni gösterür

Bâ-ıanâşır bıst ü çâr olur i yâr
^aâhir eyler sâjat-i bıst ü çehâr

Heşt ħarf ü no...tanuñ bı-iştibâh
;Unşurında şı vü du nu...-ı İlah

Bâ-ħurûf u no...ta çıl olur jayân
Gösterür taħmır-i Âdem'den nişân

Bâ-cümel ħarf-i zemın ey ser-firâz
Oldı yüz on bir elifden açdı râz

2855 Oldı eczâsında deh «at âşikâr
;Aşer âyet maınisin hem añla var

No...tasında yânz-deh şa.....a jayân
Görinür sırr-ı sefer hem bı-gümân

Ĥarf ü no...ta bıst ü yekdür bı-cidâl
Oldı bıst ü yek «att-ı Ĥavvâ'ya dâl

Bı-mükerrer pencdür penc va...t namâz

¹⁵³ “vü” bağlacının, vezin ve anlam gereği metinden çıkarılması gerektiğini düşünüyoruz.

Görinür hem penc ism-i bî-niyâz

Penc «att-ı Âdem'i hem âşikâr
Gösterür fehm it zemîn sırrını var

2860 Sırr-ı nüh çar« u nüh âyet ey hümâm
No...ta vü ħarfinde @âhir ve's-selâm

Penc ħarf-i âsumân bî-reyb ü şîm
Gösterür Allâh'ın esmâsın ya...m

Penc «att-ı Âdem'e oldı jalem
Penc va...t esrârını gösterdi hem

No...tasıyla kâf u nûn eczâsını
Gösterür hem şeş cihet majnâsını

Ĥarf meddiyle olur heft âsumân
Gösterür hem heft kevkebden nişân

v. 80-b

2865 Heft muşĥaf görünür hem heft tavâf
Heft «att-ı vech-i üm hem bî-«ilâf

Penc ħarfüñ ebcedi ey nıĥ-«û
İki bîst ü heşt olur üç şî vü du

Ya'ni üç şî vü du iki bîst ü heşt
Âsumân-ı Fazl-ı Ĥa...dur eyle geşt¹⁵⁴

¹⁵⁴ Der-kenâr: Oldı üç şî vü du fî vü dâd u lâm

İki bîst ü heşt iki no...ta tamâm

On beş olur penc harf eczâda bil
Pânz-deh rekâat namâzı fehm ...ı

No...tasında sırr-ı nüh âyet jayân
Görinür hem mañni-yi nüh âsumân

2870 Harf ü no...ta oldı fehm it bÿst ü çâr
ªâhir oldı sâjat-i leyl ü nehâr

İnbisât-ı med ile on beş hurûf
On sekiz biñ jâlem oldı bul vu...ûf

On sekiz harfüñ nu...âtı deh olur
Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ görünür

No...ta vü eczâ-yı Allâh oldı hem
Âsumân-ı mujtebere fehm it lâ-cerem

On sekiz harf on nu...at bÿ-...il ü ...âl
Bÿst ü heşt nuñ...-ı Resûl'e oldı dâl

2875 Bÿ-mükerrer heşt «at sırrın jayân
Gösterür hem heşt firdevs-i cinân

jUnşurında heşt harfüñ ey hümâm
Sı vü du «at sırrın o...ı ve's-selâm

İki harf-i yer zi-Fazl-ı reh-nümün
Oldı fehm it iki harf-i kâf u nün

jUnşurında heşt cennet âşikâr

Heşt «atf-ı Âdem'i hem añla var

İki ħarf ü iki no...ta çâr olur

Çâr «atf u çâr ;unşur görünür

2880 Oldı eczâsında @âhir dört kitâb

Çâr nehrüñ sırrı hem bî-irtiyâb

;Unşurında çâr ħarfüñ bî-ğalat

Âşikârâ görünür hem on altı «at

No...tası şeş kâf u nûn eczâsıdur

Şeş cihâtuñ hem añla ma;ınâsıdur

v. 81-a

Şânz-deh ;unşurla şeş no...ta ;ayân

Bîst ü dü no...taya olmuşdur nişân

Fazl-ı Ĥa...dan on olur ħarf ü nu...at

On «atf-ı Mûsâ görünür bî-ğalat

2885 Añladuñ çünkim yerüñ sırrın tamâm

Diñle gök esrârını hem ve's-selâm

İsm-i fı vü dâd u lâm-ı Kird-gâr

Oldı gökden fehm iderseñ âşikâr

Ebcedinde ism-i Âdem gizlidür

Çâr-deh «atfıyla hem sı vü du nûr

;Unşurında on iki burc-ı semâ

O...ınur hem on iki «att-ı »udâ

İUnşurıyla on beş olur üç hurûf
Gösterür on beş namâzı bul vu...ûf

2890 Kâf u vâv u kâf olur bî-reyb ü şîm
%âlibâ eczâda nüh çar«-ı berîm

No...tasında iki harf-i kâf u nûn
Âşikârâ oldu bî-mekr ü füsûn

Harf ü no...ta yânz-deh rekâat sefer
Gösterür hem şa.....a sırrın bî-«atar

Ebced ü bâ-nüh hurûf ey nev-civân
Heft şî vü du olur fehm it jayân

Heft «at sırrını itdi âşikâr
Ya'ni her «at şî vü du'dur aña var

2895 Kâf u vâv [u] kâf olur bil bî-ğalat
Bî-mükerrer çâr iunşur çâr «at

No...tasıyla penc olur fehm eyle hem
Penc «att-ı Âdem'e oldu jalem

Çâr harf ü no...ta vü ebced i yâr
Oldı yüz on bir bu sırrı aña var

Yânz-deh şa.....ayla sırr-ı şad tınâb
Âşikârâ oldu gökden bî-hicâb

Añla gökden hem elif sırrın tamâm
Kim yüz on birdür jadedde ve's-selâm

v. 81-b

2900 jArş üç harf oldu hem bµ-...îl ü ...âl
İsm-i fµ vü dâd u lâma oldu dâl

jUnşurında âşikârâdur ya...µn
On iki burc-ı felek ey «urde-bµn

Pânz-deh rekjat rumûzın âşikâr
Gösterür bâ-junşur u harf añla var

Üç hurûf u üç nu...at bµ-...âl u ...îl
Şeş nukât-ı muhkeme oldu delîl

Kâf u nûn eczâsına dâl oldu hem
Sitte-i eyyâma hem oldu jalem

2905 jUnşurında no...ta vü harfüñ i yâr
^aâhir oldu sâjat-i leyl ü nehâr

jUnşur u harf ü no...ta bµ-...îl ü ...âl
Oldı şµ cüz ü Kelâmullah[a] dâl

Oldı eczâsında heşt cennet jayân
jAyn u rî vü şînuñ añla bµ-gümân

Hem sûtûtından saña verdi «aber
Heşt «att-ı jarş-ı Hâ... eyle na@ar

No...tasında yânz-deh rekjat namâz

^aâhir oldı fehm it ey dâna-yı râz

2910 H̄arf ü no...ta nûz-dehdür b̄j-ğalat
Muḥkemâtı gösterür bâ-penc nu...at

No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer
Göstere on altı «atı ser-be-ser

Şîn-ı jârşda görünür sırr-ı derec
Fehm iderseñ bu sözi bulduñ ferec

Ebced-i jaynında hem b̄j-ımtihân
Oldı ḥarf-i kâf u nûn sırrı jayân

Hem de yetmiş biñ melek sırrın saña
Gösterür fehm eyle H̄a...’dan tâlibâ

2915 Kim buyurmışdur »udâ-yı lâ-yenâm
Dolaşurlar jârşuñ eṭrâfın müdâm

Ebced-i eczâ-yı jârşuñ b̄j-«atar
Fazl-ı H̄a...’dan oldı heft şad ...ıl na@ar

Gösterür sebja senâbilden nişân
K’oldı her birinde yüz ḥabbe jayân

Ya;ni yedi «atı-ı üm ey nâm-dâr
Kim odur seb;ı-i senâbıl âşikâr

v. 82-a

Her birinde «atlaruñ b̄j-...âl u ...îl
Ḥâf ve’l-Ḥurân beyânın fehm ...ıl

2920 Hem da«ı heft şad jaded bµ-reyb ü şµn
Oldı bµst ü yek otuz iki ya...µn

Bir yigirmi sekiz oldı hem jayân
Bu beyânı fehm ...ı ey nev-civân

Bµst ü yek otuz iki bµ-...ıl ü ...âl
Oldı bµst ü yek «at-ı Hıavvâ'ya dâl

Yaıni bµst ü yek «at-ı ğılmân u hûr
Her biri otuz iki nuı... oldı gör

Bir yigirmi sekiz oldı hem işit
Muştafâ'nuñ nuı... u «atı ey yigit

2925 Bµ-mükerrer penc va...t u penc «at
Oldı jayn u rî vü şµn bil bµ-ğalat

Şeş nu...atla on bir olur ey hümâm
Añla on bir şa.....a sırrın ve's-selâm

Hıarf-i kürşµ çâr geldi âşikâr
Çâr jünşur sırrını fehm eyle var

Çâr cüy-ı cenneti fehm eyle hem
Çâr «at sırrına hem oldı jalem

jUnşurında şânz-deh «atı jayân
O...ı kürşünün işit Hıa...dan beyân

2930 No...tasında iki rekjât şubhı gör

Kâf u nûn hârfini hem ey kân-ı nûr

Hârf ü no...ta şeş cihet majnâsını
Gösterür hem kâf u nûn eczâsını

Sitte-i eyyâ[m] u hem şeş ibtidâ
Şeş teşehhüd sırrın itdi hem edâ

Hem şeş Allâh ekbere oldı nişân
Şeş elif lâm mîmdür hem bî-gümân

İUnşurında no...tanuñ bî-reyb ü şîm
Görinür eczâ-yı nâm-ı ğayb-bîm

2935 Heşt teşehhüd heşt cennet sırrı hem
Hem görinür heşt «at [ey] muhterem

İUnşur-ı no...tayla kürsî ey civân
Bâ-janâşır bîst ü heşt olur jayân

v. 82-b

Bîst ü heşt nuñ...-ı Resûl'e oldı dâl
Çismet-i kürsî zi-Fazl-ı zü'l-celâl

Bâ-dü no...ta oldı şî cüz ü kelâm
Kim odur şî-murğ-ı Çâf-ı lâ-yenâm

Oldı eczâsında kürsînüñ jayân
Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ bî-gümân

2940 No...tası deh hârf-i bismillâhdur
Fehm iden bu sırrı ehl-i Allâh'dur

No...ta-i @âhirle eczâ on iki
Gösterür on iki burcı ey a«ı¹⁵⁵

Heşt «att u heşt cennet bı-ğalat
Bâtınında gösterür sekiz nu...at

Deh hırûf u deh nu...at fehm eyle hem
Bıst rekıat sünnete oldı jalem

Bı-mükerrer heftdür ey kâm-yâb
» att-ı Hıvvâ görünür bı-irtiyâb

2945 Çün kelâmında didi Fazl-ı İlâh
Vasijâ-yı kürşıye ey merd-i râh

Kürşı «att-ı vech-i Hıvvâ'dur ya...ın
K'anda sıgmışdur semâvât u zemın

Yânz-deh şa.....a namâz-ı ğayr-ı cehr
Hem görünür yânz-deh rekıat sefer

Kâf u rî vü şın ü yâ ey «ûş-yâr
Dört yüz elli bir jadeddür âşikâr

Bı-mükerrer ğarf ü no...tayla jayân
Çâr-deh şı vü se olur bı-gümân

2950 Çâr-deh şı vü se ey jâlı-ma...âm
Çâr-deh «att-ı » udâ'dur ve's-selâm

¹⁵⁵ Der-kenar: zekı

İsm-i heft rûz oldı bÿst ü nüh hÿrûf
Cumâdan sebte irince bul vu...ûf

Lâm-elifle bÿst ü heşt harfe jalem
Oldı bÿst ü nüh süver fehmi eyle hem

No...tasında bÿst ü yek «at âşikâr
Kim gelüpdür vech-i Havvâ'da i yâr

Bir ...av[i]lde bÿst ü heştdür âşikâr
Bÿst ü heşt harf-i kelâmı añla var

v. 83-a

2955 Bÿ-mükerrer sûre-i Ümmü'l-kitâb
Görinür tekrârsız bÿ-irtiyâb

Hem hÿrûf-ı besmele bÿ-reyb ü şÿn
Heft rûzuñ no...tası oldı ya...ÿn

Bÿst ü nüh harf ile bÿst ü yek nu...at
Gösterür penceh namâzı bÿ-galat

Harf ü no...ta sırrına hem oldı dâl
K'Ahmedüñ nuñ...ındadır bÿ-...îl ü ...âl

Ha... didi rûz-ı Çıyâmet ey civân
Elli biñ yıldur bu sözde yo... gümân

2960 No...ta vü harfinde oldı âşikâr
Heft eyyâmuñ rumûzın añla var

Elli biñ yıl sırrı bu heft rûzdur

Fehm idenler tâli-i fîrûzdur

Heft «atdur heft rûz ez-emr-i kün
Heftenün sırrını bil ey zû-fünün

Bâş «attı cumja sırrın gösterür
K'anda on beş on yedinün cemîdür

Bu cihetden «att-ı ser olur dırâz
K'adıdur yevmü'l- mezîd ez-bî-niyâz

2965 Bî-mükerrer ism-i heft rûz ey civân
Şânz-deh «at sırrına oldı nişân

No...tasında görünür sırr-ı sefer
Sırr-ı on bir şa.....a hem eyle na@ar

Şânz-deh harf ile on bir no...ta hem
Oldı bîst ü heft Şeb-i Ğadre jalem

Görinür hem yânz-deh harf âşikâr
Kim olur bâ-no...ta bîst ü heft i yâr

Yânz-deh no...tayla heft rûz oldı ba...
On yedi rek'at namâz-ı farz-ı Ğa...

2970 Şânz-deh harf ile otuz üç olur
Lâm-elifle şı vü du'yı gösterür

Bîst ü nüh harf ile on bir no...ta hem
Erbağın sırrına olmışdur jalem

Şânz-deh harf iledür pencâh u şeş
Bu beyânı fehm ...ı i yâr-ı «ûş

Nuñ... u «aff-ı Aḥmed'e dâl oldı bil
K'oldı iki bıst ü heşt bı-...âl u ...ıl

v. 83-b

Heft eyyâm ile altmış üç olur
Altmış üç sâl-i Resûl'i gösterür

2975 Bıst ü yek no...tayla hem bı-reyb ü şın
Fazl-ı Ḥa...dan oldı seksen dört ya...ın

Verdi üç yigirmi sekizden «aber
» aff-ı vech-i dest ü pâya ...ı na@ar

Şânz-deh harf ile bıst ü nüh hurûf
Sırr-ı ism-i Âdem oldı bul vu...ûf

Bıst ü yek no...tayla heft eyyâm hem
Cümle yetmiş üç olur bı-bış ü kem

Lâm-elifle oldı eczâya nişân
Kim olur yetmiş üç añla bı-gümân

2980 Ebcad-i sebt ü aḥad isneyn hem
Hem &elâ&e erbağa ey muḥterem

Hem «amış ü cumğa sırrın eyle geşt
K'oldı yüz şı vü du hem bir bıst ü heşt

Yüz tınâb-ı «aymedür yüz şı vü du

Bıst ü heşt tûlıdur añla ey ulu

Heft[e] [v]ü eyyâm sâl u meh tamâm
İlm-i ...smetdür o...ı bil ve's-selâm

Şems ü Mirrûh ü Utârid Müşterî
Bâ-Çamer Zühre Zuhal ey dıñ eri

2985 Bıst ü heşt nuñ...-ı Muḥammed'den nişân
Verdi fehm eyle bu esrârı jayân

Yañni yigirmi sekiz ḥarf oldı bil
Kevkebân-ı burc-ı eflâk ez-Celîl

Heft kevkeb heft rûz oldı ya...ın
Sırr-ı heft «atı oldı hem bı-reyb ü şın

No...tasında görünür hefdeh şalât
Hem da«ı hefdeh ḥurûf-ı muḥkemât

Ḥarf ü no...ta Âdem'ün ismin jayân
Gösterür hem çıl ü pencdür bı-gümân

2990 On yedi no...tayla heft encüm i yâr
âḥir itdi sâjat-i leyl ü nehâr

Bı-mükerrer şânz-dehdür añla hem
Şânz-deh «at sırrına oldı jalem

v. 84-a

On ikisi on iki burc-ı felek
Dördi jünşur sırrıdur bilmek gerek

No...tasında görünür sırr-ı sefer
Fehm iderseñ olmaya yerüñ sa...ar

Harf ü no...ta oldu bıst ü heft hem
Oldı bıst ü heft şeb-i Çadr'e jalem

2995 Şânz-deh harf ile on yedi nu...at
Otuz üç olur bu sözde yo... galat

Lâm-elifle sı vü du harfi jayân
Gösterür fehm eyle Ha... 'dan bı-gümân

Heft ism-i kevkeb ile erbaıın
Erbaıın sırrına dâl oldu ya...ın

İtibâr-ı yânz-dehle tâlibâ
Oldı elli bir namâz-ı Murtaza

Şübhe yo... ki gökden inmişdür namâz
Gökler esrârın bil ey dâna-yı râz

3000 Çün müfıd oldu kelâm-ı muhtaşar
Muhtaşar anuñçün oldu bu «aber

~üretâ gerçi kim oldu i«tişâr
Lıık maııııde mufaşşaldur ey¹⁵⁶ i yâr

Her birinde kevkebün ez-Fazl-ı Rab
Eyle isminden müsemma sen taleb

¹⁵⁶ “Ey” ifadesinin vezin gereği metinden çıkarılması gerekmektedir.

Tâ saña yüz göstere bu jilm-i ğayb
 Çalmaya ayru... gümân u @ann u reyb

Ebced-i şems ü ...amer Mirrîh Zuhal
 Müşterî Zühre jUtarîd bî-cedel

3005 On yedi no...tayla hem bî-reyb ü şîm
 Olur üç biñ üç yüz üç fehm it ya...m

Cümlesi yüz kere otuz üç olur
 Yüz tınâb-ı «ayme sırrın gösterür

Otuz üç harf oldu yaîni her tınâb
 O...ı Çismet-nâme'yi bul fetî-i bâb

Çaldı üç bâkı zi-fî vü đâd u lâm
 Fî vü đâd u lâm-ı Ğa...dur ve's-selâm

Kevkeb-i Âdem durur çünkim Zuhal
 Oldı müşkil Âdem'ün isminde hal

v. 84-b

3010 Yaîni Âdem çıl ü pencdür âşikâr
 Çıl ü penc oldu Zuhal hem aña var

Bu durur devr-i Zuhalde geldügi
 Âdem'ün üstâd-ı esmâ olduğı

Heft ü heştün Şâhibidür yaîni ol
 Lâm-ı Fazl'ı hem Zuhalde iste bul

Âdem üç harf oldu esmâda jayân

Hem Zuhal üç harf geldi bî-gümân

No...tasıyla çârdur bî-reyb ü şîm

Bir elif Âdem'de gizlidür ya...m

3015 Devr-i hâşî oldı lâmında tamâm
Fazl-ı Ha...dan bil bu sırrı ves-selâm

Nûh devr-i Müşteride geldi bil

Hikmet-i Fazl-ı » udâ'yı fehm ...ı

Ebcedinde Müşterinün ömr-i Nûh

âhir oldı Fazl-ı Ha...dan bul fütûh

Ömr-i Nûh ez-Fazl-ı Hayy-ı lâ-yenâm

Ya'ni oldı nûh şad u pencâh tamâm

Nûh şad u deh ism-i Fazl-ı zü'l-Celâl

Oldı bâ...ı erba'ın sırrına dâl

3020 Biñ jadedden çünki elli geldi kim

Harf ü no...ta sırrına oldı jalem

Nûh olur eczâ vü no...ta on iki

Müşterî hem on ikidür ey zekî

Müşterinün Nûh ile bî-reyb ü şîm

Nisbet-i küllîsi budur bil ya...m

Devr-i hâşî Müşterî hem ey hümâm

No...ta vü harfinde âhir ve's-selâm

Devr-i Mirrîh içre gelmişdür » alııl
Keşf-i Hâ... 'dur bil bu sırrı ez-Celîl

3025 Ya'ni Mirrîh oldu penc harf âşikâr
Penc çar«a olduğu budur süvâr

Pencdür eczâda hem nâm-ı » alııl
Bı-mükerrer bu beyânı fehm ...ıl

v. 85-a

~ûret-i Mirrîh heft harf ü nu...at
İsm-i İbrâhım oldu bı-ğalat

Hem o devr içinde ...ıldı bı-nu...
Çoçı İsmâ'il için kurbân Hâ...

Añla kim Mirrîh şifâtıdur tamâm
Çaşdı oğlına » alııl' üñ ve's-selâm

3030 Geldi Mûsâ devr-i şems içre jayân
Âşikâr itdi kitâb-ı âsumân

Ya'ni kim erkân-ı şerî ey ehl-i dıın
Oldı Mûsâ'dan jayân evvel ya...ın

Çün maḥall-i Çismet olmuşdur derec
Şemse ma«şûş oldu añla bul ferec

Nisbeti şems ile Mûsâ'nuñ budur
Oldı çün isminde @âhir uşta gör

Şems olur Mûsâ hurûf u bâ-nu...at

Şems hem bâ-no...ta şeşdür bî-galat

3035 Şın ü mîmi şems içinde hem jayân
Geldi Mûsâ'nuñ bu sözde yo... gümân

Şîn-ı şems oldı şeâdet sırrı hem
K'oldı Mûsâ'dan jayân evvel ...alem

Devr-i «âş-ı şems hem bî-...âl u ...îl
Şın ü şînuñda gelüpdür müsta...il

Fazl-ı Ha...dan añla Mûsâ'nuñ tamâm
Nisbeti şems ile budur ve's-selâm

Zühre devrinde zi-Fazl-ı Kird-gâr
Geldi Dâvud'a «ilâfet âşikâr

3040 Ebced ü eczâ-yı Dâvud bâ-nu...at
Hey'et-i mecmû'a ile bî-galat

Çâr ħarf-i şûret-i @âhirle hem
Bî-mükerrer penc ħarf ey muħterem

İki yüz on yedidür bî-reyb ü şın
Zühre ismine muţâbı...dur hemşın

İsm-i Dâvud'a zi-Fazl-ı ħayb-dân
Çâr ħarf-i Zühre hem oldı nişân

v. 85-b

Hem de «ôş elħân u şavt ey bâ-şafâ
Zühre devrinde naşıb oldı añâ

3045 Zühre ile nisbeti budur tamâm
Añla Dâvud-ı nebînüñ ve's-selâm

Rûh-ı pâk-i İsp'yi nuñ...-ı Ğafûr
Eyledi devr-i İUfâridde @uhûr

Çün ikinci gökde şâh-ı mürselîm
Didi gördüm İsp'yi fehm it ya...m

Ol sebebden kim ...amer göğine ol
Cümleden a...rebdür ey şâhib-uşûl

İAyn-ı İsp'dür İUfârid «od-ıayân
Bu söze hâcet degül şerh ü beyân

3050 İsm-i İsp @âhir ü bâtında hem
Ebceddür iki yüz to...san İalem

Ebced ü ism-i İUfârid âşikâr
Heylet-i mecmûja ile hem i yâr

İki yüz to...san İadeddür bilesin
İsm-i İsp'yi eger kim bulasın

İsi-yi nuñ...-ı »udâ-yı ğayb-dân
Nisbetin fehm it İUfâridle İayân

Yaİni kim devrinde her bir yıldızuñ
Geldi bir peygamber añla aç gözün

3055 İsm ü resmine muvâfı... bi't-tamâm

^aâhir oldı bil bu sırrı ve's-selâm

~âhib-i menzil durur çünkim ...amer
Geldi devrinde Resûl-i mujteber

Bıst ü heşt nuş...-ı Muḥammed âşikâr
Menzil-i devr-i ...amerdür añla var

Ya;ni kim nuş...-ı Muḥammed ez-Celîl
Âşikâr oldı ...amer devrinde bil

Aḥmed-i ümmî ḥabîb-i Fazl-ı Ḥa...
Eyledi devr-i ...amerde mâhı şa...

3060 Ya;ni bıst ü heşt «atf-ı vechini ol
Bulup otuz iki nuş...a buldı yol

v. 86-a

Anuñ için şâhib-i devr-i ...amer
Oldı fehm it bu sözi ey pür-hüner

Nisbetin añla ...amerle Aḥmed'üñ
Fazl-ı Yezdân'dan o şâh-ı sermedüñ

Hem Muḥammed penc ḥarfdür bı-ğalat
Penc anuñçündür ...amer bâ-dü nu...at

Çünki üç ḥarf ü iki no...ta ...amer
Fazl-ı Ḥa... ismince geldi bı-«atar

3065 Lâ-cerem Fazl-ı »udâ-yı gayb-dân
Oldı bil devr-i ...amer içre jayân

Yedi yıldız yedi peygamber durur
Kim yedi «at sırrına rehber durur

Yedi yıldız yedi peygamber tamâm
Çâr-deh «atf-ı »udâ'dur ve's-selâm

Sünbüle çevr ü Hâmel ey «urde-dân
İA...reb ü Cevzâ Esed Çavs u Mizân

Seretân u Cediyy ü Delv ü Hût hem
Cümle ...ır... dört harf olur ne bîş ü kem

3070 On ikisi on iki burc âşikâr
Otuz ikisi kelâm-ı Kird-gâr

On iki ism-i burûc u bâ-ğurûf
Elli altı oldu Hâ...dan bul vu...ûf

İsm-i Fazl' uñ ...ıldı eczâsın beyân
Kim cümelde elli altıdur jayân

İki bîst ü heşt oldu añla hem
Nuñ... u «atf-ı Ahmed'e oldu jalem

No...tasıdur no...ta-i Çur...ân'a dâl
K'oldı yigirmi iki bî-...îl ü ...âl

3075 Hârf ü no...ta altmış altı ey jazız
On iki burc iledür yetmiş sekiz

Gösterür yetmiş sekiz harfi jayân

Kim mu...attaıda gelüpdür bµ-gümân

İki hefdeh secde sırrı bµ-ğalat

On iki burc oldı bµst ü dü nu...at

Bµ-mükerrer on to...uzdur âşikâr

On iki burcuñ beyânın añla var

v. 86-b

Verdi on dört ħarf-i muĥkemden «aber

Kim nu...âf ile olur tisja jaşer

3080 On ikisi on iki mâh oldı hem

Hem on iki «att-ı Mûsâ'ya jalem

Yedisi yedi kevâibdür jayân

Yedi «at sırrına hem oldı nişân

Yânz-deh istâre vü «urşıd ü mâh

No...tasında görünür bµ-iştibâh

Sµz-deh no...tayla on to...uz ħurûf

Sµ vü du nuţ...-ı »udâ'dur bul vu...ûf

Ebcedi on iki burcuñ âşikâr

Oldı seksen yedi bµst ü heşt i yâr

3085 Sırr-ı bµst ü nüh süverdür bµ-ğalat

Kim olur seksen yedi ħarf ü nu...at

Yaıni her bir no...ta vü ħarf-i celıı

Bµst ü heşt nuţ...-ı Muĥammed oldı bil

Çismetinde on iki burcuñ jayân
Gizlidür esrâr-ı peydâ vü nihân

Bâ...isinde ...ıl taleb ey nıık-nâm
Sırr-ı on dört muhkemâtı ve's-selâm

İsm-i Zi'l-ħicce vü Zi'l-...aıde jayân
Hem Muħarrem hem Sefer ez-ğayb-dân

3090 Hem Rabıül-evvel i yâr-ı güzın
Hem Rabıül-â«ir ez-Fazl-ı mübın

Hem Cemâzil-evvel esrârını bil
Hem Cemâzil-â«iri bı-...âl u ...îl

Receb ü Şaıbân u Ramazân bı-ħicâb
Hem da«ı Şevvâl ey jâlı-cenâb

Cümle yetmiş beş ħurûf oldı jayân
Keşf-i Ĥa... 'dur bil bu sırrı bı-gümân

Yetmiş ikisidür eczâ-yı ħurûf
Üçü ism-i Fazl-ı Ĥa... 'dur bul vu...ûf

3095 Penc şedde penc va...te oldı dâl
Kim buyurmışdur »udâ-yı ü'l-Celâl

İki meddi iki ħarf-i kâf u nûn
İki rekıat şubħ ey reh-nümûn

v. 87-a

Penc şedde iki medd olur yedi

Rüşen oldı yedi «at-ı sermedı

Heft¹⁵⁷ şedde vü¹⁵⁸ medd ü yetmiş beş hurûf
Seksen ikidür bu sırra bul vu...ûf

Otuz iki harfün eczâsına dâl
Oldı fehm eyle bu sırrı bı-cidâl

3100 Seksen iki harfün i yâr-ı güzün
No...tasıdur şı vü nüh fehm it ya...ın

Oldı Hâ...’dan bıst ü nüh harfe jalem
Deh «at-ı Mûsâ ile fehm eyle hem

On iki mâh ile şı vü nüh nu...at
Elli bir olur bu sözde yo... galat

Gösterür harf ü nu...at sırrın saña
Hem de harf-i vâhidi bı-mâ-cerâ

On iki mâh ile yetmiş beş hurûf
Oldı seksen yedi bul Hâ...’dan vu...ûf

3105 Verdi seksen yediden saña «aber
K’oldı harf ü no...ta bıst ü nüh süver

Oldı yetmiş beş hurûf ey civân
Şı vü nüh no...tayla yüz on dört jayân

¹⁵⁷ Heft şeklinde yazılan kelime, önceki ifadeler ve anlam göz önünde bulundurulduğunda “penc” okunmalıdır.

¹⁵⁸ “vü” bağlacı vezin gereği fazla görünüyor.

Sûre-i Cür'ân'ı ...ıldı âşikâr
K'oldı yüz on dört bu sırrı añla var

Heft hârf bâtinıyla ey emîn
Yüz yigirmi bir olur bî-reyb ü şîm

Bıst ü yek «at sırrına oldı jalem
~ad tınâb-ı «aymeyi gösterdi hem

3110 Bî-mükerrer seksen iki hârf i yâr
Bıst sünnet sırrın itdi âşikâr

Bıst hârfüñ no...tasında bî-tajab
Çâr-deh «atı-ı ru«-ı Âdem taleb

Sırr-ı şî vü çâr secde bî-gümân
Oldı hârf ü no...tadan fehm it jayân

Şî vü çâr u on iki mâh oldı hem
Fazl-ı Hâ...dan Âdem ismine jalem

On iki mâh ile yigirmi hurûf
Şî vü du nuñ...-ı »udâ'dur bul vu...ûf

3115 On iki «at oldı hem on iki mâh
Bize virmişdür «aber Fazl-ı İlâh

v. 87-b

Seksen iki hârf ü hem on dört nu...at
%o...san altı oldı fehm it bî-galat

Oldı to...san altı «at sırrına dâl

Kim o...ıdı anı Fazl-ı ±ü'l-Celâl

Yaıni «atf-ı vech ü dest ü pâ tamâm
Üç kez otuz iki «atdur ve's-selâm

On iki mâh on iki burc âşikâr
Oldı sırr-ı sâjat-i bıst ü çehâr

3120 Lâm-elifle sı vü du nuı...ı jayân
Gösterür bâ-nüh felek bı-ımtiñân

Heft gök ile olur fehm eyle hem
Erbajın esrârına Hâ... 'dan jalem

~ad olur bâ-şâst da...ı...a bı-ıhicâb
Gösterür fehm eyle sırr-ı şad tınâb

Bâ-da...ı...a on iki burc-ı felek
Sırr-ı yetmiş ikidür bı-reyb ü şek

On iki mâh ile seksen dört olur
Sırr-ı üç yigirmi sekiz gösterür

3125 Yaıni üç yigirmi sekiz bı-ğalat
Oldı @âhir vech ü dest ü pâda «at

Nüh felek bâ-heft kevkeb tâlibâ
Oldı Hâ... 'dan şânz-deh «atf-ı »udâ

Heft seyyâr ile heft çar«-ı berjın
Maıni-yi sebjal-me&ân oldı ya...ın

On iki burc on iki «atdur tamâm

On iki mâh oldı on iki imâm

On [iki] burc u yedi yıldız jayân

Mañni-yi tisja jaşerdür bñ-gümân

3130 Şaşt da...ı...a tûl-ı Âdem oldı hem
Bıst ü heşt ü şı vü du'ya hem jalem

Şaşt da...ı...a heft kevkeb hem i yâr

Gösterür Allâh ismin âşikâr

Hem de ism-i Âdem ü Havvâ olur

Şaşt da...ı...a heft kevkeb uşta gör

Bıst ü heşt menzil hem oldı bñ-gümân

Bıst ü heşt nuñ...-ı Resûl-i ğayb-dân

v. 88-a

Bâ-menâzil nüh felek bñ...âl u ...îl

İnbisât-ı çâr-deh harf oldı bil

3135 Yedi yıldız oldı Ha... 'dan yedi «at
Yedi gök yedi yeridür bñ-ğalat

Şaşt da...ı...a bıst ü heşt menzil i yâr

Yedi yıldız hem yedi gök âşikâr

On iki burc ile hem ez-ğayb-dân

Oldı yüz on dört süver sırrı jayân

Çıldı esrâr-ı kelâmı âşikâr

Çismet-i eflâk ü encüm añla var

Bıst ü heşt menzil on iki burc hem
Olur otuz gün ile yetmiş jalem

3140 Oldı Hâ...’dan kâf u nûn ħarfine dâl
Kim olur yetmiş jaded bı-...îl ü ...âl

Gösterür yedi sitâr ile jayân
Sırr-ı yetmiş yedi ħarfi bı-gümân

On iki burcu menâzil¹⁵⁹ hem derec
Çâr şaddur yo... bu sözde ħıç lec

Çâr şad-sâluñ zi-keşf-i Fazl-ı Rab
Gösterür şems-i kemâlin ...ı taleb

Oldı otuz gün yedi yıldız jayân
Nüh felekle ism-i Âdem bı-gümân

3145 Sâjat-i eyyâm u hefte mâhu sâl¹⁶⁰
Çismetinde her birinüñ bı-cidâl

Gizlidür biñ dürlü esrâr ey hümâm
Fazl-ı Hâ...’dan fehm iderseñ ve’s-selâm

Sı vü du ħarfün olur fehm eyle hem
Çâr-deh ħarfi ikişer bı-elem

¹⁵⁹ Der-kenar: burc u menâzil

¹⁶⁰ Der-kenar: mâh u sâl

Bıst ü heşt harf olur iki çâr-deh
Sırr-ı Çur¹⁶¹an'dur işit ey merd-i reh

Çâr-deh «at sırrını eyler jayân
Hem hürûf-ı muhkemâtı bî-gümân

3150 Hem menâzil sırrıdur bî-reyb ü şıın
Hem hâzarla hem sefer oldu ya...ın¹⁶¹

No...tasında on sekiz biñ jâlemi
Çıl temâşâ aç gözün ey Âdemî

v. 88-b

On sekiz no...tayla hem on dört hürûf
Otuz iki olur aña bul vu...ûf

Otuz iki nu...-ı Hâ... 'dur bî-ğalat
Oldı hem fehm eyle otuz iki «at

Çâr-deh harf ikişerdür ey civân
Bıst ü heşt olur bu sözde yo... gümân

3155 Yaıni bî vü tı vü & vü hâ vü «î
Rî vü zı vü fı vü @î vü fı vü hı

Yâ vü pâ vü jâ bulardur âşikâr
Fazl-ı Hâ... 'dan ikişer olan i yâr

No...ta-i @âhirle ...ı... altı olur
Âdem'ün ismi hisâbın gösterür

¹⁶¹ Der-kenar: Hem hâzarla sefere oldu ya...ın

Bıst ü heşt ħarf-i kelâm-ı Kird-gâr
No...ta-i bâtından oldı âşikâr

No...ta-i bâtınla eczâ ser-be-ser
Nu... u «atı-ı Aĥmed oldı ...ıl na@ar

3160 Sı vü du ħarfün üçerlisi jayân
Fazl-ı Ĥa...’dan on sekizdür bı-gümân

Bı-mükerrer bıst ü heşt şeke jalem
No...ta vü eczâ-yı Allâh oldı hem

No...tasında şânz-deh «atı-ı siyâh
Âşikârâ oldı ez-Fazl-ı İlâh

Şânz-deh no...tayla hejdeh ħarf hem
Oldı sı vü çâr secdeye jalem

Oldı hejdeh ħarfün eczâsı jayân
Çâr-deh «at ile çıl rüz ey civân

3165 No...ta-i @âhirle eczâ ser-be-ser
Yetmiş olur kâf u nûndur bı-«atar

~ûret-i hefdeh ħurûf u şeş nu...at
No...ta-i bâtından iste bı-ğalat

No...ta-i bâtınla eczâ bı-gümân
Sırr-ı yetmiş yedi ħarf oldı jayân

Sı vü du’dan ...ıl taleb ey nıĥ-nâm

Cümle esrâr-ı »udâ-yı ve's-selâm

Sı vü du ħarfün çü bildün ħikmetin
Añla bıst ü heşt ħarfün ...ismetin

v. 89-a

3170 Bıst ü heşt ħarfün olur yañni ki bil
İnbisât-ı yetmiş iki ez-Celıl

Oldı yetmiş iki tekbıre jalem
Yetmiş iki «ûriyi fehm eyle hem

Hem ħurûf-ı kâf u nûndur bı-cedel
Kim olur yetmiş iki bil bâ-cümel

Yetmiş iki ħarfden ey hûş-yâr
Altmış altı no...ta oldı âşikâr

Bıst ü heşt ü sı vü duya oldı dâl
Lâm-elif eczâsına hem bı-cidâl

3175 Yine altmış yedi no...ta bı-gümân
No...ta-i lâm-elifle ey civân

Oldı Allâh ismine fehm it jalem
Âdem ü Ĥavvâ'nuñ ismin añla hem

Altmış altı no...ta i yâr-ı güzın
Yetmiş iki ħarf hem bı-reyb ü şın

Sırr-ı yüz on dört süverdür bı-gümân
Oldı hem yigirmi dört sâjat tamâm

Yetmiş iki ħarf ü bÿst ü heşt hem
~ad tınâb-ı «aymeye oldu ĵalem

3180 İnbisât-ı yetmiş iki bÿ-galat
Üç yüz elli beş olur ħarf ü nu...at

Çâr ħarf-i muĵcem ile bÿ-gümân
Lâm-elif ħarfiyle hem fehm it ĵayân

Verdi altı kerre altmışdan «aber
K'oldı üç yüz da«ı altmış ser-be-ser

Gösterür Ħa... 'dan derec sırrın tamâm
Kim odur sırr-ı mefâşıl ve's-selâm

Bÿst ü heşt ħarfün işit fehm it ĵayân
Çısmetin bir ü çihilinde bÿ-gümân

3185 Çâr geldi Aĥmed'ün nuĥ...ında fı
Fazl-ı Ħa... 'dan bil bu sırrı ey a«ı

Üçü ma«fı geldi biri âşikâr
Çâr fıñün ĥikmetin fehm eyle var

Çâr «attın Âdem'ün ...ıldı ĵayân
Verdi hem dört ħarf-i ĵunřurdan nişân

v. 89-b

Dört kitâbuñ @âhir itdi maĵnisin
Hem behiştün çâr ırmağın ya...ın

Çâr no...tayla olur heşt âşikâr

Heşt «atf-ı Âdem'i fehm eyle var

3190 Heşt teşehhüd sırrına dâl oldu hem
Heşt bâb-ı jadne hem oldu jalem

Bâtınında çâr fî'nün bî-gümân
âhîr oldu on iki «atf-ı nihân

Çâr fî ile olur on altı «at
K'Âdem'ün vechindedür ol bî-galat

Bıst rek'at sünnet esrârına dâl
No...ta-i âhîrledür bî-...îl ü ...âl

Ebcisinde ...îl taleb sırr-ı derec
Çâr fî vü çâr yânuñ bul ferec

3195 Çâr fî'nün bâtınında çâr yî
Erbain sırrıdur aña ey a«µ

Kâf-ı mujcemden da«ı bir fî jayân
Oldı fehm it bu beyânı bî-gümân

Penc olur penc «atf-ı vech[e] oldu dâl
Bu sözi fehm itmez illâ ehl-i hâl

Fazl-ı Hâ... ismini bâ-harf ü nu...at
Gösterür hem penc va...ti bî-galat

No...tasında «ums sırrı âşikâr
Penc fî'nün bu sözi fehm eyle var

3200 Penc f̄jde penc no...ta b̄j-gümân
Gösterür deh levh-i Mûsâ'dan nişân

Verdi hem eşrâf-ı sâjatden «aber
Kim olur deh âyet añla ser-be-ser

Bâtinında penc f̄jnüñ penc yî
Sırr-ı pencâh oldu fehm it anı¹⁶²

Penc yî bâ-ebced elli beş olur
Çâmet esrârını rûşen gösterür

Yetmiş¹⁶³ olur no...ta-i bâtinla bil
Kâf u nûn sırrını idrâk eylegil¹⁶⁴

3205 On beş olur penc yî bâ-deh nu...at
Gösterür on beş namâzı b̄j-galat

Çâr şad olur cümelde penc f̄j
Keşf-i Hâ... 'dur bil bu sırrı ey a«j

v. 90-a

Şems-i mağrib sırrın eyler âşikâr
Kim olur dört yüz jaded fehm var

Ya;ni oldu çâr şad-sâle jalem
Bu beyânı fehm idendür muhterem

¹⁶² Der-kenar: a«j

¹⁶³ Der-kenar: Yetmiş

¹⁶⁴ Der-kenar: Altmış olur penc f̄j ile âşikâr

Görinür sırr-ı da...j...a añla var

Eyleseñ tekrârını tarh ey civân
Fı-i Fazl-ı Ha... alur bâ...ı hemân

3210 Yağni fı-i Fazl'dur şems-i cihân
K'oldı seksen uşbu dünyâca jayân

Nuñ...-ı Fazl-ı Ha... durur «urşud-i ±ât
Kim anuñla ...âim olmışdur cihât

Âfitâb u mâh u seyyâre tamâm
Cümle nuñ...-ı Fazl-ı Ha...'dur ve's-selâm

Çâr geldi mım hem ey civân
Çârdur yağni kitâb-ı âsumân

Çâr jıñşur çâr cüy u çâr «at
Çâr rekjat sırrıdur hem bı-ğalat

3215 Ebcedinde penc sı vü du jayân
Oldı fehm it çâr mımüñ bı-gümân

Penc va...t esrârına oldı delıl
K'oldı her bir va...t bir sı vü du bil

Oldı eczâda on iki çâr mım
Rüşen oldı on iki «att-ı Kelım

On iki burca işâret oldı hem
Hem on iki çeşme sırrına jalem

~üret-i çâr ile olur şânz-deh

Şânz-deh «aî sırrıdur ey merd-i reh

3220 No...tasında heşt «aî'n Âdem'üñ
O...ıyan fehm itdi jilmin jâlemüñ

Görinür sekiz teşehhüd âşikâr
Hem sekiz eczâ-yı Fazl-ı Kird-gâr

Heşt no...ta on iki eczâ jayân
Bıst rekjât sünnete oldı nişân

~ûret-i çâr ile bıst ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür

Ebcedi on iki hârfüñ ey diljır
Üç yüz altmışdur derec sırrına ir

v. 90-b

3225 ^aâhir oldı cımden bir mımm hem
Penc olur penc «aîta bil oldı jalem

Yajni dü şârib dü jârız janfe...a
Kim anı bilmedi deyü zındı...a

Oldı eczâsında penc mımmüñ jayân
Pânz-deh rekjât namâz ey «urde-dân

No...tası eşrâf-ı sâjat oldı bil
Mañni-yi deh levhı hem bı-...âl u ...îl

Oldı on beş hârf ü deh no...ta tamâm
~ûret-i penc ile şı cüz ü kelâm

3230 İki yüz olur jadedde penc mım
İlm-i Çismet sırrın añla ey ha...ım

Olur altı kerre yigirmi sekiz
Bir otuz iki bu sırrı ...ı temiz

Altı yigirmi sekiz altı cihât
Otuz iki otuz iki nu...-ı zât

Altı bıst ü heşt hem bir şı vü du
Heft «att-ı aşıdur bı-güft ü gü

Ya'ni her bir «at zi-Fazl-ı gayb-dân
Bıst ü heşt ü şı vü du'dur bı-gümân

3235 Ebced ü on beş hurûf u deh nu...at
Oldı sekiz otuz iki bı-ğalat

Bir yigirmi to...uz oldı hem jayân
Penc mımüñ sırrını bil ey civân

Sekiz otuz ikidür sekiz behişt
K'oldı sekiz «att-ı Âdem'dür sirişt

Sırr-ı bıst ü nüh süver ey nık-nâm
Oldı bir yigirmi to...uz ve's-selâm

Dâl üç geldi hem añla bı-cidâl
İsm-i fı vü çâd u lâma oldı dâl

3240 Üç namâz esrârın itdi hem beyân

K'oldı on beş on bir on yedi jayân

Ebcende görünür on iki «at
Kim anı Mûsâ o...ıdı bı-ğalat

Ebcd ü üç dâl hem ey hûş-yâr
Sırr-ı on beş rekjat oldı añla var

v. 91-a

Unşur ile ebcedi bı-reyb ü şın
Sâjat-i leyl ü nehâr oldı ya...ın

Bâ-se ħarf-i dâl bıst ü heft olur
Leyletü'l-Çadrün beyânın gösterür

3245 Oldı eczâsında @âhir nüh felek
Nüh teşehhüd sırrı hem bı-reyb ü şek

%o...uz eczâ ebced-i üç dâl hem
Bıst ü yek «at sırrına oldı jalem

Ebcd ü eczâsı üç dâlün jayân
Oldı yüz on dört bu sözde yo... gümân

Sûre-i Çurân'ı gösterdi tamâm
Fazl-ı Rabbü'l-jâleminden ve's-selâm

Çâr geldi müfredâtuñ lâm hem
Çâr «atf-ı Âdem'e oldı jalem

3250 Gösterür hem çâr tekbiri jayân
Çâr cüy-ı cenneti hem bı-gümân

Bâ-cümel olur Şad u bîst ü çehâr
Fehm iden bu sırrı olmaz ehl-i nâr

Verdi yüz yigirmi dört biñden «aber
Kim gelüpdür enbiyâ «ayrû'l-beşer

Biri biñ olduĝunuñ vechin ya...mın
Âşikâr etmiş durur Fażl-ı mübîn

Bilmek istersen bu sırrı bî-taĝab
Fażl-ı Hâ... 'dan ...ı maĥallinde taleb

3255 Çâr bîst ü heşt ü çâr otuz iki
Ebcedinde o...ı tenhâ ey a«µ

Heşt «atf-ı Âdem'e oldu delîl
Heşt firdevs-i berµne hem sebµl

Yaĝni her bir «atf u her bir cennet ĝayân
Bîst ü heşt ü şµ vü du'dur bµ-gümân

İnbisât-ı çâr lâmuñ oldu hem
On iki «atf sırrına Hâ... 'dan ĝalem

Gösterür hem on iki burcı ĝayân
Hem on iki çeşme sırrın bµ-gümân

3260 Bâ-ĝanâşır çâr lâm ey kân-ı nûr
Şânz-deh «atf-ı »udâ'yı gösterür

Ebc ed ü eczâsı eyler âşikâr
%o...uz otuz ikiyi fehm eyle var

Oldı to...uz otuz iki nüh felek
Her felek şı vü dudur bı-reyb ü şek

Çaldı bâ...ı heşt ez-Rabbü'l-enâm
Heşt ism-i Fazl-ı Ha... 'dur ve's-selâm

Gösterür üç vâv-ı nuñ...-ı Kird-gâr
İsm-i fı vü đâd u lâmı âşikâr

3265 İbn ü eb ü rûhdan hem açdı râz
Fazl-ı Ha... 'dan görünür hem üç namâz

Kim olur me'nâ sülâ u hem rübâ;
Farz-ı Ha... 'dur rûz u şeb ...ı istimâ;

No...ta vü eczâ-yı Allâh ey civân
Ebc edinde oldı üç vâvuñ jayân

On sekiz biñ jâleme oldı jalem
Bı-mükerrer şekl-i müfred oldı hem

Ebc ed ü üç vâv olur yigirmi bir
Sırrına yigirmi bir «attuñ gel ir

3270 Eyle eczâsında üç vâvuñ taleb
Nüh teşehhüd nüh felek sırrın zi-Rab

Ebc ed ü nüh harfden hem bı-gümân

Oldı sırr-ı ...r... sekiz cum'ya jayân

ÇıR... sekiz bâ-şûret-i se vâv i yâr
Fazl-ı Hâ... 'dan elli birdür âşikâr

Lâm-elifle no...ta-i ħarf-i kelâm
Âşikârâ oldı fehm it ve's-selâm

Altıdur nûn @âhir ü bâtında hem
Kâf u nûn eczâsına oldı jalem

3275 Verdi hem altı teşehhüdden «aber
Kim olupdur emr-i Hâ... ender-sefer

Şeş Şalât-ı cehr ü şeş rûze jayân
Oldı hem şeş ibtidâ-yı Câvidân

No...tası şeş nûnuñ oldı şeş cihât
Gösterür hem şeş nukât-ı muĥkemât

v. 92-a

Ĥarf ü no...ta on ikidür bı-ğalat
On iki burc oldı hem on iki «at

Altı nûn-ı nu...-ı Fazl-ı ğayb-dân
Altı elliden saña verdi nişân

3280 İki elli oldı fehm it şad tınâb
Elli da«ı ħarf ü no...ta bı-ĥicâb

Elli da«ı oldı elli va...t namâz
Elli da«ı evşıyâ ey merd-i râz

Oldı bir elli da«ı şavm-ı Mesûh
Altı nûnuñ ma;nisin fehm it şarûh

Ebced ü şeş nûn u şeş no...ta i yâr
Üç yüz on iki jadeddür âşikâr

Cümle to...uz kerre şı vü du olur
Hem da«ı yigirmi dört bâ...ı ...alur

3285 Tisja âyât oldı to...uz şı vü du
Her bir âyet şı vü dudur ey ulu

Bâ...i b;st ü çâr sâjat oldı hem
Hem Mesûh'üñ nuñ...ına oldı jalem

No...ta vü eczâ-yı ism-i zât-ı Ha...
Oldı şeş nûn inbisâtı b;nuñu...

On iki no...tayla hem b;...îl ü ...âl
Oldı şı cüz ü kelâmullah[a] dâl

Müfredât esrârın itdi hem jayân
Lâm-elifle kim otuzdur b;gümân

3290 On sekiz harfün hisâbı eyle geşt
Oldı nûzdeh şı vü du bir b;st ü heşt

Nûzdeh şı vü du ey nûr-ı başar
Oldı fehm it ma;ni-yi tisja jaşer

B;st ü heşt oldı kelâm-ı lâ-yenâm

K'Ahmed'ün nuṭ...ında geldi ve's-selâm

On sekiz yî geldi ez-Fazl-ı Celîl
Müfredâtında kelâmuñ fehm ...ı

On yedisi geldi bâtında nihân
Birisin @âhirde geldi bî-gümân

3295 Bâtını hefdeh şalâtı gösterür
^aâhiridür vaḥdet-i Ḥa... uşta gör

v. 92-b

On sekiz yî @âhir ü bâtında hem
On sekiz biñ jâleme oldı jalem

No...tasında şı vü du nuṭ... âşikâr
Çâr jünşur sırrı hem fehm eyle var

Otuz altı no...ta on sekiz ḥurûf
Cümle elli dört oldı bul vu...ûf

Elli ḥarf ü no...taya oldı jalem
Çâr ḥarf-i mujçemi gösterdi hem

3300 Ebcedi üç bîst ü heşt üç şı vü du
Oldı hem eczâ-yı kün ey nık-«û

Yaıni her bir ḥarf-i kâf u nûn jayân
Bîst ü heşt ü şı vü dudur bî-gümân

Pı vü çım ü jıden üç yî da«ı bil

^aâhir oldı bu beyânı fehm ...ı

On sekiz yî ile üç yî b̄st ü yek
B̄st ü yek «at sırrıdır b̄-reyb ü şek

B̄st ü yek yînuñ nu...âfı ...ı... iki
Sırr-ı üç on dördür añla ey zekı

3305 Ya;ni on dört «att ile b̄-reyb ü şıñ
B̄st ü heşt nuñ...-ı Muḥammed'dür ya...ıñ

Hem da«ı çıl rûz u ḥarf-i kâf u nûn
Oldı ...ı... iki jaded ey reh-nümûn

Çı... iki no...tayla b̄st ü yek ḥurûf
Altmış üç olur tamâmı bul vu...ûf

Altmış üç daş sırrın itdi âşikâr
Kim atar ḥuccâc anı üç gün i yâr

Olur eczâ on sekiz yî şı vü şeş
B̄st ü heşt nuñ... ile heşt jadne iriş

3310 No...tası yetmiş iki eczâya dâl
Oldı otuz altı yînuñ b̄-cidâl

Yetmiş iki no...ta şı vü şeş ḥurûf
Yüz sekiz oldı bu sırra bul vu...ûf

Yüz tınâb-ı «aymeye oldı jalem
Sekizi sekiz «at-ı aşl oldı hem

Ebcididür şı vü şeş yînuñ jayân
Üç yüz altmış üç derec ey «urde-dân

Hem mefâşıl sırrıdır bı-reyb ü şın
K'oldı üç yüz altmış ez-Fazl-ı mübın

v. 93-a

3315 Bıst ü yek yâ hem olur eczâda bil
Çır... iki bu sözde yo... hiç ...âl u ...îl

Gösterür şı vü du nuñ...ı âşikâr
Deh «at-ı Mûsâ'yı hem fehm eyle var

No...tasıdır inbisât-ı şı vü du
İki ħarf-i lâm-elif hem ey ulu

Çır... iki ħarf ile seksen dört nu...at
Yüz yigirmi altı olur bı-ğalat

On iki «at ile yüz on dört süver
Oldı yüz yigirmi altı bı-«atar

3320 Ebcid ü ...ır... iki ħarf ü no...ta hem
Oldı hefdeh şı vü du bı-bış ü kem

Eyledi hefdeh şalâtı âşikâr
K'oldı her biri otuz iki i yâr

Çâr bâ...ı ...aldı ez-Rabbü'n-nâm¹⁶⁵
Çâr ħarf-i junşur oldı ve's-selâm

¹⁶⁵ Der-kenar: ez-Rabbü'l-enâm

Geldi b̄ıst ü heşt Һarf içre ya...ın
Nüh elif çün tisja âyât-ı müb̄ın

Fazl-ı Һa...’dan nüh elif hem b̄ı-gümân
âhir itdi nüh felek sırrın jayân

3325 No...ta vü eczâ-yı kâf u nûna dâl
Oldı hem to...uz teşehhüd b̄ı-cidâl

%o...uz elif bâ-cümel hejdeh olur
jÂlem-i hejdeh hezârı gösterür

Nüh elif eczâda oldı añla hem
Fazl-ı Һa...’dan Leyletü’l-Çadr’e jalem

Ebcd-i @âhirle eczâ vü nu...at
Nüh elif ...ır... altı olur b̄ı-ğalat

Âdem’ün esmâsına oldı jalem
Çâr-deh «at s̄ı vü du nu... oldı hem

3330 Bir elifde kâf-ı mujcemden i yâr
Âşikâr oldı bu sırrı añla var

Nüh elifle deh olur b̄ı-reyb ü ş̄ın
Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ’dur ya...ın

B̄ıst rekjat sünnet esrârına dâl
On elif bâ-ebced olur b̄ı-cidâl

v. 93-b

Otuz olur on elif eczâda bil

Sırr-ı şî cüz ü kelâmı fehm ...ı

Çı... olur on no...ta ile âşikâr
Erbağın sırrını idrâk eyle var

3335 Ebced-i @âhirle ellidür tamâm
Harf ü no...ta sırrıdur bil ve's-selâm

Bıst ü heşt harf-i ilâhın¹⁶⁶ i yâr
%o...uzunuñ bâfınında no...ta var

Elif ü hî rî vü şın ü tî vü kâf
Mım ü hı vü jayndur bil bı-«ilâf

Ol bulardur kim beyân itdüm saña
Bâfınında no...ta ola tâlibâ

Oldı to...uz çar« bu to...uz hurûf
No...tası on sekiz oldı bul vu...ûf

3340 Fazl-ı Ha...dan on sekiz no...ta jayân
On sekiz biñ jâleme oldı nişân

No...ta vü eczâsın Allâhuñ ya...ın
Gösterür fehm eyle hem bı-reyb ü şın

Nüh hurûf eczâsı bıst ü se olur
Bâ-nu...at hefdeh hurûfı gösterür

Nüh hurûf ile yine hejdeh nu...at

¹⁶⁶ Der-kenar: -ın^{üñ}

Bıst ü heft olur bu sözde yo... ğalat

Müteşâbih ħarfini eyler jayân
Şânz-deh no...tayla fehm it bı-gümân

3345 Gösterür hem Leyletü'l-Çadr' i tamâm
Bıst ü heftinde şıyâmuñ ve's-selâm

Bî vü tı vü¹⁶⁷ &ı şîn u çım ü «î vü zı
Ġayn u nûn u ...âf u @î vü fı vü yı

Uşbu on üç ħarfi gördüñ âşikâr
^aâhirinde bâtında no...ta var

Yânz-deh kevkeble mâh u âfitâb
Bu on üç ħarf oldı añla bı-ħicâb

^aâhirinde bu on üç ħarfüñ jayân
No...tası yigirmi geldi bı-gümân

v. 94-a

3350 Bıst rekjât sırrına oldı jalem
Kim terâvıñ ...ıınur ey muħterem

Bıst no...ta sız-deh ħarf oldı bil
Lâm-elifle sı vü du nu...-ı Celıl

Lâm-elif sırrına Ĥa... 'dan ey civân
Oldı eczâsı on üç ħarfüñ nişân

^aâhir ü bâtında eczâ vü nu...at

¹⁶⁷ “vü” bağlacının vezin gereği metinden çıkarılması gerekir.

Maḡni-yi yetmiş yedidür bḡ-galat

^aâhir ü bâtıında no...ta âşikâr

Cümle ...r... altı olur fehm eyle var

3355 Âdem'ün esmâsın ey jâlp-ma...âm
Gösterür Fazl-ı »udâ'dan ve's-selâm

Dâl u şâd u lâm u vâv ey «urde-bḡn

Müfredât içre bu dört ḡarfün ya...ḡn

No...tası yo... @âhir ü bâtıında bil

Fazl-ı ḡa... 'dan bu beyânı añlaḡı

Yaḡni bu dört ḡarf bḡ-no...ta i yâr

Çâr ḡarf-i ḡunşur oldu âşikâr

Sırr-ı şḡ cüz ü kelâm u şad tınâb

Ebcedinde ...l taleb bḡ-irtiyâb

3360 On iki burc on iki «at ey hümâm
Oldı eczâsında @âhir ve's-selâm

Ḍâd u zâl yaḡni ki bu iki ḡurûf

No...tası @âhirde geldi bul vu...ûf

±âl hefdehdür cümelde âşikâr

Ḍâd heşt şaddur bu sırrı añla var

Heft şad u heşt şad zi-Fazl-ı ±ü'l-celâl

Heft «att u heşt «att bḡ-mi&âl

Ya'ni her bir «af ha...µkatde jayân
 Çâf ve'l-Çur^hândur añla bµ-gümân

3365 Dâd u zâl iki ħurûf-ı kâf u nûn
 İki no...ta iki secde bµ-sü«an

İki ħarf ü iki no...ta çâr olur
 Çâr µunşur sırrı rûşen görünür

v. 94-b

Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
 Oldı eczâsında hem fehm eyle var

İki no...tayla sekiz dârü's-selâm
 Görinür Fazl-ı »udâ'dan ve's-selâm

Bµst ü heşt ħarfüñ on ikisi jayân
 İkişerdür bil bu sırrı bµ-gümân

3370 Ya'ni bî tµ &µ vü ħî vü «î vü rî
 Zµ vü tî vü @î vü fµ vü ħµ vü yî

Fazl-ı Yezdân'dan bulardur ikişer
 Zü'lfe...âr-ı Murtażâ gibi dü ser

On iki burca işâret oldı hem
 No...tası on iki ħarfüñ bµ-elem

On iki ħarf on iki «atfa bedel
 Oldı bµst ü çâr bâ-ĥâl u maĥal

No...tasıyla oldu hem bıst [ü] çehâr
On iki harfün beyânın aña var

3375 Hem da«ı eczâda bıst ü çâr olur
Sâjat-i leyl ü nehârı gösterür

No...ta-i bâtın zi-Fazl-ı gayb-dân
Hem Mesûh'ün nu...ını eyler beyân

No...ta-i bâtınla eczâ ...ır... sekiz
Çır... sekiz هفته beyânın ...ıl temiz

Altmış olur no...ta-i @âhırle bil
Bıst ü heşt ü şı vü dudur fehm ...ıl

Çadd-i Âdem'den saña verdi «aber
Hem da...ı...a sırrın aña ser-be-ser

3380 Bu on iki harfün ey ehl-i necât
Altısı geldi zi-harf-i muhkemât

Ya'ni hî vü rî vü tî vü fî jayân
Hı vü bâ fehm it bu sırrı bı-gümân

Oldı altı ibtidâ sırrına dâl
Kâf u nûn eczâsına hem bı-cidâl

No...tasında ism-i fı vü dâd u lâm
Âşikârâ kim o durur Rabbü'l-enâm

Harf ü no...ta nüh olur bı-reyb ü şın

Nüh teşehhüd sırrıdır fehm it ya...m
v. 95-a

3385 Altısı hem ğayr-ı muhkem geldi bil
Şeş cihât esrârına oldu delîl

No...tasında eyle nüh ħarfi taleb
Hem de nüh âyât sırrın bî-tajab

Ĥarf ü no...ta on beş olur ey hümâm
Gösterür on beş namâzı ve's-selâm

Bıst ü heşt ħarfün on altısı jayân
Ol kim eczâda üçerdür bî-gümân

Ya;ni cım ü dâl u zâl ü şın ü şîn
~âd u đâd u ...âf u kâf u jayn u ğayn

3390 Nûn u vâv u hem elif ü mım ü lâm
Kim bulardur sırr-ı Fazl-ı lâ-yenâm

Oldı on altı «at-ı vech[e] jalem
Bu on altı ħarf kim añla derem

Her birisi hem jalı ħadde jayân
Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a nişân

Ya;ni kim on altı ħarf on altı «at
Şekl-i nâm-ı Fazl-ı Ĥa...'dur bî-ğalat

No...tası deh «atta hem oldu nişân
Kim gelüpdür levĥ-i Mûsâ'da jayân

3395 Bâtinında şı vü du nuñ...-ı »udâ
Âşikârâ oldı fehm it tâlibâ

^aâhir ü bâtın üç on altı olur
Üç on altı «att-ı vechi gösterür

Yaıni kim otuz iki «att-ı sefıd
Hem on altı «att-ı siyâh ey¹⁶⁸ ehl-i dıd

Üç kez on altı olur fehm it jayân
ÇıR... sekiz hefteye olmışdur nişân

Bıst rekjât sünneti gösterdi bil
Bâtinında no...tası bı-...âl u ...îl

3400 No...ta-i @âhirle otuzdur tamâm
Görinür eczâ-yı şı cüz ü kelâm

ÇıR... sekiz ħarf ile otuz no...ta hem
Oldı bil yetmiş sekiz ħarfe jalem

Bıst ü nüh sûre ki yaıni ey jazız
Oldı tekrârı ile¹⁶⁹ yetmiş sekiz

v. 95-b

Hem da«ı yetmiş iki eczâ ile
Lâm-elif eczâsı da«ı hem bile

Oldı yetmiş sekiz añla bı-ħicâb
O...ı bu vechi da«ı ey kâm-yâb

¹⁶⁸ Vezin gereği “ey” kelimesinin metinden çıkarılması gerekmektedir.

¹⁶⁹ Der-kenar: tekrâr ile

3405 On birisi ħarf-i muħkemdür jayân
Bu on altı ħarfüñ añla bµ-gümân

Gösterür on bir namâzı âşikâr
Hem de on bir şa.....ayı fehm eyle var

No...tası on bir ħurûfuñ ey civân
Oldı ism-i Fazl-ı Raħmân'a nişân

Bâ-se no...ta yânz-deh ħarf añla hem
Çâr-deh «at sırrına oldı jalem

Fazl-ı Ĥa...dan penc ħarfi bµ-gümân
Ėayr-ı muħkemdür bu sırrı gör jayân

3410 Penc «att u penc va...te oldı dâl
»ums sırrın añla hem bµ-...îl ü ...âl

No...tasında heft «at bµ-irtiyâb
Görinür hem sûre-i Ümmü'l-Kitâb

Ĥarf ü no...ta on ikidür bµ-ğalat
On iki burc oldı hem on iki «at

Ebcd ü on altı ħarf ü no...ta hem
Oldı yüz kerre otuz üç bµ-elem

Yüz tınâb-ı «aymeye oldı nişân
Yüz kez otuz üç bu sözde yo... gümân

3415 Her tınâb-ı «ayme ya;ni ey hümâm

Otuz üç harf oldu Hâ... 'dan ve's-selâm

Fazl-ı Hâ... 'dan maîni-yi şeş ibtidâ
Şeş harf-i kâf u nûndur tâlibâ

Sitte-i eyyâma hem oldu jalem
Şeş elif lâm mîme hem ey muhterem

Şeş teşehhüd şeş cihâta oldu dâl
Şeş şalât-ı cehre hem bî-...îl ü ...âl

Oldı hem şeş sûre-i muhkem jayân
~ûret-i şeş ibtidâdan ey civân

3420 Şeş nu...ât-ı muhkemi hem âşikâr
Gösterür şeş rûzeyi hem añla var

v. 96-a

Penc harf ü no...fa-i Fazl-ı »udâ
Oldı fehm it penc harf-i ibtidâ

Penc va...t u penc «at hem bî-ıhicâb
»ums sırrı oldu hem bî-irtiyâb

No...fası üç oldu üç nevja şalât
^aâhir oldu añla ey ehl-i necât

Fî vü dâd u lâm ismi oldu hem
İbn ü eb ü rûha hem oldu jalem

3425 Pencdür her ibtidâ çün ey emîn
Altı penc otuz olur bî-reyb ü şîn

Maḡni-yi şı cüz ü Ğurḡān oldı gör
Hem da«ı şı-murğ sırrın gösterür

Bıst ü heşt ü lâm-elifden açdı râz
Hem otuz gün şavmdan ey ser-firâz

On sekizdür no...ta-i şeş ibtidâ
On sekiz biñ mülki gösterdi saña

On sekiz no...ta otuz ḡarf añla hem
Ğır... sekiz hefteye olmışdur jalem

3430 Ğır... sekiz «at sırrın itdi hem jayân
K'Âdem'ün vechinde yazdı ḡayb-dân

Yaḡni otuz iki ağ «atı-ı debır
Hem on altı «atı-ı siyâh dil-pezır

Ğır... sekiz «atdur ...amu ağ u siyâh
Kim yazupdur dest-i ...udretle İlâh

Görine tâ sırr-ı şavm âşikâr
Fâzı-ı Ḥa...dan bu beyânı añla var

On sekiz no...tayla hem şeş ibtidâ
Nuḡ...-ı jâsâ'dan «aber virdi saña

3435 Görinür hem sâjat-i leyl ü nehâr
Kim olupdur Fâzı-ı Ḥa...dan bıst ü çâr

Penc ḡarf-i ibtidâ vü se nu...at

Heşt bâb-ı ravzadur hem heşt «at

Heşt teşehhüd sırrı hem oldı jayân
Hem da«ı eczâ-yı Fazl-ı ğayb-dân

Bı-mükerrer heft olur ğarf ü nu...at
Heft «att-ı ümdür añla bı-ğalat

No...tasında eyleseñ ...atı-ı na@ar
Çâr «att-ı eb görine ser-be-ser

v. 96-b

3440 Çâr rekıat çâr tekbıre jalem
Çâr ğarf-i muıceme dâl oldı hem

Çâr ğarfün ...ısañ eczâsın şümâr
Görine deh levĥ-i Mûsâ âşikâr

Ħarf ü no...ta on sekizdür bı-gümân
Çıldı şekl-i on sekiz ğarfi jayân

No...tasıdur müsteĥa...ân-ı zekât
Kim sekizdür fehm it ey ehl-i necât

Yaıni olur bı-mükerrer on sekiz
Şekli bıst ü heşt ğarfün ...ıı temiz

3445 Penc ğarf-i ibtidâ bı-reyb ü şıın
Olur eczâ sıız-deh fehm it ya...ın

Sıız-deh bı-no...ta ğarfi gösterür
Kim ĥurûf-ı müfredât içre gelür

No...tasında nüh felek sırrı jayân
Görinür hem nüh teşehhüd bî-gümân

Nüh nu...at şız-deh harf ey ehl-i hâl
Oldı bîst ü dü no...ta sırrına dâl

Altı kerre bîst ü dü bî-reyb ü şın
Yüz otuz iki olur fehm it ya...ın

3450 Dört otuz üç oldı yüz otuz iki
âhir oldı sırr-ı jünşur ey zekı

Ya;ni kim bu çâr jünşur her biri
Otuz üç harfün olupdur ma@harı

Hem yüz otuz ikinün ey nık-nâm
Otuz ikisi otuz iki kelâm

Yüzi oldı yüz tınâb-ı «ayme hem
K'oldı dest ü pâ-yı insâna jalem

Olur altı şız-deh yetmiş sekiz
Ma;ni-yi şeş ibtidâyı ...ı temiz

3455 Gösterür yetmiş sekiz harfi jayân
Kim mu...atta;da gelüpdür bî-gümân

İnbisât u şüret-i şeş ibtidâ
Oldı üç kez bîst ü heşt «att-ı »udâ

Ya;ni üç kez bîst ü heşt «at ey püser

» aḥḥ-ı vech ü dest ü pâdur ...ı na@ar

Oldı hem eczâ-yı şı vü du jayân
Bâ-dü ħarf-i lâm-elif ez-ğayb-dân

v. 97-a

Bâ-se no...ta oldı seksen yedi hem
İbtidânuñ sırrın añla kim direm

3460 Gösterür yetmiş yedi ħarfi jayân
Kim to...uz no...tayla geldi bı-gümân

Ebced-i şeş ibtidâ ey kâm-yâb
No...ta vü ħarfin da«ı ...ılsañ ħisâb

İki bin dört yüz to...san altıdur
Bu ħisâbı ehl-i keşf olan bilür

İki bin dört yüz to...san altıdan
O...ı yetmiş sekiz otuz iki sen

Oldı bil yetmiş sekiz ħarfe jalem
Mañni-yi şeş ibtidâ ey muħterem

3465 Yañni kim yetmiş sekiz ħarf âşikâr
Her biri otuz ikidür añla var

Oldı on üç şı vü du her ibtidâ
Añla bu sırrı da ez-Faẓl-ı » udâ

Yañni her bir ibtidâ ey nıık-nâm
Oldı eczâsı izâsında tamâm

Evvelinde Câvidân-nâme'nün
Bilün niçün ibtidâ geldi anuñ

Ya;ni kim ħarfü'l-...âfdur ibtidâ
Hem da«ı ħarfü'l-...âfdur intihâ

3470 Geldi hem ħarfü'l-...âfdan Őoñra bî
Âdem'e oldı işâret ey a«ıı

Geldi bâdan Őoñra ħarf-i tı jayân
Oldı Ĥavvâ'ya işâret bı-gümân

Ya;ni nûr-ı zât-ı Fazl-ı Kird-gâr
Ol Âdem'den görüñdi âşikâr

~oñra Ĥavvâ'ya nüzül itdi o nûr
İbtidânuñ sırrın añla düŐme dūr

Ya;ni Âdem Őüretidür ibtidâ
~ûret-i Âdem durur hem intihâ

3475 Elif ü bâ vü tı mu...addem geldi çün
Müfredât içinde bil ey zû-fünün

İbtidânuñ elif ü bâ tıyı hem
Müfredât esrârına oldı jalem

Câvidân-nâme ya;ni ey hümâm
Müfredât esrârıdur bil ve's-selâm

v. 97-b

İki no...ta üç ħurûf-ı cân jayân

Gösterür esmâ-yı Fazl-ı ğayb-dân

Penc va...t esrârın itdi âşikâr

Penc «atf-ı Âdem'i añla var

3480 Bı-nu...at cân fehm ...ıl ey ser-firâz

Kâf u nûn u no...tasından açdı râz

Bı-mükerrer görünür ism-i İlâh

Hem namâz-ı şâm sırrı ...ıl nigâh

İki rek'at şubh sırrı ey emûn

No...tasında âşikârâdur ya...ın

Ebcediyle no...tasında ...ıl taleb

Cânuñ ey jakl-ıssı sâl-i Fazl-ı Rab

Ya'ni iki kerre yigirmi sekiz

Oldı jömr-i Fazl-ı Yezdân bilesiz

3485 Nuñ... u «atf-ı Ahmed oldı hem ya...ın

İki yigirmi sekiz bı-reyb ü şın

Ebced ü üç harf-i cân iki nu...at

Hey'et-i mecmû'a ile bı-ğalat

Çadd-i Âdem'den saña verdi nişân

Ya'ni kim Âdem durur cân-ı cihân

Bıst ü heşt ü şı vü dudan açdı râh

Hem da...ı...a sırrıdur bı-iştibâh

Nüh teşehhüd nüh felek sırrı jayân
Oldı eczâsında @âhir bî-gümân

3490 Şeş teşehhüd sırrı hem ey kân-ı nür
No...tasında @âhir oldı uşta gör

Oldı hem şeş harf-i kâf u nûna dâl
Hem cihât-ı sitteye bî-...îl ü ...âl

Çıldı hem şeş rûz sırrın âşikâr
Şeş süver majnâsıdur hem aña var

No...ta vü harfinde ey dâna-yı râz
Fazl-ı Ha...’dan görünür pânz-deh namâz

Bî-mükerrer heşt olur eczâda bil
Heşt «att-ı Âdem’e oldı delîl

3495 Gösterür hem heşt firdevs-i berîn
Heşt teşehhüd oldı hem fehm it ya...ın

v. 98-a

Heylet-i mecmûja vü eczâ cümel
Olur on yigirmi sekiz bî-cedel

Gösterür deh levh-i Mûsâ’dan nişân
Fazl-ı Ha...’dan fehm ...ı esmâ-yı cân

Oldı hem «att-ı bîst ü heşt harf âşikâr
Levh-i cân üstinde deh «at aña var

~üret-i cân oldı yañi ey hümâm

Levh-i Mûsâ'daki deh «aṭ ve's-selâm

3500 Rûh üç harf oldu hem ey pür-hüner
Fı vü dâd u lâmdan verdi «aber

Görinür sırr-ı elif ü lâm u hı
İsm-i Âdem hem Muḥammed ey a«ı

Oldı eczâsında heft «aṭ âşikâr
Añla rûḥuñ sırrını fehm eyle var

No...tasında çâr junşur ...ı na@ar
Görinür hem çâr «aṭ-ı muṭteber

No...ta vü harfine ger ...ılsañ nigâh
Görine sırr-ı sefer bı-ıştibâh

3505 Bı-mükerrer penc olur hem çün havâş
Fehm idenler oldu dûza«dan «alâş

Fazl-ı Ha.....'un no...ta vü harfin jayân
Çıldı hem penc va...t esrârın beyân

Ebced ü eczâ vü no...ta bilesiz
Oldı to...uz kerre yigirmi sekiz

Verdi nüh mâh-ı Mesḥâ'dan nişân
Kim to...uz kez bıst ü heşt oldu jayân

Geçmeyince yañı to...uz bıst ü heşt
Eylemez ten jâlemini rûḥ geşt

3510 Rûh sırrının añla ey jâlm-ma...âm
K'olasın rûh-ı mu...addes ve's-selâm

Nefs üç harf oldu hem iki nu...at
Gösterür esmâ-yı Fazl'ı bî-galat

Penc «att-ı Âdem'e oldu jalem
Penc va...t esrârını gösterdi hem

v. 98-b

No...tasında kâf u nûn harfi jayân
Hem namâz-ı fecr sırrı bî-gümân

Nefsün üç harfinden ey cüyâ-yı Rab
Sırr-ı ibn ü eb ü rûhı ...ı taleb

3515 On iki burc on iki «att-ı mübîn
;Unşurında ...ı taleb bî-reyb ü şîm

No...ta vü harf ü kelâm-ı Kird-gâr
Oldı nûn-ı nefsdan bil âşikâr

Fı-i Fazlullah-ı Rabbü'l-jâlemîn
Nefsün ortasında geldi gör ya...m

Ya;ni fı-i Fazl'dur nefs-i beşer
Fehm idendür nefsinin ehl-i na@ar

Nefs sırrının añla kim ...ıldum jayân
Men jaref sırrından isterseñ nişân

3520 Çadd-i Âdem oldu şîminden jayân

Bıst ü heşt ü şı vü du hem bı-gümân

Hem da...ı...a sırrı oldı âşikâr
Şın-i nefsün sırrını fehm eyle var

Ebced ile no...tası bı-mâcerâ
Altı kerre şı vü dudur fâlibâ

Şeş cihât u sitte-i eyyâma dâl
Oldı fehm it nefis ey şâhib-kemâl

Kâf u nûn eczâsını hem gösterür
Ya'ni kim her biri otuz ikidür

3525 Oldı eczâsında sekiz «at jayân
Geldi hem eczâ vü nâm-ı gayb-dân

No...ta-i @âhirle ondur bı-«atar
Verdi deh elvâh-ı Mûsâ'dan «aber

No...ta-i bâtınla heşt eczâ i yâr
Muḥkemât esrârıdur fehm eyle var

Şânz-dehdür no...ta-i @âhirle bil
Şânz-deh «atı-ı »udâ'yı fehm ...ı

Bı-mükerrer no...ta vü ḥarfinde hem
Nûh felek sırrı göründi bı-elem

3530 Heşt ḥarfün ebcedi ey nık-«û
Oldı bir kez bıst ü heşt nûh şı vü du

Tisja âyâta jalem nüh sµ vü du
Her biri sµ vü du nuñ...-ı Fazl-ı »û

v. 99-a

Bıst ü heşt nuñ...-ı Muḥammed'dür tamâm
Fazl-ı Ḥa... 'dan añla nefsüñ ve's-selâm

No...ta vü ḥarfinde ja...luñ ey civân
Görinür esmâ-yı Fazl-ı ğayb-dân

Nâm-ı Allâh u Muḥammed hem jAlı
Âşikârâ oldı hem nâm-ı velı

3535 Oldı hem penc va...t sırrı âşikâr
Penc «aft u «ums sırrı i yâr

Oldı üç rekʒat namâza ḥarfi dâl
İbn ü eb ü rûḥa hem bı...ıl ü ...âl

Kâf u nûn u no...tasın gösterdi hem
Hem-çü cân u nefs ü ja...l ey muḥterem

İki rekʒat şubḥ ez-Fazl-ı İlâh
No...tasında görünür bı-iştibâh

Ebcedinde ...ıl taleb ey nıpk-«û
No...ta-i ...âf ile altı sµ vü du

3540 Şeş ḥurûf-ı kâf u nûna oldı dâl
Altı sµ vü du zi-Fazl-ı ±ü'l-celâl

Ya;ni bir ḥarf ey cûyâ-yı dıñ

Otuz iki nuḫ...dur fehm it ya...ḡn

İAyn u ...âf u lâm eczâda İayân
Nüh felek esrârına oldu nişân

Tişja âyât-ı ...alemdür âşikâr
Nüh teşehhüd sırrı hem fehm eyle var

Bâtınında çâr no...ta bî-«atar
Çâr İunşurdan saña verdi «aber

3545 İAyn 'ilm ü ...âf kuvvet lâm Fazl
Âşikârâ gösterür fehm eyle İa...l

No...tasında to...uz eczânuñ i yâr
Sitte-i eyyâm sırrın añla var

On beş olur nüh ḡurûf u şeş nu...at
Gösterür on beş namâzı bî-ğalat

Bî-mükerrer heşt olur eczâda bil
Heşt «at esrârıdur bî-...âl u ...îl

Oldı hem eczâ-yı ism-i Fazl'a dâl
Añla İa...luñ sırrın ey şâḡib-kemâl

v. 99-b

3550 Ebcedin eczâ-yı İa...luñ bî-ḡicâb
No...ta-i @âhirle eylerseñ ḡisâb

On iki kez sı vü du olur İayân
Gösterür on iki burcı bî-ḡümân

Yaḡni her bir burc ey ḡâlm-ma...âm
Sıḡ vü du nuḡ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

ḡAş... şekli Fazl-ı ḡa... ismin ḡayân
Gösterür fehm it bu sırrı bḡ-gümân

Âdem ü ḡavvâ vü hem nâm-ı »udâ
Görinür isminde ḡaş...un tâlibâ

3555 No...tasında oldu penc va...t âşikâr
Penc «aḡ-ı Âdem'i hem aḡla var

Sekiz olur üç ḡurûf u beş nu...aḡ
Maksim-i otuz ikidür bḡ-ḡalaḡ

Heşḡ «aḡ-ı Âdem'i gösterdi hem
Heşḡ bâb-ı ḡadne hem oldu ḡalem

ḡAş...da ḡayn-ı ḡAlı oldu ḡayân
Hem da«ı şîḡ-ı şehâdet bḡ-gümân

ḡâf-ı ...uvvet hem da«ı ...âf-ı ...alem
Âşikârâ oldu hem da«ı ...âf-ı ...adem

3560 Yine ḡayn-ı ḡaşkdan ey kâm-yâb
Kâf u nûn sırrı görünür bḡ-ḡicâb

Hem da«ı aşḡâb-ı kehfün mek&i bil
Görinür şîḡnunda ḡaş...un fehm ...ı

~ad tınâb-ı «ayme ...âfından @uhûr

Eyledi fehm eyle bu esrârı gör

Tisja âyât-ı yed-i Mûsâ jayân
Oldı eczâsında jaş...uñ bî-gümân

Görinür hem nüh teşehhüd nüh felek
Fehm iderseñ olduñ üstâd-ı melek

3565 No...tasında on iki burc âşikâr
Hem on iki «att-ı Mûsâ añla var

No...ta vü eczâ-yı jaş... ey ehl-i hâl
Oldı bîst ü yek «att-ı Havvâ'ya dâl

» att-ı Havvâ şûret-i jaş... oldı bil
Bu cihetden zâta jaş... oldı sebûl

v. 100-a

Bî-mükerrer heft olur bî-irtiyâb
Heft «att-ı ümdür añla bî-ħicâb

No...ta vü ħarfinde ey dâna-yı dîm
Şânz-deh «at âşikârâdur ya...m

3570 Ebcad-i eczâ-yı jaş... ey kân-ı nûr
Hey"et-i mecmûja ile bî-...uşûr

Bîst ü yek otuz ikidür bî-elem
Bîst ü yek «at sırrına oldı jalem

Ya'ni bîst ü yek «att-ı Havvâ jayân
Her biri otuz ikidür bî-gümân

İAş...dur kim «att-ı vech-i «ûbdur
Dil-fırıp ü şûret-i maḥbûp[b]dur

İAş... imiş çün şûret-i maḥşû...da
Gör şifât-ı »âlı... 'ı ma«lû...da

3575 İÂşı... u maḥşû... u İaş... ey ḥk-nâm
Sı vü du nuḥ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

Fazl-ı Ḥa... 'dan çâr ḥarf oldı vücûd
Bil vücûd esrârın ey ehl-i şühûd

Çâr İunşur sırrın itdi âşikâr
Çâr «att-ı Âdem' i hem aḥla var

İUnşurı oldı vücûduñ bı-«atar
Şânz-deh «att-ı siyâh muḥteber

No...ta ile İunşur olur muḥkemât
Kim anuñçün farzdur hefdeh şalât

3580 Bıst ü yek «att-ı ruḥ-ı Ḥavvâ' ya dâl
Çâr ḥarf ile olur bı-...ıl ü ...âl

Çâr ḥarf ü no...ta-i ism-i vücûd
Pencdür çün ism-i Allâh-ı vedûd

Penc va...t esrârına oldı jalem
Penc «att-ı Âdem' i gösterdi hem

Ebcedinden hem vücûduñ bı-gümân

Görinür tisja jaşer sırrı jayân

No...tasıyla ya'ni on dört muhkemât
On to...uzdur fehm iden buldı necât

3585 Bâ-cümel ismi vücûduñ bî-ğalat
Gösterür hefdeh hurûf u şeş nu...at

v. 100-b

Sâjat-i bîst ü çehâr ey kân-ı nûr
Ebced ile no...ta vü harfinedür

Çâr harfün jünşurı fehm it ya...ın
jUnşur-ı no...tayla hem bî-reyb ü şın

Ebced ile hey'et-i mecmûja hem
Erba'ın esrârına oldı jalem

İnbisât-ı vâv u cüm ü vâv u dâl
On iki burc oldı fehm it bî-cidâl

3590 On iki «atf sırrın itdi hem jayân
Hem on iki çeşmeden verdi nişân

No...tasında ism-i fî vü dâd u lâm
âhir oldı fehm it ey jalı-ma...âm

Pânz-deh rekjat namâzı âşikâr
Gösterür eczâ vü no...ta añla var

Ebced-i âhirle eczâ-yı vücûd
No...ta-i cüm ile hem ey ehl-i cûd

Otuz iki olur aña bu demi
Ya'ni nuñ... oldı vücüd-i Âdemî

3595 Ebced-i on iki harfün bî-gümân
Çıldı yüz on dört süver sırrın jayân

Oldı yüz on dört jaded fehm eyle hem
~ad tınâb u çâr-deh «atta jalem

Bî-mükerrer heft olur bî-irtiyâb
Görinür heft âyet-i Ümmü'l-Kitâb

Oldı üç no...tayla on «att-ı Kelîm
K'Âdem'ün vechinde yazmışdır Kerîm

Heft harfün jünşurı hem ey hümâm
Ahmed'ün nuñ...ıdur aña ve's-selâm

3600 jA...l u nefis ü rûha dâl oldı cesed
Hem-çü ism-i Fazl-ı Allâhü's-Şamed

İbn ü eb ü rûha hem oldı jalem
Üç namâz esrârını gösterdi hem

No...ta-i cüm ile çâr olur jayân
Çâr harf-i mu'ceme oldı nişân

Ebcedinde ism-i Allâh âşikâr
Ya'ni altmış yedi olur aña var

v. 101-a

Geldi ismine mu...âbil çün cesed

Bu cihetden secde buyurdu Aḥad

3605 Âdem ü Ḥavvâ'nuñ ismi hem jayân
Görinür Fazl-ı »udâ'dan bî-gümân

İnbisâtında görünür nüh felek
Hem nüh âyet majnisi bî-reyb ü şek

Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
No...tasında görünür fehm eyle var

Olur on beş nüh ḥurûf u şeş nu...at
Gösterür on beş namâzı bî-galat

No...ta-i cüm ile eczâ on olur
Sırr-ı deh levh-i Kelâm'ı gösterür

3610 Ebced-i @âhirle taḥlîl-i cesed
No...ta-i cüm ile hem ey bâ-«ıred

Gösterür yetmiş sekiz ḥarfi jayân
Kim mu...attaıda gelüpdür bî-gümân

Bî-mükerrer heşt oldı bî-galat
Heşt cennet sırrıdur hem heşt «at

~ûret-i @âhirle olur yânz-deh
Görinür sırr-ı sefer ey merd-i reh

No...tasında çâr junşur âşikâr
Çâr «att-ı Âdem'ı hem añla var

3615 H̄arf ü no...ta on iki «attâ delîl
Hem on iki burc-ı eflâk oldu bil

Müfred-i terkîb-i şî vü du kelâm
Maîni-yi rûh u ceseddür ve's-selâm

~ûret-i esmâyı fehm it ey civân
Kim olur dört h̄arf bî-reyb ü gümân

Çâr h̄arf-i mujcame oldu jalem
;Unşur esrârını idrâk eyle hem

Ebced-i esmâ vü eczâ ey püser
Sûre-i Çur'ân'dan verdi «aber

3620 Sırr-ı esmâ oldu H̄a... 'dan âşikâr
Perdeyi çün açdı Fazl-ı Kird-gâr

Çünkü esmâ cemî-i ism oldu ya...ın
İsm hem üç h̄arfdür hem bî-reyb ü şîin

v. 101-b

İsm-i fî vü dâd u lâmı gösterür
İbn ü eb ü rûhdur hem uşta gör

İsmün eczâsında oldu nüh felek
Nüh teşehhüd sırrı hem bilmek gerek

No...tasında penc va...t hem oldu jayân
»ums sırrın gösterür hem bî-gümân

3625 H̄arf ü no...ta oldu on dört «att-ı ±ât

Hem da«ı on dört ħurûf-ı muĥkemât

Çâr ħarf-i esmânuñ eczâsı ĵayân
On iki burc-ı felekdür bı-gümân

Heft «atı-ı vech-i Ĥavvâ bı-ħicâb
No...tasında görünür hem heft bâb

On iki eczâyla to...uz¹⁷⁰ nu...at
Maĵni-yi tisja ĵaşerdür bı-ğalat

Bı-mükerrer no...ta vü ħarfinde bil
Görinür sırr-ı sefer ey ehl-i dil

3630 Añla esrârını esmânuñ tamâm
Bulasın tâ kim müsemmâ ve's-selâm

Çâr ħarf oldı müsemmâ âşikâr
Hem-çü esmâ ey birâder añla var

Çâr ħarf-i muĵcemi gösterdi bil
Hem ĵanâşır sırrını bı-...âl u ...îl

Ebced ile çâr ħarfinden ĵayân
Görinür beş yirmi to...uz bı-gümân

Beş yigirmi to...uz oldı beş «at
K' Âdem'ün yüzinde geldi bı-ğalat

¹⁷⁰ Muhîfî, “tokuz nukat” şeklinde yazmış olsa da anlam gereği “yedi nukat” olmalıdır; çünkü hem daha önceki beyitte nokta sayısının 7 olduğundan bahseder hem de 12 cüzle nokta sayısını toplayarak 19 sayısının sırrına ulaşmaya çalışır. 19 sayısını elde edebilmek için de 12 cüzün üstüne 7 sayısının eklenmesi gerekir.

3635 Ya'ni her «a'f oldu b'ist ü nü'h h'urûf
A'ñla bu nef'sümi ez-Fazl-ı Ra'ûf

M'ı'm ü ş'ın ü m'ı'm elif eczâda hem
On iki «a'f sırrına oldu jalem

No...tası eczâ-yı nâm-ı ğayb-dân
Oldı hem fehm it sekiz bâğ-ı cinân

M'ı'm-i bâ'tınla müsemmâ pencdür
Penc va...ti gösterür kim gencdür

Görinür hem nâm-ı Fazl-ı ğayb-dân
Kim iki no...tayla penc olur jayân

v. 102-a

3640 Pânz-dehdür penc h'arf eczâda bil
Pânz-deh rek'at rumûzın fehm ...ı

No...tasında oldu deh «a'f âşikâr
Kim gelüpdür levh-i Mûsâ'da i yâr

Bı-mükerrer heft olur ez-ğayb-dân
O...ı tekrârında heşt «a'fı jayân

Heft ü heşt «a'f b'ist ü heşt ü ş'ı vü du
Gösterür fehm it zi-junşur ey ulu

Yânz-deh rek'at namâzı bı-ğalat
Gösterür yedi h'urûf u dört nu...af

3645 Oldı on bir h'arf-i men...üt jalem

Şa.....'a sırrına işâret oldı hem

On beş eczânuñ hisâbı bî-gümân
Bî-mükerrer harf ü no...tayla jayân

Şânz-deh yâr[ı] sı vü du olur işit
Şânz-deh «att[a] jalemdür ey yigit

Ya;ni her bir «att-ı Fazl-ı lâ-yenâm
Sı vü du nuñ...-ı »udâ'dur ve's-selâm

~ûret-i esmâ-yı fı vü dâd u lâm
Vech geldi fehm it ez-Rabbü'l-enâm

3650 Vechdür ya;ni ki Fazl-ı müstejân
Kim odur bâ...ı vü Hayy-ı câvidân

No...ta ile çâr olur fehm eyle var
;Unşur esrârını eyler âşikâr

Çâr-deh «at sûre-i Sebjal-meân
Ebcedinde görünür fehm it jayân

Bâ-cümel se harf-i vech ey «urde-bîm
Gösterür hefdeh hâzar sırrın ya...ın

On sekizdür no...ta-i çım ile hem
On sekiz biñ jâleme oldı jalem

3655 Heşt «att-ı vech-i Fazl-ı Kird-gâr
Oldı eczâsında vechün âşikâr

Gösterür hem heşt Firdevs-i berjın
Vechün añla sırrını ey ehl-i dıjn

Penc va...te no...tası oldı jalem
Gösterür Allâh'ın ismin añla hem

v. 102-b

Heşt ħarfün ebcedi bı-irtiyâb
~ûret-i üç ħarf hem olsa ħisâb

Olur üç yigirmi sekiz bı-gümân
» att-ı vech ü dest ü pâ gibi jayân

3660 Hem da«ı eczâ-yı şı vü du kelâm
Görinür bâ-lâm elif fehm it jayân

Bı-mükerrer şeş olur fehm it jayân
Görinür şeş ibtidâ-yı Câvidân

Sitte-i eyyâm u hem eczâ-yı kün
^aâhir oldı vech-i Ĥa... 'da bı-sü«an

Üç nu...atla nüh olur bı-...âl u ...îl
Nüh teşehhüd nüh felek sırrını bil

Bı-mükerrer şeş ħurûf u bâ-cümel
Hey'et-i mecmûja ile bı-cedel

3665 Gösterür yetmiş iki ħarfi tamâm
Añla sırr-ı vech-i Ĥa...k'ı ve's-selâm

İki ħarf oldı yedullah ey civân

Kâf u nûn hârfini gösterdi jayân

Yâni emr-i kün yedullah oldu bil
Gel yedullahuñ rumûzın fehm ...ıl

No...tasıyla çâr «att-ı Âdem'i
Gösterür hem çâr hârf-i mujçemi

Çâr jünşur sırrına oldu jâlem
Çâr cûy-ı cenneti gösterdi hem

3670 Ebcedinde çâr-deh «at âşikâr
Kim yed-i ...udretle yazmış Kird-gâr

Yâ vü dâl ile olur on altı «at
K'Âdem'ün yüzinde geldi bî-ğalat

Bâ-dü no...ta on sekizdür âşikâr
On sekiz biñ jâlemi fehm eyle var

Pencdür eczâda yâ vü dâl hem
Oldı penc ismine Allâh'uhn jâlem

Hem olur eczâda Allâh çâr-deh
Yed gibi fehm it bunı ey merd-i reh

3675 Penc sırrın gösterür hem âşikâr
Penc «att-ı Âdem'i hem aña var

v. 103-a

Çâr no...ta penc eczâ bî-gümân
Gösterür to...uz felek sırrın jayân

Tisja âyâtı jayân gösterdi hem
Kim yazupdur dest-i Mûsâ'da ...alem

Penc va...tûñ ...âmetin bî-reyb ü şîm
Penc hârfüñ ebcedinde gör ya...m

Ebced ile penc hârf altmış olur
Bîst ü heşt ü şî vü duyı gösterür

3680 Görinür hem ...add-i Âdem âşikâr
Hem da...m...a sırrını fehm eyle var

No...talarla olur altmış dört jayân
İki otuz ikiden virür nişân

Ya;ni nuñ... u «att-ı vech-i Âdem'i
Gösterür fehm it bu sırrı Âdemî

Bî-mükerrer hârf ü no...ta ez-Celîl
Kâf u nûn eczâsına oldı delîl

Ebced ü yî dâl elif ü lâm i yâr
Âdem'ün esmâsın itdi âşikâr

3685 Ya;ni Âdem'dür yedullah bî-gümân
Hem de vechullah fehm eyle jayân

Penc hârf ile olur elli tamâm
Elli hârf ü no...fadur yed ve's-selâm

Sem; üç hârf oldı gûş it ey civân

Gösterür Fazl-ı » udâ ismin jayân

Harf-i şını kadd-i Âdem'dür ya...ın
Hem da«ı mımında sırr-ı erbaıın

Kâf u nûn sırrını hem jayn âşikâr
Gösterür fehm eyle bu esrârı var

3690 İnbisâtında jayân to...uz felek
%o...uz âyet sırrı hem bilmek gerek

Heşt cennet no...tasında gizlidür
Heşt «atf-ı Âdem'i hem gösterür

Hefdeh olur nüh hurûf u heşt nu...at
Gösterür hefdeh namâzı bı-ğalat

Bı-mükerrer penc olur penc va...t şalât
Görinür hem penc harf-i ism-i ±ât

v. 103-b

Ebcedinde yedi kerre şı vü du
Penc harf-i semjüñ o...ı ey ulu

3695 Yedi kerre şı vü du bı-reyb ü şın
Yedi «at esrârıdur fehm it ya...ın

Bâ...i şeş ...alur zi-Fazl-ı lâ-yenâm
Şeş hurûf-ı kâf u nûndur ve's-selâm

İki harfi kâf u nûn sırrın jayân
Gösterür şekli-i «at añla bı-gümân

İki secde sırrına dâl oldu hem
Hem nu...ât-ı Fazl-ı Yezdân'a jalem

No...tasında zât-ı vâhid âşikâr
Añla «attıñ sırrını ey hûş-yâr

3700 No...ta ile «at üç olur bî-gümân
Kâf u nûn no...tasın eyler beyân

Görinür esmâ-yı fî vü dâd u lâm
Hem se rek'at şâm sırrı ey hümâm

»att u fı'nuñ jünşurıdur heşt «at
Heşt cennet sırrıdur hem bî-galat

On ikidür junsur-ı no...tayla bil
On iki «att-ı »udâ'yı fehm ...l

jUnşur u no...ta vü hürûf-ı «at jayân
Gösterür on beş namâzı bî-gümân

3705 Çâr cû vü çâr jünşur u çâr «at
âhir eczâsında «attıñ bî-galat

No...tasında laf@etullah âşikâr
Penc va...t u penc «at hem añla var

Harf ü no...ta nüh teşehhüd sırrıdur
Nüh felek nüh «att-ı Mûsâ görünür

Bî-mükerrer harf ü no...ta bî-gümân

Kâf u nûn eczâsına oldı nişân

Oldı hem şeş ibtidâ sırrına dâl
Sitte-i eyyâma hem bî-...îl ü ...âl

3710 Ebcisinde oldı «înuñ âşikâr
On sekiz kez şı vü du fehm eyle var

On sekiz otuz iki ey muhterem
On sekiz biñ jâleme oldı jâlem

v. 104-a

Yaıni her bir jâlem ez-Fazl-ı Celîl
Otuz ikiden vücûda geldi bil

Bâ...i bîst ü çâr ...aldı bî-gümân
Sâjat-i leyl ü nehâr oldı jayân

Çâr harf ile olur nuñ...-ı Resûl
Añla «atıñ sırrın ey kân-ı uşûl

3715 İki yî bir tî'nuñ olur ebcedi
Bîst ü nüh fehm it bu nuñ...-ı sermedî

Yaıni bîst ü nüh süver sırrı tamâm
Oldı «at zımnında @âhir ve's-selâm

No...ta-i efjâl-i zât u hem şıfât
»âlüñ üç harfidür ey ehl-i necât

İsm-i Fazlullah-ı Rabbü'l-jâlemîñ
Görinür hem rûh u ibn ü eb ya...mîñ

Çâr olur bâ-no...ta fehm it bî-gümân
Çâr ;unşurdan virür saña nişân

3720 ;Unşurında şânz-deh «atf-ı »udâ
No...ta vü üç harfün añla tâlibâ

Oldı eczâsında «âlün bî-galat
Âşikârâ heşt cennet heşt «at

No...tasında çâr «at sırrı jayân
K'Âdem'ün vechinde ...ıldı Ha... beyân

Çâr no...ta heşt harf fehm eyle hem
Oldı Ha...'dan on iki «atfa jalem

Bî-mükerrer şeş hurûf-ı kâf u nûn
Sitte-i eyyâmdur hem bî-füsûn

3725 Şeş hurûf bâ-çâr no...ta deh olur
Sırr-ı deh elvâhdur ey kân-ı nûr

Heşt harfün ebcedi bî-reyb ü şîin
Yedi yüz to...san iki olur ya...ın

Yedi yüzle to...san altı bî-gümân
Çâr no...tayla olur fehm it jayân

»âlden târık-i Fazl-ı ±ü'l-celâl
âhir oldı fehm it ey ehl-i kemâl

Yedi yüz to...san iki sekiz hurûf

Heşt şad olur Fazl-ı Hâ...’dan bul vu...ûf

v. 104-b

3730 Yaḡni ism-i ḡâd-ı Fazl-ı Kird-gâr
Oldı fehm it maḡni-yi «âl âşikâr

Bı-mükerrer ḡarf ü no...ta ey civân
Yedi yüz to...san iki hem bı-gümân

Câvidân-nâme cemḡin gösterür
K’oldı sekiz yüz ikide uştâ gör

Maḡni-yi «âl u «att-ı Âdem tamâm
Nuḡ...-ı zât-ı Fazl-ı Hâ...’dur ve’s-selâm

Fazl-ı Hâ...’dan çâr ḡarf oldı lisân
Çâr ḡunşurdan saña verdi niştân

3735 No...ta-i nûn ile oldı penc «at
Penc va...t esrârıdur hem bı-ḡalat

ḡUnşurıdur çâr ḡarfün şânz-deh
Şânz-deh «at sırrıdur ey merd-i reh

Çâr ḡarf ü no...ta-i nûn ile hem
Bıst ü yek «at sırrına oldı jalem

Çâr ḡarf ü bâ-cümel bı-reyb ü şın
Penc bıst ü nüh olur fehm it ya...ın

Penc ḡarf ü no...ta-i Fazl oldı bil
Her birini bıst ü nüh fehm eylegil

3740 Çâr ħarfüñ inbisâtı âşikâr
On iki burc-ı felekdür añla var

No...tasında şeş cihet sırrı jayân
Şeş ħurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân

Ĥarf ü no...ta hejdeh olur âşikâr
İÂlemi hejdeh hezârı añla var

Bî-mükerrer heşt «atdur bî-galat
Lâm şın elif ü nûn ez-resm-i «at

Ebcd ü eczâ-yı on iki lisân
Olur on dört bîst ü heşt fehm it jayân

3745 Sırr-ı on dört «atı-ı vechi gösterür
Ya;ni her «at bîst ü heşt ħarf oldı gör

Lâm şın elif ü nûnuñ jınşurı
Şânz-deh bâ...ı da«ı ey dıñ eri

Olur iki şânz-deh bî-...îl ü ...âl
Sı vü du nuñ...-ı »udâ-yı ±ü'l-celâl

v. 105-a

Başdan ayağa vücûd-ı Âdem'i
Ĥa... kitâbıdur o...ı ey Âdemî

İAyn u enf ü fem lisân ħâcib tamâm
Cümle nuñ...-ı Fazl-ı Ĥa... 'dur ve's-selâm

3750 Çâr jınşurdan «aber virdi dehân

Çâr «att-ı Âdem'e oldı nişân

Penc ism-i Fazl-ı Rahmân'a jalem
No...ta-i nûn iledür fehm eyle hem

Ebcedinde bıst ü heşt ü şı vü du
Şast da...ı...a sırrı hem bı-güft ü gû

Çâr harf ile olur şaş t u çehâr
İki şı vü du görünür âşikâr

Yaıni iki şı vü du bı-reyb ü şın
Nu... u «att-ı vech-i Âdem'dür ya...ın

3755 İnbisâtında dehânuñ bı-«atar
^aâhir oldı şa.....a hem sırr-ı sefer

No...tasında penc va...t oldı jayân
Penc hıssi gösterür hem bı-gümân

Maıni-yi on bir hurûf u beş nu...at
~ûret-i on altı «atdur bı-ğalat

Bı-imâle on bir eczâ-yı dehân
Heft «att-ı ümdür añla bı-gümân

jUnşurında heft harfün âşikâr
Bıst ü heşt nu...ı Resûl-i nâm-dâr

3760 Bı-mükerrer heştdür on bir hurûf
Heşt bâb-ı cennet oldı bul vu...ûf

Çâr no...tayla olur i&nâ jâşer
On iki burc-ı felekdür al «aber

Heşt hârfüñ jünşurıdur bı-cidâl
Şı vü du nuñ...-ı »udâ-yı ±ü'l-celâl

Bıst ü heşt ü şı vü du sırr-ı kelâm
Âşikâr oldı dehândan ve's-selâm

Penc ism-i Fazl-ı Allâh âşikâr
Oldı dendânuñ hırûfından i yâr

v. 105-b

3765 Ebced ü penc hârf-i dendân bı-cidâl
Oldı yüz on dört süver sırrına dâl

Çâr-deh «at sırrın itdi hem jayân
~ad tınâb-ı «aymeyi hem bı-gümân

İki no...ta iki hârf-i kâf u nûn
Oldı dendân sırrın añla bı-sü«ân

Penc hârf eczâ ile bâ-dü nu...at
Gösterür hefdeh şalâtı bı-ğalat

İki no...ta beş hırûf olur yedi
^aâhir oldı yedi «atı-ı sermedı

3770 jUnşurıdur no...ta vü hârfüñ jayân
Bıst ü heşt nuñ...-ı Resûl-i gayb-dân

Çâr hârf ile olur şı vü du bil

Sı vü du nuş...ı » udâ'yı fehm ...ı

Bıst ü heşt ü sı vü du olduğı dış
Âşikârâ oldı isminde iriş

Bı-imâle oldı dendân deh hırûf
Añla deh elvâh sırrın bul vu...ûf

Dâl u nûn u dâl elif nûn âşikâr
Olur eczâ pânz-deh fehm eyle var

3775 Pânz-deh rekıat namâza oldı dâl
Kim ...ılınur cumıa gün bı-...ıl ü ...âl

Pânz-deh eczâda penc oldı nu...at
Maıni-yi penc va...tdur hem penc «at

Harf ü no...ta bıst olur çü harf-i kâf
Bıst rekıat sırrıdur hem bı-«ilâf

Hey"et-i mecmûıa ile bı-gümân
Oldı bıst ü yek «at-ı Havvâ jayân

Bı-mükerrer şeş hırûf-ı kâf u nûn
Oldı dendân añla bı-mekr ü füsûn

3780 Sekiz olur iki no...tayla jayân
Sekiz uçma...dan virür saña nişân

Maksim-i sı vü dudur sekiz tamâm
Sırrını dendânuñ añla ve's-selâm

Çâr jünşur çâr nehr ü çâr «at
 Görinür ism-i zebândan bî-ğalat
 v. 106-a
 No...tasında ism-i fî vü dâd u lâm
 Hem se rek'at şâm sırrıdır tamâm
 Heft «att-ı vech-i Havvâ bî-gümân
 Oldı ħarf ü no...ta-i laf@-ı zebân

3785 Ebcisinde ...add-i Âdem gizlidür
 Ya'ni bîst ü heşt ü sı vü du olur

Çâr ħarf ile olur şaşt u çehâr
 Nuñ... u «att-ı Âdem oldı âşikâr

Bâ-se no...ta şaşt u heft olur ya...ın
 Gösterür Allâh'ın ismin ey em'ın

Âdem ü Havvâ'nun esmâsına hem
 Fazl-ı Yezdân'dan zebân oldı jâlem

Zı vü bî elif ü nûn bî-...îl ü ...âl
 İnbisâtında olur deh levĥe dâl

3790 No...tasında sırr-ı nüh çar«-ı ja@ım
 Görinür hem tisja âyât-ı Kelım

On to...uzdur deh ħurûf u nüh nu...at
 Ma'ni-yi tisja jaşerdür bî-ğalat

Bî-imâle şeşdür eczâ-yı zebân

Şeş hurûf-ı kâf u nûndur bî-gümân

No...tasında sırr-ı şeş rûz âşikâr
Hem cihât-ı sitteyi fehm eyle var

Altı harf ü altı no...ta on iki
On iki burc-ı felekdür ey zekî

3795 Bî-mükerrer heşt cennetden nişân
Gösterür fehm eyle eczâ-yı zebân

Şeş no...tayla çâr-deh olur tamâm
Çâr-deh «att-ı »udâ'dur ve's-selâm

Gûş üç harf oldu üç no...ta hem
Kâf u nûn eczâsına oldu jalem

Üç hurûf-ı gûş ism-i Fazl-ı Hâ...
No...tası üç rek'at oldu bî-nuflu...

Oldı eczâsında nüh âyet jayân
Nüh teşehhüd nüh felek hem bî-gümân

3800 Heft «att-ı âyet-i Ümmü'l-Kitâb
No...tasında âşikârâ bî-ıhicâb

v. 106-b

Harf ü no...ta olur on altı i yâr
Gösterür on altı «attı âşikâr

Bî-imâle şeş olur bî-reyb ü şîm
Şeş cihet esrârıdur fehm it ya...mın

Şeş hurûfuñ no...tasıdur çâr bil
Çâr nehr ü çâr «atfı fehm ...ı

Şeş hurûf u çâr no...ta deh olur
Deh «atf-ı elvâh-ı Mûsâ sırrıdur

3805 Bı-mükerrer heft olur eczâ-yı gûş
Heft harfûñ mañnisidür eyle gûş

No...tasında oldı heft kevkeb jayân
Heft harfûñ fehm ...ı ez-ğayb-dân

Fazl-ı Ha...’dan heft harf ü heft nu...at
Çâr-deh «at mañnisidür bı-ğalat

Bıst ü heşt nu...-ı Muḥammed ey hümâm
Heft harfûñ jünşurıdur ve’s-selâm

Çeşm ism-i fı vü dâd u lâmdur
İbn ü eb ü rûḥa hem ajlâmdur

3810 jünşurında on iki «at âşikâr
On iki burc-ı felek hem añla var

Bâ-janâşır üç hurûf-ı çeşm hem
Ha...’dan on beş rekjata oldı jalem

No...tasında şeş cihet sırrı jayân
Şeş hurûf-ı kâf u nûn hem bı-gümân

Şeş nu...âtuñ jünşurı bıst ü çehâr

^aâhir oldı sâjat-i leyl ü nehâr

Nüh felekden hârf ü no...ta açdı râh
Görinür hem tisja âyât-ı İlah

3815 Nüh teşehhüd geldi eczâsında hem
Oldı hem nüh mâh-ı jâsâ'ya jalem

Çıpm ü şîn u mım eczâ vü nu...at
Nu...-ı Mûsâ'ya jalemdür bı-galat

Gösterür hem bıst ü heşt hârfün jayân
No...tasını Fazl-ı Ha...dan bı-gümân

Bı-mükerrer çeşm fehm it penc olur
İsm-i zât u penc va...ti gösterür

v. 107-a

No...tasıyla penc hârf ey muhterem
Çâr-deh «at sırrına oldı jalem

3820 Ebcad ile çeşm fehm it âşikâr
Bı-mükerrer hârf ü no...ta hem i yâr

Olur altı kerre yaıni sı vü du
Altı bıst ü heşt hem bı-güft ü gü

Altı sı vü du vü altı bıst ü heşt
Bâğ-ı gül-zâr-ı derecdür eyle geşt

Bâ-nüh eczâ vü cümel bı-reyb ü şın
Olur on altı otuz iki ya...ın

Gösterür on altı «aflı âşikâr
Her birini otuz iki añla var

3825 Çeşmdür çünkim cihânı seyr iden
Anda bulundı zamân ile zemen

Çismet-i çeşm ez-» udâ-yı lâ-yenâm
Âşikârâ oldı fehm it ve's-selâm

Çâr harf-i ism-i bîññ ey civân
Çâr junşur sırrını eyler beyân

No...tasında sitte-i eyyâmı gör
Kâf u nûn eczâsı hem rûşen durur

No...ta vü harfinde deh «afl âşikâr
Kim gelüpdür levh-i Mûsâ'da i yâr

3830 Ebced-i bîññ zi-Fazl-ı Dâd-ger
Verdi yetmiş iki eczâdan «aber

Bâ-nu...afl heftâd u heştür bî-gümân
Gösterür yetmiş sekiz harfi jayân

Çâr harf ile olur heştâd u du
Görinür eczâ-yı nuñ...-ı sı vü du

Oldı eczâsında nüh âyet jayân
Nüh teşehhüd nüh felek hem bî-gümân

Nüh hurûf-ı bîññ vü sız-deh nu...afl

Sırr-ı bîst ü dü nu...atdur bî-galat

3835 Bî-mükerrer bî vü yî vü nûn u yî
Çâr «att-ı Âdem oldı ey a«ı

Heşt olur bâ-çâr no...ta âşikâr
Heşt gülzâr-ı cinândur añla var

v. 107-b

Çâr harf ü sıız-deh no...ta tamâm
Sırr-ı hefdeh rekıat oldı ve's-selâm

Leb iki harf oldı Hâ... 'dan bî-gümân
Çıldı iki kâf u nûn harfin jayân

No...ta-i bî no...ta-i nûna jalem
Oldı lepdür kâf u nûn rûşen derem

3840 İsm-i fî vü dâd u lâmı âşikâr
Gösterür bâ-no...ta lâm u bî i yâr

jUnşurında iki harf ü no...ta hem
On iki «at sırrına oldı jalem

On iki junşurla lâm u bî jayân
Çâr-deh «at sırrına oldı nişân

No...ta ile on beş olur âşikâr
Gösterür on beş namâzı añla var

Ebcedinde sıı vü du nu...-ı »udâ
Gösterür leb fehm iderseñ tâlibâ

3845 Ebc ed ü dü ħarf-i leb bµ-reyb ü şµn
İki hefdeh secde sırrıdur ya...µn

Penc ħarf ü no...ta-i Fazl-ı İlâh
Penc «aḥḥ u penc va...t ey merd-i râh

Oldı eczâsında fehm eyle jayân
Fazl-ı Ĥa...’dan lâm u bînuñ bµ-gümân

Şeş jalemdür no...ta-i @âhırle bil
Kâf u nûn eczâsına oldı delîl

No...ta-i bâḥınla oldı añla hem
Heşt «aḥḥ-ı vech-i insâna jalem

3850 Ebc ed ü eczâ-yı lâm u bî ya...µn
No...ta-i bâḥınla hem bµ-reyb ü şµn

%o...san olur añla to...san biñ kelâm
Âşikârâ oldı Ĥa...’dan ve’s-selâm

İki ħarf-i rûḥdan oldı âşikâr
İki ħarf-i kâf u nûn fehm eyle var

Rî vü ħî vü no...ta yine üç olur
İsm-i fµ vü ḍâd u lâmı gösterür

v. 108-a

Ebc edinde rî vü «înuñ bµ-taḥab
Eyle ḍâd-ı Fazl-ı Yezdân’ı taleb

3855 Yaḥni rû« gösterdi Fazl-ı ğayb-dân

Hicretüñ sekiz yüzinde bî-gümân

İUnşurında rî vü «înuñ heşt «at
 aâhir oldı Fazl-ı Hâ...’dan bî-galat

Rî vü «î ile olur deh âşikâr
 Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ’dur i yâr

İUnşur-ı no...tayla olur yî vü dâl
 Ya’ni on dört «at-ı vech-i ±ü’l-celâl

Bâ-hisâb-ı no...ta hem pânz-deh olur
 Pânz-deh rek’at namâzı gösterür

3860 Rî vü «î eczâda oldı çâr hem
 Çâr İunşur sırrına oldı İalem

No...tasında penc va...t oldı İayân
 Penc «at hem nâm-ı Fazl-ı İayb-dân

Hârf ü no...ta nüh felekden açdı râh
 Gösterür hem tis’â âyât-ı İlâh

Bî-mükerrer şeş olur hârf ü nu...at
 Şeş cihet sırrıdır añla bî-galat

İUnşur-ı şeş hârf ü no...ta bîst ü çâr
 Oldı fehm it sâ’at-i leyl ü nehâr

3865 Şeş hurûf u no...ta vü İunşur tamâm
 Oldı şî eczâ-yı Çurân ve’s-selâm

Rüy üç harf oldu vü iki nu...at
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı Yezdân bî-galat

İki no...ta iki rek'at şubha dâl
Üç namâz-ı şâma üç harfi mi&âl

İUnşuru üç harfün oldu âşikâr
On iki burc on iki «at aña var

Üç hurûf ile olur İunşur tamâm
Pânz-deh rek'at hem ey nîk-nâm

3870 Bâ-dü no...ta hefdeh olur bî-gümân
Gösterür hefdeh hâzar sırrın İayân

Heft «at-ı vech-i Havvâ âşikâr
Oldı eczâsında hem fehm eyle var¹⁷¹

v. 108-b

No...tasında şeş hurûf-ı kâf u nûn
Âşikârâ oldı fehm it bî-sü«an

Harf ü no...ta hey'et-i mecmûja hem
Çâr-deh «at sırrına oldı İalem

Bî-mükerrer rî vü vâv u yî İayân
Çâr İunşurdan verür saña nişân

3875 İUnşurında çâr harfün bî-galat
Fazl-ı Ha...dan görünür on altı «at

¹⁷¹ Der-kenar: fehm eyle i yâr

İki no...ta jünşur ile bıst ü çâr
Oldı fehm it sâjat-i leyl ü nehâr

Çâr hârf ile hem ey cüyâ-yı dıın
Bıst ü heşt nuñ...-ı Muḥammed'dür ya...ın

İki no...tayla otuz olur jayân
Gösterür sı cüz ü Çurḥân'dan nişân

Yaıni Çurḥân oldı rûy u mü tamâm
O...ı rûy u mü kitâbuñ ve's-selâm

3880 Zülf üç hârf oldı iki no...ta hem
Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem

Penc «att-ı Âdem'e oldı mi&âl
Penc va...t esrârına hem bı-cidâl

No...tasında kâf u nûn hârfini gör
Hârfi ibn ü eb ü rû«ı gösterür

Maıni-yi hefdeh hürûf u şad tınâb
Ebcedinde görünür bı-irtiyâb

jUnşurında on iki «at âşikâr
Hem on iki burc sırrın añla var

3885 Zı vü lâm u fı ile¹⁷² on beş olur
Cumja da on beş namâzı gösterür

---

¹⁷² Der-kenar: u fıyle

Bâ-dü no...ta hefdeh olur bî-«atar
Rûşen eyler ma;ni-yi hefdeh hâzar

Heft «att-ı vech-i Havvâ'dan nişân
Gösterür eczâ-yı zülf aña jayân

No...ta-i @âhirle olur nüh felek
Hem nüh âyet sırrıdır bî-reyb ü şek

^aâhir ü bâtında no...ta altıdır
Sitte-i eyyâm sırrın gösterür

v. 109-a

3890 Bî-mükerrer şeş cihet ma;ñâsıdır
Hem da«ı şeş kâf u nûn eczâsıdır

No...tasında çâr jünşur âşikâr
Çâr «att-ı Âdem'i hem aña var

Şeş hurûf u çâr no...ta aña hem
Oldı deh elvâh-ı Mûsâ'ya jalem

jUnşurında no...ta vü harfüñ ya...ın
Âşikârâ oldı sırr-ı erba;ın

Bî-imâle harf ü no...ta ey hümâm
Zülf sekiz cennet oldı ve's-selâm

3895 Harf-i ebrû Fazl-ı Ha...dan oldı çâr
Çâr jünşur sırrın itdi âşikâr

Penc olur bâ-no...ta fehm it ey civân

Görinür penc ism-i Fazl-ı gayb-dân

Çâr harfün junşurında bî-galat
Âşikârâ görünür on altı «at

No...ta-i bâ ile on yedi olur
On yedi rek'at namâzı gösterür

Çâr harf ile olur bî-reyb ü şün
Bîst ü yek «att-ı ru«-ı Havvâ ya...nın

3900 Oldı eczâsında deh «at âşikâr
Kim gelüpdür levh-i Mûsâ'da i yâr

No...tasında şeş hurûf-ı kâf u nûn
Şeş cihet ma'nâsıdur hem bî-füsûn

Şânz-deh «att-ı beyâz ey muhterem
Oldı @âhir no...ta vü harfinde hem

Deh hurûfuñ junşurında bî-gümân
Oldı fehm it erba'nın sırrı jayân

Şeş nu...atla junşur-ı deh harf hem
Âdem'ün esmâsına oldı jalem

3905 Elli olur junşur u bâ-deh hurûf
Sırr-ı elli va...tdür añla bul vu...ûf

Elli altı olur añla âşikâr
Fehm iderseñ altı no...tayla i yâr

Elli altı iki bÿst ü heşt olur
 Nuñ... u «aç-ı vech-i Aħmed görünür
 v. 109-b

İUnşurında şeş nu...âñ bÿ-gümân
 Sâjat-i leyl ü nehâr oldı İayân

Şeş nu...aşla oldı şÿ cüz ü kelâm
 Añla ebrünuñ beyânın ve's-selâm

3910 Çârdur ĥâcib da«ı ebrû gibi
 Çâr «aç-ı Âdem oldı ey zekı

No...tasında iki ĥarf-i nûn u kâf
 Âşikârâ oldı fehm it bÿ-«ilâf

Çâr ĥarf ü bâ-dü nu...aç âşikâr
 Şeş şalât-ı cehrdür fehm eyle var

Çâr ĥarfün İunşurı bÿ-reyb ü şÿn
 Şânz-deh «aç sırrıdur fehm it ya...ın

Hejdeh olur bâ-dü nu...aç bÿ-cidâl
 İÂlem-i hejdeh hezâra oldı dâl

3915 Çâr ĥarf ile yigirmi-ki olur
 Bÿst ü heşt ĥarfün nu...âñın gösterür

İki no...ta İunşurında bÿ-ğalat
 Fazl-ı Ĥa...dan @âhir oldı heşt «aç

İUnşurında no...ta vü ĥarfün i yâr

^aâhir oldı sâjat-i leyl ü nehâr

Dört hurûf iki nukât ile tamâm
Fazl-ı Hâ...’dan oldı sı cüz ü kelâm

Çâr-deh «at ebcisinde bî-gümân
Oldı ism-i hâcibüñ fehm it jayân

3920 Hârf ile görünür bî-reyb ü şîm
No...ta vü eczâ-yı Allâh ey emîm

İki no...tayla olur bîst âşikâr
Bîst rekâat sünneti fehm eyle var

Hî elif ü çîm ü bî eczâda bil
Sırr-ı deh elvâha olmışdur delîl

No...tasında nüh felek sırrı jayân
Görinür hem nüh teşehhüd bî-gümân

Nûz-dehdür deh hurûf u nüh nu...at
Mañni-yi tisja jaşerdür bî-galat

3925 Bî-imâle şeş cihâta oldı dâl
Kâf u nûn eczâsına hem bî-cidâl

v. 110-a

No...tası heft oldı heft «atfa jalem
Heft âyet sırrıdur fehm eyle hem

Bî-mükerrer heşt firdevs-i berîm
Oldı deh eczâ-yı hâcib ey emîm

No...tası penc ism-i fı vü dâd u lâm
Oldı fehm it heşt harfün ve's-selâm

Penc geldi harf-i müjgân âşikâr
Oldı @âhir ism-i Fazl-ı Kird-gâr

3930 No...ta-i müjgândan hem ey civân
Çâr müje sırrını fehm it jayân

Gösterür hem çâr «att-ı Âdem'i
Ma'nisi hem çâr harf-i mu'cemi

Müje hem üç ism-i Fazl-ı Ha.....'a dâl
Oldı fehm it bu sözi bî-...îl ü ...âl

No...tasında sırr-ı üç nev'â şalât
Görinür hem sırr-ı üç jâlem zi-±ât

Sitte-i eyyâm sırrı âşikâr
Oldı harf ü no...tasında añla var

3935 Nüh hurûf u no...ta-i müjgân hem
Nüh felek esrârına oldı jâlem

Çâr-deh «att-ı ruh-ı insâna dâl
Oldı eczâsı jayân bî-...îl ü ...âl

No...tasında yânz-deh sırr-ı sefer
Görinür hem şa.....a sırrı bî-«atar

Bî-imâle oldı nüh harf âşikâr

Tişja âyât-ı Kelım'ı hem añla var

No...tasıdur heft «ať ey kâm-yâb
Hem da«ı heft âyet-i Ümmü'l-kitâb

3940 Nüh ħurûf u heft no...ta bı-gümân
Şânz-deh «ať sırrına oldı nişân

Bı-mükerrer heşt cennetden «aber
Verdi bil eczâ-yı müjgân ser-be-ser

Heft no...tayla olur on beş tamâm
Gösterür on beş namâzı ve's-selâm

v. 110-b

Faız-ı Ĥa...dan geldi laf@-ı Câvidân
Altı ħarf-i kâf u nûn fehm it jayân

Oldı altı ibtidâ sırrına dâl
Şeş nu...âť-ı muĥkeme hem bı-cidâl

3945 İki rekjât cumja sırrına jalem
Oldı iki no...tası fehm eyle hem

Gösterür Ĥavvâ vü Âdem nuffesin
Hem bidâyet hem nihâyet no...tasın

Ĥarf ü no...ta heşt cennetdür jayân
Heşt «ať-ı Âdem'e oldı nişân

Ebcedin fehm it zi-Faız-ı sermedı
İki no...tayla olur altmış yedi

Gösterür Allâh ismin âşikâr
Kim olur altmış yedi ey hûş-yâr

3950 Şeş hurûf ile olur fehm eyle hem
Fazl-ı Ha...’dan yetmiş üç harfe jalem

Ebced ile şeş hurûf-ı Câvidân
Gör elif lâm mîm sırrıdur jayân

Bı-mükerrer penc laf@-ı Câvidân
Oldı penc esmâ-yı Fazl-ı ğayb-dân

Bâ-dü no...ta heftdür bı-irtiyâb
Heft «att-ı vech-i ümdür bı-ıicâb

Ebcedinde penc harfün ...ı taleb
İki otuz iki nu... u «att-ı Rab

3955 Evvelinde cüm harfi bı-gümân
Oldı nâm-ı Fazl-ı Yezdân’a nişân

Hem cemâl ile celâli gösterür
Sırr-ı cüm-i Câvidân ey kân-ı nûr

Elifinde vahdet-i zât âşikâr
Oldı fehm eyle zi-Fazl-ı Kird-gâr

Vâvı oldı şeş cihet sırrına dâl
K’anda yüz gösterdi Fazl-ı ±ü’l-celâl

Çâr «att-ı istivâ bı-reyb ü şın

Oldı dâlında jayân fehm it ya...ın

3960 Nûnı hem nûn-ı mu...atıdır i yâr
Kim gelüpdür âkirinde âşikâr

Harf ü no...ta sırrına oldı jalem
Elli va...tün sırrıdır fehm eyle hem

v. 111-a

Câvidânı-nâmedür ey dın eri
Evvel âkir kâjinātuñ rehberi

Câvidânı-nâmedür jilm-i hayât
O...uyup fehm eyleyen bulmaz memât

Câvidânı-nâme hall-i müşkilât
Câvidânı-nâmedür deryâ-yı zât

3965 Bulmağ¹⁷³ isterseñ hayât-ı câvidân
Rû-kitâb-ı Câvidân-nâme be-hân

Dört kitâbuñ majnisine bı-ıhicâb
Câvidân-nâmedendür fetı-i bâb

Câvidânı-nâmedür cânım menüm
Çıble-gâhum dınüm jınânum menüm

±ıkr tesbıh ü namâzum rüz u şeb
Câvidân-nâmedür ez-Fazl-ı Rab

Câvidân-nâme oldı hırz-ı cân

¹⁷³ Der-kenar: bulma...

Kim getürse buldı şeytândan amân

3970 Cım elif ü vâv u dâl elif ü nûn
Oldı taḥlîlinde hejdeh bî-füsûn

No...ta vü eczâ-yı Allâh oldı bil
On sekiz biñ jâlemi hem fehm ...ı

Heft batna no...tası oldı jalem
Sebja ebvâbı jayân gösterdi hem

Bî-imâle on iki «atfa nişân
Oldı fehm eyle bu sırrı bî-gümân

Penc no...tayla zi-Fazl-ı ±ü'l-celâl
On yedi rekjat namâza oldı dâl

3975 Bî-mükerrer hejdeh eczâ âşikâr
Deh «af-ı elvâḥ-ı Mûsâ'dur i yâr

Deh ḥurûf u penc no...ta ey hümâm
Sırr-ı on beş rekjat oldı ve's-selâm

Gel berü ey tâlib-i şî-murğ-ı Çâf
Fehm ...ı şî-murğ sırrın bî-«ilâf

Pencdür esmâ-yı şî-murğ âşikâr
Hem-çü nâm-ı Fazl-ı zât-ı Kird-gâr

Fazl-ı Ḥa...dur sırr-ı şî-murğ-ı cihân
Uşta şî cüz ü kelâm aña nişân

v. 111-b

3980 Otuz eczâ-yı kelâm-ı ±ü'l-celâl
Oldı şm-murğ-ı cihâna ğayb¹⁷⁴ dâl

Otuz olduğına eczânuñ sebeb
Bıst ü heşt bâ-lâm-elifdür ...ı taleb

No...tasında oldı şm-murğun ğayân
İbn ü eb ü rûh sırrı bğ-gümân

~ûret-i eczâ-yı fı vü đâd u lâm
No...ta vü ğarfinde @âhir ey hümâm

ğUnşurında no...ta vü ğarfün ğayân
ââhir otuz iki nuş...-ı ğayb-dân

3985 ğUnşur u ğarf ü no...ta şm-murğ-ı Çâf
Oldı sırr-ı erbağın bğ-«ilâf

Sğn ü yî vü nûn¹⁷⁵ u rî vü ğayn bil
Olur eczâ şmz-deh bğ-...âl u ...îl

» il...at-i Âdem göründi bğ-«ilâf
Yağni kim Âdem durur şm-murğ-ı Çâf

Gösterür «urşud ü mâhı âşikâr
Hem de on bir yıldızı fehm eyle var

No...tasında pânz-deh rekâat namâz

¹⁷⁴ Der-kenar: ğayba

¹⁷⁵ Şair, harflerle “şm-murğ” kelimesini yazmaya çalışmış. Bunun için “nûn” yerine “mğm” yazılmalıdır.

Oldı @âhir fehm it dâna-yı râz

3990 H̄arf ü no...ta b̄jst ü heşt nuḫ...-ı Resûl
Oldı şı-murğun beyânın ...ı ...abûl

Bı-imâle heşt cennetden nişân
Gösterür hem heşt «atı bı-gümân

No...tası on iki «atıta oldı dâl
Hem on iki burcdur bı-...îl ü ...âl

Sız-deh eczâ-yı şı-murğ-ı cihân
Bı-mükerrer şeş olur fehm it jayân

Kâf u nûn eczâsın eyler âşikâr
Şeş cihet mañisidür hem aña var

3995 No...tasında çâr jünşur bı-galat
Görinür hem çâr cûy u çâr «at

Fazl-ı H̄a...’dan h̄arf ü no...ta deh olur
Deh «at-ı elvâhı sırrın gösterür

jUnşurında şeş hurûfuñ ey civân
Sâjat-i leyl ü nehâr oldı jayân

Fazl-ı H̄a...’dan oldı şı cüz ü kelâm

v. 112-a

jUnşur u şeş h̄arf-i şı-murğ ve’s-selâm

Hüdhüd oldı çâr h̄arf ey nev-civân

Çâr «atf-ı Âdem'e oldu nişân

4000 ĞUnşurında çâr Ğarfün bğ-galat
Âşikârâ görünür on altı «atf

No..ta vü eczâ-yı Allâh âşikâr
Ebcedinde görünür fehm eyle var

On sekiz biñ Ğâlemün hem ser-be-ser
Gösterür sırrını hüdhüd ...ıl na@ar

Çâr Ğarf ü bâ-cümel bğ-...il ü ...âl
Bğst ü dü nuğ...-ı Kelğm'e oldu dâl

Deh olur eczâda hem bğ-reyb ü şğn
Deh «atf-ı elvâğ sırrıdur ya...ğn

4005 Deh Ğarfün Ğunşurı ey nev-civân
Mağni-yi çil rüzdur fehm it Ğâyân

ĞUnşur u deh Ğarf hem pencâh olur
Remz ile pencâh va...ti gösterür

Çâr Ğunşur no...tasında âşikâr
Çâr cüy-ı cenneti hem aña var

Çâr-deh «atfın beyânın bğ-galat
Gösterür eczâ-yı hüdhüd bâ-nu...atf

Bâ-deh eczâ vü nu...atf bğ-reyb ü şğn
Ebced-i @âhırle hem fehm it ya...ğn

4010 Gösterür şı vü du nuñ...-ı Âdem' i
Şı vü du «at oldı hem ey Âdemı

Nâmesin fehm it Süleymân' uñ budur
Kim iletdi Bel...ıs'a hüdhüd çü nûr

İstivâ-yı tâc-ı hüdhüd hem jayân
Otuz iki no...ta olmaşdur nişân

Gördigi şı-murğ budur âşikâr
Hüdhüdüñ fehm it bu esrârı i yâr

4015 No...ta vü eczâ-yı hüdhüd bâ-cümel
Sırr-ı yüz on dört süverdür bı-cidâl

Bı-imâle hüdhüd olur şeş hurûf
Şeş hurûf-ı kâf u nûndur bul vu...ûf

v. 112-b

İUnşurıdur şeş hurûfuñ bıst ü çâr
Rûşen oldı sâjat-i leyl ü nehâr

Şeş hurûf ile olur otuz tamâm
Gösterür majni-yi şı cüz ü kelâm

Dört nu...atla yine şı vü çâr olur
İki hefdeh secde sırrın gösterür

4020 Yî vü elif ü lâm u yî elif ü lâm
Seksen altı¹⁷⁶ olur ey jâlm-ma...âm

¹⁷⁶ Mantıken seksen altı yerine seksen iki olmalı; çünkü beytin ilk dizesinde sayılan harflerin ebced değerleri toplamı 82 etmektedir.

âhir eyler şı vü du ħarfüñ ħayân
İnbisâtın fehm iderseñ bı-gümân

Seksen altı¹⁷⁷ çâr no...tayla olur
Seksen altı secde sırrın gösterür

Seksen altı secde yaħni bı-gümân
Oldı üç nevħa şalât içre ħayân

Bı-mükerrer ħı vü yî vü dâl elif
Lâm ħı yî dâl elif lâm bı-«alef

4025 Penc olur çün ism-i Fazl-ı bı-niyâz
Gösterür hem penc ev...ât-ı namâz

No...tasında sırr-ı ibn ü eb ü rûħ
Hem se rekħat şâm sırrı bul fütûħ

Heşt «atdur penc ħarf ü se nu...at
Heşt cennetdür¹⁷⁸ sırrıdur hem bı-ħalat

Ĥı vü yî dâl elif lâmuñ i yâr
Ebcedinde sırr-ı pencâħ âşikâr

Penc ħarf-i ebced elli beş olur
Ĥâmet esrârını rûşen gösterür

4030 İki no...tayla olur bı-reyb ü şıñ
Elli yedi fehm it ey dâñâ-yı dıñ

¹⁷⁷ Seksen altı ifadesi yerine seksen iki olmalıdır.

¹⁷⁸ -dür ekinin anlam ve vezin gereħi fazla olduğunu düşünüyöruz.

Çıı...ı oldu erbaıın sırrı tamâm
Hefdehi sırr-ı hâzardur ve's-selâm

~ûret-i neml-i Süleymân âşikâr
Oldı üç harf ile bir no...ta i yâr

İsm-i fı vü dâd u lâma harfi dâl
No...tasıdur vahdet-i zâta mi&âl

Harf ü no...ta çâr «attın gösterür
İstivâdan k'Âdem'ün vechindedür

v. 113-a

4035 Elli va...te nûnıdur fehm it jalem
Erbaıın sırrını gör mûminde hem

Lâmı şı cüz ü kelâm oldu ya...ın
Sırr-ı mâh-ı şavm hem bı-reyb ü şın

Ebced-i üç harf-i neml ü no...ta hem
Oldı Ha...dan yüz yigirmi dört jalem

Verdi yüz yigirmi dört biñden «aber
Kim gelüpdür enbiyâ «ayrü'l-beşer

jUnşurında nemlün oldu âşikâr
On iki «att-ı »udâ-yı Kird-gâr

4040 On beş olur nûn u mûm u lâm ile
Cumja sırrın gösterür mûmâ ile

On to...uzdur jünşur-ı no...tayla bil

No...tasıyla muhkemâtı fehm ...ı

İUnşurında no...ta vü nemlüñ i yâr
Şânz-deh «at sırrı oldu âşikâr

No...ta ile hefdeh olur bî-gümân
Görinür hefdeh hâzar sırrı jayân

Nüh olur eczâda nûn u mîm ü lâm
Nüh felek sırrını gösterdi tamâm

4045 Çâr no...ta çâr junşurdur jayân
Çâr nehrüñ sırrıdır hem bî-gümân

Bî-imâle nûn u mîm ü lâm i yâr
Şeş hurûf-ı kâf u nûndur âşikâr

No...tası hem ez-»udâ-yı ±ü'l-celâl
Üç nu...ât-ı kâf u nûna oldu dâl

İUnşurı şeş harfüñ oldu bîst ü çâr
Rüşen oldu sâjat-i leyl ü nehâr

İUnşur u şeş harf olur otuz tamâm
Gösterür maînâ-yı sî cüz ü kelâm

4050 Lâm-elif sî vü du nu...a jalem
Oldı üç no...tayla idrâk eyle hem

Bî-mükerrer nemlüñ eczâsı jayân
Heft «at esrârına oldu nişân

Bâ-se no...ta deh «at-ı levh-i Kelım
Oldı şeş harf añla ez-Fazl-ı jaım

v. 113-b

Bah&-i nemi ü yâ Süleymân ey hümâm

^aâhir oldı fehm iderseñ ve's-selâm

Didi Allâh'uhn durur mâh-ı Receb
Aḥmed-i ümmı Resûl-i Fazl-ı Rab

4055 Verdi ism-i Fazl-ı Rahmân'dan «aber
K'oldı üç harf iki no...ta ser-be-ser

Bu jalâmet ğayrı ayda yo... i yâr
Muḥterem olduğı budur âşikâr

Ḥarf ü no...ta pencdür çün ey hümâm
Gösterür penc ism-i Allâh tamâm

Penc va...t esrârına oldı jalem
Penc «atf-ı Âdem'e dâl oldı hem

jUnşuru üç harfün on iki olur
On iki «atf-ı Kelım'i gösterür

4060 Üç hurûf ile olur on beş namâz
Cumja sırrın gösterür ey ser-firâz

Bâ-dü no...ta hefdeh olur bı-gümân
Gösterür hefdeh ḥazar sırrın jayân

Rî vü çüm ü bî olur eczâda bil
Heft «att-ı vech-i Hıvâ'ya delîl

No...tasında heşt cennet âşikâr
Heşt «att-ı Âdem'i hem añla var

Hem da«ı eczâ-yı ism-i Fazl-ı Rab
Oldı sekiz no...ta-i ism-i Receb

4065 Çünkü ism-i Fazl-ı Ha... oldı Receb
Muhterem olduğına budur sebeb

Her Receb ayında hem ey kân-ı nûr
Gözler açıldığı bu ma'ni durur

Ya'ni Receb sırrına her kim ire
Gözin açup Fazl-ı Yezdân'ı göre

Heft harf ü heşt no...ta ey civân
On beş olur görünür sırr-ı ezân

Bı-imâle çâr eczâ-yı Receb
Çâr «att-ı Âdem oldı ...ıl taleb

4070 No...tası şeş kâf u nûna dâl
Oldı şeş eyyâm hem bı-...îl ü ...âl

Deh «at-ı elvâh-ı Mûsâ bı-galat
Oldı fehm it çâr harf ü şeş nu...at

v. 114-a

Çâr harfün ebcedinde bı-gümân

Âşikârâ sırr-ı heftâd ey civân

Ebced ü ħarf ü nu...at heştâd olur
Fı-i Fazl-ı zât-ı Ħa...k'ı gösterür

Çâr ħarfün ĵunşurıyla bı-gümân
Olur üç kez şı vü du fehm it ĵayân

4075 Gösterür ĵañni Receb ey ħık-nâm
Sırr-ı üç şı vü du «atfı ve's-selâm

İsm-i Şajbân penc geldi bı-cidâl
Penc ismine Resûlün oldı dâl

Mâh-ı Şajbân çün benümdür dir Resûl
Sen Muĥammed sırrın andan iste bul

Penc ism-i zâtı hem ...ıldı ĵayân
Kim şifâtıdur Muĥammed bı-gümân

Penc evkât-ı şalâtı âşikâr
Gösterür hem penc «atfı añla var

4080 No...tasıyla deh «at-ı Mûsâ olur
ĵAşer âyâtun rumûzın gösterür

ĵUnşurında no...ta vü ħarfün ĵayân
Erbaĵın sırrı görünür bı-gümân

ĵUnşur u deh ħarf ü no...ta ey ricâl
Maĵni-yi pencâh va...te oldı dâl

No...tasından eyleseñ ...atı-ı na@ar
Âdem'ün ismi görine ser-be-ser

Oldı şînında jayân sı-sad derec
Hem da«ı AŞhâb-ı Kehf bı-hıç lec

4085 Kâf u nûn sırrını jaynı ...ıldı fâş
Kim anuñ emrindedür «uşkla yaş

Yaıni mescûd-ı melâ'ıkden nişân
Gösterür fehm it bu esrârı jayân

±ât-ı Ha.....'a elifi oldı jalem
Bu sözi fehm iden oldı muhterem

No...ta vü harf-i kelâm-ı Kird-gâr
Oldı nûnında birâder âşikâr

Bu sebebden mâh-ı Şajbân ey civân
Fazl-ı Ha...'dan Aḥmed'ün oldı jayân

v. 114-b

4090 Yaıni sırr-ı zât u sırr-ı kâf u nûn
Sırr-ı Âdem hem derec hem sırr-ı nûn

Fazl-ı Ha...'dan cümlesi bı-reyb ü şıın
ââhir oldı Aḥmed'e fehm it ya...ın

On beşinde emr olupdur hem Berât
Añladuñsa bulduñ âteşden necât

Yaıni on beş cumja sırrına iren

Fazl-ı Hâ... dırdârını oldur gören

Oldı eczâsında Şajbânuñ jayân
Çâr-deh «at hem-çü bedr-i âsumân

4095 Hem da«ı Şajbânda ey pür-hüner
âhir itdi Muştafâ şa.....u'l...amer

Ya;ni on dört «atdan fehm eyle var
Eyledi on altı «atı âşikâr

No...tasında görünür on beş namâz
Kim ...ılınur cumja gün ez-rûy-ı râz

Çâr-deh eczâ ile on beş nu...at
Sırr-ı bıst ü nüh süverdür bı-ğalat

Hem de bıst ü nüh hurûfı gösterür
Nisbeti Şajbânuñ Aḥmed'le budur

4100 Şın u jayn u bı elif nün ez-Celıl
Bı-mükerrer nüh olur eczâda bil

Nüh felek esrârın eyler âşikâr
Hem nüh âyât-ı Kelım'ı añla var

Heşt «ulde no...tası oldı jalem
Heşt «atı-ı Âdem'i gösterdi hem

Hefdeh olur heşt ü nüh bı-reyb ü şın
Gösterür hefdeh ḥazar sırrın ya...ın

Bı-imâle ħarf ü no...ta ey hümâm
Maıni-yi tisja jaşerdür ve's-selâm

4105 İsm-i Fazlu'llah-ı Rabbü'l-jâlemün
Penc ħarf-i Ramazân oldı ya...ın

Penc tekbır-i şehıd ü penc «at
Penc va...ti gösterür hem bı-galat

İki rekıat cumja ħarf-i kâf u nün
No...tasında âşikârâ bı-füsün

v. 115-a

İki no...ta penc ħarf-i Ramazân
Heft «atı-ı vech-i Hıvvâ'dur jayân

Ramazânda farz olduğı şıyâm
On iki mâh içre ez-Rabbü'l-enâm

4110 Bu ki đâd-ı Fazl-ı Hıyy-ı lâ-yenâm
Ramazân isminde geldi ey hümâm

Mâh-ı ümmet olduğı budur sebeb
K'anda gösterdi kemâlin Fazl-ı Rab

^aâhir eczâsında on dört muĥkemât
Hem de on dört «atı-ı vech-i Fazl-ı ±ât

No...tasında heşt cennet âşikâr
Heşt «atı-ı vech-i Âdem i yâr

No...ta vü eczâ yigirmi'ki olur

Bıst ü dü nuṭ...-ı Kelım'ı gösterür

4115 ~ûret-i @âhirle oldı añla hem
Bıst ü nüh ḥarfine Çur'ân'ıñ jalem

Bıst ü nüh gün şavm sırrın jayân
Gösterür fehm eyle ism-i Ramazân

Otuz olduğunu hem ey kân-ı nûr
Hey'et-i mecmûja ile gösterür

Hey'et-i mecmûja ile bı-«atar
No...ta-i @âhirden eylerseñ güzer

Çala bıst ü heft bı-reyb ü gümân
Leylet'ül-Çadr'ün beyânıdur jayân

4120 Ramazân sırrına yañı kim ire
Âşikârâ Leyletü'l-Çadr'i göre

Rî vü mım ü ḍâd elif nûn âşikâr
Bı-mükerrer dehdür eczâda i yâr

Oldı bismillâhuñ on ḥarfine dâl
Sırr-ı deh elvâḥdur hem bı-cidâl

On beş olur deh ḥurûf u penc nu...at
Gösterür on beş namâzı bı-ğalat

Bı-imâle to...uz olur âşikâr
Tisja âyâtuñ rumûzın añla var

4125 No...tasıdur şeş hurûf-ı kâf u nûn
Sitte-i eyyâmdur hem bî-füsûn

Ramazânun sırrını fehm it tamâm

v. 115-b

K'anda nâzil oldı Çur'ân ve's-selâm

Lâ ilâh' allâh ey tâlib jayân

Hem Muḥammedü'r-Resûlullâh bî-gümân

Bıst ü heşt ḫarf oldı bil ez-rûy-ı «at

Gösterür Çur'ân'ın aşlın bî-ğalat

Ya'ni ḡmân ez-»udâ-yı lâ-yenâm

Oldı bıst ü heşt ḫarf ile tamâm

4130 Kim ki ḡmân bıst ü heşt ḫarfe jayân
Getürüp ...lmazsa i...râr ey civân

Olmaz ḡmânı ḫa...atde ...abûl

Hem »udâ bizâr andan hem Resûl

Fazl-ı Ḥa...'dan sırrı oldı âşikâr

Kelime-i tevḫîdüñ i yâr añla var

Lâ ilâh'allâh on dört oldı bil

Hem Muḥammed Resûlullâh ez-Celîl

Muḫkemât esrârına oldı jalem

Çâr-deḫ «at sırrını gösterdi hem

4135 Lâ ilâh'allâh ey cûyâ-yı dıñ
Bı-mükerrer üç ħurûf olur hemıñ

İsm-i Fazl-ı Ħa.....'ı eyler âşikâr
Bu sözi fehm iden olur baxtiyâr

Hem Muĥammed Resûlullâh bı-gümân
Bı-mükerrer altı ħarf olur jayân

Kâf u nûn eczâsını bı-...îl u ...âl
Gösterür fehm it zi-Fazl-ı ±ü'l-celâl

%o...uz olur altı ile üç ħurûf
Nûh felek sırrıdur añla bul vu...ûf

4140 %o...uz ile bıst ü heşt ħarf ey civân
Olur otuz yedi fehm it bı-gümân

Muĥkemâtuñ oldı eczâsına dâl
Kim olur otuz yedi bı-...îl ü ...âl

Lâ ilâh'allâh eczâda i yâr
Erbaıñ sırrını eyler âşikâr

No...tasında eyle deh levĥi taleb
Kim anı Mûsâ'ya virmişdür çeleb

No...ta vü eczâ olur pencâh bil
Ħarf ü no...ta sırrıdur bı-...âl u ...îl

v. 116-a

4145 Kim izâsında anuñ elli namâz

Farz ...ıldı ol »udâ-yı bî-niyâz

Çâr-deh şûretle altmış dört olur
No...ta vü eczâ bu sırra ire gör

İki otuz ikiden verdi «aber
Kim o...ındı «attı u nu...-ı bü'l-beşer

Bî-mükerrer üç harf olsa hisâb
Olur altmış yedi fehm it bî-hicâb

Gösterür Allâh ismin âşikâr
Kim olur altmış yedi ey hüş-yâr

4150 Âdem ile hem de Havvâ'nun jayân
Fazl-ı Ha...dan oldu ismine nişân

Lâ ilâh'allâh oldu ya'ni bil
Ma'ni-yi Havvâ vü Âdem ez-Celîl

~ûret-i on dört ile on no...ta hem
Oldı bîst ü çâr sâjat ey didüm¹⁷⁹

Bî-mükerrer oldu eczâsı nişân
Şeş şüver sırrına fehm eyle jayân

Şeş süver kim ol durur Ümmü'l-Kitâb
Muḥkemât-ı aṣl-ı Ğur'ân bî-hicâb

4155 Hem Muḥammed Resûlullâh bî-gümân

¹⁷⁹ Der-kenar: ey nedim

Olur eczâda otuz to...uz jayân

Hey'et-i mecmûja ile ...r... olur
Erba'ın sırrını evvelde gösterür

No...tasından eyle ey cüyâ-yı Rab
On sekiz biñ jâlemüñ sırrın taleb

Elli yedi olur eczâ vü nu...at
Elli va...t u yedi «atdur bî-ğalat

Görinür hem on yedi rek'at namâz
Hem de çil ism-i »udâ-yı bî-niyâz

4160 Bî-mükerrer gösterür fehm it jayân
On iki burc-ı semâvîden nişân

No...tasında çâr junşur âşikâr
Çâr rek'at çâr «at hem aña var

Bî-mükerrer harf ü no...ta bî-ğalat
Rûşen itdi ma'ni-yi on altı «at

Bî-mükerrer harf ü no...ta ey civân
Hem da«ı otuz to...uz eczâ jayân

v. 116-b

Çâmet esrârına olmışdur jalem
Kim olur pencâ[h] u penc bî-bîş ü kem

4165 Hey'et-i mecmûja ile oldı bil
Elli altı ez-»udâvend-i Celîl

Oldı elli altı bil sırrına dâl
Kim şıfatda ...aldı Fazl-ı ±ü'l-celâl

Nuñ... u «atf-ı Ahmed'i gösterdi hem
K'oldı iki bıst ü heşt ey muhterem

Lâ ilâh'allâh eczâda jayân
Hem Muhammed Resûlullâh bı-gümân

Oldı yetmiş to...uz añla bı-ğalat
O...uduñsa Fazl-ı Ha... 'dan jilm-i «at

4170 Hey'et-i mecmûja ile añla var
Fı-i Fazlullah ...ldı âşikâr

Kelime-i tevhiyd ya'ni bilmiş ol
İsm-i Fazl-ı Ha... 'dur ey şâhib-uşûl

No...tasıdur bıst ü heşt bı-reyb ü şıñ
Bıst ü heşt harfe işâretdür ya...ın

Harf ü no...ta hey'et-i mecmûja hem
Fazl-ı Ha... 'dan oldı yüz sekiz jalem

Yüz tınâb-ı «aymedür yüzi jayân
Sekizi bâb-ı behişt-i Câvidân

4175 Bı-mükerrer no...ta vü harfin i yâr
İtibâr idüp ger eylerseñ şümâr

Ola yüz yigirmi dört bı-reyb ü şıñ

Enbiyânuñ gösterür ja...din ya...mın

Ya;ni yüz yigirmi dört biñ enbiyâ
Kâ"l-i tevĥîd-i Fazl-ı Kibriyâ

Kelime-i tevĥîd a;âdâınca hep
Verdiler «al...a «aber ez-Fazl-ı Rab

Bı-mükerrer ĥarfden ...ılsañ güzer
Hey"et-i mecmû;adan hem bı-«atar

4180 Kelime-i tevĥîd içün bı-reyb ü şıın
Geldi yüz yigirmi dört biñ mürselın

Φala yüz on bir ;aded bı-irtiyâb
Görine sırr-ı elif ey kâm-yâb

Ya;ni kim ĥarf-i elifdür añla var
Kelime-i tevĥîd-i Fazl-ı Kird-gâr

v. 117-a

Kelime-i tevĥîdüñ añla vaĥdetin
Bulasın tâ Fazl-ı Ĥa.....'un raĥmetin

Φavl-i illallâh u kavl-i lâ-ilâh
Cümle ĥûr u nûrdur bı-iştibâh

4185 Žarrı va«şiyât u müziyyâtdur
Nâr-ı süzân ja...reb ü ĥayyâtdur

±ikrini ...oyma dilüñden bir nefes
Fazl-ı Ĥa.....'uñ kim odur feryâd-res

Fazl-ı Hâ...’dan ...ı taleb ey ehl-i dil
Her ne ma...şûduñ ki var bî...âl u ...îl

Fazl-ı Hâ...’dan hâşıl olur her murâd
Fazl-ı Hâ...’dur pâdişâh-ı rûz-ı dâd

Sırr-ı lâ ilâhe illallâh i yâr
Oldı çün kim Fazl-ı Hâ...’dan âşikâr

4190 Vird idüp ...oyma dilüñden şubh u şâm
Tâ kim ola şâ...-ı ...albüñ ve’s-selâm

Laf@-ı dîm üç harfdür bî-reyb ü şîm
Hem-çü ism-i Fazl-ı Rabbü’l-jâlemîm

No...tasında @âhir üç nev’ja şalât
K’oldı on bir on beş on yedi zi-±ât

Harf ü no...ta oldı şeş eyyâma dâl
Kâf u nûn eczâsına hem ey ricâl

Ebcedinde iki şî vü du ya...m
Nuñ... u hañf-ı Âdem oldı yañni dîm

4195 Ebced ü bâ-üç hurûf-ı dîm jayân
Olur altmış yedi fehm it bî-gümân

Gösterür Allâh ismin âşikâr
K’olur ism-i Âdem ü Havvâ i yâr

Yetmiş olur ebced ü harf ü nu...at

Kâf u nûn sırrıdır aña bî-galat

Oldı eczâsında dînnün âşikâr
Heşt «afl-ı aşl k'oldur dînn i yâr

Gösterür sekiz behiştî hem jayân
Kim odur eczâ-yı ism-i gayb-dân

4200 Heşt teşehhüd sırrı hem ey ehl-i dînn
Oldı @âhir dînden fehm it ya...nn

v. 117-b

No...tasında şeş teşehhüd şeş süver
Şeş şalât-ı cehrdür hem bî-«atar

Çâr-deh olur ħurûf u no...ta hem
Muĥkemât esrârına oldı jalem

Gösterür hem çâr-deh «aflı jayân
K'Âdem'ün yüzinde yazdı müstejân

Hefdeh olur şüret-i @âhirle bil
Dînn şalât-ı Fazl oldı fehm ...ıl

4205 ~üret-i @âhirle eczâdan taleb
Çıl sefer sırrın eyâ cüyâ-yı Rab

Heşt eczâ bî-mükerrer şeş olur
Bâ-se no...ta nüh teşehhüd sırrıdır

Bâ-nüh ü şeş şüret-i @âhirle hem
Oldı on beş cumja sırrına jalem

On bir ile on yedi cemî olsa ger
Nuţ...-ı Aḥmed'den virür saña «aber

On beş ile on yedi hem añla var
Âdem'ün nuţ...ını eyler âşikâr

4210 Nuţ...-ı Aḥmed nuţ...-ı Âdem'dür tamâm
Dım-i Ḥa... yaḡni ki fehm it ve's-selâm

Penc ḡarf ü no...ta-i Fazl-ı Celîl
Oldı µmânuñ ḡurûfı fehm ...ı

Penc «atf-ı vech-i Âdem oldı hem
Penc va...te oldı hem Ḥa...dan jalem

No...tası oldı üç ism-i Fazl-ı Ḥay
Ol kim olmuşdur muḡıpt-i küll-i şey

Penc ḡarf üç no...ta olur heşt «at
Heşt bâb-ı «ulddur hem bµ-ḡalat

4215 Heşt teşehhüd sırrına hem oldı dâl
Añla µmân sırrın ey ehl-i kemâl

~ad tınâb-ı «ayme ḡarf-i kâf u nûn
Ebcedinde âşikârâ bµ-füsûn

Ebced ü üç no...ta beş ḡarf-i µmân
Sırr-ı jayn u lâm [u] yî olur jayân

Maḡni-yi µmân durur yaḡni jAlı

- Bu sözi fehmi eyleyen oldu velî
- v. 118-a
- Olur eczâ çâr-deh «atı delîl
Çâr-deh «atı oldu îmân ya'ni bil
- 4220 Muḥkemât esrârın itdi hem jayân
Fazl-ı Hâ... 'dan kim odur Seb'âl-me'ân
- Deh «at-ı elvâḥ-ı Mûsâ âşikâr
No...tasında fehmi it îmânun i yâr
- Çârdeh eczâ ile on no...ta hem
Nu...ına oldu Mes'ûhâ' nuñ jalem
- ~ûret-i penc ile bîst ü nüh olur
Sırr-ı bîst ü nüh süver sırrı durur
- Bâ-se no...ta şî vü du olur tamâm
Ya'ni îmân oldu şî vü du kelâm
- 4225 Bî-mükerrer çâr-deh ḥarf ey civân
Heft «at-ı vech-i Ḥavvâ' dur jayân
- ~ûret-i Ḥavvâ' da ya'ni heft «at
Oldı îmân Fazl-ı Hâ... 'dan bî-ğalat
- No...tasında pâ vü çâ ü jâ vü gâ
Çâr rek'at sırrı hem bî-mâcerâ
- Bî-mükerrer no...ta îmân ser-be-ser
On bir olur ḥarf ü no...ta bî-«atar

Gösterür on bir namâzı âşikâr
Kim buyurmuşdur seferde Kird-gâr

4230 Sırrını bildüñse µmânuñ tamâm
Bulduñ µmân-ı jafâyı ve's-selâm

Penc ħarf oldu emânet âşikâr
Penc ħarfüñ sırrıdur fehm eyle var

Penc ħarf ü no...ta-i Fazl oldu hem
Penc «aḥḥa oldu hem Ḥa...dan jalem

No...tasında sırr-ı üç nevja namâz
K'oldı bâ vü te vü & ey merd-i râz

Penc ħarf ü se no...ta olur sekiz
Heşt «aḥḥ-ı aḥḥıdur eyle temjz

4235 Oldı eczâsında @âhir muḥkemât
Kim odur on dört «uḥûḥ-ı ümmehât

Budur esrâr-ı emânet şöyle bil
Kim kelâmında didi Fazl-ı Celîl

v. 118-b

No...tası deh «aḥḥ-ı Mûsâ-yı Kelîm
Kim anı levḥ üzre yazmışdur Çadîm

Ḥarf ü no...ta sâjat-i bîst ü çehâr
Oldı bil sırr-ı emânet âşikâr

Bj-mükerrer heşt cennetdür jayân

Hem da«ı eczâ-yı nâm-ı ğayb-dân

4240 No...tası şeş ibtidâ-yı Câvidân
Şeş ħurûf-ı kâf u nûn hem bî-gümân

Ħarf ü no...ta oldı on dört ey civân
Rûşen oldı maıni-yi Sebjal-meân

İki on dördten «aber verdi saña
Bil emânet oldı nuı...-ı Kibriyâ

Heşt ħarfün ğunşurından ...ı taleb
Otuz iki nuı...-ı zât-ı Fazl-ı Rab

Sırr-ı bıst ü heşt ü şı vü du tamâm
Oldı fehm eyle emânet ve's-selâm

4245 ğAhd üç ħarf oldı Ħa... 'dan bî-gümân
Sırr-ı üç nevja şalât oldı ğayân

Nâm-ı Fazl-ı Ħa..... 'a hem oldı ğalem
İbn ü eb ü rûhı @âhir itdi hem

Ebced ü bâ-ıahd seksen ikidür
No...tasıyla fı-i Fazl'ı gösterür

Bıst ü heşt ħarfün hem eczâsına dâl
Oldı fehm it ğahd-i Fazl-ı ü'l-celâl

Oldı eczâsı sekiz «atfa ğalem
Kim odur ğahd-i »udâ-yı bıst ü kem

4250 İUnşurında heşt ħarfün âşikâr
Sı vü du nuş...-ı »udâ-yı Kird-gâr

No...tasında görünür penc va...t namâz
Fazl-ı Ħa...’dan ħahdüñ ey dâñâ-yı râz

Ħarf ü no...ta sıız-deh olur ya...ın
~ûret-i @âhirle hem bıı-reyb ü şın

Gösterür on altı «atı âşikâr
K’Âdem’ün yüzinde yazdı Kird-gâr

~ûret-i ħahd ile heşt eczâ ħayân
Ebcedi hem heşt ħarfün bıı-gümân

v. 119-a

4255 Penc no...tayla olur şeş sı vü du
Sırr-ı şeş sı vü du «atdur ey ulu

Yaħni nuş...-ı «atı-ı vech ü dest ü pâ
İAhd-i Fazl-ı Ħa...’dur añla tâlibâ

Bıı-mükerrer oldı ħayn u ħı vü dâl
Heft «atı-ı üm zi-Fazl-ı ±ü’l-celâl

Se nu...atla deh «atı-ı elvâħ olur
Enbiyânuñ Ħa... ile ħahdi budur

Sırr-ı ħahd oldı ħayân ey nıık-nâm
İAhdı cehr eyle unutma ve’s-selâm

4260 Bıı-mükerrer bııst [ü] nüñ süre ħayân

Çâr-deh şekl oldı fehm it bî-gümân

Elf ü lâm mîm elif ü lâm u râ
Kâf u hâ yâ jayn u şâd u tâ vü hâ

Yâ vü şın hâ mîm jayn u şın ü ...âf
%â vü şın ü mîm ü şâd u nûn u ...âf

Tâ vü şın hâ mîm elif lâm mîm şâd
Hem elif lâm mîm râ ey «ûş-nihâd

Çâr-deh şekl oldı bu vech ile bil
Çâr-deh «at sırrına oldı delîl

4265 K'Âdem'ün yüzinde yazdı Fazl-ı Hâ...
» âme-i ...udretle bî-şavt u nuṭu...

Bu cihetden mujiz olmışdur kelâm
K'anda geldi cennet-i müfred tamâm

Ya'ni Çur'ân ki aşıldur on dört hurûf
Geldi bîst ü nüh sûrede bul vu...ûf

Şekl-i bîst ü nüh süver hem âşikâr
Bî-mükerrer çâr-deh oldı i yâr

Sûre-i Seb'âl-meâna oldı dâl
Mujiz-i Aḥmed budur bî-...îl ü ...âl

4270 Nüh nu...at «od nüh teşehhüd sırrıdır
Rüşen olmuşdur beyân-ı Hâ...'da gör

Çâr-deh şekl-i süver ey muhterem
Muhtemât-ı çâr-deh harf ile hem

Bıst ü heşt nuş...-ı Muhammed'dür jayân
Kim odur aşı-ı kelâm-ı âsumân

v. 119-b

Nüh nu...atla şı vü heft olur i yâr
Muhtemât eczâsın eyler âşikâr

Otuz iki nuş... ile penc ism-i ±ât
Oldı bil eczâ-yı on dört muhtemât

4275 Harfi on dört sürenün bı-reyb ü şın
Oldı fehm eyle otuz sekiz ya...ın

Otuzı oldı otuz cüz ü kelâm
Sekizi bâb-ı sekizdür ve's-selâm

Oldı to...uz no...ta ile ...ır... yedi
Heft «atı u erbaın sırrın didi

Hem de ism-i Âdem'e oldı jalem
Bâ-müsemâ çıl ü heft ey muhterem

Bâ-se harf bânını pencâh olur
Maıni-yi pencâh namâzı gösterür

4280 No...ta-i fâ ile olur elli bir
Elli bir rekâat namâz sırrına ir

No...ta-i fâ ile to...uz no...ta hem

Oldı deh elvâh-ı Mûsâ'ya jalem

Çismet-i otuz yedi otuz sekiz
Oldı yetmiş beş bil ey ehl-i temiz

Yetmiş ikisidür eczâ-yı hürûf
Üçü nuñ... u şavt u ...uvvet bul vu...ûf

Üç hürûf-ı bâtın ile bî-gümân
Gösterür yetmiş sekiz harfi jayân

4285 Oldı nüh no...tayla seksen yedi hem
Bil mu...atfaj sırrını ey muhterem

Eyleseñ üç harf-i bâtından güzër
Çala seksen dört zi-Fazl-ı dâd-ger

Gösterür üç bîst ü heşt «atfı i yâr
K'oldı vech ü dest ü pâdan âşikâr

Sırr-ı Çurñan bîst ü nüh sûre tamâm
Geldi on dört sûre içre ve's-selâm

Oldı ism-i Fazl-ı Yezdân'a jalem
Fehm iderseñ şüret-i laf@-ı ...alem

4290 No...tasıdur iki harf-i kâf u nûn
Aşl-ı mevcûdât mâ-kân mâ-yekûn

v. 120-a

Oldı üç harfinde @âhir bî-cidâl
jÂlem-i gayb u şehâdet hem «ayâl

~ad tınâb-ı «ayme şm cüz ü kelâm
Erbaıın esrârı hem ey nık-nâm

Oldı ...âf u lâm u mımüñ âşikâr
Ebcedinde bu beyânı añla var

Oldı üç ħarf-i ...alem bâ-dü nu...at
Fazl-ı Ħa...’dan penc va...t u penc «at

4295 Tışja âyât-ı yed-i Mûsâ jayân
Oldı eczâ-yı ...alemden ey civân

Ol ...alem kim adıdur anuñ jaşa
Leşker-i Firjavna oldı ejdehâ

No...tası penc oldı sırr-ı «umsa dâl
Oldı fehm it bu sözi bı-...il ü ...âl

Penc no...ta nüh ħurûf ey ehl-i dıın
Çâr-deh «at sırrıdur bı-reyb ü şıın

Bu durur sırr-ı cerâcir-i ...alem
K’oldı Ħa...’dan çâr-deh «atta jalem

4300 Sırr-ı tâ vü yâd[a] oldı hem jayân
Çârdeh şekl-i ...alemden ey civân

»al... evvel sırrı oldı âşikâr
Kim buyurmışdur Resûl-i Kird-gâr

Çalem evvel diduğı ya;ni Resûl

Çâr-deh «atfa işâret oldı ol

Çâr-deh «at kim odur Ümmü'l-Kitâb
İbtidâ andan gerekdür fetḥ-i bâb

Hem da«ı nûn ve'l-...alem sırrı budur
Kim beyân itdi anı Fazl-ı Gâfûr

4305 Yaḫni nûn pencâhdur ḫarf ü nu...at
Olmağa bâjî& ...alemdür safr u «at

Hem ...alem vâsıtasıyla bî-gümân
Oldı l...râ bism-i Rab sırrı jayân

Bu cihetden dir işitdüm Muştafâ
Gökde a...lâmın şarḫın ez-»udâ

Yaḫni keşf oldı bana ceffe'l-...alem
Sırr-ı levḫ üzre nigeḫ etmişdi rakam

Ebced ü nüh ḫarf-i ...âf u lâm u mîm
No...ta vü eczâ hem ez-Fazl-ı ja@m

v. 120-b

4310 ~ûret-i üç ḫarf hem bî-reyb ü şîm
Hey"et-i mecmûja ile hem ya...m

Üç yüz altmışdur derec sırrın jayân
Gösterür fehm it ...alem ey nev-civân

Üç yüz altmış oldı hem Çur"ân da«ı
Bîş ḫarf üç no...ta ile ey a«ı

Ya'ni kim Qur'ân ...alemdür âşikâr
İtdi göklerden bu sırrı añla var

^aâhir itdi cümle âyât-ı Hâ... 'ı
Gösterüp Âdem' de zât-ı Mutla...ı

4315 Nüh hurûf-ı ...âf u lâm u mîm hem
Bî-mükerrer oldı şeş harfe jalem

Ya'ni oldı şeş hurûf-ı kâf u nûn
Fâzî-ı Rahmân' dan ...alem ey reh-nümûn
^aâhir itdi ma'ni-yi şeş ibtidâ
Sitte-i eyyâm hem bî-mâcerâ

Bâ-nu...at şeş harf oldı bî-cidâl
Yânz-deh rek'at sefer sırrına dâl

Şeş teşehhüd şeş hurûfında jayân
Oldı «od yo... bu söze reyb ü gümân

4320 İ'tibâr-ı yânz-deh bâ-şeş i yâr
Gösterür hefdeh şalâtı âşikâr

Nüh teşehhüd «od nüh eczâ-yı ...alem
Oldı Hâ... 'dan bu «aber rûşen direm

İ'tibârı bâ-nüh ü şeş «od jayân
Sırr-ı pânz-deh rek'at oldı bî-gümân

Üç hurûf-ı @âhir ile biş nu...at
Şeş teşehhüd sırrıdır «od bî-galat

Bıst ü heşt ü şı vü du «att-ı »udâ
Âşikâr oldı ...alemden tâlibâ

4325 ^aâhir oldı maşni-yi sırr-ı ...alem
Fazl-ı Yezdân' uñ beyânından bu dem

Sırr-ı ...âf-ı ...uvvet ü lâm-ı jalım
Mıym-i mülk-i Fazl-ı sultân-ı ...adım

Cümlesi oldı ...alemden âşikâr
Fazl-ı Hâ... 'dan bu beyânı añla var

Yaşni sırr-ı evvel ü âkir tamâm

v. 121-a

Âşikâr oldı ...alemden ve's-selâm

Levh hem mi&l-i ...alem i yâr ba...
Oldı ism-i Fazl u çâd u lâm-ı Hâ...

4330 Çıldı hem üç neş'a «at sırrın jayân
» at sırr-ı müjgân u «att-ı ebruvân

Çârdeh muhkemle şı cüz ü kelâm
O...ı levhüñ ebcedinden ey hümâm

Üç hurûf-ı levh ile ...ır... yedidür
İsm-i Âdem bâ-müsem mâ görünür

Hem otuz gün şavm on yedi namâz
^aâhir oldı levhden ey merd-i râz

O...1 eczâsında levhüñ heşt «at
K'Âdem'ün vechinde geldi bî-ğalat

4335 Levh vech-i Âdem oldı âşikâr
O...1 «att-1 levh-i vechüñ añla var

İki no...ta kâf u nûn harfin jayân
Çıldı levhüñ bâtınında bî-gümân

Heşt harf-i levh iki no...ta hem
İAşer âyet sırrına oldı jalem

İUnşurında heşt harfün âşikâr
Sı vü du nuş...-1 »udâ-yı Kird-gâr

İki no...ta İunşurıyla erbaıın
Sırrıdur fehm it bu ...avli ey emıın

4340 Bâ-janâşır levh eczâ vü nu...at
Gösterür pencâh şalâtı bî-ğalat

Bî-mükerrer heşt eczâ oldı şeş
Âdem'ün şeş «att-1 vechidür iriş

Kim irür ba'd-ez-bulûğ ey nev-civân
»att-1 jârız janfe...a şârib jayân

İstivâ ile olur şeş «at bular
Der-izâ-yı şeş hurûf-1 levh i yâr

Cümle esrâr-1 »udâ-yı lâ-yenâm

» att-ı levh-i Âdem oldu ve's-selâm

4345 Verdi şeş harf-i Süleymân ey civân
Kâf u nûnuñ şeş hurûfından nişân

v. 121-b

Şeş nu...ât u şeş teşehhüd şeş süver
Oldı şeş harf-i Süleymân ...ıl na'ar

No...tasında ism-i Fazl-ı bî-niyâz
Görinür hem sırr-ı üç nev'â namâz
Oldı üç no...tayla altı harf hem
Nüh teşehhüd sırrına Ha... 'dan jalem

Hem nüh âyât-ı yed-i Mûsâ jayân
Oldı fehm eyle Süleymân bî-gümân

4350 Sıni bîst ü heşt ü sı vü du tamâm
Lâmı oldı sırrı sı cüz ü kelâm

Yîsı sırr-ı deh levh-i «att-ı Kelîm
Mımi sırr-ı erba'ün bî-ters ü bîm

Vahdet-i zâta elif oldı jalem
Nûnı harf ü no...ta-i pencâh hem

Ma'nisin fehm it Süleymân' uñ ya...ın
Bilmek isterseñ eger kuşlar dilin

Ebcd ü bâ-harf ü no...ta ey ulu
Oldı altı bîst ü heşt bir sı vü du

4355 Altı bîst ü heşt oldı altı gün
Sı vü dudur rûz-ı cum'a bî-füsûn

Yedi gün ya'ni yedi «attı oldı bil
Bîst ü heşt ü sı vü duyı fehm ...ı

Budur olduğı Süleymân'ın jayân
Hâkim-i vahş u tûyûr u ins ü cân

Ya'ni buldı otuz iki isme yol
Gördi eşyâda müsemmâsını ol

» il...at esrârından oldı bâ-«aber
Emrine râm oldı jâlem ser-be-ser

4360 Oldı tahlîlinde on yedi hurûf
İsm-i şeş harf-i Süleymân bul vu...ûf

^aâhir oldı sırr-ı on yedi şalât
Hem da«ı on yedi harf-i muhkemât

No...tası on iki «atta oldı dâl
Hem on iki burcdur bî-...îl ü ...âl

Harf ü no...ta sırr-ı bîst ü nüh süver
Oldı esmâ-yı Süleymân bî-«atar

Bî-mükerrer sın ü lâm u yî vü mîm
Elif ü nûndur sekiz bâğ-ı najîm

v. 122-a

4365 Hem sekiz eczâ-yı ism-i gayb-dân

Oldı fehm eyle Süleymân-ı zamân

Âdem'ün sekiz «attın hem gösterür
Hem da«ı sekiz teşehhüd sırrıdır

No...tası çâr oldı Hâ... 'dan añla hem
Çâr harf-i mujçeme oldı jalem

Oldı nüh harf-i mükerrer âşikâr
Fazl-ı Hâ... 'dan nüh felek sırrı i yâr

On sekizdür no...ta-i bâtınla bil
On sekiz biñ jâlemi fehm eylegil

4370 ~ûret-i şeş harf-i @âhirle jayân
Nüh nu...ât-ı bâtın ile bî-gümân

Sırr-ı on beş rekjata oldı jalem
Kim ...ılınur cumja gün ey muhterem

~ûret-i şeş harf-i @âhir âşikâr
Bî-mükerrer heşt eczâ añla var

Çâr-deh «att-ı »udâ'yı gösterür
K'Âdem'ün vechinde @âhirdür çü-nür

Heşt harfün jünşurı bî-iştibâh
Gösterür otuz iki nu...-ı ilâh

4375 Şeş hurûfuñ jünşurı bîst ü çehâr
âahir itdi sâjat-i leyl ü nehâr

Bıst ü çâr u sı vü du bı-reyb ü şın
İki bıst ü heşt olur fehm it ya...ın

İki bıst ü heşt yaıni ey hümâm
Nuı... u «aıı-ı Muştafâ'dur ve's-selâm

Añla sırr-ı ebcedi ey nâm-ver
Kim anı yâd itdi Fazl-ı Dâd-ger

Câvidân-nâmede yaıni ki bil
Geldi müfred tâlibâ bı-...âl u ...ıl

4380 Çâr ħarf-i muıjeme yaıni jalem
Oldı fehm it bu sözi bı-bış ü kem

Gösterür hem çâr ħunşurdan nişân
Çâr rekıat sırrıdur hem bı-gümân

No...tasında kâf u nün sırrını gör
İki rekıat şubħ hem ey kân-ı nür

v. 122-b

Ĥarf ü no...ta oldı şeş eyyâma dâl
Şeş aşâbij sırrına hem bı-cidâl

Şeş teşehhüd sırrını gösterdi hem
Şeş şalât-ı cehre hem oldı jalem

4385 Ebcedinden ebcedün eyle taleb
Sırr-ı deh levħ-i Kelım'ı Fazl-ı Rab

Çâr ħarf ile olur Ümmü'l-kitâb

Kim odur aşı-ı kitâb-ı müstetâb

Bâ-dü no...ta gösterür bî-reyb ü şîm
Şânz-deh «att-ı rû«-ı Âdem ya...mın

On iki burc-ı felek sırrı i yâr
Ebcediyle no...tasında âşikâr

Oldı eczâ-yı elif bî çüm ü dâl
Yânz-deh sırr-ı sefer bî-...îl ü ...âl

4390 No...ta vü eczâ beyânı ser-be-ser
On sekiz biñ kevnden verdi «aber

No...tasında heft «att-ı mujteber
Kim odur aşı-ı «utût-ı her beşer

Ebced-i @âhirle bîst ü heşt olur
Bîst ü heşt harfüñ beyânın gösterür

Pânz-deh rekjat şalât-ı cumja hem
~ûret-i @âhirle eczâdur jalem

Ebced-i @âhirle eczâ oldı bil
Bîst ü yek «attına Havvâ'nuñ deljil

4395 Bî-mükerrer heşt cennetdür jayân
Gösterür hem heşt teşehhüd nişân

No...tasında lafetullah âşikâr
Penc va...tün sırrını hem aña var

âhir oldı sırrı harf-i ebcedün
Ya'ni jilmi Âdem ile Ahmedün

Bilmeyen ta...sırr-i ebced lâ-cerem
Bulısardur miḥnet ü derd ü elem

Elfden tâ ḡayna varınca tamâm
Sırr-ı Çur^{me}ân oldı ebced ve's-selâm

VI. BÖLÜM

SONUÇ

Kısmet-nâme, XVI. yy. şâirlerinden Muhîtfî'nin yazmış olduğu bir eserdir. Kaynaklarda şâirin böyle bir eserinin varlığından bahsedilmez. İnceleme konusu ettiğimiz bu eserin adının Kısmet-nâme, şâirinin de Muhîtfî olduğu yaptığımız metin incelemesi sonucunda anlaşılmıştır.

Kısmet-nâme, Hurûfilik öğretisi yapan bir mesnevî örneği olmakla birlikte eserde yer yer Fazl'ın övgüsünün yapıldığı da görülmektedir. Fazl, o kadar övülür, o kadar yüceltilir ki Allâh mertebesinde görülür. Allâh için kullanılan isim ve sıfatların Fazl için de kullanılmış olması, bütün ibâdetlerin Fazl'dan geldiği ve bu nedenle Fazl'a şükredilmesi gerektiğinin vurgulanması, Fazl'a şehâdet getirmeyen kişilerin kâfir olacakları türünden daha pek çok ibarenin kullanılması, bu görüşümüzü desteklemektedir.

Hurûfî metni olan Kısmet-nâme'de harflere ve sayılara büyük önem verildiği görülmektedir. Eserin tamamı harflerden, harflerin cüzlerinden, noktalardan, harflerin sayısal karşılıklarından oluşmaktadır. Eserde özellikle 28 ve 32 harf üzerinde durulmuş, hemen her şeyde bu sayılara ulaşmak hedeflenmiştir. 28 harf, Hz. Muhammed'i; 32 harf de çoğu kez Fazl'ı ve Âdem'i karşılamaktadır.

Kur'ân'daki 29 sûrenin başında yer alan hurûf-ı mukattaa harfleri, harf sayıları, karşıladığı kavramlar, noktaları ve cüzleri yönüyle eserdeki yerini alır. Hurûf-ı mukattaa'nın tekrar etmeyen 14 harfinin cüzlerinde görülen 3 harfin eklenmesiyle 17 muhkem harf diye adlandırdığımız hurûf-ı muhkemât elde edilir ve eserde buna da yer verilir.

Eserde Hurûfîlerin İslâm dininin kurallarını benimsedikleri görülmektedir. Onlar da kelime-i şehâdet getirirler, namaz kılarlar, oruç tutarlar, zekât verirler vs. Bunların farz ibâdetler olduğu konusunda da hem-fikirdirler.

Muhîtfî, eserinde "Allâh" kelimesi üzerinde durur. Kelimeyi çeşitli açılardan yorumlar ve onun ifade ettiği kavramları sıralar. Tabii sonunda Allâh kelimesinden hareketle 28 harfe ulaşır.

İlk yaratılan olması nedeniyle Âdem peygamber önemlidir. Eserde Âdem kelimesinin cüzleri, harfleri, ebcedi vs. konu edilmiş ve bunlardan hareketle Âdem kelimesinde görünen kavramlar üzerinde durulmuştur. Eserde Âdem, ilk yaratılan insan

ve ilk peygamber olan Âdem olarak hem de Fazl olarak karşımıza çıkar. Âdem kelimesinden hareketle de şâir, 32 harfe ulaşır; çünkü Âdem'in 32 hattı vardır.

Muhîtfî, benzer şeyleri diğer peygamberler (Muhammed, Mûsâ, Îsâ, Yusuf, Ali, Davud, İbrahim, İsmail, Süleyman) için de yapar. Bunlar bazen kelime boyutunda ele alınır ve onun harfleri, noktaları, cüzleri vs. üzerinde durulur bazen de peygamberlerin mûcizelerinden hareketle yorumlanır. Tabi Hurûfî metinlerinde amaç, peygamber kıssalarından bahsetmek değil, bunların Hurûfîlik çerçevesinde ne anlam ifade ettiğinin anlatılabilmesidir.

Eserde harflerin, sayıların, dinî kavramların, peygamber kıssalarının yanı sıra hadis-i şeriflere ve Kur'ân'dan âyetlere de göndermeler yapılmıştır. Böylece hem onların sırrı çözümlenmiş hem de anlatım kuvvetlendirilmiştir.

Mesnevîde Âdem'den hareketle Havva, Ali'den hareketle Fâtîmâ, Hasan, Hüseyin vs. bahsedilmiştir. Hasan ve Hüseyin için kullanılan Şepper ve Şüpeyr isimlerine eserde yer verilmesi ilgi çekici bir yöndür. Kısmet-nâme'de Mehdî konusu üzerinde ayrıntılı durulmuş, Mehdî'ni aslında Fazl olduğu açıkça söylenmiştir.

Dört unsur, On İki İmam, cennet, cehennem de söz konusu edilmiştir. Dört unsur, varlığın özünü oluşturması; On iki îmâm, on ikinci îmâm Mehdî'nin aslında Fazl olması; cennet sekiz tabakadan oluşması yönüyle eserde işlenmiş kavramlardır.

Eseri okuduktan sonra, aklımıza gelen ilk şey, tasavvuf felsefesindeki "vahdet-i vücud" anlayışı oldu. Vahdet-i vücud'a göre, gerçek olan tek bir varlık vardır, o da Allâh'tır. O'nun dışındaki her şey, O'nun değişik şekillerde yansîmâlarından; yani tecellisinden ibarettir. Bizi bu noktaya getirense, eserde bu özelliğin Fazlullah'a yüklenmesidir. Gerçi eserde doğrudan doğruya böyle bir şeyden bahsedilmez; ancak Havvâ, Âdem, Mûsâ, Muhammed her kim veya neyle ilgili açıklama yapılırsa yapılısın onlarda Fazl'ın görünüyor olması, bizde bu fikri uyandırmıştır.

Eserde anlaşılması zor bir dil kullanılmamıştır. Kelime yönüyle baktığımızda daha çok harf ve sayı ağırlıklı kelimelere yer verildiği görülür. Eserin imlasında ise, birtakım tutarsızlıklar vardır. Meselâ şâir, bir yerde uzun ünlüyle yazdığı bir kelimeyi başka bir yerde yazmayabiliyor ya da düz ünlüyle yazdığı bir eki başka bir yerde yuvarlak ünlüyle yazabiliyor. Bazen kelimelerin yazımında da farklılıklar olduğu görülmektedir.

Eserde ahengi sağlayan unsurlara yer verilmiş olsa da bir şiir lirizminden bahsetmek mümkün değildir. Zaten eser, edebî açıdan oldukça zayıftır. Edebî sanat kullanımı bile sınırlıdır. Anladığımız kadarıyla Muhîtfî, sanat yapmak amacıyla değil,

Hurûfliğe dair görüşlerini açıklamak ve Hurûfliği yaymak için bu eseri kaleme almıştır.

Eserde aruzun en çok karşılaştığımız kalıplarından biri olan “fâ’ilâtün / fâ’ilâtün / fâ’ilün” kullanılmıştır. Genelde vezin açısından pek bir sorun olmamakla birlikte bazı beyitlerde vezin eksik, bazılarında ise fazla hece kullanımı söz konusudur. Aruz kusurları olarak kabul ettiğimiz î mâle, zihaf, vasl da mevcuttur. Normalde bir buçuk hece olarak okunması gereken bir kelime, vezin gereği bazen bir hece değerinde okunmuştur.

Eserde ahengi sağlayan unsurlardan redif ve kafiye de yer verilmiştir. Kafiye olarak genelde tam ve zengin kafiyeler kullanılmıştır. Redif çoğunlukla ek halinde karşımıza çıkmakla birlikte kelime halinde redifler de söz konusu edilmiştir.

Eser, dil yönüyle zorlamasa da anlatımın kapalılığı ve sayısal işlemlerin çokluğu okuyucuyu bazen yormakta bazen de okuyucunun dikkatinin yoğunlaşmasına yardımcı olmaktadır; çünkü her bir beyit birbirine öyle bağlıdır ki anlam bağının kopmaması için ilgiyi koparmamak gerekir. Anlatımı zorlaştıran nedenlerden biri elbette Hurûflikle ilgili kullanılan sembollerdir. Zaten Hurûflikte bazı remizler kullanılmıştır. Bundaki temel sebep, okuyan herkesin eseri anlamaması isteğidir. Beyit açıklamalarını ise, adeta bir şifre çözme işlemi olarak adlandırsak yeridir.

Eseri incelediğimizde dönemin tarihi veya sosyal yapısına dair herhangi bir bilgiye rastlamadık; ancak Hurûfî pek çok şâirde olduğu gibi Muhîtî’de de Fazl’ın hayatıyla ilgili birtakım bilgilerin esere sindirildiğine tanık oluruz. Diğer Hurûfî şâirler gibi Muhiti’de de Câvidân-nâme’nin ayrı bir yeri vardır. Eserde Câvidân-nâme ile ilgili pek çok özelliğin konu edilmesi, bu görüşümüzü destekler.

Kısmet-nâme’de Fazl’ın “Nev-nâme” adlı eseri de yer alır. Eser, bazı kaynaklarda “Nevm-nâme”, bazılarında ise “Nev-nâme” olarak geçmektedir. Muhîtî, Kısmet-nâme’nin bir yerinde “Nüşa-i Nev”, hemen ardında gelen dizede de “Nev-nâme” adını kullanmıştır. Bunlardan hareketle nazarımızda eserin ismi üzerindeki ikilem ortadan kalkmıştır.

Eserde Hurûfliğin tarihsel yapısıyla ilgili verilen bilgilerden bir diğeri, Fazlullah’ın halifesi Aliyyu’l A’lâ’nın “Kürs-nâme” adlı eseriyle ilgilidir. Muhîtî, “Kürsi-nâme”nin 809 yılında yazıldığı bilgisini bizlere ulaştırır.

Kısaca diyebiliriz ki XVI. yy.da verilen bu eser, Hurûfliğin önemli eserlerinden biridir. Şimdiye kadar Kısmet-nâme’den bahsedilmemiş olması, ilk kez bu vesileyle ortaya çıkması, eseri bizim için daha değerli kılmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aksu, Hüsâmettin (1998), *İslâm Ansiklopedisi*, Hurûfilik maddesi, Türk Diyanet Vakfı Yayınları, C. 18, s. 408-412
- Altun, Kudret (1997), *Tezkire-i Mûcib*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yay., Ankara
- Ayan, Hüseyin (1990), *Nesîmî Divanı*, Akçağ Yayınları, Ankara
- Batur, Fatih (1999), *Nesîmî Divanında Aşk ve Aşk Üzerine Yapılan Teşbih ve Mecazlar*, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fak. Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Bitirme Ödevi, Isparta
- Cihan, Ahmet Kâmil (2003), Fâtih Dönemi Düşünce Hayatına Genel Bir Bakış, *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, S. 14, s. 119-129, Kayseri
- Çetin, Nurullah (2004), *Şiir Çözümleme Yöntemi*, Öncü Basımevi, 2. Baskı, Ankara
- Derdiyok, Çetin (2005), Seyyit Nesîmî'nin Tuyluğlarında Sayılar, I. Uluslararası Seyyit Nesîmî Sempozyumu Bildirileri (yayımlanmamış), Ankara
- Devellioğlu, Ferit (1996), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, 13. Baskı, Ankara
- Dilçin, Cem (1995), *Örneklerle Türk Şiir Bilgisi*, Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları: 517, 3. Baskı, Ankara
- Doğan, Muhammet Nur (1995), Metin Şerhi Üzerine, *Yedi İklim Dergisi*, C. 9, S. 63, Haziran, s. 70-74
- Durbilmez, Bayram (2004), Muhyiddin Abdal'a Göre Hacı Bektaş ve Otman Baba, Çukurova Üniv. Türkoloji Araştırmaları Merkezi, Adana
- Erünsal, İsmail E. (2002), *Osmanlı Vakıf Kütüphanelerinde Yapılan Kataloglama Çalışmaları ve Kataloglar*, *Türkler Ansiklopedisi*, Yeni Türkiye Yayınları, C. 11, s. 238-250
- Gibb, E. J. Wilkinson (1999), *Osmanlı Şiir Tarihi*, (çev. Ali Çavuşoğlu), Akçağ Yayınları, Ankara
- Gölpınarlı, Abdülbâkî (1973), *Hurûfilik Metinleri Katalogu*, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara
- İpekten, Halûk (1997), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, Dergâh Yayınları, İstanbul

- İsen, Mustafa (2000), Tezkireler Sadece Biyografi Kaynakları Değil, Aynı Zamanda Eleştiri Tarihimizin de Kaynaklarıdır, *İlmî Araştırmalar Dergisi*, S.10, s. 157-160
- _____ (1999); *Latîfî Tezkiresi*, Akçağ Yay., Ankara
- _____, Macit, Muhsin.; Horata, Osman vb. (2002); *Eski Türk Edebiyatı El Kitabı*, Grafiker Yayınları, Ankara
- Kartal, Ahmet (2008), *Şirâz'dan İstanbul'a*, Kriter Yay. İstanbul
- Kemaloğlu, Kemal (2010), *Cavidân-nâme-Fazlullah Esterâbâdî*, e-kitap
- Kongar, Emre (2006), *Tarihimizle Yüzleşmek*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Kortantamer, Tunca (1994), Teori Zemininde Metin Şerhi Meselesi, *Türk Dili ve Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, S. 8, s. 1-10
- Köprülü, Mehmet Fuat (2003), *Türk Edebiyatında İlk Mutasavvıflar*, Akçağ Yayınları, 9. Baskı, Ankara
- _____ (1980), *Türk Edebiyatı Tarihi*, Ötüken Yayınları, İstanbul
- Kur'ân-ı Kerîm (1998), Türk Diyânet Vakfı Yay., Ankara
- Kut, Günay (1999); Metin Tespitinde Birinci Aşama: Vezin ve Anlam, *İlmî Araştırmalar*, S. 8, s. 189-198
- Levend, Âgâh Sırrı (1980); *Divan Edebiyatı*, Enderun Kitabevi, İstanbul
- _____ (1984), *Türk Edebiyatı Tarihi*, Türk Tarih Kurumu Yay., Ankara
- Mengi, Mine (1999); *Eski Türk Edebiyatı Tarihi, Edebiyat Tarihi-Metinler*, Akçağ Yayınları: 111, Kaynak Eserler: 9, Ankara
- _____ (2000), *Divan Şiiri Yazıları*, Akçağ Yayınları, Ankara
- Mertol, Tulum (2000), *Tarihî Metin Çalışmalarında Usûl*, Deniz Kitabevi, İstanbul
- Muallim Nâci (1987), *Lûgat-ı Nâci*, Çağrı Yayınları: 6, İstanbul
- Muhîfî; *Kısmet-nâme*, Yapı Kredi Sermet Çifter Araştırma Kütüphanesi, İstanbul, No: 11/1
- Öngören, Reşat (2000), *Osmanlılarda Tasavvuf-Anadolu'da Sûfîler, Devlet ve Ulemâ*, XVI. yy., İz Yayınları, İstanbul
- Pala, İskender (1999), *Ansiklopedik Divan Şiiri Sözlüğü*, Ötüken Yayınları, İstanbul
- Polat, Salahattin (2010), *Metin Tenkidi*, Marmara Üniversitesi İlahiyât Vakfı Yay., İstanbul
- Saraç, M. A. Yekta (2007), *Klâsik Edebiyat Bilgisi-Biçim-Ölçü-Kafiye*, 3F Yay. İstanbul

- Schimmel, Annemarie (2000), *Sayıların Gizemi*, (Çev. Mustafa Küpüşoğlu), Kabalcı Yayınevi, 2. Baskı, İstanbul
- Şapolyo, Enver Behnan (2004), *Mezhepler ve Tarikatlar Tarihi*, Elif Kitabevi, 1. Baskı, İstanbul
- Şemseddin Sami (1989), *Kâmûs-ı Türkî*, Enderûn Kitabevi Yayınları: 31, İstanbul
- Şentürk, Ahmet Atilla; Kartal, Ahmet (2004), *Üniversiteler İçin Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, İstanbul
- Tataroğlu, Abdullah (1995), *Muhîfî Hayatı, Eserleri ve Edebî Kişiliği, Divanının Tenkidli Metni*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Konya
- Tecimer, Ömer (2008), *Hurûfîlik*, Plan B Yayınları, İstanbul
- Tökel, Dursun Ali (2003), *Divan Şiirinde Harf Simgeciliği*, Hece Yayınları, Ankara
- Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi* (1986), Muhîfî maddesi, Dergâh Yayınları, C. VI, İstanbul
- Uludağ, Süleyman (1994), *İslâm Düşüncesinin Yapısı / Selef, Kelâm, Tasavvuf, Felsefe*, Dergâh Yayınları, İstanbul
- Usluer, Fatih (2009), *Hurûfîlik (İlk Elden Kaynaklarla Doğuşundan İtibaren)*, Kabalcı Yayınevi, İstanbul
- _____ (2009), Hurûfî Şifreleri, *Journal of Turkish Studies* vol. 33/II, Harvard University. Cem Dilçin Armağanı C. II, s. 201 vd.
- _____ (2010), Hurûfîlikte On İki İmam, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 5/1
- Uyar, Mazlum (T.siz), Safevîler Öncesi İran'da Tasavvuf ve Safevî Devletinin Ortaya Çıkışı, *Akademik Araştırmalar Dergisi*, S. 7-8
- Ünver, Mustafa (2002), *Hurûfîlik ve Kur'ân Nesimî Örneği*, Fecr Yay. İstanbul
- Üstüner, Kaplan (2007), *Divan Şiirinde Tasavvuf*, Birleşik Yay. I. Baskı, Ankara
- Yazçıçek, Ramazan (2005), Bilgi Değeri Açısından Cefr ve Ebced Harfler ve Metaller Metafiziği, *İktibas Dergisi*, S. 317-318
- Yeniterzi, Emine (2001), “Behiştî'nin Heşt Behişt Mesnevîsi (İnceleme- Metin)”, Kitabevi Yayınları, İstanbul
- www.dinimizislam.com.tr
- www.fikirbahcesi.com.tr
- www.diyaret.gov.tr

www.islamiyet.gen.tr

www.kuransitesi.com.tr

www.islamisorular.com.tr

www.sufizmveinsan.com.tr

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Döndü KARACA

Doğum Yeri-Yılı: Kadirli / Osmaniye – 01.01.1980

e-posta: donay80@mynet.com

EĞİTİM DURUMU

- 2004-2010** : Doktora, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Adana.
- 2000-2003** : Yüksek Lisans, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı, Adana.
- 1996-2000** : Lisans, Mustafa Kemal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Bölümü, Antakya.
- 1993-1996** : Lise, Kadirli Lisesi, Kadirli, Osmaniye.

İŞ DURUMU

- 2010- .....** : Yüreğir Halıcılar Anadolu Lisesi, Yüreğir, Adana.
- 2006-2010** : Enver Kurttepelı Lisesi Yüreğir, Adana.
- 2005-2006** : Ceyhan Lisesi, Ceyhan, Adana.
- 2000-2004** : 24 Kasım İlköğretim Okulu, Seyhan, Adana.

BİLİMSEL ÇALIŞMALAR

- Akarca, Döndü (2003), *Şitâiyye Nesiplerinde Dil, Anlatım ve Muhtevâ Özellikleri*, Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana.
- _____ (2005), *Şitâiyyelerde Sosyal Yaşantı, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 14, S. 1, Adana.
- _____ (2006), *Nef'î'nin Gazellerinin Mahlas Beyitlerinde Şiir ve Şair*, *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, C. 15, S. 2, Adana.